

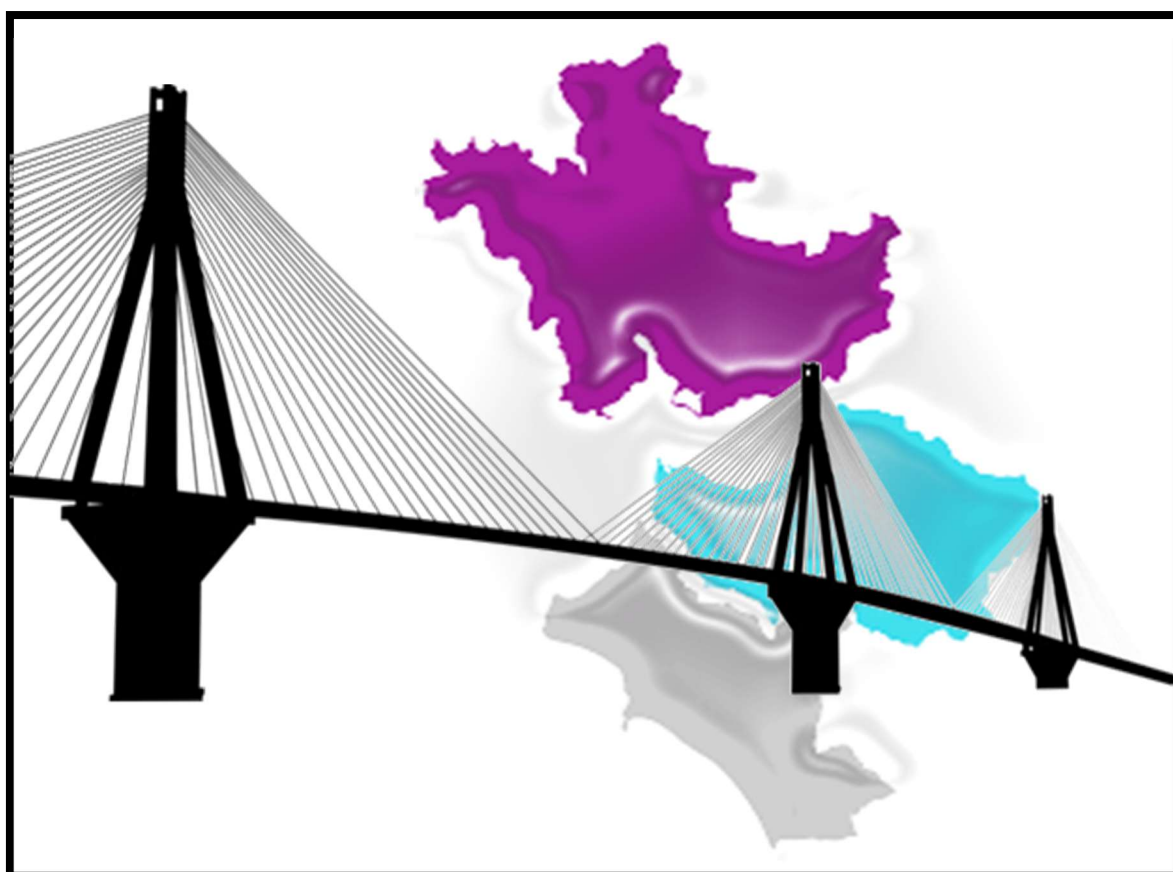

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
χεράνη αντιδίδεις!

Ειδική Υπηρεσία διαχείρισης
Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα»

Θεματική Στρατηγική Ολοκληρωμένη Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Επίσημη Υποβολή

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ

ΑΗΗΕ: Απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού

ΑμΕΑ: Άτομα με Αναπηρία

ΑΠΕ: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

ΑΣ: Άξονας Στρατηγικής

ΑΣΑ: Αστικά Στερεά Απόβλητα

ΑΣΚΤ: Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών

ΒΑ: Βιομηχανική Απόβλητα

ΓΠΧΣΑΑ: Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

ΓΣ: Γενικός Στόχος

ΔΕ: Δημοτική Ενότητα

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΛ: Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων

ΕΚΤ+: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο +

ΕΠΑ: Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης

ΕΠΧΣΑΑ: Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

ΕΣ: Ειδικός Στόχος

ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΖΔΥΚΠ: Ζώνες Δυσνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας

ΜμΕ: Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

ΜΠΕΑ: Μικρές ποσότητες επικινδύνων οικιακών αποβλήτων

ΠΑΚΠ: Προκαταρκτική Αξιολόγηση Κινδύνων Πλημμύρας

ΠΑΥ: Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών

ΠΔΕ: Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

ΠεΣΚΕ: Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας

ΠεΣΠΚΑ: Περιφερειακό Σχέδιο για την Προστασία στην Κλιματική Αλλαγή

ΠΕΣΔΑ: Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων

ΠΠ: Προγραμματική Περίοδο

ΠΠΑ: Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης

ΠΠΧΣΑΑ: Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

ΟΧΕ: Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση

ΡΣΠ: Ρυθμιστικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος Οικιστικού Συγκροτήματος Πάτρας

ΣΠ: Στόχος Πολιτικός

ΣΣ: Στρατηγικοί Στόχοι

ΤΣ: Ταμείο Συνοχής

ΥΔ: Υδάτινο Διαμέρισμα

ΥΜΕΠΕΡΑΑ: Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

ΥΠΕΝ: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΜΕΝΩΝ

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ.....	2
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	6
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	11
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΑΡΤΩΝ	15
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ	15
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.ΦΟΡΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	17
1.1.ΦΟΡΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	17
1.2.ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	17
1.3.ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	20
2.1.ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	20
2.1.1.Προσδιορισμός γεωγραφικής Περιοχής Εφαρμογής.....	20
2.1.2.Αναπτυξιακό Δυναμικό της Περιοχής Εφαρμογής.....	22
2.1.3.Ανάλυση SWOT.....	23
2.2.ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΑ.....	25
2.2.1.Περιγραφή της ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αντιμετώπιση των προσδιορισμένων αναπτυξιακών αναγκών και του αναπτυξιακού δυναμικού της περιοχής εφαρμογής στρατηγικής	26
2.2.2.Συμβατότητα της Στρατηγικής με τις Ευρωπαϊκές και Εθνικές Πολιτικές και Στρατηγικές και τις προτεραιότητες του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	27
2.2.3.Συνάφεια με τον Χωροταξικό Σχεδιασμό ή άλλα Ειδικά Χωρικά Σχέδια	29
2.3.ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	31
2.3.1.Περιγραφή του μοντέλου διακυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο	31
2.3.2.Ορισμός των μελών της υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των Πράξεων και την υλοποίηση των Παρεμβάσεων Ομάδας	32
2.3.3.Περιγραφή της συμμετοχής των εταίρων στην κατάρτιση και στην εφαρμογή της Στρατηγικής	33
2.2.4.Απόφαση Περιφερειακής Επιτροπής για κατάρτιση Στρατηγικής ΟΧΕ	36
2.4.ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ	37
2.4.1.Κατάλογος χρηματοδοτούμενων Πράξεων.....	37

2.4.2.Ανάλυση των δράσεων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων με τη χρήση δεικτών	38
2.4.3.Σχέδιο Δράσης και Προτεραιοποίηση χρηματοδοτούμενων Δράσεων και Πράξεων.....	41
2.5.ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ	47
2.5.1.Χρηματοδοτικό Σχέδιο μόνο με πόρους του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	47
2.5.2.Συνολικό Χρηματοδοτικό Σχέδιο (συμπεριλαμβανομένων άλλων πηγών)	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ3.ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	51
3.1.ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	51
3.1.1.Προσδιορισμός της περιοχής εφαρμογής.....	52
3.1.2.Αναπτυξιακό Δυναμικό της περιοχής.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	232
4.1.ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΑΞΟΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ/ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ)	232
4.2.ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2021-2027 ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΧΕ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.....	237
4.3.ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	243
4.4.ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΧΕ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	244
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ.....	247
5.1.ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ/ΈΡΓΑ	247
5.1.1.Ειδικός Στόχος 1.1. Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ	248
5.1.2.Ειδικός Στόχος 2.1. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ	275
5.1.3.Ειδικός Στόχος 2.2. Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ	279
5.1.4.Ειδικός Στόχος 3.1. Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ	295
5.1.5.Ειδικός Στόχος 4.1. Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ.....	298
5.2.ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	306

5.3.ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΟΧΕ ΜΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΠΔΕ	308
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	316
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	322
7.1.ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	322
7.2.ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ/ΈΡΓΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΑΘΜΟ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	323
7.3.ΒΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	325
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	327
8.1.ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	327
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9.ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	332
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10.ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	342
Α. Απόφαση ορισμού ομάδας έργου (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης)	342
Β. Απόφαση Περιφερειακής Επιτροπής για κατάρτιση Στρατηγικής ΟΧΕ	346
Γ. Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	353

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Σχέδιο Δράσης της ΟΧΕ με τίτλο: “«Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας»”	41
Πίνακας 2: Προτεραιοποίηση χρηματοδοτούμενων Δράσεων και Πράξεων.	45
Πίνακας 3: Χρηματοδοτικό Σχέδιο μόνο με πόρους του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	47
Πίνακας 4:Χρηματοδοτικό Σχέδιο της ΟΧΕ.	48
Πίνακας 5: Περιφερειακές Ενότητες, Δήμοι, και Έδρες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	53
Πίνακας 6: Μόνιμος Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα και ανά Δήμο (2021).	59
Πίνακας 7: Μόνιμος πληθυσμός του συνόλου της χώρας, Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων που εντάσσονται σ’ αυτήν (2011-2021).	60
Πίνακας 8: Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τις Περιφερειακές Ενότητες και τους Δήμους που ανήκουν σ’ αυτήν και για το σύνολο της χώρας (% , 2011-2021).....	62

Πίνακας 9: Πυκνότητα της Ελλάδας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων της (2021).....	64
Πίνακας 10: Πυκνότητα της Ελλάδας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων που εντάσσονται σ' αυτήν (2011 και 2021).....	65
Πίνακας 11: Δείκτης γήρανσης για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις Περιφερειακές Ενώτητες που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).	66
Πίνακας 12: Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες ηλικιών για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις Περιφερειακές Ενώτητες που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).	67
Πίνακας 13: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις Περιφερειακές Ενώτητες που εντάσσονται σ' αυτήν (% , 2021).	72
Πίνακας 14: Νοικοκυριά κατά μέγεθος και μέλη αυτών (2021).....	75
Πίνακας 15: Άτομα (%) που χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο για αλληλεπίδραση με τις δημόσιες αρχές (2017-2021).	79
Πίνακας 16: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά ομάδες υπηκοοτήτων εκτός Ελλάδας, στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).....	80
Πίνακας 17: Μόνιμος πληθυσμός κατά επίπεδο εκπαίδευσης στο σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (% , 2021)....	84
Πίνακας 18: Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	90
Πίνακας 19: Κέντρα Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδα (ΚΔΗΦ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.	93
Πίνακας 20: Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.	96
Πίνακας 21: Δομές Αστέρων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.	98
Πίνακας 22: Τα Κοινωνικά Φαρμακεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	99
Πίνακας 23: Τα Κοινωνικά Παντοπωλεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	100
Πίνακας 24: Τα Κοινωνικά Φροντιστήρια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	102
Πίνακας 25: Δομές Διανομής Τροφίμων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	104
Πίνακας 26: Πρώην δομές ΤΕΒΑ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.	104
Πίνακας 27: Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.	106
Πίνακας 28: Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	108
Πίνακας 29: Δομές Ψυχικής Υγείας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	110

Πίνακας 30: Κέντρα Πρόληψης Εξαρτήσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. ...	112
Πίνακας 31: Δομές Συμβουλευτικής για την Κακοποίηση στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	114
Πίνακας 32: Διαχρονική απεικόνιση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) στο Σύνολο της Χώρας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ανά ΠΕ, μεταξύ των ετών 2018-2022* (σε εκ. ευρώ).....	116
Πίνακας 33: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, άνεργοι στο σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).	119
Πίνακας 34: Διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2012-2022).....	125
Πίνακας 35: Μέση μηνιαία δαπάνη νοικοκυριού ανά Περιφέρεια (2023).....	126
Πίνακας 36: Επισκέψεις (σε χιλ.) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).....	129
Πίνακας 37: Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2024.....	131
Πίνακας 38: Στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα (2019-2023).....	132
Πίνακας 39: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2024).....	136
Πίνακας 40: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).	138
Πίνακας 41: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).....	139
Πίνακας 42: Αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).....	141
Πίνακας 43: Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).....	142
Πίνακας 44: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2024).....	142
Πίνακας 45: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια (2019-2023).....	143
Πίνακας 46: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).....	144
Πίνακας 47: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα και λιμάνι (2023).....	145
Πίνακας 48: Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια (2019-2023).....	146

Πίνακας 49: Διακινηθέντες εξωτερικού στο λιμάνι της Πάτρας (2018-2022).....	146
Πίνακας 50: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).	147
Πίνακας 51: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).	148
Πίνακας 52: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).	149
Πίνακας 53: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).	150
Πίνακας 54: Επισκέπτες σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2019-2023).....	150
Πίνακας 55: Επισκέπτες σε μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).....	152
Πίνακας 56: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).....	153
Πίνακας 57: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).	154
Πίνακας 58: Επισκέπτες σε Μουσεία / Αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).....	155
Πίνακας 59: Εισπράξεις σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €, 2019-2023).	157
Πίνακας 60: Εισπράξεις σε μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €, 2019-2023).....	158
Πίνακας 61: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €, 2019-2023).....	160
Πίνακας 62: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €, 2019-2023).....	161
Πίνακας 63: Βραβευμένες Παραλίες με Γαλάζια σημεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για το 2025.	167
Πίνακας 64: Παραδοσιακοί Οικισμοί της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	177
Πίνακας 65: Αρχαιολογικοί χώροι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα.	179
Πίνακας 66: Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα.	187
Πίνακας 67: Ανάλυση SWOT της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	228
Πίνακας 68: Τεκμηρίωση Αξόνων Στρατηγικής (συσχέτιση με προκλήσεις, προβλήματα / ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης).....	234

Πίνακας 69: Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής με, τους Στόχους Πολιτικής/ Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027 για τις ΟΧΕ και κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού.	238
Πίνακας 70: Ειδικοί Στόχοι ανά Άξονα Στρατηγικής ΟΧΕ	243
Πίνακας 71: Συσχετισμός Ειδικών Στόχων της ΟΧΕ με τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας.....	245
Πίνακας 72: Ανάλυση Σχεδίου Δράσης σε Ενδεικτικές Δράσεις/ Έργα	247
Πίνακας 73: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.1.Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων	248
Πίνακας 74: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.2. Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ.....	252
Πίνακας 75: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.3. Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων	255
Πίνακας 76: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.4.Αθλητισμός για Όλους	257
Πίνακας 77: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.5. Ανάπτυξη Συστήματος Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο	262
Πίνακας 78: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.6. Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων.	264
Πίνακας 79: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.7. Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών.....	271
Πίνακας 80: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 1.1.	274
Πίνακας 81: Η ταυτότητα της Πράξης 2.1.1.Μουσείο Τύπου της Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν.	275
Πίνακας 82: Η ταυτότητα της Πράξης 2.1.2. Δημιουργία διαδραστικού πόλου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, ιστορικής τεκμηρίωσης – έρευνας & ψυχαγωγίας	277
Πίνακας 83: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 2.1.	279
Πίνακας 84: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.1. OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού	279
Πίνακας 85: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.2. Διαδρομή Τέχνης.....	286
Πίνακας 86: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.3. Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού.....	289
Πίνακας 87: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.4. Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού.....	292
Πίνακας 88: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 2.2.	295
Πίνακας 89: Η ταυτότητα της Πράξης 3.1.1. Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων	295

Πίνακας 90: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 3.1.	298
Πίνακας 91: Η ταυτότητα της Πράξης 4.1.1. Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ	298
Πίνακας 92: Η ταυτότητα της Πράξης 4.1.2. Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη	302
Πίνακας 93: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 4.1.	306
Πίνακας 94: Ενέργειες ωρίμανσης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ	307
Πίνακας 95: Συνάφεια πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ με άλλες Στρατηγικές και Προγράμματα της ΠΔΕ.....	309
Πίνακας 96: Συμβολή πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021 - 2027.	312
Πίνακας 97: Χρηματοδοτικός Πίνακας ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ.	317
Πίνακας 98: Ανάλυση κινδύνων Ενδεικτικών Δράσεων της ΟΧΕ.....	322
Πίνακας 99: Ιεράρχηση Ενδεικτικών Δράσεων/ Έργων της ΟΧΕ ως προς το βαθμό κινδύνου.....	323
Πίνακας 100: Ιεράρχηση Ενδεικτικών Δράσεων/ Έργων της ΟΧΕ ως προς το βαθμό κινδύνου.....	326
Πίνακας 101: Ενέργειες διαβούλευσης της ΟΧΕ.....	330

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τις Περιφερειακές Ενότητες που ανήκουν σ' αυτήν και για το σύνολο της χώρας (% , 2011-2021).	61
Διάγραμμα 2: Ποσοστιαία κατανομή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2021).	61
Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τις Περιφερειακές Ενότητες και τους Δήμους που ανήκουν σ' αυτήν και για το σύνολο της χώρας (% , 2011-2021).	63
Διάγραμμα 4: Χρονολογική σειρά εξέλιξης πληθυσμού Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.	64
Διάγραμμα 5: Πυκνότητα της Ελλάδας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων που εντάσσονται σ' αυτήν (2011 και 2021).	65
Διάγραμμα 6: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων του συνόλου της χώρας (2021).	68

Διάγραμμα 7: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).....	68
Διάγραμμα 8: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας (2021).....	69
Διάγραμμα 9: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας (2021).	69
Διάγραμμα 10: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας (2021).....	70
Διάγραμμα 11: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού, κατά φύλο, στο Σύνολο της Χώρας και την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακές Ενότητες (2021).	70
Διάγραμμα 12: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού, κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο, για το Σύνολο της Χώρας (2021).....	73
Διάγραμμα 13: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% , 2021).	73
Διάγραμμα 14: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την ΠΕ Αχαΐας (2021).	74
Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (2021).....	74
Διάγραμμα 16: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την ΠΕ Ηλείας (% , 2021).	75
Διάγραμμα 17: Ποσοστό (%) νοικοκυριών κατά μέλη αυτών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).	76
Διάγραμμα 18: Ποσοστό (%) νοικοκυριών κατά μέλη αυτών για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και για τις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021). .	77
Διάγραμμα 19: Πρόσβαση στο διαδίκτυο από την κατοικία, 2014-2024.	78
Διάγραμμα 20: Πρόσβαση στο διαδίκτυο κατά μεγάλη γεωγραφική περιοχή (NUTS1), 2023 – 2024.....	78
Διάγραμμα 21: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά ομάδες ιθαγένειας, στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).....	80
Διάγραμμα 22: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).	85
Διάγραμμα 23: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).	86

Διάγραμμα 24:Κεντρικοί άξονες στους οποίους εντάσσονται οι Υπηρεσίες που παρέχουν τα Κέντρα Κοινότητας.	89
Διάγραμμα 25: Διαχρονική απεικόνιση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) στο Σύνολο της Χώρας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ανά ΠΕ, μεταξύ των ετών 2018-2022* (σε εκ. ευρώ).....	117
Διάγραμμα 26: Διαχρονική απεικόνιση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) των ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μεταξύ των ετών 2018-2022* (σε εκ. ευρώ).	117
Διάγραμμα 27:Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξίας (ΑΠΑ) ανά κλάδο (σε εκ. ευρώ) για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022*).	118
Διάγραμμα 28: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).	120
Διάγραμμα 29: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% , 2021).	120
Διάγραμμα 30: Απασχολούμενοι και Άνεργοι στο Σύνολο της Χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).	121
Διάγραμμα 31: Απασχολούμενοι και Άνεργοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).	121
Διάγραμμα 32: Νέοι εκτός απασχόλησης και εκπαίδευσης-κατάρτισης, στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2020-2024).	122
Διάγραμμα 33: Εγγεγραμμένοι άνεργοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά μήνα για το έτος 2023.	123
Διάγραμμα 34:Συνολική ανεργία στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ανά ηλικιακή κατηγορία (2023 και 2024).	124
Διάγραμμα 35: Διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2012-2022).	125
Διάγραμμα 36: Μέση μηνιαία δαπάνη νοικοκυριού ανά Περιφέρεια (2023).	127
Διάγραμμα 37: Απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στο σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).	128
Διάγραμμα 38: Απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% , 2021).	129
Διάγραμμα 39: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2023).	131
Διάγραμμα 40: Αφίξεις αλλοδαπών ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).	133

Διάγραμμα 41: Αφίξεις ημεδαπών ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).	134
Διάγραμμα 42: Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).	134
Διάγραμμα 43: Ποσοστό πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (% , 2019-2023).	135
Διάγραμμα 44: Στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων αλλοδαπών και ημεδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).	135
Διάγραμμα 45: Ποσοστό πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (% , 2019-2023).	136
Διάγραμμα 46: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% , 2024).	137
Διάγραμμα 47: Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε μονάδες, δωμάτια και κλίνες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2024).	138
Διάγραμμα 48: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά αεροδρόμιο (2023).	140
Διάγραμμα 49: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).	145
Διάγραμμα 50: Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά λιμάνι (2023).	148
Διάγραμμα 51: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2023).	152
Διάγραμμα 52: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).	154
Διάγραμμα 53: Επισκέπτες σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (2019-2023)	155
Διάγραμμα 54: Επισκέπτες σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της ΠΕ Αχαΐας (2019-2023).	156
Διάγραμμα 55: Επισκέπτες σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της ΠΕ Ηλείας (2019-2023).	156
Διάγραμμα 56: Επισκέπτες σε Μουσεία / Αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).	157
Διάγραμμα 57: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).	159
Διάγραμμα 58: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).	161

Διάγραμμα 59: Επιφάνεια του εδάφους ανά κατηγορία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	163

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Η Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ με τίτλο «Θεματική Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» στον ελλαδικό χώρο.	21
Χάρτης 2: Η Περιοχή Παρέμβασης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.	55
Χάρτης 3: Μεταβολές του πληθυσμού, Φυσικά και Μεταναστευτικά Ισοζύγια Περιφερειακών Ενοτήτων (2011-2020).	82
Χάρτης 4: Μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.	192

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Οι Περιφερειακές Ενότητες και οι έδρες των Δήμων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.....	54
Εικόνα 2: Γεωχωρική απεικόνιση των Κοινωνικών Δομών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	87
Εικόνα 3: Θαλάσσιες Χωρικές Ενότητες	201
Εικόνα 4: Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Πελοποννήσου (EL01) βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.....	215
Εικόνα 5: Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Βόρειας Πελοποννήσου (EL02) βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.....	216
Εικόνα 6: Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04)βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.....	217
Εικόνα 7:Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Ηπείρου (EL05)βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.	218
Εικόνα 8: Στιγμιότυπο από την επίσημη ιστοσελίδα της ΠΔΕ (1).	329
Εικόνα 9: Στιγμιότυπο από την επίσημη ιστοσελίδα της ΠΔΕ(2).	329

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν Έντυπο απευθύνεται στους φορείς στρατηγικής των ΟΧΕ και περιλαμβάνει το πλαίσιο, τις κατευθύνσεις και οδηγίες σχετικά με το περιεχόμενο και τις απαιτήσεις εκπόνησης των Σχεδίων Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης του Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας 2021-2027.

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν εργαλείο Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενότητων. Οι περιοχές αυτές είτε παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο.

Το Έντυπο Υποβολής διαρθρώνεται, με βάση τις απαιτήσεις του περιεχομένου της υποβαλλόμενης πρότασης χωρικής στρατηγικής, στις ακόλουθες Ενότητες (Κεφάλαια):

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΦΟΡΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.ΦΟΡΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό απαιτείται η αποτύπωση των στοιχείων επικοινωνίας των φορέων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της χωρικής στρατηγικής.

Το κεφάλαιο διαρθρώνεται στις εξής Ενότητες:

1.1.ΦΟΡΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Στην Ενότητα αυτή απαιτείται η αποτύπωση του Μοντέλου Διακυβέρνησης καθώς και του φορέα που διαμορφώνει και υποβάλλει τη χωρική στρατηγική (**Χωρικός Φορέας**).

Ο Χωρικός Φορέας είναι υπεύθυνος για:

- Τη συγκρότηση τοπικής ομάδας υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής.
- Τη διαμόρφωση και υποβολή της στρατηγικής σύμφωνα με το οριζόμενο στην προκήρυξη της οικείας ΕΥΔ
- Τη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης και τη διασφάλιση της συμμετοχής των εταίρων
- Τη διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο
- Στην επιλογή των πράξεων

Ο Χωρικός Φορέας στην περίπτωση του Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας 2021-2027 δεν αναλαμβάνει καθήκοντα Ενδιάμεσου Φορέα.

1.2.ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει την αποτύπωση των στοιχείων επικοινωνίας του Φορέα που διαμορφώνει και υποβάλλει τη χωρική στρατηγική (Χωρικός Φορέας).

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
1.ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΦΟΡΕΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
2.ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Ν.Ε.Ο. Πατρών - Αθηνών 32, Πάτρα 264 41		
3.ΤΗΛΕΦΩΝΟ	2613613500	4.E-MAIL	grafeio.pde@pde.gov.gr

5.ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ	Νεκτάριος Φαρμάκης

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ			
1.ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Νεκτάριος Φαρμάκης		
2.ΘΕΣΗ ΣΤΟΝ ΦΟΡΕΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
3.ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Ν.Ε.Ο. Πατρών - Αθηνών 32, Πάτρα 264 41		
4.ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2613613500	5.Ε- MAIL	grafeio.pde@pde.gov.gr
6.ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΚΙΝΗΤΟ			

1.3.ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Στην Ενότητα αυτή απαιτείται η αποτύπωση των στοιχείων επικοινωνίας των εμπλεκόμενων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση φορέων της χωρικής στρατηγικής.

Για τις ανάγκες του παρόντος ως εμπλεκόμενοι Φορείς νοούνται εκείνοι οι **Φορείς που συμμετείχαν στη διαμόρφωση της χωρικής στρατηγικής**, με τη διατύπωση προτάσεων υιοθέτησης παρεμβάσεων/έργων που περιλαμβάνονται στη χωρική στρατηγική, ή **Φορείς που αναλαμβάνουν την υλοποίηση και λειτουργία έργων** που προτείνονται στη χωρική στρατηγική.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
1.ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΦΟΡΕΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
2.ΡΟΛΟΣ ΣΤΗ ΧΩΡΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ⁽¹⁾	ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ		
3.ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Ν.Ε.Ο. Πατρών - Αθηνών 32, Πάτρα 264 41		
4.ΤΗΛΕΦΩΝΟ	2613613500	5.Ε- MAIL	grafeio.pde@pde.gov.gr

6.ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ	Νεκτάριος Φαρμάκης

(1) Οι ρόλοι στη χωρική στρατηγική συμπληρώνονται ως ακολούθως (μια επιλογή):

- Φορέας Υποβολής Πρότασης (αφορά στους Φορείς που κατά αρμοδιότητα υπέβαλαν πρόταση που υιοθετήθηκε από τη χωρική στρατηγική και δεν περιλαμβάνονται στις επόμενες περιπτώσεις)
- Δικαιούχος (Φορέας που αναλάβει την υλοποίηση της Πράξης ως Δικαιούχος συγχρηματοδοτούμενης Πράξης)
- Φορέας Λειτουργίας (αφορά στους Φορείς συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση και που κατά αρμοδιότητα θα αναλάβουν τη λειτουργία του έργου που θα παραχθεί)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ			
1.ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Νεκτάριος Φαρμάκης		
2.ΘΕΣΗ ΣΤΟΝ ΦΟΡΕΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
3.ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Ν.Ε.Ο. Πατρών - Αθηνών 32, Πάτρα 264 41		
4.ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2613613500	5.E- MAIL	grafeio.pde@pde.gov.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

2.1.ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

2.1.1.Προσδιορισμός γεωγραφικής Περιοχής Εφαρμογής

Η περιοχή παρέμβασης καλύπτει το σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ), η οποία αποτελείται από τις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας. Η γεωγραφική της θέση είναι στρατηγική, καθώς λειτουργεί ως δυτική πύλη της χώρας προς την Αδριατική και την Κεντρική Μεσόγειο, με κρίσιμους θαλάσσιους και οδικούς διαύλους διασύνδεσης (Ιόνιο Πέλαγος, Πατραϊκός κόλπος, οδικός άξονας ΠΑΘΕ, Ιόνια Οδός). Το φυσικό ανάγλυφο χαρακτηρίζεται από εκτεταμένες παράκτιες ζώνες, ορεινούς όγκους (Παναιτωλικό, Ερύμανθος), πλούσιο υδατικό δίκτυο και εύφορες πεδιάδες, στοιχεία που καθορίζουν τη δομή των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και των παραγωγικών συστημάτων της περιοχής.

Χάρτης 1: Η Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ με τίτλο «Θεματική Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» στον ελλαδικό χώρο.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

2.1.2. Αναπτυξιακό Δυναμικό της Περιοχής Εφαρμογής

Η ΠΔΕ διαθέτει ένα πολυδιάστατο και διαφοροποιημένο αναπτυξιακό δυναμικό, το οποίο στηρίζεται στην ευνοϊκή γεωγραφική της θέση, τους πλούσιους φυσικούς πόρους, το ανθρώπινο δυναμικό της και την ύπαρξη ισχυρών θεσμών γνώσης και καινοτομίας. Η περιοχή λειτουργεί ως δυτική πύλη της χώρας προς την Ευρώπη, με κομβική σημασία για τις εθνικές και διαπεριφερειακές ροές ανθρώπων, αγαθών και πληροφοριών. Ο λιμένας της Πάτρας και τα έργα της Ιόνιας και Ολυμπίας Οδού αποτελούν κρίσιμα στοιχεία διασύνδεσης με την Ιταλία, την Ήπειρο, τη Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο, ενισχύοντας τη θέση της ΠΔΕ ως κέντρου διαμετακόμισης και εξαγωγικού εμπορίου.

Από οικονομικής άποψης, η Περιφέρεια εμφανίζει ποικιλία παραγωγικών τομέων με συμπληρωματικά χαρακτηριστικά. Ο πρωτογενής τομέας διατηρεί σημαντική συμβολή στην απασχόληση, με έμφαση στην αγροδιατροφική παραγωγή υψηλής ποιότητας (ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή, κηπευτικά, κτηνοτροφικά προϊόντα και ιχθυοκαλλιέργειες). Σημαντική είναι η συμβολή της Αιτωλοακαρνανίας, που αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους αγροτικούς νομούς της χώρας, με εκτεταμένα αρδευτικά δίκτυα και υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις στον ποταμό Αχελώο. Ο δευτερογενής τομέας συγκεντρώνεται κυρίως στην Αχαΐα, με κέντρο την Πάτρα, όπου δραστηριοποιούνται βιομηχανικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις (τρόφιμα, ποτά, πλαστικά, υλικά, ενέργεια). Ο τριτογενής τομέας αναπτύσσεται δυναμικά σε υπηρεσίες, εμπόριο, εκπαίδευση, έρευνα και τουρισμό, με ιδιαίτερη βαρύτητα στην πολιτιστική και περιβαλλοντική διάσταση του τουριστικού προϊόντος της Ηλείας (Αρχαία Ολυμπία, παραλιακό μέτωπο, φυσικά πάρκα).

Η ΠΔΕ διαθέτει επίσης εξέχουσες ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές, που αποτελούν μοχλό για τη μετάβαση προς μια οικονομία γνώσης και καινοτομίας. Το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών, το ΕΛΚΕΘΕ και άλλοι φορείς έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης δημιουργούν ένα πυκνό δίκτυο αριστείας με ευρωπαϊκό προσανατολισμό, το οποίο δύναται να στηρίζει τις στρατηγικές προτεραιότητες της Περιφέρειας σε τομείς όπως η πράσινη ενέργεια, η αγροδιατροφή, τα υλικά και οι ψηφιακές τεχνολογίες. Ωστόσο, η καινοτομία παραμένει σχετικά συγκεντρωμένη στην Πάτρα, γεγονός που επιβάλλει πολιτικές χωρικής διάχυσης και ενίσχυσης της τεχνολογικής διασύνδεσης με τις πιο αγροτικές περιοχές.

Οι κοινωνικο-οικονομικές διασυνδέσεις της ΠΔΕ αποτυπώνονται μέσα από το σύστημα πόλων ανάπτυξης και τις λειτουργικές ροές μεταξύ αστικών και αγροτικών κέντρων. Η Πάτρα λειτουργεί ως μητροπολιτικός πόλος υψηλής συγκέντρωσης πληθυσμού, υπηρεσιών και παραγωγικών δραστηριοτήτων, συνδεδεμένος με δορυφορικές πόλεις όπως το Αγρίνιο, ο Πύργος και το Μεσολόγγι. Παράλληλα, η περιφέρεια αντιμετωπίζει εσωτερικές ανισότητες, με τις ορεινές και αγροτικές ζώνες να χαρακτηρίζονται από μειωμένες ευκαιρίες απασχόλησης, περιορισμένη πρόσβαση σε υποδομές και δημογραφική συρρίκνωση. Η ενίσχυση της εδαφικής συνοχής και η

προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της στρατηγικής προοπτικής της ΠΔΕ.

Σε περιβαλλοντικό επίπεδο, η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από υψηλή βιοποικιλότητα και πλούσιους φυσικούς πόρους. Διαθέτει σημαντικά οικοσυστήματα, υδροτόπους και παράκτιες ζώνες ενταγμένες στο δίκτυο NATURA 2000, όπως ο Αμβρακικός κόλπος, οι λιμνοθάλασσες Μεσολογγίου–Αιτωλικού και ο ποταμός Πηνειός. Ταυτόχρονα, η περιοχή αντιμετωπίζει περιβαλλοντικές πιέσεις που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τη διάβρωση των ακτών, τις πλημμύρες και τις πυρκαγιές. Η αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), η προώθηση της κυκλικής οικονομίας, η απολιγνιτοποίηση και οι πράσινες υποδομές αποτελούν κομβικούς άξονες για τη διασύνδεση της περιβαλλοντικής προστασίας με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Τέλος, η ΠΔΕ διαθέτει σημαντικές προοπτικές ενδογενούς ανάπτυξης μέσω της σύνδεσης του ανθρώπινου κεφαλαίου, της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας με τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Η ενίσχυση των δικτύων συνεργασίας, η προώθηση της νεοφυούς επιχειρηματικότητας, η αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων και η διαφοροποίηση των τουριστικών προϊόντων μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στη δημιουργία ενός νέου, ανθεκτικού και πράσινου αναπτυξιακού προτύπου, που θα ενσωματώνει τις αρχές της κοινωνικής συνοχής, της ψηφιακής μετάβασης και της κλιματικής ουδετερότητας.

2.1.3.Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) αποτυπώνει τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) ως προς τα εσωτερικά της πλεονεκτήματα και αδυναμίες, καθώς και τις εξωτερικές ευκαιρίες και απειλές που επηρεάζουν τη βιώσιμη αναπτυξιακή της πορεία. Η ανάλυση αυτή αναδεικνύει τη σύνθετη φυσιογνωμία μιας περιφέρειας με πλούσιους πόρους, σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα και στρατηγική γεωγραφική θέση, αλλά και με διαρθρωτικές προκλήσεις που σχετίζονται με την παραγωγική ανασυγκρότηση, τη δημογραφική εξέλιξη και την ενίσχυση της καινοτομίας. Ειδικότερα:

Α. Δυνατά σημεία:

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει πλήθος συγκριτικών πλεονεκτημάτων που ενισχύουν τη θέση της στον εθνικό αναπτυξιακό χάρτη. Η γεωγραφική της εγγύτητα με την Αθήνα και την Περιφέρεια Αττικής προσφέρει δυνατότητες οικονομικής και εμπορικής διασύνδεσης, ενώ η πλούσια παραγωγική γη και η σημαντική συγκέντρωση αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων συνθέτουν μια ισχυρή αγροδιατροφική βάση. Το πολιτιστικό και φυσικό κεφάλαιο της περιοχής, με μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς, ορεινά και θαλάσσια οικοσυστήματα και εκτεταμένες προστατευόμενες περιοχές του δικτύου NATURA 2000, δημιουργεί προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μορφών βιώσιμου τουρισμού και οικοτουρισμού.

Παράλληλα, η ΠΔΕ συγκεντρώνει ισχυρό επιστημονικό και ερευνητικό δυναμικό, με επίκεντρο το Πανεπιστήμιο Πατρών, τα ερευνητικά κέντρα και τις καινοτόμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Οι υπάρχουσες υποδομές γνώσης και τεχνολογίας ενισχύουν τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων τεχνολογιών, όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI), ενώ οι επιχειρήσεις υψηλής εξειδίκευσης συγκροτούν ένα δυναμικό ανθρώπινο κεφάλαιο. Επιπλέον, η στρατηγική γεωγραφική θέση και οι αναβαθμισμένες υποδομές μεταφορών (ΠΑΘΕ, σιδηρόδρομος, λιμένας Πατρών) εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε εθνικά και διεθνή δίκτυα. Η περιοχή διαθέτει επίσης σημαντικό δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με προοπτικές ανάπτυξης της πράσινης οικονομίας, ενώ η διατήρηση ισχυρών κοινωνικών δεσμών και τοπικής ταυτότητας ενισχύει τη συνοχή και την κοινωνική ανθεκτικότητα.

Β. Αδύναμα σημεία:

Παρά τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, η ΠΔΕ αντιμετωπίζει ορισμένες δομικές αδυναμίες που περιορίζουν την αναπτυξιακή της δυναμική. Ο χαμηλός βαθμός απορρόφησης και προσαρμοστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε καινοτόμες πρακτικές, σε συνδυασμό με τη μειωμένη απασχολησιμότητα του ερευνητικού προσωπικού, υπονομεύει τη διάχυση της γνώσης στην παραγωγή. Η έλλειψη διαφοροποίησης του παραγωγικού ιστού και η περιορισμένη εξωστρέφεια των επιχειρήσεων καθιστούν την περιφερειακή οικονομία ευάλωτη σε εξωτερικούς κραδασμούς.

Παράλληλα, η ΠΔΕ παρουσιάζει έντονη πληθυσμιακή συρρίκνωση, με τη μετανάστευση νέων και εξειδικευμένων στελεχών να επιτείνει το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων». Η ανεργία των νέων και των γυναικών, σε συνδυασμό με τις χαμηλές αποδόσεις του βιομηχανικού τομέα, επιτείνουν τις κοινωνικές ανισότητες. Επιπλέον, υφίστανται περιβαλλοντικές πιέσεις από τη βιομηχανική δραστηριότητα, την ατμοσφαιρική ρύπανση και τη ρύπανση των υδάτων. Οι υποδομές μεταφορών, ενέργειας και ψηφιακών δικτύων χρήζουν περαιτέρω εκσυγχρονισμού, ενώ η ανάγκη τεχνολογικής αναβάθμισης των ΜΜΕ παραμένει κρίσιμη για τη μετάβαση στην ψηφιακή οικονομία.

Γ. Ευκαιρίες.

Το εξωτερικό περιβάλλον δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την ενεργοποίηση των ενδογενών δυνατοτήτων της ΠΔΕ. Ο εκσυγχρονισμός του αγροτικού τομέα με έμφαση στην ποιότητα, την πιστοποίηση και την ασφάλεια των προϊόντων προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες αύξησης της προστιθέμενης αξίας. Η διασύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα με τη βιομηχανία της εμπειρίας και τον τουρισμό μπορεί να ενισχύσει την τοπική οικονομία, ενώ η ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών με νέα είδη υψηλής

μεταποιητικής δυναμικής δημιουργεί νέες αγορές εξαγωγικού προσανατολισμού.

Η Περιφέρεια έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τα ευρωπαϊκά και εθνικά χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΣΠΑ 2021–2027, Ταμείο Ανάκαμψης), προωθώντας την πράσινη μετάβαση, την κυκλική οικονομία και την ενεργειακή αποδοτικότητα. Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων, πανεπιστημίων και επιχειρήσεων μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία οικοσυστημάτων καινοτομίας και στην ανάπτυξη έξυπνων πόλεων και ψηφιακών υπηρεσιών. Επιπλέον, η προώθηση του βιώσιμου και πολιτιστικού τουρισμού, σε συνδυασμό με τη θαλάσσια οικονομία και τη διαπεριφερειακή συνεργασία με τα Ιόνια Νησιά και τις όμορες περιφέρειες, δημιουργεί ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών βιώσιμης ανάπτυξης και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας.

Δ. Απειλές:

Η Περιφέρεια καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά από εξωτερικές προκλήσεις που ενδέχεται να επιβραδύνουν τη θετική της πορεία. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (πλημμύρες, πυρκαγιές, διάβρωση ακτών) απειλούν τα φυσικά οικοσυστήματα και την αγροτική παραγωγή, ενώ η πληθυσμιακή γήρανση και η μετανάστευση των νέων υπονομεύουν τη διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού. Οι παγκόσμιες οικονομικές αστάθειες, η ενεργειακή κρίση και ο ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους δημιουργούν αβεβαιότητες για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις.

Παράλληλα, οι καθυστερήσεις σε υποδομές και διοικητικές διαδικασίες, η έλλειψη ρευστότητας και οι θεσμικές δυσλειτουργίες περιορίζουν την ικανότητα απορρόφησης πόρων και την αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών πολιτικών. Η απώλεια εξειδικευμένου προσωπικού και η αργή προσαρμογή της αγοράς εργασίας στις τεχνολογικές εξελίξεις αποτελούν πρόσθετους κινδύνους για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας.

Συνολικά, η ανάλυση SWOT αναδεικνύει ότι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει μια ισχυρή αναπτυξιακή βάση, η οποία ωστόσο χρειάζεται στοχευμένες παρεμβάσεις για να υπερβεί τις υφιστάμενες αδυναμίες και να αξιοποιήσει πλήρως τις ευκαιρίες που προσφέρει η νέα προγραμματική περίοδος. Η ενίσχυση της καινοτομίας, η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, η εδαφική συνοχή και η κοινωνική ένταξη συνιστούν τους κύριους πυλώνες πάνω στους οποίους μπορεί να στηριχθεί το βιώσιμο και ανθεκτικό αναπτυξιακό μέλλον της ΠΔΕ.

2.2.ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΑ

2.2.1. Περιγραφή της ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αντιμετώπιση των προσδιορισμένων αναπτυξιακών αναγκών και του αναπτυξιακού δυναμικού της περιοχής εφαρμογής στρατηγικής

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση που υιοθετείται στο πλαίσιο της Θεματικής ΟΧΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021–2027 εδράζεται σε μια συστηματική κατανόηση των χωρικών, κοινωνικών και οικονομικών ιδιοτεροτήτων της Περιοχής Παρέμβασης (δηλ. ολόκληρης της Περιφέρειας). Στο επίκεντρο της Στρατηγικής τοποθετείται η ενίσχυση της εδαφικής συνοχής, μέσα από τη σύνδεση αστικών, ημιαστικών και αγροτικών περιοχών, ώστε να επιτευχθεί μια ισόρροπη και ανθεκτική ανάπτυξη. Η προσέγγιση αυτή επιδιώκει να εξαλείψει τις χωρικές ανισότητες, να ενεργοποιήσει τα ανενεργά παραγωγικά και πολιτιστικά αποθέματα και να αξιοποιήσει το πολυδιάστατο αναπτυξιακό δυναμικό της Περιφέρειας με όρους βιωσιμότητας και καινοτομίας.

Η Στρατηγική διάρθρωση των παρεμβάσεων στηρίζεται στη λογική της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και της συνέργειας μεταξύ των επιπέδων σχεδιασμού. Λαμβάνει υπόψη τις κατευθύνσεις του Εθνικού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ και ΠΠΑ, αντίστοιχα), καθώς και τις αρχές της Μακρο-περιφερειακής Στρατηγικής για την Αδριατική και Ιόνιο (EUSAIR), εξασφαλίζοντας συνεκτικότητα με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες για πράσινη και έξυπνη ανάπτυξη. Η ΟΧΕ λειτουργεί ως θεσμικό και επιχειρησιακό πλαίσιο που ενοποιεί τις τομεακές πολιτικές (περιβάλλοντος, πολιτισμού, κοινωνικής ένταξης, υποδομών και επιχειρηματικότητας) μέσα από στοχευμένες και συμπληρωματικές δράσεις, που παράγουν πολλαπλασιαστικά οφέλη στην τοπική οικονομία και κοινωνία.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση εστιάζει στη χωρική και θεματική συνάφεια των παρεμβάσεων, με στόχο την επίτευξη συνεργειών και την αποφυγή κατακερματισμού των πόρων. Οι επενδύσεις που προγραμματίζονται αποσκοπούν στην αναβάθμιση του αστικού και περιαστικού χώρου, στη βελτίωση των κοινωνικών υποδομών και στη στήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, με προτεραιότητα στις βιώσιμες, πράσινες και ψηφιακές λύσεις. Παράλληλα, η Στρατηγική επιδιώκει την προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσω δράσεων συμπερίληψης, πολιτιστικής ενδυνάμωσης και πρόσβασης όλων των πολιτών σε ποιοτικές υπηρεσίες και ευκαιρίες ανάπτυξης.

Η ΟΧΕ της ΠΔΕ προσεγγίζει την ανάπτυξη ως ένα πολυδιάστατο και πολυεπίπεδο φαινόμενο, στο οποίο η οικονομική αναζωογόνηση, η περιβαλλοντική ισορροπία και η κοινωνική ευημερία λειτουργούν ως αλληλένδετοι και αμοιβαία ενισχυόμενοι πυλώνες. Η Στρατηγική αναγνωρίζει ότι η πρόοδος δεν μπορεί να επιτευχθεί μονοδιάστατα, αλλά απαιτεί συντονισμένες παρεμβάσεις που να ενσωματώνουν την πράσινη μετάβαση, την κοινωνική συνοχή και την προώθηση ενός βιώσιμου παραγωγικού μοντέλου. Συνεπώς, η ΟΧΕ επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι οι αναπτυξιακές δράσεις δεν περιορίζονται στη δημιουργία οικονομικών ωφελειών, αλλά επεκτείνονται στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής των τοπικών κοινοτήτων.

Μέσα από τη στοχευμένη αξιοποίηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών και θεσμικών πόρων, η Στρατηγική κατευθύνει τις παρεμβάσεις προς περιοχές και τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυνατότητες αναγέννησης και καινοτομίας. Η σύνδεση των έργων με το αναπτυξιακό προφίλ κάθε τοπικής ενότητας εξασφαλίζει τη μέγιστη αποδοτικότητα των επενδύσεων και ενισχύει την προσαρμοστικότητα του αναπτυξιακού μοντέλου στις ιδιαίτερες συνθήκες της Περιφέρειας. Μέσα από αυτήν τη διαδικασία επιτυγχάνεται η διάχυση των ωφελειών σε πολλαπλά επίπεδα, ενισχύοντας την τοπική παραγωγή, την απασχόληση και την κοινωνική ευημερία.

Η μετάβαση που επιχειρείται μέσω της ΟΧΕ εδράζεται σε ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης, το οποίο προάγει την ανθεκτικότητα απέναντι στις σύγχρονες κρίσεις, τη βιωσιμότητα των φυσικών και ανθρώπινων πόρων και τη χωρική δικαιοσύνη ως θεμελιώδη αρχή. Το νέο αυτό μοντέλο επιδιώκει να ενισχύσει την ικανότητα των τοπικών κοινωνιών να ανταποκρίνονται σε περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συνεκτικότητα και την ισότιμη πρόσβαση στις ευκαιρίες ανάπτυξης. Μέσα από αυτή την ολιστική προσέγγιση, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αναδεικνύεται σε υπόδειγμα περιφερειακής ανθεκτικότητας και βιώσιμης προόδου.

2.2.2. Συμβατότητα της Στρατηγικής με τις Ευρωπαϊκές και Εθνικές Πολιτικές και Στρατηγικές και τις προτεραιότητες του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027

Η Θεματική Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την προγραμματική περίοδο 2021–2027 ευθυγραμμίζεται πλήρως με το ευρωπαϊκό και εθνικό στρατηγικό πλαίσιο ανάπτυξης, καθώς και με τις θεματικές προτεραιότητες του Περιφερειακού Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027. Η Στρατηγική δομείται βάσει των εξής Αρχών: «Εδαφική Συνοχή», «Πράσινης και Ψηφιακή Μετάβαση», «Κοινωνική Ένταξη» και «Ανθεκτικότητα», όπως αυτές ορίζονται στις πολιτικές κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και του Εθνικού Αναπτυξιακού Προγραμματισμού. Η εν λόγω συμβατότητα αποτυπώνεται στη στοχευμένη ενίσχυση των τοπικών υποδομών, της επιχειρηματικότητας, της πολιτιστικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, που αποτελούν κοινούς πυλώνες της ευρωπαϊκής και περιφερειακής στρατηγικής.

Η ΟΧΕ συνάδει με τους στόχους της Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτοί αποτυπώνονται στην Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2021–2027 και στις Κανονιστικές Διατάξεις των Ταμείων (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + - ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής - ΤΣ). Επιδιώκει τη συμβολή στους πέντε βασικούς Στόχους Πολιτικής: «Έξυπνη Ευρώπη», «Πράσινη Ευρώπη», «Διασυνδεδεμένη Ευρώπη», «Κοινωνική Ευρώπη» και «Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες». Μέσα από την ολιστική της προσέγγιση, η Στρατηγική προωθεί την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των αστικών και αγροτικών περιοχών, τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, την ψηφιακή ενδυνάμωση των τοπικών κοινωνιών

και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Ταυτόχρονα, υποστηρίζει τη μετάβαση προς μια πιο ανταγωνιστική, περιβαλλοντικά υπεύθυνη και κοινωνικά δίκαιη Περιφέρεια, σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της Ψηφιακής Δεκαετίας 2030.

Σε εθνικό επίπεδο, η Στρατηγική της ΟΧΕ ευθυγραμμίζεται με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021–2025 και του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», καθώς και με τις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την Περιφερειακή Ανάπτυξη. Οι άξονες παρέμβασης της ΟΧΕ ενσωματώνουν τις εθνικές προτεραιότητες για τη βιώσιμη κινητικότητα, την ενεργειακή αποδοτικότητα, την κοινωνική συνοχή, την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας. Παράλληλα, ενισχύουν τις επιδιώξεις της εθνικής πολιτικής για την ισόρροπη ανάπτυξη μεταξύ κέντρου και περιφέρειας, συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση των μικρών οικισμών και στη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Η Στρατηγική ευθυγραμμίζεται επίσης με τις κατευθύνσεις του Περιφερειακού Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» 2021–2027, τόσο ως προς τις θεματικές προτεραιότητες όσο και ως προς τη χωρική στοχοθεσία. Ειδικότερα, συνδέεται με τις επενδυτικές προτεραιότητες του Προγράμματος που αφορούν την πράσινη μετάβαση και τη βιώσιμη ανάπτυξη (Ειδικός Στόχος 2.1), τη βελτίωση των υποδομών και της κινητικότητας (Ειδικός Στόχος 3.2), την ενίσχυση του πολιτισμού και του τουρισμού (Ειδικός Στόχος 4.6) και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής (Ειδικός Στόχος 4.2). Μέσω αυτής της συμβατότητας διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα και η συνέργεια των παρεμβάσεων της ΟΧΕ με τις λοιπές περιφερειακές δράσεις, αποφεύγοντας την αλληλοεπικάλυψη και μεγιστοποιώντας την αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα.

Επιπλέον, η Στρατηγική συνδέεται λειτουργικά με τις προτεραιότητες της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Δυτικής Ελλάδας, προωθώντας τη διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας μέσω καινοτόμων, πράσινων και ψηφιακών λύσεων. Η εστίαση σε βιώσιμες υποδομές, πολιτιστική αναγέννηση και ενδυνάμωση της τοπικής επιχειρηματικότητας εναρμονίζεται με τις προτεραιότητες της RIS3 για έξυπνη ανάπτυξη και αξιοποίηση των τοπικών πόρων. Έτσι, η ΟΧΕ λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής αναπτυξιακών συνεργειών, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός ανθεκτικού, ανταγωνιστικού και συμπεριληπτικού παραγωγικού οικοσυστήματος στην Περιφέρεια.

Τέλος, η ΟΧΕ της Δυτικής Ελλάδας υιοθετεί τις αρχές της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και της συμμετοχικότητας, σε απόλυτη συνέπεια με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Συμμετοχή του Πολίτη και τις αρχές της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD). Η συνέργεια των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών εξασφαλίζει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των παρεμβάσεων, την κοινωνική αποδοχή των έργων και την ενίσχυση της χωρικής συνοχής. Η στρατηγική, επομένως, δεν περιορίζεται στη χρηματοδοτική εναρμόνιση, αλλά αναδεικνύει μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή ταυτότητα που

ενώνει τις τοπικές ανάγκες με τους υπερεθνικούς στόχους, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη μετάβαση της Δυτικής Ελλάδας προς ένα βιώσιμο, καινοτόμο και κοινωνικά δίκαιο μέλλον.

2.2.3. Συνάφεια με τον Χωροταξικό Σχεδιασμό ή άλλα Ειδικά Χωρικά Σχέδια

Η Θεματική Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ΠΠ 2021–2027 αναπτύσσεται σε πλήρη συνέπεια με το ισχύον Θεσμικό και Στρατηγικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού, όπως αυτό καθορίζεται από τον Ν. 4447/2016 «Χωρικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη» και τις συναφείς κανονιστικές πράξεις. Η Στρατηγική υιοθετεί τις Αρχές της «Βιώσιμης Χωρικής Ανάπτυξης», της «Ισορροπης Διάρθρωσης των Χρήσεων γης» και της «Λειτουργικής Διασύνδεσης των περιοχών», επιδιώκοντας τη συνοχή ανάμεσα στην οικονομική δραστηριότητα, το φυσικό περιβάλλον και την κοινωνική υποδομή. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται ότι οι παρεμβάσεις της ΟΧΕ δεν λειτουργούν αποσπασματικά, αλλά εντάσσονται σε ένα ενιαίο πλαίσιο χωρικού προγραμματισμού, το οποίο εγγυάται τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους.

Σε περιφερειακό επίπεδο, η Στρατηγική ευθυγραμμίζεται πλήρως με το Αναθεωρημένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Ελλάδας, το οποίο καθορίζει τις κατευθύνσεις για τη βιώσιμη οργάνωση του χώρου, την ανάπτυξη των υποδομών και την προστασία του περιβάλλοντος. Οι προβλέψεις του ΠΠΧΣΑΑ για την ενίσχυση της πολυκεντρικότητας, την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας και την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος βρίσκουν άμεση εφαρμογή στα προτεινόμενα έργα της ΟΧΕ. Παράλληλα, η Στρατηγική στηρίζει τις χωρικές επιδιώξεις του Πλαισίου, ιδίως ως προς την ενίσχυση των τοπικών πόλων ανάπτυξης, τη βελτίωση των υποδομών σε μικρούς οικισμούς και την προώθηση της ισορροπης ανάπτυξης ανάμεσα σε αστικά, περιαστικά και αγροτικά κέντρα.

Η Στρατηγική παρουσιάζει υψηλό βαθμό συμβατότητας με την Εθνική Χωρική Στρατηγική για τον Θαλάσσιο Χώρο, η οποία θέτει τις βάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη και ορθολογική διαχείριση των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών. Οι παρεμβάσεις της ΟΧΕ προωθούν τη διασύνδεση του χερσαίου και θαλάσσιου χώρου, ενισχύοντας τη θαλάσσια οικονομία, την προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων και την ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των ακτών. Παράλληλα, η Στρατηγική συνάδει με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, ενσωματώνοντας παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και την προώθηση βιώσιμων μορφών φωτισμού και ενεργειακής αυτονομίας.

Στο ίδιο πνεύμα, η ΟΧΕ είναι απολύτως συμβατή με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία, καθώς επιδιώκει την

ενίσχυση των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, ιδίως σε περιοχές εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων, συμβάλλοντας στην αποκέντρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων και την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. Παράλληλα, εναρμονίζεται με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες, δεδομένου ότι προωθεί δράσεις που υποστηρίζουν την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και την ορθολογική αξιοποίηση των παράκτιων πόρων. Η Στρατηγική λαμβάνει επίσης υπόψη το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τα Καταστήματα Κράτησης, συμβάλλοντας έμμεσα στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και στη βελτίωση των υποδομών που υποστηρίζουν την κοινωνική επανένταξη, σε συνέπεια με τις αρχές της χωρικής και κοινωνικής συνοχής.

Εξίσου σημαντική είναι η συνάφεια της Στρατηγικής με τα Σχέδια Διαχείρισης Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Ελλάδας και τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας, τα οποία θέτουν τις βάσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων και την πρόληψη περιβαλλοντικών κινδύνων. Η ΟΧΕ ενσωματώνει τις αρχές αυτών των σχεδίων μέσω παρεμβάσεων που ενισχύουν την αντιπλημμυρική προστασία, την αποκατάσταση υδατικών οικοσυστημάτων και την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα των υποδομών. Παράλληλα, η στρατηγική συνδέεται στενά με το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) Δυτικής Ελλάδας, προωθώντας δράσεις για τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, την αύξηση της ανθεκτικότητας των κοινοτήτων και την ενίσχυση της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων.

Η συνάφεια της ΟΧΕ επεκτείνεται και στον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠεΣΔΑ) Δυτικής Ελλάδας, μέσω της ενσωμάτωσης αρχών κυκλικής οικονομίας, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υλικών. Οι προβλέψεις του ΠΕΣΔΑ ενισχύονται από τις δράσεις της ΟΧΕ, οι οποίες επιδιώκουν τη μείωση των απορριμμάτων και την προώθηση βιώσιμων προτύπων κατανάλωσης. Επιπλέον, η Στρατηγική είναι άμεσα συμβατή με την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας, υποστηρίζοντας παρεμβάσεις που στοχεύουν στην κοινωνική συνοχή, την προσβασιμότητα και την ενίσχυση των ευάλωτων ομάδων.

Η Στρατηγική ΟΧΕ βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2025–2028 και το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) 2021–2025, τα οποία αποτελούν τα κύρια εργαλεία υλοποίησης των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της Περιφέρειας. Μέσω αυτής της συνέργειας εξασφαλίζεται η συντονισμένη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, η συμπληρωματικότητα των δράσεων και η διασφάλιση της συνοχής μεταξύ των χρηματοδοτικών και χωρικών πολιτικών. Συνολικά, η ΟΧΕ δεν αποτελεί ένα απομονωμένο εργαλείο πολιτικής, αλλά ένα συνεκτικό σύστημα ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού, που ενώνει τη στρατηγική, τη χωρική και την κοινωνική διάσταση της ανάπτυξης της Δυτικής Ελλάδας.

Η ΟΧΕ λαμβάνει επίσης υπόψη τις προβλέψεις των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΤΠΣ) και των Ειδικών Χωρικών Σχεδίων (ΕΧΣ), που βρίσκονται σε διαδικασία εκπόνησης ή επικαιροποίησης στους δήμους της Περιφέρειας. Οι παρεμβάσεις της είναι πλήρως εναρμονισμένες με τις θεσμοθετημένες χρήσεις γης και τις χωρικές ρυθμίσεις που αφορούν τη διαχείριση του αστικού και περιαστικού χώρου. Η συνάφεια αυτή επιτρέπει την ορθολογική ένταξη των επενδύσεων, αποτρέποντας συγκρούσεις χρήσεων και διασφαλίζοντας τη λειτουργική συνέχεια μεταξύ των χωρικών επιπέδων σχεδιασμού. Επιπλέον, η ΟΧΕ ενσωματώνει τις αρχές των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ), ενισχύοντας τη βιώσιμη μετακίνηση, τη συνδεσιμότητα και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος στις πόλεις της Περιφέρειας.

2.3.ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

2.3.1.Περιγραφή του μοντέλου διακυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο

Σύμφωνα με την από 20/10/2025 (Α. Π.:4784, ΑΔΑ: ΨΟΖ47Λ6-ΝΞ6) Πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, ο Αρμόδιος Χωρικός (Στρατηγικός) Φορέας για την ΟΧΕ με τίτλο: «**Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**» θα είναι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Ο Χωρικός Φορέας είναι αρμόδιος για τα κατωτέρω:

1. Συγκρότηση συνεκτικής ομάδας υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής
2. Διαμόρφωση και υποβολή της στρατηγικής σύμφωνα με το οριζόμενο στην πρόσκληση της Δ.Α.
3. Διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο
4. Επιλογή των πράξεων:
 - Κατά την περίοδο του σχεδιασμού και υποβολής της Στρατηγικής εξειδικεύουν το σύνολο των πράξεων.
 - Διατυπώνουν προς τη Δ.Α. τη σύμφωνη γνώμη για τις επιλεγείσες πράξεις πριν την έκδοση της Απόφασης Ένταξης της πράξης, εφόσον η εξειδίκευση κατά την υποβολή της Στρατηγικής περιορίζεται σε επίπεδο δράσεων.

2.3.2.Ορισμός των μελών της υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των Πράξεων και την υλοποίηση των Παρεμβάσεων Ομάδας

Σύμφωνα με τον Οδηγό Εφαρμογής για τη συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021-2027, οι αρμοδιότητες της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης (Συνεκτική ομάδα) αφορούν στα κατωτέρω:

1. Συντονισμό του σχεδιασμού της Στρατηγικής και τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία.
2. Διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της Στρατηγικής.
3. Παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της Στρατηγικής.
4. Επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με Α.Π. 124143/ΕΥΣΣΑ /21-12-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τις «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ», η εν λόγω Ομάδα δύναται να αποτελείται από:

- ο Στελέχη των αρμόδιων Χωρικών Αρχών που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων.
- ο Εκπροσώπους φορέων που μετέχουν στο σχήμα υποβολής του φορέα και που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων.
- ο Εξωτερικούς Εμπειρογνώμονες.

Η Συνεκτική Ομάδα σε επίπεδο Χωρικού Φορέα, θα πρέπει να έχει συγκροτηθεί από τον αρμόδιο Χωρικό Φορέα πριν την έγκριση της Στρατηγικής και θα αποτελεί τμήμα της Απόφασης Έγκρισης της Στρατηγικής από την ΕΥΔ του Προγράμματος «Στερεά Ελλάδα» 2021-2027. Η επικαιροποιημένη Στρατηγική ΟΧΕ που υποβάλλεται στην ΕΥΔ, πρέπει να έχει εγκριθεί από το αρμόδιο συλλογικό όργανο του Χωρικού Φορέα που συμμετέχει.

Σύμφωνα με την από 10/12/2025 Απόφαση, με Α. Π.: οικ. ΠΔΕ/ΔΤΕ/426872/9909, ΑΔΑ: Ψ4ΘΦ7Λ6-6Η7 και θέμα «Ορισμός ομάδας έργου (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης) υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής για την ΟΧΕ με τίτλο: “Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας”» ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας αποφασίζει τη συγκρότηση της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης (Συνεκτικής ομάδας διοίκησης) για τη διακυβέρνηση της Θεματικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027, με τους/ τις κάτωθι:

Ομάδα Έργου - (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης):

1. **Θανασούλιας Θεόδωρος, ΠΕ Μηχανικών**, Βαθμ. Α΄, Προϊστάμενος Τμήματος Δομών Περιβάλλοντος της ΔΤΕ ΠΔΕ,
2. **Μητρογιώργος Χρήστος, ΠΕ Μηχανικών**, Ειδικός Συνεργάτης Γραφείο Περιφερειάρχη,
3. **Σοφία Καϊάφα, ΠΕ Μηχανικών**, Ειδική Συνεργάτιδα Γραφείο Περιφερειάρχη.

Αναπληρωτές Ομάδας Έργου:

1. Γάκης Ανδρέας, ΠΕ Γεωτεχνικών/ Γεωλόγων, Βαθμ. Β΄, Υπάλληλος της ΔΤΕ ΠΔΕ,
2. Στασινοπούλου Γεωργία του Νικολάου, κλάδου ΠΕ Διοικητικό Οικονομικό με βαθμό Α,
3. Μαριάννα Ασημακοπούλου του, κλάδου ΠΕ Νομικού, Ειδική Συνεργάτιδα, Γραφείο Αντιπεριφερειάρχη Εξυπηρέτησης του Πολίτη και Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Η Απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας με Α. Π.: οικ. ΠΔΕ/ΔΤΕ/426872/9909 και ΑΔΑ: Ψ4ΘΦ7Λ6-6Η7, που αφορά στη Συγκρότηση Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης (Συνεκτική ομάδα) για τη διακυβέρνηση της Θεματικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο Πρόγραμμα «Στερεά Ελλάδα» 2021-2027 έχει υπογραφεί και επισυνάπτεται στο Παράρτημα «Α. Απόφαση ορισμού ομάδας έργου (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης)».

2.3.3. Περιγραφή της συμμετοχής των εταίρων στην κατάρτιση και στην εφαρμογή της Στρατηγικής

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 132¹ και το ΦΕΚ υπ' αριθμ. 225/Α'/27-12-2010² με τίτλο «Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», η διάρθρωση των υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζονται ακολούθως.

¹ Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 132 «Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (Διαθέσιμο στο: https://www.ypes.gr/wp-content/uploads/2019/01/132perifereia_dytikhs_ellados.pdf)

² Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας «Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 132 - Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: http://84.205.192.191/ids-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e14pHQ_yQmIGYpXH04JxHzJ68rzSZFxgk-Whs5FSjqQkfkAYi3ORfmaodrgjPrvwUoSWJgdNHAvT44kicnjz_3u4G8qOBIZzQoc77k1-A9Eyz7vgZ2xJ5_DYMGQIx-5_OJWkqvF3PIILhavNhiDkQJfizG0uTaDmw..))

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Διάρθρωση – Αρμοδιότητες

ΤΜΗΜΑ Α΄: Κεντρική Υπηρεσία – Περιφερειακές Υπηρεσίες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: Βασική Διάρθρωση

Άρθρο 1: Διάρθρωση Υπηρεσιών

1. Οι υπηρεσίες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαρθρώνονται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.
2. Οι περιφερειακές υπηρεσίες οργανώνονται στο πλαίσιο της οικείας περιφερειακής ενότητας και υπάγονται σε οργανική μονάδα της Κεντρικής Υπηρεσίας.
3. Η Κεντρική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαρθρώνεται ως κατωτέρω:
 - α. Γραφείο Περιφερειάρχη.
 - β. Γραφεία Αντιπεριφερειάρχων.
 - γ. Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών.
 - δ. Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας.
 - ε. Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.
 - στ. Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης.
 - ζ. Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών.
 - η. Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας.
4. Στην Κεντρική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν επίσης και οι παρακάτω Υπηρεσίες:
 - α. Νομική Υπηρεσία.
 - β. Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας.
 - γ. Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου.
 - δ. Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (ΠΑΜ-ΠΣΕΑ).
 - ε. Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων.

Το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 132 και το ΦΕΚ υπ' αριθμ. 225/Α'/27-12-2010 με τίτλο «Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» επισυνάπτονται στο Παράρτημα «Γ. Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας».

Η Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης (Συνεκτική Ομάδα) συνεργάζεται με τον Χωρικό Φορέα (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) και τις υπηρεσίες της ΕΥΔ Δυτικής Ελλάδας του

Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027 για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης της Στρατηγικής και των Πράξεων του Σχεδίου Δράσης. Ειδικότερα:

- ο Συμβάλλει στην καταλληλότητα και την εγκυρότητα του προτεινόμενου συστήματος δεικτών και διατυπώνει απόψεις προς τον χωρικό φορέα για βελτίωση του συστήματος παρακολούθησης.
- ο Υποστηρίζει το χωρικό φορέα στη διασφάλιση στοιχείων που εξυπηρετούν το βέλτιστο σχεδιασμό (evidence based).
- ο Διαμεσολαβεί στις σχετικές υπηρεσίες των δικαιούχων και των ωφελομένων για την συλλογή ποσοτικής και ποιοτικής πληροφορίας που θα αξιοποιηθεί για την παρακολούθηση (εκτός δεδομένων ΟΠΣ που παραλαμβάνει από την Περιφερειακή Ομάδα ή απευθείας από την ΕΥΔ).
- ο Τα μέλη δύναται να παρέχουν ποσοτική και ποιοτική πληροφόρηση σχετικά με τον τομέα αναφοράς τους.
- ο Κινητοποιεί στο μέτρο του εφικτού την κοινωνία των πολιτών και την τοπική κοινωνία και διασφαλίζει τη συμμετοχή τους σε όλο το φάσμα του σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης της Στρατηγικής. Δύναται να καταστρώσει τοπικό σχέδιο δράσης για την κινητοποίηση των τοπικών φορέων και των πολιτών στην περιοχή της ΟΧΕ.
- ο Αποτελεί το σημείο επαφής (focal point) σε τοπικό επίπεδο.
- ο Παρακολουθεί την εξέλιξη της Στρατηγικής καθ' όλη τη διάρκεια και όπου απαιτείται διαμορφώνει προτάσεις προς το Χωρικό Φορέα για την προσαρμογή της Στρατηγικής ή/και τη λήψη μέτρων επίσπευσης.

Η Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης (Συνεκτική Ομάδα) συνεργάζεται με τον Χωρικό Φορέα (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) και τις υπηρεσίες της ΕΥΔ Δυτικής Ελλάδας του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027 για τη διαχείριση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και ανασχεδιασμό της Στρατηγικής ΟΧΕ. Το Σχέδιο Δράσης αποτελεί τη βάση για την αποτελεσματική παρακολούθηση και υλοποίηση της Στρατηγικής. Αφετηρία του Σχεδίου Δράσης είναι η Στρατηγική και τροφοδοτείται περαιτέρω από τις Εκθέσεις Παρακολούθησης της Πορείας Υλοποίησης και περιεχόμενό του είναι οι προτάσεις ενεργειών ωρίμανσης και επίσπευσης της υλοποίησης των έργων στο πλαίσιο της Στρατηγικής.

Η λογική του Σχεδίου Δράσης επικεντρώνεται στην επίλυση των προβλημάτων της στρατηγικής. Για τον λόγο αυτό εστιάζει στη χαρτογράφηση του προβλήματος που έχει ανατρέψει τον αρχικό σχεδιασμό και την αποτύπωση μιας σαφούς στρατηγικής για την απεμπλοκή του. Η Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης (Συνεκτική Ομάδα) συνδράμει στην επίσπευση της υλοποίησης των έργων της Στρατηγικής μέσα από την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη του Χωρικού Φορέα και των Δικαιούχων, την καθοδήγησή τους και την παροχή τεχνογνωσίας και εμπειρίας.

Η επίσπευση και ο συντονισμός της υλοποίησης του συνόλου της Στρατηγικής σχετίζεται με την παρακολούθηση και την καλή γνώση των ζητημάτων και των κινδύνων που αντιμετωπίζει συνολικά το Σχέδιο, αλλά και χωριστά το κάθε έργο, καθώς και των δυνατοτήτων παρέμβασης και αντιμετώπισης αυτών. Για την άσκηση

του ρόλου αυτού οφείλει να γνωρίζει το «χάρτη» εμπλεκόμενων Φορέων στη διαχείριση, την υλοποίηση και την υποστήριξη της ΟΧΕ, περιλαμβανομένων και των φορέων και μέσων παροχής Τεχνικής Βοήθειας. Στο πλαίσιο των τακτικών συναντήσεων της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης:

1. Αξιολογείται η πρόοδος της Στρατηγικής, ανά πράξη και συνολικά, με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης που παρουσιάστηκαν προηγούμενα σε συνδυασμό με το βαθμό επίτευξης των εγκεκριμένων επιμέρους ειδικών στόχων. Διαπιστώνονται τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν.
2. Χαρακτηρίζεται η πρόοδος της Στρατηγικής, ανά πράξη και συνολικά, είτε ως ικανοποιητική είτε ως χαμηλού ή υψηλού κινδύνου.
3. Όταν ο χαρακτηρισμός είναι χαμηλού κινδύνου, ενεργοποιείται από τον Χωρικό Φορέα το εγκεκριμένο σχέδιο διαχείρισης κινδύνου που εξειδικεύεται ανά περίπτωση σε συνεργασία με τους Δικαιούχους και την ΕΥΔ.
4. Όταν ο χαρακτηρισμός αλλάξει σε υψηλού κινδύνου εφαρμόζεται το εξειδικευμένο σχέδιο διαχείρισης κινδύνου.
5. Ο Χωρικός Φορέας με την υποστήριξη της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης εξασφαλίζει ότι η υλοποίηση των απαραίτητων ενεργειών είναι σύμφωνη με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου Συγχρηματοδοτούμενων Πράξεων 2021-2027 καθώς και με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζει κατά περίπτωση η Διαχειριστική Αρχή.

Για την τεκμηρίωση των θέσεων του, ο Φορέας μπορεί να επισυνάψει τα χρήσιμα κατά την κρίση του έγγραφα.

2.2.4. Απόφαση Περιφερειακής Επιτροπής για κατάρτιση Στρατηγικής ΟΧΕ

Στην Πάτρα σήμερα 5 Δεκεμβρίου 2025, ημέρα Παρασκευή και ώρα 11:00, πραγματοποιήθηκε τακτική συνεδρίαση της Περιφερειακής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ύστερα από την υπ' αριθμ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΓΠΠΕ/410397/3110/01-12-2025 πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλα τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής. Η Περιφερειακή Επιτροπή, αφού άκουσε τον Πρόεδρο και λαμβάνοντας υπόψη:

- Τις διατάξεις των άρθρων 174, 175, 175Α, 176, 177, 184 & 225 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ.87/7.6.2010/τ. Α) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.
- Την υπ' αριθμ. πρωτ.: οικ. ΠΔΕ/ΔΔ/4908/128/05-01-2024 (ΑΔΑ: 98ΧΘ7Λ6-73Φ) Απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Ορισμού Αντιπεριφερειάρχων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», όπως τροποποιήθηκε με την ΠΔΕ/ΔΔ/124080/2465/19-04-2024 (ΑΔΑ: 6ΝΟΥ7Λ6-7Ρ6) απόφαση του ιδίου.

Ομόφωνα αποφάσισε τα εξής:

Α) Εγκρίνει την συμμετοχή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην υπ. αριθμ. πρωτ. 4784/20-10-2025 (ΑΔΑ:ΨΟΖ47Λ6-ΝΞ6) Πρόσκληση για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Β) Εξουσιοδοτεί τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας για την υπογραφή κάθε σχετικού με την πρόσκληση εγγράφου και την υποβολή της πρότασης στην ως άνω πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ».

Η Απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής για κατάρτιση Στρατηγικής ΟΧΕ (ΑΔΑ: ΡΨΞ97Λ6-ΠΗΟ) υφίσταται στο Παράρτημα αναλυτικά «**Β. Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**».

2.4.ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ

2.4.1.Κατάλογος χρηματοδοτούμενων Πράξεων

Οι χρηματοδοτούμενες Πράξεις της ΟΧΕ με τίτλο: «**Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027**» είναι οι κατωτέρω:

1.1.1. Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων

1.1.2. Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ

1.1.3. Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων

1.1.4. Αθλητισμός για όλους

1.1.5. Ανάπτυξη Συστήματος Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο

1.1.6. Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων

1.1.7. Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών

2.1.1. Μουσείο Τύπου Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν

2.1.2. Δημιουργία διαδραστικού πόλου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, ιστορικής τεκμηρίωσης – έρευνας & ψυχαγωγίας

2.2.1. OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού

2.2.2. Διαδρομή Τέχνης

2.2.3. Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού

2.2.4. CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

3.1.1. Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων

4.1.1. Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ

4.1.2. Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη

Από τις ανωτέρω Δράσεις, οι «1.1.1., 2.1.1., 2.2.1., 2.2.2., 3.1.1. και 4.1.1.» χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021-2027. Οι δράσεις «1.1.2., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.7., 2.1.2., 2.2.3., 2.2.4. και 4.1.2. έχουν ως πηγή χρηματοδότησης το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Δυτικής Ελλάδας. Η δράση «**1.1.3.** Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων» χρηματοδοτείται και από τις δύο προαναφερθείσες πηγές.

2.4.2. Ανάλυση των δράσεων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων με τη χρήση δεικτών

Οι Πράξεις που εντάσσονται στη Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έχουν σχεδιαστεί με σαφή προσανατολισμό στη μετρήσιμη επίτευξη δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων, σύμφωνα με το Πλαίσιο Επίδοσης του Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» 2021–2027. Η συμβολή τους αποτυπώνεται τόσο στην υποστήριξη στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης όσο και στην ενεργή συμμετοχή φορέων, επιχειρήσεων και ωφελούμενων ομάδων.

Δράση 1.1.1 – Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων

Η Δράση 1.1.1 συμβάλλει άμεσα στον δείκτη εκροών RCO75 – «Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται», με επίτευξη τιμής στόχου 1 τόσο το 2025 όσο και το 2027. Παράλληλα, ενισχύει τον δείκτη αποτελεσμάτων PSR998 – «Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση εταιρικής σχέσης», καταγράφοντας την ενεργό εμπλοκή τοπικών και θεσμικών φορέων στη διαμόρφωση και υλοποίηση της παρέμβασης. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα της Δράσης είναι η αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, η ενίσχυση της περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας και η δημιουργία λειτουργικών, προσβάσιμων και βιώσιμων δημόσιων χώρων πρασίνου.

Δράση 1.1.3 – Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων

Η Δράση 1.1.3 υποστηρίζει επίσης τον δείκτη RCO75, επιτυγχάνοντας τη στοχευμένη υποστήριξη στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης μέσω παρεμβάσεων οδικής ασφάλειας. Συμπληρωματικά, συμβάλλει στον δείκτη PSR998, μέσω της συνεργασίας τεχνικών υπηρεσιών, ΟΤΑ και λοιπών εμπλεκόμενων φορέων. Ως αναμενόμενα αποτελέσματα εκτιμώνται η μείωση τροχαίων ατυχημάτων, η βελτίωση της κυκλοφοριακής ροής, η ενίσχυση της ασφάλειας πεζών και οχημάτων και η συνολική αναβάθμιση της λειτουργικότητας του αστικού και περιαστικού οδικού δικτύου.

Δράση 2.1.1 – Μουσείο Τύπου Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν.

Η Δράση 2.1.1 ενισχύει τον δείκτη RCO75, υποστηρίζοντας μία ολοκληρωμένη στρατηγική πολιτιστικής ανάπτυξης με ισχυρή χωρική διάσταση, ενώ ταυτόχρονα καταγράφει τη συμμετοχή φορέων στον δείκτη PSR998, μέσω συνεργασιών με πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς και δημοσιογραφικούς οργανισμούς. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η ανάδειξη της ιστορίας του Τύπου, η ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής, η προσέλκυση επισκεπτών και η δημιουργία ενός δυναμικού πόλου πολιτισμού, εκπαίδευσης και δημόσιου διαλόγου.

Δράση 2.2.1 – OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού

Η Δράση 2.2.1 συμβάλλει στον δείκτη RCO75, ενσωματώνοντας καινοτόμες πολιτιστικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής, ενώ παράλληλα ενισχύει τον δείκτη PSR998, μέσω της συμμετοχής φορέων πολιτισμού, δημιουργικών επαγγελματιών και τοπικών κοινοτήτων. Αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η ενίσχυση της πολιτιστικής καινοτομίας, η διασύνδεση πολιτισμού και τοπικής ανάπτυξης, η δημιουργία νέων εμπειριών για κατοίκους και επισκέπτες και η ενδυνάμωση της πολιτιστικής οικονομίας.

Δράση 2.2.2 – Διαδρομή Τέχνης

Η Δράση 2.2.2 υποστηρίζει τον δείκτη RCO75, συμβάλλοντας στη χωρική ολοκλήρωση πολιτιστικών διαδρομών και παρεμβάσεων, ενώ καταγράφεται και η επίτευξη του δείκτη PSR998, μέσω της συνεργασίας καλλιτεχνών, φορέων πολιτισμού και ΟΤΑ. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, η ενίσχυση της πολιτιστικής συμμετοχής, η δημιουργία θεματικών πολιτιστικών αξόνων και η αύξηση της επισκεψιμότητας και της τοπικής ελκυστικότητας.

Δράση 3.1.1 – Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής

Η Δράση 3.1.1 συμβάλλει ουσιαστικά στους δείκτες εκροών RCO01 – «Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις» (στόχος 120 επιχειρήσεις) και RCO13 – «Αξία ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών» (στόχος 20.000 €), καθώς και στον δείκτη αποτελεσμάτων RCR03 – «ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών» με στόχο 120 ΜΜΕ. Αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε μικρούς οικισμούς, η υιοθέτηση καινοτόμων και ψηφιακών λύσεων, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και η τόνωση της τοπικής οικονομίας.

Δράση 4.1.1 – Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ

Η Δράση 4.1.1 συνδέεται με τον δείκτη εκροών PSO796 – «Αριθμός συνεχιζόμενων κοινωνικών δομών που υποστηρίζονται» και τον δείκτη αποτελεσμάτων PSR796 – «Αριθμός επωφελουμένων των συνεχιζόμενων κοινωνικών δομών», διασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα και τη διεύρυνση κοινωνικών παρεμβάσεων. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα περιλαμβάνουν την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, τη βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων σε υπηρεσίες, την προώθηση της κοινωνικής

καινοτομίας και τη δημιουργία ανθεκτικών κοινωνικών δομών σε περιφερειακό επίπεδο.

2.4.3.Σχέδιο Δράσης και Προτεραιοποίηση χρηματοδοτούμενων Δράσεων και Πράξεων

Πίνακας 1: Σχέδιο Δράσης της ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας»

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Ενδεικτικές Δράσεις/Εργα		Π/Υ (€)	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	Χρηματοδοτική Πηγή		Δείκτες Προγράμματος "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021-2027	
							Πρόγραμμα "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021- 2027	Άλλη Πηγή	Εκροών	Αποτελεσμάτων
1.Αναβάθμιση των υποδομών και λειτουργιών στη βάση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής	1.1. Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ	1.1.1.	Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων	18.500.000	RSO 5.2	79	ΕΤΠΑ		RCO75 - Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	PSR 998 - Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση εταιρικής σχέσης*
		1.1.2.	Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ	1.900.000				NAI		
		1.1.3.	Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων	4.000.000	RSO3.2	93	ΕΤΠΑ	NAI (500.000 €)	RCO75 - Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	PSR 998 - Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση εταιρικής σχέσης*
		1.1.4.	Αθλητισμός για όλους	5.000.000				NAI		

Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Ενδεικτικές Δράσεις/Εργα		Π/Υ (€)	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	Χρηματοδοτική Πηγή		Δείκτες Προγράμματος "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021-2027	
							Πρόγραμμα "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021- 2027	Άλλη Πηγή	Εκροών	Αποτελεσμάτων
		1.1.5.	Ανάπτυξη Συστήματος Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο	6.000.000				NAI		
		1.1.6.	Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαίσιου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων	4.000.000				NAI		
		1.1.7.	Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών	4.000.000				NAI		
2. Ανάδειξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του πολιτιστικού κεφαλαίου και των τουριστικών	2.1. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της Περιφέρειας	2.1.1.	Μουσείο Τύπου Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν	1.000.000	RSO 5.2	166	ΕΤΠΑ		RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται

Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Ενδεικτικές Δράσεις/Εργα		Π/Υ (€)	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	Χρηματοδοτική Πηγή		Δείκτες Προγράμματος "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021-2027	
							Πρόγραμμα "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021- 2027	Άλλη Πηγή	Εκροών	Αποτελεσμάτων
πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας		2.1.2.	Δημιουργία διαδραστικού πόλου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, ιστορικής τεκμηρίωσης – έρευνας & ψυχαγωγίας	1.200.000				ΝΑΙ		
	2.2. Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ	2.2.1.	OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού	2.500.000	RSO 4.6	166	ΕΤΠΑ		RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
		2.2.2.	Διαδρομή Τέχνης	1.000.000	RSO 4.6	166	ΕΤΠΑ		RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
		2.2.3.	Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού	1.000.000				ΝΑΙ		

Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Ενδεικτικές Δράσεις/Εργα		Π/Υ (€)	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	Χρηματοδοτική Πηγή		Δείκτες Προγράμματος "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021-2027	
							Πρόγραμμα "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021- 2027	Άλλη Πηγή	Εκροών	Αποτελεσμάτων
		2.2.4.	CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	1.240.000				ΝΑΙ		
3. Στήριξη της τοπικής οικονομίας	3.1. Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ	3.1.1.	Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων	1.000.000	RSO 1.3	27	ΕΤΠΑ		RCO01 - Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες) RCO13 - Αξία των ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών που αναπτύσσονται για τις επιχειρήσεις	RCR03 - Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών
4. Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση των παρεχόμενων	4.1. Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και	4.1.1.	Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ	2.000.000	ESO 4.11.	158	ΕΚΤ+		PSO796 - Αριθμός συνεχιζόμενων κοινωνικών δομών που υποστηρίζονται	PSR796 - Αριθμός επωφελουμένων των συνεχιζόμενων κοινωνικών δομών

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Ενδεικτικές Δράσεις/Εργα		Π/Υ (€)	Ειδικός Στόχος Προγράμματος	Πεδίο Παρέμβασης	Χρηματοδοτική Πηγή		Δείκτες Προγράμματος "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021-2027	
							Πρόγραμμα "ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ" 2021- 2027	Άλλη Πηγή	Εκροών	Αποτελεσμάτων
κοινωνικών υπηρεσιών της ΠΔΕ	συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ	4.1.2.	Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη	1.240.000				ΝΑΙ		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Ακολούθως, παρουσιάζονται οι Πράξεις που θα συγχρηματοδοτηθούν κατά προτεραιότητα από τους πόρους του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027.

Πίνακας 2: Προτεραιοποίηση χρηματοδοτούμενων Δράσεων και Πράξεων.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ/ ΕΡΓΑ	Π/Υ (€)
1	Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων	18.500.000
2	OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού	2.500.000
3	Μουσείο Τύπου Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν	1.000.000
4	Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων	4.000.000

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ/ ΕΡΓΑ	Π/Υ (€)
5	Πολιτιστική Διαδρομή Έργων Καλών Τεχνών	1.000.000
6	Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ	2.000.000
7	Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων	1.000.000

Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας & ιδία επεξεργασία

2.5.ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

2.5.1.Χρηματοδοτικό Σχέδιο μόνο με πόρους του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027

Πίνακας 3: Χρηματοδοτικό Σχέδιο μόνο με πόρους του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ					
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης			
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 1 - Αναβάθμιση των υποδομών και λειτουργιών στη βάση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής					
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 1.1 - Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ					
1.1.1.	Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων	18.500.000 €	ΝΑΙ	5	ΕΤΠΑ
1.1.3.	Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους	4.000.000 €	ΝΑΙ	3	ΕΤΠΑ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 1.1.		22.500.000 €			
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 2 - Ανάδειξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του πολιτιστικού κεφαλαίου και των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας					
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.1 - Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ					
2.1.1.	Μουσείο Τύπου	1.000.000 €	ΝΑΙ	5	ΕΤΠΑ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 2.1.		1.000.000 €			
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.2 - Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ					
2.2.1.	Πολιτιστική Προβολή – Olympian Land Culture	2.500.000 €	ΝΑΙ	4Α	ΕΤΠΑ
2.2.2.	Πολιτιστική Διαδρομή Έργων Καλών Τεχνών	1.400.000 €	ΝΑΙ	4Α	ΕΤΠΑ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 2.2.		3.900.000 €			
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 3 - Στήριξη της τοπικής οικονομίας					

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ					
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης			
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 3.1 - Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ					
3.1.1.	Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων	1.000.000 €	ΝΑΙ	1	
Σύνολο Ειδικού Στόχου 3.1.		1.000.000 €			
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 4 - Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών της ΠΔΕ					
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 4.1. - 4.1. Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ					
4.1.1.	Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ	2.000.000 €	ΝΑΙ	4Β	ΕΚΤ+
Σύνολο Ειδικού Στόχου 4.1.		2.000.000 €			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΧΕ		30.000.000 €			

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

2.5.2.Συνολικό Χρηματοδοτικό Σχέδιο (συμπεριλαμβανομένων άλλων πηγών)

Πίνακας 4:Χρηματοδοτικό Σχέδιο της ΟΧΕ.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ						
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 1 - Αναβάθμιση των υποδομών και λειτουργιών στη βάση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής						

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ						
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 1.1 - Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ						
1.1.1.	Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων	18.500.000 €	ΝΑΙ	5	ΕΤΠΑ	
1.1.2.	Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ	1.900.000 €				ΝΑΙ
1.1.3.	Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους	4.000.000 €	ΝΑΙ	3	ΕΤΠΑ	ΝΑΙ (500.000 €)
1.1.4.	Αθλητισμός για όλους	5.000.000 €				ΝΑΙ
1.1.5.	Ανάπτυξη Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο	6.000.000 €				ΝΑΙ
1.1.6.	Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων	4.000.000 €				ΝΑΙ
1.1.7.	Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών	4.000.000 €				ΝΑΙ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 1.1.		43.900.000 €				
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 2 - Ανάδειξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του πολιτιστικού κεφαλαίου και των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας						
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.1 - Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ						
2.1.1.	Μουσείο Τύπου	1.000.000 €	ΝΑΙ	5	ΕΤΠΑ	
2.1.2.	Αναβάθμιση περιβάλλοντος χώρου "Σωσιπόλεις" και κατασκευή Μικρού Θεάτρου	1.200.000 €				ΝΑΙ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 2.1.		2.200.000 €				
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.2 - Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ						

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ						
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
2.2.1.	Πολιτιστική Προβολή – Olympian Land Culture	2.500.000 €	ΝΑΙ	4Α	ΕΤΠΑ	
2.2.2.	Πολιτιστική Διαδρομή Έργων Καλών Τεχνών	1.400.000 €	ΝΑΙ	4Α	ΕΤΠΑ	
2.2.3.	Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού	1.000.000 €				ΝΑΙ
2.2.4.	CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	1.240.000,00 €				ΝΑΙ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 2.2.		6.140.000 €				
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 3 - Στήριξη της τοπικής οικονομίας						
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 3.1 - Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ						
3.1.1.	Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων	1.000.000 €	ΝΑΙ	1	ΕΤΠΑ	
Σύνολο Ειδικού Στόχου 3.1.		1.000.000 €				
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 4 - Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών της ΠΔΕ						
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 4.1. - 4.1. Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ						
4.1.1.	Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ	2.000.000 €	ΝΑΙ	4Β	ΕΚΤ+	
4.1.2.	Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη	1.240.000 €				ΝΑΙ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 4.1.		3.240.000 €				
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΧΕ		56.080.000 €	30.000.000 €			26.080.000 €

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Στο Κεφάλαιο 3 γίνεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της Περιοχής Εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) και αναλύονται τα κύρια προβλήματα, καθώς και οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η ΠΔΕ. Η τεκμηρίωση των παραπάνω γίνεται μέσω τεκμηριωμένων στοιχείων.

3.1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Στην Ενότητα αυτή προσδιορίζεται η περιοχή εφαρμογής της χωρικής στρατηγικής και γίνεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, προσαρμοσμένη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής (παραγωγική εξειδίκευση, παραγωγικό και επιστημονικό δυναμικό και υποδομές, φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα, αναπτυξιακές προκλήσεις κλπ). Η παρούσα Ενότητα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δύο υποενότητες:

Α. Προσδιορισμός της περιοχής εφαρμογής: Προσδιορίζεται η περιοχή εφαρμογής της χωρικής στρατηγικής και αποτυπώνονται συνοπτικά οι προβλέψεις του χωροταξικού σχεδιασμού εθνικού και περιφερειακού επιπέδου σε ότι αφορά την περιοχή εφαρμογής της στρατηγικής. Ενδεικτικά αποτυπώνονται:

- ο θέση/χαρακτηρισμός και οργάνωση της περιοχής σε σχέση με το επίπεδο και την εξειδίκευση του εκάστοτε
- ο στρατηγικοί στόχοι, προβλέψεις και κατευθύνσεις των πλαισίων που επηρεάζουν ή/και δεσμεύουν την περιοχή,

Η περιοχή εφαρμογής αποτυπώνεται και σε σχετικό χάρτη.

Β. Αναπτυξιακό Δυναμικό της περιοχής: Περιλαμβάνει την ανάλυση της υφιστάμενης του αναπτυξιακού δυναμικού της περιοχής (ανθρώπινο δυναμικό, παραγωγική βάση, υποδομές) και ειδικότερα τα ακόλουθα:

- ο Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά περιοχής: Αποτυπώνεται ο πληθυσμός που καλύπτεται από τη χωρική στρατηγική καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του (πληθυσμιακές τάσεις, ηλικιακή σύνθεση, σύνθεση κατά φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης, δημογραφικοί δείκτες κλπ).
- ο Οικονομία και απασχόληση: Αναλύεται η κατάσταση απασχόλησης του πληθυσμού (οικονομικά ενεργός και μη πληθυσμός), η θέση του στην αγορά εργασίας (απασχολούμενοι, άνεργοι κλπ), η τομεακή/κλαδική εξειδίκευση της απασχόλησης στο χαμηλότερο διαθέσιμο επίπεδο πληροφορίας (γεωγραφικό / διοικητικό, κλαδικό κ.ο.κ.). Αναλύονται τα βασικά οικονομικά χαρακτηριστικά και η παραγωγική εξειδίκευση της περιοχής της περιοχής και ειδικότερα: 1.εκτίμηση του παραγόμενου τοπικού προϊόντος, 2.κλαδική διάρθρωση επιχειρήσεων και 3.ανάλυση των βασικών τομέων οικονομικής

δραστηριότητας που χαρακτηρίζουν την περιοχή παρέμβασης (π.χ. τουρισμός, αλιεία/ιχθυοκαλλιέργεια κλπ)

- Λοιπό αναπτυξιακό δυναμικό και πόροι: Αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης και περιλαμβάνεται η ανάδειξη των λοιπών κρίσιμων στοιχείων του αναπτυξιακού δυναμικού και αναπτυξιακών πόρων που χαρακτηρίζουν την περιοχή παρέμβασης. Ενδεικτικά αναφέρονται: 1.παρουσίαση βασικών υποδομών και παραγωγικών πόρων που χαρακτηρίζουν την οικονομική δραστηριότητα της περιοχής παρέμβασης (π.χ. τουριστικές υποδομές, μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι κ.ο.κ.), 2.παρουσίαση βασικών υποδομών που επηρεάζουν την οικονομική δραστηριότητα (πύλες εισόδου, τουριστικοί λιμένες & μαρίνες, αγκυροβόλια κρουαζιέρας κλπ), 3.βασικοί περιβαλλοντικοί πόροι και θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας και 4.βασικές αρχές για το κλίμα, κλιματικές αλλαγές και ενέργεια, ΠΕΣΚΑ
- Σύνοψη υφιστάμενων στρατηγικών και πολιτικών που επηρεάζουν την περιοχή: Αποτυπώνονται συνοπτικά οι προβλέψεις και κατευθύνσεις του ευρύτερου εθνικού και περιφερειακού αναπτυξιακού σχεδιασμού που αποκρίνονται/σχετίζονται και επηρεάζουν άμεσα τις βασικές αναπτυξιακές προκλήσεις και προοπτικές της περιοχής
- Σύνθεση ανάλυσης υφιστάμενης κατάστασης: Γίνεται σύντομη αναφορά στα κυριότερα προβλήματα και προκλήσεις της περιοχής παρέμβασης, που θα αντιμετωπισθούν μέσω της προτεινόμενης στρατηγικής.

Η Ενότητα καταλήγει στην ανάλυση των δυνατών και αδύνατων σημείων, καθώς και των ευκαιριών και απειλών (SWOT Analysis).

3.1.1.Προσδιορισμός της περιοχής εφαρμογής

Στο εν λόγω κεφάλαιο παρουσιάζεται η Περιοχή Παρέμβασης της εφαρμογής της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ΠΠ 2021-2027. Ειδικότερα, πραγματοποιείται ο προσδιορισμός της και αποτυπώνεται η υφιστάμενη κατάστασή της. Ιδιαίτερη βάση δίνεται στα πληθυσμιακά και κοινωνικά στοιχεία των κατοίκων και χρηστών της, σε χωρικά, περιβαλλοντικά, οικονομικά και πολιτιστικά δεδομένα που διαθέτει, καθώς και στα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της σε σχέση με το ευρύτερο χωρικό και μακροοικονομικό περιβάλλον.

Σημειώνεται, ότι βάσει των κριτηρίων για τον προσδιορισμό επιλέξιμων χωρικών ενοτήτων εφαρμογής ΟΧΕ (σύμφωνα με την Α.Π. 124143/ΕΥΣΣΑ /21-12-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών για τις «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ -ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ»), η προτεινόμενη χωρική ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας καλύπτει τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή ΟΧΕ

Ως Περιοχή Παρέμβασης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ορίζεται η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταλαμβάνει το βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και τα δυτικά της ηπειρωτικής Ελλάδας, κατέχοντας στρατηγική θέση ως δυτική πύλη της Ελλάδας προς την Αδριατική και τη Δυτική Ευρώπη. Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας, με τη συνολική της έκταση να ανέρχεται στα 11.350 km² καλύπτοντας περίπου το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό τα εδάφη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι ορεινά (45,3%) και ημιορεινά (25,6%), ενώ μόλις το 29,1% είναι πεδινές εκτάσεις. Έχει εκτεταμένα παράλια και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες, που βρέχονται από τη θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και των κόλπων Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού³.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελείται από τρεις (3) Περιφερειακές Ενότητες και δεκαεννέα (19) Δήμους. Οι Π.Ε. είναι οι εξής:

- ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας,
- ΠΕ Αχαΐας και
- Π. Ηλείας.

Σε ό,τι αφορά στα δημογραφικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ο μόνιμος πληθυσμός της ανέρχεται σε 648.220 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ για το 2021, και αποτελεί το 6,2% του πληθυσμού της χώρας. Η πυκνότητα της Περιφέρειας εκτιμάται σε 57,1 κάτοικοι/τ.χλμ. Μεγαλύτερη πόλη και πρωτεύουσα της Περιφέρειας είναι η Πάτρα. Παρακάτω παρατίθεται ένας αναλυτικός Πίνακας και Εικόνα με τις ΠΕ, τους Δήμους και τις Έδρες τους για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 5: Περιφερειακές Ενότητες, Δήμοι, και Έδρες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Περιφέρεια	Περιφερειακή Ενότητα	Δήμος	Έδρα
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	Αιτωλοακαρνανίας	Αγρινίου	Αγρίνιο
		Ακτίου-Βόνιτσας	Βόνιτσα
		Αμφιλοχίας	Αμφιλοχία
		Θέρμου	Θέρμο
		Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	Μεσολόγγι
		Ναυπακτίας	Ναύπακτος
		Ξηρομέρου	Αστακός
	Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αίγιο
		Δυτικής Αχαΐας	Κάτω Αχαΐα
		Ερυμάνθου	Χαλανδρίτσα
		Καλαβρύτων	Καλάβρυτα
		Πατρέων	Πάτρα

³ Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2025, 2021. Διαθέσιμο στο: https://www.opengov.gr/pde/wp-content/downloads/2021/04/ppa_dytkhs_ell_04_2021.pdf

	Ηλείας	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	Λεχαινά
		Ανδρίτσαινας-Κρεστένων	Κρέστενα
		Αρχαίας Ολυμπίας	Αρχαία Ολυμπία
		Ζαχάρως	Ζαχάρω
		Ήλιδας	Αμαλιάδα
		Πηνειού	Γαστούνη
		Πύργου	Πύργος

Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

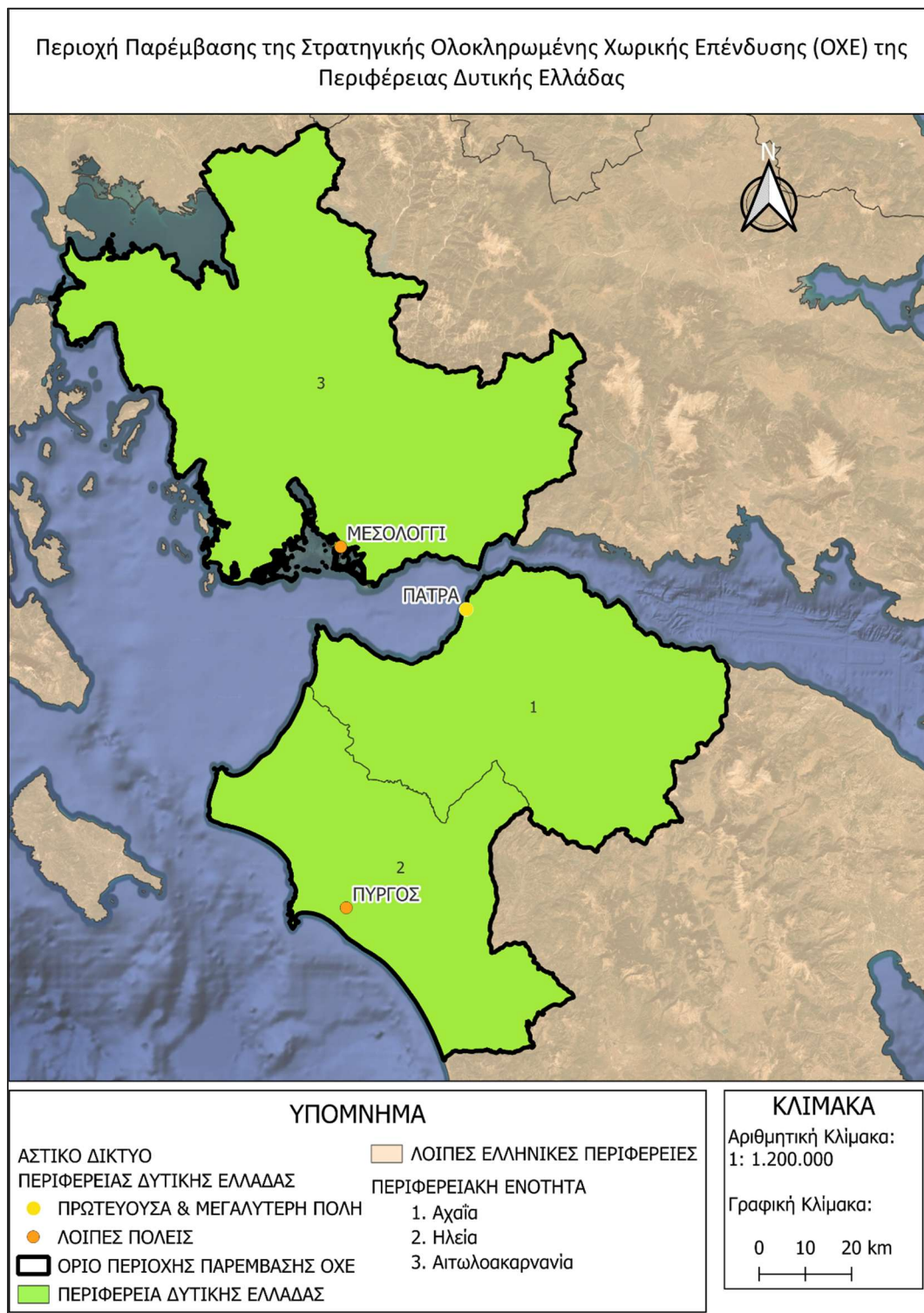

Εικόνα 1: Οι Περιφερειακές Ενότητες και οι έδρες των Δήμων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η χαρτογραφική απεικόνιση της Περιοχής Παρέμβασης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης με τίτλο «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ», όπως αυτό τροποποιήθηκε με την C(2025) 5597 της 4.8.2025 Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής, παρουσιάζεται ακολούθως.

Χάρτης 2: Η Περιοχή Παρέμβασης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της Πελοποννήσου και τη Δυτική Στερεά Ελλάδα. Η συνολική της έκταση είναι 11.350km² και καλύπτει το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας. Συνορεύει με τις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου. Επίσης, η Περιφέρεια έχει εκτεταμένα παράλια, τα οποία βρέχονται από το Ιόνιο Πέλαγος και τους κόλπους του Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού. Γεωμορφολογικά, τα εδάφη της Περιφέρειας στο μεγαλύτερο ποσοστό της είναι ορεινά (43,6%) και ημιορεινά (23,4%), ενώ μόλις το 33,0% είναι πεδινές εκτάσεις. Η Δυτική Ελλάδα αποτελεί την 4η σε πληθυσμό Περιφέρεια της Ελλάδας, με μεγαλύτερη πόλη και πρωτεύουσα την Πάτρα.

Η Δυτική Ελλάδα λόγω της τοπογραφικής της διαμόρφωσης εμπίπτει στις περιοχές με υγρό κλίμα. Στα ορεινά της Αιτωλοακαρνανίας το κλίμα είναι ψυχρό, ενώ στις πεδινές και παράκτιες περιοχές της είναι μεσογειακό. Η Μέση Ετήσια Θερμοκρασία κυμαίνεται από 17 έως 18°C. Το ετήσιο θερμομετρικό εύρος κυμαίνεται από 18 έως 19°C, ενώ στα ορεινά ξεπερνά τους 20°C. Το κλίμα στην περιοχή της Αχαΐας είναι εύκρατο, και μπορεί να χαρακτηριστεί ως μεσογειακό στα παράκτια και ηπειρωτικό στο εσωτερικό και ορεινό τμήμα της Ενότητας. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι περίπου 17 έως 18 °C στην παράκτια περιοχή και χαμηλότερη στις ορεινές περιοχές. Το κλίμα της Ηλείας είναι θαλάσσιο μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια εξαιτίας κυρίως της επίδρασης της θάλασσας. Η θερμοκρασία σπάνια κατέρχεται υπό το μηδέν τον χειμώνα και μόνο στην εσωτερική πεδινή περιοχή υπερβαίνει τους 40°C το καλοκαίρι.

Στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο της Δυτικής Ελλάδας συναντάται μια μεγάλη ποικιλία τύπων βλάστησης, από υποβαθμισμένα βοσκοτόπια και γυμνά βουνά μέχρι πυκνά δάση. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δασικών εκτάσεων της Περιφέρειας αποτελείται κυρίως από αείφυλλα – πλατύφυλλα φυτικά είδη. Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας που είναι η βορειότερη και υγρότερη Ενότητα εμφανίζονται τα δάση δρυός και στη συνέχεια τα ελατοδάση. Στην ΠΕ Αχαΐας, λόγω της ύπαρξης των ορεινών όγκων η παρουσία της ελάτης είναι αυξημένη. Στην ΠΕ Ηλείας εμφανίζονται κυρίως δάση χαλεπίου πεύκης. Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει πολύ μεγάλο αριθμό παρουσίας ειδών χλωρίδας που προστατεύονται σύμφωνα με την Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία. Σύμφωνα με στοιχεία της Τυποποιημένης Φόρμας Δεδομένων του Δικτύου Natura 2000 (Standard Data Form), εμφανίζονται είδη με πολύ μεγάλη χλωριδική και οικολογική σημασία. Επίσης, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία στην πανίδα και κυρίως στην ορνιθοπανίδα. Αυτό οφείλεται στα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής, τη μορφολογία του εδάφους, τα άφθονα νερά, τις λιμνοθάλασσες το κλίμα, που ευνοούν την ανάπτυξη της βλάστησης και της πανίδας στην περιοχή.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας υπάρχει σημαντικός αριθμός θεσμοθετημένων περιοχών προστασίας. Ειδικότερα, με βάση την υφιστάμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οι θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές περιλαμβάνουν:

- 24 Ειδικές Ζώνες Διαχείρισης (ΕΖΔ),

- ο 10 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ),
- ο 3 Υγροτοπικές περιοχές οι οποίες προστατεύονται από την διεθνή Σύμβαση Ramsar (Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου και Λιμνοθάλασσα Κοτυχίου),
- ο 2 Εθνικά Πάρκα (Υγροτόπων Κοτυχίου-Στροφιλιάς και Χελμού-Βουραϊκού),
- ο 1 Βιογενετικό Απόθεμα (Φυσικό Μνημείο Δάσους Λευσινίου),
- ο 34 Περιοχές που φέρουν το χαρακτηρισμό NATURA 2000,
- ο 7 Μνημεία της Φύσης (Ο Πλάτανος του Πausανία, πηγή Δώδεκα Βρύσες, Κλήμα του Πausανία στα Καλάβρυτα, Ο Δρυς της Καλαμιάς, Ο Πλάτανος της Πλατανιώτισσας, Το Δάσος Φράξος του Λεσινιού και Ο Πλάτανος της Αγίας Λαύρας),
- ο 1 Ειδικά Προστατευόμενη Περιοχή σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης (Αμβρακικός Κόλπος),
- ο 2 Αισθητικά Δάση (Δάσος Εθνικής Ανεξαρτησίας Καλαβρύτων Αχαΐας και Δάσος Χειμάρρων Σελεμνού και Χαράδρων) και
- ο 6 Παραδοσιακούς Οικισμούς.

A. Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας

Ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας (επίσημη ονομασία: Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας), ήταν ένας από τους πενήντα ένα νομούς της Ελλάδας. Σήμερα αποτελεί την Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Βρίσκεται στο δυτικό μέρος της Στερεάς Ελλάδας και αποτελεί την μεγαλύτερη σε έκταση Περιφερειακή Ενότητα της Ελλάδας. Αποτελεί ένωση της Αιτωλίας και της Ακαρνανίας. Πρωτεύουσα της το Μεσολόγγι και μεγαλύτερη πόλη και οικονομικό κέντρο το Αγρίνιο. Άλλες σημαντικές πόλεις είναι η Ναύπακτος, το Αιτωλικό, η Αμφιλοχία, η Βόνιτσα, ο Αστακός και το Θέρμο. Η περιοχή είναι συνδεδεμένη από το 2004 με την Πελοπόννησο μέσω της Γέφυρας Ρίου - Αντιρρίου, ενώ συνεχίζει να λειτουργεί, στην ίδια περιοχή, η σύνδεση με πορθμείο. Επίσης στο βορειοδυτικό άκρο της συνδέεται με πλωτή γέφυρα με το νησί της Λευκάδας ενώ μέσω της υποθαλάσσιας σήραγγας Πρέβεζας - Ακτίου συνδέεται με την Περιφερειακή Ενότητα Πρέβεζας.

Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2011, ο μόνιμος πληθυσμός της ανέρχεται σε 192.346 κατοίκους και η έκτασή της σε 5.423 τ.χλμ. Η πυκνότητα της ΠΕ εκτιμάται σε 35,5 κατοίκους/τ.χλμ.

Οι Περιφερειακές Ενότητες με τις οποίες συνορεύει είναι της Λευκάδας στα δυτικά, της Άρτας, της Πρέβεζας και της Καρδίτσας στα βόρεια, της Ευρυτανίας και της Φθιώτιδας στα βορειοανατολικά, της Φωκίδας στα ανατολικά και της Αχαΐας στα νότια. Τα σημαντικότερα λιμάνια της ΠΕ είναι τα λιμάνια του Αστακού, του Μεσολογγίου, της Ναυπάκτου και της Αμφιλοχίας.

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης», ο πρώην νομός Αιτωλοακαρνανίας αποτελεί την Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας που υπάγεται στην

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας της Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου. Η ΠΕ αποτελείται από τους 7 παρακάτω Δήμους: Αγρινίου, Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, Ναυπακτίας, Αμφιλοχίας, Ακτίου-Βόνιτσας, Ξηρομέρου και Θέρμου.

Β. Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας

Η Αχαΐα ήταν ένας από τους 51 νομούς της Ελλάδας, ενώ από το 2011 και μετέπειτα, βάσει της Διοικητικής Μεταρρύθμισης «Πρόγραμμα Καλλικράτης» (3852/2010), αποτελεί μία από τις 74 Περιφερειακές Ενότητες της χώρας. Εκτείνεται στο βόρειο μέρος του γεωγραφικού διαμερίσματος της Πελοποννήσου και υπάγεται διοικητικά στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, καθώς και στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.

Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2021, ο μόνιμος πληθυσμός της ανέρχεται σε 305.979 κατοίκους και η έκτασή της σε 3.275 τ.χλμ. Η πυκνότητα της ΠΕ εκτιμάται σε 93 κατοίκους/τ.χλμ.

Πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας είναι η Πάτρα, η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας, η οποία χαρακτηρίζεται και ως η κύρια ακτοπλοϊκή πύλη της χώρας προς την Ιταλία και κατ' επέκταση σε όλη τη δυτική Ευρώπη.

Ο Νομός Αχαΐας, από το 2011, με την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης», αποτελεί επίσημα την Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας (με πρωτεύουσα την Πάτρα) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Με την συνένωση και συγχώνευση των Δήμων από 21 σε 5, όπως προέβλεπε το Πρόγραμμα, οι νέοι Δήμοι που προέκυψαν είναι οι εξής: Αιγιαλείας, Δυτικής Αχαΐας, Ερυμάνθου, Καλαβρύτων και Πατρέων.

Γ. Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας

Ο Νομός Ηλείας ήταν ένας από τους 51 νομούς της Ελλάδας, ενώ από το 2011 αποτελεί την Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας, μία από τις 74 Περιφερειακές Ενότητες της χώρας. Διοικητικά υπάγεται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Γεωγραφικά ανήκει στην Πελοπόννησο και συγκεκριμένα βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά της. Σύμφωνα με την εθνική απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2021, ο μόνιμος πληθυσμός ανέρχεται σε 149.895 κατοίκων. Πρωτεύουσα της ΠΕ είναι ο Πύργος. Η ΠΕ έχει έκταση 2.619 τ.χλμ. και η πυκνότητά της αντιστοιχεί σε 57,2 κάτ./τ.χλμ.

Ιστορικά η ΠΕ Ηλείας περιλαμβάνει την επικράτεια των αρχαίων πόλεων-κρατών της Πίσσας, Τριφυλίας, Ακρώρειας και Ήλιδος. Το έδαφος της ΠΕ είναι πεδινό και κατά 80% ημιορεινό, με λίγα όρη στα ανατολικά και νότια, όπως η Φολόη, που αποτελεί προέκταση του Ερύμανθου του οποίου ένα μέρος του κυρίου όγκου του εκτείνεται εντός της ΠΕ, το όρος Λαπίθας και η Μίνθη.

Κυριότεροι ποταμοί είναι ο Αλφειός και ο Πηνειός που στις ακτογραμμές έχουν δημιουργήσει λιμνοθάλασσες και σημαντικούς υδροβιότοπους, όπως η Στροφιλιά και του Καΐαφα.

Ο νομός Ηλείας, από το 2011 και με την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης», αποτελεί την Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας (με έδρα τον Πύργο) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Με την συνένωση και συγχώνευση των δήμων από 22 σε 7 όπως προέβλεπε το Πρόγραμμα, οι νέοι Δήμοι που προέκυψαν είναι οι εξής: Ανδραβίδας – Κυλλήνης, Ανδρίτσαινας – Κρεστένων, Αρχαίας Ολυμπίας, Ζαχάρως, Ήλιδας, Πηνειού και Πύργου.

3.1.2. Αναπτυξιακό Δυναμικό της περιοχής

Η εν λόγω ενότητα παρουσιάζει την υφιστάμενη κατάσταση της Περιοχής Παρέμβασης. Παρατίθενται ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η ενότητα διακρίνεται σε επιμέρους τμήματα, που σχετίζονται με δημογραφικά, οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά, πολιτιστικά και χωροταξικά/πολεοδομικά χαρακτηριστικά της υπό μελέτη Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Α. Δημογραφικά και Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

Στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η συγκεκριμένη ανάλυση πραγματοποιήθηκε βάσει του μόνιμου πληθυσμού. Ως μόνιμος πληθυσμός κάποιας χωρικής ενότητας ορίζεται το σύνολο των ατόμων που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε αυτήν. Στα κατωτέρω διαγράμματα η αρνητική μεταβολή του πληθυσμού καταδεικνύεται με κόκκινο περίγραμμα και η θετική με πράσινο.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελείται από τρεις Περιφερειακές Ενότητες (Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας, Ηλείας), στις οποίες υπάγονται 19 πρωτοβάθμιοι Δήμοι (ΟΤΑ). Συγκεκριμένα, η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας αποτελείται από επτά (7) Δήμους, η Π.Ε. Αχαΐας από πέντε (5) και η Π.Ε. Ηλείας από επτά (7). Παρακάτω παρουσιάζεται ένας Πίνακας με τον μόνιμο πληθυσμό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά ΠΕ και Δήμο για το 2021 σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πίνακας 6: Μόνιμος Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα και ανά Δήμο (2021).

Διοικητική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός 2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	648.220
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	305.979
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	215.923
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	46.989
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	25.634

Διοικητική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός 2021
ΔΗΜΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ	8.208
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	9.224
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	192.346
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	32.048
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	89.689
ΔΗΜΟΣ ΑΚΤΙΟΥ - ΒΟΝΙΤΣΑΣ	14.641
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	14.980
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ	5.711
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	25.065
ΔΗΜΟΣ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	10.207
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	149.895
ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ	45.364
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ - ΚΥΛΛΗΝΗΣ	22.550
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ - ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ	11.202
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	11.156
ΔΗΜΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ	8.654
ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΔΑΣ	29.346
ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΟΥ	21.624

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2011-2021) εμφανίζει μείωση της τάξης του 4,6%, ποσοστό υψηλότερο από το αντίστοιχο της χώρας συνολικά (-3,1%). Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εκτιμάται ότι φτάνει τους 648.220 μόνιμους κατοίκους (2021), το οποίο αντιστοιχεί στο 6,1% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Όσον αφορά στις Περιφερειακές Ενότητες, μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (-8,8%), ακολουθεί η Π.Ε. Ηλείας (-5,9%) ενώ μικρότερη μείωση καταγράφεται στην Π.Ε. Αχαΐας (-1,2%).

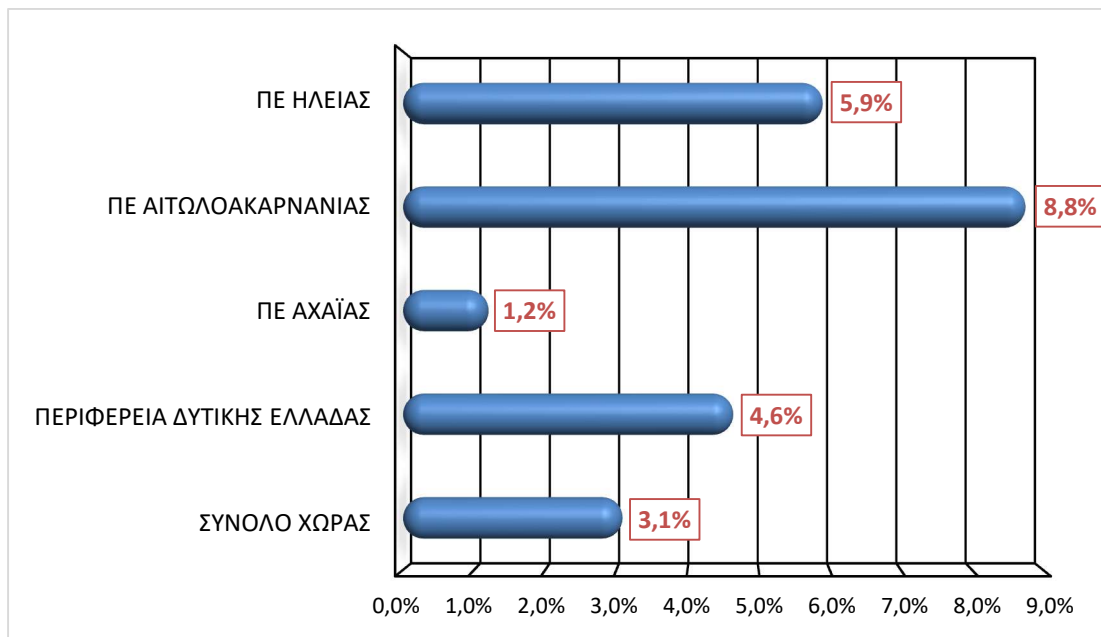
Πίνακας 7: Μόνιμος πληθυσμός του συνόλου της χώρας, Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων που εντάσσονται σ' αυτήν (2011-2021).

Διοικητική Ενότητα	Μόνιμος πληθυσμός		Ποσοστιαία μεταβολή 2011-2021 (%)
	2011	2021	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.816.286	10.482.487	-3,1%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	679.796	648.220	-4,6%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	309.694	305.979	-1,2%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	210.802	192.346	-8,8%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	159.300	149.895	-5,9%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Το παρακάτω Διάγραμμα απεικονίζει τη μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, των ΠΕ της και του συνόλου της χώρας για το διάστημα 2011-2021.

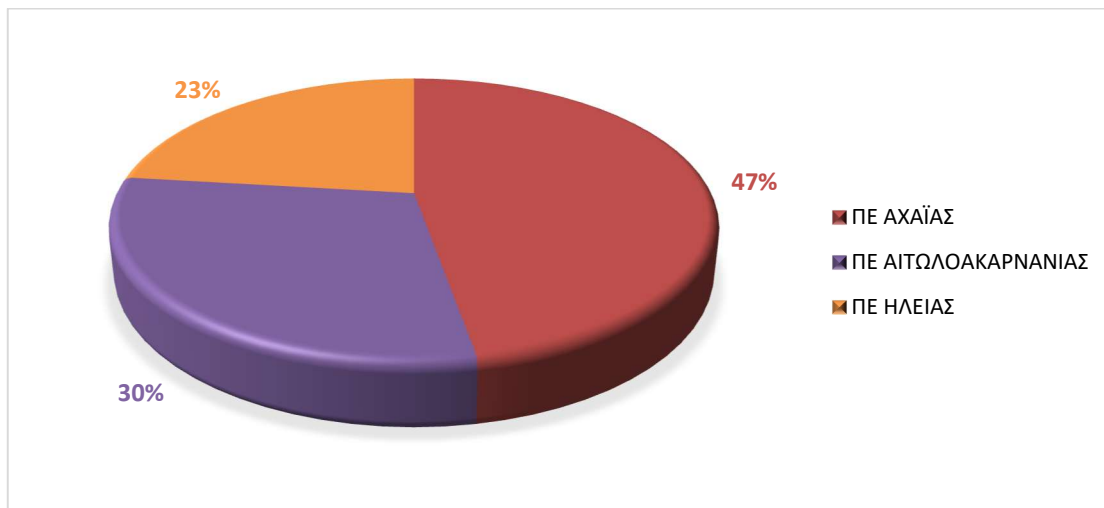
Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τις Περιφερειακές Ενότητες που ανήκουν σ' αυτήν και για το σύνολο της χώρας (% 2011-2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Σχετικά με την ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού για το 2021, η ΠΕ Αχαΐας αντιπροσωπεύει το 47% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ακολουθεί η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας με το 30% ενώ το χαμηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην ΠΕ Ηλείας που κατέχει το 23%.

Διάγραμμα 2: Ποσοστιαία κατανομή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% 2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Εξετάζοντας την ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε επίπεδο Δήμου μεταξύ των ετών 2011-2021, παρατηρείται ότι με εξαίρεση το Δήμο Πατρέων (+0,9) της ΠΕ Αχαΐας, το Δήμο Ανδραβίδας – Κυλλήνης (+4,5%) και το Δήμο Πηνειού (+2,8%) της ΠΕ Ηλείας όπου η ποσοστιαία μεταβολή έχει

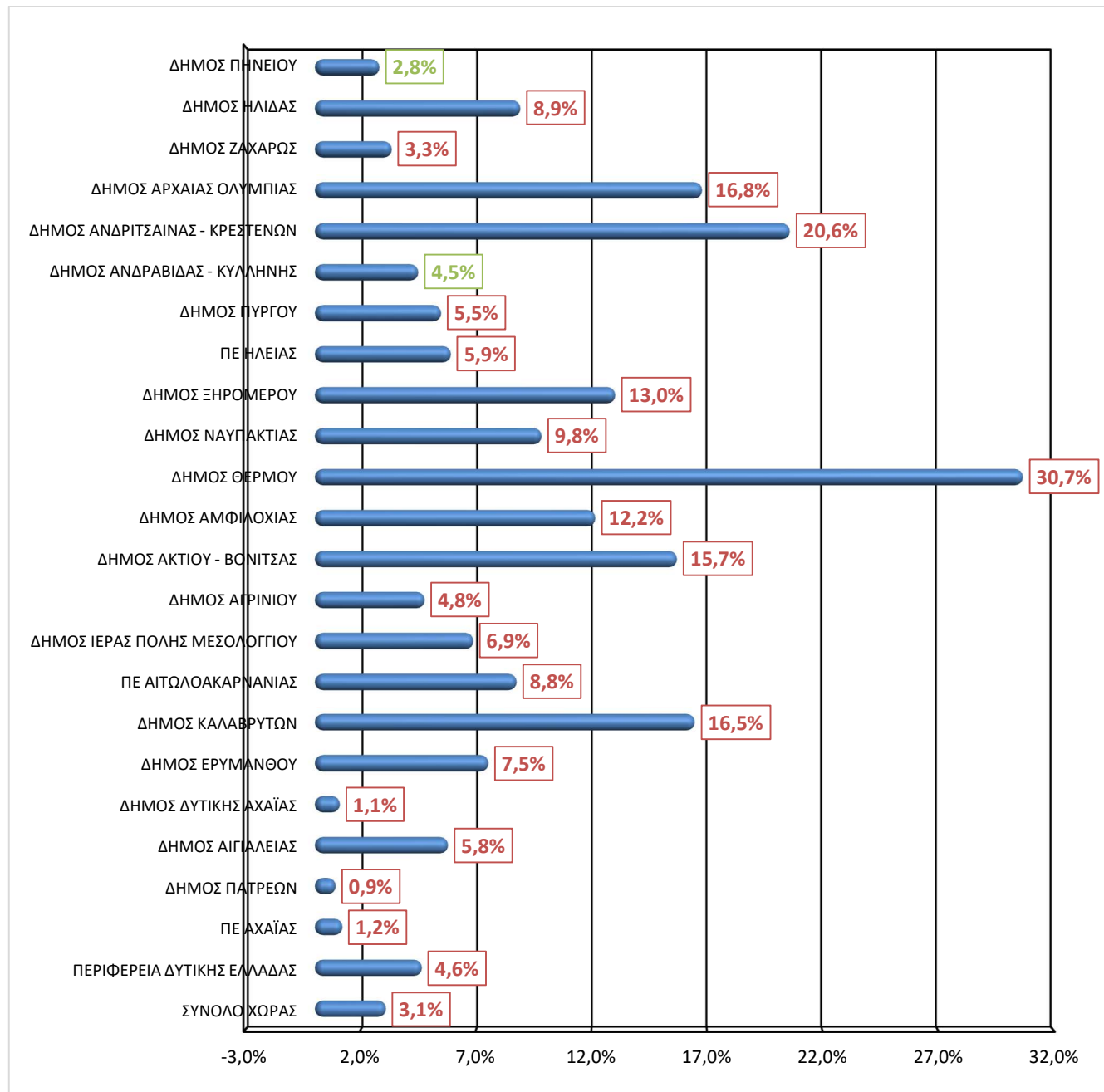
θετικό πρόσημο, σε όλους τους υπόλοιπους Δήμους καταγράφεται μείωση μέχρι και 31%.

Πίνακας 8: Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τις Περιφερειακές Ενότητες και τους Δήμους που ανήκουν σ' αυτήν και για το σύνολο της χώρας (% 2011-2021).

Διοικητική Ενότητα	Μόνιμος πληθυσμός		Ποσοστιαία μεταβολή 2011-2021 (%)
	2011	2021	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.816.286	10.482.487	-3,1%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	679.796	648.220	-4,6%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	309.694	305.979	-1,2%
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	213.984	215.923	0,9%
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	49.872	46.989	-5,8%
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	25.916	25.634	-1,1%
ΔΗΜΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ	8.877	8.208	-7,5%
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	11.045	9.224	-16,5%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	210.802	192.346	-8,8%
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	34.416	32.048	-6,9%
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	94.181	89.689	-4,8%
ΔΗΜΟΣ ΑΚΤΙΟΥ - ΒΟΝΙΤΣΑΣ	17.370	14.641	-15,7%
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	17.056	14.980	-12,2%
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ	8.242	5.711	-30,7%
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	27.800	25.065	-9,8%
ΔΗΜΟΣ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	11.737	10.207	-13,0%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	159.300	149.895	-5,9%
ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ	47.995	45.364	-5,5%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ - ΚΥΛΛΗΝΗΣ	21.581	22.550	4,5%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ - ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ	14.109	11.202	-20,6%
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	13.409	11.156	-16,8%
ΔΗΜΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ	8.953	8.654	-3,3%
ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΔΑΣ	32.219	29.346	-8,9%
ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΟΥ	21.034	21.624	2,8%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τις Περιφερειακές Ενότητες και τους Δήμους που ανήκουν σ' αυτήν και για το σύνολο της χώρας (% 2011-2021).

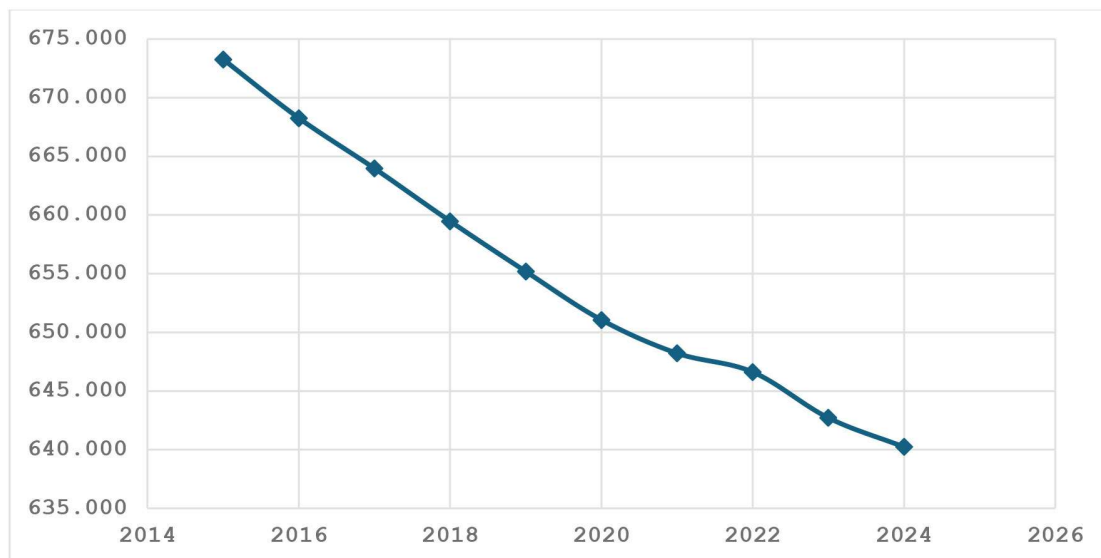

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία.

Η δημογραφική εξέλιξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κατά την περίοδο 2015-2024 αποτυπώνει στο Διάγραμμα που ακολουθεί. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, καταγράφεται μια αδιάκοπη φθίνουσα πορεία του πληθυσμού που ξεκινά από τους 674.000 κατοίκους το 2015 και φτάνει στους 640.000 κατοίκους το 2024. Η συνολική απώλεια πληθυσμού ανέρχεται σε περίπου 34.000 άτομα, γεγονός που αντιστοιχεί σε ποσοστιαία μείωση της τάξης του 5% μέσα σε μία δεκαετία. Η καμπύλη

της πληθυσμιακής εξέλιξης εμφανίζει σταθερή και γραμμική πτώση, χωρίς ουσιαστικές διακυμάνσεις ή περιόδους ανάκαμψης, στοιχείο που υποδηλώνει μια δομική και συστημική δημογραφική συρρίκνωση.

Διάγραμμα 4: Χρονολογική σειρά εξέλιξης πληθυσμού Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Πηγή: Eurostat & Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/chronologiki-seira-exelixis-plithysmoy-perifereias-dytikis-elladas/>)

A.1. Πυκνότητα

Η πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας το 2021 εκτιμάται στους 57,1 κατ./τ.χλμ., αριθμός αρκετά χαμηλότερος συγκριτικά με τον εθνικό μέσο όρο (79,4 κατ./τ.χλμ). Μεταξύ των ΠΕ παρουσιάζεται έντονη διακύμανση, καθώς η χαμηλότερη πυκνότητα αντιστοιχεί σε 35,5 κατ./τ.χλμ και ανήκει στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, ακολουθεί η ΠΕ Ηλείας με 57,2 κατ./τ.χλμ. και η υψηλότερη πυκνότητα, η οποία ξεπερνά και την εθνική τιμή, καταγράφεται στην ΠΕ Αχαΐας και αντιστοιχεί σε 93,4 κατ./τ.χλμ.

Πίνακας 9: Πυκνότητα της Ελλάδας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων της (2021).

Διοικητική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός 2021	Έκταση (τ.χλμ)	Πληθυσμιακή Πυκνότητα (κάτοικοι/τ.χλμ.)
Σύνολο χώρας	10.482.487	132.049	79,4
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	648.220	11.350	57,1
ΠΕ Αχαΐας	305.979	3.275	93,4
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	192.346	5.423	35,5
ΠΕ Ηλείας	149.895	2.619	57,2

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

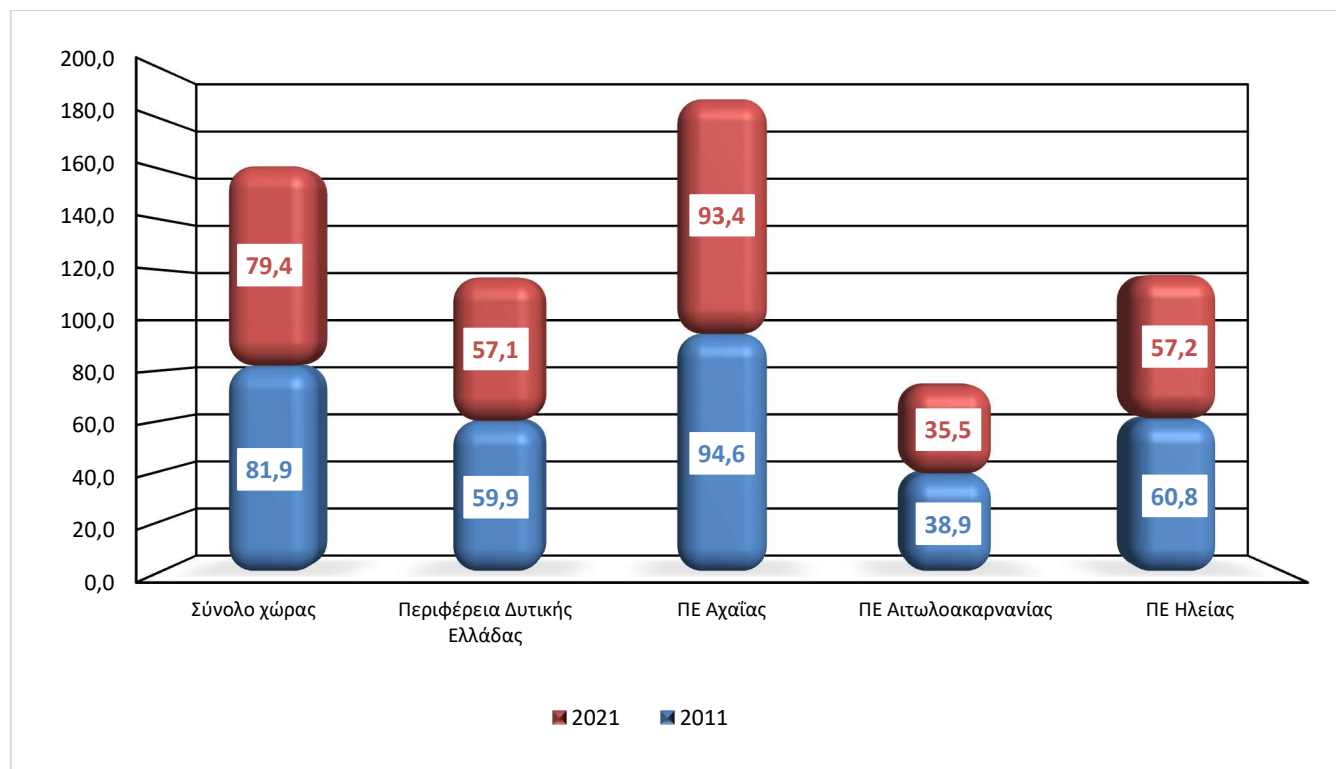
Συγκρίνοντας την πυκνότητα μεταξύ των ετών 2011 και 2021, παρατηρείται ότι σε όλες τις εξεταζόμενες περιοχές η πυκνότητα έχει μειωθεί. Συγκεκριμένα, η πυκνότητα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έφτανε τους 59,9 κατ./τ.χλμ. το 2011 ενώ το 2021 μειώθηκε σε 57,1 κατ./τ.χλμ. Παρόμοια τάση ακολούθησαν και οι ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν, με την ΠΕ Αχαΐας από 94,6 κατ./τ.χλμ. το 2011, να φτάνει τους 93,4 κατ./τ.χλμ το 2021, η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας να διέθετε 38,9 κατ./τ.χλμ. το 2011 ενώ τώρα εκτιμάται ότι ζουν 35,5 κατ./τ.χλμ και τέλος στην ΠΕ Ηλείας το 2011 εκτιμάται ότι κατοικούσαν 60,8 κατ./τ.χλμ ενώ σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, το 2021 μειώθηκαν στους 57,2 κατ./τ.χλμ.

Πίνακας 10: Πυκνότητα της Ελλάδας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων που εντάσσονται σ' αυτήν (2011 και 2021).

Διοικητική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός		Έκταση (τ.χλμ)	Πληθυσμιακή Πυκνότητα (κατ./τ.χλμ.)	
	2011	2021		2011	2021
Σύνολο χώρας	10.816.286	10.482.487	132.049	81,9	79,4
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	679.796	648.220	11.350	59,9	57,1
ΠΕ Αχαΐας	309.694	305.979	3.275	94,6	93,4
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	210.802	192.346	5.423	38,9	35,5
ΠΕ Ηλείας	159.300	149.895	2.619	60,8	57,2

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 5: Πυκνότητα της Ελλάδας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Περιφερειακών Ενοτήτων που εντάσσονται σ' αυτήν (2011 και 2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

A.2. Ηλικιακή διάρθρωση & φύλο

Η πληθυσμιακή σύνθεση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας χαρακτηρίζεται από αυξητικές τάξεις του γηραιού πληθυσμού και συνεπώς, αυξανόμενο δείκτη εξάρτησης, υψηλό ποσοστό αγροτικού πληθυσμού και χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης ενώ φαίνεται να ακολουθεί την πληθυσμιακή τάση του συνόλου της χώρας.

Ειδικότερα, για το 2021, από τον υπολογισμό του δείκτη γήρανσης για τις εξεταζόμενες περιοχές προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Στο σύνολο της χώρας στα 100 παιδιά ηλικίας 0-14 ετών αντιστοιχούσαν 168,6 ηλικιωμένοι (άτομα άνω των 65 ετών),
- Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στα 100 παιδιά ηλικίας 0-14 ετών αντιστοιχούσαν 172,1 ηλικιωμένοι (άτομα άνω των 65 ετών),
- Στην ΠΕ Αχαΐας σε 100 παιδιά ηλικίας 0-14 ετών αντιστοιχούσαν 150,5 ηλικιωμένοι (άτομα άνω των 65 ετών),
- Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας σε 100 παιδιά ηλικίας 0-14 ετών αντιστοιχούσαν 187,2 ηλικιωμένοι (άτομα άνω των 65 ετών),
- Στην ΠΕ Ηλείας σε 100 παιδιά ηλικίας 0-14 ετών αντιστοιχούσαν 200,5 ηλικιωμένοι (άτομα άνω των 65 ετών).

Πίνακας 11: Δείκτης γήρανσης για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις Περιφερειακές Ενότητες που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).

Διοικητική Ενότητα	Δείκτης γήρανσης
Σύνολο χώρας	168,6
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	172,1
ΠΕ Αχαΐας	150,5
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	187,2
ΠΕ Ηλείας	200,5

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Η πληθυσμιακή σύνθεση της ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από αυξητικές τάξεις του γηραιού πληθυσμού. Ειδικότερα, από τον υπολογισμό του δείκτη γήρανσης για την Περιφέρεια προκύπτει ότι κατά το έτος 2021 σε 100 παιδιά (0-9 ετών) αντιστοιχούσαν 238 ηλικιωμένοι (70 ετών και άνω), ενώ για Το Σύνολο της Χώρας η αναλογία αυτή ανέρχεται σε 100 παιδιά προς 201 ηλικιωμένους. Παρακάτω ακολουθούν ο Πίνακας που απεικονίζεται τη ηλικιακή διάρθρωση σε επίπεδο Συνόλου Χώρας, Περιφέρειας και ΠΕ, καθώς και σχετικά Διαγράμματα.

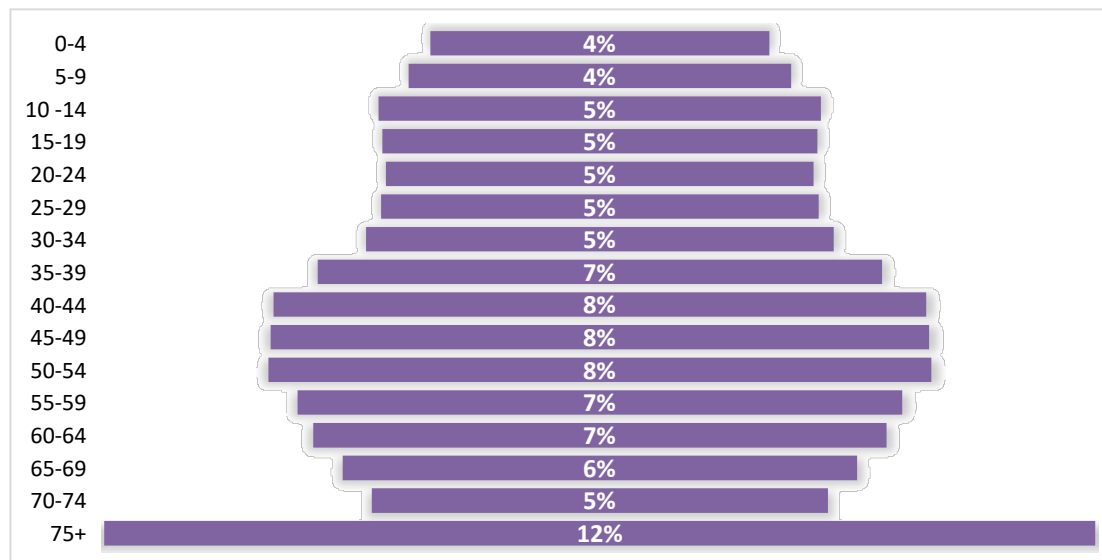
Πίνακας 12: Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες ηλικιών για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις Περιφερειακές Ενότητες που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).

Διοικητική Ενότητα	Και των δύο φύλων																
	Σύνολο	Ομάδες ηλικιών															
		0-4	5-9	10 -14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+
Σύνολο χώρας	10.482.487	412.752	465.740	538.490	529.726	520.619	532.682	569.596	686.797	794.315	801.716	807.125	736.214	698.206	626.429	555.556	1.206.521
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	648.220	25.670	28.602	33.782	35.918	36.599	32.891	34.185	40.155	44.984	46.585	48.315	44.759	44.234	39.936	35.961	75.648
ΠΕ Αχαΐας	305.979	12.766	14.058	16.210	19.049	20.824	15.864	15.960	19.220	22.123	22.145	22.725	20.526	19.771	17.985	15.672	31.090
ΠΕ Αιτωλοα- καρνανίας	192.346	7.583	8.467	10.106	9.967	8.684	8.890	9.366	11.345	12.721	13.934	14.687	13.990	13.665	12.239	11.281	25.433
ΠΕ Ηλείας	149.895	5.321	6.078	7.471	6.902	7.095	8.137	8.858	9.596	10.140	10.506	10.904	10.248	10.798	9.706	9.008	19.129

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2021), η ηλικιακή ομάδα με το υψηλότερο ποσοστό σε επίπεδο χώρας είναι οι κάτοικοι άνω των 75 ετών (11,5%) ενώ το χαμηλότερο ποσοστό ανήκει στα παιδιά από 0-4 ετών (3,9%).

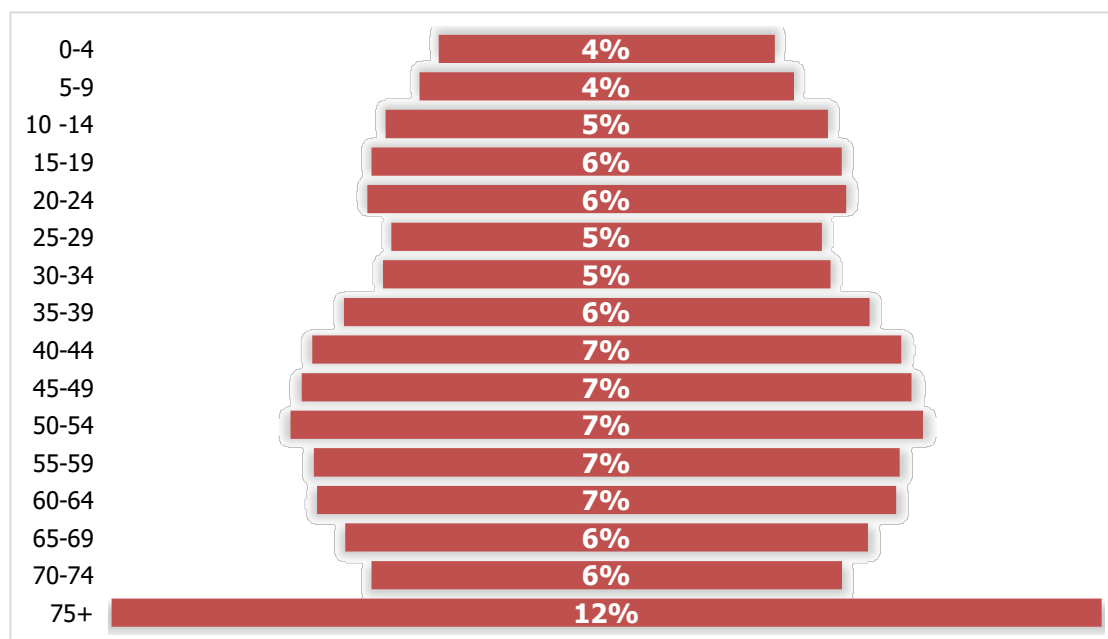
Διάγραμμα 6: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων του συνόλου της χώρας (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Ακολουθώντας την πληθυσμιακή τάση του συνόλου της χώρας, το μεγαλύτερο ποσοστό μόνιμων κατοίκων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για το 2021 εντοπίζεται εξίσου στην ηλικιακή ομάδα 75+ (11,7%) ενώ το χαμηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στα παιδιά ηλικίας 0-4 ετών (4,0%).

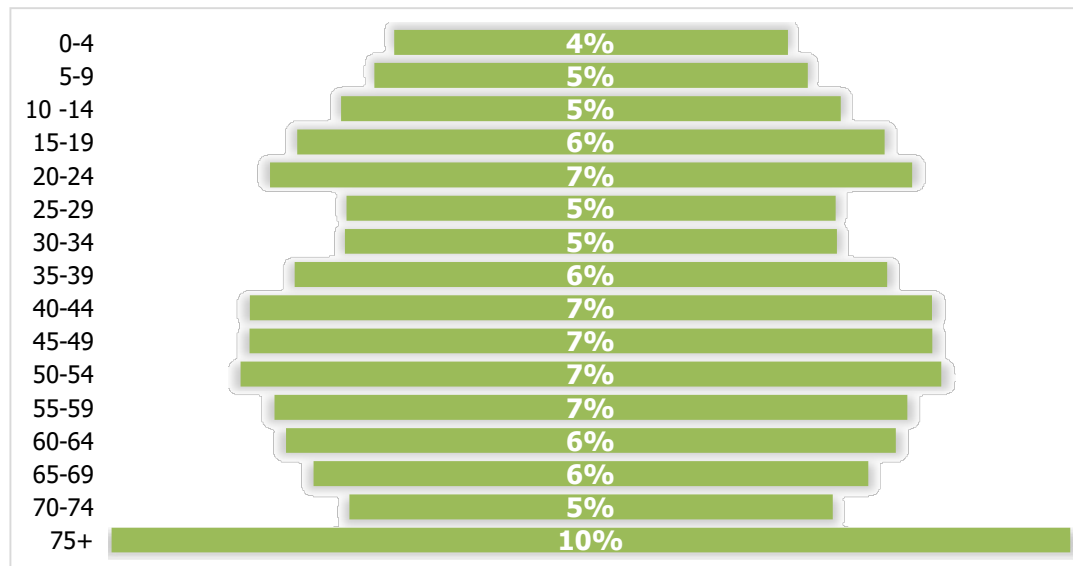
Διάγραμμα 7: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

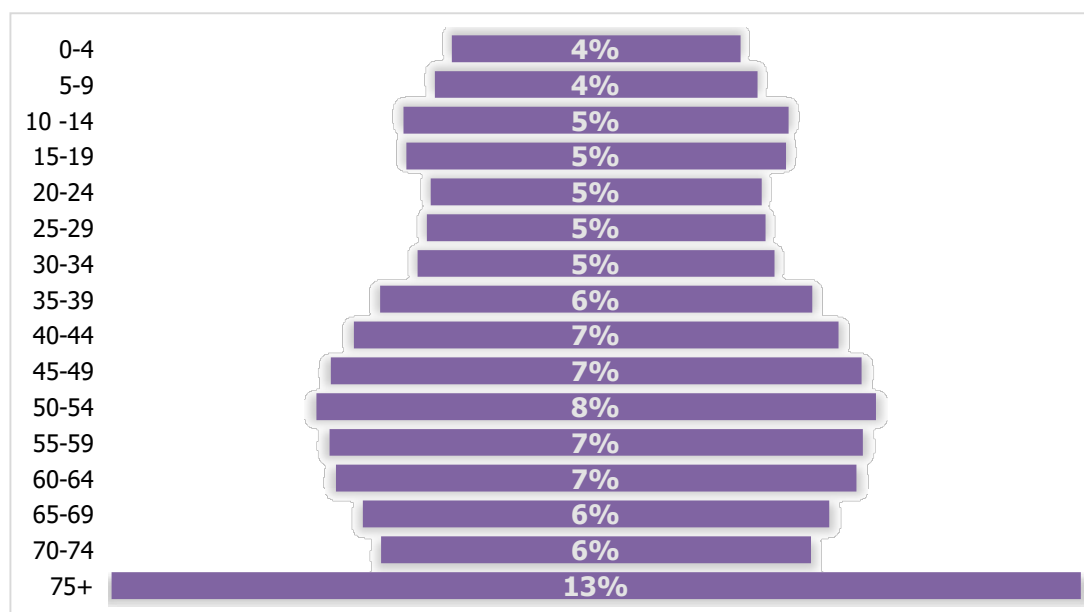
Στη συνέχεια, εξετάζοντας την πληθυσμιακή διάρθρωση του μόνιμου πληθυσμού ανά Περιφερειακή Ενότητα της ΠΔΕ, διαπιστώνεται ότι και οι τρεις ΠΕ έχουν παρόμοια ποσοστά με το σύνολο της χώρας και την Περιφέρεια. Συγκεκριμένα, τα υψηλότερα ποσοστά κατέχουν οι κάτοικοι ηλικίας άνω των 75+ ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στα παιδιά κάτω των 4 ετών.

Διάγραμμα 8: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας (2021).

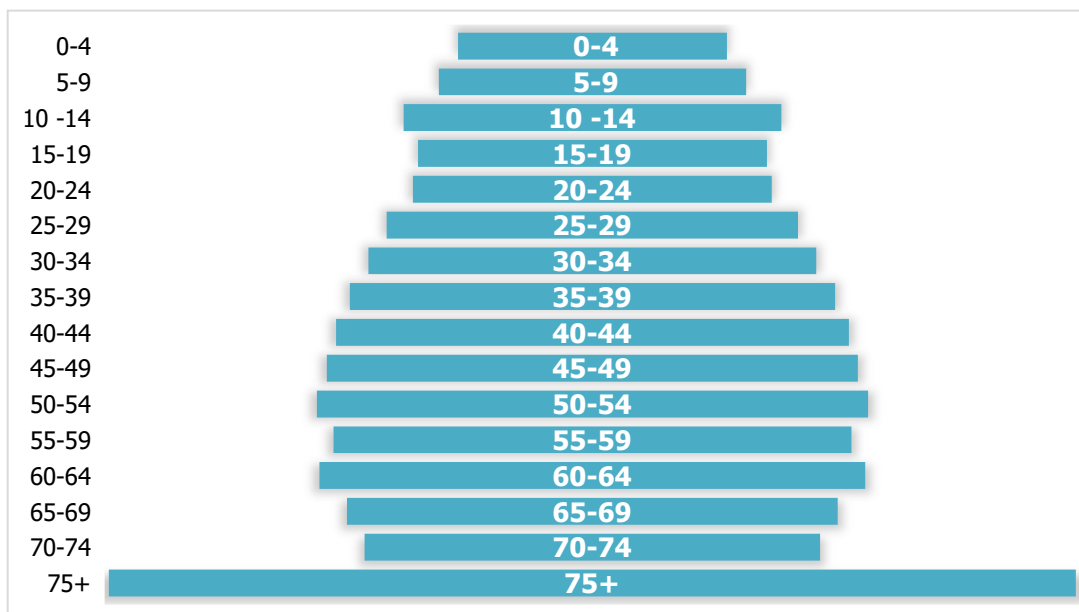
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 9: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

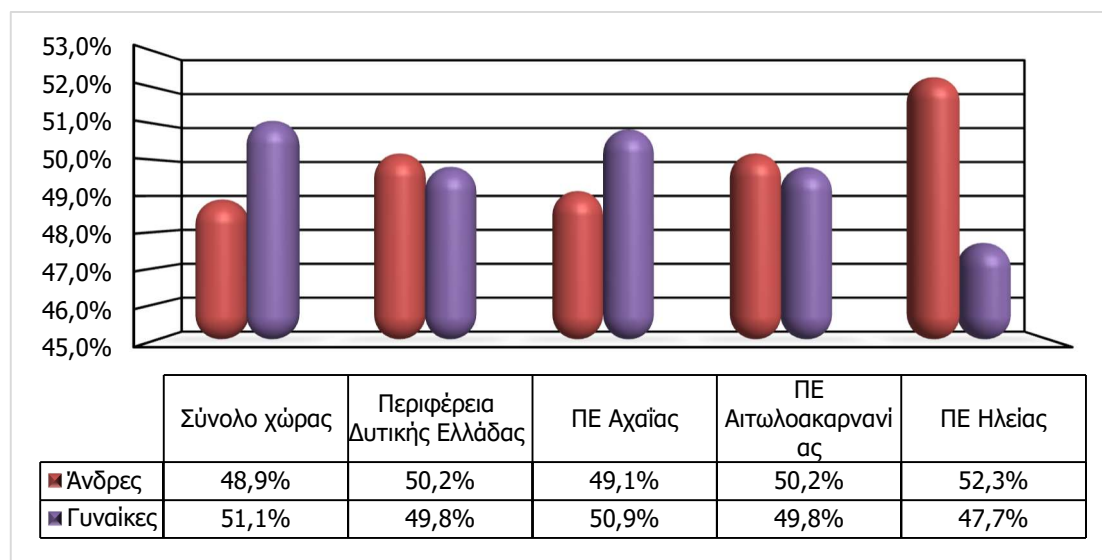
Διάγραμμα 10: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των μόνιμων κατοίκων στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Η κατανομή του μόνιμου πληθυσμού, ανά φύλο, παρουσιάζεται το κατωτέρω Διάγραμμα για το έτος 2021. Στο Σύνολο της Χώρας οι γυναίκες υπερτερούν έναντι των ανδρών (51,1% οι γυναίκες έναντι 48,9% οι άνδρες), εν αντιθέσει με την ΠΔΕ που οι άνδρες είναι περισσότεροι (50,2% άνδρες έναντι 49,8% οι γυναίκες). Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (50,2% οι άνδρες και 49,8% οι γυναίκες) και για στην ΠΕ Ηλείας, (52,3% οι άνδρες έναντι 47,7% οι γυναίκες) παρατηρείται το ίδιο μοτίβο με την Περιφέρεια. Ωστόσο, στην ΠΕ Αχαΐας το ποσοστό των γυναικών είναι υψηλότερο (50,9% οι γυναίκες έναντι 49,1% οι άνδρες).

Διάγραμμα 11: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού, κατά φύλο, στο Σύνολο της Χώρας και την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακές Ενότητες (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

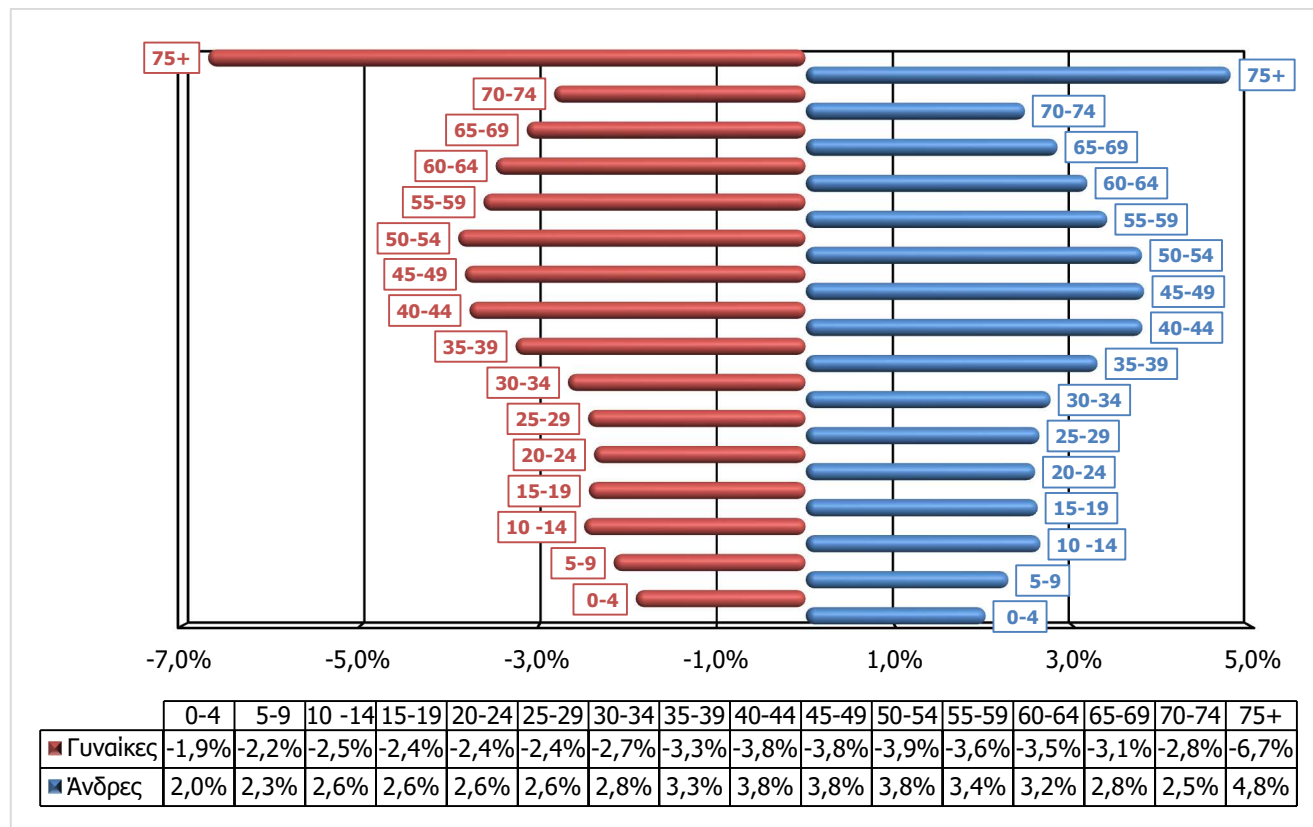
Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την κατανομή του μόνιμου πληθυσμού, για το 2021, κατά ομάδες ηλικιών και κατά φύλο. Για όλες τις εξεταζόμενες Χωρικές Ενότητες, παρατηρείται πως τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στις γυναίκες άνω των 75 ετών, ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στα κορίτσια κάτω των 4 ετών. Επίσης, παρουσιάζονται σχετικά Διαγράμματα.

Πίνακας 13: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις Περιφερειακές Ενότητες που εντάσσονται σ' αυτήν (% , 2021).

Διοικητική Ενότητα	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+
Σύνολο χώρας	Άνδρες															
	2,0%	2,3%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%	2,8%	3,3%	3,8%	3,8%	3,8%	3,4%	3,2%	2,8%	2,5%	4,8%
	Γυναίκες															
	1,9%	2,2%	2,5%	2,4%	2,4%	2,4%	2,7%	3,3%	3,8%	3,8%	3,9%	3,6%	3,5%	3,1%	2,8%	6,7%
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	Άνδρες															
	2,0%	2,3%	2,7%	2,9%	3,0%	2,8%	2,8%	3,2%	3,6%	3,7%	3,8%	3,4%	3,4%	3,1%	2,7%	4,9%
	Γυναίκες															
	1,9%	2,1%	2,5%	2,7%	2,7%	2,3%	2,5%	3,0%	3,4%	3,5%	3,7%	3,5%	3,4%	3,1%	2,8%	6,8%
ΠΕ Αχαΐας	Άνδρες															
	2,1%	2,4%	2,8%	3,2%	3,5%	2,7%	2,6%	3,1%	3,6%	3,6%	3,6%	3,2%	3,1%	2,8%	2,5%	4,3%
	Γυναίκες															
	2,0%	2,2%	2,5%	3,0%	3,3%	2,5%	2,6%	3,2%	3,6%	3,6%	3,8%	3,5%	3,3%	3,0%	2,7%	5,8%
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	Άνδρες															
	2,1%	2,3%	2,7%	2,7%	2,4%	2,5%	2,5%	3,0%	3,4%	3,8%	4,0%	3,8%	3,7%	3,3%	2,8%	5,3%
	Γυναίκες															
	1,9%	2,1%	2,5%	2,5%	2,1%	2,1%	2,4%	2,9%	3,2%	3,5%	3,6%	3,5%	3,4%	3,1%	3,0%	8,0%
ΠΕ Ηλείας	Άνδρες															
	1,8%	2,1%	2,6%	2,4%	2,7%	3,3%	3,6%	3,6%	3,6%	3,7%	3,7%	3,5%	3,7%	3,3%	3,0%	5,6%
	Γυναίκες															
	1,7%	2,0%	2,4%	2,2%	2,0%	2,1%	2,3%	2,8%	3,1%	3,4%	3,5%	3,3%	3,5%	3,2%	3,0%	7,1%

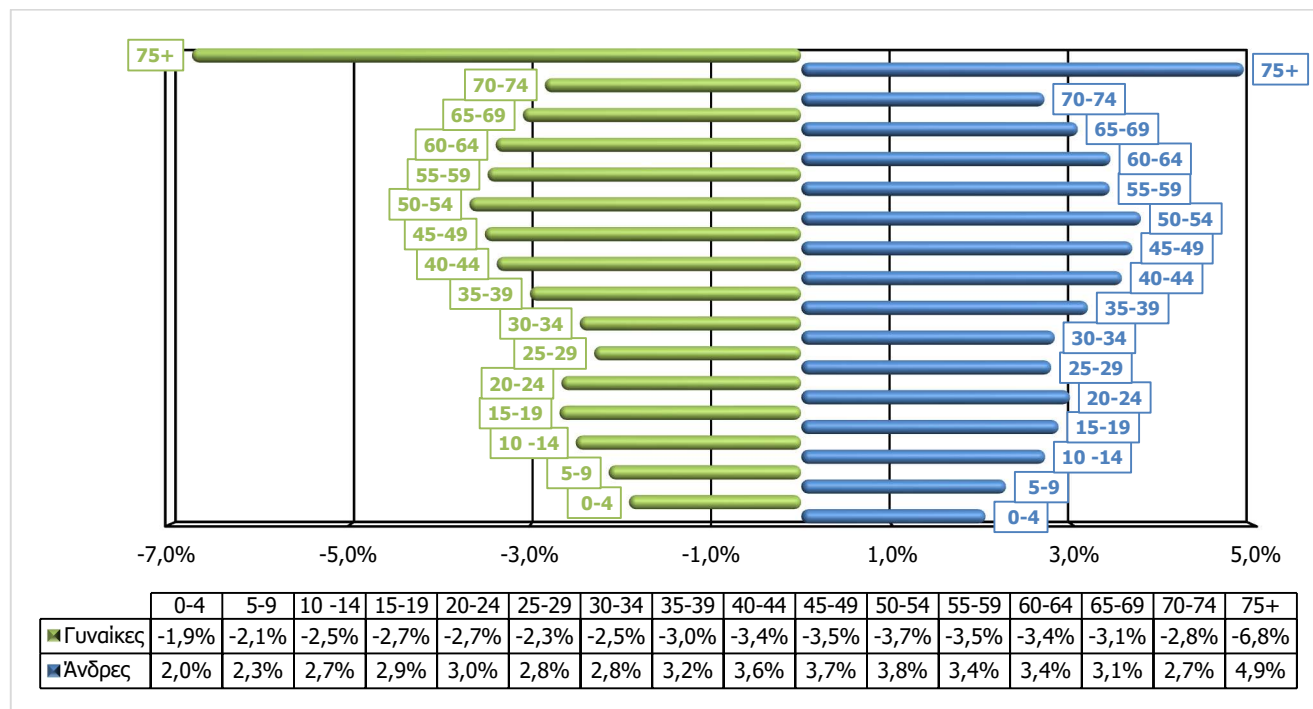
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία.

Διάγραμμα 12: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού, κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο, για το Σύνολο της Χώρας (2021).

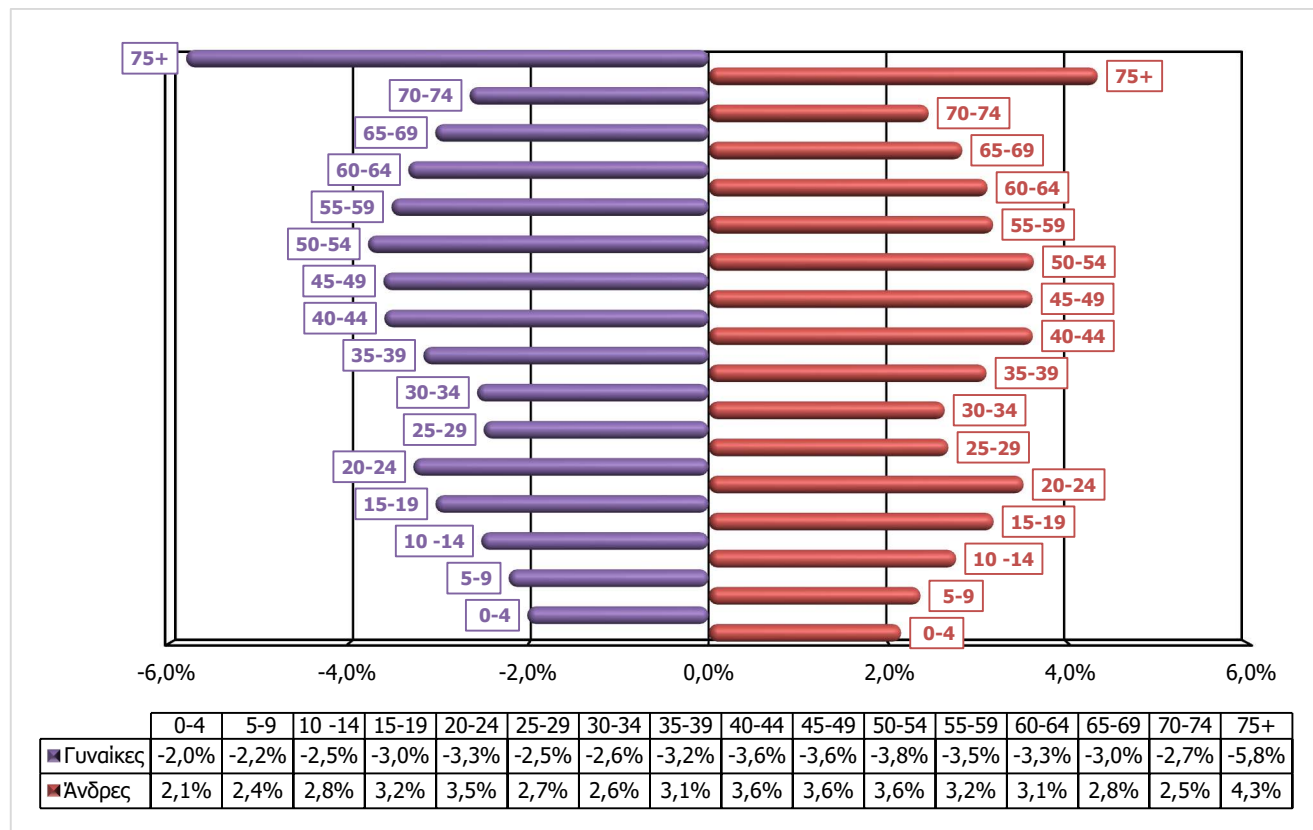
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 13: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% , 2021).

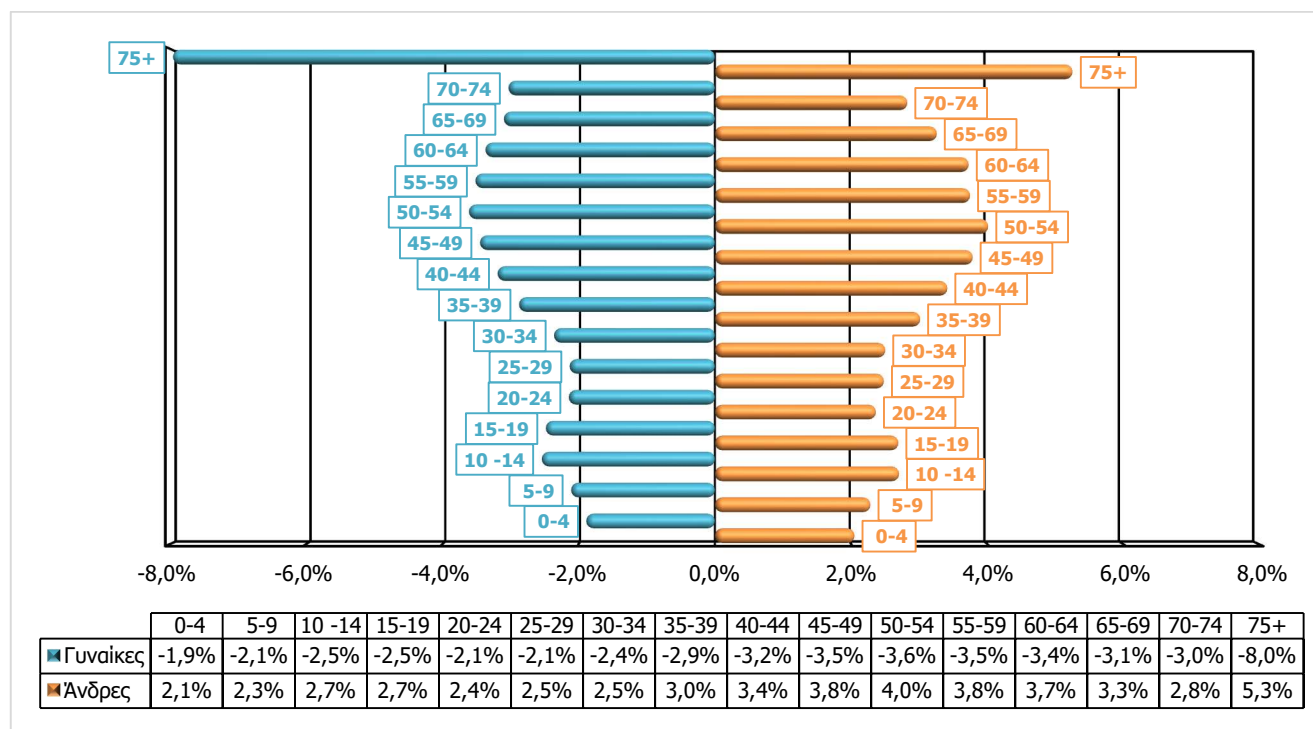
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 14: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την ΠΕ Αχαΐας (2021).

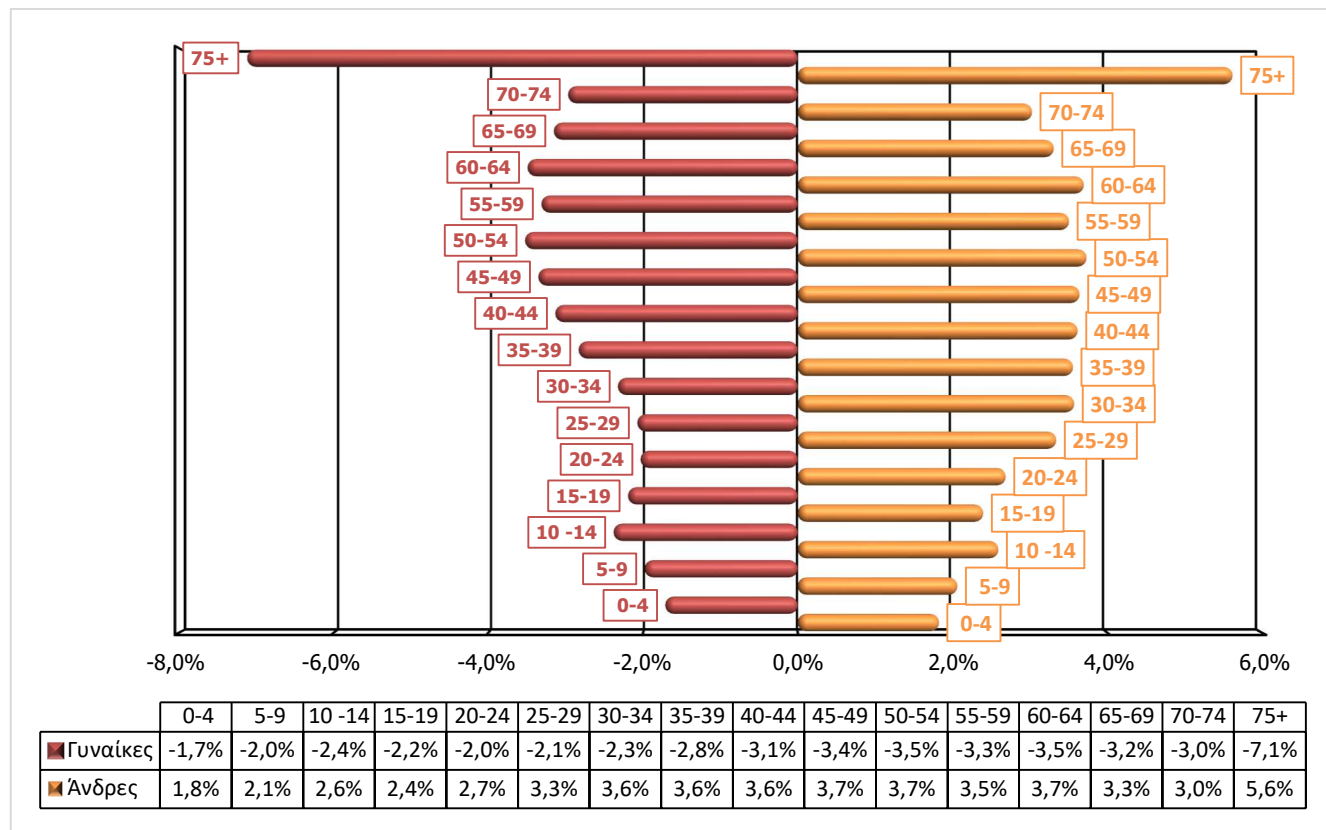
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 16: Ποσοστιαία κατανομή του μόνιμου πληθυσμού κατά ηλικιακή ομάδα και κατά φύλο για την ΠΕ Ηλείας (% , 2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Α.3. Νοικοκυριά

Ο ακόλουθος Πίνακας παρουσιάζει στοιχεία για τον αριθμό μελών των νοικοκυριών στο Σύνολο Χώρας και στην ΠΔΕ, ανά ΠΕ, για το έτος 2021. Το μέσο μέγεθος νοικοκυριού στη Δυτική Ελλάδα ήταν 2,4 μέλη/νοικοκυριό, ακολουθώντας την τάση της Επικράτειας (2,4 μέλη/νοικοκυριό). Παρόμοια, στην ΠΕ Αχαΐας, το μέσο μέγεθος νοικοκυριού εκτιμάται στα 2,4 μέλη/νοικοκυριό ενώ στις υπόλοιπες δύο ΠΕ (Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας), φτάνει στα 2,5 μέλη/νοικοκυριό. Επιπλέον, σε όλες τις εξεταζόμενες περιοχές, το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στα νοικοκυριά με ένα μέλος (29%-35%) και ακολουθούν τα νοικοκυριά με 2 μέλη (26%-29%), με εξαίρεση την ΠΕ Ηλείας που έχουν ίδιο ποσοστό (29%).

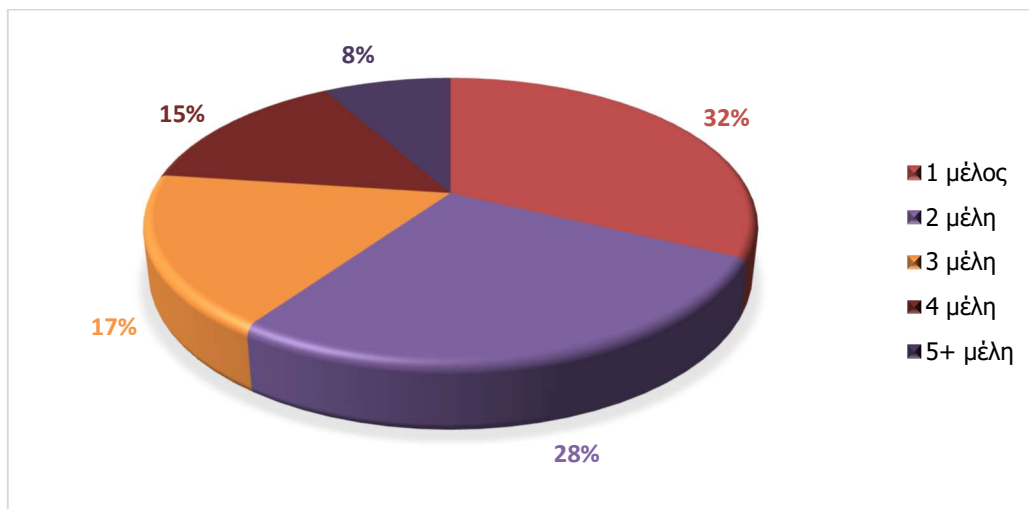
Πίνακας 14: Νοικοκυριά κατά μέγεθος και μέλη αυτών (2021).

Διοικητική Ενότητα	Νοικοκυριά							
	Αριθμός	Σύνολο μελών	Μέσο μέγεθος	Κατά αριθμό μελών (%)				
				1 μέλος	2 μέλη	3 μέλη	4 μέλη	5+ μέλη
Σύνολο χώρας	4.332.456	10.270.092	2,4	32%	28%	18%	15%	6%
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	257.340	630.061	2,4	32%	28%	17%	15%	8%

Διοικητική Ενότητα	Νοικοκυριά							
	Αριθμός	Σύνολο μελών	Μέσο μέγεθος	Κατά αριθμό μελών (%)				
				1 μέλος	2 μέλη	3 μέλη	4 μέλη	5+ μέλη
ΠΕ Αχαΐας	125.084	298.831	2,4	35%	26%	17%	15%	7%
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	76.419	189.108	2,5	30%	29%	17%	15%	9%
ΠΕ Ηλείας	55.834	142.117	2,5	29%	29%	18%	15%	9%

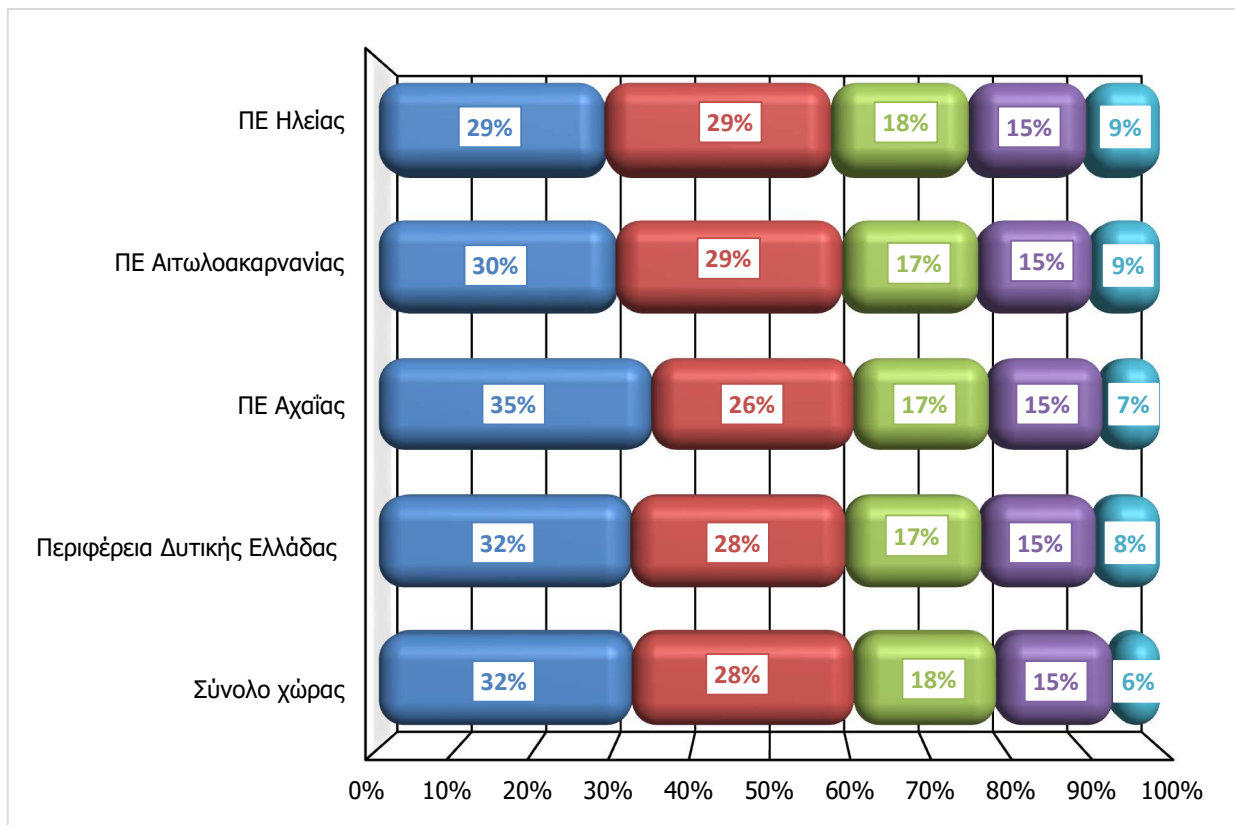
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία.

Διάγραμμα 17: Ποσοστό (%) νοικοκυριών κατά μέλη αυτών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία.

Διάγραμμα 18: Ποσοστό (%) νοικοκυριών κατά μέλη αυτών για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και για τις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).

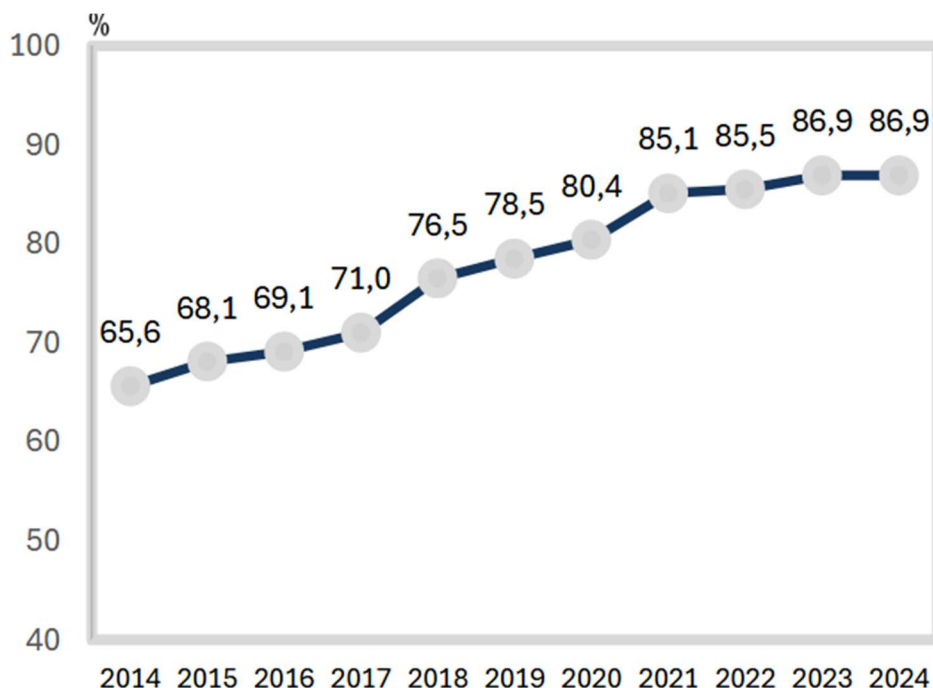
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα στατιστικά στοιχεία για τον βαθμό χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) από τα νοικοκυριά και τα μέλη τους για το σύνολο της χώρας και για την χωρική ενότητα της Κεντρικής Ελλάδας συγκεκριμένα. Τα στοιχεία προέρχονται από τη δειγματοληπτική Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας από Νοικοκυριά και Άτομα για το έτος 2024.⁴ Στην Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας από Νοικοκυριά και Άτομα ερευνήθηκαν 3.585 ιδιωτικά νοικοκυριά και ισάριθμα μέλη αυτών, σε ολόκληρη την Ελλάδα, με προϋπόθεση την ύπαρξη ενός, τουλάχιστον, μέλους ηλικίας 16 - 74 ετών σε κάθε νοικοκυριό.

Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι το 86,9% των νοικοκυριών έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο από την κατοικία τους. Σε σύγκριση με το 2014 καταγράφεται αύξηση 32,5% στην πρόσβαση στο διαδίκτυο από την κατοικία.

⁴ ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2023. ΕΡΕΥΝΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΠΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ: Έτος 2024. Διαθέσιμο στο: <https://www.statistics.gr/documents/20181/929ceecb-9d23-70df-762f-286cca4a81da>

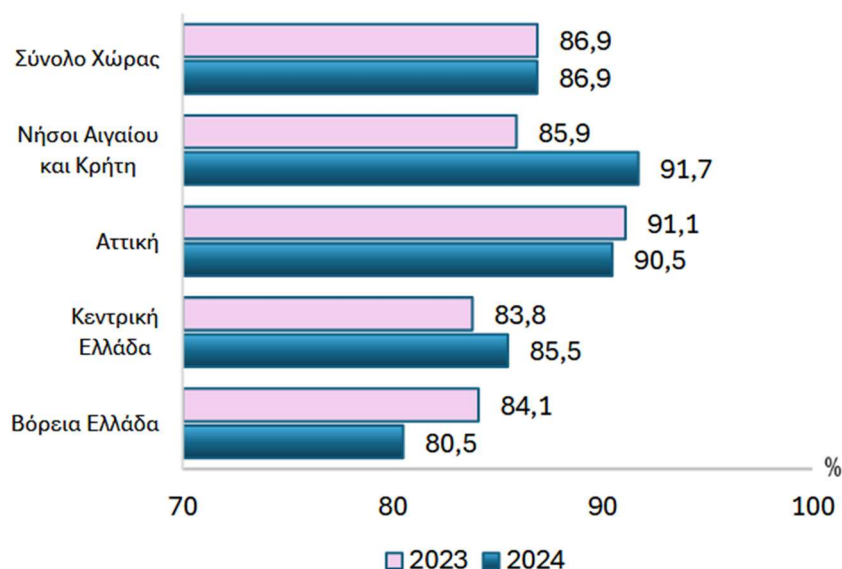
Διάγραμμα 19: Πρόσβαση στο διαδίκτυο από την κατοικία, 2014-2024.

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία (Διαθέσιμος στο: <https://www.statistics.gr/documents/20181/929ceecb-9d23-70df-762f-286cca4a81da>)

Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζεται η πρόσβαση στο διαδίκτυο κατά μεγάλη γεωγραφική περιοχή (NUTS1). Στην Κεντρική Ελλάδα, στην οποία περιλαμβάνονται οι Περιφέρειες της Θεσσαλίας, Ιόνιων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Λοιπής Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου), το 2024 η πρόσβαση στο διαδίκτυο ξεπερνάει το 85,5%.

Διάγραμμα 20: Πρόσβαση στο διαδίκτυο κατά μεγάλη γεωγραφική περιοχή (NUTS1), 2023 – 2024.

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία (Διαθέσιμο στο: <https://www.statistics.gr/documents/20181/929ceecb-9d23-70df-762f-286cca4a81da>)

Στη συνέχεια, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, η Κεντρική Ελλάδα σημείωσε αξιοσημείωτη πρόοδο στη χρήση ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, το

ποσοστό των πολιτών που αλληλεπίδρασαν με τις δημόσιες αρχές μέσω διαδικτύου αυξήθηκε κατά 14,1% την περίοδο 2017-2021. Η αύξηση αυτή αντανακλά τόσο την εξοικείωση των πολιτών με τις ψηφιακές τεχνολογίες όσο και την επιτυχή ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών, διευκολύνοντας την εξ αποστάσεως εξυπηρέτηση των πολιτών.

Πίνακας 15: Άτομα (%) που χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο για αλληλεπίδραση με τις δημόσιες αρχές (2017-2021).

Διοικητική ενότητα	2017	2018	2019	2020	2021
Ελλάδα	47,35%	49,75%	52,09%	52,93%	55,00%
Κεντρική Ελλάδα	38,43%	36,67%	40,78%	39,39%	43,86%

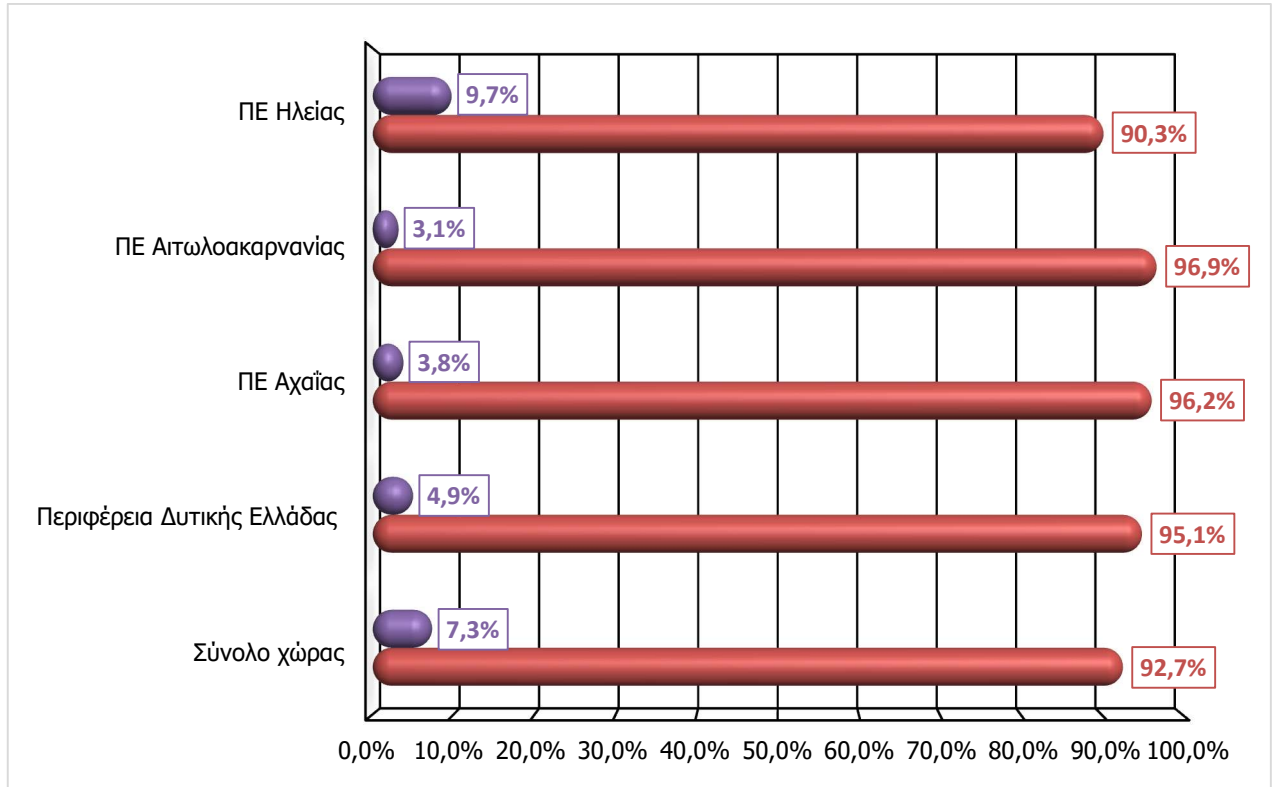
Πηγή: Eurostat, 2025 & ιδία επεξεργασία (Διαθέσιμο στο:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_r_gov_i/default/table?lang=en&category=reg.reg_isoc.reg_isoc_i)

A.4. Ιθαγένεια

Το Διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει την υπηκοότητα των μόνιμων κατοίκων του Συνόλου της Χώρας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν, για το έτος 2021. Στην Ελλάδα το 92,7% διαθέτει ελληνική υπηκοότητα έναντι του 7,3% που διαθέτει μη ελληνική. Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τα ποσοστά διαφέρουν, καταγράφοντας 95,1% σε μόνιμους κατοίκους ελληνικής υπηκοότητας ενώ μόλις το 4,9% δηλώνει πως διαθέτει υπηκοότητα κάποιας άλλης χώρας. Όσον αφορά στις ΠΕ της ΠΔΕ, παρόλο που η ΠΕ Αχαΐας και η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας ακολουθούν την τάση της Περιφέρειας στην οποία ανήκουν, στην ΠΕ Ηλείας παρατηρείται ότι 1 στους 10 μόνιμους κατοίκους δεν έχει ελληνική υπηκοότητα.

Διάγραμμα 21: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά ομάδες ιθαγένειας, στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ίδια επεξεργασία.

Όπως προκύπτει από τον ακόλουθο Πίνακα, η πλειοψηφία των μόνιμων κατοίκων με υπηκοότητα διαφορετική της ελληνικής, προέρχεται από χώρες Ευρώπης εκτός ΕΕ (48%-79%). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στο Σύνολο της Χώρας, στην ΠΔΕ και στην ΠΕ Ηλείας, η δεύτερη πολυπληθέστερη ομάδα είναι άτομα από χώρες της Ασίας, με την ΠΕ Ηλείας να φτάνει στο 40%, ενώ στην ΠΕ Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας, κατοικούν κυρίως άτομα από χώρες ΕΕ εκτός Ελλάδας.

Πίνακας 16: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά ομάδες υπηκοοτήτων εκτός Ελλάδας, στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).

Διοικητική Ενότητα	Χώρες ΕΕ εκτός Ελλάδας	Χώρες Ευρώπης εκτός ΕΕ	Χώρες Αφρικής	Χώρες Καραϊβικής, Νότιας ή Κεντρικής Αμερικής	Χώρες Βόρειας Αμερικής	Χώρες Ασίας	Χώρες Ωκεανίας	Χωρίς δηλωθείσα χώρα	Χωρίς ιθαγένεια ή Αδιευκρίνιστη ιθαγένεια
Σύνολο χώρας	15%	57%	4%	0%	1%	21%	0%	0%	0%
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	13%	61%	1%	0%	1%	22%	0%	0%	0%
ΠΕ Αχαΐας	18%	68%	2%	0%	1%	9%	1%	1%	1%
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	12%	79%	1%	0%	1%	6%	0%	0%	0%
ΠΕ Ηλείας	10%	48%	1%	0%	0%	40%	0%	0%	0%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Α.5. Φυσικό και μεταναστευτικό ισοζύγιο⁵

Σύμφωνα με τον Παππά και Κοτζαμάνη (2021), ως φυσικό ισοζύγιο μια γεωγραφικής περιοχής ορίζεται η διαφορά μεταξύ γεννήσεων και θανάτων, ενώ ως μεταναστευτικό η διαφορά μεταξύ εισροών και εκροών πληθυσμού. Τα μεταναστευτικά ισοζύγια (είσοδοι-έξοδοι) υπεισέρχονται και παίζουν συχνά καθοριστικό ρόλο. Τα ισοζύγια αυτά σε εθνικό επίπεδο δίδουν μεν σχεδόν 185.000 περισσότερες εξόδους από εισόδους (είναι δηλαδή αρνητικά), αλλά στην πλειοψηφία των Περιφερειακών Ενοτήτων (32/51) είναι θετικά. Είναι προφανές ότι όπου τόσο το Φ.Ι όσο και το Μ.Ι είναι αρνητικά, προστιθέμενα, οδηγούν σε ακόμη μεγαλύτερες μειώσεις του πληθυσμού. Αντιθέτως, όταν τα Μ.Ι είναι θετικά α) είτε υπερτερούν των αρνητικών Φ.Ι και οδηγούν σε αύξηση του πληθυσμού, είτε ι) υπολείπονται των Φ.Ι και στην περίπτωση αυτή οι μειώσεις είναι μικρότερες.

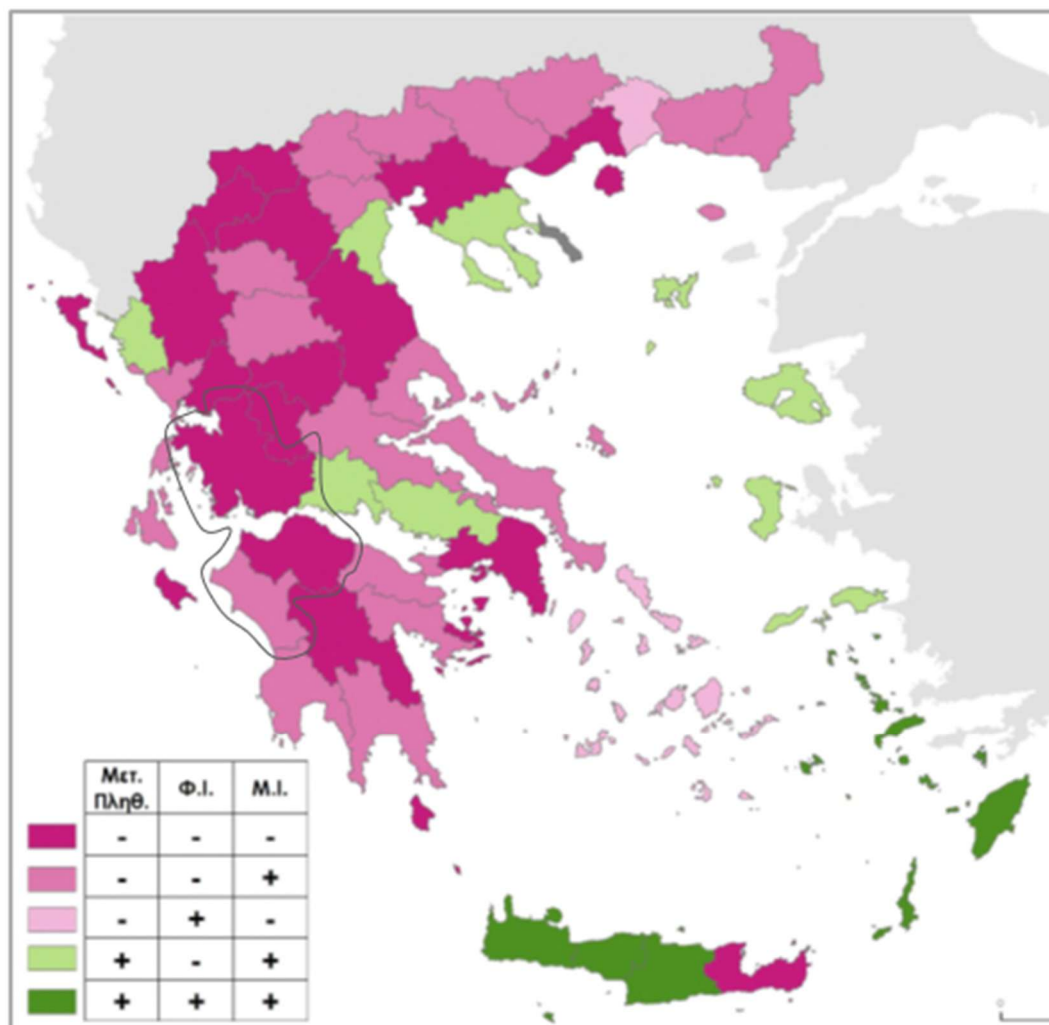
Ο παρακάτω Χάρτης δίδει μια συνθετική εικόνα ταξινομώντας τις Περιφερειακές Ενότητες με βάση τρία κριτήρια: την μεταβολή του πληθυσμού, τα Φυσικά τους (Φ.Ι) και τα Μεταναστευτικά τους Ισοζύγια (Μ.Ι). Διαπιστώνουμε ότι το 1/3 των Νομών (17, όλοι στην ηπειρωτική χώρα με εξαίρεση το Λασιθί) έχουν ταυτόχρονα αρνητικά Μ.Ι και Φ.Ι (και προφανώς και απώλειες στον πληθυσμό τους). Στον αντίποδα, 4 μόνον ΠΕ (τρεις στην Κρήτη και Δωδεκάνησα) έχουν θετικά Μ.Ι και Φ.Ι (και προφανώς αύξηση του πληθυσμού τους). Οι υπόλοιπες 30 ΠΕ εντάσσονται σε κάποια από τις άλλες τρεις ενδιάμεσες ομάδες.

Αναφορικά με τις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Ελλάδας, παρατηρείται ότι το Φυσικό Ισοζύγιο (ΦΙ) είναι αρνητικό και στις τρεις ΠΕ ενώ όσον αφορά στο Μεταναστευτικό (ΜΙ), στην ΠΕ Ηλείας είναι θετικό ενώ στις άλλες δύο (ΠΕ Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας) είναι αρνητικό.

Για την ΠΕ Ηλείας αυτό σημαίνει ότι ακόμα κι αν το μεταναστευτικό της ισοζύγιο είναι θετικό, δεν επαρκεί να καλύψει τις απώλειες του αρνητικού Φυσικού της Ισοζυγίου, με αποτέλεσμα να έχει μείωση του πληθυσμού της.

⁵ Παππάς, Κοτζαμάνης & DIRAP, 2021. Ο πληθυσμός της Ελλάδας μειώνεται συνεχώς, οι μεταβολές του όμως σε περιφερειακό επίπεδο διαφέρουν σημαντικά: ο ρόλος των Φυσικών (γεννήσεις- θάνατοι) και των Μεταναστευτικών Ισοζυγίων (είσοδοι- έξοδοι). FLASH NEWS, Τεύχος 4. Διαθέσιμο στο: https://x-demography.gr/Content/Upload/News/Files/Flash/DIIRAP%20FLASH%20NEWS%204_2021.pdf

Χάρτης 3: Μεταβολές του πληθυσμού, Φυσικά και Μεταναστευτικά Ισοζύγια Περιφερειακών Ενοτήτων (2011-2020).

— Όριο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Πηγή: https://x-demography.gr/Content/Upload/News/Files/Flash/DIIRAP%20FLASH%20NEWS%204_2021.pdf

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των επιστημόνων, η δημογραφική «ατονία» της χώρας χαρακτηρίζει, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, το σύνολο πλέον του ελληνικού χώρου και όχι μόνον κάποια τμήματά του. Όσον αφορά δε το μέλλον, τα Φυσικά Ισοζύγια δεν αναμένεται να αλλάξουν πρόσημο, παραμένοντας αρνητικά για δύο λόγους: i) οι θάνατοι, μετά από μια πρώτη μείωσή τους, τα επόμενα από την πανδημία έτη, θα συνεχίσουν να αυξάνονται λόγω της δημογραφικής γήρανσης (της αύξησης δηλαδή του πλήθους και του ποσοστού των 65 ετών και άνω, στον συνολικό πληθυσμό), και ii) οι γεννήσεις δεν αναμένεται να ανακάμψουν, ακόμη και αν οι νεότερες γενεές σταματήσουν να κάνουν λιγότερα παιδιά σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία: η μείωση των, σε αναπαραγωγική ηλικία, γυναικών, που έχει αρχίσει από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 στη χώρα, θα συνεχισθεί. Επομένως, τα φυσικά ισοζύγια της επόμενης εικοσαετίας, σε εθνικό επίπεδο, θα παραμείνουν αρνητικά, όπως αρνητικά θα συνεχίσουν να είναι και τα Φ.Ι. του συνόλου σχεδόν των Περιφερειακών

Ενοτήτων και των Δήμων. Κατ' επέκταση, εάν δεν συμβούν συνταρακτικές ανατροπές (νέο κύμα μαζικής μετανάστευσης αλλοδαπών και δευτερευόντως ανακοπή της φυγής των νέων), οι ρυθμοί μείωσης του πληθυσμού δεν πρόκειται να ανακοπούν.

A.6. Εκπαιδευτικό επίπεδο

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει το εκπαιδευτικό επίπεδο σε εθνικό και περιφερειακό (ΠΔΕ) επίπεδο, για το έτος 2021. Όπως παρατηρείται, η πλειοψηφία των μόνιμων κατοίκων της Ελλάδας είναι απόφοιτοι Λυκείου (27%) ή κατέχουν Διδακτορικό / Μεταπτυχιακό / Πτυχίο Πανεπιστημίου-Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, Ανώτερων Επαγγελματικών Σχολών και ισότιμων σχολών (21%). Όσον αφορά στην ΠΔΕ, το υψηλότερο ποσοστό του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Επαγγελματικού, Εκκλησιαστικού κ.λπ. ή εξαταξίου Γυμνασίου) (28%) ή διαθέτουν μόνο απολυτήριο Δημοτικού (24%).

Εξετάζοντας την Περιφέρεια, σε επίπεδο ΠΕ, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

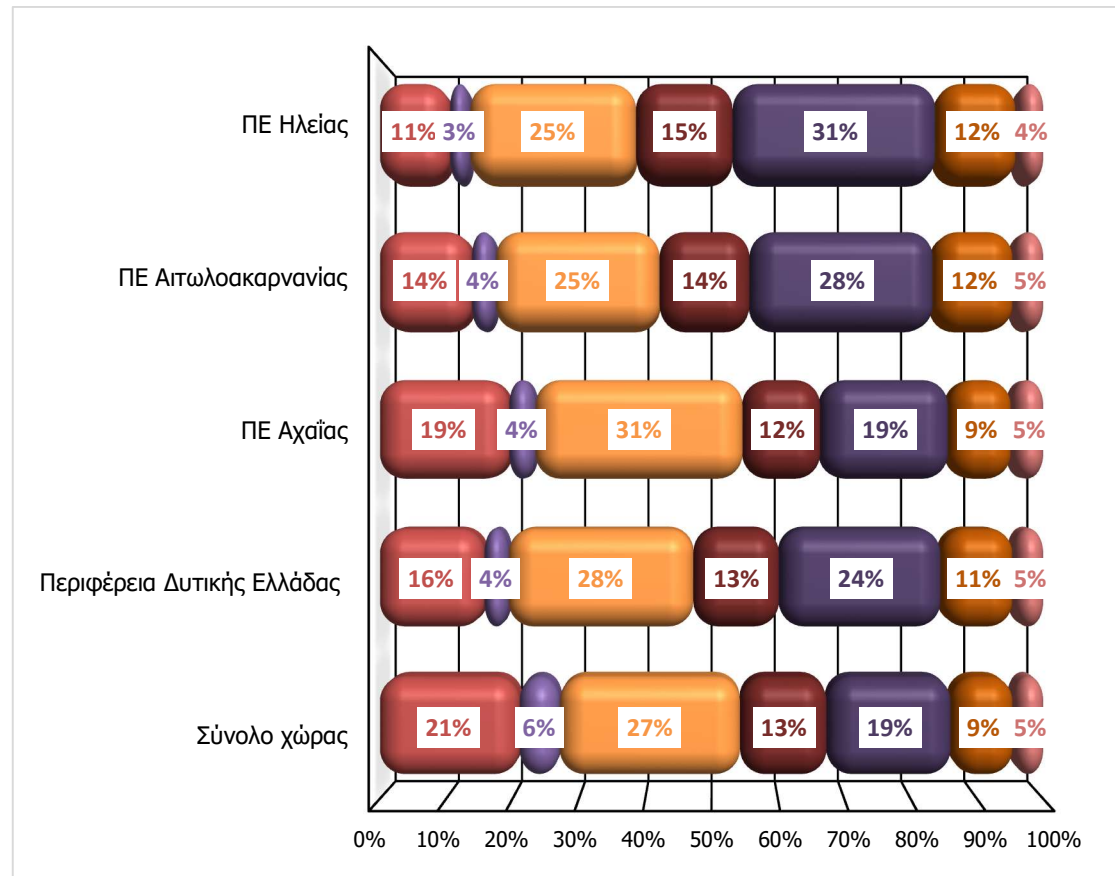
- ΠΕ Αχαΐας: η πλειοψηφία κατέχει απολυτήριο Λυκείου (31%), ενώ οι απόφοιτοι Δημοτικού και οι κατέχοντες Διδακτορικού/Μεταπτυχιακού/Πτυχίου Πανεπιστημίου-Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, Ανώτερων Επαγγελματικών Σχολών και ισότιμων σχολών καταγράφουν το ίδιο ποσοστό (19%).
- ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και ΠΕ Ηλείας: οι περισσότεροι μόνιμοι κάτοικοι έχουν ολοκληρώσει μόνο το Δημοτικό και ξεπερνούν το $\frac{1}{4}$ των κατοίκων (ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας: 28% και ΠΕ Ηλείας: 31%), ενώ το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό, και συγκεκριμένα το $\frac{1}{4}$ των μόνιμων κατοίκων (25%), έχουν καταφέρει να ολοκληρώσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 17: Μόνιμος πληθυσμός κατά επίπεδο εκπαίδευσης στο σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (% , 2021).

Διοικητική Ενότητα	Διδακτορικό / Μεταπτυχιακό / Πτυχίο Πανεπιστημίου- Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, Ανώτερων Επαγγελματικών Σχολών και ισότιμων σχολών	Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)	Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού, Επαγγελματικού, Εκκλησιαστικού κ.λπ. ή εξαταξίου Γυμνασίου)	Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών / Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου	Απολυτήριο Δημοτικού	Εγκατέλειψε ή δε φοίτησε στο Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση / Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή / Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2016)
Σύνολο χώρας	21%	6%	27%	13%	19%	9%	5%
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	16%	4%	28%	13%	24%	11%	5%
ΠΕ Αχαΐας	19%	4%	31%	12%	19%	9%	5%
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	14%	4%	25%	14%	28%	12%	5%
ΠΕ Ηλείας	11%	3%	25%	15%	31%	12%	4%

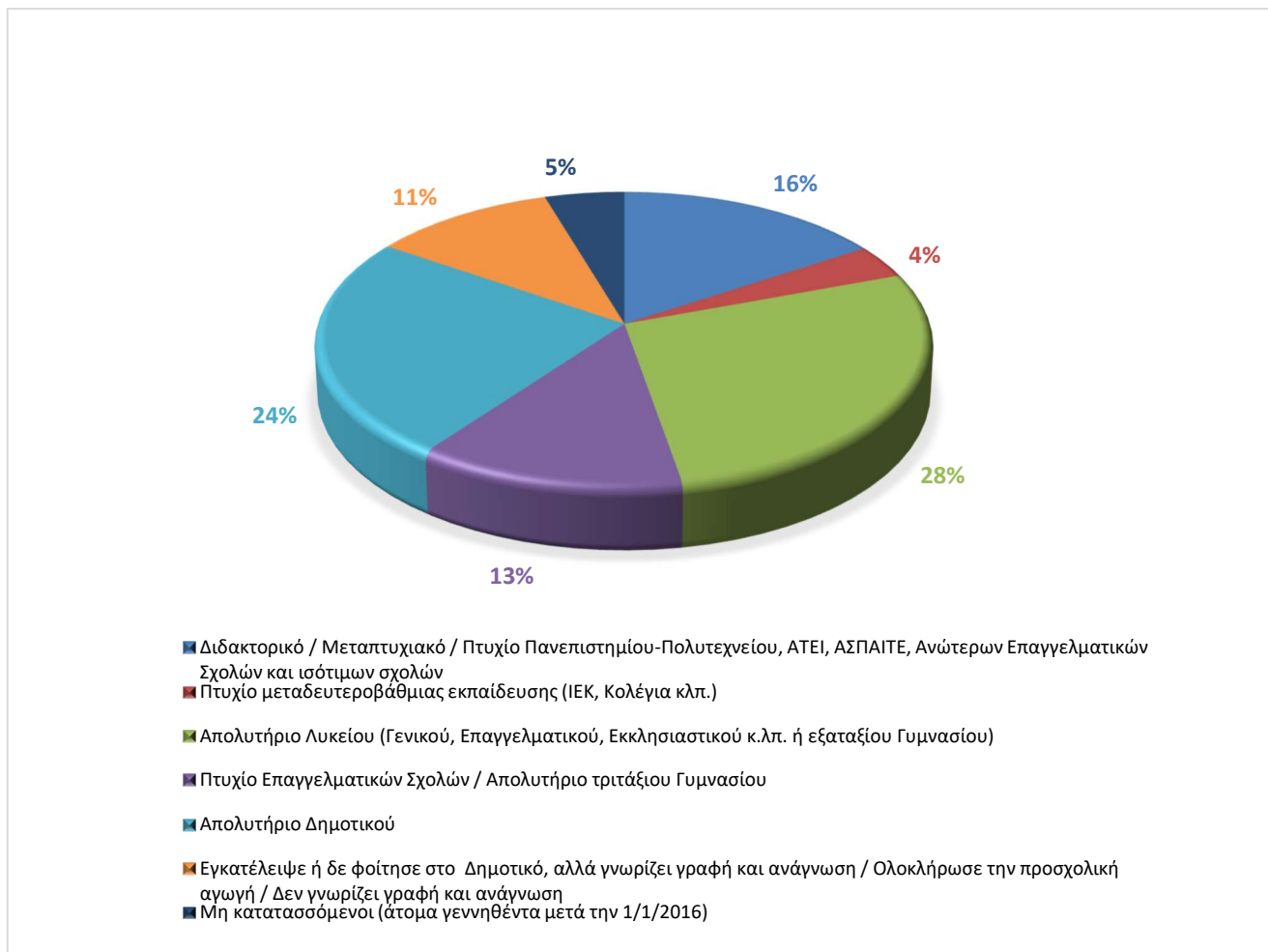
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 22: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 23: Ποσοστιαία αποτύπωση του μόνιμου πληθυσμού, κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).

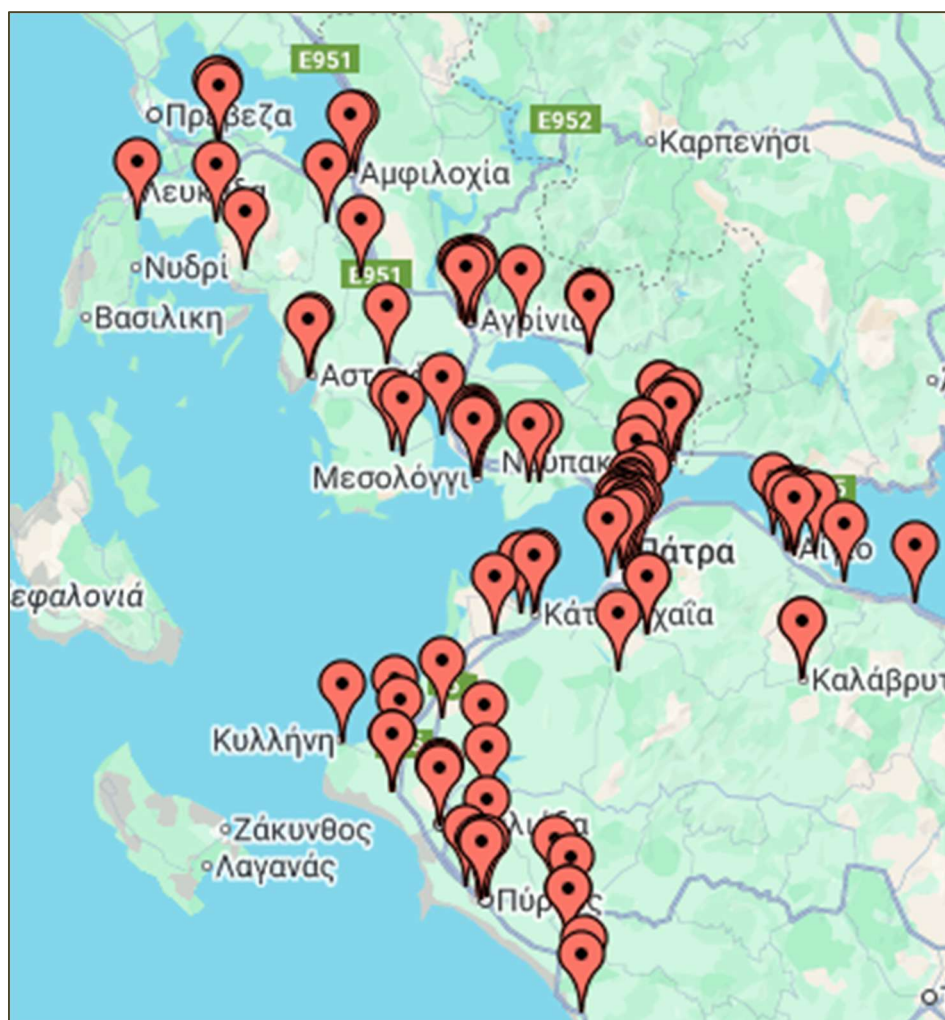

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ιδία επεξεργασία.

Α.7. Κοινωνικές Υποδομές & Υπηρεσίες

Οι κοινωνικές δομές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελούν τον βασικό πυλώνα στήριξης της κοινωνικής συνοχής και της αντιμετώπισης των κοινωνικών ανισοτήτων. Στόχος τους είναι η παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών πρόνοιας, αλληλεγγύης και κοινωνικής προστασίας προς τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως άτομα σε κατάσταση φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, άστεγοι, άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι, παιδιά και οικογένειες σε κίνδυνο. Οι δομές αυτές αναπτύσσονται και λειτουργούν σε συνεργασία με τους δήμους, την περιφερειακή αυτοδιοίκηση, καθώς και με την υποστήριξη ευρωπαϊκών και εθνικών χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+). Η Εικόνα που ακολουθεί παρουσιάζει τη γεωχωρική απεικόνιση των κοινωνικών δομών στην ΠΔΕ.

Εικόνα 2: Γεωχωρική απεικόνιση των Κοινωνικών Δομών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/domes-pde/geochoriki-apeikonisi/>)

Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις συνεχιζόμενες και νέες δομές που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, οι οποίες

διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην παροχή υπηρεσιών πρόνοιας, αλληλεγγύης και φροντίδας. Ακολουθώντας, παρουσιάζεται η χαρτογράφηση αυτών των δομών. Μέσω αυτής, αναδεικνύεται η προστιθέμενη αξία των κοινωνικών δομών για την τοπική κοινωνία και για την ευρύτερη προσπάθεια επίτευξης των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς.

Κέντρα Κοινότητας

Τα Κέντρα Κοινότητας (ΚΚ) αποτελούν θεμελιώδεις κοινωνικές δομές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού και λειτουργούν ως πρώτο σημείο επαφής του πολίτη με την κοινωνική υπηρεσία κάθε Δήμου. Σχεδιάστηκαν από το αρμόδιο Υπουργείο με στόχο την αντιμετώπιση της φτώχειας, την προστασία των οικονομικά αδύναμων και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Ο πολίτης ενημερώνεται κεντρικά για όλα τα επιδόματα και προγράμματα κοινωνικής φροντίδας που δικαιούται, αλλά και για τους φορείς, υπηρεσίες και δράσεις που υλοποιούνται σε επίπεδο Δήμου, Περιφέρειας και Επικράτειας. Στα ΚΚ μπορούν να απευθύνονται όλοι οι κάτοικοι της περιοχής που αντιμετωπίζουν κοινωνικό πρόβλημα (ανεργία, οικονομική αδυναμία, έλλειψη στέγης, δυσκολίες λόγω αναπηρίας ή γήρατος) και χρειάζονται τη συνδρομή της Πολιτείας⁶.

Η δράση των ΚΚ χρηματοδοτήθηκε στο ΕΣΠΑ 2014–2020 (ενταγμένη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» και στα λοιπά Περιφερειακά Προγράμματα) και συνεχίζεται απρόσκοπτα την περίοδο 2021–2027 με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+). Στο τρέχον πλαίσιο, η συνέχιση της λειτουργίας τους ευθυγραμμίζεται με τον Ειδικό Στόχο 4.11 των Περιφερειακών Προγραμμάτων, ο οποίος εστιάζει στην ισότιμη και έγκαιρη πρόσβαση σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές κοινωνικές υπηρεσίες (περιλαμβανομένων υπηρεσιών στέγασης και φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο), καθώς και στον εκσυγχρονισμό και την ανθεκτικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες και στη βελτίωση της προσβασιμότητας (ιδίως για τα άτομα με αναπηρίες)⁷.

Ωφελούμενοι των ΚΚ είναι όλοι οι πολίτες που διαμένουν στην περιοχή παρέμβασης, με κατά προτεραιότητα όσους διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, τους ωφελούμενους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), μετανάστες, άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) κ.ά. Η λειτουργία τους στηρίζεται σε αρχές καθολικής πρόσβασης, διασύνδεσης υπηρεσιών, μη στιγματισμού και σεβασμού δικαιωμάτων, με έμφαση στην εξατομικευμένη υποστήριξη και στη συνεχή παρακολούθηση της πορείας κάθε αιτήματος⁸.

⁶ Κέντρα Κοινότητας (Διαθέσιμο στο: <https://www.kentrakoinotitas.gr/>)

⁷ Όπ.π.

⁸ Όπ.π.

Οι υπηρεσίες των ΚΚ οργανώνονται γύρω από τρεις κεντρικούς άξονες, που παρουσιάζονται στο ακόλουθο Διάγραμμα.

Διάγραμμα 24:Κεντρικοί άξονες στους οποίους εντάσσονται οι Υπηρεσίες που παρέχουν τα Κέντρα Κοινότητας.

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (Διαθέσιμο στο: <https://dytikiellada.gr/%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B1-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82/>)

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά τους συγκεκριμένους άξονες⁹:

1. Πληροφόρηση & Διασύνδεση

- Ενημέρωση για επιδόματα και προγράμματα (π.χ. ΕΕΕ, επιδόματα ΟΠΕΚΑ, στέγαση).
- Χαρτογράφηση διαθέσιμων δομών/υπηρεσιών και παραπομπή προς τον κατάλληλο φορέα (πρόνοια, υγεία, εκπαίδευση, απασχόληση).
- Υποστήριξη στη συγκέντρωση δικαιολογητικών και στην ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων.

2. Υποστήριξη & Συμβουλευτική

- Ψυχοκοινωνική στήριξη ατόμων και οικογενειών.
- Συμβουλευτική απασχόλησης: διασύνδεση με την τοπική αγορά εργασίας, ενεργοποίηση ανέργων, ενδυνάμωση δεξιοτήτων για νέους.

⁹ Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (Διαθέσιμο στο: <https://dytikiellada.gr/%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B1-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82/>)

- Στήριξη σε ευάλωτες καταστάσεις (ενδοοικογενειακή βία, οικογενειακές δυσαρμονίες, βασικά νομικά ζητήματα).
- Μαθησιακή υποστήριξη παιδιών/εφήβων όπου αυτό είναι εφικτό στο πλαίσιο της συνεργασίας με τοπικούς φορείς.

3. Κοινοτική δράση & ένταξη

- Διοργάνωση τοπικών εκδηλώσεων επιμορφωτικού/ενημερωτικού/κοινωνικού περιεχομένου.
- Δράσεις δημιουργικής απασχόλησης και ενδυνάμωσης.
- Δικτύωση εθελοντισμού και ενίσχυση κοινωνικού κεφαλαίου στις γειτονιές.

Παράλληλα, πολλά ΚΚ ορεινών ή νησιωτικών Δήμων διαθέτουν κινητές μονάδες που εξυπηρετούν απομακρυσμένους οικισμούς, ώστε οι πολίτες να μην χρειάζεται να μετακινηθούν στην έδρα του Δήμου.

Σημαντικό υποσύνολο της δράσης των ΚΚ αποτελούν τα παραρτήματα για Ρομά και για μετανάστες, τα οποία παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες των αντίστοιχων πληθυσμών (π.χ. προσέγγιση σε οικισμούς, διευκόλυνση πρόσβασης στην εκπαίδευση και στην υγεία, διαμεσολάβηση, ενδυνάμωση κοινοτήτων). Στόχος είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και η πλήρης κοινωνική ένταξη, με πρακτικά αποτελέσματα όπως η αύξηση της σχολικής φοίτησης και η βελτίωση των συνθηκών υγιεινής.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν δεκαεννιά (19) Κέντρα Κοινότητας, ένα ανά Δήμο. Η περιφερειακή αρχιτεκτονική ενισχύεται μέσω¹⁰:

- ο 8 Κέντρων με Παράρτημα Ρομά (εκ των οποίων 4 υφιστάμενα),
- ο 1 Κέντρου Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) στον Δήμο Ανδραβίδας–Κυλλήνης,
- ο 2 Κινητών Μονάδων (στην Πάτρα και στο Αίγιο).

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται Πίνακας με τα ΚΚ της ΠΔΕ.

Πίνακας 18: Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία δομής
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Αιγιαλείας (Κινητή Μονάδα)	Αιγιαλείας	Ελίκης 51, Αίγιο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Πύργου (Παράρτημα Ρομά)	Πύργου	Αγίου Σπυρίδωνος 41, Πύργος	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

¹⁰ Όπ.π.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία δομής
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ήλιδας (Παράρτημα Ρομά)	Ήλιδας	Μπουντουβή Αχιλλέα 21, Αμαλιάδα	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Πηνειού (Παράρτημα Ρομά)	Πηνειού	1ο χλμ. επαρχ. οδού Γαστούνης- Βαρθολομιού	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ζαχάρως	Ζαχάρως	Τασίας Παπαδοπούλου	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Αρχαίας Ολυμπίας	Αρχαίας Ολυμπίας	Π. Κονδύλη 1, Αρχαία Ολυμπία	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ανδρίτσαινας- Κρεστένων	Ανδρίτσαινας- Κρεστένων	Νέο Δημαρχείο Πλ. Παπαπολυχνίου	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ανδραβίδας- Κυλλήνης (Παράρτημα Ρομά & ΚΕΜ)	Ανδραβίδας- Κυλλήνης	Ανδρέα Καρκαβίτσα 21	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Πατρέων (Κινητή Μονάδα)	Πατρέων	Ελ. Βενιζέλου 38 & Σολωμού, Πάτρα	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Καλαβρύτων	Καλαβρύτων	Πολύκεντρο, Πολιτιστικό Κέντρο (δίπλα από νέα ΚΤΕΛ)	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ερυμάνθου (Παράρτημα Ρομά)	Ερυμάνθου	Χαλανδρίτσα	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ (Παράρτημα Ρομά)	Δυτικής Αχαΐας	Σώσου Ταυρομένεος 50, Κάτω Αχαΐα, Δημαρχείο	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ξηρομέρου	Ξηρομέρου	Αστακός	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	Δήμου Ακτίου- Βόνιτσας	Ακτίου-Βόνιτσας Πλ. Αγίου Σπυρίδωνος, Βόνιτσα	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία δομής
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Θέρμου	Θέρμου	Πλατεία Οικογένειας Νικολίτσα, Δημαρχείο Θέρμου	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Αμφιλοχίας	Αμφιλοχίας	Β. Καραπάνου, Αμφιλοχία	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Αγρινίου (Παράρτημα Ρομά)	Αγρινίου	Παράδρομος Ε.Ο. Αγρινίου-Αντιρρίου & Δ. Γληνού, Αγρίνιο	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ναυπακτίας (Παράρτημα Ρομά)	Ναυπακτίας	Θ. Νόβα 16, Ναύπακτος	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου (Παράρτημα Ρομά)	Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου	Σταυροπούλου 31, Ραδιομέγαρο, Μεσολόγγι	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/kentro-koinotitas/>)

Η λειτουργία των ΚΚ στην ΠΔΕ έχει οδηγήσει στη δημιουργία 89 νέων θέσεων εργασίας σε ποικίλες ειδικότητες (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, παιδαγωγοί, διαμεσολαβητές κ.ά.), ενισχύοντας την επαγγελματική ικανότητα των δομών και την ποιότητα εξυπηρέτησης.

Η ενδεικτική ροή εξυπηρέτησης στα Κέντρα Κοινότητας παρουσιάζεται ακολούθως:

1. Υποδοχή & Καταγραφή αιτήματος → βασικός κοινωνικός έλεγχος αναγκών / τριάζ.
2. Εξατομικευμένος σχεδιασμός υποστήριξης (κοινωνικό ιστορικό, στόχοι, χρονοδιάγραμμα).
3. Παραπομπή/Διασύνδεση με κατάλληλες υπηρεσίες και παρακολούθηση υπόθεσης.
4. Επανεκτίμηση και κλείσιμο περίπτωσης με αποτίμηση αποτελεσμάτων.

Ουσιαστικά, τα ΚΚ λειτουργούν ως ομπρέλα υποδοχής, εξυπηρέτησης και διασύνδεσης των πολιτών, με οριζόντιες συνεργασίες προς δομές πρόνοιας, υγείας, εκπαίδευσης και απασχόλησης. Η διατομεακή και διεπιστημονική προσέγγιση εξασφαλίζει ότι τα αιτήματα αντιμετωπίζονται σφαιρικά, ενώ η τεκμηρίωση (μητρώα, έντυπα παραπομπής, πρωτόκολλα συνεργασίας) θωρακίζει την ποιότητα και τη διαφάνεια. Η συνεχιζόμενη κατάρτιση του προσωπικού και η αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις βιωσιμότητας.

Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)

Τα Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Αναπηρία (ΚΔΗΦ) αποτελούν κρίσιμες κοινωνικές δομές που συνδέουν την παροχή φροντίδας με την κοινωνική ένταξη. Δημιουργήθηκαν με στόχο να εξασφαλίσουν σε άτομα με αναπηρία – κυρίως παιδιά, νέους και ενήλικες με νοητική υστέρηση ή/και αυτισμό – πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υποστήριξης, εκπαίδευσης και καθημερινής φροντίδας, εντός της κοινότητας στην οποία ζουν.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται στα ΚΔΗΦ είναι πολυδιάστατες και καλύπτουν τόσο τις βασικές ανάγκες διαβίωσης όσο και την ψυχοκοινωνική ενδυνάμωση των ωφελουμένων. Σταθερά στοιχεία της λειτουργίας τους αποτελούν η μετακίνηση, η παροχή γευμάτων και η υποστήριξη σε θέματα ατομικής υγιεινής, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε εξειδικευμένες παρεμβάσεις όπως εργοθεραπείες, λογοθεραπείες και προγράμματα φυσικής αγωγής. Παράλληλα, υλοποιούνται δράσεις δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και κοινωνικοποίησης, που στοχεύουν όχι μόνο στη βελτίωση των δεξιοτήτων αλλά και στην καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης και στην ενεργή συμμετοχή στην κοινωνική ζωή.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν σήμερα οκτώ (8) ΚΔΗΦ: πέντε (5) στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας και τρία (3) στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας, με συνολικά περίπου 226 ωφελούμενους (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Παρότι ο αριθμός αυτός φαίνεται περιορισμένος σε σχέση με τις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες, η σημασία τους είναι ιδιαίτερα μεγάλη, καθώς αποτελούν τις μοναδικές δομές που παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες φροντίδας σε καθημερινή βάση για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους. Ο Πίνακας κατωτέρω παρουσιάζει τα ΚΔΗΦ της ΠΔΕ.

Πίνακας 19: Κέντρα Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΑΜΕΑ (Ε.Κ.Α.ΜΕ.)	Αιγιαλείας	ΤΕΡΜΑ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ, 25100 ΑΙΓΙΟ	ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ «ΜΑΧΗΤΕΣ»	Πατρέων	Βερμίου & Αρακύνθου, Πάτρα	ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ «Η ΜΕΡΙΜΝΑ»	Πατρέων	Άλσος Γηροκομείου, Πάτρα	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
ΕΛΕΠΑΠ Αγρινίου	Αγρινίου	Περιφερειακός Δρόμος Αγίου Χριστοφόρου, Περιοχή Γκένοβα, Αγρίνιο	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
ΚΔΗΦ ΑΜΕΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΑΛΚΥΟΝΗ»	Ναυπακτίας	Ανδρούτσου & Δελφών, Λυγιά Ναυπάκτου	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ «ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ»	Αγρινίου	Βαλτινού 2 & Μεσολογγίου, Αγρίνιο	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ 2»	Αγρινίου	2ο χλμ. Ε.Ο. Αγρινίου-Αμφιλοχίας (θέση Ψηλογέφυρο)	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ 1»	Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου	Κύπρου & Αρχ. Δαμασκηνού, Μεσολόγγι	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/kdif/>)

Οι οικογένειες των ωφελουμένων επωφελούνται σημαντικά από τη λειτουργία των ΚΔΗΦ, καθώς απαλλάσσονται από το συνεχές βάρος της φροντίδας και έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας ή να εξισορροπούν τις επαγγελματικές και οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Με αυτόν τον τρόπο, τα ΚΔΗΦ δεν υποστηρίζουν μόνο τα ίδια τα άτομα με αναπηρία, αλλά συμβάλλουν και στη διατήρηση της συνοχής των οικογενειών τους, ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή στο σύνολό της.

Η λειτουργία των ΚΔΗΦ συνδέεται άμεσα με τις αρχές της αποϊδρυματοποίησης και της ενδυνάμωσης της κοινότητας. Αντί της παραδοσιακής ιδρυματικής φροντίδας, προάγεται ένα μοντέλο υποστήριξης σε κοινοτικό επίπεδο, που εξασφαλίζει στους

ωφελομένους τη δυνατότητα να ζουν κοντά στο οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον, με σεβασμό στα δικαιώματα, στις ανάγκες και στις επιθυμίες τους. Με τον τρόπο αυτό, οι ΚΔΗΦ ενισχύουν τη μετάβαση από το ίδρυμα στην κοινότητα, παρέχοντας ασφάλεια, σταθερότητα και ανάπτυξη δεξιοτήτων που διευκολύνουν την κοινωνική τους ένταξη.

Από χρηματοδοτική άποψη, τα ΚΔΗΦ εντάσσονται σε δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) στο πλαίσιο των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021–2027. Η στήριξή τους μέσω του ΕΚΤ+ είναι καίριας σημασίας, καθώς επιτρέπει την κάλυψη λειτουργικών δαπανών, τη διασφάλιση εξειδικευμένου προσωπικού (κοινωνικοί λειτουργοί, εργοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, ψυχολόγοι) και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Επιπλέον, η συγχρηματοδότηση συνδέεται με τις ευρύτερες στρατηγικές για την κοινωνική ένταξη και την ισότητα, που αποτελούν βασικούς άξονες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Παράλληλα, η αυξανόμενη κοινωνική ζήτηση για υπηρεσίες φροντίδας ατόμων με αναπηρία, σε συνδυασμό με τη μεταβολή της οικογενειακής δομής και την ανάγκη ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνία, δημιουργούν την προοπτική για περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση του δικτύου ΚΔΗΦ. Οι δομές αυτές, πέρα από τη φροντίδα, αποτελούν φορείς κοινωνικής αλλαγής, καθώς καλλιεργούν την αποδοχή της διαφορετικότητας, προάγουν την καταπολέμηση του στίγματος και ενισχύουν τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη δημόσια ζωή.

Συνοψίζοντας, τα ΚΔΗΦ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελούν αναπόσπαστο κρίκο στο πλέγμα κοινωνικής προστασίας, λειτουργώντας ως γέφυρα ανάμεσα στην καθημερινή φροντίδα και την κοινωνική ένταξη. Η ύπαρξη και λειτουργία τους όχι μόνο βελτιώνει την ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρία, αλλά και ενδυναμώνει τις οικογένειές τους και, κατ' επέκταση, την τοπική κοινωνία στο σύνολό της.

Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)

Τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) αποτελούν ειδικά σχεδιασμένες κοινωνικές δομές που καλύπτουν την αυξανόμενη ανάγκη για ημερήσια φροντίδα και υποστήριξη ηλικιωμένων οι οποίοι δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν πλήρως, λόγω σοβαρών προβλημάτων υγείας ή λειτουργικότητας, όπως κινητικές δυσκολίες ή άνοια. Οι δομές αυτές απευθύνονται επίσης και στις οικογένειες των ηλικιωμένων, που συχνά αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες φροντίδας εξαιτίας κοινωνικών, επαγγελματικών ή οικονομικών περιορισμών. Η λειτουργία των ΚΗΦΗ, επομένως, συνδυάζει τη στήριξη των ηλικιωμένων με την ανακούφιση των οικογενειών τους, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διατήρηση της οικογενειακής συνοχής και στην προαγωγή της κοινωνικής ευημερίας.

Τα ΚΗΦΗ στεγάζονται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, οι οποίοι πληρούν τις προδιαγραφές ασφάλειας και προσβασιμότητας, και λειτουργούν σε καθημερινή βάση, παρέχοντας φιλοξενία για σημαντικό χρονικό διάστημα της ημέρας. Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, οι ηλικιωμένοι ωφελούνται από ένα σύνολο ολοκληρωμένων υπηρεσιών που περιλαμβάνουν:

- Νοσηλευτική φροντίδα και παρακολούθηση υγείας, ώστε να διασφαλίζεται η σωματική ευεξία.
- Κάλυψη πρακτικών αναγκών διαβίωσης, όπως διατροφή και υποστήριξη στις καθημερινές δραστηριότητες.
- Βοήθεια στην ατομική υγιεινή, με στόχο την αξιοπρεπή διαβίωση.
- Δράσεις δημιουργικής απασχόλησης και κοινωνικοποίησης, που ενισχύουν τη γνωστική και κοινωνική λειτουργικότητα, προλαμβάνοντας την απομόνωση και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Μέσω των παραπάνω υπηρεσιών, τα ΚΗΦΗ επιτελούν έναν διπλό ρόλο: αφενός προάγουν την ενεργό συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινότητα, αποτρέποντας τη σταδιακή περιθωριοποίηση και ενισχύοντας την ψυχοκοινωνική τους υγεία· αφετέρου προσφέρουν στήριξη στα μέλη της οικογένειας, διευκολύνοντας την εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

Η χρηματοδότηση των ΚΗΦΗ βασίζεται σε εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους, κυρίως μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) στο πλαίσιο των Περιφερειακών Προγραμμάτων. Η συγχρηματοδότηση αυτή συνδέεται με ευρύτερες στρατηγικές που στοχεύουν στην αποϊδρυματοποίηση και την ανάπτυξη μοντέλων μακροχρόνιας φροντίδας σε επίπεδο κοινότητας, προάγοντας την ενεργό γήρανση και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η φιλοσοφία των ΚΗΦΗ εναρμονίζεται με την ευρωπαϊκή πολιτική για την ενεργό και υγιή γήρανση, καθώς δίνει προτεραιότητα στην παραμονή των ηλικιωμένων στο φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, αποφεύγοντας την ιδρυματική περίθαλψη.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν σήμερα τρία ΚΗΦΗ: ένα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας, ένα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας και ένα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας. Στην τελευταία περίπτωση, οι ανάγκες καλύπτονται εν μέρει από εναλλακτικές δομές, όπως τα ΚΑΠΗ (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Συνολικά, τα ΚΗΦΗ της Δυτικής Ελλάδας εξυπηρετούν περίπου 45 ηλικιωμένους (25 στην Αιτωλοακαρνανία και 20 στην Ηλεία), παρέχοντας πολύτιμη στήριξη σε έναν πληθυσμό που διαρκώς αυξάνεται λόγω της γήρανσης της δημογραφικής πυραμίδας. Τα ΚΗΦΗ της Περιφέρειας παρουσιάζονται ακολούθως.

Πίνακας 20: Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία δομής
ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΔΗ.Κ.Ε.Η.	Ήλιδας	ΛΕΧΟΥΡΙΤΗ, ΑΓ.ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΚΟΙΝΟΦΕΛΕΣ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΑΡΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ «ΦΡΟΝΤΙΖΩ»	Πατρέων	ΠΑΤΡΩΝ - ΠΥΡΓΟΥ 115	ΚΗΦΗ
ΚΗΦΗ ΔΗΜΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	Αγρινίου	Αγίου Χριστοφόρου 6, Αγρίνιο	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/kifi/>)

Παρά τον περιορισμένο αριθμό τους, τα ΚΗΦΗ καλύπτουν καίριες ανάγκες κοινωνικής φροντίδας και αποτελούν ένα μικρό αλλά κρίσιμο κομμάτι του πλέγματος κοινωνικής προστασίας. Η αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας, ως αποτέλεσμα της μεταβολής της οικογενειακής δομής και της δημογραφικής γήρανσης, ενδέχεται να καταστήσει αναγκαία την επέκταση του θεσμού στο μέλλον, ώστε να καλυφθούν επαρκέστερα οι ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Τα ΚΗΦΗ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συνιστούν έναν καθοριστικό μηχανισμό κοινωνικής υποστήριξης τόσο για τους ηλικιωμένους όσο και για τις οικογένειές τους. Λειτουργούν ως κρίκος σε μια ευρύτερη αλυσίδα κοινωνικής πρόνοιας που αποτρέπει τον κοινωνικό αποκλεισμό, ενισχύει τη διαγενεακή αλληλεγγύη και βελτιώνει την ποιότητα ζωής όλων των μελών της οικογένειας. Στην πράξη, αποτελούν σημεία αναφοράς για την περιφερειακή πολιτική κοινωνικής ένταξης, επιβεβαιώνοντας την αξία της αποκεντρωμένης και κοινοτικής φροντίδας ως μοντέλου κοινωνικής προστασίας.

Δομές Αστέγων

Οι Δομές Αστέγων αποτελούν θεσμοθετημένες κοινωνικές υπηρεσίες που στοχεύουν στην υποστήριξη ατόμων χωρίς στέγη ή με ανεπαρκείς συνθήκες στέγασης, παρέχοντας όχι μόνο στέγη αλλά και ολοκληρωμένες υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας. Η ίδρυση και λειτουργία τους προβλέπεται από σχετικό θεσμικό πλαίσιο (Ν. 4052/2012, ΦΕΚ 41/Α/1.3.2012), το οποίο καθορίζει τους τύπους και τις προδιαγραφές των δομών, όπως τα Υπνωτήρια, οι Ξενώνες Βραχυχρόνιας και Μεσοπρόθεσμης Φιλοξενίας και τα Κέντρα Ημέρας Αστέγων (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2021).

Οι υπηρεσίες που παρέχονται περιλαμβάνουν τη διασφάλιση αξιοπρεπούς στέγασης, τη σίτιση, την πρόσβαση σε βασική υγιεινή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, καθώς και την κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη των ωφελουμένων. Παράλληλα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κοινωνική επανένταξη, μέσω δράσεων

επαγγελματικού προσανατολισμού, παραπομπών σε προγράμματα απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης και σύνδεσης με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες (Σακελλαρόπουλος & Θεοδωροπούλου, 2018).

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν δύο δομές αστέγων, όπου εντοπίζονται οι μεγαλύτερες κοινωνικές ανάγκες. Οι δομές αυτές περιλαμβάνουν Ξενώνες Φιλοξενίας Αστέγων και Κέντρα Ημέρας, που εξυπηρετούν δεκάδες ωφελούμενους σε καθημερινή βάση (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Στόχος τους δεν είναι μόνο η προσωρινή κάλυψη στεγαστικών αναγκών, αλλά η ολοκληρωμένη υποστήριξη των αστέγων ώστε να αποκτήσουν εκ νέου σταθερή στέγαση και να επανενταχθούν κοινωνικά.

Πίνακας 21: Δομές Αστέγων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία δομής
ΔΟΜΗ ΑΣΤΕΓΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ	Πατρέων	ΜΠΟΥΚΑΟΥΡΗ & ΓΟΥΝΑΗ, ΠΑΤΡΑ	Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών
ΔΟΜΗ ΑΣΤΕΓΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	Αγρινίου	3 ^ο χλμ. Αγρινίου - Ιωαννίνων	Ανοικτό Κέντρο Ημέρας - Υπνωτήριο

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/domes-astegon/>)

Η συγχρηματοδότηση των Δομών Αστέγων μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) στο πλαίσιο των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021–2027 επιτρέπει τη λειτουργία τους με εξειδικευμένο προσωπικό (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, νοσηλεύτες) και διασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους (ΕΣΠΑ, 2023). Επιπλέον, συνδέονται με τις ευρωπαϊκές πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (European Commission, 2021) και με την εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, το φαινόμενο της έλλειψης στέγης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παραμένει υπαρκτό, επηρεαζόμενο από κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, όπως η ανεργία, η φτώχεια και η έλλειψη προσιτής στέγης. Η ενίσχυση και η επέκταση του δικτύου Δομών Αστέγων θεωρείται αναγκαία για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών και την προώθηση μιας συνεκτικής περιφερειακής στρατηγικής κοινωνικής προστασίας.

Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών

Α. Κοινωνικά Φαρμακεία

Τα Κοινωνικά Φαρμακεία αποτελούν κρίσιμες κοινωνικές δομές αλληλεγγύης, οι οποίες έχουν ως βασικό αντικείμενο την παροχή δωρεάν φαρμάκων, υγειονομικού υλικού και παραφαρμακευτικών προϊόντων σε σταθερή και τακτική βάση προς ευάλωτους πολίτες που αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες τους μέσω του ιδιωτικού ή του δημόσιου συστήματος υγείας. Πρόκειται για υπηρεσίες που

λειτουργούν με σκοπό την πρόσβαση όλων στην υγεία, ιδιαίτερα των κοινωνικά και οικονομικά αδύναμων ομάδων, και εντάσσονται σε ένα ευρύτερο δίκτυο κοινωνικών δομών πρόνοιας που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ, 2023).

Οφελούμενοι των Κοινωνικών Φαρμακείων είναι άτομα ή νοικοκυριά που διαμένουν στον Δήμο όπου λειτουργεί η δομή, περιλαμβανομένων τόσο των μόνιμων και νόμιμα διαμενόντων στη χώρα πολιτών όσο και των ανιθαγενών ή των δικαιούχων/αιτούντων διεθνούς προστασίας (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2021). Η πρόσβαση στις υπηρεσίες βασίζεται σε κοινωνικοοικονομικά κριτήρια και σε πραγματικές ανάγκες, διασφαλίζοντας την ισότιμη μεταχείριση όλων των δικαιούχων.

Η λειτουργία των Κοινωνικών Φαρμακείων δεν περιορίζεται στη διανομή φαρμάκων· συχνά εντάσσει δράσεις ενημέρωσης και πρόληψης, συνεργασία με άλλες κοινωνικές δομές (Κέντρα Κοινότητας, Δομές Σίτισης, Κοινωνικά Παντοπωλεία), καθώς και πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης για την αξία της κοινωνικής αλληλεγγύης και της ανακύκλωσης φαρμάκων (Σακελλαρόπουλος & Θεοδωροπούλου, 2018). Με αυτόν τον τρόπο, ενισχύεται η κοινοτική διάσταση της φροντίδας και αναδεικνύεται η σημασία της διασύνδεσης των υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν σήμερα δύο (2) Κοινωνικά Φαρμακεία, τα οποία καλύπτουν ανάγκες ευάλωτων ομάδων και αποτελούν κρίσιμες «γέφυρες» πρόσβασης στο σύστημα υγείας. Αν και ο αριθμός τους είναι περιορισμένος, η συμβολή τους είναι καθοριστική στην πρόληψη της φαρμακευτικής στέρησης, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των δικαιούχων και στη στήριξη της τοπικής κοινωνικής συνοχής. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται Πίνακας με τα Κοινωνικά Φαρμακεία της Περιφέρειας¹¹.

Πίνακας 22: Τα Κοινωνικά Φαρμακεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	Αγρινίου	Κωστή Παλαμά 20, Αγρίνιο	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΘΕΡΜΟΥ	Θέρμου	Πλατεία Οικογένειας Νικολίτσα, Δημαρχείο Θέρμου	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/koinoniko-farmakeio/>)

Τα Κοινωνικά Φαρμακεία, εν τέλει, λειτουργούν ως κόμβοι κοινωνικής προστασίας με έμφαση στην υγεία, προάγοντας την ισότητα, την αλληλεγγύη και την προστασία

¹¹ Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/koinoniko-farmakeio/>)

θεμελιωδών δικαιωμάτων, ενώ ταυτόχρονα συνιστούν αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας (Council of Europe, 2005· European Commission, 2021).

-Κοινωνικά Παντοπωλεία

Τα Κοινωνικά Παντοπωλεία αποτελούν θεσμοθετημένες κοινωνικές δομές που έχουν ως αντικείμενο την παροχή ειδών πρώτης ανάγκης για τη σίτιση και την ένδυση των απόρων κατοίκων των Δήμων (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2021). Τα παρεχόμενα είδη προέρχονται κυρίως από δωρεές και χορηγίες ιδιωτών ή φορέων· σε περιπτώσεις ανεπάρκειας, είναι δυνατή η προμήθειά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ. Στο πλαίσιο της λειτουργίας τους, οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού μπορούν να αναπτύσσουν συμπληρωματικές δράσεις, όπως συσσίτια για τη διανομή φαγητού σε άπορους και αστέγους, ή άλλα μέτρα υποστήριξης κοινωνικά ευάλωτων ομάδων.

Ωφελούμενοι των Κοινωνικών Παντοπωλείων είναι άτομα ή νοικοκυριά που διαμένουν στον Δήμο όπου λειτουργεί η δομή, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα, των ανιθαγενών και των δικαιούχων/αιτούντων διεθνούς προστασίας (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Η επιλογή των ωφελουμένων γίνεται βάσει κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων και διαδικασιών διαφάνειας, ώστε να διασφαλίζεται η ισότητα και η κοινωνική δικαιοσύνη.

Η συμβολή των Κοινωνικών Παντοπωλείων είναι διττή: αφενός αντιμετωπίζουν άμεσα την επισιτιστική ανασφάλεια και την υλική στέρηση φτωχών νοικοκυριών· αφετέρου ενισχύουν την κοινωνική συνοχή, καθώς προάγουν την αλληλεγγύη, την κοινοτική υποστήριξη και την πρόληψη φαινομένων περιθωριοποίησης (Σακελλαρόπουλος & Θεοδωροπούλου, 2018). Παράλληλα, λειτουργούν σε διασύνδεση με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες (Κέντρα Κοινότητας, Κοινωνικά Φαρμακεία, Δομές Σίτισης), συγκροτώντας ένα ενιαίο πλέγμα παρεμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) στο πλαίσιο των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021–2027 (ΕΣΠΑ, 2023).

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν επτά (7) Κοινωνικά Παντοπωλεία, τα οποία καλύπτουν ζωτικές ανάγκες για εκατοντάδες νοικοκυριά και αποτελούν βασικό εργαλείο άσκησης τοπικής κοινωνικής πολιτικής. Αν και ο αριθμός τους δεν επαρκεί για να καλύψει πλήρως το σύνολο των αυξημένων κοινωνικών αναγκών, η λειτουργία τους κρίνεται καθοριστική για την αποτροπή της φτώχειας, τη στήριξη των πλέον αδύναμων και τη διατήρηση της κοινωνικής ισορροπίας σε τοπικό επίπεδο (Council of Europe, 2005). Τα κοινωνικά παντοπωλεία της Περιφέρειας παρουσιάζονται ακολούθως.

Πίνακας 23: Τα Κοινωνικά Παντοπωλεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ Δήμου ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ- ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ	Ανδρίτσαινας- Κρεστένων	Ανατολική Πλατεία Ειρήνης (Παπαπολυχρονίου), Κρέστενα	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ Δήμου ΗΛΙΔΑΣ	Ήλιδας	Αχιλλέα Μπουντουβή 21Α, Αμαλιάδα	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ Δήμου ΠΑΤΡΕΩΝ	Πατρέων	Ελευθερίου Βενιζέλου 38 & Σολωμού, Πάτρα	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΣΣΙΤΙΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	Αγρινίου	Τσιτσιμελή Στέλιου 2 & 1ο χλμ Ε.Ο. Αγρινίου-Αντιρρίου, Αγρίνιο	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΡΜΟΥ	Θέρμου	Πλατεία Οικογένειας Νικολίτσα, Δημαρχείο Θέρμου	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου	Λουδοβίκου Βαυαρίας 13, Μεσολόγγι	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	Ναυπακτίας	Φαλυσίου 6, Ναύπακτος	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/koinoniko-pantopoleio/>)

-Κοινωνικά Φροντιστήρια

Τα Κοινωνικά Φροντιστήρια αποτελούν εθελοντικές δομές εκπαιδευτικής υποστήριξης που προσφέρουν δωρεάν μαθήματα σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κυρίως γυμνασίου και λυκείου), των οποίων οι οικογένειες αδυνατούν να καλύψουν το κόστος ιδιωτικής εκπαιδευτικής ενίσχυσης (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Η λειτουργία τους συνδέεται με τον στόχο της ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση και της μείωσης των κοινωνικών ανισοτήτων, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης όπου η πρόσβαση σε

πρόσθετη διδασκαλία αποτελεί προνόμιο για λίγους (Σακελλαρόπουλος & Θεοδωροπούλου, 2018).

Βασικά χαρακτηριστικά των Κοινωνικών Φροντιστηρίων είναι:

- Η διδασκαλία από εθελοντές, όπως καθηγητές, εκπαιδευτικούς σε ενεργή υπηρεσία ή συνταξιούχους, αλλά και φοιτητές συναφών σχολών που επιθυμούν να συμβάλουν κοινωνικά (Οικονόμου & Σταθόπουλος, 2019).
- Η δωρεάν συμμετοχή, που απευθύνεται σε μαθητές οι οποίοι πληρούν συγκεκριμένα κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια, διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε παιδιά οικογενειών με περιορισμένους πόρους.
- Η εστίαση σε βασικά μαθήματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως μαθηματικά, φυσική, αρχαία ελληνικά και έκθεση, καθώς και η υποστήριξη των μαθητών που προετοιμάζονται για τις Πανελλήνιες εξετάσεις.

Η αξία των Κοινωνικών Φροντιστηρίων δεν περιορίζεται μόνο στη μαθησιακή ενίσχυση· αφορά και τη δημιουργία ενός πλαισίου κοινωνικής αλληλεγγύης και κοινοτικής συμμετοχής, όπου η γνώση μετατρέπεται σε κοινό αγαθό. Η λειτουργία τους εντάσσεται σε ευρύτερες στρατηγικές καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ παράλληλα προάγει την κοινωνική κινητικότητα και ενισχύει την αυτοπεποίθηση των μαθητών (Council of Europe, 2005).

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν σήμερα δύο (2) Κοινωνικά Φροντιστήρια, τα οποία απευθύνονται σε μαθητές οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα ή κοινωνικές δυσκολίες. Στις δομές αυτές μπορούν να απευθύνονται όλοι οι κάτοικοι των αντίστοιχων Δήμων, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα, των ανιθαγενών και των δικαιούχων ή αιτούντων διεθνούς προστασίας (ΕΣΠΑ, 2023). Παρά τον περιορισμένο αριθμό τους, τα Κοινωνικά Φροντιστήρια της Δυτικής Ελλάδας αποτελούν πολύτιμο πυλώνα στήριξης για την τοπική κοινωνία, καθώς δίνουν τη δυνατότητα σε παιδιά από ευάλωτα νοικοκυριά να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για την εκπαίδευση και την επαγγελματική τους πορεία. Ακολουθεί, Πίνακας με τα Κοινωνικά Φροντιστήρια της ΠΔΕ.

Πίνακας 24: Τα Κοινωνικά Φροντιστήρια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
Κοινωνικό Φροντιστήριο ΑΓΡΙΝΙΟΥ «Άγιος Ιωάννης ο Βραχωρίτης»	Αγρινίου	6ο Γυμνάσιο Αγρινίου	ΔΩΡΕΑΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
Κοινωνικό Φροντιστήριο ΠΥΡΓΟΥ	Πύργου	2ο Γυμνάσιο και Λύκειο Πύργου	ΔΩΡΕΑΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/koinonika-frontistiria/>)

-Διανομή Τροφίμων

Η υπηρεσία Διανομής Τροφίμων αφορά την παροχή συσσιτίων σε σταθερή και τακτική βάση σε άτομα και οικογένειες που βρίσκονται σε κοινωνικοοικονομική αδυναμία και αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες διατροφής (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Οι ωφελούμενοι περιλαμβάνουν άτομα ή νοικοκυριά που διαμένουν στον Δήμο όπου λειτουργεί η δομή, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων, των ανιθαγενών καθώς και των δικαιούχων/αιτούντων διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με τις αρχές της ισότητας και της καθολικής πρόσβασης (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2021).

Οι Δομές Διανομής Τροφίμων έχουν διττό κοινωνικό ρόλο. Αφενός, αντιμετωπίζουν άμεσα την επισιτιστική ανασφάλεια, παρέχοντας έτοιμα γεύματα που καλύπτουν βασικές διατροφικές ανάγκες. Αφετέρου, λειτουργούν ως μηχανισμός πρόληψης του κοινωνικού αποκλεισμού, υποστηρίζοντας ιδιαίτερα άτομα που βρίσκονται στο όριο της φτώχειας ή βιώνουν συνθήκες αστεγίας (Σακελλαρόπουλος & Θεοδωροπούλου, 2018).

Επιπλέον, οι δομές αυτές συνδέονται στενά με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες, όπως τα Κοινωνικά Παντοπωλεία και τα Κοινωνικά Φαρμακεία, συγκροτώντας ένα συνεκτικό πλέγμα κοινωνικής φροντίδας που προωθεί την αλληλεγγύη και την κοινωνική συνοχή (Council of Europe, 2005). Η συγχρηματοδότησή τους μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021–2027 εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους και εντάσσεται στις ευρύτερες στρατηγικές καταπολέμησης της φτώχειας και ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης (ΕΣΠΑ, 2023· European Commission, 2021).

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν σήμερα δύο (2) Δομές Διανομής Τροφίμων, οι οποίες εξυπηρετούν καθημερινά δεκάδες άτομα και νοικοκυριά. Παρά τον περιορισμένο αριθμό τους, αποτελούν κρίσιμους πυλώνες για την προστασία της επισιτιστικής ασφάλειας και τη διατήρηση της κοινωνικής ισορροπίας, ιδιαίτερα σε περιόδους αυξημένων κοινωνικών αναγκών. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι εν λόγω Δομές στην ΠΔΕ.

Πίνακας 25: Δομές Διανομής Τροφίμων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ – ΣΥΣΣΙΤΙΟ	Πατρέων	Ελευθερίου Βενιζέλου 38 & Σολωμού, Πάτρα	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΣΣΙΤΙΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	Αγρινίου	Τσιτσιμελή Στέλιου 2 & 1ο χλμ Ε.Ο. Αγρινίου-Αντιρρίου, Αγρίνιο	ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/dianomi-syssitioy/>)

-Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (ΤΕΒΑ)¹²

Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ) υποστηρίζει τη διανομή τροφίμων και βασικών υλικών αγαθών, συνδυάζεται με συνοδευτικά μέτρα τα οποία συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση των ωφελουμένων και υλοποιείται στο σύνολο της χώρας. Το πεδίο εφαρμογής του ΤΕΒΑ εξειδικεύεται στην Ελλάδα μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (ΕΠ Ι). Το Πρόγραμμα υλοποιείται μέσω Κοινωνικών Συμπράξεων και οι ωφελούμενοι επιλέγονται σύμφωνα με εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια. Ωφελούμενοι της υπηρεσίας ήταν άτομα/νοικοκυριά που διαμένουν στο Δήμο που λειτουργεί η δομή.

Σημειώνεται ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ) ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του έτους 2023. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διέθετε τρεις δομές ΤΕΒΑ.

Πίνακας 26: Πρώην δομές ΤΕΒΑ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση
ΤΕΒΑ Κοινωνική Σύμπραξη Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ	Πύργου	Μανωλοπούλου 47 (Διοικητήριο), 27131, Πύργος
ΤΕΒΑ Κοινωνική Σύμπραξη Π.Ε. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου	Κύπρου 30 (Διοικητήριο), 30200, Μεσολόγγι

12

ΤΕΒΑ

(Διαθέσιμο

στο:

<https://teba.opeka.gr/%cf%80%cf%81%cf%8c%ce%b3%cf%81%ce%b1%ce%bc%ce%bc%ce%b1/>)

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση
ΤΕΒΑ Κοινωνική Σύμπραξη Π.Ε. ΑΧΑΪΑΣ	Πατρέων	Π.Π. Γερμανού 98, 26225, Πάτρα

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/teva/>)

Οι δράσεις του ΤΕΒΑ για την αντιμετώπιση της υλικής στέρησης με παροχή τροφίμων και/ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους, καθώς και η παροχή συνοδευτικών μέτρων προς υποστήριξη της κοινωνικής ένταξής τους, συνεχίζονται στο ΕΣΠΑ 2021 – 2027, μέσω του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» (ΠΑΔΚΣ 2021-2027) που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+.

Το νέο πρόγραμμα ονομάζεται «ΕΒΥΣ - Πρόγραμμα Επισιτιστικής Βοήθειας και Υλικής Στέρησης». Οι 13 Περιφέρειες της Χώρας, ως Δικαιούχοι των πράξεων της ΠΡ.6, υλοποιούν το Πρόγραμμα ΕΒΥΣ, σχεδιάζοντας, προγραμματίζοντας και διανέμοντας αγαθά δηλαδή τρόφιμα και άλλα είδη βασικής υλικής βοήθειας, σε πάνω από 600 σημεία διανομής, καλύπτοντας έτσι το σύνολο της Επικράτειας.

Παράλληλα εκάστη Περιφέρεια, σχεδιάζει τις δράσεις των συνοδευτικών μέτρων που στοχεύουν στην υποστήριξη της κοινωνικοποίησης και της κοινωνικής ένταξής των ωφελουμένων της, προωθώντας συνέργειες με τις δράσεις των λοιπών Προτεραιοτήτων του ΠΑΔΚΣ και πάντα με στόχο σε δράσεις που εξειδικεύονται σύμφωνα με το προφίλ και τις ανάγκες της ομάδας στόχου, είτε αναφέρονται σε ενήλικες ωφελούμενους, είτε σε παιδιά και εφήβους.

-Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)¹³

Τα «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας» (ΣΔΕ) είναι δημόσια σχολεία ενηλίκων στο πεδίο της Διά Βίου Μάθησης. Απευθύνονται σε πολίτες 18 ετών και άνω, που δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Με το θεσμό αυτό παρέχεται η δυνατότητα να αποκτήσουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο Γυμνασίου (ν.4763/2020), δίνοντας έμφαση στην απόκτηση βασικών προσόντων και στην ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων.

Σκοπός των ΣΔΕ είναι η συνολική ανάπτυξη των εκπαιδευόμενων, η πληρέστερη συμμετοχή τους στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι. Οι στόχοι του είναι οι εξής:

- Η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης πολιτών 18 ετών και άνω,

¹³ Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/scholeia-deyteris-eykairias-sde/>) & Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Διαθέσιμο στο: <https://sde.inedivim.gr/>)

- Η επανασύνδεση των εκπαιδευόμενων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- Η απόκτηση σύγχρονων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα τους βοηθήσουν στην κοινωνική – οικονομική ένταξη και ανέλιξη,
- Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευόμενων,
- Η συμβολή στην ένταξη τους στην αγορά ή στη βελτίωση της θέσης τους στον χώρο της εργασίας. Σήμερα σε όλη τη χώρα λειτουργούν εβδομήντα εννέα (79) Σ.Δ.Ε., εκ των οποίων τα δώδεκα (12) σε Καταστήματα Κράτησης και 23 εκτός έδρας τμήματα.

Ωφελούμενοι των ΣΔΕ είναι άτομα που διαμένουν στο Δήμο που λειτουργεί η δομή, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα και ανιθαγενών, καθώς και οι δικαιούχοι/αιτούντες διεθνούς προστασίας. Στη συνέχεια, ακολουθεί Πίνακας με τα έξι που διαθέτει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 27: Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία δομής
ΣΔΕ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	Ξηρομέρου	ΑΣΤΑΚΟΣ, 30006	ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΣΔΕ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	Ναυπακτίας	Νίκου Τσάρα 9, 30300	ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΣΔΕ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου	Τέρμα Σπύρου Τρικούπη, 30200	ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΣΔΕ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	Αγρινίου	Δεληγιώργη 27, 30100	ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΣΔΕ ΠΥΡΓΟΥ	Πύργου	2ο Χιλ Εθνικής Οδού Πύργου - Κυπαρισσίας, 27100	ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
2ο ΣΔΕ ΠΑΤΡΑΣ	Πατρέων	Κατάστημα Κράτησης ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΒΙΠΕ ΠΑΤΡΩΝ, 26110	ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/scholeia-deyteris-eykairias-sde/>)

Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ)

Οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) αποτελούν μικρές, αποκεντρωμένες μονάδες φιλοξενίας που απευθύνονται σε άτομα με αναπηρία τα οποία δεν μπορούν να ζήσουν αυτόνομα χωρίς κατάλληλη υποστήριξη και των οποίων οι οικογένειες αδυνατούν να ανταποκριθούν επαρκώς στις ανάγκες φροντίδας. Η ίδρυση και λειτουργία τους καθορίζεται από την Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ12/ΓΠ.οικ.13107/283/20-03-2019, η οποία θέτει το θεσμικό πλαίσιο για την οργάνωση, στελέχωση και παροχή υπηρεσιών στις ΣΥΔ, διασφαλίζοντας την ποιότητα και τη βιωσιμότητα της λειτουργίας τους.

Βασικός στόχος των ΣΥΔ είναι η προώθηση του δικαιώματος των ατόμων με αναπηρία στην ανεξάρτητη διαβίωση και η ουσιαστική ένταξή τους στην κοινότητα. Μέσα από την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης – που περιλαμβάνουν φροντίδα στην καθημερινή ζωή, ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, καθώς και ευκαιρίες εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης – οι ΣΥΔ διασφαλίζουν τον σεβασμό στην αξιοπρέπεια, τις ανάγκες και τις επιθυμίες κάθε ωφελούμενου. Παράλληλα, ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και διατήρηση δεξιοτήτων που προάγουν την αυτονομία και ενδυναμώνουν την ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον.

Οι κύριοι ωφελούμενοι είναι άτομα με νοητική αναπηρία, τα οποία υποστηρίζονται σε καθημερινές δραστηριότητες (π.χ. προσωπική υγιεινή, διατροφή, διαχείριση οικιακών αναγκών), στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων και στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησής τους. Μέσα από το πλαίσιο αυτό, οι ΣΥΔ αποτελούν ένα καινοτόμο μοντέλο κοινοτικής φροντίδας, το οποίο υπερβαίνει την παραδοσιακή ιδρυματική λογική και εστιάζει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην ενδυνάμωση των ατόμων με αναπηρία.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν σήμερα δώδεκα (12) ΣΥΔ, εκ των οποίων επτά (7) στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας και πέντε (5) στην Π.Ε. Ηλείας, με συνολικά περίπου 83 διαμένοντες (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Ο αριθμός αυτός, αν και περιορισμένος σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες του πληθυσμού με αναπηρία, υπογραμμίζει την ιδιαίτερη σημασία των ΣΥΔ ως πυρήνων κοινωνικής προστασίας και ως εναλλακτικών λύσεων φροντίδας σε τοπικό επίπεδο¹⁴. Ο ακόλουθος Πίνακας παρουσιάζει τα ΣΥΔ στην ΠΔΕ.

¹⁴ Όπ.π.

Πίνακας 28: Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση
5η ΣΥΔ ΒΑΡΔΑΣ	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	Σωκράτους & Καραϊσκάκη, Βάρδα
4η ΣΥΔ ΒΑΡΔΑΣ	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	Σωκράτους & Καραϊσκάκη, Βάρδα
3η ΣΥΔ ΒΑΡΔΑΣ	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	ΣΥΡΜΠΑΝΙ ΒΑΡΔΑΣ
2η ΣΥΔ ΒΑΡΔΑΣ	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	Καραϊσκάκη, Βάρδα
1η ΣΥΔ ΛΕΧΑΙΝΩΝ	Ανδραβίδας-Κυλλήνης	ΕΛΕΝΗΣ ΔΗΜΑΚΗ & ΚΩΚΛΙΑΝΗ ΛΕΧΑΙΝΑ
ΣΥΔ “ΜΑΧΗΤΕΣ”	Πατρέων	Βερμίου & Αρακύνθου, Πάτρα
ΣΥΔ ΑΛΚΥΟΝΗ “ΣΧΕΔΙΑ”	Ναυπακτίας	Βομβοκού, θέση “Αηλιάδες”, Ναύπακτος
ΣΥΔ ΑΛΚΥΟΝΗ “ΠΥΞΙΔΑ”	Ναυπακτίας	Βομβοκού, θέση “Αηλιάδες”, Ναύπακτος
ΣΥΔ ΑΛΚΥΟΝΗ “ΤΑΞΙΔΙ”	Ναυπακτίας	Β.Ε. Πλαστήρα 9, Ναύπακτος
ΣΥΔ “ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ” (Αγρίνιο)	Αγρινίου	Ψηλογέφυρο Αγρινίου
ΣΥΔ “ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ” (Ι.Π. Μεσολογγίου) Ιεράς Πόλεως	Μεσολογγίου	Κύπρου & Αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού, Μεσολόγγι

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση
ΣΥΔ ΑΛΚΥΟΝΗ “ΠΟΛΥΤΙΜΗ”	Ναυπακτίας	Πλατανίτης Αντιρρίου

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/syd/>)

Η λειτουργία των ΣΥΔ συνδέεται με τις ευρύτερες ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές για την αποϊδρυματοποίηση, την κοινωνική ένταξη και την προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία. Η συγχρηματοδότησή τους μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους και ενισχύει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση της τοπικής κοινωνίας και στη δημιουργία ενός πιο συμπεριληπτικού κοινωνικού περιβάλλοντος.

Εν κατακλείδι, οι ΣΥΔ της Δυτικής Ελλάδας συνιστούν μια καίρια τομή στην κοινωνική πολιτική για τα άτομα με αναπηρία, καθώς προωθούν την κοινωνική ενσωμάτωση, βελτιώνουν τις προοπτικές συμμετοχής σε εκπαιδευτικά και επαγγελματικά πλαίσια και αναδεικνύουν το δικαίωμα όλων των ατόμων σε μια ζωή με αξιοπρέπεια, αυτονομία και ισότιμη συμμετοχή.

Δομές Ψυχικής Υγείας και Συναφείς Δομές

Οι Φορείς Ψυχικής Υγείας αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του εθνικού και περιφερειακού συστήματος κοινωνικής προστασίας και υγείας, καθώς καλύπτουν κρίσιμες ανάγκες ατόμων με ψυχικές διαταραχές ή ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Η ανάπτυξή τους εδράζεται στη μεταρρύθμιση της ψυχικής υγείας, που ξεκίνησε με τον Ν. 2716/1999 και ενισχύθηκε με μεταγενέστερα προγράμματα, όπως το «Ψυχαργός», τα οποία στόχευαν στην αποϊδρυματοποίηση και στην προώθηση της κοινοτικής φροντίδας (Οικονόμου & Σταθόπουλος, 2019).

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργεί ένα δίκτυο υπηρεσιών ψυχικής υγείας που περιλαμβάνει:

- Κέντρα Ψυχικής Υγείας, τα οποία παρέχουν πρόληψη, διάγνωση και θεραπεία σε κοινοτικό επίπεδο.
- Ξενώνες και Οικοτροφεία, που φιλοξενούν άτομα με χρόνια ψυχική νόσο σε προστατευμένο περιβάλλον, ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ νοσοκομειακής περίθαλψης και αυτόνομης διαβίωσης.
- Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε απομακρυσμένες περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας και της Ηλείας, φέρνοντας τις υπηρεσίες φροντίδας κοντά στους ασθενείς.
- Ημέρες Νοσοκομεία και ειδικές μονάδες, όπως λέσχες απασχόλησης και μονάδες έγκαιρης παρέμβασης σε ψυχώσεις, που ενισχύουν την κοινωνική ένταξη και την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση.

Οι υπηρεσίες των φορέων αυτών καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, από ψυχολογική και ψυχιατρική υποστήριξη, φαρμακευτική αγωγή και προγράμματα κοινωνικής επανένταξης, έως δράσεις πρόληψης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας (Council of Europe, 2005). Το προσωπικό των δομών αυτών αποτελείται από εξειδικευμένους επαγγελματίες, όπως ψυχιάτρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, εργοθεραπευτές και νοσηλευτές, εξασφαλίζοντας την ολιστική αντιμετώπιση των αναγκών των ωφελουμένων.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν αρκετοί φορείς ψυχικής υγείας, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις μονάδες ψυχικής υγείας του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Πατρών, του Γενικού Νοσοκομείου Αγρινίου και τις Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας που δραστηριοποιούνται σε ορεινές και δυσπρόσιτες περιοχές. Παράλληλα, μη κυβερνητικοί φορείς και κοινωνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στη λειτουργία ξενώνων και οικοτροφείων για ψυχικά ασθενείς, ενισχύοντας το δίκτυο υπηρεσιών (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025).

Πίνακας 29: Δομές Ψυχικής Υγείας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
Οικοτροφείο «Τυρώ»	Πύργου	Ε.Ο Πύργου Πατρών, Λαστέικα,	ΑΜΚΕ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΕ. ΚΟΙ.ΨΥ ΠΑΤΡΑ	Πατρέων	Πάροδος Αγίας Σοφίας 76, Πάτρα	ΝΠΔ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
Σωματείο Ατόμων με Ψυχική Αναπηρία Π.Ε. Αχαΐας «ΣΘΕΝΟΣ»	Πατρέων	Ακτή Δυμαίων 5	ΝΠΙΔ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
Κοινωνικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης «ΦΑΡΟΣ»	Πατρέων	Μυκηνών 1, Πάτρα	ΜΟΝΑΔΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
Μονάδα Ψυχικής Υγείας & Οικοτροφείο «ΥΠΑΤΙΑ»	Πατρέων	25ης Μαρτίου 104 & Παντανάσσης	ΜΟΝΑΔΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής & Ερευνών	Πατρέων	Μυκηνών 1, Πλατεία Παπανδρέου, Πάτρα	ΚΟΙΝΟΦΕΛΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Παιδοψυχιατρικό τμήμα Καραμανδάνειο Νοσοκομείο Παιδών Πάτρας	Πατρέων	Ερυθρού Σταυρού 40	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
Κέντρο Ψυχικής Υγείας, Γ.Ν. Πατρών «ΆΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ»	Πατρέων	Επιδαυρου 8, Τερψιθέα 26442	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
Ψυχιατρική Κλινική Γ.Ν. Ηλείας «ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ»	Πύργου	Συντριάδα, 271 31 Πύργος Ηλείας	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	Ι.Π. Μεσολογγίου	Τζαβέλλα 12, Μεσολόγγι	ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/foreis-psychikis-ygeias/>)

Η λειτουργία αυτών των δομών συγχρηματοδοτείται σε σημαντικό βαθμό από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), μέσω των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021–2027, γεγονός που διασφαλίζει τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών (ΕΣΠΑ, 2023). Στόχος είναι η παροχή ποιοτικής φροντίδας με βάση το μοντέλο της κοινοτικής ψυχιατρικής και η προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της προστασίας των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών (European Commission, 2021).

Παρά την πρόοδο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, όπως η υποστελέχωση σε ορισμένες περιοχές, οι περιορισμένοι πόροι και το κοινωνικό στίγμα, που συχνά δυσχεραίνουν την πλήρη κοινωνική αποδοχή. Ωστόσο, οι Φορείς Ψυχικής Υγείας στη Δυτική Ελλάδα αποτελούν κρίσιμους μηχανισμούς υποστήριξης και αναγνωρίζονται ως κομβικά σημεία στο πλαίσιο της περιφερειακής στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη.

Κέντρα Πρόληψης Εξαρτήσεων

Τα Κέντρα Πρόληψης Εξαρτήσεων αποτελούν σημαντικούς φορείς παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής φροντίδας, οι οποίοι λειτουργούν με στόχο την πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και την προαγωγή της ψυχοκοινωνικής υγείας σε τοπικό επίπεδο. Η λειτουργία τους βασίζεται στη συνεργασία του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε από τη δεκαετία του 1990 και ενισχύθηκε με την εθνική στρατηγική για τα ναρκωτικά (Οικονόμου & Σταθόπουλος, 2019).

Οι δράσεις των Κέντρων Πρόληψης επικεντρώνονται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού, με εκστρατείες και παρεμβάσεις σε τοπικές κοινωνίες.
- Προγράμματα αγωγής υγείας σε σχολεία, που ενισχύουν την αυτοεκτίμηση, τις κοινωνικές δεξιότητες και την ικανότητα λήψης αποφάσεων των μαθητών, συμβάλλοντας στην πρόληψη της χρήσης ουσιών.
- Συμβουλευτική υποστήριξη σε οικογένειες και άτομα που εμφανίζουν πρώιμα σημάδια εξάρτησης ή αναζητούν πληροφόρηση και βοήθεια.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν Κέντρα Πρόληψης σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα (Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας). Ενδεικτικά, το Κέντρο Πρόληψης «Καλλίπολις» στην Πάτρα, το Κέντρο Πρόληψης «Οδυσσέας» στο Αγρίνιο και το Κέντρο Πρόληψης «Παλλάδας» στον Πύργο υλοποιούν παρεμβάσεις σε σχολικές μονάδες, τοπικούς συλλόγους και φορείς, εξυπηρετώντας χιλιάδες ωφελούμενους κάθε χρόνο (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Τα Κέντρα παρουσιάζονται ακολούθως.

Πίνακας 30: Κέντρα Πρόληψης Εξαρτήσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ»	Ήλιδας	Ελ. Βενιζέλου 29, Αμαλιάδα	ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ (ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ)	Πατρέων	Ν.Ε.Ο. ΠΑΤΡΩΝ-ΑΘΗΝΩΝ 35, ΠΑΤΡΑ	-

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ «ΟΔΥΣΣΕΑΣ»	Αγρινίου	Φλώρας Καραπαπά 3 & Δημοτσελίου, Αγρίνιο	ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/kentra-prolipsis-exartiseon/>)

Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται δωρεάν, από εξειδικευμένο προσωπικό (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, παιδαγωγούς), και λειτουργούν με τη φιλοσοφία της πρωτογενούς πρόληψης, δηλαδή της ενδυνάμωσης των ατόμων πριν εμφανιστεί η συμπεριφορά χρήσης ουσιών. Επιπλέον, τα Κέντρα Πρόληψης αναπτύσσουν συνεργασίες με τις τοπικές κοινωνίες, ενισχύοντας τη συμμετοχικότητα και τη δημιουργία τοπικών δικτύων πρόληψης (Council of Europe, 2005).

Η χρηματοδότησή τους προέρχεται από το Υπουργείο Υγείας, τον ΟΚΑΝΑ και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ενώ η λειτουργία τους εντάσσεται σε δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) μέσω των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021–2027 (ΕΣΠΑ, 2023). Έτσι, εντάσσονται στις ευρύτερες στρατηγικές της ΕΕ για την προώθηση της υγείας, της κοινωνικής συνοχής και της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού (European Commission, 2021).

Συνολικά, τα Κέντρα Πρόληψης Εξαρτήσεων της Δυτικής Ελλάδας αποτελούν έναν καίριο θεσμό δημόσιας υγείας, που δεν περιορίζεται στην αποτροπή της χρήσης ουσιών, αλλά συμβάλλει στη δημιουργία ενός υγιέστερου κοινωνικού περιβάλλοντος, ενδυναμώνοντας τόσο τους νέους όσο και τις οικογένειές τους.

Δομές Συμβουλευτικής για την Κακοποίηση

Οι Δομές Συμβουλευτικής για την Κακοποίηση αποτελούν εξειδικευμένες κοινωνικές υπηρεσίες που έχουν ως στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και της έμφυλης κακοποίησης, παρέχοντας πολύπλευρη στήριξη σε θύματα βίας (ΚΕΘΙ, 2021). Οι δομές αυτές λειτουργούν στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την ισότητα των φύλων και εντάσσονται στο πανελλαδικό δίκτυο που αναπτύχθηκε με τη συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ, 2023).

Οι υπηρεσίες που παρέχονται περιλαμβάνουν:

- Συμβουλευτική ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε γυναίκες θύματα βίας και τα παιδιά τους.
- Νομική ενημέρωση και καθοδήγηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις διαθέσιμες διαδικασίες προστασίας.
- Εργασιακή συμβουλευτική, με στόχο την ενδυνάμωση και την οικονομική ανεξαρτησία των θυμάτων.

- Παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας για την πρόληψη της βίας και την ενίσχυση της κουλτούρας μηδενικής ανοχής απέναντι στην κακοποίηση (Σακελλαρόπουλος & Θεοδοροπούλου, 2018).

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν Συμβουλευτικά Κέντρα σε βασικές πόλεις, όπως η Πάτρα και το Αγρίνιο, τα οποία εξυπηρετούν γυναίκες από ολόκληρη την περιφέρεια. Τα κέντρα αυτά παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες από εξειδικευμένο προσωπικό (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, νομικούς συμβούλους), σε ασφαλές και εμπιστευτικό περιβάλλον (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ΠΔΕ, 2025). Οι Δομές παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα.

Πίνακας 31: Δομές Συμβουλευτικής για την Κακοποίηση στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Όνομα	Δήμος	Διεύθυνση	Κατηγορία Δομής
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΤΡΑΣ	Πατρέων	Κανακάρη 101β, Πάτρα	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	Πατρέων	Ελευθερίου Βενιζέλου 38 & Σολωμού, Πάτρα (κτίριο Κέντρου Κοινότητας)	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΞΕΝΩΝΑΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	Αγρινίου	Ε.Ο. Αγρινίου- Μεσολογγίου, 1ος όροφος (Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Δημόσιας Υγείας)	ΚΕΝΤΡΟ ΞΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/subject/symvoyleytika-kentra/>)

Η λειτουργία τους είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, καθώς η ενδοοικογενειακή και έμφυλη βία εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα που συχνά παραμένει αθέατο λόγω φόβου ή κοινωνικού στίγματος (Council of Europe, 2005). Μέσα από τις δομές συμβουλευτικής, οι γυναίκες και τα παιδιά αποκτούν πρόσβαση σε υπηρεσίες προστασίας, ενδυνάμωσης και επανένταξης, γεγονός που συμβάλλει καθοριστικά στην πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η συγχρηματοδότησή τους από το ΕΚΤ+ εντάσσει τις δομές αυτές στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών στρατηγικών για την ισότητα των φύλων και την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών (European Commission, 2021). Έτσι, οι Δομές Συμβουλευτικής για την Κακοποίηση αποτελούν όχι μόνο μηχανισμούς άμεσης υποστήριξης, αλλά και εργαλεία κοινωνικής αλλαγής, που ενδυναμώνουν τα θύματα και προάγουν μια κοινωνία δικαιοσύνης και ισότητας.

B. Οικονομία και Απασχόληση

B.1. Οικονομικοί Δείκτες

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες μετρήσεις, η ΠΔΕ παράγει το 4,5% του εγχώριου ΑΕΠ (ΕΛΣΤΑΤ, 2021) και είναι η 6η περιφερειακή οικονομία της χώρας (OECD, 2020b). Το αναπτυξιακό της δυναμικό, όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, είναι ωστόσο χαμηλό, στο 74% του εθνικού και στο 44% του Ευρωπαϊκού. Η ΠΔΕ απώλεσε το 24% του ΑΕΠ της κατά την οικονομική κρίση (2008-2017).¹⁵ Ο Πίνακας και τα Διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζουν στοιχεία για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε επίπεδο χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων για τα έτη 2018-2022* (Προσωρινά στοιχεία).

Πίνακας 32: Διαχρονική απεικόνιση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) στο Σύνολο της Χώρας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ανά ΠΕ, μεταξύ των ετών 2018-2022 (σε εκ. ευρώ).*

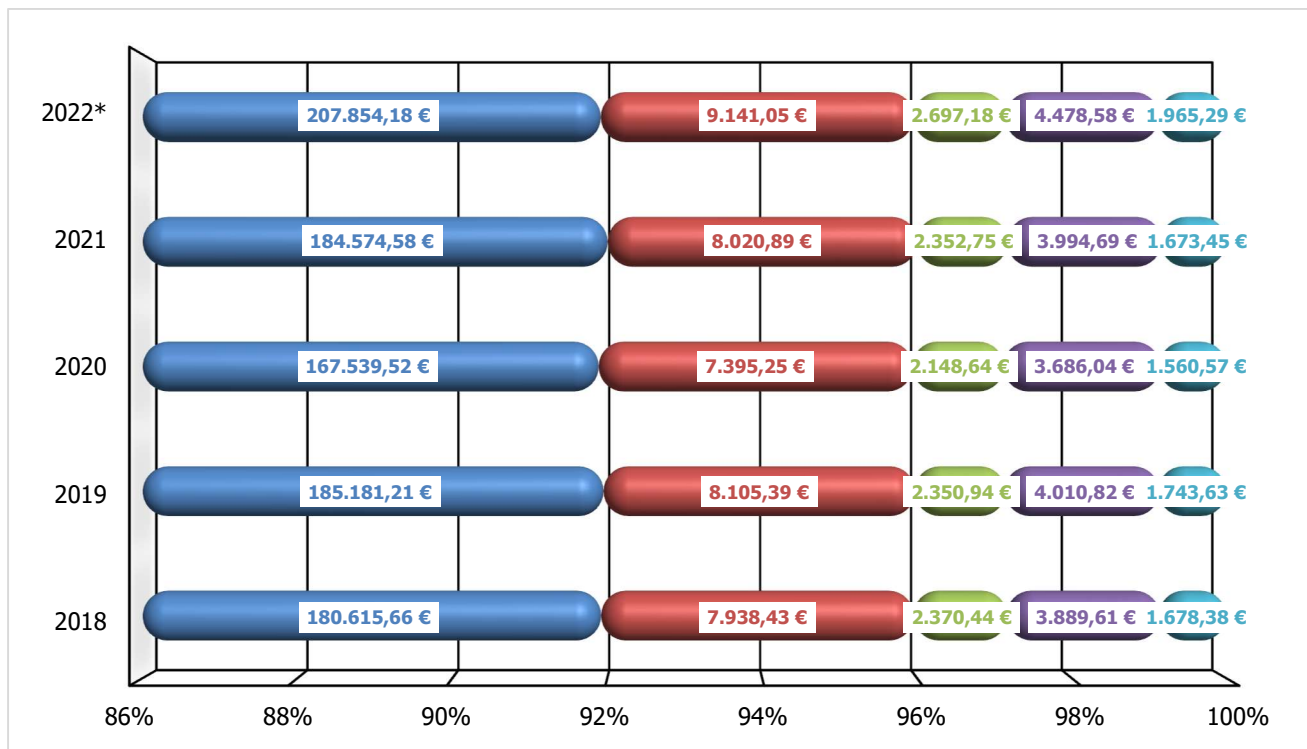
ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Ακαθόριστο Εγχώριο Προϊόν (σε εκ.ευρώ)				
	2018	2019	2020	2021	2022*
ΕΛΛΑΔΑ	180.616	185.181	167.540	184.575	207.854
Δυτική Ελλάδα	7.938	8.105	7.395	8.021	9.141
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	2.370	2.351	2.149	2.353	2.697
ΠΕ Αχαΐας	3.890	4.011	3.686	3.995	4.479
ΠΕ Ηλείας	1.678	1.744	1.561	1.673	1.965

*: Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ιδία επεξεργασία.

¹⁵ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2021-2027”. Διαθέσιμο στο: <https://dytikiellada.gr/wp-content/uploads/2022/09/sfc2021-PRG-2021EL16FFPR010-1.2.pdf>

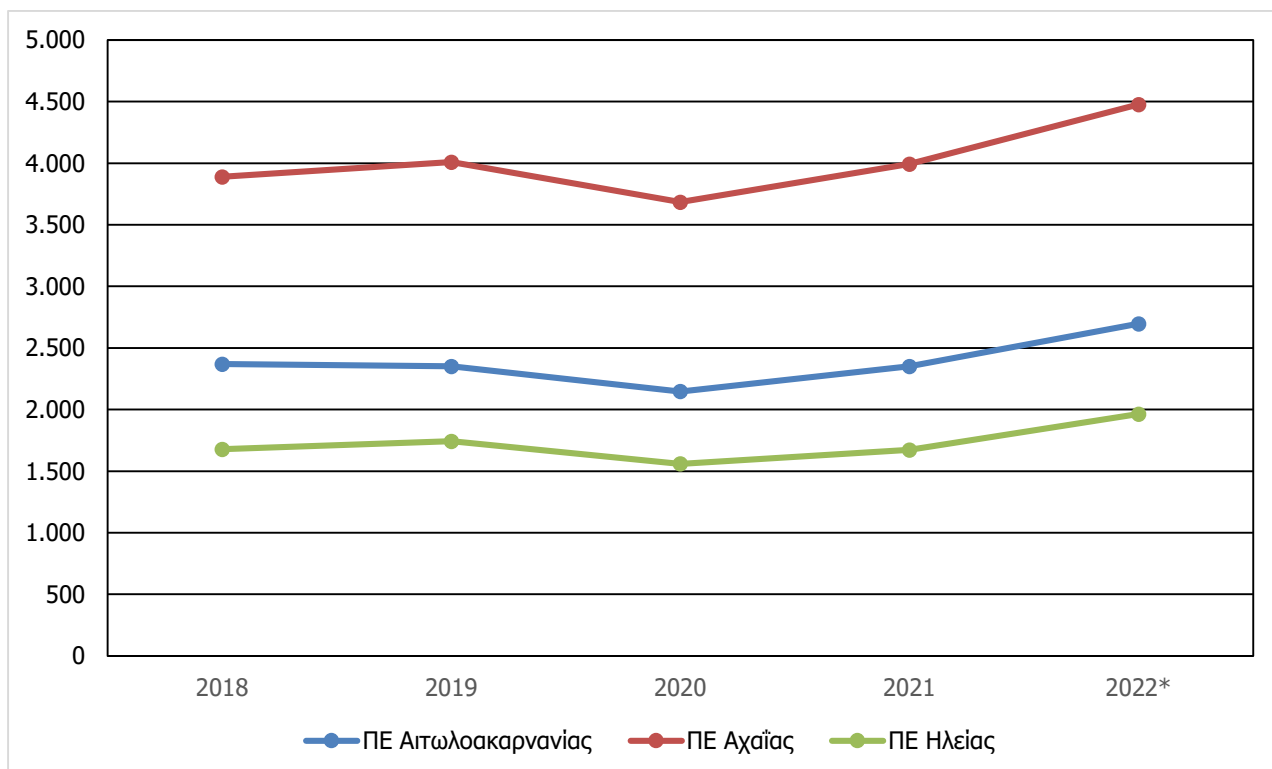
Διάγραμμα 25: Διαχρονική απεικόνιση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) στο Σύνολο της Χώρας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ανά ΠΕ, μεταξύ των ετών 2018-2022* (σε εκ. ευρώ).

*: Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία.

Διάγραμμα 26: Διαχρονική απεικόνιση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) των ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μεταξύ των ετών 2018-2022* (σε εκ. ευρώ).

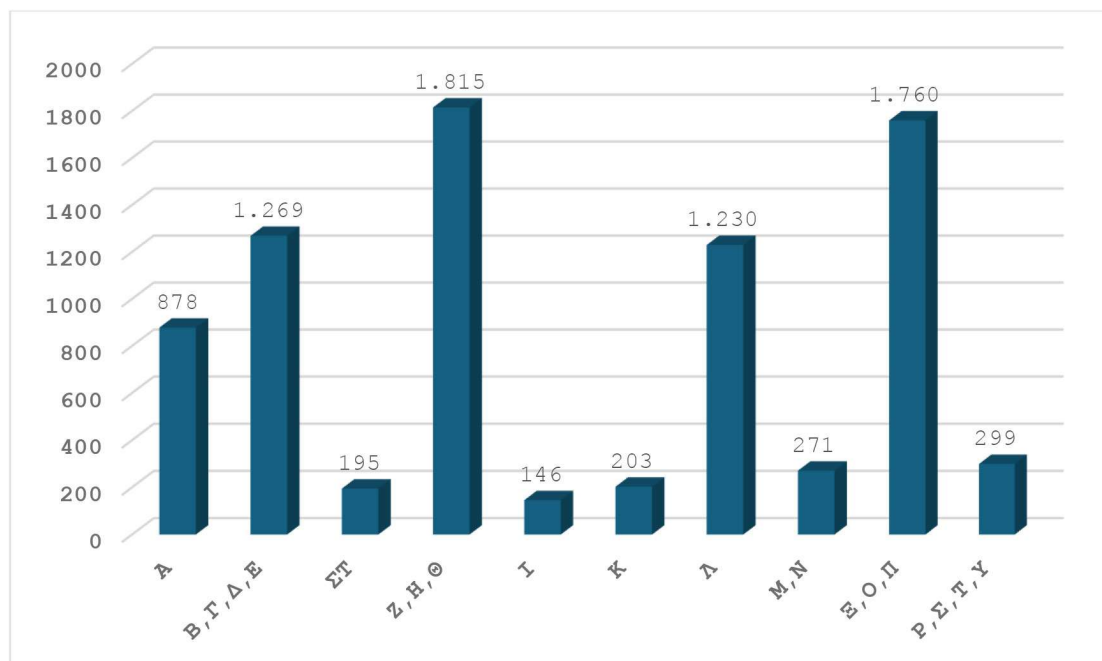

*: Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2025 & ίδια επεξεργασία.

Το Διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει στοιχεία για την Ακαθόριστη Προστιθέμενη Αξίας (ΑΠΑ) ανά κλάδο (σε εκ. ευρώ) για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022*).

Διάγραμμα 27: Ακαθόριστη Προστιθέμενη Αξίας (ΑΠΑ) ανά κλάδο (σε εκ. ευρώ) για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022).*

* Προσωρινά Δεδομένα

Β.2. Απασχόληση & Ανεργία

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τον οικονομικά ενεργό και μη ενεργό πληθυσμό, στο Σύνολο της Χώρας, στην ΠΔΕ και στις ΠΕ αυτής, για το έτος 2021.

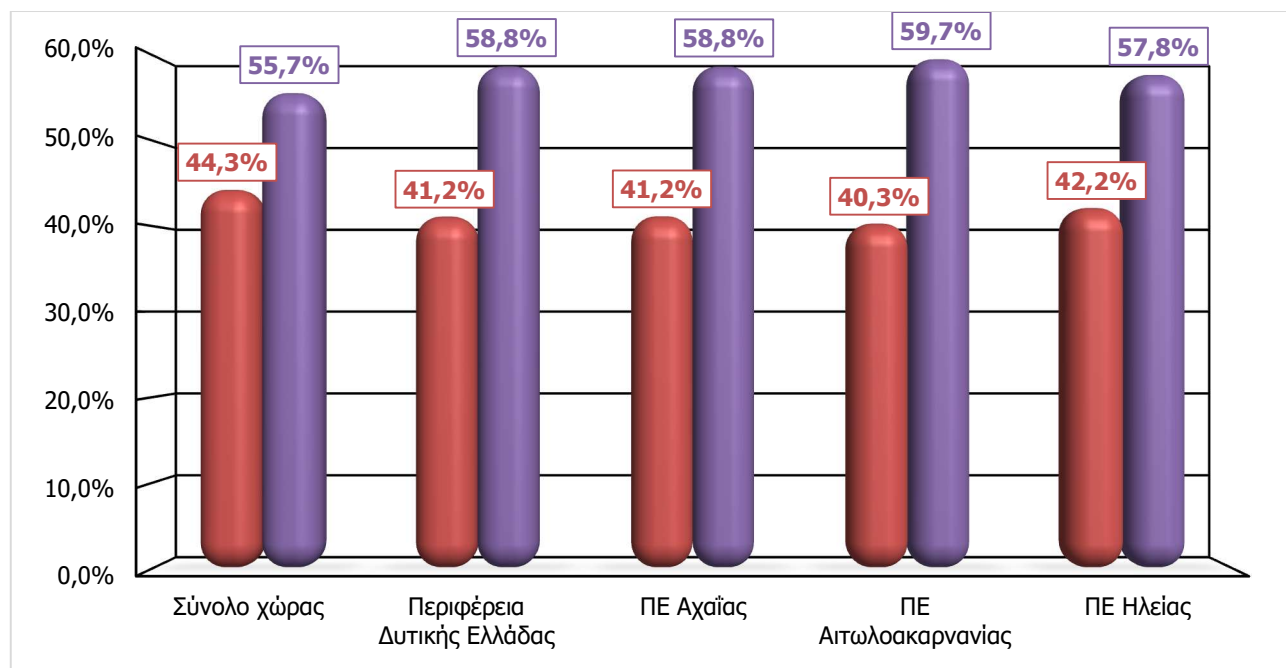
Πίνακας 33: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, άνεργοι στο σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΣΧΟΛΙΑΣ						
		Οικονομικά ενεργοί						Οικονομικά μη ενεργοί
		Σύνολο	Απασχολούμενοι				Άνεργοι	
			Σύνολο	Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας	Τριτογενής τομέας		
Σύνολο χώρας	10.482.487	4.645.760	3.986.515	364.124	594.601	3.027.790	659.248	5.836.726
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	648.220	266.912	217.748	44.053	27.543	146.152	49.161	381.311
ΠΕ Αχαΐας	305.979	126.079	102.739	9.153	13.870	79.715	23.342	179.897
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	192.346	77.609	62.149	15.107	8.275	38.766	15.458	114.735
ΠΕ Ηλείας	149.895	63.225	52.861	19.792	5.397	27.672	10.360	86.674

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ιδία επεξεργασία.

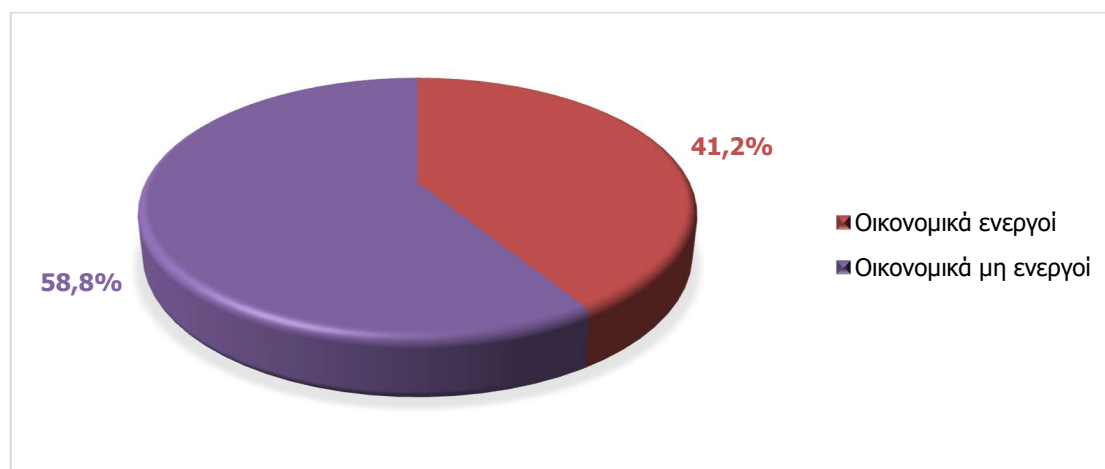
Από τα Διαγράμματα που ακολουθούν προκύπτει πως η πλειοψηφία των μόνιμων κατοίκων και στις πέντε εξεταζόμενες Χωρικές Ενότητες είναι οικονομικά μη ενεργοί. Συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το ποσοστό των οικονομικά ενεργών εκτιμάται στο 41,2%, ελαφρώς χαμηλότερο από το σύνολο της χώρας (44,3%) έναντι του 58,8% που αποτελείται από τους οικονομικά μη ενεργούς (55,7% στο σύνολο της χώρας).

Διάγραμμα 28: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ίδια επεξεργασία.

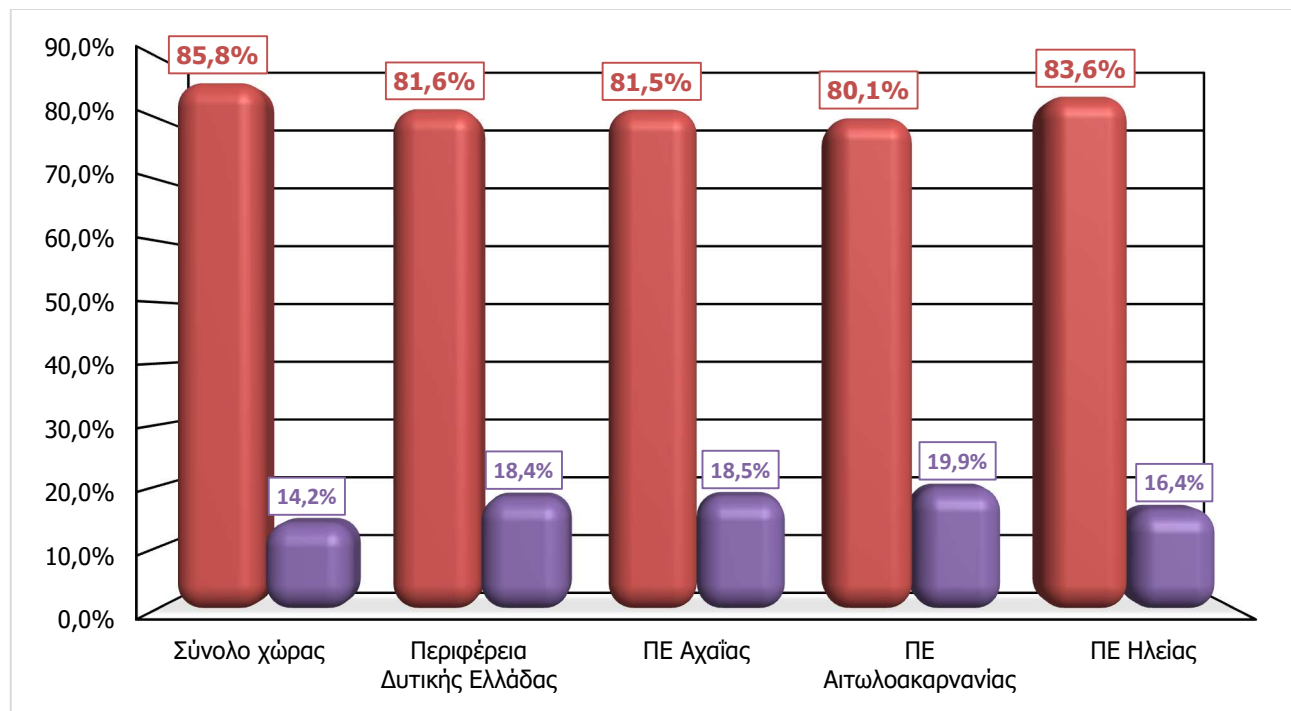
Διάγραμμα 29: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% 2021).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ίδια επεξεργασία.

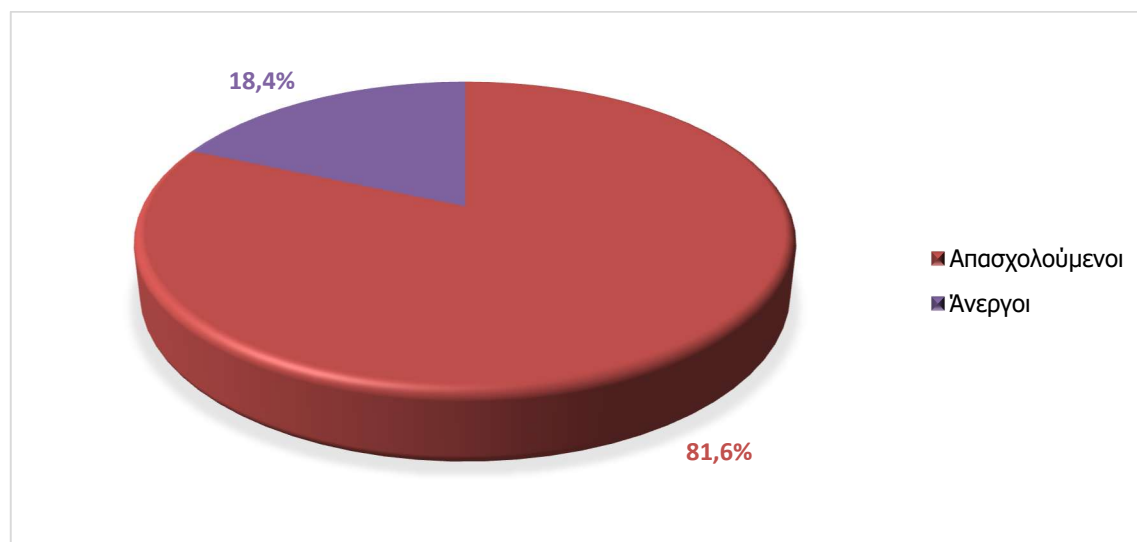
Σύμφωνα με τα κατωτέρω Διαγράμματα, το 81,6% των οικονομικά ενεργών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι απασχολούμενοι και το 18,4% δηλώνουν άνεργοι. Ωστόσο, τα αντίστοιχα ποσοστά στην Επικράτεια είναι 85,8% και 14,2% αντίστοιχα.

Διάγραμμα 30: Απασχολούμενοι και Άνεργοι στο Σύνολο της Χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 31: Απασχολούμενοι και Άνεργοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021).

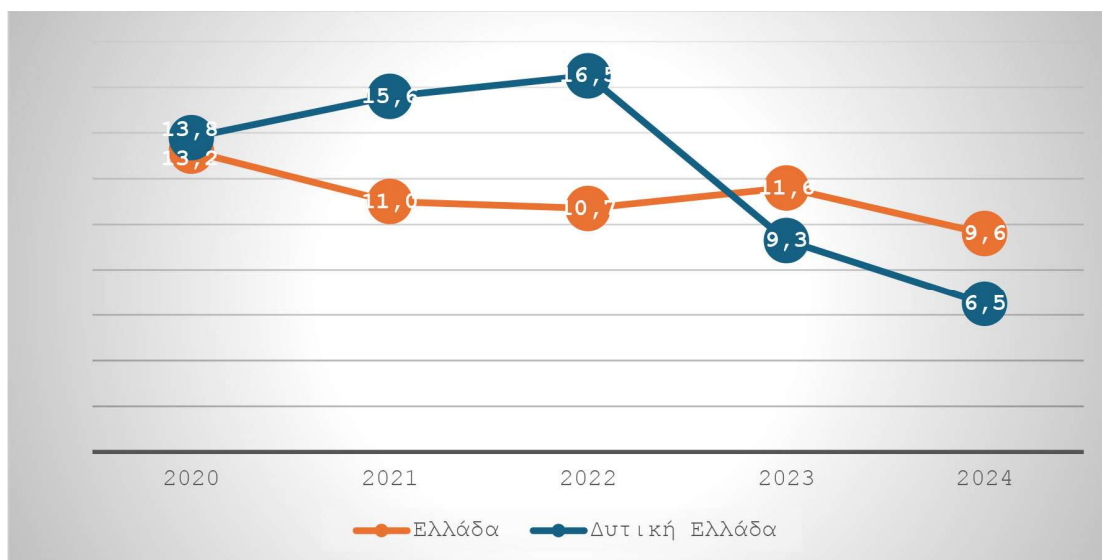

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Το κατωτέρω Διάγραμμα απεικονίζει τους νέους που είναι εκτός απασχόλησης και εκπαίδευσης-κατάρτισης, στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής

Ελλάδας (2020-2024). Αναλυτικά, η Ελλάδα ξεκινά το 2020 από την τιμή 3,7, καταγράφει σημαντική πτώση στο 1,1 το 2021 και περαιτέρω μείωση στο 0,9 το 2022, για να εμφανίσει αύξηση στο 11,5 το 2023 και τέλος μικρή μείωση στο 9,6 το 2024. Η Δυτική Ελλάδα ξεκινά από την ίδια τιμή με την Ελλάδα το 2020 (3,7), αυξάνεται στο 5,7 το 2021, φτάνει στη μέγιστη τιμή της στο 6,7 το 2022, για να μειωθεί στο 9,3 το 2023 και να συνεχίσει την πτωτική τάση στο 6,5 το 2024. Βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι κατά την περίοδο 2021-2022 παρατηρούνται εντελώς αντίθετες κινήσεις, με την Ελλάδα να καταγράφει συνεχή μείωση ενώ η Δυτική Ελλάδα εμφανίζει σταδιακή αύξηση. Το 2023 αποτελεί σημείο καμπής καθώς η Ελλάδα εμφανίζει την πιο δραματική αύξηση της περιόδου, ενώ η Δυτική Ελλάδα αρχίζει πτωτική πορεία. Στο τέλος της περιόδου, και οι δύο δείκτες κινούνται προς μείωση, αλλά η Ελλάδα διατηρεί υψηλότερες τιμές από τη Δυτική Ελλάδα. Ουσιαστικά, το Διάγραμμα αποκαλύπτει μια σαφή απόκλιση στην εξέλιξη των δύο περιοχών, με την εθνική τάση να διαφοροποιείται σημαντικά από την περιφερειακή, ενώ η περίοδος 2022-2023 φαίνεται να είναι κρίσιμη, καθώς οι τάσεις αντιστρέφονται δραματικά.

Διάγραμμα 32: Νέοι εκτός απασχόλησης και εκπαίδευσης-κατάρτισης, στο Σύνολο της Χώρας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2020-2024).

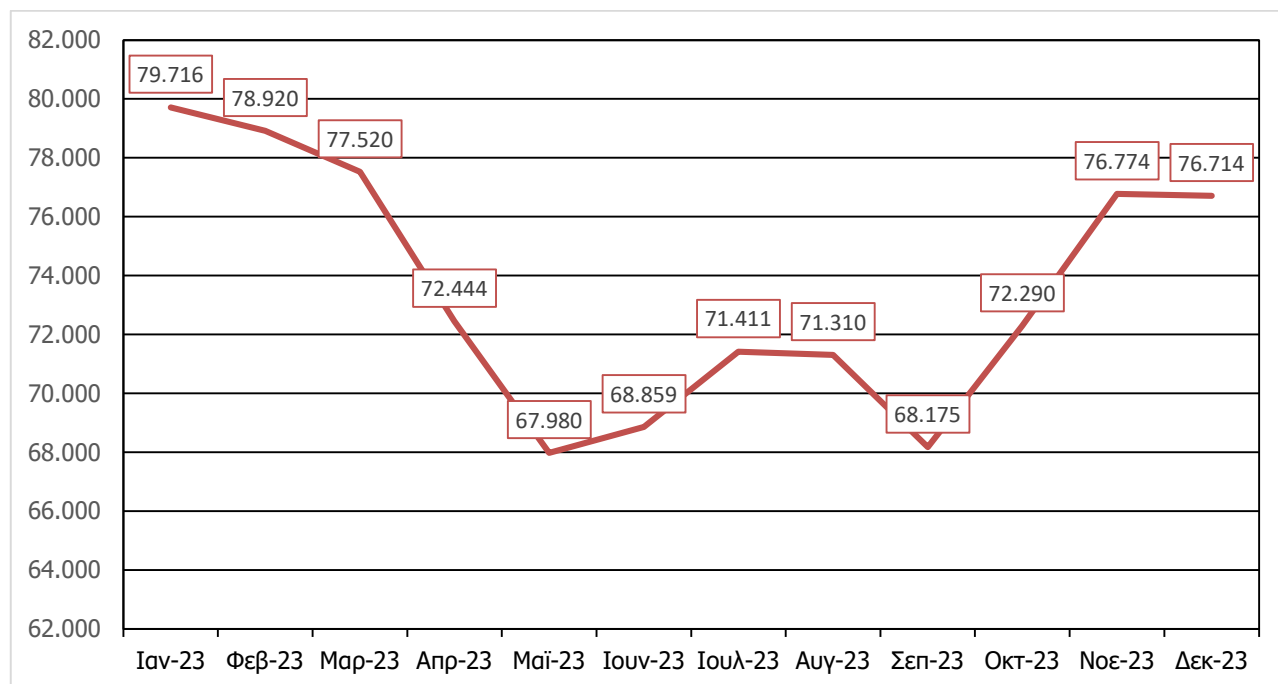
Πηγή: Eurostat & Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/category/statistika-stoicheia/>)

Το Διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει στοιχεία από το Μηχανισμό Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας¹⁶. Σύμφωνα με τα πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία για την ανεργία (Δεκέμβριος του 2023), το σύνολο των ανέργων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έφτανε τους 76.714 κατοίκους, εκ των οποίων οι 29.701 ήταν άνδρες (38,7%) ενώ οι 47.013 ήταν γυναίκες (61,3%). Εξετάζοντας την ανεργία της ΠΔΕ ανά μήνα του 2023, τον Ιανουάριο καταγράφεται ο υψηλότερος αριθμός ανέργων (79.716) ενώ τον Μάιο ο χαμηλότερος (67.980). Την ίδια τάση ακολουθούν και οι τρεις ΠΕ που

¹⁶ <https://mdaae.gr/data/engegrammenoi-anergoi-ana-dimo/>

εντάσσονται στην ΠΔΕ, με εξαίρεση την ΠΕ Αχαΐας, όπου ο χαμηλότερος αριθμός ανέργων καταγράφεται τον Σεπτέμβριο, με μικρή διαφορά σε σχέση με τον Μάιο.

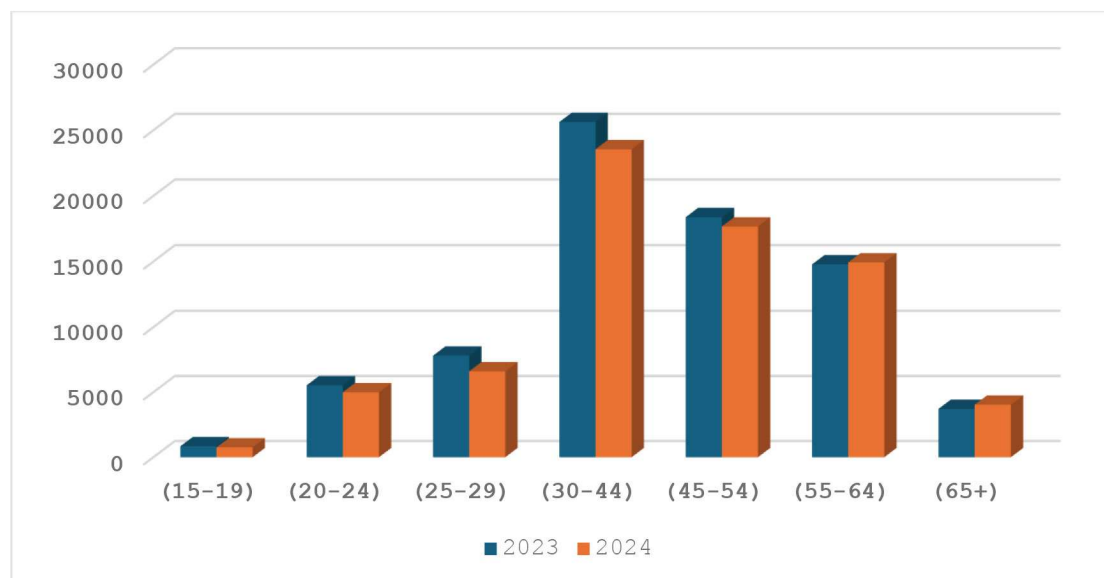
Διάγραμμα 33: Εγγεγραμμένοι άνεργοι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά μήνα για το έτος 2023.

Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (Διαθέσιμο στο: <https://mdaae.gr/data/engegrammenoi-anergoi-ana-perifereia/>) & ιδία επεξεργασία.

Το Διάγραμμα που παρουσιάζεται στη συνέχεια, παρουσιάζει τους εγγεγραμμένους ανέργους, ανά ηλικιακή ομάδα, στην ΠΔΕ, για τα έτη 2023 και 2024. Τα στοιχεία και για τα δύο έτη αναφοράς αναδεικνύουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των εγγεγραμμένων ανέργων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συγκεντρώνεται στις ηλικιακές κατηγορίες 30–44 ετών και 45–54 ετών. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει πως η ανεργία δεν πλήττει μόνο τους νεότερους, αλλά κυρίως άτομα σε παραγωγική και οικογενειακά απαιτητική φάση της ζωής τους, με σημαντικές επιπτώσεις τόσο στο εισόδημα των νοικοκυριών όσο και στη γενικότερη κοινωνική συνοχή. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι η ομάδα των 55–64 ετών καταγράφει ένα υψηλό μερίδιο του πληθυσμού, γεγονός που αντανάκλα τις δυσκολίες επανένταξης των μεγαλύτερων ηλικιακά εργαζομένων στην αγορά εργασίας. Αντιθέτως, οι νεότερες ηλικιακές ομάδες (15–24 ετών) και οι άνω των 65 ετών αποτελούν μικρό πληθυσμό, υποδηλώνοντας είτε χαμηλότερη συμμετοχή στην αναζήτηση εργασίας είτε διαφοροποιημένες επαγγελματικές και κοινωνικές συνθήκες. Συνολικά, οι αριθμοί αυτοί σκιαγραφούν μια εικόνα έντονης συγκέντρωσης της ανεργίας στις μέσες παραγωγικές ηλικίες, στοιχείο που αναδεικνύει την ανάγκη για στοχευμένες πολιτικές στήριξης, τόσο με δράσεις επανεκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και με μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης σε κλάδους με προοπτικές ανάπτυξης.

Διάγραμμα 34: Συνολική ανεργία στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ανά ηλικιακή κατηγορία (2023 και 2024).

Πηγή: Eurostat & Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/category/statistika-stoicheia/>)

Β.3. Στοιχεία Νοικοκυριών & Εισοδήματος

Η μελέτη του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών αποτελεί έναν από τους πιο κρίσιμους δείκτες για την αποτύπωση της οικονομικής ευημερίας και της κοινωνικής συνοχής σε περιφερειακό επίπεδο. Το διαθέσιμο εισόδημα αποτυπώνει το σύνολο των πόρων που έχουν τα νοικοκυριά στη διάθεσή τους για κατανάλωση και αποταμίευση, μετά την αφαίρεση των φόρων και των κοινωνικών εισφορών, και επομένως αποτελεί άμεσο μέτρο του βιοτικού επιπέδου. Η εξέλιξή του επιτρέπει την εκτίμηση των οικονομικών πιέσεων που ασκούνται στα νοικοκυριά, την αξιολόγηση της αγοραστικής τους δύναμης και την κατανόηση των επιπτώσεων των κοινωνικοοικονομικών κρίσεων, αλλά και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών κοινωνικής προστασίας.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η πορεία του διαθέσιμου εισοδήματος κατά την περίοδο 2012–2022 παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις. Στα πρώτα χρόνια της περιόδου (2012–2016), οι τιμές παραμένουν σχετικά χαμηλές, κυμαινόμενες γύρω στα 6.200–6.300 εκατομμύρια πρότυπα αγοραστικής δύναμης (PPS), γεγονός που αντανakλά τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης και της λιτότητας, με εξαίρεση το 2013 που η τιμή είχε πέσει στα 5.961,06.

Από το 2017 καταγράφεται μια τάση ανόδου, η οποία όμως δεν είναι γραμμική. Συγκεκριμένα, το διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται από τα 6.497,40 εκατομμύρια το 2017 στα 6.819,29 το 2019, με μια ενδιάμεση υποχώρηση το 2018 (6.396,26). Το 2020 εμφανίζεται εκ νέου μείωση (6.560,04).

Η εικόνα αντιστρέφεται την τριετία 2020–2022, οπότε παρατηρείται σαφής βελτίωση. Το διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται σημαντικά το 2021 (7.116,48) και φτάνει στο υψηλότερο επίπεδο της περιόδου το 2022 (7.519,81), γεγονός που πιθανότατα συνδέεται με την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας και την υλοποίηση μέτρων στήριξης σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Συνολικά, η ανάλυση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών της ΠΔΕ παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα. Η Περιφέρεια ακολουθεί μια πορεία σταδιακής ενίσχυσης του διαθέσιμου εισοδήματος, αν και εξακολουθεί να εμφανίζει ευπάθειες σε περιόδους κρίσεων.

Πίνακας 34: Διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2012-2022).

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΕΥΡΩ										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6.214,43	5.961,06	6.291,96	6.242,47	6.253,85	6.497,40	6.396,26	6.819,29	6.560,04	7.116,48	7.519,81

Χρονική συχνότητα: Ετήσια

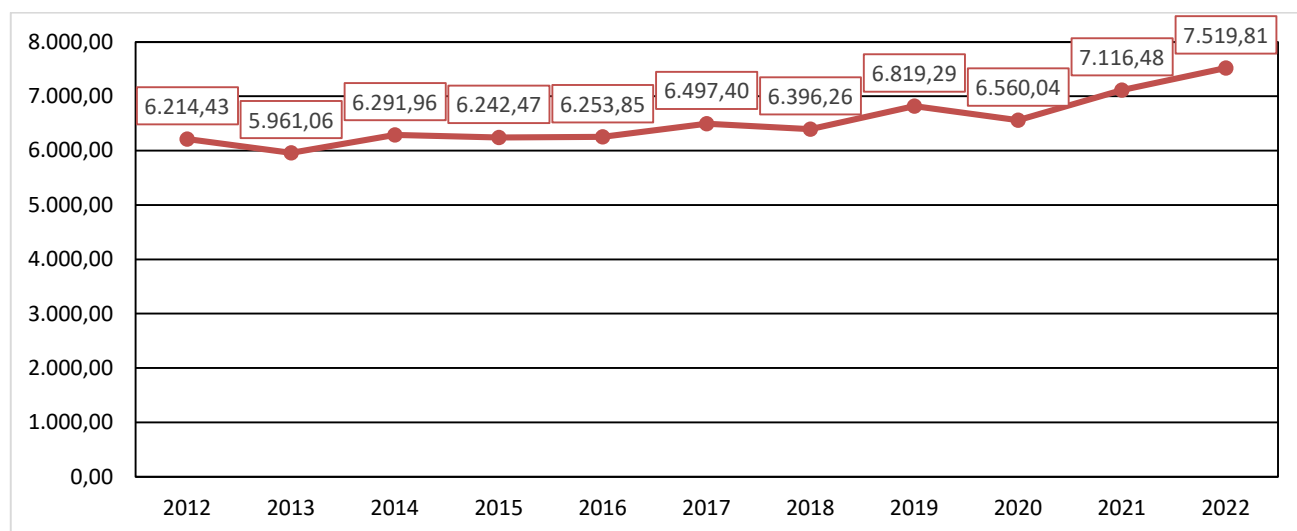
Μονάδα μέτρησης: Εκατομμύρια πρότυπα αγοραστικής δύναμης (PPS, ΕΕ27 από το 2020)

Κατεύθυνση ροής: Ισοζύγιο

Δείκτης εθνικών λογαριασμών (ΕΕΚ 2010): Διαθέσιμο εισόδημα, καθαρό

Πηγή: Eurostat, 2025 (Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tgs00026/default/table?lang=en&category=t_reg.t_reg_eco) & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 35: Διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2012-2022).

Πηγή: Eurostat 2025 (Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tgs00026/default/table?lang=en&category=t_reg.t_reg_eco) & ιδία επεξεργασία.

Η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών αποτελεί έναν σημαντικό δείκτη για την εκτίμηση του βιοτικού επιπέδου και της αγοραστικής δύναμης των πολιτών. Ο δείκτης αυτός αποτυπώνει το ύψος των χρηματικών πόρων που διαθέτουν τα νοικοκυριά σε μηνιαία βάση για κατανάλωση, καλύπτοντας βασικές και μη βασικές ανάγκες. Η ανάλυσή του σε περιφερειακό επίπεδο αναδεικνύει τις χωρικές ανισότητες και τις διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στο εσωτερικό της χώρας, οι οποίες συχνά συνδέονται με την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση, την παραγωγική διάρθρωση και τις κοινωνικές συνθήκες κάθε περιοχής.

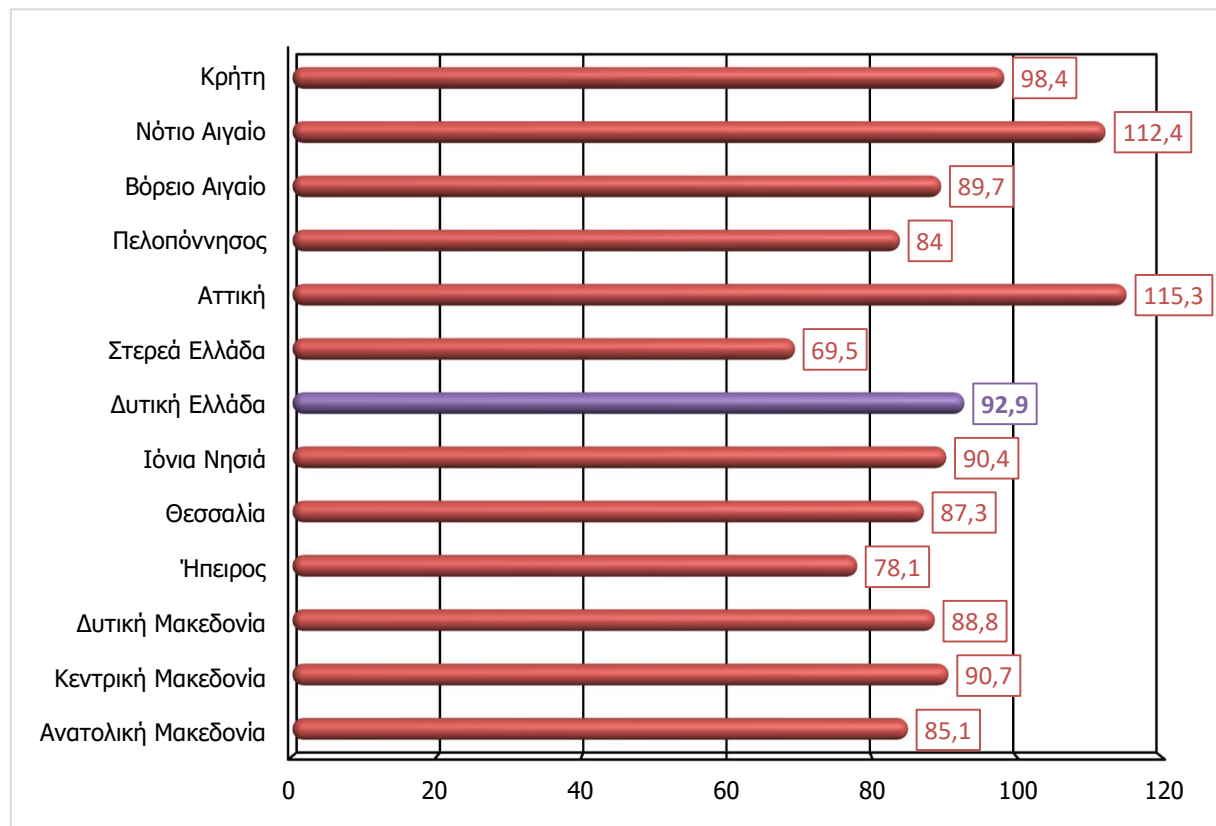
Ο Πίνακας και το Διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει στοιχεία για τη μέση μηνιαία δαπάνη για το έτος 2023. Η ΠΔΕ καταγράφει μέση μηνιαία δαπάνη νοικοκυριού ύψους 92,9 μονάδων, τοποθετούμενη λίγο πάνω από τον μέσο όρο των περισσότερων ηπειρωτικών περιφερειών της χώρας. Η δαπάνη αυτή είναι υψηλότερη από εκείνη της Ηπείρου (78,1), της Στερεάς Ελλάδας (69,5) και της Ανατολικής Μακεδονίας (85,1), γεγονός που υποδηλώνει μια σχετική ανθεκτικότητα των νοικοκυριών της Περιφέρειας σε σχέση με άλλες περιοχές με χαμηλότερη κατανάλωση. Ωστόσο, παραμένει χαμηλότερη από τις πιο ανεπτυγμένες και αστικοποιημένες περιφέρειες, όπως η Αττική (115,3), το Νότιο Αιγαίο (112,4) και η Κρήτη (98,4).

Πίνακας 35: Μέση μηνιαία δαπάνη νοικοκυριού ανά Περιφέρεια (2023).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΜΕΣΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ
Ανατολική Μακεδονία	85,1
Κεντρική Μακεδονία	90,7
Δυτική Μακεδονία	88,8
Ήπειρος	78,1
Θεσσαλία	87,3
Ιόνια Νησιά	90,4
Δυτική Ελλάδα	92,9
Στερεά Ελλάδα	69,5
Αττική	115,3
Πελοπόννησος	84
Βόρειο Αιγαίο	89,7
Νότιο Αιγαίο	112,4
Κρήτη	98,4

Πηγή: Eurostat & Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
(Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/category/statistika-stoicheia/>)

Διάγραμμα 36: Μέση μηνιαία δαπάνη νοικοκυριού ανά Περιφέρεια (2023).

Πηγή: Eurostat & Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
(Διαθέσιμο στο: <https://socialpolicy-pde.gr/category/statistika-stoicheia/>)

Β.4. Παραγωγικοί Τομείς

Η ΠΔΕ αποτελεί μία από τις σημαντικότερες της χώρας στην παραγωγή ερευνητικής δραστηριότητας, καθώς έχει δημιουργήσει ένα μικρό αλλά δυναμικό οικοσύστημα καινοτομίας, το οποίο χρήζει ενδυνάμωσης για να δημιουργήσει αξιόλογο αντίκτυπο στην περιφερειακή οικονομία.

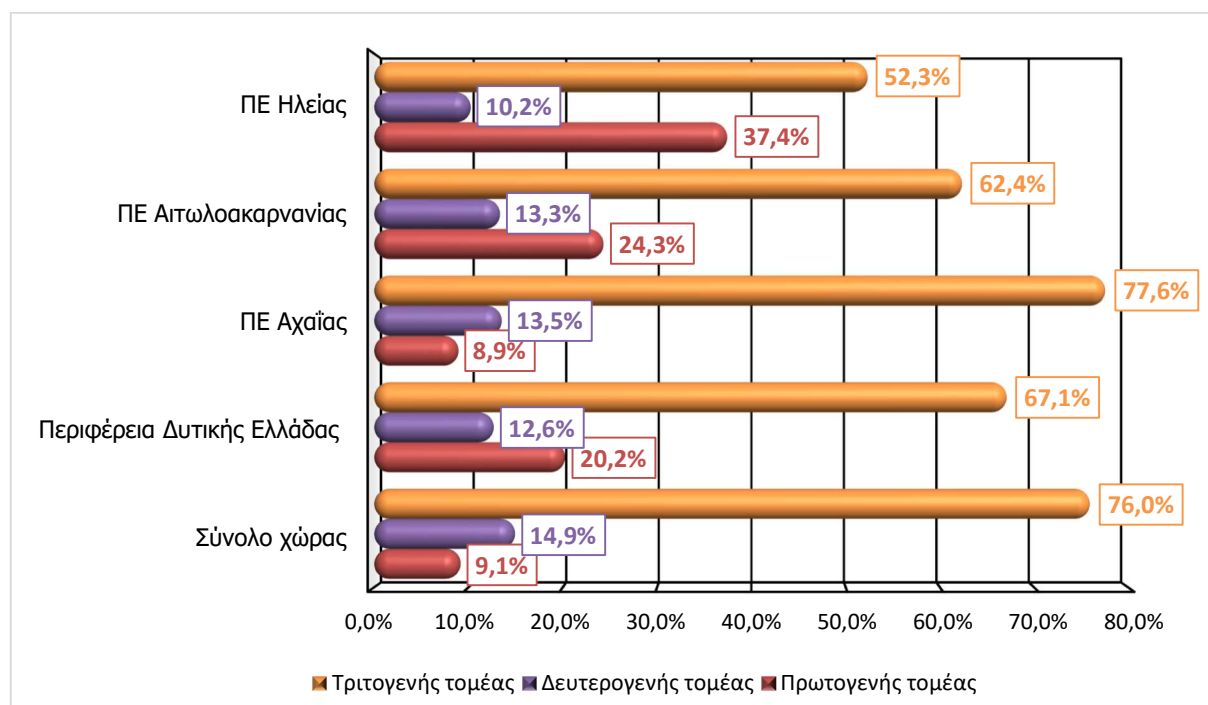
Η οικονομία στηρίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα, με έναν αξιόλογο δευτερογενή, και έναν ισχυρό τριτογενή. Ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από χαμηλά επίπεδα σχετικής παραγωγικότητας, ο δευτερογενής και ο τριτογενής καταγράφουν ικανοποιητικά επίπεδα. Αναλυτικότερα, ο πρωτογενής τομέας αποτελεί ισχυρό πυλώνα, συνεισφέροντας κατά τρόπο σημαντικό στο ακαθάριστο προϊόν, καθώς απασχολεί 10% περίπου της περιφερειακής οικονομίας, έναντι 4% σε εθνικό επίπεδο, συμβάλλοντας στη διατήρηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Η ανεπάρκεια των τεχνολογικών υποδομών και οι μικρές μη-διασυνδεδεμένες εκμεταλλεύσεις αποτελούν εμπόδιο στην τυποποίηση και τη δημιουργία αλυσίδων προστιθέμενης αξίας. Ο δευτερογενής τομέας βασίζεται στον κατασκευαστικό κλάδο και σε

βιομηχανίες έντασης εργασίας (όπως η ξυλεία) με σχετικά ικανοποιητικά επίπεδα παραγωγικότητας. Ο τριτογενής τομέας παρουσιάζει επίσης ικανοποιητικά επίπεδα παραγωγικότητας, εστιάζοντας στον τομέα των ΤΠΕ, καθώς και τις διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες.

Ως προς την πρόσβαση σε ΤΠΕ η ΠΔΕ εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις τόσο στη χρήση Η/Υ και Διαδικτύου, όσο και στη χρήση ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Διαθέτει όμως σημαντικούς ερευνητικούς πόλους, που σε συνδυασμό με τον ικανοποιητικό όγκο νεοφυών / καινοτόμων επιχειρήσεων μπορεί να επιτύχει ανάπτυξη έρευνας - καινοτομίας και να οδηγηθεί ομαλά στη μετάβαση προς την ψηφιακή ενσωμάτωση.

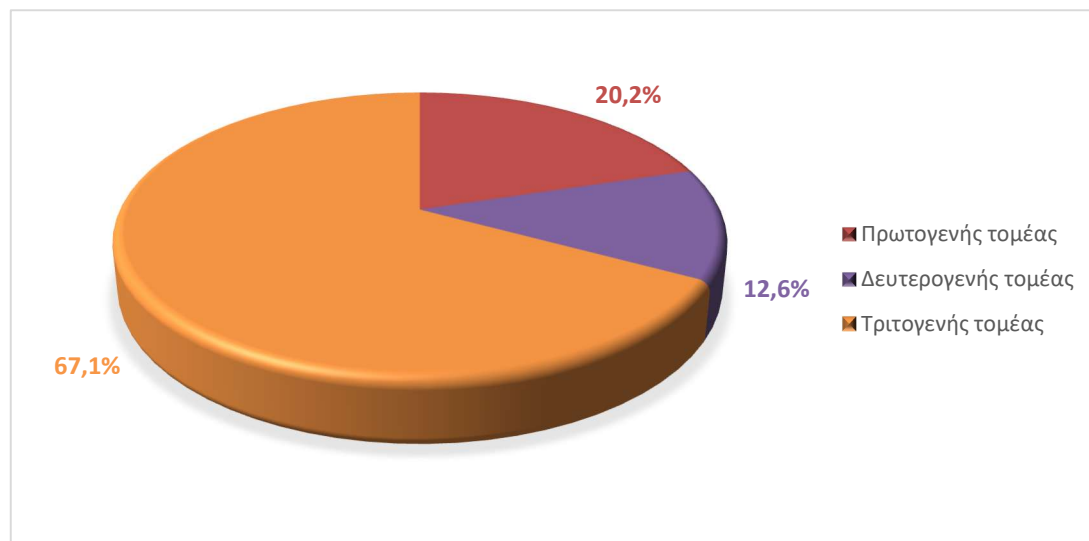
Τα Διαγράμματα που ακολουθούν εξετάζουν τους απασχολούμενους, ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, στο Σύνολο της Χώρας, στην ΠΔΕ και στις ΠΕ αυτής, για το έτος 2021. Το Διάγραμμα που ακολουθεί αποκαλύπτει τις σημαντικές περιφερειακές ανισότητες στην ΠΔΕ, με τον τριτογενή τομέα να κυριαρχεί παντού (52,3%-77,6%) αλλά με εντυπωσιακές διαφορές στον πρωτογενή τομέα: η ΠΕ Ηλείας εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (37,4%), υποδηλώνοντας μια πιο παραδοσιακή αγροτική οικονομία, ενώ η ΠΕ Αχαΐας το χαμηλότερο (8,9%), δείχνοντας μια πιο σύγχρονη και διαφοροποιημένη οικονομική δομή. Η εικόνα αυτή αντανακλά τις διαρθρωτικές προκλήσεις της ελληνικής οικονομίας, όπου οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές εξακολουθούν να στηρίζονται κυρίως στη γεωργία, ενώ οι πιο αστικοποιημένες έχουν μεταβεί σε υπηρεσίες και βιομηχανία.

Διάγραμμα 37: Απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στο σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στις ΠΕ που εντάσσονται σ' αυτήν (2021).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 38: Απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% , 2021).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Β.5.Τουρισμός

Την περίοδο 2022-2023, οι επισκέψεις στην Ελλάδα κατέγραψαν αύξηση κατά +15% (από 31,4 εκατ. το 2022 σε 36,1 εκατ. το 2023). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των επισκέψεων τους, με εξαίρεση τέσσερις Περιφέρειες, εκ των οποίων η μία είναι της Δυτικής Ελλάδας (-3%, από 582 χιλ. το 2022 σε 564 χιλ. το 2023).

Πίνακας 36: Επισκέψεις (σε χιλ.) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).

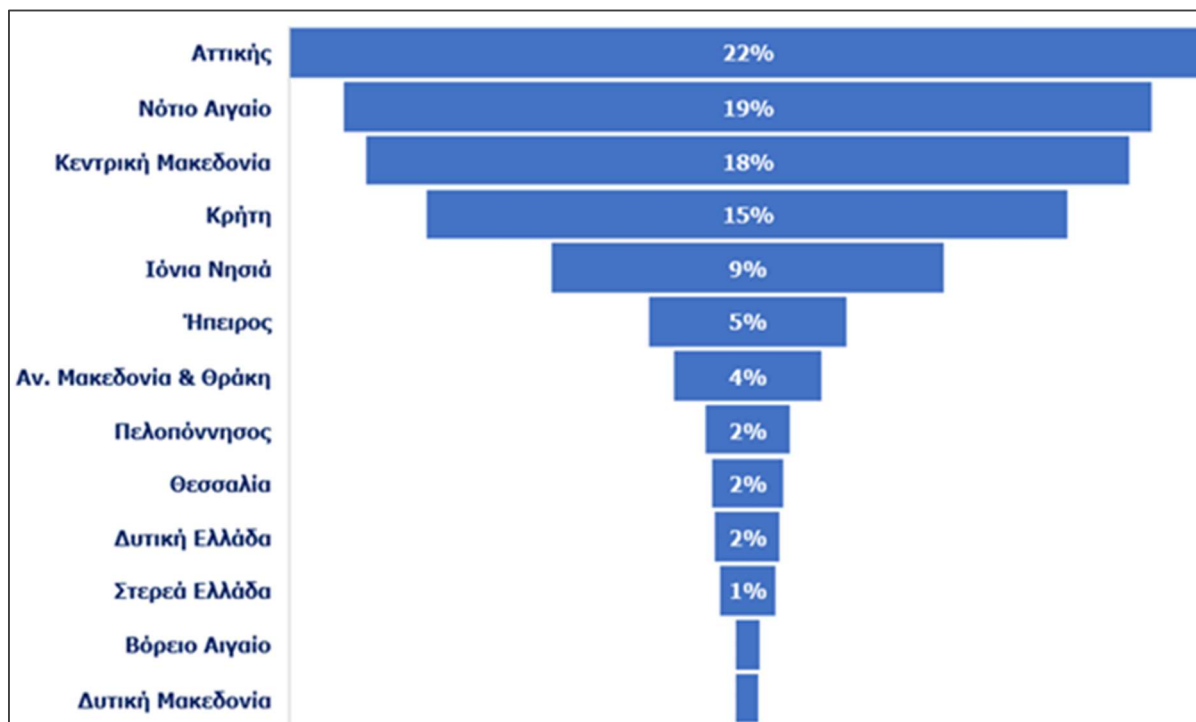
ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.923	5.624	7.889	33	40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	6.893	6.696	6.961	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6.761	5.568	6.566	-3	18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	5.288	5.114	5.522	4	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3.048	3.178	3.378	11	6

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	1.033	1.083	1.712	66	58
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	3.833	1.096	1.281	-67	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	899	891	732	-19	-18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	806	646	624	-23	-3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	817	582	564	-31	-3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ				-27	-5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	356	196	207	-42	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	304	174	206	-32	18
ΕΛΛΑΔΑ	36.643	31.367	36.136	-1	15

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE – Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρείται ότι η Αττική (22%), το Νότιο Αιγαίο (19%), η Κεντρική Μακεδονία (18%), η Κρήτη (15%) και τα Ιόνια Νησιά (9%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών, αντιπροσωπεύοντας για το 2023 το 84% των συνολικών επισκέψεων στην Ελλάδα. Η Δυτική Ελλάδα δέχεται μόλις το 2% αυτών.

Διάγραμμα 39: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2023).

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE – Intelligence, 2025.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα που ακολουθεί, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας η Γερμανία αποτελεί τη βασική αγορά με 71,4 χιλιάδες αφίξεις και 521,9 χιλιάδες διανυκτερεύσεις, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη μέση διάρκεια παραμονής (7,3 ημέρες). Η Αλβανία παρουσιάζει τον υψηλότερο αριθμό αφίξεων (137,4 χιλ.) αλλά με εξαιρετικά χαμηλή μέση διάρκεια (1,7 ημέρες), υποδεικνύοντας κυρίως ημερήσιες επισκέψεις. Το Ην. Βασίλειο (31,3 χιλ. αφίξεις) και η Γαλλία (41,8 χιλ. αφίξεις) εμφανίζουν μέτριες επιδόσεις, με το πρώτο να διακρίνεται για μεγάλη μέση διάρκεια παραμονής (6,8 ημέρες) και την υψηλότερη δαπάνη/επίσκεψη (553,8 €). Τέλος, ο συνολικός αριθμός επισκέψεων ξεπερνούν τις 613 χιλιάδες ενώ εκτιμάται ότι ο συνολικός αριθμός διανυκτερεύσεων φτάνει τις 2.922,1 χιλιάδες διανυκτερεύσεις, αντιπροσωπεύοντας το 1,6% των συνολικών αφίξεων και το 1,3% των διανυκτερεύσεων της χώρας.

Πίνακας 37: Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2024.

Περιφέρειες	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Δυτική Ελλάδα	Γερμανία	71,4	37,7	521,9	527,6	72,2	7,3
	Αλβανία	137,4	39,3	229,4	286,2	171,4	1,7
	Ην. Βασίλειο	31,3	17,4	213,4	553,8	81,3	6,8
	Γαλλία	41,8	12,0	183,4	286,5	65,2	4,4
	Λοιπές	331,8	154,5	1.774,0	465,6	87,1	5,3
	Σύνολο	613,7	260,9	2.922,1	425,2	89,3	4,8

Περιφέρειες	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/ Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/ Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
	% επί του συνόλου	1,6%	1,3%	1,3%			

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ίδια επεξεργασία.

Η εξέλιξη των τουριστικών μεγεθών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά την πενταετία 2019-2023 αποκαλύπτει τη δραματική επίδραση της πανδημίας Covid-19 και τη σταδιακή ανάκαμψη του κλάδου. Το 2020, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες κατέγραψαν κατακόρυφη πτώση στις αφίξεις και διανυκτερεύσεις, με την ΠΕ Αχαΐας να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση (από 82.877 σε 21.328 αφίξεις αλλοδαπών) και την Ηλεία να καταγράφει παρόμοια δραματική πτώση (από 190.287 σε 24.197 αφίξεις αλλοδαπών). Η πληρότητα των καταλυμάτων υποχώρησε σημαντικά σε όλες τις περιφερειακές ενότητες, με την Αιτωλοακαρνανία να κατεβαίνει από 26,3% το 2019 στο 20,5% το 2020.

Η περίοδος 2021-2023 χαρακτηρίζεται από σταδιακή αλλά ισχυρή ανάκαμψη, με το 2023 να σημειώνει σε πολλές περιπτώσεις υπέρβαση των προ-πανδημίας επιπέδων. Η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας παρουσιάζει εντυπωσιακή αύξηση στις αφίξεις αλλοδαπών (από 20.938 το 2019 σε 27.917 το 2023), ενώ η ΠΕ Ηλείας επιστρέφει σε υψηλά επίπεδα με 231.932 αφίξεις αλλοδαπών το 2023. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η βελτίωση της πληρότητας, με την ΠΕ Αχαΐας να φτάνει το 40,4% το 2023 (έναντι 33,2% το 2019) και την ΠΕ Ηλείας το 39,2%. Συνολικά για την Περιφέρεια, οι αφίξεις αλλοδαπών αυξήθηκαν από 294.102 το 2019 σε 360.637 το 2023, ενώ η πληρότητα βελτιώθηκε από 33,0% σε 39,6%, υποδεικνύοντας όχι μόνο ανάκαμψη αλλά και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

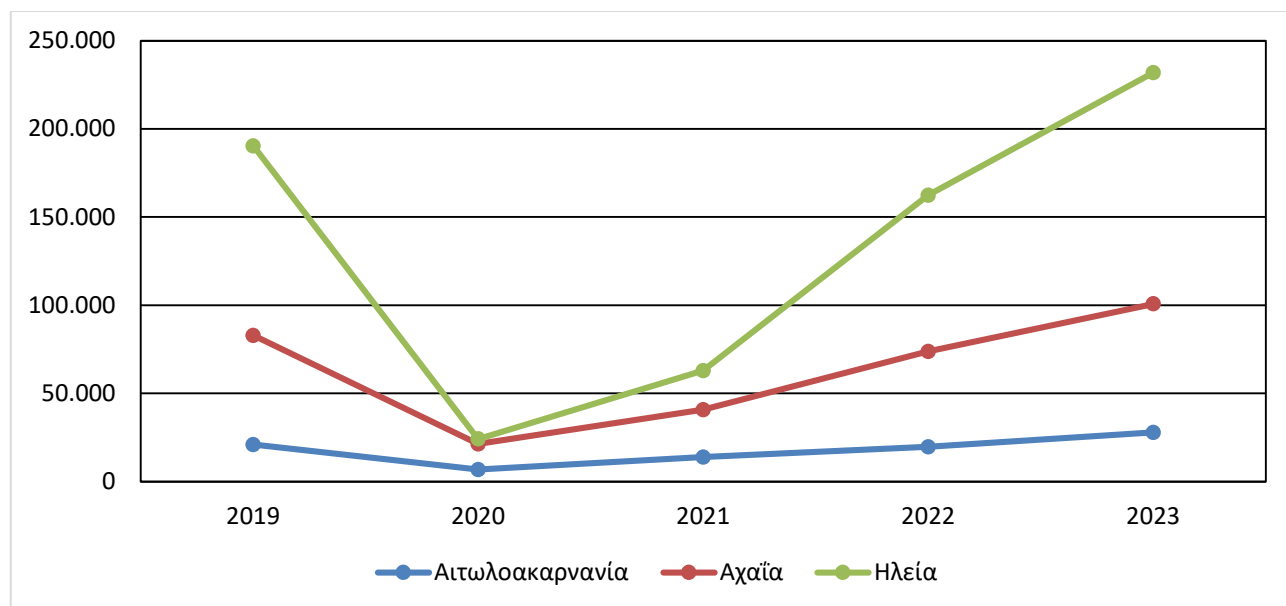
Πίνακας 38: Στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα (2019-2023).

Διοικητικές Ενότητες	Κατηγορία	2019	2020	2021	2022	2023
Αιτωλοακαρνανία	Αφίξεις αλλοδαπών	20.938	6.828	13.835	19.656	27.917
	Αφίξεις ημεδαπών	98.842	59.999	62.551	104.760	115.310
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	123.109	18.989	54.679	111.432	147.167
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	199.982	114.889	118.154	210.020	229.535
	Πληρότητα	26,3%	20,5%	27,1%	30,4%	38,7%
Αχαΐα	Αφίξεις αλλοδαπών	82.877	21.328	40.812	73.782	100.788
	Αφίξεις ημεδαπών	216.460	112.014	126.389	212.196	258.639

Διοικητικές Ενότητες	Κατηγορία	2019	2020	2021	2022	2023
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	321.336	65.445	131.340	256.359	327.378
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	447.474	250.065	276.129	436.222	511.575
	Πληρότητα	33,2%	23,6%	28,3%	35,9%	40,4%
Ηλεία	Αφίξεις αλλοδαπών	190.287	24.197	62.950	162.432	231.932
	Αφίξεις ημεδαπών	95.188	53.746	67.322	95.553	109.672
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	658.697	130.852	292.757	493.492	643.440
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	248.675	147.560	188.178	233.610	258.546
	Πληρότητα	36,0%	23,1%	31,5%	34,7%	39,2%
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	Αφίξεις αλλοδαπών	294.102	52.353	117.597	255.870	360.637
	Αφίξεις ημεδαπών	410.490	225.759	256.262	412.509	483.621
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	1.103.142	215.286	478.776	861.283	1.117.985
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	896.131	512.514	582.461	879.852	999.656
	Πληρότητα	33,0%	22,7%	29,5%	34,3%	39,6%

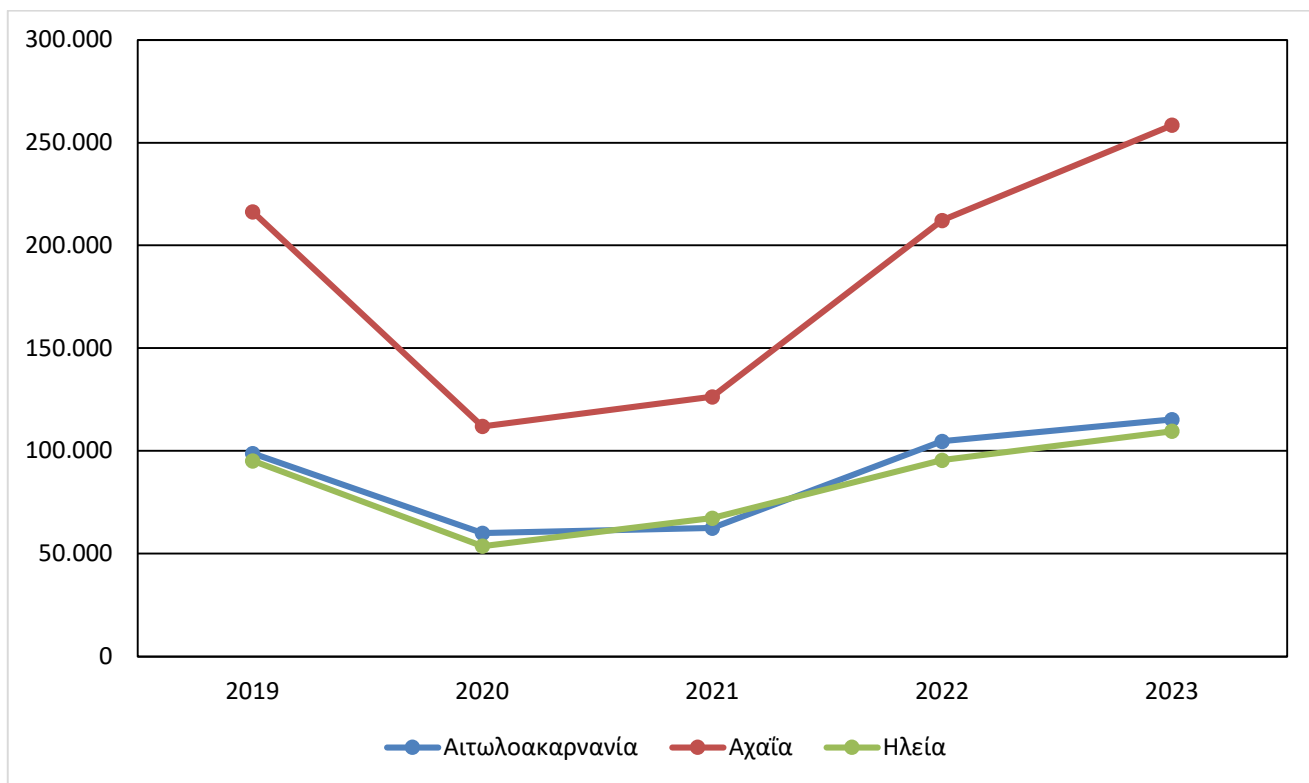
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 40: Αφίξεις αλλοδαπών ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).

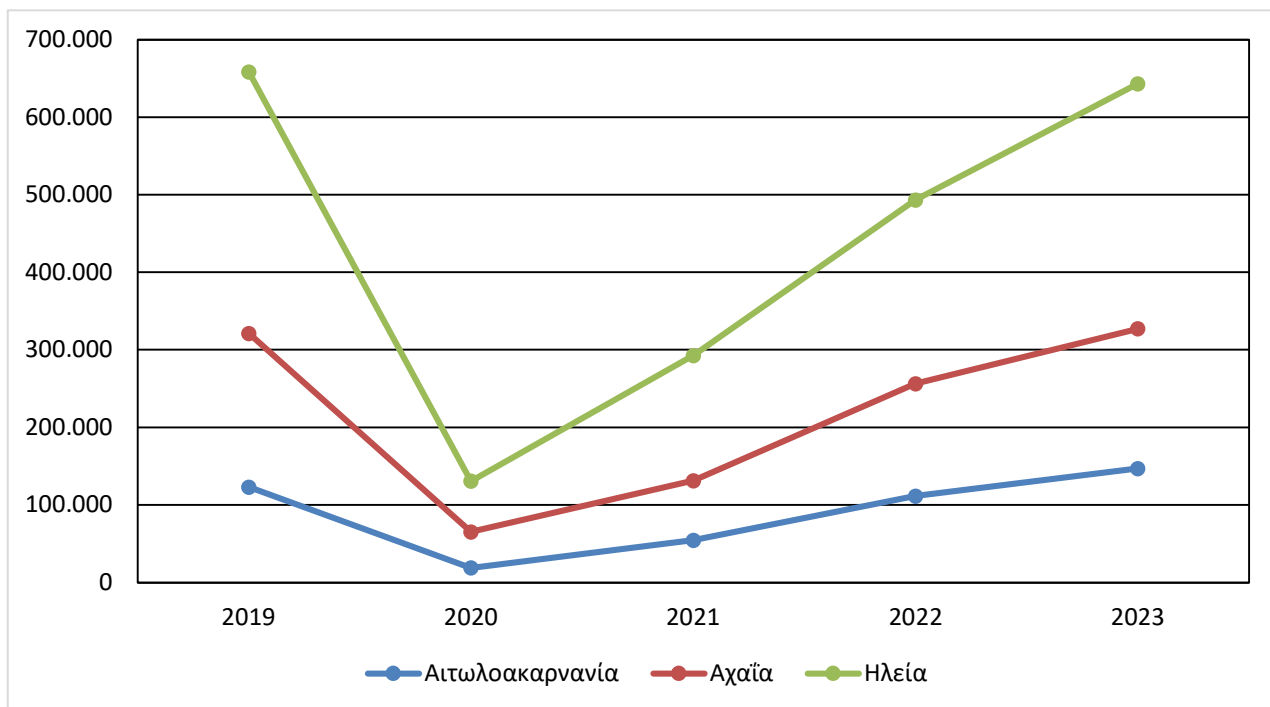
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 41: Αφίξεις ημεδαπών ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).

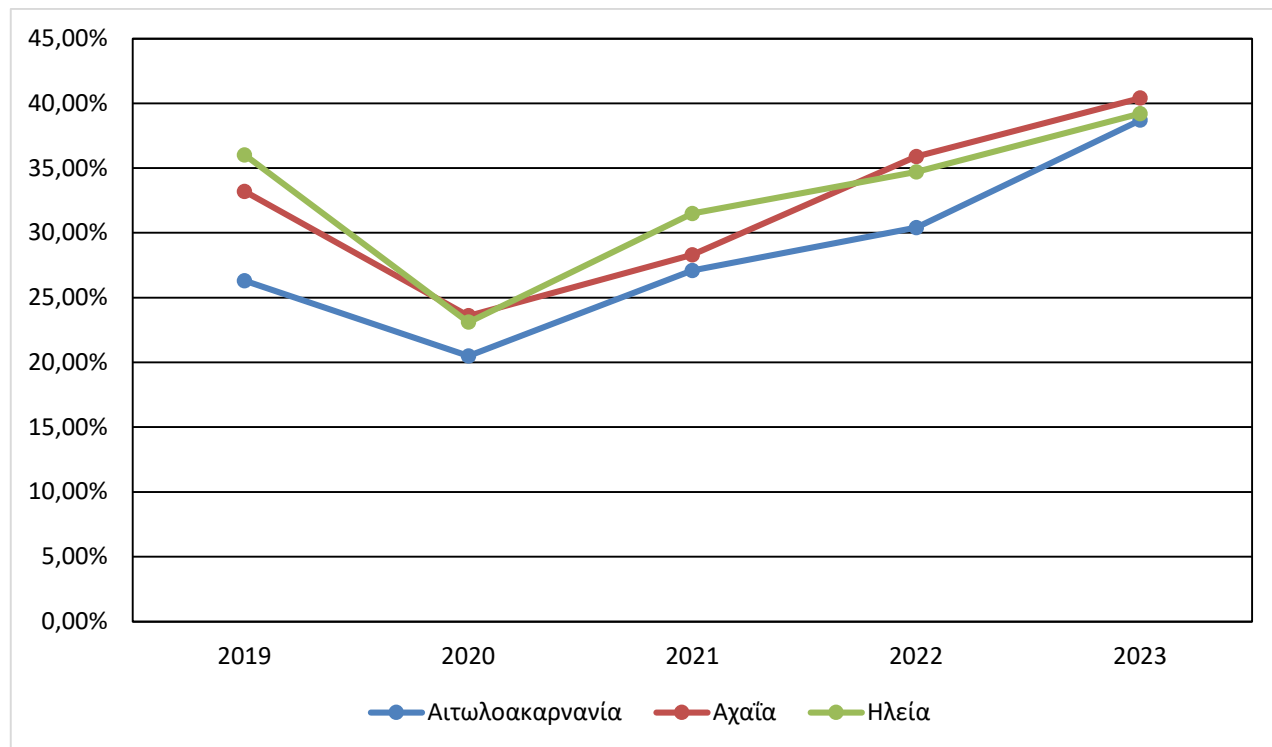
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 42: Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).

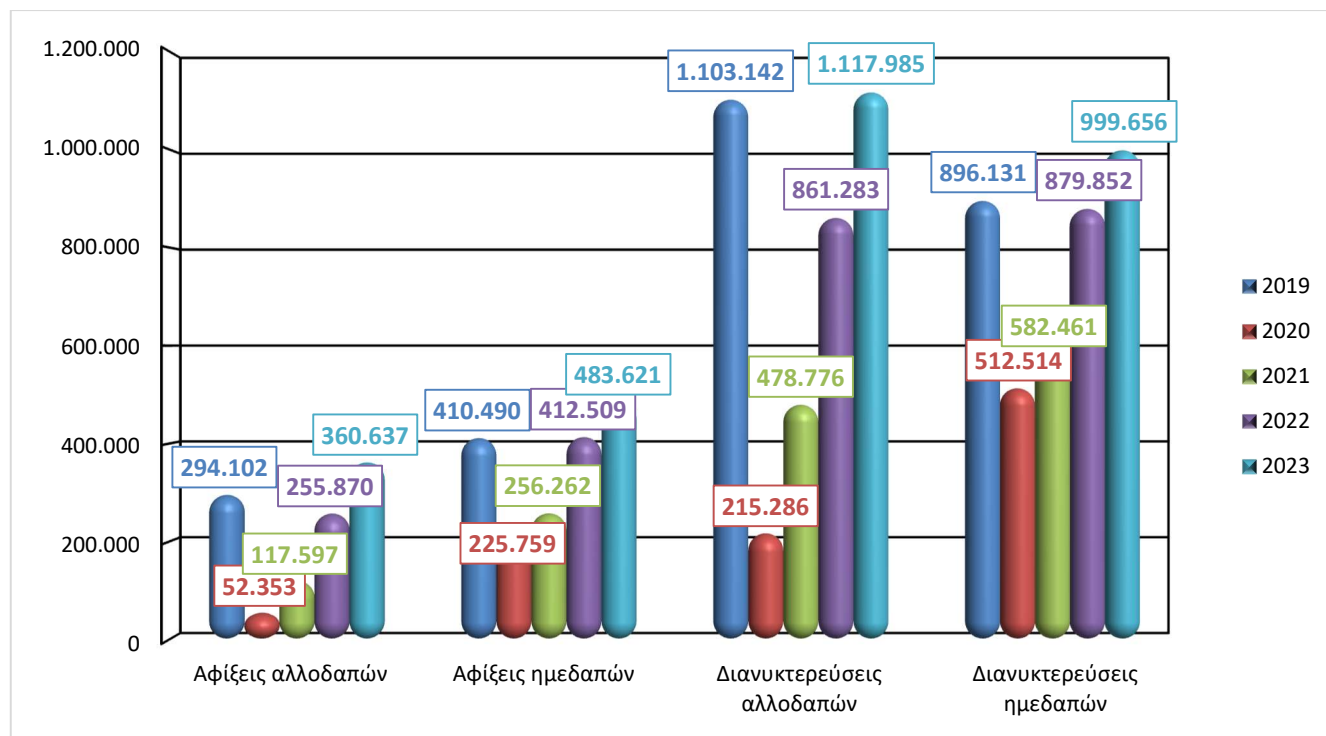
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 43: Ποσοστό πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (% 2019-2023).

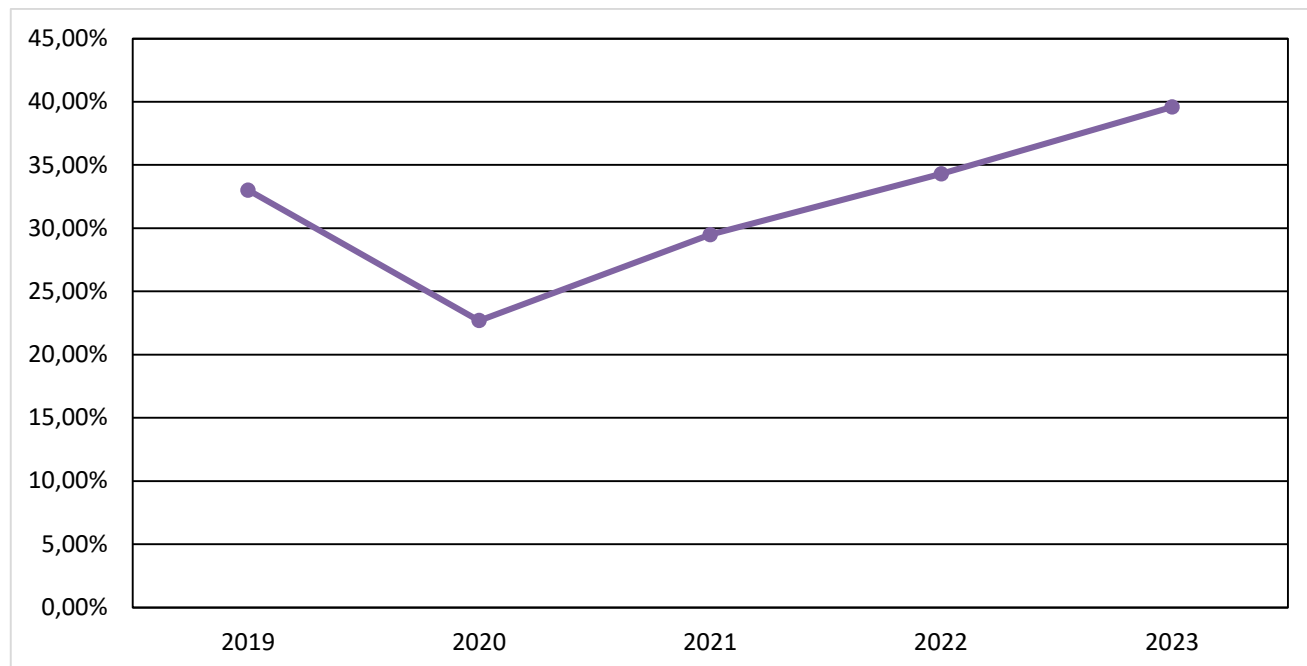
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 44: Στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων αλλοδαπών και ημεδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 45: Ποσοστό πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (% 2019-2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ και INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Το 2024 η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιπροσωπεύει το 3% των μονάδων, το 2% των δωματίων και το 2% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 273 μονάδες με 9.980 δωμάτια και 19.869 κλίνες.

Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών, παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση στις ξενοδοχειακές μονάδες με 3* και 2* ενώ χαμηλή στα 5* και 1* ξενοδοχεία.

Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανομημένη, με εξαίρεση τα 1*. Παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες.

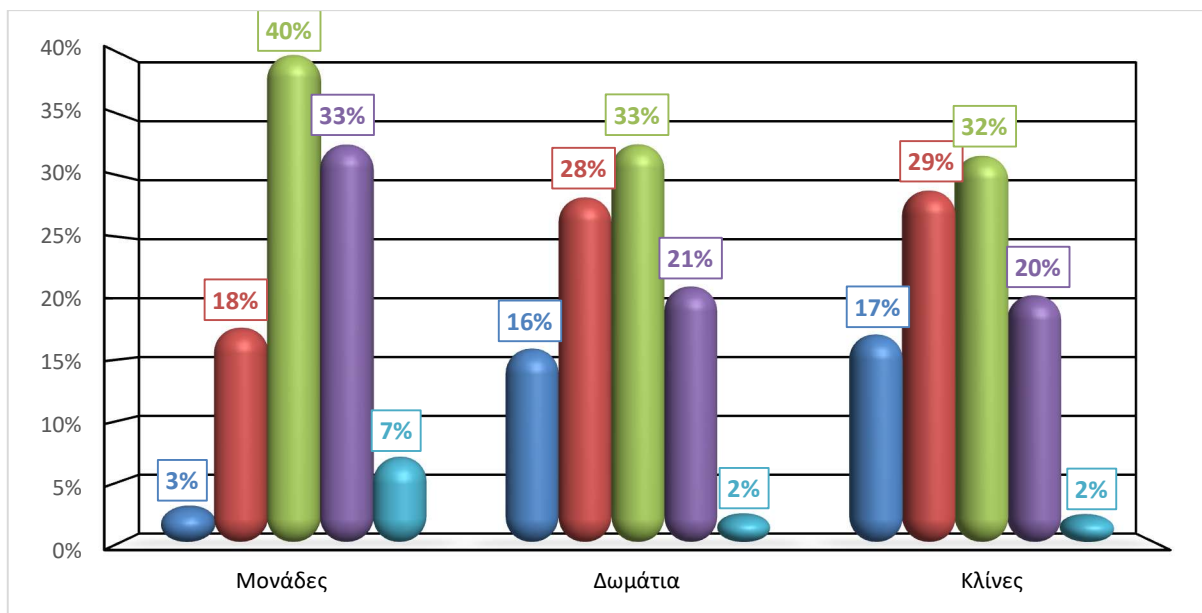
Πίνακας 39: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2024).

Διοικητική Ενότητα	Κατηγορία	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	Μονάδες	1	9	37	24	7	78
	Δωμάτια	17	413	1.083	492	83	2.088
	Κλίνες	40	919	2.055	953	157	4.124
ΠΕ Αχαΐας	Μονάδες	2	24	42	33	6	107
	Δωμάτια	22	1.551	1.406	732	81	3.792
	Κλίνες	39	3.117	2.769	1.405	152	7.482
ΠΕ Ηλείας	Μονάδες	5	15	30	32	6	88
	Δωμάτια	1.544	857	766	869	64	4.100
	Κλίνες	3.303	1.692	1.470	1.665	133	8.263
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Μονάδες	8	48	109	89	19	273
	Δωμάτια	1.583	2.821	3.255	2.093	228	9.980
	Κλίνες	3.382	5.728	6.294	4.023	442	19.869

Διοικητική Ενότητα	Κατηγορία	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	Μονάδες	835	1.898	2.973	3.251	1.147	10.104
	Δωμάτια	109.628	130.705	101.060	84.209	21.761	447.363
	Κλίνες	228.388	254.621	190.285	151.008	41.824	866.126

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 46: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (% , 2024).

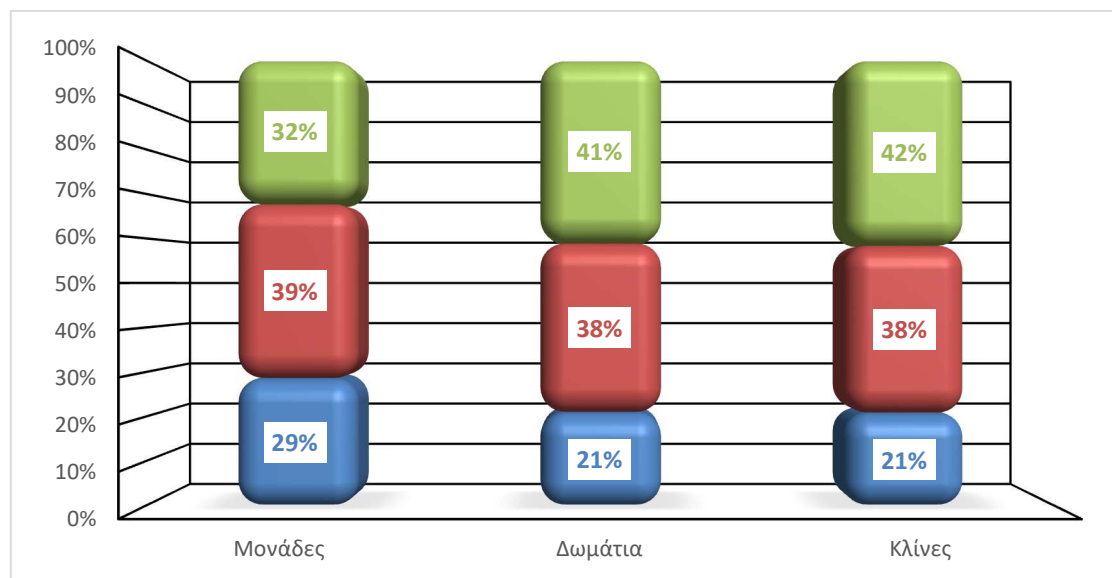

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Αναφορικά με τις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες, παρατηρείται ότι:

- Η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας αντιπροσωπεύει το 21% του ξενοδοχειακού δυναμικού σε δωμάτια της Περιφέρειας με 78 μονάδες, 2.088 δωμάτια και 4.124 κλίνες.
- Η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας διαθέτει το 38% του δυναμικού της Περιφέρειας με 107 μονάδες, 3.792 δωμάτια και 7.482 κλίνες και
- Η Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας αντιπροσωπεύει το 41% των δωματίων της Περιφέρειας με 88 μονάδες, 4.010 δωμάτια και 8.263 κλίνες.

Διάγραμμα 47: Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε μονάδες, δωμάτια και κλίνες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2024).

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας & INSETI Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Εξετάζοντας τις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις για το 2023, παρατηρείται ότι στην Ελλάδα ξεπέρασαν τα προ πανδημίας επίπεδα σημειώνοντας την περίοδο 2019-2023 αύξηση κατά +12% (από 21,6 εκατ. το 2019 σε 24,1 εκατ. το 2023) με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας να ακολουθεί την ίδια τάση (+19%, από 385 χιλ. το 2019 σε 459 χιλ. το 2023).

Παρόμοια ήταν η εικόνα την περίοδο 2022-2023, καταγράφοντας αύξηση διεθνών αεροπορικών αφίξεων κατά +12% (από 21,6 εκατ. το 2022 σε 24,1 εκατ. το 2023) στην Ελλάδα και κατά 9% στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (από 422 χιλ. το 2022 σε 459 χιλ. το 2023).

Πίνακας 40: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	6.414.709	5.552.227	7.073.625	10	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	4.617.315	5.266.578	5.319.157	15	1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	4.455.810	4.702.687	5.010.526	12	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.644.287	2.946.490	3.185.614	20	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.341.743	1.975.959	2.359.090	1	19

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	385.152	421.560	459.496	19	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	205.802	241.926	254.993	24	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	207.098	184.649	200.894	-3	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	153.364	160.060	135.160	-12	-16
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	122.933	101.553	122.342	0	20
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	14.776	6.766	8.787	-41	30
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.100	3.360	2.038	-34	-39
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0	0	0		
ΕΛΛΑΔΑ	21.566.089	21.563.8185	24.131.722	12	12

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Το 2023 η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιπροσώπευε το 2% των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της χώρας. Την περίοδο 2019-2023, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +19% (από 385 χιλ. το 2019 σε 459 χιλ. το 2023). Επιμέρους, το αεροδρόμιο του Ακτίου κατέγραψε αύξηση κατά +30% (από 301 χιλ. το 2019 σε 392 χιλ. το 2023) ενώ το αεροδρόμιο του Άραξου μείωση κατά -20% (από 84 χιλ. το 2019 σε 67 χιλ. το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στα αεροδρόμια της Περιφέρειας κατέγραψαν αύξηση κατά +9% (από 422 χιλ. το 2022 σε 459 χιλ. το 2023). Επιμέρους, όλα τα αεροδρόμια εμφάνισαν αύξηση: Άκτιο (+5%, από 372 χιλ. το 2022 σε 392 χιλ. το 2023) και Άραξο (+36%, από 49 χιλ. το 2022 σε 67 χιλ. το 2023).

Πίνακας 41: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).

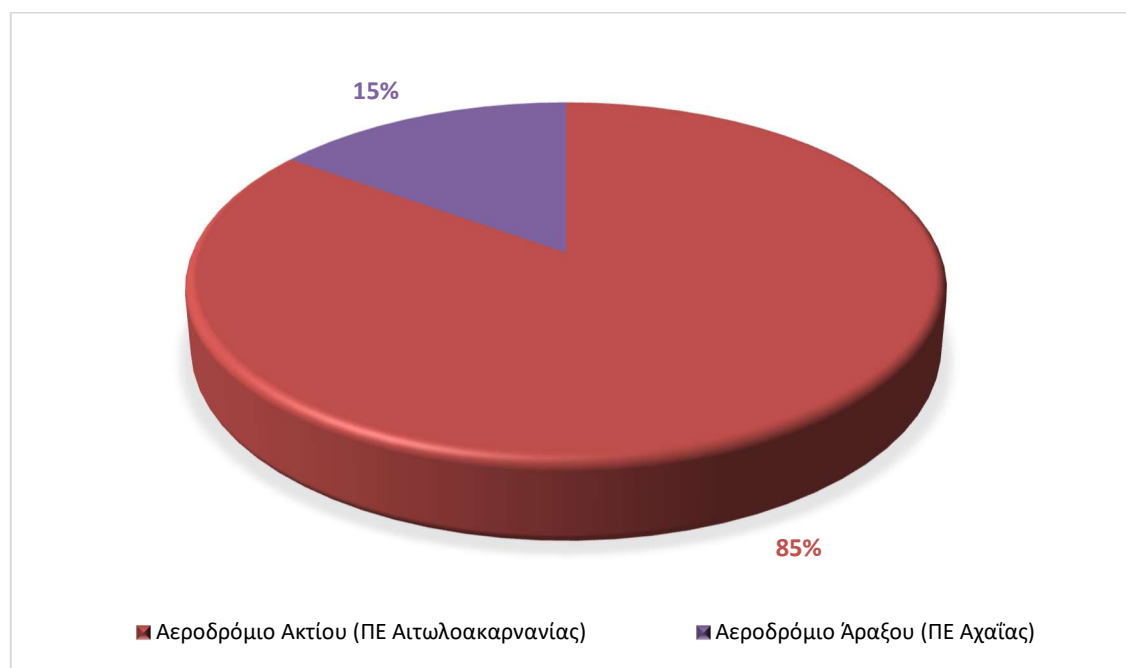
ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	300.698	372.103	392.070	30	5

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΑΧΑΪΑ	84.454	49.457	67.426	-20	36
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	385.152	421.560	459.496	19	9

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για το 2023, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των αφίξεων (85%) πραγματοποιήθηκαν στην Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας (αεροδρόμιο Ακτίου) ενώ το υπόλοιπο 15% καταγράφηκε στην Ενότητα Αχαΐας (αεροδρόμιο Άραξου).

Διάγραμμα 48: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά αεροδρόμιο (2023).

Πηγή: INSETE Intelligence, 2025 & ίδια επεξεργασία.

Όσον αφορά στις αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού, το 2023, η Ελλάδα ξεπέρασε σε όρους αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού τα επίπεδα του 2019, σημειώνοντας την περίοδο 2019-2023 αύξηση κατά +12% (από 8,6 εκατ. το 2019 σε 9,6 εκατ. το 2023). Αντίθετα, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρατηρήθηκε μείωση της τάξης του 60% (από 5 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, οι αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού της χώρας σημείωσαν αύξηση κατά +18% (από 8,1 εκατ. το 2022 σε 9,6 εκατ. το 2023). Επιμέρους, όλες οι

Περιφέρειες εμφάνισαν θετική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (-8%, από 2 χιλ. το 2022 σε 2 χιλ. το 2023) και Δυτικής Μακεδονίας.

Πίνακας 42: Αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	3.989.842	3.782.527	4.502.623	13	19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.630.081	1.543.446	1.784.935	9	16
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	991.611	947.512	1.186.525	20	25
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.070.857	956.897	1.134.876	6	19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	442.720	428.824	490.563	11	14
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	259.208	259.252	283.046	9	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	151.263	143.517	167.054	10	16
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	26.594	26.044	30.588	15	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	50.993	21.114	26.776	-47	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	12.013	12.238	13.182	10	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.108	5.546	10.224	100	84
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3.547	2.921	2.683	-24	-8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.214	2.284	2.107	-60	-8
ΕΛΛΑΔΑ	8.639.051	8.132.122	9.635.182	12	18

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναλυτικότερα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιπροσωπεύει το 2023 το 0,02% των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2019-2023, οι αφίξεις εσωτερικού στα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν πτώση κατά -60% (από 5 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2023). Επιμέρους, το αεροδρόμιο του Ακτίου (ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας) κατέγραψε μείωση αφίξεων κατά -63% (από 5 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2023) ενώ το αεροδρόμιο του Άραξου (ΠΕ Αχαΐας) αύξηση κατά +270% (από 47 αφίξεις το 2019 σε 174 αφίξεις το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, οι αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κατέγραψαν μείωση κατά -8% (από 2 χιλ. το 2022 σε 2 χιλ. το 2023). Επιμέρους, το αεροδρόμιο του Ακτίου (Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας) κατέγραψε μείωση αφίξεων κατά -15% (από 2 χιλ. το 2022 σε 2 χιλ. το 2023) ενώ το αεροδρόμιο του Άραξου (Ενότητα Αχαΐας) δεν κατέγραψε αφίξεις το 2022 ενώ το 2023 υποδέχτηκε 174 αφίξεις.

Πίνακας 43: Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	5.167	2.284	1.933	-63	-15
ΑΧΑΪΑ	47	0	174	270	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.214	2.280	2.107	-60	-8

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETI Intelligence, 2025.

Παρακάτω ακολουθεί ένας Πίνακας με τις Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στο αεροδρόμιο Άραξου (ΠΕ Αχαΐας) για το 2024.

Πίνακας 44: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2024).

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ			
Διεθνείς		Εσωτερικού	
Άραξος		Άραξος	
Ιανουάριος	0	Ιανουάριος	0
Φεβρουάριος	0	Φεβρουάριος	0
Μάρτιος	0	Μάρτιος	0
Απρίλιος	0	Απρίλιος	0
Μάιος	7.040	Μάιος	3
Ιούνιος	14.532	Ιούνιος	0
Ιούλιος	18.564	Ιούλιος	0
Αύγουστος	17.601	Αύγουστος	0
Σεπτέμβριος	14.633	Σεπτέμβριος	0
Οκτώβριος	4.776	Οκτώβριος	0
Νοέμβριος	0	Νοέμβριος	0
Δεκέμβριος	0	Δεκέμβριος	0
ΣΥΝΟΛΟ 2024	77.146	ΣΥΝΟΛΟ 2024	3

Πηγή: ΥΠΑ & INSETI Intelligence, 2025 & ίδια επεξεργασία.

Στην Ενότητα αυτή καταγράφονται οι διακινηθέντες (επιβίβαση και αποβίβαση με Ε/Γ και Ο/Γ) επιβάτες εσωτερικού από τους κατά τόπους λιμένες της χώρας.

Οι διακινηθέντες εσωτερικού την περίοδο 2019-2023, στους λιμένες της χώρας σημείωσαν αύξηση κατά +1% (από 71,5 εκατ. το 2019 σε 72,0 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά +8% (από 4,3 εκατ. το 2019 σε 4,7 εκατ. το 2023).

Παρόμοια ήταν η εικόνα και την περίοδο 2022-2023, αν και με πιο έντονους ρυθμούς αύξησης. Συγκεκριμένα, οι διακινηθέντες επιβάτες την περίοδο 2022-2023 κατέγραψαν αύξηση κατά +6% (από 67,8 εκατ. το 2022 σε 72,0 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά +15% (από 4,1 εκατ. το 2022 σε 4,7 εκατ. το 2023).

Πίνακας 45: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	30.485.427	29.471.787	30.478.108	0%	3%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	14.793.013	14.321.848	14.741.018	0%	3%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5.500.435	4.763.893	5.427.303	-1%	14%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	4.560.142	4.326.368	4.940.857	8%	14%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.337.932	4.063.851	4.668.834	8%	15%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	3.137.320	2.600.519	2.739.861	-13%	5%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.219.910	2.049.541	2.188.212	-1%	7%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	1.760.639	1.690.474	2.042.267	16%	21%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.282.019	1.342.159	1.460.714	14%	9%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.546.644	1.309.899	1.212.949	-22%	-7%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	984.872	997.215	1.063.193	8%	7%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	979.349	821.636	1.008.048	15%	23%
ΕΛΛΑΔΑ	71.486.702	67.759.190	71.971.364	1%	6%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για το 2023, αντιπροσωπεύει το 6% των διακινηθέντων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2019-2023, οι λιμένες της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση στην διακίνηση επιβατών κατά +8% (από 4,3 εκατ. το 2019 σε 4,7 εκατ. το 2023). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενότητες Αχαΐας (+17%, από 1,4 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+14%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2023) να εμφανίζουν αύξηση ενώ αντιθετα η Ενότητα Ηλείας (-6%, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2023) μείωση.

Την περίοδο 2022-2023, η διακίνηση επιβατών στα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψε αύξηση κατά +15% (από 4,1 εκατ. το 2022 σε 4,7 εκατ. το 2023). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες εμφάνισαν αύξηση: Αχαΐας (+15%, από 1,4 εκατ. το 2022 σε 1,6 εκατ. το 2023), Ηλείας (+14%, από 1,4 εκατ. το 2022 σε 1,5 εκατ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+15%, από 1,3 εκατ. το 2022 σε 1,5 εκατ. το 2023).

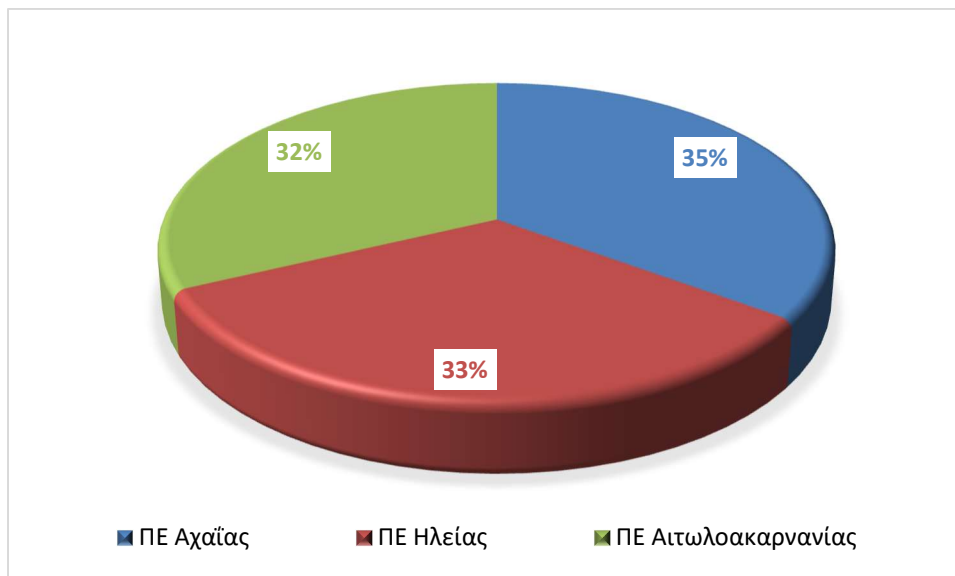
Πίνακας 46: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	1.381.580	1.404.647	1.619.994	17	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	1.643.374	1.352.650	1.547.363	-6	14
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.312.978	1.306.554	1.501.477	14	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.337.932	4.063.851	4.668.834	8	15

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας για το 2023, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Αχαΐας αντιπροσωπεύει το 35% της επιβατικής κίνησης και ακολουθούν οι Ενότητες Ηλείας (33%) και Αιτωλοακαρνανίας (32%).

Διάγραμμα 49: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Τέλος, ακολουθεί ένας αναλυτικός Πίνακας με τους διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα και λιμάνι για το 2023.

Πίνακας 47: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα και λιμάνι (2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΛΙΜΑΝΙ	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ (ΚΑΤΑΠΛΟΙ)	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ (ΑΠΟΠΛΟΙ)	ΣΥΝΟΛΑ ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΩΝ
		ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ
Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας	Αντίριο	744.475	695.311	1.439.786
	Αστακός	30.006	31.685	61.691
Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	Ρίο	695.311	744.475	1.439.786
	Πάτρα	91.399	88.809	180.208
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας	Κυλλήνη	775.911	771.452	1.547.363
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		2.337.102	2.331.732	4.668.834

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Όσον αφορά στην ακτοπλοϊκή κίνηση εξωτερικού στο σύνολο της χώρας, οι διακινηθέντες εξωτερικού την περίοδο 2019-2023 σημείωσαν αύξηση κατά +2% (από 1,8 εκατ. το 2019 σε 1,8 εκατ. το 2023). Αντίθετα, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) παρατηρείται μείωση κατά 24% (από 482 χιλ. το 2019 σε 368 χιλ. το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, οι διακινηθέντες εξωτερικού κατέγραψαν επίσης αύξηση κατά +8% (από 1,7 εκατ. το 2022 σε 1,8 εκατ. το 2023). Επιμέρους, όλα τα λιμάνια σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση το λιμάνι της Πάτρας (-2%, από 377 χιλ. το 2022 σε 368 χιλ. το 2023).

Πίνακας 48: Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	956.710	890.707	958.387	0	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	347.485	418.703	492.445	42	18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	482.198	376.517	367.763	-24	-2
ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	6.694	726	3.444	-49	374
ΕΛΛΑΔΑ	1.793.087	1.686.653	1.822.039	2	8

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ίδια επεξεργασία.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2023, παρατηρείται ότι το 20% εντοπίζεται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Τέλος, ακολουθεί ένας αναλυτικός Πίνακας με τους διακινηθέντες εξωτερικού στο λιμάνι της Πάτρας για τα έτη 2018-2022.

Πίνακας 49: Διακινηθέντες εξωτερικού στο λιμάνι της Πάτρας (2018-2022).

ΕΤΟΣ	Λιμάνι	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ (ΚΑΤΑΠΛΟΙ)	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ (ΑΠΟΠΛΟΙ)	ΣΥΝΟΛΑ ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΩΝ
		ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ
2022	Πάτρας	197.753	178.764	376.517
2021		147.574	160.551	308.125
2020		109.132	109.633	218.765
2019		230.864	251.334	482.198
2018		238.228	251.355	489.583

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ίδια επεξεργασία.

Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2019-2023 σημείωσε αύξηση κατά +31% (από 3.979 το 2019 σε 5.231 το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά +9% (από 201 το 2019 σε 219 το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας κατέγραψε αύξηση κατά +10% (από 4.777 κρουαζιερόπλοια το 2022 σε 5.231

κρουαζιερόπλοια το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά +4%, από 211 το 2022 σε 219 το 2023).

Πίνακας 50: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.778	2.205	2.529	42	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	677	861	947	40	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	573	550	539	-6	-2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	397	402	447	13	11
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	182	249	258	42	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑ	201	211	219	9	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6	61	68	1.033	11
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	35	81	63	80	-22
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	62	60	54	-13	-10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	45	38	46	2	21
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	7	35	36	414	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	16	24	25	56	4
ΕΛΛΑΔΑ	3.979	4.777	5.231	31	10

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναλυτικότερα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιπροσωπεύει το 2023 το 4% της κίνησης κρουαζιερόπλοιων της χώρας. Την περίοδο 2019-2023 τα λιμάνια της Περιφέρειας (Κατάκολο και Πάτρα) κατέγραψαν αύξηση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά +9% (από 201 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 219 κρουαζιερόπλοια το 2023). Επιμέρους, και τα δύο λιμάνια σημείωσαν αύξηση: Κατάκολο (+4%, από 199 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 206 κρουαζιερόπλοια το 2023) και Πάτρα (+550%, από 2 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 13 κρουαζιερόπλοια το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε αύξηση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά +4% (από 211 κρουαζιερόπλοια το 2022 σε 219 κρουαζιερόπλοια το 2023). Επιμέρους, το Κατάκολο (+4%, από 198 κρουαζιερόπλοια το 2022 σε 206 κρουαζιερόπλοια το 2023) εμφάνισε αύξηση ενώ η κίνηση στο λιμάνι της Πάτρας (από 13 κρουαζιερόπλοια το 2022 σε 13 κρουαζιερόπλοια το 2023) παρέμεινε αμετάβλητη.

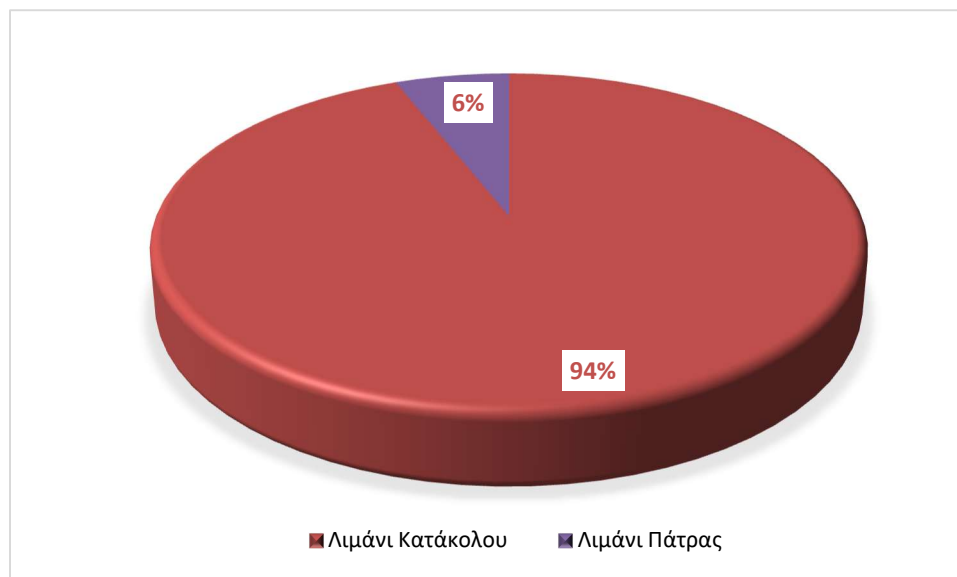
Πίνακας 51: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).

ΛΙΜΑΝΙ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΚΑΤΑΚΟΛΟ	199	198	206	4	4
ΠΑΤΡΑΣ	2	13	13	550	0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	201	211	219	9	4

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2023, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο στην Περιφέρεια κατέχει το λιμάνι του Κατάκολου (94%) ενώ το υπόλοιπο 6% το λιμάνι της Πάτρας.

Διάγραμμα 50: Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά λιμάνι (2023).

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος & INSETE Intelligence, 2025 & ίδια επεξεργασία.

Στη συνέχεια, εξετάζοντας τον αριθμό αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της Ελλάδας, την περίοδο 2019-2023 σημείωσαν αύξηση κατά +26% (από 5,6 εκατ. το 2019 σε 7,0 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημειώθηκε μείωση (-6%, από 415 χιλ. το 2019 σε 391 χιλ. το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της χώρας σημείωσαν αύξηση κατά +51% (από 4,6 εκατ. το 2022 σε 7,0 εκατ. το 2023) ενώ η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε ακόμα μεγαλύτερη πρόοδο (+55%, από 251 χιλ. το 2022 σε 391 χιλ. το 2023).

Τέλος, αξιοσημείωτο είναι την περίοδο 2022-2023, η συγκριτικά υψηλότερη αύξηση στις αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας (+51%) έναντι της κίνησης κρουαζιερόπλοιων (+10%).

Πίνακας 52: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.264.893	2.034.469	3.164.389	40	56
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.108.221	987.964	1.628.065	47	65
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.044.160	693.150	950.878	-9	37
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	607.268	500.392	638.176	5	28
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑ	414.935	251.478	390.557	-6	55
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	65.392	47.668	72.741	11	53
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4.865	36.670	60.977	1.153	66
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	15.429	44.512	35.078	127	-21
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	2.699	13.315	21.052	680	58
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	17.217	10.862	15.006	-13	38
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	2.137	5.671	6.770	217	19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.168	3.599	4.326	-16	20
ΕΛΛΑΔΑ	5.552.384	4.629.650	6.988.015	26	51

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναλυτικότερα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιπροσωπεύει το 2023 το 6% των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας της χώρας. Την περίοδο 2019-2023, τα λιμάνια της Περιφέρειας (Κατάκολο και Πάτρα) κατέγραψαν μείωση στις αφίξεις επιβατών κατά -6% (από 415 χιλ. το 2019 σε 391 χιλ. το 2023). Επιμέρους, και τα δύο λιμάνια

σημείωσαν πτώση: Κατάκολο (-6%, από 414 χιλ. το 2019 σε 390 χιλ. το 2023) και Πάτρα (-67%, από 1 χιλ. το 2019 σε 404 αφίξεις το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε αύξηση στις αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας κατά +55% (από 251 χιλ. το 2022 σε 391 χιλ. το 2023). Επιμέρους, το λιμάνι του Κατάκολου (+56%, από 251 χιλ. το 2022 σε 390 χιλ. το 2023) εμφάνισε αύξηση ενώ αντίθετα το λιμάνι της Πάτρας (-41%, από 685 αφίξεις το 2022 σε 404 αφίξεις το 2023) μείωση.

Πίνακας 53: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).

ΛΙΜΑΝΙ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΚΑΤΑΚΟΛΟ	413.716	250.793	390.453	-6	56
ΠΑΤΡΑΣ	1.219	685	404	-67	-41
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	414.935	251.478	390.557	-6	55

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για το 2023, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των αφίξεων εντοπίζεται στο λιμάνι του Κατάκολου (99,9%) ενώ μόλις το 0,1% εντοπίζεται στο λιμάνι της Πάτρας.

Ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2019-2023 σημείωσε μείωση κατά -2% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 5,8 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε μείωση κατά -34% (από 223 χιλ. το 2019 σε 148 χιλ. το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας κατέγραψε αύξηση κατά +25% (από 4,6 εκατ. το 2022 σε 5,8 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά +7% (από 138 χιλ. το 2022 σε 148 χιλ. το 2023).

Πίνακας 54: Επισκέπτες σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	2.785.289	2.381.160	3.074.559	10	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	687.717	510.428	681.674	-1	34

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	535.992	536.474	615.858	15	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	845.477	396.459	476.275	-44	20
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	390.509	238.646	307.753	-21	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	80.883	134.240	157.501	95	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑ	223.303	137.823	147.941	-34	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	102.647	78.001	88.676	-14	14
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	59.056	63.556	71.854	22	13
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	50.866	42.964	50.788	0	18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	47.913	46.462	50.788	3	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	69.460	53.327	36.664	-47	-31
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	16.815	17.361	23.341	39	34
ΕΛΛΑΔΑ	5.895.927	4.636.901	5.782.202	-2	25

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναλυτικότερα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το 2023 αντιπροσωπεύει το 3% των επισκέψεων σε μουσεία της Ελλάδας. Την περίοδο 2019-2023, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε μείωση στην επισκεψιμότητα των μουσείων της κατά -34% (από 223 χιλ. το 2019 σε 148 χιλ. το 2023). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενώτητες Ηλείας (-42%, από 186 χιλ. το 2019 σε 108 χιλ. το 2023) και Αχαΐας (-17%, από 31 χιλ. το 2019 σε 26 χιλ. το 2023) να σημειώνουν μείωση ενώ αντίθετα η Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας (+112%, από 6 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2023) αύξηση.

Την περίοδο 2022-2023, ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψε αύξηση κατά +7% (από 138 χιλ. το 2022 σε 148 χιλ. το 2023). Επιμέρους, όλες οι Ενώτητες εμφάνισαν αύξηση: Ηλείας (+3%, από 105 χιλ. το 2022 σε 108 χιλ. το 2023), Αχαΐας (+15%, από 23 χιλ. το 2022 σε 26 χιλ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+35%, από 10 χιλ. το 2022 σε 14 χιλ. το 2023).

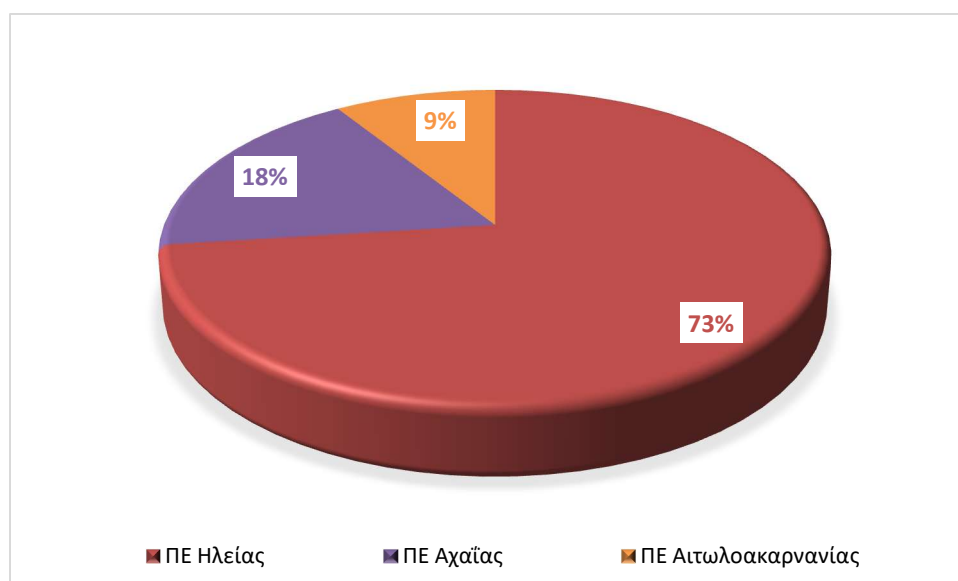
Πίνακας 55: Επισκέπτες σε μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	185.609	105.257	108.414	-42	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	31.278	22.508	25.943	-17	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	6.416	10.058	13.584	112	35
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	223.303	137.823	147.941	-34	7

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2023, παρατηρούμε ότι η Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας (73%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Αχαΐας (18%) και Αιτωλοακαρνανίας (9%).

Διάγραμμα 51: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2019-2023 σημείωσε μείωση κατά -2% (από 13,7 εκατ. το 2019 σε 13,4 εκατ. το 2023). Αντίθετα, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημειώθηκε αύξηση κατά +7% (από 532 χιλ. το 2019 σε 567 χιλ. το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, ο αριθμός των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας αυξήθηκε κατά +22% (από 10,9 εκατ. το 2022 σε 13,4 εκατ. το 2023).

Επιμέρους, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφηκε ακόμα μεγαλύτερη αύξηση, της τάξης του +36% (από 416 χιλ. το 2022 σε 567 χιλ. το 2023).

Πίνακας 56: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	6.234.154	4.335.887	5.582.244	-10	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	2.155.260	1.879.905	2.087.834	-3	11
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.922.796	1.571.397	1.996.069	4	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.495.796	1.470.747	1.570.066	5	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑ	532.089	416.051	567.426	7	36
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	40.071	336.737	486.056	19	44
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	398.153	340.746	406.502	2	19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	236.943	314.459	400.954	69	28
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	78.638	89.936	103.236	31	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	92.014	85.388	96.901	5	13
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	88.471	84.471	90.802	3	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	18.662	19.220	16.202	-13	-16
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.936	1.707	3.046	57	78
ΕΛΛΑΔΑ	13.663.351	10.946.651	13.407.338	-2	22

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναλυτικότερα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το 2023 αντιπροσωπεύει το 4% των επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Την περίοδο 2019-2023, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε αύξηση στον αριθμό των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους κατά +7% (από 532 χιλ. το 2019 σε 567 χιλ. το 2023). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενότητες Ηλείας (+5%, από 503 χιλ. το 2019 σε 526 χιλ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+53%, από 24 χιλ. το 2019 σε 36 χιλ. το 2023)

να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα η Ενότητα Αχαΐας (-8%, από 5 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2023) μείωση.

Την περίοδο 2022-2023, ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψε αύξηση κατά +36% (από 416 χιλ. το 2022 σε 567 χιλ. το 2023). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με την Ενότητα Αχαΐας (-15%, από 6 χιλ. το 2022 σε 5 χιλ. το 2023) να καταγράφει μείωση ενώ αντίθετα οι Ενότητες Ηλείας (+39%, από 379 χιλ. το 2022 σε 526 χιλ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+17%, από 31 χιλ. το 2022 σε 36 χιλ. το 2023) αύξηση.

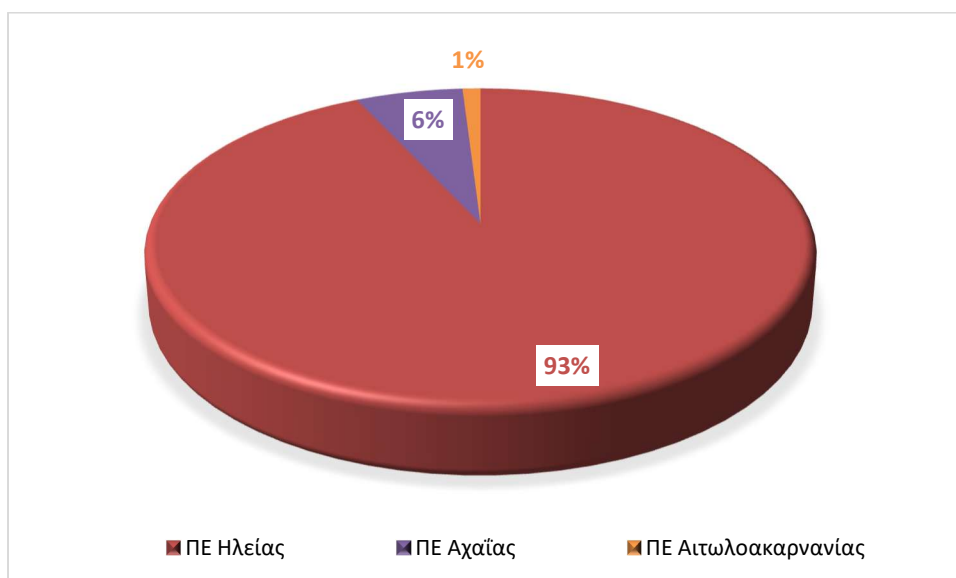
Πίνακας 57: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	502.979	379.123	526.148	5	39
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	23.765	31.152	36.358	53	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	5.345	5.776	4.920	-8	-15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	532.089	416.051	567.426	7	36

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2023, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηλείας (93%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας (6%) και Αχαΐας (1%).

Διάγραμμα 52: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

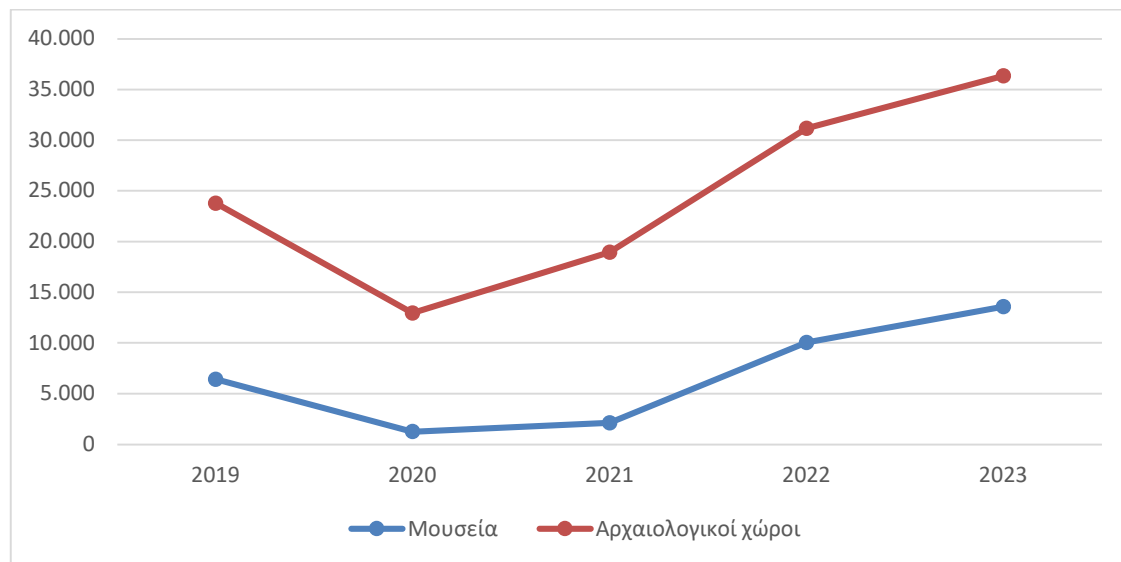
Ακολουθεί ένας συνολικός Πίνακας με τους επισκέπτες σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα για τα έτη 2019-2023.

Πίνακας 58: Επισκέπτες σε Μουσεία / Αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019-2023).

Περιφερειακές Ενότητες	Κατηγορία	2019	2020	2021	2022	2023
Αιτωλοακαρνανία	Μουσεία	6.416	1.260	2.127	10.058	13.584
	Αρχαιολογικοί χώροι	23.765	12.953	18.953	31.152	36.358
Αχαΐα	Μουσεία	31.278	3.917	7.335	22.508	25.943
	Αρχαιολογικοί χώροι	5.345	2.633	4.104	5.776	4.920
Ηλεία	Μουσεία	185.609	28.349	43.589	105.257	108.414
	Αρχαιολογικοί χώροι	502.979	84.505	170.364	379.123	526.148
Σύνολο	Μουσεία	223.303	33.526	53.051	137.823	147.941
	Αρχαιολογικοί χώροι	532.089	100.091	193.421	416.051	567.426

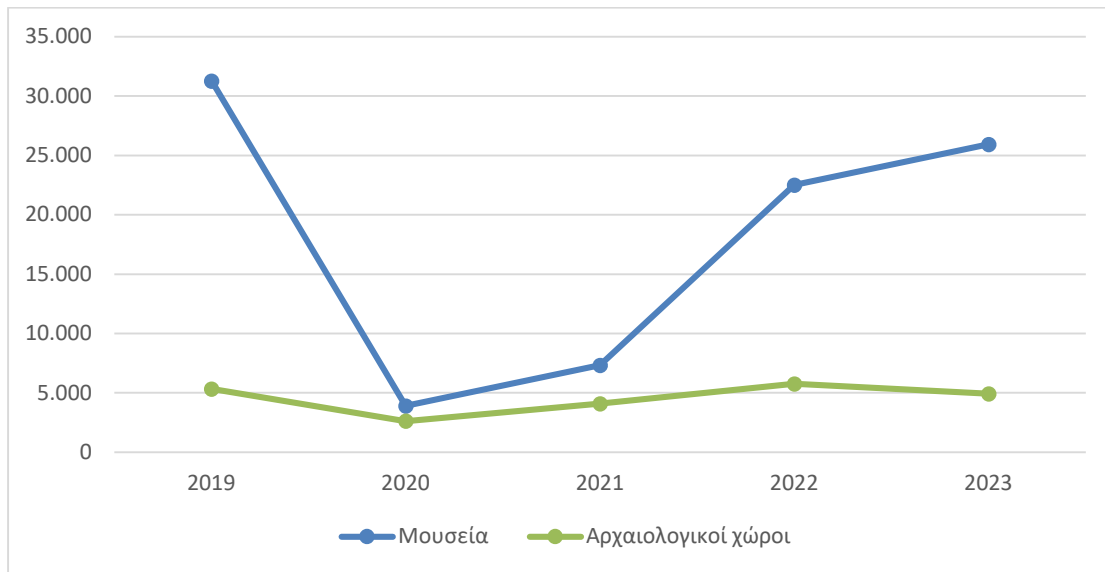
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 53: Επισκέπτες σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (2019-2023)

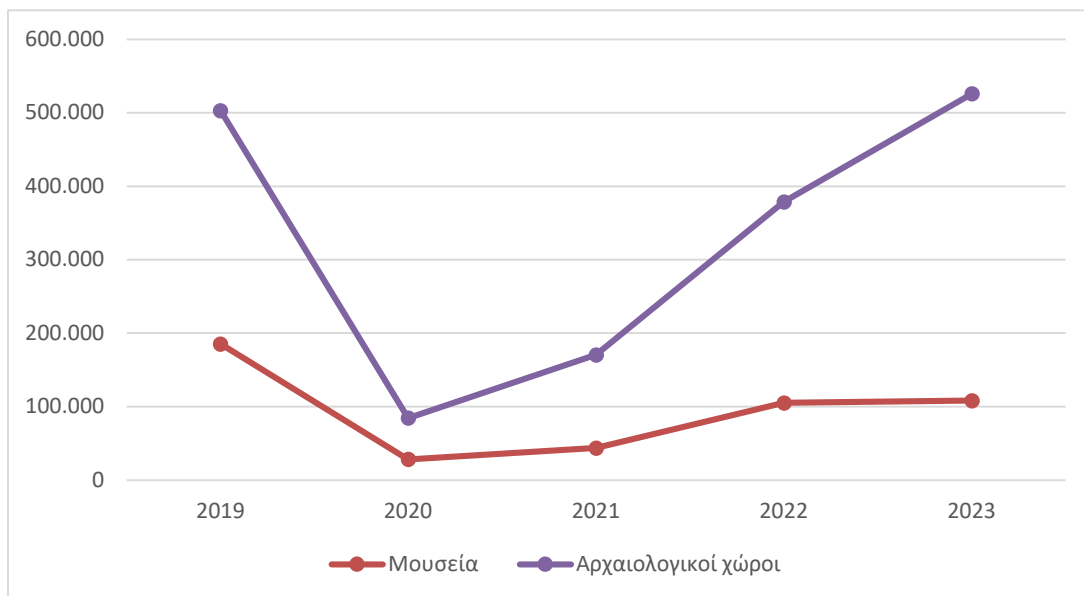
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 54: Επισκέπτες σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της ΠΕ Αχαΐας (2019-2023).

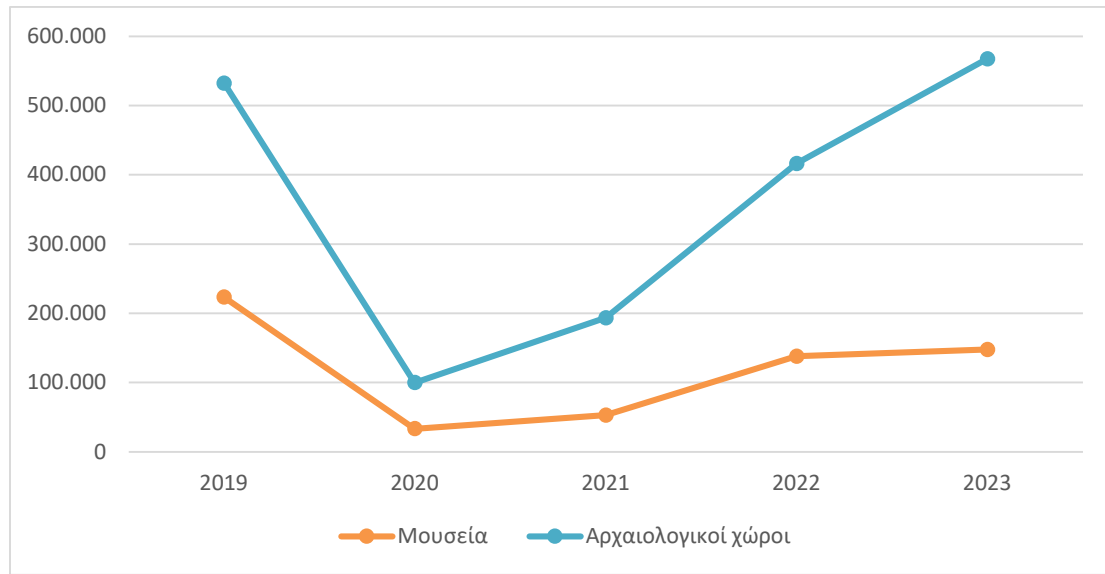
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 55: Επισκέπτες σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της ΠΕ Ηλείας (2019-2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Διάγραμμα 56: Επισκέπτες σε Μουσεία / Αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2019-2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία

Οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2019-2023 σημείωσαν αύξηση κατά +53% (από € 23,3 εκατ. το 2019 σε € 35,6 εκατ. το 2023). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (-25%, από € 935 χιλ. το 2019 σε € 705 χιλ. το 2023), Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας.

Την περίοδο 2022-2023, οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας παρουσίασαν αύξηση κατά +52% (από € 23,4 εκατ. το 2022 σε € 35,6 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά +20% (από € 587 χιλ. το 2022 σε € 705 χιλ. το 2023).

Πίνακας 59: Εισπράξεις σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €, 2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	13.546.010	14.117.747	24.027.714	77	70
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.410.001	2.651.530	3.215.626	33	21
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	2.277.840	2.449.235	2.866.430	26	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.380.806	1.491.388	2.395.355	73	61
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.088.808	1.143.663	1.340.844	-36	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	935.207	587.280	705.408	-25	20

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	262.705	433.667	486.363	85	12
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	159.499	155.842	184.786	16	19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	79.259	111.395	137.803	74	24
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	95.252	101.861	110.460	16	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	69.026	73.714	98.094	42	33
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	25.730	29.537	24.965	-3	-15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	12.883	14.606	23.753	84	63
ΕΛΛΑΔΑ	23.343.026	23.361.465	35.617.601	53	52

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναλυτικότερα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το 2023 αντιπροσωπεύει το 2% των εισπράξεων σε μουσεία της Ελλάδας. Την περίοδο 2019-2023, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε μείωση εισπράξεων κατά -25% (από € 935 χιλ. το 2019 σε € 705 χιλ. το 2023). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενότητες Αχαΐας (+11%, από € 30 χιλ. το 2019 σε € 33 χιλ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+215%, από € 4 χιλ. το 2019 σε € 12 χιλ. το 2023) να σημειώνουν αύξηση ενώ αντίθετα η Ενότητα Ηλείας (-27%, από € 901 χιλ. το 2019 σε € 660 χιλ. το 2023) μείωση.

Την περίοδο 2022-2023, οι εισπράξεις στα μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψαν αύξηση κατά +20% (από € 587 χιλ. το 2022 σε € 705 χιλ. το 2023). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες εμφάνισαν αύξηση: Ηλείας (+20%, από € 549 χιλ. το 2022 σε € 660 χιλ. το 2023), Αχαΐας (+20%, από € 28 χιλ. το 2022 σε € 33 χιλ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+18%, από € 11 χιλ. το 2022 σε € 12 χιλ. το 2023).

Πίνακας 60: Εισπράξεις σε μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €, 2019-2023).

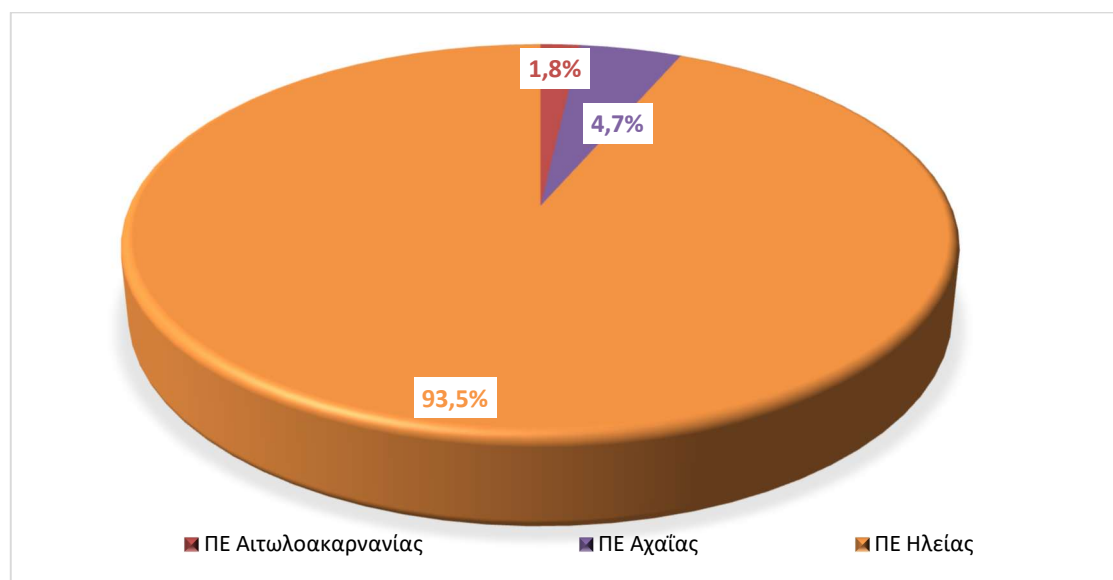
ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	901.455	549.200	659.792	-27	20

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	29.808	27.551	33.184	11	20
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	3.944	10.529	12.432	215	18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	935.207	587.280	705.408	-25	20

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2023, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηλείας (94%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Αχαΐας (5%) και Αιτωλοακαρνανίας (2%).

Διάγραμμα 57: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2019-2023 σημείωσαν αύξηση κατά +14% (από € 107,6 εκατ. το 2019 σε € 122,2 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας +8% (από € 3,7 εκατ. το 2019 σε € 4,0 εκατ. το 2023). Την περίοδο 2022-2023, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας αυξήθηκαν κατά +25% (από € 98,2 εκατ. το 2022 σε € 122,2 εκατ. το 2023) ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημειώθηκε αύξηση της τάξης του 47% (από € 2,7 εκατ. το 2022 σε € 4,0 εκατ. το 2023).

Πίνακας 61: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €, 2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	59.673.091	55.822.400	71.644.920	20%	28%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	15.430.219	13.923.133	15.917.032	3	14
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	12.392.739	11.482.280	12.089.083	-2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	10.496.760	8.534.107	10.755.066	2	26
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.720.409	2.745.826	4.024.786	8	47
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.817.993	2.491.640.	3.645.629	29	46
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.403.192	1.260.791	1.713.657	22	36
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	907.794	1.171.647	1.570.114	73	34
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	268.184	224.050	313.729	17	40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	233.466	257.408	287.841	23	12
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	249.340	243.151	256.014	3	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.383	16.345	15.449	357	-5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	250	870	1.736	594	100
ΕΛΛΑΔΑ	107.595.820	98.173.648	122.235.056	14	25

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το 2023 αντιπροσωπεύει το 3% των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Την περίοδο 2019-2023, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σημείωσε αύξηση εισπράξεων στους αρχαιολογικούς της χώρους κατά +8% (από € 3,7 εκατ. το 2019 σε € 4,0 εκατ. το 2023). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες εμφάνισαν αύξηση: Ηλείας (+7%, από € 3,7 εκατ. το 2019 σε € 4,0 εκατ. το 2023), Αιτωλοακαρνανίας (+148%, από € 26 χιλ. το 2019 σε € 65 χιλ. το 2023) και Αχαΐας (+12%, από € 4 χιλ. το 2019 σε € 4 χιλ. το 2023).

Την περίοδο 2022-2023, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψαν αύξηση κατά +47% (από € 2,7 εκατ. το 2022 σε € 4,0 εκατ. το 2023).

Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με την Ενότητα Ηλείας (+47%, από € 2,7 εκατ. το 2022 σε € 4,0 εκατ. το 2023) και Αιτωλοακαρνανίας (+30%, από € 50 χιλ. το 2022 σε € 65 χιλ. το 2023) να σημειώνουν αύξηση ενώ αντίθετα η Ενότητα Αχαΐας (-12%, από € 5 χιλ. το 2022 σε € 4 χιλ. το 2023) μείωση.

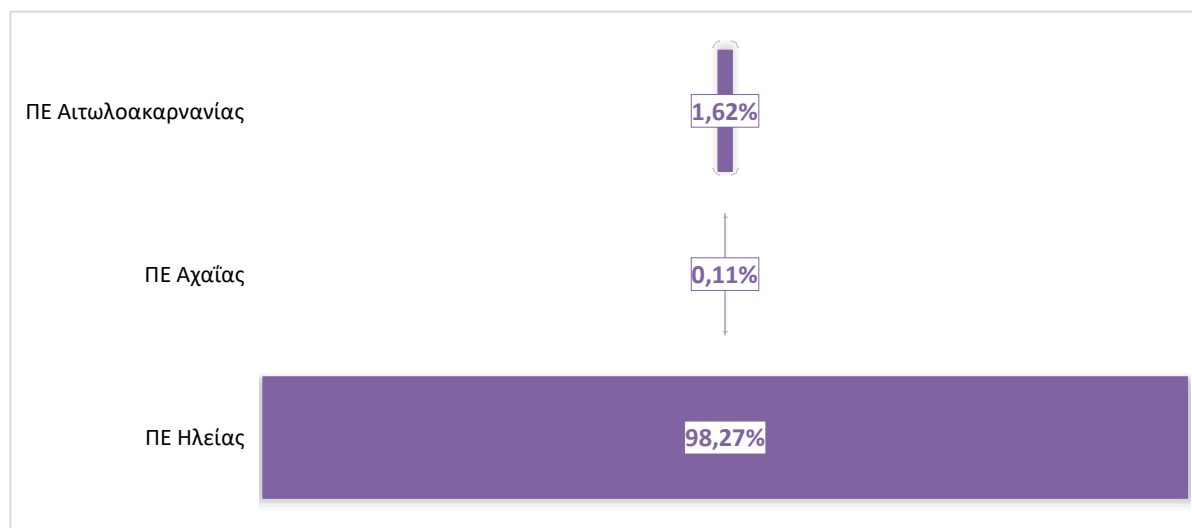
Πίνακας 62: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €, 2019-2023).

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	2019	2022	2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
				2019-2023	2022-2023
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	3.690.314	2.690.920	3.955.288	7	47
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	26.257	50.048	65.202	148	30
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	3.838	4.858	4.296	12	-12
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	3.720.409	2.745.826	4.024.786	8	47

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2025.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2023, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηλείας (98,3%) καταγράφει την πλειοψηφία των εισπράξεων και ακολουθούν οι Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας (1,6%) και Αχαΐας (0,1%).

Διάγραμμα 58: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (% , 2023).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ & INSETE Intelligence, 2025 & ιδία επεξεργασία.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τα προϊόντα με ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ12 είναι: το Ελαιόλαδο Ολυμπία (ΠΓΕ), η Κορινθιακή σταφίδα Βοστίτσα Αχαΐας (ΠΟΠ), η Σταφίδα Ηλείας (ΠΓΕ), η Φέτα (ΠΟΠ, και οι 3 Ενότητες), η Κεφαλογραβιέρα Αιτωλοακαρνανίας (ΠΟΠ) και το Αυγοτάραχο Μεσολογγίου (ΠΟΠ). Οι εξαιρετικής ποιότητας πρώτες ύλες

και τα αγροτικά προϊόντα αποτελούν την βάση για την παρασκευή των εξαιρετικών τοπικών εδεσμάτων της Περιφέρειας όπως: το Κατμάρ, η Φλαγούνα, τα Χέλια Μπουρδέτο, η Μακαρονόπιτα, τα Μπουμπούλια, το Ριβανί, ο Χαλβάς Ξηρομέρου, το Κατσικάκι Ριγανάτο, ο Εργολάβος, τα Λουκούμια Πάτρας και το Ζαχαρόψωμο¹⁷.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας το οινοτουριστικό ενδιαφέρον είναι μεγάλο. Το μεγαλύτερο μέρος του Αμπελώνα Αχαΐας και τα περισσότερα οινοποιεία βρίσκονται στο ανατολικό και κεντρικό τμήμα της. Οι οίνοι ονομασίας προέλευσης από τον Αμπελώνα της Αχαΐας είναι: ΠΟΠ Πάτρα (οίνος λευκός ξηρός), ΠΟΠ Μοσχάτος Πατρών (οίνος λευκός γλυκός), ΠΟΠ Μοσχάτος Ρίου Πατρών (οίνος λευκός γλυκός), ΠΟΠ Μαυροδάφνη Πατρών (οίνος ερυθρός γλυκός). Επίσης, ο αμπελώνας της Αχαΐας παράγει τους οίνους ΠΓΕ Αχαΐας ενώ ο αμπελώνας της Αιγιαλείας παράγει του οίνους ΠΓΕ Πλαγιές Αιγιαλείας και ΠΓΕ Πλαγιές Πετρωτού¹⁸.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας οι δυνατότητες για οινοτουρισμό¹³ εντοπίζονται σε λίγα επισκέψιμα οινοποιεία, όπως το Κτήμα Μερκούρη στο οποίο καλλιεργούνται η παραδοσιακή ερυθρή ποικιλία Refosco, οι πολύ σημαντικές ελληνικές ερυθρές ποικιλίες Μαυροδάφνη, Αγιοργίτικο και Αυγουστιάτης καθώς και οι εξίσου σημαντικές λευκές ελληνικές ποικιλίες Ασύρτικο και Ρόμπολα. Καλλιεργούνται επίσης αρκετές γαλλικές, ιταλικές και ισπανικές ποικιλίες. Ο αμπελώνας της Ηλείας παράγει τους οίνους ΠΓΕ Ηλείας ενώ σε μικρότερες περιοχές παράγονται οι λευκοί οίνοι ΠΓΕ Πισάτις και οι ερυθροί οίνοι ΠΓΕ Λετρίνοι¹⁹.

Η ένταξη της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας στον οινικό χάρτη της Ελλάδας άρχισε το 2005 με την 1η παραγωγή εμφιαλωμένου κρασιού. Η οινοπαραγωγή εντοπίζεται στις δημοτικές ενότητες Αστακού, Θέρμου, Θεστιέων, Κεκροπίας (ή Παλαίρου), Μεδεώνος, Μεσολογγίου, Ναυπάκτου και Οινιάδων. Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η καταγωγή της μαλαγουζιάς είναι από την περιοχή των Οινιάδων και πιο συγκεκριμένα από τα χωριά Κατοχή και Νεοχώρι όπου, κατά το τοπικό ιδίωμα είναι γνωστή ως μαλα(γ)ουζιά²⁰.

Επίσης, οι Περιφερειακές Ενότητες Αχαΐας και Ηλείας ανήκουν στις 7 Ενότητες της Πελοποννήσου οι οποίες συγκροτούν την ζώνη του ΠΓΕ Πελοπόννησος από την οποία παράγονται οι οίνοι που φέρουν την ομώνυμη ένδειξη. Η ζώνη ΠΓΕ Πελοπόννησος έχει την μεγαλύτερη συνολική έκταση αμπελιών από τις 9 αμπελουργικές Περιφέρειες της Ελλάδας. Τέλος, οι οίνοι που παράγονται από τους αμπελώνες της Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, φέρουν την ένδειξη ΠΓΕ Στερεά Ελλάδα²¹.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ένα Καζίνο το οποίο βρίσκεται στην Ενότητα Αχαΐας (Καζίνο Ρίου). Το Καζίνο του Ρίου άνοιξε τις πόρτες του τον Αύγουστο του 1996

¹⁷ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

¹⁸ Όπ.π.

¹⁹ Όπ.π.

²⁰ Όπ.π.

²¹ Όπ.π.

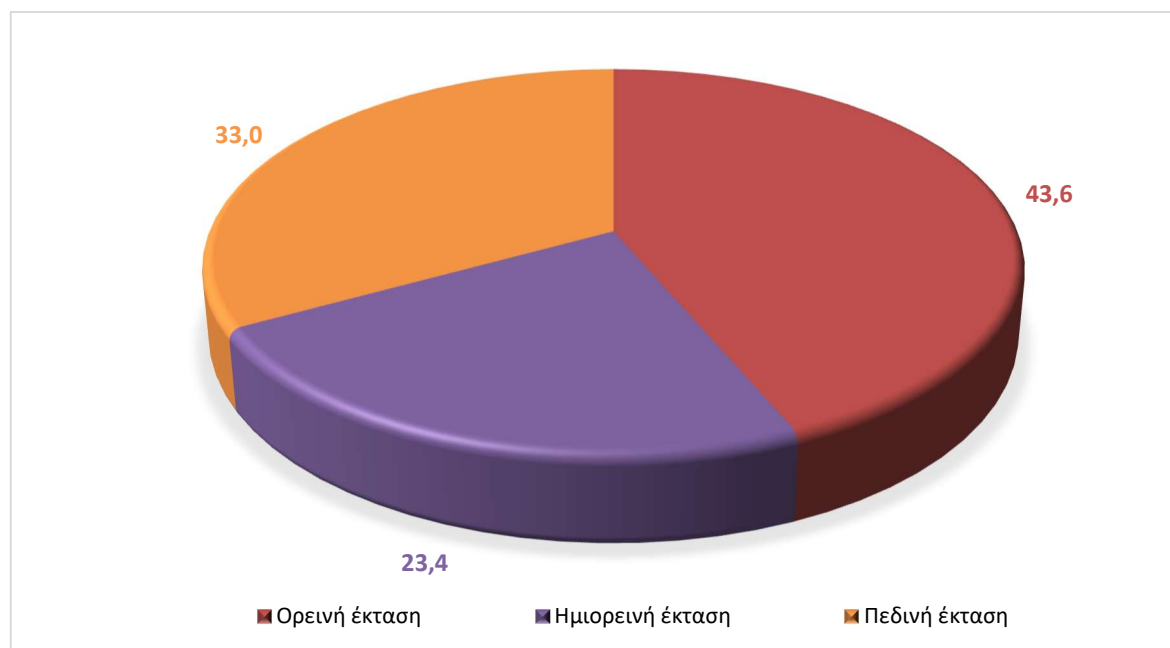
και αποτελεί ένα από τα παλαιότερα επίγεια καζίνο στην Ελλάδα. Το καζίνο βρίσκεται 10 χλμ. από την Πάτρα και δίπλα από την γέφυρα του Ρίου Αντιρρίου. Τα τελευταία χρόνια το καζίνο λόγω και της οικονομικής κρίσης αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα που το έχουν οδηγήσει σε αναστολή της λειτουργίας του²². Σημειώνεται ότι στις υποενότητες που ακολουθούν αναπτύσσονται επιπρόσθετες τουριστικές δραστηριότητες που αφορούν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας²³.

Γ. Λοιπό Αναπτυξιακοί Δυναμικοί και Πόροι²⁴

Γ1. Φυσικό Περιβάλλον

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της Πελοποννήσου και τη Δυτική Στερεά Ελλάδα. Η συνολική της έκταση είναι 11.350km² και καλύπτει το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας. Συνορεύει με τις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου. Επίσης, η Περιφέρεια έχει εκτεταμένα παράλια, τα οποία βρέχονται από το Ιόνιο Πέλαγος και τους κόλπους του Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού. Γεωμορφολογικά, τα εδάφη της Περιφέρειας στο μεγαλύτερο ποσοστό της είναι ορεινά (43,6%) και ημιορεινά (23,4%), ενώ μόλις το 33,0% είναι πεδινές εκτάσεις.

Διάγραμμα 59: Επιφάνεια του εδάφους ανά κατηγορία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

²² INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

²³ Όπ.π.

²⁴ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

Πηγή: INSETE, (2024) «ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf » & ίδια επεξεργασία.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λόγω της τοπογραφικής της διαμόρφωσης εμπίπτει στις περιοχές με υγρό κλίμα. Στα ορεινά της Αιτωλοακαρνανίας το κλίμα είναι ψυχρό, ενώ στις πεδινές και παράκτιες περιοχές της είναι μεσογειακό. Η Μέση Ετήσια Θερμοκρασία κυμαίνεται από 17 έως 18°C. Το ετήσιο θερμομετρικό εύρος κυμαίνεται από 18 έως 19°C, ενώ στα ορεινά ξεπερνά τους 20°C. Το κλίμα στην περιοχή της Αχαΐας είναι εύκρατο, και μπορεί να χαρακτηριστεί ως μεσογειακό στα παράκτια και ηπειρωτικό στο εσωτερικό και ορεινό τμήμα της Ενότητας. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι περίπου 17 έως 18°C στην παράκτια περιοχή και χαμηλότερη στις ορεινές περιοχές. Το κλίμα της Ηλείας είναι θαλάσσιο μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια εξαιτίας κυρίως της επίδρασης της θάλασσας. Η θερμοκρασία σπάνια κατέρχεται υπό το μηδέν τον χειμώνα και μόνο στην εσωτερική πεδινή περιοχή υπερβαίνει τους 40°C το καλοκαίρι.

Στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο της Δυτικής Ελλάδας συναντάται μια μεγάλη ποικιλία τύπων βλάστησης, από υποβαθμισμένα βοσκοτόπια και γυμνά βουνά μέχρι πυκνά δάση. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δασικών εκτάσεων της Περιφέρειας αποτελείται κυρίως από αείφυλλα – πλατύφυλλα φυτικά είδη. Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας που είναι η βορειότερη και υγρότερη Ενότητα εμφανίζονται τα δάση δρυός και στη συνέχεια τα ελατοδάση. Στην ΠΕ Αχαΐας, λόγω της ύπαρξης των ορεινών όγκων η παρουσία της ελάτης είναι αυξημένη. Στην ΠΕ Ηλείας εμφανίζονται κυρίως δάση χαλεπίου πεύκης. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει πολύ μεγάλο αριθμό παρουσίας ειδών χλωρίδας που προστατεύονται σύμφωνα με την Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία. Σύμφωνα με στοιχεία της Τυποποιημένης Φόρμας Δεδομένων του Δικτύου Natura 2000 (Standard Data Form), εμφανίζονται είδη με πολύ μεγάλη χλωριδική και οικολογική σημασία. Επίσης, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία στην πανίδα και κυρίως στην ορνιθοπανίδα. Αυτό οφείλεται στα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής, τη μορφολογία του εδάφους, τα άφθονα νερά, τις λιμνοθάλασσες το κλίμα, που ευνοούν την ανάπτυξη της βλάστησης και της πανίδας στην περιοχή.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας υπάρχει σημαντικός αριθμός θεσμοθετημένων περιοχών προστασίας. Ειδικότερα, με βάση την υφιστάμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οι θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές περιλαμβάνουν:

- 24 Ειδικές Ζώνες Διαχείρισης (ΕΖΔ)
- 10 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)
- 3 Υγροτοπικές περιοχές οι οποίες προστατεύονται από την διεθνή Σύμβαση Ramsar (Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου και Λιμνοθάλασσα Κοτυχίου)
- 2 Εθνικά Πάρκα (Υγροτόπων Κοτυχίου-Στροφιλιάς και Χελμού-Βουραϊκού)
- 1 Βιογενετικό Απόθεμα (Φυσικό Μνημείο Δάσους Λευσινίου)

- ο 34 Περιοχές που φέρουν το χαρακτηρισμό NATURA 2000
- ο 7 Μνημεία της Φύσης (Ο Πλάτανος του Πausανία, πηγή Δώδεκα Βρύσες, Κλήμα του Πausανία στα Καλάβρυτα, Ο Δρυς της Καλαμιάς, Ο Πλάτανος της Πλατανιώτισσας, Το Δάσος Φράξος του Λεσινιού και Ο Πλάτανος της Αγίας Λαύρας)
- ο 1 Ειδικά Προστατευόμενη Περιοχή σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης (Αμβρακικός Κόλπος),
- ο 2 Αισθητικά Δάση (Δάσος Εθνικής Ανεξαρτησίας Καλαβρύτων Αχαΐας και Δάσος Χειμάρρων Σελεμνού και Χαράδρων) και
- ο 6 Παραδοσιακούς Οικισμούς.

Η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας βρίσκεται στο δυτικό μέρος της Στερεάς Ελλάδας και αποτελεί την μεγαλύτερη σε έκταση Ενότητα της χώρας (5.460km²). Οι Ενότητες που την περιβάλλουν είναι αυτές της Λευκάδας στα ΒΔ, της Άρτας και της Πρέβεζας στα Βόρεια, της Ευρυτανίας στα ΒΑ, της Φωκίδας στα Ανατολικά και της Αχαΐας στα Νότια. Η πρωτεύουσα της Ενότητας είναι η πόλη του Μεσολογγίου.

Τα εδάφη της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας στο μεγαλύτερο ποσοστό τους είναι ορεινά και ημιορεινά (77%) ενώ οι πεδινές εκτάσεις αποτελούν το 23%. Τα κυριότερα βουνά της Αιτωλοακαρνανίας περιλαμβάνουν το Παναιτωλικό (1.924μ.) που αποτελεί το υψηλότερο βουνό της Ενότητας στα Βορειοανατολικά, τα Ακαρνανικά όρη (1.589μ.) στα Δυτικά, τα όρη Βάλτου (1.852μ.) στα Βορειοδυτικά, το όρος Αράκυνθος (984μ.) στα Νότια, τα όρη Ναυπακτίας (1.472μ.) στα Νοτιοανατολικά και τέλος ανάμεσα στα Ναυπάκτια Όρη και το Παναιτωλικό όρος βρίσκονται τα Όρη Λιδωρικίου.

Οι κυριότερες λιμνοθάλασσες της, είναι αυτές του Μεσολογγίου και του Αιτωλικού. Ο μεγαλύτερος και κύριος ποταμός είναι ο Αχελώος, ενώ αξιόλογοι ποταμοί είναι ο Εύηνος και ο Μόρνος. Επίσης, στην ενδοχώρα της δεσπόζει η λίμνη Τριχωνίδα, η οποία είναι και η μεγαλύτερη λίμνη της Ελλάδας (96Km²). Άλλες σημαντικές λίμνες είναι η Αμβρακία, η Λυσιμαχία, ο Οζερός και οι τεχνητές λίμνες του Καστρακίου, των Κρεμαστών και του Στράτου.

Η ΠΕ Αχαΐας βρίσκεται στο Βόρειο μέρος της Πελοποννήσου. Συνορεύει με τις Ενότητες Κορινθίας στα ανατολικά, Αρκαδίας στα Νότια και Ηλείας στα νοτιοδυτικά. Πρωτεύουσα της Περιφέρειας είναι η Πάτρα που αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας. Η Ενότητα Αχαΐας στα Βόρεια βρέχεται από τον Πατραϊκό και τον Κορινθιακό κόλπο και στα Δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος.

Συγκεκριμένα, η συνολική έκταση της είναι 3.274km² και η κατανομή των εδαφών της είναι κατά 60% ορεινή, 24% πεδινή και 16% ημιορεινή. Οι σπουδαιότεροι ορεινοί όγκοι της Ενότητας είναι:

- ο Ο Χελμός ή Αροάνια όρη (2.355μ.). Είναι το τρίτο σε ύψος βουνό της Πελοποννήσου. Ψηλότερες κορυφές του Χελμού είναι: το Μαρμάτι (1.780μ.), το Ξεροβούνι (1.849μ.), το Αβγό (2.142μ.), η Αετοράχη (2.341μ.) και ο Προφήτης Ηλίας (1.545μ.).

- ο Το Παναχαϊκό ή Βοδιάς (1.926μ.). Έχει διεύθυνση από τα ΒΔ προς τα ΝΑ, και τα ανατολικά του άκρα αποτελούνται από τα βουνά Ζουμπάτα και Χιονίστρα.
- ο Ερύμανθος ή Ωλονός. Βρίσκεται στα σύνορα των Ενοτήτων Αχαΐας-Αρκαδίας-Ηλείας. Έχει απότομες και ψηλές κορυφές, με ψηλότερη τον Ωλονό (2.224μ.).
- ο Τα βουνά της Φτέρης ή Κλωκός ή Κερύνεια (1.779μ.). Η οροσειρά αυτή βρίσκεται στα ΒΔ του Αιγίου και
- ο Σκόλλης (965μ.), είναι μικρό και απότομο βουνό, από το οποίο πηγάζει ο μικρός ποταμός Λάρισος που χωρίζει την Αχαΐα από την Ηλεία.

Οι κυριότεροι ποταμοί της είναι ο Σελινούντας, ο Πείρος, ο Βουραϊκός, ο Γλαύκος και ο Κράθης, ενώ από την Αχαΐα πηγάζουν και ρέουν αρχικά οι ποταμοί Ερύμανθος και Λάδωνας οι οποίοι εκβάλλουν στον Αλφειό. Οι κυριότερες λιμνοθάλασσες της Ενότητας είναι η λιμνοθάλασσα Αράξου στο ΒΔ άκρο της Αχαΐας, η λιμνοθάλασσα της Καλογριάς και η λιμνοθάλασσα Κοτυχίου. Τέλος, οι λίμνες που απαντώνται στην Αχαΐα είναι η λίμνη Λάμια και η λίμνη Τσιβλού.

Η ΠΕ Ηλείας καταλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της Πελοποννήσου και συνορεύει με τις Ενώτητες Αχαΐας στα βορειοανατολικά, Αρκαδίας ανατολικά και νοτιοανατολικά και Μεσσηνίας στα νότια. Η συνολική έκταση της Ενότητας είναι 2.621 km², με πρωτεύουσα την πόλη του Πύργου.

Η κατανομή των εδαφών της είναι κατά 60% πεδινή και κατά 40% ορεινή και ημιορεινή. Τα κυριότερα βουνά της Ενότητας είναι το οροπέδιο της Φολόης (798μ.), η Μίνθη (1.345μ.) που αποτελεί προέκταση του Μεσσηνιακού όρους Λύκαιο και τα Λάμπεια όρη (1.797μ.) που αποτελούν τις νότιες προεκτάσεις του Ερύμανθου.

Τα κυριότερα ποτάμια που απαντώνται στην Ενοτητα Ηλείας είναι:

- ο Αλφειός που αποτελεί τον μεγαλύτερο ποταμό της Πελοποννήσου. Πηγάζει από τα σύνορα της με τις γειτονικές Ενώτητες. Χύνεται στον κόλπο της Κυπαρισσίας. Δέχεται πολλούς παραπόταμους όπως η Μουριά, το Κύθριο, ο Αχέροντας, το Λαδικό κ.α. Κυριότερος παραπόταμος είναι ο Ενιπέας ή Λεστινίτσα, που πηγάζει από την οροσειρά της Φολόης και ποτίζει μέρος της πεδιάδας ανατολικά του Πύργου.
- ο Πηνειός ή ποτάμι της Γαστούνης. Πηγάζει από τις ΒΔ πλευρές του Ερύμανθου στο Αντρώνι και κατά τη ροή του δέχεται πολλούς παραποτάμους. Κυριότερος είναι ο μικρός Λάδωνας. Ο Πηνειός ποτίζει το μεγαλύτερο μέρος της πεδιάδας της Ηλείας και
- Τέλος, η Νέδα, είναι μικρός ποταμός και αποτελεί τα όρια των Ενοτήτων Ηλείας και Μεσσηνίας.

Οι κυριότερες λίμνες της Ενότητας είναι η Αγουλινίτσα, η Μουριά και η Καϊάφα, ενώ υπάρχουν και δύο λιμνοθάλασσες η Κοτυχίου/Στροφιλιάς και η Λάππα.

Παρακάτω ακολουθούν ορισμένες ενδιαφέρουσες δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και προσελκύουν μεγάλο μέρος επισκεπτών στην Περιοχή Παρέμβασης:

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ)²⁵, τον Εθνικό Χειριστή του Διεθνούς Προγράμματος “Γαλάζια Σημαία” στη χώρα μας, για το 2025 η Ελλάδα κατέχει την 2η θέση παγκοσμίως ανάμεσα σε 52 χώρες με 623 βραβευμένες ακτές,. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη χώρα μας παρατηρείται σταθερή ανοδική τάση με αύξηση των βραβευμένων σημείων κάθε χρόνο, με τις βραβεύσεις να ξεπερνούν και πάλι τις 600, και στο σύνολο των 52 χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, η Ελλάδα να κατέχει το 15% των βραβευμένων διεθνώς ακτών. Πρώτη ΠΕ στην Ελλάδα αναδείχθηκε η ΠΕ Χαλκιδικής, με 93 σημαίες και η Περιφέρεια της Κρήτης διατηρεί την πρώτη θέση με 153 σημαίες. Η Διεθνής Επιτροπή βράβευσε 4.302 ακτές, 736 μαρίνες και 158 τουριστικά σκάφη σε όλο τον κόσμο.

Όσον αφορά συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, βραβεύτηκαν με γαλάζια σημαία 18 παραλίες, οι οποίες είναι οι εξής:

Πίνακας 63: Βραβευμένες Παραλίες με Γαλάζια σημεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για το 2025.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΠΑΡΑΛΙΑ
Π.Ε. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ (2)	Δήμος Ναυπακτίας	- Κάτω Βασιλική - Κρυονέρι
Π.Ε. ΑΧΑΪΑΣ (4)	Δήμος Δυτικής Αχαΐας	- Καλογριά/Kalogria Beach - Λακκόπετρα/Lakopetra Beach
	Δήμος Αιγιαλείας	- Αλυκή - Ελαιώνας
Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ (12)	Δήμος Ζαχάρως	- Καϊάφας - Ζαχάρω 1 - Καϊάφας - Ζαχάρω 2 - Καϊάφας - Ζαχάρω 3
	Δήμος Πύργου	- Σκαφιδιά/Aldemar
	Δήμος Ήλιδας	- Κουρούτα
	Δήμος Πηνειού	- Αρκούδι - Βαρθολομιό - Γλύφα
	Δήμος Ανδραβίδας-Κυλλήνης	- Κάστρο Κυλλήνης/Olympia Golden Beach Resort - Κάστρο-Χρυσή Ακτή 2/Robinson Kyllini Beach
		- Λουτρά Κυλλήνης 1/Grecotel Olympia Oasis - Λουτρά Κυλλήνης 2/Grecotel La Riviera

Πηγή: Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, 2025 & ιδία επεξεργασία

²⁵ Διαθέσιμο στο: <https://www.blueflag.gr/el/articles/2025/galazia-simaia-2025-2i-i-ellada-pagkosmios-me-657-brabeymena-simeia>

Σύμφωνα με το Τμήμα Χωροθέτησης Υποδομών Θαλάσσιου Τουρισμού του Υπουργείου Τουρισμού, στην Ελλάδα έχουν χωροθετηθεί με πράξη χαρακτηρισμού 60 μαρίνες με δυναμικό 18.661 θέσεων. Αρκετές από τις μαρίνες, είναι βραβευμένες από το πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης». Επίσης, έχουν χωροθετηθεί 95 Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών με 6.624 θέσεις ελλιμενισμού καθώς και 12 ξενοδοχειακοί λιμένες/τουριστικές λιμενικές εγκαταστάσεις με δυναμικότητα 362 θέσεων.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφονται οκτώ μαρίνες με 2.160 θέσεις ελλιμενισμού. Συγκεκριμένα, οι καταγραφόμενες μαρίνες ανά Ενότητα είναι²⁶:

- ο Αιτωλοακαρνανίας: Άκτιο (88 θέσεις), Γρίμποβο Ναυπάκτου (200 θέσεις), Μεσολόγγι (267 θέσεις) και Πάλαϊρος (70 θέσεις),
- ο Αχαΐας: Γλυφάδα Πατρών (450 θέσεις), Αγυιά Πάτρας (700 θέσεις) και
- ο Ηλείας: Κατάκολο (235 θέσεις) και Κυλλήνη (150 θέσεις).

Επίσης, στην Περιφέρεια έχουν χωροθετηθεί και έξι Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών (4 στην Αιτωλοακαρνανία, 1 στην Αχαΐα και 1 στην Ηλεία) με 549 θέσεις ελλιμενισμού καθώς και ένας ξενοδοχειακός λιμένας στην Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας (στη θέση Σταυρολιμιώνας του Δήμου Αστακού) με 25 θέσεις ελλιμενισμού. Τέλος, σύμφωνα με την Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΦΠ)²⁷, η Μαρίνα Κλεοπάτρα που βρίσκεται στο Δήμο Ακτίου-Βόνιτσας στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, συμπεριλαμβάνεται στον Κατάλογο βραβευμένων ακτών, μαρινών και τουριστικών σκαφών για το 2025.

Ιαματικές πηγές ονομάζονται οι πηγές τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά νερά πηγάζουν από πετρώματα και κατά τη διαδρομή τους μέχρι την επιφάνεια της Γης, αποκτούν τα μεταλλικά συστατικά τους στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση. Το Ελληνικό Κράτος μέσω της Ειδικής Επιτροπής Προστασίας Φυσικών Ιαματικών Πόρων του Υπουργείου Τουρισμού είχε προβεί στην αναγνώριση 82 Ιαματικών Φυσικών Πόρων.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχουν αναγνωριστεί δέκα Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι²⁸:

- ο Νερό Λουτρών Κυλλήνης, Δήμου Ανδραβίδας-Κυλλήνης,
- ο Νερό πηγής Μπανιώτη-Χέλωβα Λυσιμαχίας, Ζωγόπουλου, Δήμου Αγρινίου,
- ο Νερό πηγής Λουτρών Γερανίου Καϊάφα, Δήμου Ζαχάρως,
- ο Πηγή Μουρσιάνου ή Σώκου, Δήμου Αγρινίου,
- ο Πηλός Αγίας Τριάδας, Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου,

²⁶ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

²⁷ Διαθέσιμο στο: <https://www.blueflag.gr/el/articles/2025/galazia-simaia-2025-2i-i-ellada-pagkosmios-me-657-brabeymena-simeia>

²⁸ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

- ο Πηγή Κόκκινο Στεφάνι Μυρτιάς, Δήμου Θέρμου,
- ο Πηγή Κρεμαστών, Δήμου Αμφιλοχίας,
- ο Γεώτρηση Γ3 Καϊάφα, Δήμου Ζαχάρως
- ο Πηλός Λουτρών Κυλλήνης, Δήμου Ανδραβίδας – Κυλλήνης και
- ο Φυσικός Πόρος Άγιος Βάρβαρος, Τρύφου Αιτωλοακαρνανίας.

Η ΠΔΕ διαθέτει ένα επισκέψιμο σπήλαιο στην επικράτεια της, το σπήλαιο Λιμνών. Το σπήλαιο Λιμνών βρίσκεται κοντά στο χωριό Καστριά της Αχαΐας, 16,5 χλμ. από τα Καλάβρυτα, στον ορεινό κάμπο του Χελμού, σε υψόμετρο 800 μ. περίπου. Το αξιοποιημένο μήκος του σπηλαίου ανέρχεται σε 500 μ., ενώ το συνολικό μήκος του είναι 2 χλμ. περίπου. Εκτός από τις μυστηριώδεις στοές, τους λαβυρινθώδεις διαδρόμους και τους σταλακτικούς σχηματισμούς, το σπήλαιο διαθέτει στο εσωτερικό του 13 αλληπάλληλες κλιμακωτές -και μάλιστα σε τρία διαφορετικά επίπεδα- λίμνες, που το καθιστούν μοναδικό στο είδος του στον κόσμο²⁹.

Σύμφωνα με γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού ³⁰ απελευθερώθηκαν μέσω ΚΥΑ, οι οργανωμένες και καθοδηγούμενες καταδύσεις σε 91 ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων. Τα ναυάγια (9) που αποδίδονται στην καταδυτική κοινότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι³¹:

- ο Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΒΙΒΗ. Βυθίστηκε μετά από πρόσκρουση σε νάρκη την 10η Νοεμβρίου του 1940 πλησίον του ακρωτηρίου Πάπας στον Πατραϊκό Κόλπο. Βάθος 45 μέτρα.
- ο Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΔΑΡΜΑΣ. Βομβαρδίστηκε και βυθίστηκε από τη γερμανική αεροπορία την 21η Απριλίου 1941 στη θέση Μποζαΐτικα του Πατραϊκού Κόλπου. Μέγιστο βάθος 45 μέτρα.
- ο Βρετανικό торпидобόλο HMS CHAMOIS. Βυθίστηκε στον Πατραϊκό Κόλπο δύο ναυτικά μίλια βόρεια του Άραξου την 26η Σεπτεμβρίου 1904, λόγω ατυχήματος που προκλήθηκε κατά τη διάρκεια δοκιμών από αποκόλληση λεπίδας από την προπέλα του. Βρίσκεται σε βάθος 54 μέτρων. Πολεμικό σκάφος.
- ο Γερμανικό φορτηγό ατμόπλοιο MARGEURITE. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη την 13η Οκτωβρίου 1943, στον Πατραϊκό Κόλπο. Μέγιστο βάθος 84 μέτρα.
- ο Ολλανδικό φορτηγό ατμόπλοιο MARS. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη την 30ή Μαΐου 1945 στον Πατραϊκό Κόλπο. Μέγιστο βάθος 45 μέτρα.

²⁹ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

³⁰ Υπουργείο Πολιτισμού, 2021. Ενάλια κιβωτός της Ιστορίας; Αποδίδονται 91 ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων.

Διαθέσιμο στο: <https://www.culture.gov.gr/el/Information/SitePages/view.aspx?nID=3707>

³¹ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

- ο Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ. Βυθίστηκε λόγω καιρικών συνθηκών την 13η Ιανουαρίου 1921, στον Πατραϊκό Κόλπο. Μέγιστο βάθος 45 μέτρα.
- ο Ελληνικό ναρκαλιευτικό ΝΕΣΤΟΣ. Βυθίστηκε στον Ψαθόπυργο την 23η Απριλίου 1941 από τη γερμανική αεροπορία. Μέγιστο βάθος 48 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- ο Βρετανικό ναρκαλιευτικό BYMS 2077. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη, την 25η Οκτωβρίου 1944, στον Πατραϊκό Κόλπο. Μέγιστο βάθος 60 μέτρα. Πολεμικό σκάφος.
- ο Νορβηγικό φορτηγό ατμόπλοιο SVEN JARL. Βυθίστηκε από πρόσκρουση σε νάρκη την 17η Ιανουαρίου 1948, κοντά στις εκβολές του ποταμού Εύηνου. Μέγιστο βάθος 42 μέτρα.

Τέλος, η Περιφέρεια σχεδιάζει την θεσμοθέτηση του πρώτου καταδυτικού πάρκου στην Δυτική Ελλάδα. Στις προθέσεις της περιφερειακής αρχής είναι η ανάθεση μελέτης για την επιλογή της καταλληλότερης περιοχής (από τις τρεις Περιφερειακές Ενότητες) για την ανάπτυξη του καταδυτικού πάρκου, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το νομικό πλαίσιο.

Οι κυριότερες πεζοπορικές διαδρομές που καταγράφονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Ενότητα είναι³²:

-Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας:

- ο Αράκυνθος: Αγ. Συμεών-Κορυφογραμμή,
- ο Αράκυνθος: Χούνιστα-Γρεβενό,
- ο Αράκυνθος: Καλυδών-Άγιος Συμεών,
- ο Άγιος Νικόλαος-κορυφή Βαράσοβας,
- ο Κρουονέρι-κορυφή Βαράσοβας,
- ο Άνω Βασιλική-Σπηλιές-κορυφή Βαράσοβας,
- ο Γαλατάς-κορυφή Βαράσοβας,
- ο Ανάβαση στην κορυφή του Δικόρφου,
- ο Κάτω Καλαβρούζα-κορυφή Παλιοβούνα,
- ο Ρίζα-κορυφή Παλιοβούνα,
- ο Φαράγγι Σκα,
- ο Κρουονέρι-Τσεκούρα,
- ο Α4 Άνω Χώρα-Αμπελακιώτισσα,
- ο Ανάβαση στον Αρδίνη από την Αμπελακιώτισσα,
- ο Αμπελακιώτισσα-κορυφή Τσεκούρα,
- ο Α6 Άνω Χώρα-μονή Αγίου Δημητρίου,
- ο Δ06 Άγιος Ιωάννης-Σκοτωμένος,
- ο Δ08 Καταρράκτης Τσούρνας,

³² INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

- ο Δ07 Άνω Χώρα-Κάτω Χώρα από Βούθλα,
- ο Δ03 Άνω Χώρα-Σύρτα,
- ο Δ18 Τραβέρσα Σύρτας
- ο Δ15 Ελατού-Χαρατσί,
- ο Κυκλική πορεία στην Ελατού,
- ο Δ10 Κυκλική πορεία στην Κάτω Χώρα,
- ο Χάνι Παπαδιάς-Χάνι Λόη,
- ο Πλάτανος-γέφυρα Αρτοτίβας,
- ο Ανάβαση στο Τσακαλάκι.

-Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας:

- ο Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο Ψαρθί-Βουνό του Γιώργη-Άνω Καστρίτσι,
- ο Πουρβαρόκαστρο-Καταφύγιο Ψαρθί-Κορυφή,
- ο Καταφύγιο Χελμού-Μάζι,
- ο Καταφύγιο Χελμού-καταρράκτης Στύγας,
- ο Καταφύγιο Χελμού-Ψηλή κορυφή,
- ο Διάσελο Λουσών-καταφύγιο Χελμού,
- ο Καστριά-Πλανιτέρο,
- ο Κάτω Λουσοί-Επάνω Κάμπος,
- ο Κοιλάδα Στύγας,
- ο Σιγούνι-Κλειτορία,
- ο Ανάβαση Ντουρντουβάνας,
- ο Διάσχιση Ντουρντουβάνας προς το Βάλτο,
- ο Ανάβαση Ντουρντουβάνας από Σκλίβα,
- ο Ε4 Λακκώματα-καταφύγιο Ταϋγету,
- ο Ε4 Άγιος Νικόλαος-Κρινόφυτα,
- ο Ε4 Άρμπουνας-Άγιος Νικόλαος,
- ο Ε4 Καλάβρυτα-Κάτω Λουσοί,
- ο Ε4 Κάτω Λουσοί-Πλανιτέρο,
- ο Ε4 Κρινόφυτα-Λυκούρια,
- ο Ε4 Λυκούρια-Δάρας,
- ο Ε4 Πλανιτέρο-Άρμπουνας,
- ο Ε4 Φαράγγι Βουραϊκού,
- ο Μίχα-Μουγγίλα-Ωλενός,
- ο Καλέτζι-Προφήτης Ηλίας-Ερύμανθος,
- ο Αλεποχώρι-Καταρράκτης-Μονή Ταξιαρχών,
- ο Βλασία-κορυφή Καλλιφώνι,
- ο 031 Άνω Βλασία-Πλατανίστρα,
- ο Χιονοδρομικό κέντρο-Ορειβατικό Καταφύγιο-Νεραιδοράχη-Ψηλή Κορφή Μαυρολίμνη-Υδατα Στυγός,
- ο Περιστέρα-Υδατα Στυγός,

- ο Μονοπάτι Παλαιών Πατρών Γερμανού: Αχάια Κλάους-Μοίρα-Ζουμπάτα-Λεόντιο-Λαπαναγοί-ποτάμι Σελινούντα-Μονή Μακελλαριάς-Δάσος Ποντιά-Φλάμπουρα-Καλάβρυτα,
- ο Μονοπάτι Πausανία: Αχάια Κλάους-Καταρράκτης-Κομπηγάδι-Άνω ΒλασίαΨηλές Κορυφές-Λεχούρι-Τριπόταμα,
- ο Χιονοδρομικό κέντρο-Νεραϊδοράχη-Ψηλή Κροφή Χελμός,
- ο Μίχας-πηγή ρουμελιώτικο-Μπάρμπα-διάσελο Ωλονού,
- ο Ζάστοβα Παναχαϊκό (1.824μ.),
- ο Λίμνη Τσιβλού,
- ο Ζαχλωρού-Διακοπτό (Φαράγγι Βουραϊκού)

-Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας:

- Μονοπάτι Θαλασσοκρίνων: Κυλλήνη-Κάστρο-Λουτρά Κυλλήνης,
- Αρχαία Ήλιδα-Αρχαία Ολυμπία,
- Ανδρίτσaina-Επικούριος Απόλλων,
- Πεζοπορία στο οροπέδιο της Φολόης.

Ποδήλατο βουνού - Downhill³³

1. Ποδήλατο Βουνού στην Κεντρική Ελλάδα, Νάυπακτος, Άνω Χώρα

Ποδήλατο βουνού στα βουνά της Ναυπάκτου μέσα σε δάση πεύκου, καστανιάς, βελανιδιάς και ελάτης. Η εκδρομή διαρκεί τέσσερις ημέρες και το πρόγραμμα ανά ημέρα έχει ως εξής:

- > 1η ημέρα: Κάστρο Ναυπακτου και εξερεύνηση της ακτογραμμής και τα χωριά Μαλαμάτα, Μαναγούλι, Χιλιαδού, Μοναστηράκι, Ευάλιο, Καστράκι και Δάφνη, 35 χλμ.,
- > 2η ημέρα: Ναύπακτος – ποταμός Εύηνος 40-55 χλμ. Η διαδρομή ξεκινάει επίπεδη μέχρι το χωριό Βελβίνα και στη συνέχεια ανηφορίζει προς την κορυφή του βουνού του Προφήτη Ηλία,
- > 3η ημέρα: Άνω Χώρα – Φαράγγι Ευήνου 40 χλμ.,
- > 4η ημέρα: ορεινή ποδηλασία στα μονοπάτια της Άνω Χώρας 25 χλμ.

2. Ποδήλατο Βουνού στο Όρος Χελμού.

Το όρος Χελμού προσφέρει την δυνατότητα για ποδήλατο βουνού μέσα από 3 διαδρομές. Συγκεκριμένα:

- > Καλάβρυτα-Σκεπαστό-Κερπινή. Η διαδρομή έχει απόσταση 23,2 χλμ. διάρκειας 1 ώρας και 45 λεπτών και βαθμού δυσκολίας 2/5,
- > Καλάβρυτα-Μονή Αγίας Λαύρας. Η διαδρομή έχει απόσταση 12,7 χλμ. διάρκειας 40 λεπτών και βαθμού δυσκολίας 1/5 και

³³ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

- > Οροπέδιο Λουσών. Η διαδρομή έχει απόσταση 22,9 χλμ. διάρκειας 1 ώρας και 20 λεπτών και βαθμού δυσκολίας 1/5.

Αναρριχητικά πεδία³⁴

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συναντάμε και πλήθος αναρριχητικών πεδίων για τους λάτρεις της αναρρίχησης. Τα σημαντικότερα αναρριχητικά πεδία⁹ της Περιφέρειας ανά Ενότητα είναι:

Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας

- Αναρριχητικό πεδίο Κλεισούρας, το πεδίο χαρακτηρίζεται από την αρνητική κλίση του βράχου. Είναι από τα πολύ δημοφιλή αναρριχητικά πεδία της Ελλάδας και εξοπλίστηκε με διαδρομές το 2000. Το δε μεγάλο μήκος του φαραγγιού παρέχει την δυνατότητα για άνοιγμα απεριόριστων διαδρομών. Βαθμός δυσκολίας διαδρομών: 6c - 8c,
- Αναρριχητικό πεδίο Βαράσοβας, η Βαράσοβα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί δικαιολογημένα, σαν ένα από τα καλύτερα αναρριχητικά πεδία στην Ελλάδα. Ο βράχος είναι ασβεστόλιθος, πολύ καλής ποιότητας, με ποικίλο ανάγλυφο και σχετικά λίγα σαθρά κομμάτια που πολύ εύκολα αναγνωρίζονται. Βασικό του χαρακτηριστικό είναι η δυνατότητα που δίνει στον, οποιουδήποτε επιπέδου, αναρριχητή για σκαρφάλωμα με φαντασία και μεγάλη εναλλαγή στην κίνηση.

Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας

- Αναρριχητικό πεδίο Καλόγρια, είναι το 1ο πεδίο που αναπτύχθηκε στην Βορειοδυτική Πελοπόννησο και βρίσκεται δίπλα στη λιμνοθάλασσα Στροφυλία. Διαθέτει πάνω από 80 διαδρομές όλων των τύπων, κυρίως σπορ χαρακτήρα αλλά και παραδοσιακές τεχνικές. Βαθμός δυσκολίας διαδρομών: 5c – 8b, V – IX,
- Αλεποχώρι, το Αλεποχώρι βρίσκεται στην Ενότητα Αχαΐας. Είναι ένα μικρό χωριό σε υψόμετρο 700 μέτρων στους δυτικούς πρόποδες του όρους Ερύμανθος. Αποτελείται από ασβεστόλιθο με πολλές διαδρομές σπόρ χαρακτήρα. Είναι ένα αναρριχητικό πεδίο για όλα τα επίπεδα αναρριχητών με δυσκολίες από 5c/8a+. Αναρριχητικά πεδία: Κεντρικό Ζωνάρι, Σπηλιά, Ποτάμι, Ανατολικό πεδίο Α και Β,
- Αναρριχητικό πεδίο Χατζούρι, το πεδίο βρίσκεται 45 χλμ. από την Πάτρα και λίγο βορειότερα από το πεδίο Πόρτες. Το Χατζούρι αποτελεί το καλοκαιρινό καταφύγιο για τους αναρριχητές της Πάτρας εξαιτίας του υψομέτρου του και του βόρειο-δυτικού προσανατολισμού του. Αποτελείται από 2 αναρριχητικά πεδία. Βαθμός δυσκολίας διαδρομών: 6b – 8c, V – IX,
- Αναρριχητικό πεδίο Πόρτες, το πεδίο Πόρτες πήρε το όνομά του από το χωριό που βρίσκεται λίγο πιο κάτω. Είναι ένα αναρριχητικό πεδίο που μοιάζει με

³⁴ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

σπηλιά-βάραθρο και έχει τεράστιες δυνατότητες για μεγάλου μήκους και υπερβολικά αρνητικές διαδρομές. Για έμπειρους αναρριχητές καθώς οι διαδρομές είναι με πολλά αρνητικά. Βαθμός δυσκολίας διαδρομών: 7a - 8b.

Χιονοδρομικά κέντρα³⁵

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνει ένα χιονοδρομικό κέντρο, το χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων. Το χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων, βρίσκεται στο όρος Χελμός, κοντά στα Καλάβρυτα. Το χιονοδρομικό κέντρο αναπτύσσεται σε υψόμετρο 1.700μ-2.340μ. και λειτουργεί από το 1988. Συνολικά διαθέτει 13 πίστες (2 μαύρες, 5 κόκκινες, 3 μπλε και 3 πράσινες) και 8 αναβατήρες (2 εναέριους, 3 συρόμενους και 3 παιδικούς). Με την προσθήκη των νέων πιστών και αναβατήρων, έχει αυξήσει τα συνολικά χιλιόμετρα, δυνατής διαστρωμένης χιονοδρομίας, από 20km σε 25km. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνεται η προσθήκη της νέας πίστας που ονομάστηκε «Φοίβη». Πρόκειται για τη νέα μαύρη (πολύ δύσκολη) πίστα του χιονοδρομικού, με μήκος 850m και υψομετρική διαφορά στα 290m, όπου δίνει τη δυνατότητα μίας επιπλέον επιλογής για τους πολύ έμπειρους χιονοδρόμους, μαζί με την Αντιγόνη και την «Αρμονία», η οποία είναι και η μεγαλύτερη σε μήκος πίστα του χιονοδρομικού, με μήκος 2.700m, μία πολύ εύκολη πίστα, με διαδρομή ανάμεσα στο ελατόδασος του Χελμού.

Ορειβατικά καταφύγια³⁶

Τα ορειβατικά καταφύγια¹⁰ που καταγράφονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Ενότητα είναι:

Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας: Καταφύγιο ΕΟΣ Αγρινίου, βρίσκεται στο όρος Παναϊτωλικό σε υψόμετρο 1.169μ. στη νότια πλευρά του όρους στη θέση Διασελάκι Περιστερίου του Δημοτικού Διαμερίσματος Περιστερίου. Το καταφύγιο έχει δυναμικότητα 50 ατόμων,

Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας:

- Καταφύγιο Ψαρθί, βρίσκεται στην τοποθεσία Ψαρθί σε υψόμετρο 1.383μ στο Παναχαϊκό Όρος. Το καταφύγιο έχει δυναμικότητα 50 ατόμων,
- Καταφύγιο στο Πρασούδι σε υψόμετρο 1.760 μ. στο Παναχαϊκό όρος. Το καταφύγιο έχει δυναμικότητα 25 ατόμων.

Canoe – Kayak - Rafting ³⁷

Canoe – Kayak: Εύηνος και λίμνη Τσιβλού

³⁵ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

³⁶ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

³⁷ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

Rafting: Εύηνος και Αλφειός

Κλιματική Αλλαγή

Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από έντονη γεωμορφολογική ποικιλία, εκτεταμένα παράκτια μέτωπα και πλούσιο φυσικό περιβάλλον, στοιχεία που καθιστούν την περιοχή ιδιαίτερα ευάλωτη στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Οι αυξανόμενες μέσες θερμοκρασίες, οι μεταβολές στα πρότυπα βροχόπτωσης και η εντεινόμενη συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως οι καύσωνες και οι πλημμύρες, έχουν ήδη αρχίσει να επιδρούν σε σημαντικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας. Η συνδυασμένη δράση αυτών των παραγόντων δημιουργεί πιέσεις στα οικοσυστήματα, στις υποδομές και στις κοινωνικές δομές, ενισχύοντας την ανάγκη για ολοκληρωμένες πολιτικές προσαρμογής.

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ΠΔΕ εκδηλώνονται εντονότερα στους αγροτικούς τομείς, οι οποίοι αποτελούν πυρήνα της περιφερειακής ανάπτυξης. Οι μεταβολές στις θερμοκρασίες και η μείωση της διαθεσιμότητας υδάτινων πόρων οδηγούν σε μείωση της παραγωγικότητας των καλλιεργειών, ιδίως σε περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας και της Ηλείας. Επιπλέον, η αλατότητα των εδαφών στις παράκτιες ζώνες αυξάνεται, επηρεάζοντας αρνητικά τη γεωργική γη και τα οικοσυστήματα. Ταυτόχρονα, η αύξηση της συχνότητας ακραίων φαινομένων, όπως χαλαζοπτώσεις και παρατεταμένες ξηρασίες, προκαλεί οικονομικές απώλειες και επιβαρύνει τη βιωσιμότητα του αγροδιατροφικού τομέα.

Επίσης, Η κλιματική κρίση επιδρά σημαντικά στα υδάτινα οικοσυστήματα της Περιφέρειας, με τις λεκάνες απορροής των ποταμών Αχελώου και Εύηνου να αντιμετωπίζουν μειωμένες παροχές και αλλοίωση της ποιότητας των υδάτων. Οι παράκτιες περιοχές, όπως η Πάτρα και η Κυλλήνη, βιώνουν φαινόμενα διάβρωσης και υποχώρησης της ακτογραμμής, με αποτέλεσμα την απώλεια γης και την υποβάθμιση των τουριστικών υποδομών. Οι αλλαγές αυτές απειλούν τη βιοποικιλότητα και επηρεάζουν αρνητικά την αλιεία, η οποία αποτελεί βασική πηγή εισοδήματος για τις τοπικές κοινότητες. Παράλληλα, η αυξημένη θερμοκρασία των θαλάσσιων υδάτων επηρεάζει τα είδη που διαβιούν στο Ιόνιο Πέλαγος, προκαλώντας μεταβολές στη σύνθεση των οικοσυστημάτων.

Στον τομέα της ανθρώπινης υγείας και ευημερίας, η κλιματική αλλαγή δημιουργεί νέες προκλήσεις για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Η αύξηση της συχνότητας και έντασης των καυσώνων οδηγεί σε αύξηση περιστατικών θερμικής καταπόνησης, ιδιαίτερα σε ηλικιωμένους και άτομα με χρόνια νοσήματα. Η ατμοσφαιρική ρύπανση επιδεινώνεται από τα φαινόμενα θερμικής νησίδας στα αστικά κέντρα, ενώ η αύξηση της υγρασίας ευνοεί την εξάπλωση νοσημάτων που σχετίζονται με το νερό και τα έντομα. Οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες ενδέχεται να οξυνθούν, καθώς τα νοικοκυριά με χαμηλότερα εισοδήματα διαθέτουν περιορισμένη ικανότητα προσαρμογής στις νέες συνθήκες.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει αναπτύξει το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ), το οποίο εναρμονίζεται με την Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ). Το ΠεΣΠΚΑ καθορίζει βασικούς άξονες δράσης που περιλαμβάνουν τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων, την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας, την προστασία των παράκτιων περιοχών και τη στήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη πράσινων υποδομών, στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και στην ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας για την παρακολούθηση των κλιματικών μεταβολών. Η υλοποίηση του σχεδίου απαιτεί συντονισμό μεταξύ περιφερειακών αρχών, τοπικών φορέων και της επιστημονικής κοινότητας.

Η ενεργειακή μετάβαση αποτελεί στρατηγικό πυλώνα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την προώθηση της κλιματικής ουδετερότητας. Η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικό δυναμικό σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως ηλιακή και αιολική, και προωθεί έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο του **Green Deal** της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το Ταμείο Ανάκαμψης και το ΕΣΠΑ 2021–2027, συμβάλλει στην υλοποίηση έργων ενεργειακής αναβάθμισης, έξυπνων δικτύων και βιώσιμων μεταφορών. Οι παρεμβάσεις αυτές όχι μόνο μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, αλλά και ενισχύουν την τοπική οικονομία και την απασχόληση.

Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή απαιτεί τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών και θεσμικών φορέων της Περιφέρειας. Η ανάπτυξη τοπικών συνεργειών, η ενδυνάμωση των ΟΤΑ και η ευαισθητοποίηση των πολιτών συνιστούν κρίσιμες προϋποθέσεις για την επιτυχία των πολιτικών προσαρμογής. Η εκπαίδευση και η διάχυση της γνώσης μέσω σχολείων, πανεπιστημίων και κοινωνικών οργανώσεων μπορούν να ενισχύσουν την περιβαλλοντική συνείδηση και να καλλιεργήσουν συμπεριφορές βιωσιμότητας. Ειδικά προγράμματα κατάρτισης σε θέματα διαχείρισης κινδύνων και βιώσιμης ανάπτυξης μπορούν να συμβάλουν στην οικοδόμηση μιας ανθεκτικής και πράσινης περιφερειακής ταυτότητας.

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δεν αποτελεί μόνο περιβαλλοντική πρόκληση, αλλά και ευκαιρία για αναπτυξιακό μετασχηματισμό. Μέσα από την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, την πράσινη επιχειρηματικότητα και τη βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων, η Περιφέρεια μπορεί να καταστεί πρότυπο ανθεκτικότητας και καινοτομίας. Η μετάβαση αυτή προϋποθέτει σταθερή πολιτική βούληση, επαρκείς πόρους και ενεργή συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. Η Δυτική Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να μετατρέψει τις προκλήσεις της κλιματικής κρίσης σε μοχλό βιώσιμης ανάπτυξης, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων για το κλίμα.

Γ2. Πολιτιστικό Περιβάλλον

Οι Παραδοσιακοί οικισμοί είναι οικισμοί με ιδιαίτερη «ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική» φυσιογνωμία διατηρώντας

αναλλοίωτη την εικόνα που είχαν στον παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα. Με ευθύνη του ΥΠΕΚΑ (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας), 867 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί. Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφονται 5 παραδοσιακοί οικισμοί³⁸.

Πίνακας 64: Παραδοσιακοί Οικισμοί της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	ΠΕ Αχαΐας	ΠΕ Ηλείας
Ναύπακτος	Αλεποχώρι	Ταξιάρχες
	Βεσίνι	
	Πάτρα (τμήμα πόλης)	

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας -Επεξεργασία INSETI Intelligence & ιδία επεξεργασία.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ένα εξαιρετικά πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα. Η πλούσια ιστορία της στα βάθη των αιώνων, αλλά και η πιο σύγχρονη, έχουν προικίσει την περιοχή με μνημεία πλούσιας ιστορικής, αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Συγκεκριμένα, το πιο δοξασμένο ιερό της αρχαίας Ελλάδας ήταν η Αρχαία Ολυμπία η οποία ήταν αφιερωμένη στον Δία, πατέρα των θεών και των ανθρώπων. Η αρχαία Ολυμπία ήταν ο τόπος διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων οι οποίοι τελούνταν στο πλαίσιο των Ολυμπίων, της πιο σημαντικής εορτής των Ελλήνων κατά το μεγαλύτερο διάστημα της αρχαιότητας. Στην Ολυμπία, εντός του μεγαλοπρεπούς ναού του θεού, βρισκόταν το χρυσελέφαντινο άγαλμα του Διός, έργο του Φειδία, το οποίο ήταν γνωστό στην αρχαιότητα ως ένα από τα 7 θαύματα του κόσμου. Άλλος σημαντικός αρχαιολογικός χώρος ήταν ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσειες της Φιγαλείας. Αποτελούσε έναν από τους σπουδαιότερους και επιβλητικότερους ναούς της αρχαιότητας και ήταν αφιερωμένος στον θεό Απόλλωνα. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι τόσο η Αρχαία Ολυμπία (1989) όσο και ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα (1986) έχουν ανακηρυχθεί ως Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO³⁹.

Άλλοι αξιόλογοι αρχαιολογικοί χώροι είναι η αρχαία Ήλιδα η οποία ήταν χτισμένη στην αριστερή όχθη του Πηνειού ανάμεσα στην ορεινή Ηλεία (Ακρώρεια) και την παραλιακή πεδινή (κοίλη Ήλιν), τα αρχαία θέατρα της Μακυνείας στην Αιτωλοακαρνανία και Αιγείρας στην Αχαΐα, η αρχαία Πάλαιρος στην Αιτωλοακαρνανία, το Ιερό της Αρτέμιδος στην Ρακίτα Αχαΐας, ο Αρχαιολογικός χώρος Ώλενας, το Μυκηναϊκό νεκροταφείο της Αγίας Τριάδας καθώς και τα κάστρα Χλεμούτσι στην Ηλεία και Ναυπάκτου, Αντιρρίου, Βόνιτσας και Βλοχού στην Αιτωλοακαρνανία. Οι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

³⁸ INSETI, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://inseti.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

³⁹ INSETI, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://inseti.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

χαρακτηρισμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στον πίνακα κατωτέρω⁴⁰.

⁴⁰ Όπ.π.

Πίνακας 65: Αρχαιολογικοί χώροι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα.

ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας		ΠΕ Αχαΐας		ΠΕ Ηλείας	
Α' Δημοτικό σχολείο Αμφιλοχίας	Κάστρο Ναυπάκτου	Αγορά Αργύρη	Μονή Μεγάλου Σπηλαίου	Αγία Σοφία Ανδραβίδας	Θησαυροί της Ολυμπίας
Αγία Σοφία	Κάστρο του Βλοχού (Ακρόπολη Θεστιέων)	Αμπελακιώτισσα	Μυκηναϊκός Οικισμός της Βούντενη	Άγιος Νικόλαος Ίσοβας	Κάστρο Γλαρέντζας
Αγροτική Τράπεζα Αστακού	Κατοικία Κωνσταντίνου και Ιωάννη Ράγκου	Αρχαϊκός ναός Τραπεζάσκουμари Αιγίου	Μυκηναϊκός Οικισμός Χαλανδρίτσας	Αγορά Αρχαίας Ήλιδας	Κάστρο Κουκουβίτσας
Αποθήκες Καπνού Ηλίου (Αγρίνιο)	Οικία Κωστή Παλαμά	Αρχαίο Θέατρο Αιγείρας	Νεκροταφείο στο Καλαμάκι Ελαιοχωρίου	Ακρόπολη Πλατιάνας	Κάστρο Χλεμούτσι
Αρχαία Καλυδώνα	Οικία Τζαβέλλα	Αρχαιολογικός χώρος Ελαιοχωρίου	Παλαιά Νομαρχία	Άνω Μονή (Δίβρη)	Κάτω Σαμικό
Αρχαία Πάλαιρος	Οικία Χαρίλαου Τρικούπη	Δημαρχειακό Μέγαρο Πάτρας	Παλαιό μονοταξικό Δημοτικό Σχολείο στην Τράπεζα	Αρχαία Αλίφειρα	Λεωνιδαίο
Αρχαία Πλευρώνα	Ρολόι-Κωδωνοστάσιο Ναυπάκτου	Δημοτική Βιβλιοθήκη Αιγίου	Πόρτες	Αρχαία Ήλιδα	Μυκηναϊκό Νεκροταφείο της Αγίας Τριάδας
Αρχαίο θέατρο Μακύνειας	Ρωμαϊκές Θέρμες Αγίου Θωμά	Δημοτικό Σχολείο Καλαβρύτων	Ρούφειο Σχολείο	Αρχαία Ολυμπία	Μνημείο των Πτολεμαίων
Αρχαίο θέατρο Οινιαδών	Σιδηροδρομικός Σταθμός Αγρινίου	Δημοτικό Ωδείο Πάτρας	Ρωμαϊκή Γέφυρα Πατρών	Αρχαία Φειά - Ποντικόκαστρο	Ναός Αθηνάς
Αρχαιολογικός Χώρος Θέρμου	Σπήλαιο Αγίας Ελεούσας	Ηρώο Μαμουσιάς	Σιδηροδρομικός σταθμός Ελαιοχωρίου	Αρχαία Φιγαλεία	Ναός Αθηνάς στο Πρασιδάκι

ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας		ΠΕ Αχαΐας		ΠΕ Ηλείας	
Αρχαιολογικός χώρος Στράτου	Σπήλαιο Αγίου Ανδρέα	Ιερό Αρτέμιδος στη Ρακίτα Αχαΐας	Σπαλιάρεικα	Αρχαίο Γυμνάσιο Ολυμπίας	Ναός της Αθηνάς Μακίστου στο Μάζι Σκυλλουντίας
Δημοτικό Σχολείο Αιτωλικού	Σπήλαιο Αγίου Νικολάου	Ιερός Ναός Αγίου Ανδρέα	Σχολαρχείο Τράπεζας	Αρχαίο Στάδιο Ολυμπίας	Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου Ηράκλειας
Κάστρο Αντιρίου	Σπήλαιο Κουρήτα	Κάστρο Πάτρας	Σχολή Αργυροχρυσοχοΐας στη Στεμνίτσα	Αρχαιολογικός χώρος Ώλενας	Νεκροταφείο Σταφιδοκάμπου
Κάστρο Βόνιτσας	Σπήλαιο Χοιροσπηλιά	Κάστρο Ρίου	Τείχος Δυμαίων	Βάθρο της Νίκης του Παιωνίου	Νεκροταφείο Φραγκονησίου Ολυμπίας
		Καταρράκτης	Ωδείο Πατρών	Ωδείο Πατρών	Ξενώνες της Ολυμπίας
		Κλίμακες Πάτρας	Φρούριο Ρίου	Βουλευτήριο Ολυμπίας	Οικία Τατάνη στην Αμαλιάδα
		Κρατικό Νοσοκομείου	Μυκηναϊκό Νεκροταφείο Βούντενης	Δάφνη	Οικία του Νέρωνα-Ανατολικές Θέρμες
		Μιτόπολη	Ρωμαϊκό και Μεσαιωνικό Υδραγωγείο Πάτρας	Δημοτική Αγορά Πύργου	Παλαιό Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας
		Μονή Αγίας Λαύρας		Εργαστήριο του Φειδία	Παράκτιο Ρωμαϊκό Λουτρό Σκαφιδιάς
				Επικούρειος Απόλλωνας	Σιδηροδρομικός σταθμός Πύργου
				Ζάνες	Το Αρχαίο Λέπρεο
				Θεηκολεών	Φάρος Καυκαλίδας
				Θερμές Κρονίου	Φάρος στο Κατάκολο
				Αγία Τριάδα	Αρχαιολογικός Χώρος Επιταλίου
				Ραμαϊκά Λουτρά Λίτζι Κυλλήνης	

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού & INSETE Intelligence & ίδια επεξεργασία.

Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικότερα ορισμένοι από τους πιο σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο⁴¹:

- **Αρχαία Ολυμπία, Ηλεία⁴²**: Το αρχαίο ιερό της Ολυμπίας στους νοτιοδυτικούς πρόποδες του κατάφυτου Κρονίου λόφου, μεταξύ των ποταμών Αλφειού και Κλαδέου, εντοπίστηκε το 1776 από τον Άγγλο ερευνητή R. Chandler. Οι πρώτες ανασκαφές στο χώρο ξεκίνησαν το 1829 από Γάλλους ερευνητές, στο πλαίσιο της επιστημονικής αποστολής Expedition Scientifique de Moree, οι οποίοι μετέφεραν τα ευρήματα των ανασκαφών αυτών στη Γαλλία. Από το 1875 τη συστηματική ανασκαφή του χώρου ανέλαβε το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο, το οποίο συνεχίζει την έρευνα, συντήρηση και ανάδειξη του χώρου έως σήμερα. Τα τελευταία έτη, η Αρχαιολογική Υπηρεσία έχει πραγματοποιήσει στο χώρο της Ολυμπίας αρκετές αρχαιολογικές έρευνες. Ο χώρος του ιερού της Ολυμπίας κατοικούνταν αδιάλειπτα από την Τελική Νεολιθική Εποχή (4η χιλιετία π.Χ.). Προς τα τέλη της μυκηναϊκής εποχής πιθανότατα διαμορφώθηκε και ο παλαιότερος χώρος λατρείας, αφιερωμένος σε τοπικές και πανελλήνιες θεότητες - προστάτιδες της γονιμότητας, όπως η Ρέα, η Θέμιδα, η Ειλείθια, ο Κρόνος και η Γαία, τα ιερά των οποίων βρίσκονταν στην περιοχή της νότιας πλαγιάς του Κρονίου και εξακολούθησαν να είναι σε χρήση καθ' όλη την αρχαιότητα. Γύρω στο 10ο-9ο αι. π.Χ. άρχισε να διαμορφώνεται η Άλτις, το ιερό άλσος. Τότε καθιερώθηκε η λατρεία του Δία, και η Ολυμπία από τόπος κατοίκησης έγινε τόπος λατρείας. Τα πολυάριθμα αναθήματα, κυρίως ειδώλια, χάλκινοι λέβητες και τρίποδες τοποθετούνταν στην ύπαιθρο, πάνω σε κλαδιά δένδρων και σε βωμούς. Το 776 π.Χ. διοργανώθηκαν προς τιμήν του Δία οι πρώτοι Αγώνες, από τον Ίφιτο, βασιλιά της Ήλιδας, τον Κλεισθένη της Πίσας και τον Λυκούργο της Σπάρτης, οι οποίοι θέσπισαν και την Ιερή Εκεχειρία. Πρώτος Ολυμπιονίκης ήταν ο Ήλειος Κόροιβος. Τα Ολύμπια τελούνταν κάθε τέσσερα χρόνια και σύντομα απέκτησαν πανελλήνιο χαρακτήρα, γεγονός που φαίνεται από την αυξητική ανέγερση νέων κτιρίων, αρχικά θρησκευτικού χαρακτήρα και αργότερα πιο κοσμικού, για την εξυπηρέτηση των αθλητών, των επισκεπτών και των θεωρών, δηλαδή των επίσημων αντιπροσώπων των πόλεων. Από τα τέλη του 6ου και μέχρι τα μέσα του 5ου αι. π.Χ. το Ιερό βρέθηκε στη μεγαλύτερη ακμή του. Στην Αρχαϊκή εποχή οικοδομήθηκαν τα πρώτα μνημειακά κτήρια, ο ναός της Ήρας, το Πρυτανείο, το Βουλευτήριο, οι θησαυροί και το πρώτο στάδιο. Στην κλασική εποχή κτίσθηκε ο μεγαλοπρεπής ναός του Δία (470-456 π.Χ.), λουτρά, στοές, θησαυροί, βοηθητικά κτίρια, και το στάδιο, το οποίο μεταφέρθηκε ανατολικότερα των δύο αρχαϊκών, εκτός της ιεράς Άλτews. Κατά την Ελληνιστική εποχή συνεχίσθηκε η ανέγερση οικοδομημάτων κυρίως κοσμικού χαρακτήρα, όπως το γυμνάσιο και η παλαίστρα, Ωστόσο, οι

⁴¹ Διαθέσιμο στο: <https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/>

⁴² Διαθέσιμο στο: https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/el/monuments_info?id=166446&type=Space

διαφορετικές συνθήκες που επικράτησαν στον ελληνικό κόσμο μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο και την εμφάνιση των Μακεδόνων και αργότερα των Διαδόχων και των Ρωμαίων έφεραν αλλαγές που επηρέασαν και τους Αγώνες. Ήδη από τον 4ο αι. π.Χ. παρουσιάστηκαν σημάδια παρακμής. Κατά τη διάρκεια των Αγώνων του 364 π.Χ. η Ιερή Εκεχειρία παραβιάστηκε από τις συγκρούσεις Ηλείων και Πισατών μέσα στο Ιερό. Την ίδια εποχή στήθηκαν στην είσοδο του Σταδίου, με χρήματα από τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν σε αθλητές για απάτη και δωροδοκία των αντιπάλων τους, οι Ζάνες, χάλκινα αγάλματα του Δία. Λίγο αργότερα, ο στρατηγός Τελεσφόρος λεηλάτησε το Ιερό. Ωστόσο, η Ολυμπία γνώρισε νέα άνθηση υπό την εύνοια του αυτοκράτορα Αδριανού και αργότερα, στα μέσα του 2ου αι. μ.Χ., με δωρεά του Ηρώδη του Αττικού και της Ρηγίλλης, χτίστηκε στη νότια πλαγιά του Κρονίου το Νυμφαίο, που έλυσε τα χρόνια προβλήματα της ύδρευσης του Ιερού. Επιπλέον, οικοδομήθηκαν θερμές και πολυτελείς κατοικίες. Ωστόσο, το ιερό λεηλατήθηκε, προκειμένου τα εξαίρετα αφιερώματα να κοσμήσουν ρωμαϊκές επαύλεις. Αργότερα, η επιδρομή των Ερούλων οδήγησε στην κατεδάφιση μνημείων, όπως το Μητρώο, το Λεωνίδαίο και η Στοά της Ηχούς. Παρά τις καταστροφές ορισμένα κτίρια επιδιορθώθηκαν και επαναχρησιμοποιήθηκαν και οι Αγώνες συνεχίστηκαν τα πρώτα χριστιανικά χρόνια μέχρι την κατάργησή τους από τον Θεοδόσιο τον Α΄ το 393, μετά την τέλεση της 293ης Ολυμπιάδας. Με το διάταγμα του εγγονού του Θεοδοσίου Β΄ για την καταστροφή των ειδωλολατρικών ναών, το 426, ο ναός του Δία εγκαταλείφθηκε και το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Θεού μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου καταστράφηκε από πυρκαγιά το 475. Στα τέλη του 5ου αι. φαίνεται ότι στο χώρο υπήρχε μικρός χριστιανικός οικισμός γύρω από τον οποίο ανεγέρθηκε προστατευτικό τείχος. Για τις ανάγκες του οικισμού αυτού το εργαστήριο του Φειδία μετατράπηκε σε παλαιοχριστιανική βασιλική. Οι σεισμοί του 6ου αι. μ.Χ. έδωσαν το τελικό χτύπημα προκαλώντας την κατάρρευση των κιονοστοιχιών του μεγάλου ναού. Προς τα τέλη του 6ου αι. στο χώρο της Ολυμπίας δημιουργήθηκε ταπεινός οικισμός Σλάβων. Η τελική ερήμωση επήλθε στις αρχές του 7ου αι. κι έκτοτε τα χώματα που έφερναν οι πλημμύρες του ποταμού Αλφειού και οι επιχώσεις από τις πλαγιές του Κρονίου σκέπασαν τον χώρο με παχύ στρώμα λάσπης. Στον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας περιλαμβάνονται τα μνημεία του Ιερού της Ολυμπίας, με σημαντικότερα το Ναό του Δία, της Ήρας, το Πελόπειο και το Φιλιππείο, ενώ περίξ της Άλτεως τα κτήρια που εξυπηρετούσαν τους Αγώνες ήταν το Στάδιο, το Γυμνάσιο, η Παλαίστρα, το Λεωνίδαίο, αλλά και το εργαστήριο του Φειδία. Πέριξ του χώρου συναντάμε το ιερό Δήμητρας και Κόρης στα βόρεια του αρχαίου σταδίου, το μυκηναϊκό νεκροταφείο στο χώρο του Νέου Μουσείου, το ρωμαϊκό νεκροταφείο στο Φραγκονήσι, καθώς και το υστεροκλασικό κτίριο στη θέση ?Σούρια?. Ο χώρος έχει εγγραφεί στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO στα 1989.

- **Αρχαία Ήλιδα⁴³:** Οι ανασκαφές στην Ήλιδα έγιναν για πρώτη φορά το 1910 από το Αυστριακό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο διευθυντής του οποίου ήταν ο Walter κατά τα έτη 1911 - 1914. Στις ανασκαφές που συνεχίστηκαν ως το 1914 συμμετείχε ο Α. Ορλάνδος. Το 1960 οι ανασκαφές συνεχίστηκαν από την Ελληνική Αρχαιολογική Εταιρεία υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Ν.Γιαλούρη. Η αρχαία πόλη Ήλις ήταν κτισμένη στην αριστερή όχθη του Πηνειού. Υπήρξε η μεγαλύτερη πόλη και η πρωτεύουσα της ομώνυμης πόλης-κράτους. Ο χώρος της παρουσιάζει ένα ευρύ φάσμα κατοίκησης που διήρκεσε με μικρά κενά από τις αρχές περίπου της μέσης παλαιολιθικής (130/120000) έως και το τέλος της πρωτοβυζαντινής εποχής (7ος αι. μ.Χ.), οπότε η πόλη εγκαταλείπεται. Μυθικός ιδρυτής της θεωρείται ο Αιτωλός Όξυλος (12ος-11ος αι. π.Χ.), ο οποίος σύμφωνα με την παράδοση, επωφελούμενος της καθόδου των Δωριέων υπέταξε τους παλαιότερους κατοίκους της χώρας και δημιούργησε τον πρώτο συνοικισμό. Ιδιαίτερη ακμή γνώρισε κατά τη διάρκεια των πρώιμων ιστορικών χρόνων (11ος-10ος αι. π.Χ.), στο τέλος της αρχαϊκής και κατά την πρώιμη κλασική εποχή (6ος-5ος αι. π.Χ.), όπως και κατά τη διάρκεια του μεγαλύτερου μέρους της Ρωμαϊοκρατίας (2ος αι. π.Χ. - αρχές 3ου αι. μ.Χ.). Ο εκτεταμένος αρχαιολογικός χώρος της πόλης της Ήλιδας αποτελείται από την αρχαία αγορά και το θέατρο, τον οικιστικό τομέα, τα νεκροταφεία, την ακρόπολη και τα γυμνάσια. Τριγύρω της, σε μικρότερη ή μεγαλύτερη απόσταση αναπτύσσονταν διάφοροι οικισμοί, κώμες ή προάστια με ξεχωριστά νεκροταφεία. Στην αρχαία αγορά το β' μισό του 5ου αι. μ.Χ. κτίστηκε μία παλαιοχριστιανική βασιλική.
- **Στράτος⁴⁴:** Τα ερείπια της αρχαίας Ακαρνανικής πόλης Στράτου βρίσκονται στα Β του σημερινού χωριού Στράτος, 10 χλμ. ΒΔ του Αγρινίου. Συστηματικές ανασκαφές στην αρχαία πόλη και οργανωμένη επιφανειακή έρευνα της ευρύτερης περιοχής διεξήχθησαν από το 1989-1996 σε συνεργασία της ΣΤ' ΕΠΚΑ Πατρών και του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου. Η Στράτος υπήρξε μια από τις μεγαλύτερες και καλύτερα οχυρωμένες πόλεις της Ακαρνανίας. Επίσης, υπήρξε πρωτεύουσα του Κοινού των Ακαρνάνων από τον 4ο έως και το 2ο αι. π.Χ. Τον 5ο και 4ο αι. π.Χ. γνώρισε μεγάλη ακμή και ως εμπορικό κέντρο της περιοχής. Με την ίδρυση της Νικόπολης, μετά τη ναυμαχία στο Άκτιο το 31 π.Χ., ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Στράτου υποχρεώθηκε να μετακινηθεί στη νέα πόλη, με συνέπεια την παρακμή της. Από τα σημαντικότερα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου είναι το αρχαίο θέατρο, ο ναός του Στρατίου Δία, η αγορά με το βουλευτήριο, στοές, βάθρο αδριάντων, εξέδρα και κρήνη, τα τείχη της πόλης, η ακρόπολη, καθώς και το νεκροταφείο της.

⁴³ Διαθέσιμο στο:

https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/el/monuments_info?id=167496&type=Space

⁴⁴ Διαθέσιμο στο:

https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/el/monuments_info?id=166748&type=Space

- **Κούρταγα Ευηνοχωρίου⁴⁵:** Η Καλυδώνα μνημονεύεται από πολλούς αρχαίους συγγραφείς και γεωγράφους και τα ερείπιά της περιγράφουν πολλοί περιηγητές του 17ου, 18ου και 19ου αι. Η θέση της εντοπίστηκε, από τον W.M. Leake το 1809 και το 1897 ο W.J. Woodhouse έδωσε την πρώτη αναλυτική περιγραφή της. Ανασκαφικές έρευνες πραγματοποιήθηκαν από τους Γ. Σωτηριάδη (1908), Κ. Ρωμαίο (1925). Το 1926 συμμετείχε ο Fr. Roulsen και το 1932 ο E. Dygge. Το 1934 και το 1948 ακολούθησαν οι δημοσιεύσεις των αποτελεσμάτων των ανασκαφών. Από το 2001 έως το 2005 πραγματοποιήθηκαν έρευνες στο πλαίσιο ελληνοδανικής συνεργασίας και τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών δημοσιεύτηκαν το 2011, ενώ οι έρευνες στο χώρο συνεχίζονται. Η Καλυδώνα υπήρξε μαζί με την Πλευρώνα από τις σημαντικότερες αιτωλικές πόλεις, γνωστές ήδη από τον Όμηρο. Η πρώιμη εγκατάσταση στην περιοχή υποδηλώνεται από τα αρχαιολογικά ευρήματα, τα οποία ανάγονται στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού, και κατοικήθηκε διαρκώς έως τα ρωμαϊκά χρόνια. Την εποχή του Πελοποννησιακού πολέμου η πόλη ήταν ανεξάρτητη, ενώ γύρω στο 390 π.Χ. έγινε μέλος του Αχαϊκού Κοινού και το 367 π.Χ. περιήλθε οριστικά στους Αιτωλούς. Τον 3ο αι. π.Χ. ήταν ένα από τα σημαντικότερα μέλη της Αιτωλικής Συμπολιτείας και γνώρισε τη μεγαλύτερη ακμή της. Η Καλυδώνα ερημώθηκε οριστικά στα χρόνια του Αυγούστου, όταν ο πληθυσμός της μεταφέρθηκε στη Νικόπολη. Σήμερα σώζεται η τειχισμένη πόλη με την ακρόπολη, το θέατρο. Έξω από τα τείχη της πόλης βρίσκεται το εκτεταμένο νεκροταφείο της, όπου το γνωστό Ηρώο, και το ιερό της Λαφραίας Αρτέμιδος με τους ναούς της Αρτέμιδος και Απόλλωνα καθώς και το Διονύσιο.
- **Παλαιά και Νέα Πλευρώνα Μεσόκαμπου Μεσολογγίου⁴⁶:** Ο αρχαιολογικός χώρος Παλαιάς και Νέας Πλευρώνας βρίσκεται ΒΔ του Μεσολογγίου. Στην αρχαιότητα η Πλευρώνα αποτέλεσε μία από τις σημαντικότερες πόλεις της Αιτωλίας, με μακρόβια ζωή. Σύμφωνα με τις ιστορικές πηγές υπήρχαν δύο πόλεις, η παλαιότερη που καταστράφηκε από το Μακεδόνα βασιλιά Δημήτριο Β' τον Αιτωλικό γύρω στο 234 π.Χ. και η νέα που μεταφέρθηκε λίγο βορειότερα. Τα ερείπια της Νέας Πλευρώνας ήταν γνωστά στους ευρωπαίους περιηγητές ήδη από τις αρχές του 19ου αιώνα, οι οποίοι την είχαν επισκεφθεί. Οι ταξιδιωτικές τους αναφορές εκτός από τις σύντομες περιγραφές των μνημείων, πολύ συχνά τεκμηριώνονται με φωτογραφίες, σχέδια ή σκαριφήματα. Οι πρώτες απεικονίσεις τμημάτων της οχύρωσης με την ευρύτερη περιοχή και των σημαντικότερων μνημείων της πόλης οφείλονται στον Άγγλο περιηγητή E. Dodwell. Στα τέλη του 19ου αιώνα (1898) πραγματοποιείται η πρώτη ανασκαφική έρευνα στο θέατρο από τους R. Herzog και E. Ziebarth. Τις τελευταίες δεκαετίες πραγματοποιήθηκαν σωστικές έρευνες στα νεκροταφεία από την Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία. Το 1993 πραγματοποιήθηκε μικρής έκτασης ανασκαφική έρευνα στο θέατρο και στο

⁴⁵ Διαθέσιμο στο:

https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/el/monuments_info?id=166734&type=Space

⁴⁶ Διαθέσιμο στο:

https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/el/monuments_info?id=166879&type=Space

νότιο νεκροταφείο της πόλης στο πλαίσιο συνεργασίας της τότε αρμόδιας ΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. Πατρών και του Αυστριακού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου. Στον αρχαιολογικό χώρο της Νέας Πλευρώνας, από το 2002 έως το 2009 πραγματοποιήθηκαν εργασίες προστασίας, έρευνας και ανάδειξης από το Ταμείο Διαχείρισης Πιστώσεων για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων, με πιστώσεις του Γ' Κ.Π.Σ., στο πλαίσιο του Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδος 2000-2006, υπό την εποπτεία ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής, η οποία συνεχίζει τις εργασίες στο χώρο, από το 2010 κι εξής, στο πλαίσιο έργου ενταγμένου σε Ε.Σ.Π.Α. Η Παλαιά Πλευρώνα, τα ερείπια της οποίας βρίσκονται στους λόφους Ασφακοβούνι (ή Γυφτόκαστρο) και Πετροβούνι, αναφέρεται στον Όμηρο (Ιλιάδα Β, στιχ. 638-644) στον κατάλογο των ελληνικών πλοίων που συμμετείχαν στον Τρωικό πόλεμο. Το όνομά της, όπως και το εθνικό Πλευρώνιος, απαντάται και σε πήλινες πινακίδες της Γραμμικής Β'. Σύμφωνα με τη μυθολογία πήρε το όνομά της από τον Πλευρώνα, γιο του γενάρχη της Αιτωλίας Αιτωλού. Κατά τον Στράβωνα (Γεωγραφικά 10, II, 4) καταστράφηκε από το Δημήτριο Β' τον Μακεδόνα, αποκαλούμενο και Αιτωλικό, το 235/4 π.Χ., οπότε οι κάτοικοί της μεταφέρθηκαν βορειότερα, όπου έκτισαν τη Νέα Πλευρώνα. Από την Παλαιά Πλευρώνα σώζεται η οχύρωση της ακρόπολης και τμήμα της οχύρωσης της πόλης. Η Νέα Πλευρώνα καταλαμβάνει δύο λόφους της νοτιοδυτικής απόληξης της οροσειράς του Αρακύνθου (Ζυγός). Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες πόλεις της Αιτωλίας με εντυπωσιακή διατήρηση των τειχών της, τα οποία ποτελούν ένα από τα καλύτερα δείγματα της ελληνιστικής οχυρωματικής αρχιτεκτονικής (3ος αι. π.Χ.). Ενισχύονται από είκοσι πέντε πύργους για την καλύτερη προστασία των αμυνομένων, πριν καταλήξουν ακολουθώντας το φυσικό ανάγλυφο στο ψηλότερο σημείο του λόφου στην ακρόπολη. Επιπλέον περίβολος με έντεκα πύργους προστάτευε το κομμάτι αυτό, ως τελευταίο σημείο άμυνας. Την οχύρωση της Νέας Πλευρώνας οι ντόπιοι την αποκαλούν «Κάστρο της Κυρά Ρήνης». Η τοποθεσία, όπου βρίσκονται τα ερείπιά της δεσπόζει στη γύρω πεδιάδα, τη λιμνοθάλασσα και τις αλυκές Μεσολογγίου, γεγονός που υποδηλώνει τη σημασία της ως στρατηγικού σημείου κατά την αρχαιότητα για τον έλεγχο τόσο των πλουτοπαραγωγικών πηγών της περιοχής όσο και των θαλάσσιων και χερσαίων δρόμων. Ο λόφος πάνω στον οποίο είναι κτισμένη η πόλη, είναι χαμηλός και βραχύδης με απότομη έξαρση προς τα βόρεια, όπου βρίσκεται η ακρόπολή της. Η πόλη ήταν οργανωμένη σε ίσα οικοδομικά τετράγωνα (υποδάμειο σύστημα) με την αγορά να καταλαμβάνει μεγάλο πλάτωμα στο κεντρικό και ομαλό τμήμα της. Γύρω από την πλακόστρωτη αγορά έχουν διαπιστωθεί δημόσια οικοδομήματα με επιβλητικά κτιστά άνδρα για τη θεμελίωσή τους, πλακόστρωτοι ή χαλικοστρωτοι δρόμοι, λουτρικές εγκαταστάσεις, χώροι άθλησης, μεγάλη δεξαμενή λαξευμένη στο βράχο, καθώς και ιδιωτικές κατοικίες. Ξεχωρίζει το θέατρο της πόλης κτισμένο σε σημείο με ειδυλλιακή θέα. Στοιχεία για τις λατρευόμενες θεότητες δεν έχουν προκύψει από τα μέχρι σήμερα ανασκαφικά δεδομένα. Ωστόσο, από τις φιλολογικές πηγές γνωρίζουμε ότι λατρευόταν η Αθηνά πιθανόν με την

επωνυμία Αρακυνθία. Η θέση του ναού της ίσως να βρίσκεται κάτω από τα ερείπια μικρής παλαιοχριστιανικής βασιλικής που σώζονται στην ακρόπολη. Εξωτερικά της οχύρωσης της πόλης, και κατά μήκος κεντρικών δρόμων εισόδου που οδηγούν σε αυτήν, αναπτύσσονται τα νεκροταφεία της. Η Νέα Πλευρώνα διέθετε και λιμάνι - στη θέση «Σκαλί» ή «Τρεις Εκκλησιές» Μεσολογγίου - το οποίο ήταν προστατευμένο με τείχος. Επίσης, στη θέση Φοινικιά υπάρχουν τα ερείπια τρίκλιτης παλαιοχριστιανικής βασιλικής. Η Πλευρώνα, μετά τη ναυμαχία του Ακτίου (31 π.Χ.) παρακμάζει. Όπως και οι υπόλοιπες πόλεις της Αιτωλοακαρνανίας εγκαταλείφθηκε και ερημώθηκε προς το τέλος του 1ου αι. π.Χ., με την ίδρυση της Νικόπολης στην χερσόνησο της Πρέβεζας και την αναγκαστική μεταφορά των κατοίκων στη νέα πόλη.

- ο **Αρχαία Πάτρα:** Οι πρώτες ενδείξεις κατοίκησης της Πάτρας ανάγονται στην Πρωτοελλαδική εποχή. Η εποχή της πρώτης μεγάλης ακμής της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής είναι η Μυκηναϊκή όπου αναπτύχθηκαν εγκαταστάσεις στα χαμηλά πρόβουνα του Παναχαϊκού, ενώ στην πόλη χρησιμοποιήθηκε ο λόφος, όπου αργότερα ιδρύθηκε η κλασική Ακρόπολη. Κατά τη γεωμετρική και αρχαϊκή εποχή υπάρχουν λίγα στοιχεία. Κατά την κλασική εποχή φαίνεται ότι έγινε ο συνοικισμός της Πάτρας και η οργάνωση της σε πόλη και χρησιμοποιήθηκε το σημαντικότερο νεκροταφείο το Βόρειο. Την ελληνιστική εποχή η πόλη απλώθηκε προς τη θάλασσα και ιδρύθηκε το δεύτερο νεκροταφείο, το Νότιο. Η μεγαλύτερη ακμή για την Πάτρα τοποθετείται κατά τα ρωμαϊκά χρόνια. Η ίδρυση της ρωμαϊκής αποικίας το 14 π.Χ. από τον Αύγουστο έδωσε ακόμα μεγαλύτερη ώθηση στην ανάπτυξή της. Ανεγέρθηκαν ναοί, δημόσια κτίρια όπως το Ωδείο και το Στάδιο-Αμφιθέατρο, θέρμες, νυμφαία και πραγματοποιήθηκαν μεγάλα δημόσια έργα, όπως Υδραγωγείο, γέφυρες, ανάλημμα. Επίσης, διαμορφώθηκε πυκνό οδικό δίκτυο με πλακόστρωτους δρόμους, ιδρύθηκαν τουλάχιστον δύο βιοτεχνικές ζώνες, και κατασκευάστηκε τεχνητό λιμάνι. Από τα τέλη του 3ου αι. μ.Χ. ξεκίνησε η παρακμή της πόλης πιθανώς εξαιτίας ισχυρού σεισμού αλλά και βαρβαρικών επιδρομών. Τον 6ο αι. μ. Χ. στη θέση της αρχαίας Ακρόπολης ιδρύθηκε το Κάστρο που είναι το σημαντικότερο μεσαιωνικό μνημείο της πόλης. Εντός του οριοθετημένου αρχαιολογικού χώρου υπάρχουν αρκετά νεώτερα μνημεία καθώς και κηρυγμένοι ιστορικοί τόποι.
- ο **Νικολέικα, Ριζόμυλος και Ελίκη Διακοπτού**⁴⁷: Η πρώτη απόπειρα εντοπισμού της αρχαίας Ελίκης στην περιοχή έγινε από τον Σπ. Μαρινάτο την περίοδο μεταξύ 1950-1973. Από το 1988 ξεκίνησε έρευνα του θαλάσσιου χώρου από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών σε συνεργασία με το Γεωλογικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών και την Εταιρεία Φίλων Αρχαίας Ελίκης, κατά την οποία δεν εντοπίστηκαν υποθαλάσσιες αρχαιότητες. Από το 1991 και εξής οι έρευνες προχώρησαν στην παραλιακή πεδιάδα, όπου διεξάγονται συστηματικού αλλά και σωστικού χαρακτήρα ανασκαφές από την Εταιρεία

⁴⁷ Διαθέσιμο στο:

https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/el/monuments_info?id=167403&type=Space

Φίλων Αρχαίας Ελίκης και τη ΣΤ' ΕΠΚΑ. Οι έρευνες αυτές έφεραν στο φως αρχαιότητες που χρονολογούνται από τα Πρωτοελλαδικά ως τα Βυζαντινά χρόνια. Στη θέση Βάλτος ήρθαν στο φως εκτεταμένα κατάλοιπα οικισμού Πρωτοελλαδικής περιόδου. Στο χωριό Νικολέικα αποκαλύφθηκε τμήμα αψιδωτού ναού που χρονολογείται στην ύστερη γεωμετρική εποχή. Στη θέση Μουριές ανασκάφτηκε κτιριακό συγκρότημα της Πρώιμης-Μέσης Ελληνιστικής περιόδου. Στη θέση Ζευγολατιό αποκαλύφθηκε τμήμα ύστερου ρωμαϊκού κτιρίου, πιθανόν αγροικίας. Σε ολόκληρη την περιοχή έχουν βρεθεί λείψανα τοίχων και τάφων ύστερης κλασικής και πρώιμης ελληνιστικής περιόδου, οικοδομικά λείψανα και τάφοι ύστερης βυζαντινής περιόδου, καθώς και ρωμαϊκός δρόμος.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας, ένα από τα σημαντικότερα της Ελλάδας, παρουσιάζει τη μακραίωνη ιστορική εξέλιξη ενός από τα λαμπρότερα ιερά της αρχαιότητας. Περιλαμβάνει τη μόνιμη έκθεση ευρημάτων από τις ανασκαφές στο ιερό χώρο της Άλτews, τα οποία χρονολογούνται από τα προϊστορικά έως και τα πρώτα χριστιανικά χρόνια. Άλλα σημαντικά μουσεία της Περιφέρειας είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο Ήλιδας στο οποίο εκτίθενται ευρήματα από την Αρχαία πόλη της Ήλιδας, το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου στο οποίο εκτίθενται ευρήματα που χρονολογούνται από τα νεολιθικά έως και τα ύστερα γεωμετρικά χρόνια. Τα ευρήματα προέρχονται κυρίως από την πόλη του Αιγίου και τις άλλες αρχαίες πόλεις της Αιγιάλειας (Αίγειρα, Κερόνεια, Ρύπες κ.α.).

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών στο οποίο εκτίθενται ευρήματα που προέρχονται από την Πάτρα, την ευρύτερη περιοχή της και τη Δυτική Αχαΐα και καλύπτουν όλο το φάσμα της αρχαιότητας από το 3.000 π.χ. έως τον 4ο αιώνα μ.χ. κ.α. Τα αναγνωρισμένα Μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στο πίνακα κατωτέρω.

Πίνακας 66: Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα.

ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	ΠΕ Αχαΐας	ΠΕ Ηλείας
Αρχαιολογικό Μουσείο Θέρμου	Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου	Αρχαιολογικό Μουσείο Ήλιδας
Αρχαιολογικό Μουσείο Θυρρείου	Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών	Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας
Λαογραφικό Μουσείο Αγραμπέλου	Μουσείο Θυσίας Καλαβρυτινών	Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου
Λαογραφικό Μουσείο Αγρινίου		Λαογραφικό Μουσείο Ανδρίτσαινας
Λαογραφικό Μουσείο Ι. Π. Μεσολογγίου		Μουσείο Κάστρου Χλεμούτσι/Clermont
Μουσείο «Μπότσαρη»		Μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας
Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης Ι.Π. Μεσολογγίου		Μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας

ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	ΠΕ Αχαΐας	ΠΕ Ηλείας
Μουσείο Τρικούπη		ΣΠΑΠ, Συνεδριακό και Εκθεσιακό Κέντρο Ολυμπίας
Παπαστράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο Αγρινίου		
Σπίτι-Μουσείο «Κωστής Παλαμάς»		

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού & INSETE Intelligence & ιδία επεξεργασία.

Ακολουθεί μια συνοπτική περιγραφή ορισμένων σημαντικών μουσείων της περιοχής παρέμβασης από το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο⁴⁸:

- **Ξενοκράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου:** Το Ξενοκράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο εγκαινιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2021 και στεγάζεται σε ιστορικό κτήριο με νεοκλασικά χαρακτηριστικά, που κτίστηκε μεταξύ 1885-1889 ως Δημοτικό Παρθεναγωγείο με δωρεά του Κωνσταντίνου Ξενοκράτη, εθνικού ευεργέτη από την ανατολική Θράκη. Στη μόνιμη έκθεσή του παρουσιάζονται περισσότερα από 1.200 αντικείμενα που καλύπτουν χρονολογικά τις περιόδους από τους προϊστορικούς έως και τους ύστερους ρωμαϊκούς χρόνους (100.000 π.Χ. ? 3ος αι. μ.Χ.) και προέρχονται από το σύνολο της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Αγρινίου:** Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αγρινίου βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, σε κτήριο που δωρήθηκε τη δεκαετία του 1960 από τους αδερφούς Παπαστράτου. Φιλοξενεί ευρήματα που προέρχονται από τους κυριότερους αρχαιολογικούς χώρους της Αιτωλοακαρνανίας, μεταξύ των οποίων το Ηρώο της Αλυζίας και το Ηρώο της Καλυδώνας, και χρονολογούνται από τους προϊστορικούς χρόνους έως τη ρωμαϊκή κατάκτηση.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Θέρμου:** Το Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Θέρμου φιλοξενεί ευρήματα από το Ιερό του Απόλλωνος Θερμίου και από μικρότερα γειτονικά ιερά, τα οποία χρονολογούνται από τους προϊστορικούς χρόνους έως τη ρωμαϊκή κατάκτηση. Κυρίαρχη θέση στην έκθεση έχουν ευρήματα προερχόμενα από γειτονικές πόλεις της Αιτωλικής Συμπολιτείας, υπογραμμίζοντας τη διαχρονική έννοια της κοινότητας και την αξία της συλλογικής δράσης.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου:** Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου στεγάζεται στο διατηρητέο νεοκλασικό κτήριο της παλαιάς Δημοτικής Αγοράς, έργο του Ερνέστου Τσίλλερ, στο κέντρο της πόλης. Λειτουργήσε για πρώτη φορά το 1994. Στη μόνιμη έκθεσή του εκτίθενται ευρήματα από τις επαρχίες Αιγιαλείας και Καλαβρύτων, από την 4η χιλιετία π.Χ. έως και την ύστερη αρχαιότητα.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών:** Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2009. Η μόνιμη έκθεσή του, διαρθρωμένη σε τρεις

⁴⁸ Διαθέσιμο στο: <https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/>

μεγάλες ενότητες (Δημόσιος βίος - Ιδιωτικός βίος - Νεκρόπολη), περιλαμβάνει ευρήματα που χρονολογούνται από την 4η χιλιετία π.Χ. έως τον 4ο αι. μ.Χ. και προέρχονται από την πόλη των Πατρών, καθώς και από περιοχές της νότιας και της δυτικής Αχαΐας. Ξεχωριστή θέση κατέχουν τα ψηφιδωτά δάπεδα από τις ρωμαϊκές οικίες των Πατρών, με θέματα από τη μυθολογία και τη φύση.

- **Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου:** Στο νεοκλασικό κτήριο της Δημοτικής Αγοράς του Πύργου, έργο που αποδίδεται στον Ερνέστο Τσίλλερ ή στους μαθητές του, στεγάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου. Η κοινωνία, η εκπαίδευση, η οικονομία, το εμπόριο και οι επαγγελματικές ασχολίες, τα ταφικά έθιμα των κατοίκων της περιοχής της σημερινής Ηλείας παρουσιάζονται στον επισκέπτη μέσα από ευρήματα που χρονολογούνται από τους προϊστορικούς έως και τους νεότερους χρόνους.
- **Μουσείο Κάστρου Χλεμούτσι:** Το μουσείο, το οποίο στεγάζεται στον εσωτερικό περίβολο του μεσαιωνικού κάστρου Χλεμούτσι (13ος αι.), φρουριακού πριγκιπικού ανακτόρου των Βιλλεαρδουίνων, αποτελεί το πρώτο και μοναδικό θεματικό μουσείο, που αφορά αποκλειστικά στην περίοδο της Φραγκοκρατίας στην Ελλάδα (13ος-15ος αι. μ.Χ.). Ο επισκέπτης, περιδιαβαίνοντας στους χώρους του μπορεί να ταξιδέψει στην εποχή των σταυροφόρων και να αισθανθεί την γοητεία της ανακάλυψης του μεσαιωνικού κόσμου, θαυμάζοντας περισσότερα από 500 αντικείμενα, όπως αρχιτεκτονικά μέλη και γλυπτά, αγγεία, νομίσματα, τοιχογραφίες, εξαρτήματα ενδυμασίας και σύνεργα καλλωπισμού, τα πιο πολλά από τα οποία προέρχονται από ανασκαφές στην Ηλεία.

Γ3. Χρήσεις Γης, Δομημένο Περιβάλλον και Βασικές Υποδομές

Μεταφορικές υποδομές⁴⁹

Η ΠΔΕ κατέχει στρατηγική γεωγραφική θέση συνδέοντας την Πελοπόννησο με τη Στερεά Ελλάδα και την Ήπειρο θεωρούμενη ιστορικά ως η Δυτική Πύλη της Ελλάδας προς την Αδριατική και τη Δυτική Ευρώπη γενικότερα. Το οδικό της δίκτυο είναι εκτεταμένο και βελτιώνεται συνεχώς. Η κεντρική οδική αρτηρία που συνδέει την πόλη των Πατρών με την Αθήνα αποτελεί μέρος του βασικού εθνικού άξονα ΠΑΘΕ και ανήκει στα διευρωπαϊκά δίκτυα. Μεταξύ των σημαντικών έργων που ολοκληρώθηκαν στην Περιφέρεια περιλαμβάνεται αυτό της Ιόνιας Οδού καθώς και η Μικρή Περιμετρική Πατρών. Επίσης, αναφέρεται ότι στο πλαίσιο της ΠΠ 2014-2020 υποστηρίζεται η αναβάθμιση οδικών αξόνων που συνδέουν το δίκτυο ΔΕΔ-Μ με αστικά, παραγωγικά, τουριστικά και πολιτιστικά κέντρα (όπως σύνδεση Λευκάδας με τον Οδικό Άξονα «Άκτιο - Δυτικός Άξονας»).

Όσον αφορά στις λιμενικές υποδομές πέραν της αναβάθμισης του λιμανιού στην Πάτρα που ολοκληρώθηκε εντός της ΠΠ 2014-2020, υπάρχουν δυνατότητες αξιοποίησης και των λοιπών λιμένων της ΠΔΕ όπως του Αιγίου και του Αστακού (εμπορικές χρήσεις), του Κατάκολου (κρουαζιέρα), της Κυλλήνης (το μεγαλύτερο σε ακτοπλοϊκή επιβατική κίνηση του Ιονίου), καθώς και το λιμάνι Μεσολογγίου (τουρισμός και εμπόριο). Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της ΠΠ 2014-2020 χρηματοδοτήθηκαν παρεμβάσεις αναβάθμισης λιμενικών υποδομών.

Ως προς τους αερολιμένες, εκτός της Αράξου που εξυπηρετεί επιβατικό κοινό και εμπορευματικές δραστηριότητες και του Άκτιου που εξυπηρετεί κυρίως όμορους νομούς (των Ιονίων Νήσων και της Ηπείρου), η υποδομή κρίνεται ανεπαρκής για την ανάπτυξη της ΠΔΕ. Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι το λιμάνι της Πάτρας ανήκει στο αρχικό δίκτυο υδατοδρομίων που έχουν αδειοδοτηθεί.

Στο σιδηροδρομικό τομέα, αν και υπάρχει μεγαλύτερη δυναμική για υψηλό μεταφορικό έργο κατά μήκος του βασικού διαδρόμου Πάτρα - Αθήνα – Θεσσαλονίκη, μόνο γραμμές τοπικού χαρακτήρα είναι εν ενεργεία, η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από ανεπαρκές δίκτυο καθώς δεν έχει ολοκληρωθεί η αναβάθμιση του βασικού σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π, ειδικότερα στον άξονα Αθήνα-Πάτρα. Έργα επέκτασης και αναβάθμισης του σιδηροδρομικού δικτύου της Περιφέρειας χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της ΠΠ 2014-2020 και ενδεικτικά περιλαμβάνουν την αναβάθμιση της σιδηροδρομικής γραμμής στη διαδρομή Κατακόλου - Πύργου - Ολυμπίας, τη Β' φάση του έργου «Κατασκευή νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής στο τμήμα Διακοπτό - Ροδοδάφνη» κ.λπ.⁵⁰

Αναφορικά με τις αεροπορικές υποδομές, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει 2 αεροδρόμια, τον Διεθνή Αερολιμένα Άκτιου και τον Διεθνή Αερολιμένα Αράξου. Ο Διεθνής

⁴⁹ INSETE, 2024. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf

⁵⁰ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2021-2027». Διαθέσιμο στο: <https://dytikiellada.gr/wp-content/uploads/2022/09/sfc2021-PRG-2021EL16FFPR010-1.2.pdf>

Αερολιμένας Ακτίου βρίσκεται στην περιοχή του Ακτίου της δημοτικής Ενότητας Ανακτορίου του δήμου Ακτίου Βόνιτσας. Το αεροδρόμιο απέχει 4χλμ. από την πόλη της Πρέβεζας και 20χλμ. από την Λευκάδα. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το αεροδρόμιο του Ακτίου εξυπηρετεί την επιβατική κίνηση τόσο της Περιφέρειας Ηπείρου όσο και των Ιονίων Νήσων (κυρίως Λευκάδα). Από το Δεκέμβριο του 2015, το αεροδρόμιο του Ακτίου πέρασε στην διαχείριση της εταιρίας Fraport. Το 2019 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αναβάθμισης και εκμοντερνισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων που αφορούσαν:

- ο την επέκταση κατά 2.381m² και ανακαίνιση του τερματικού σταθμού,
- ο την εγκατάσταση συστήματος «HBS inline screening» για τον έλεγχο των αποσκευών,
- ο την αναδιοργάνωση του χώρου στάθμευσης των αεροσκαφών,
- ο την ανακαίνιση του οδοστρώματος στους χώρους προσγείωσης-απογείωσης-στάθμευσης αεροσκαφών,
- ο την αύξηση κατά 75% των σταθμών check in (από 8 σε 14),
- ο την αύξηση κατά 60% του συνολικού αριθμού πυλών (από 5 σε 8) και
- ο τον διπλασιασμό των σημείων ασφαλείας και ελέγχου του αεροδρομίου (από 2 σε 4).

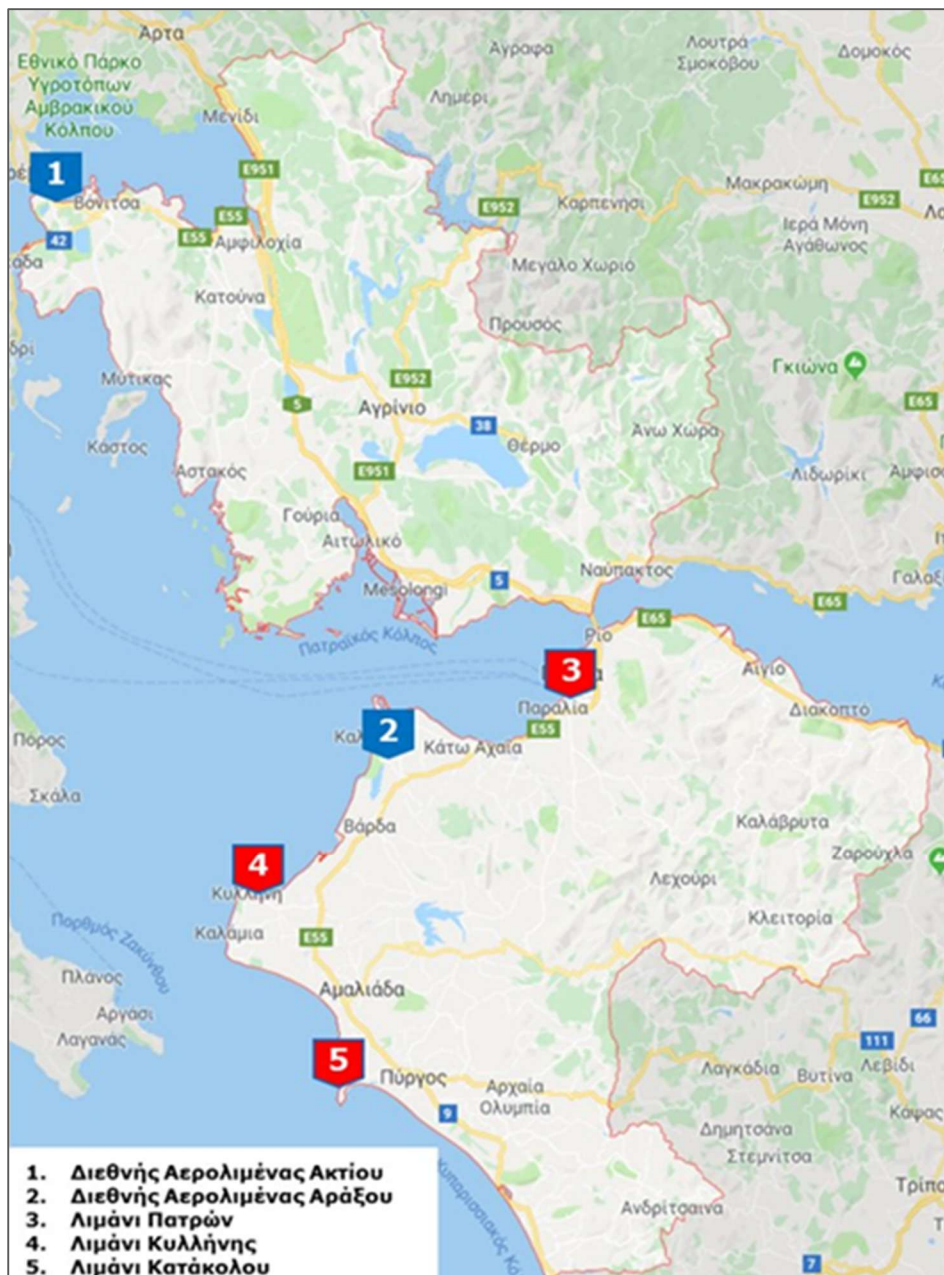
Το αεροδρόμιο του Αράξου εξυπηρετεί όλη την Ενότητα Αχαΐας και βρίσκεται κοντά στον Άραξο, στα δυτικά της Ενότητας. Απέχει 45 χλμ. νοτιοδυτικά της πόλης των Πατρών και 46χλμ. από το λιμάνι της Κυλλήνης. Το εμβαδόν των κτιριακών του εγκαταστάσεων είναι 2.300τ.μ. Επίσης, διαθέτει έναν επιβατικό αεροσταθμό και 5 θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών.

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει 1 κύριο λιμάνι, το Λιμάνι της Πάτρας. Το λιμάνι της Πάτρας δεσπόζει στην Περιφέρεια εξαιτίας της στρατηγικής θέσης του, αποτελώντας τη Δυτική Πύλη της χώρας προς την Αδριατική και τη Δυτική Ευρώπη. Το λιμάνι της Πάτρας αποτελεί τη σημαντικότερη τερματική εγκατάσταση θαλάσσιων μεταφορών της Δυτικής Ελλάδας και το σημαντικότερο σημείο πορθμειακής σύνδεσης της χώρας με την Ιταλία. Ο ρόλος του στο δίκτυο των εσωτερικών ακτοπλοϊκών συνδέσεων με τα νησιά του Ιονίου έχει αποδυναμωθεί μετά την ανάπτυξη του λιμανιού της Κυλλήνης ως κύριου σημείου συνδέσεως της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς.

Τα υπόλοιπα λιμάνια της Περιφέρειας είναι:

- ο Λιμάνι Κατάκολου, προσδιορίζεται ως Ειδικό Τουριστικό λιμάνι ευρύτερης ακτινοβολίας σε συνάρτηση με τον εθνικής σημασίας αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας και τις διαπεριφερειακές τουριστικές – πολιτιστικές διαδρομές Ολυμπία, Επίδαυρος – Μυκήνες και Ολυμπία – Ήλιδα – Δελφοί, καθώς και ως σημαντικός λιμένας προσέγγισης κρουαζιερόπλοιων, μετά τον Πειραιά,
- ο Λιμάνι Κυλλήνης, εξυπηρετεί την ακτοπλοϊκή σύνδεση με τα λιμάνια της Κεφαλονιάς και της Ζακύνθου,
- ο Λιμάνι Αιγίου, εξυπηρετεί κυρίως την μεταφορά ευπαθών προϊόντων,
- ο Λιμάνι Μεσολογγίου, εξυπηρετεί κυρίως τον θαλάσσιο τουρισμό και το εμπόριο,
- ο Λιμάνι Αστακού, εξυπηρετεί κυρίως την μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων.

Χάρτης 4: Μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Πηγή: INSETE (2024) «ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2023. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2024/12/24-12_Western_Greece-1.pdf» & ιδία επεξεργασία.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει στρατηγική γεωγραφική θέση συνδέοντας την Πελοπόννησο με τη Στερεά Ελλάδα και την Ήπειρο. Αποτελεί μια εκ των κυριότερων πυλών της χώρας, θεωρούμενη ως η Δυτική Πύλη της Ελλάδας προς την Αδριατική και τη Δυτική Ευρώπη γενικότερα. Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο και βελτιώνεται συνεχώς. Η κεντρική οδική αρτηρία που συνδέει την πόλη των Πατρών με την Αθήνα αποτελεί μέρος του βασικού εθνικού άξονα ΠΑΘΕ (Οδικός Άξονας Πατρών –Αθήνας Θεσσαλονίκης –Ευζώνων). Άλλο έργο που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή

δυναμική της Δυτικής Ελλάδος, είναι η Ιόνια Οδός, δηλαδή ο άξονας από την Καλαμάτα μέχρι τα Αλβανικά σύνορα μέσω Πάτρας και Ιωαννίνων, έργο το οποίο σχετίζεται με την Εγνατία Οδό (το σημαντικότερο τμήμα αυτού του άξονα αποτελεί η ζεύξη του Ρίου –Αντίρριου που έχει ολοκληρωθεί).

Οι κυριότεροι οδικοί άξονες που απαντώνται στην Περιφέρεια ανά Ενότητα είναι: Οι οδικοί άξονες ΔΕΔ-Μ που αφορούν την ΠΔΕ είναι οι παρακάτω, όπως περιγράφονται στην απόφαση χαρακτηρισμού των Διευρωπαϊκών Οδικών Αξόνων (ΦΕΚ 2631/Β/2008):

- ο Καλαμπάκα–Τρίκαλα–Καρδίτσα–Λαμία–Άμφισσα–Ναύπακτος–Αντίρριο,
- ο Ιονία και Ολυμπία οδός: Κακαβιά–Ιωάννινα–Αμφιλοχία–Μεσολόγγι–Πάτρα–Πύργος–Τσακώνα,
- ο Ολυμπία οδός: Ελευσίνα–Κόρινθος–Πάτρα,
- ο Αγρίνιο–Καρπενήσι–Λαμία,
- ο Πρέβεζα–Βόνιτσα–Αμβρακία (σύνδεση με Δυτικό Άξονα),
- ο Πύργος–Ολυμπία–Βυτίνα–Τρίπολη.

Οι Άξονες Διεθνούς Σημασίας είναι οι εξής:

- ο Ιωάννινα–Άρτα–Αμφιλοχία–Μεσολόγγι–Αντίρριο (Ιόνια Σημαντικότερος άξονας για όλο το δυτικό διαμέρισμα της χώρας. Οδός).
- ο Αντίρριο–Ναύπακτος–Ιτέα–Λαμία (Διαγώνιος): Σημαντικός άξονας για την ανάπτυξη της Π.Ε. και ολόκληρου του νότιου δυτικού διαμερίσματος της χώρας, ο οποίος θα συνδέσει την Ιόνια Οδό με τον ΠΑΘΕ.
- ο Πλατυγιάλι σύνδεση με Ιόνια οδό–Αγρίνιο–Καρπενήσι–Λαμία: άξονας σημαντικός τόσο για την ανάπτυξη του Πλατυγιαλίου ως κόμβου συνδυασμένων μεταφορών, όσο και για την προοπτική τουριστικής ανάπτυξης της ορεινής περιοχής της Αιτωλοακαρνανίας και της Ευρυτανίας.
- ο Αμβρακία–Κατούνα–παράκαμψη Βόνιτσας–διακλάδωση προς Άκτιο/Πρέβεζα/Λευκάδα σύνδεση με Ηγουμενίτσα (η αποκαλούμενη και Παραϊόνια Οδός): Άξονας που εξυπηρετεί τη δυτική Αιτωλοακαρνανία και συνδέει τη Λευκάδα, την Πρέβεζα και τη Θεσπρωτία με την Ιόνια Οδό και την Π.Ε με την Β πύλη της χώρας.
- ο Κόρινθος–Αίγιο–Πάτρα–Πύργος–Τσακώνα (Ολυμπία Οδός): Εξαιρετικά σημαντικός άξονας για ολόκληρη την ΠΔΕ και ιδιαίτερα για την ΠΕ Ηλείας αλλά και την περιοχή του Αιγίου, όπου θα συνδέσει το λιμάνι του Αιγίου με την ευρύτερη περιοχή και τα μεγάλα αστικά κέντρα.
- ο Κατάκολο–Πύργος–Αρχαία Ολυμπία–Βυτίνα–Τρίπολη/Άστρος, Τρίπολη/Μυκήνες: Σημαντικός άξονας που συνδέει περιοχές της Ηλείας, της Αρκαδίας και της Αργολίδας και διεθνούς σημασίας πολιτιστικούς και τουριστικούς προορισμούς.

Οι οδικοί άξονες Εθνικής σημασίας, που χαρακτηρίζονται ως διαπεριφερειακοί, είναι οι εξής:

- ο Αντίρριο–Αγρίνιο–Αμφιλοχία–Μενίδι–Άρτα–Ιωάννινα (σημερινή εθνική οδός).
- ο Πάτρα–Σταυροδρόμι–Πανόπουλο–προς Τρίπολη.
- ο Διακοπτό (Πούντα)–Καλάβρυτα–Κλειτορία–προς Τρίπολη.

- ο ΠΕΟ Πατρών–Αμαλιάδας–Πύργου.

Οι οδικοί άξονες που εξυπηρετούν τις ανάγκες εντός της Περιφέρειας και χαρακτηρίζονται ως ενδοπεριφερειακοί άξονες είναι οι εξής:

-Πρωτεύοντες Ενδοπεριφερειακοί άξονες:

- ο Μεσολόγγι–Αιτωλικό–Αστακός–Μύτικα–Πάλαιρος–Βόνιτσα.
- ο Αμφιλοχία–Βόνιτσα–Άκτιο (σημερινή οδός).
- ο Ναύπακτος–Θέρμο–Παραβόλα–Αγρίνιο (βόρεια της Τριχωνίδας).
- ο Ναύπακτος–Θέρμο–Προυσσός–προς Καρπενήσι.
- ο Πάτρα–Χαλανδρίτσα–Καλάβρυτα.
- ο Πύργος–Σιμόπουλο–(σύνδεση με Ε.Ο.111)–Πανόπουλο–Ψωφίδα–Δάφνη.
- ο Κυλλήνη–σύνδεση με οδό Πατρών–Πύργου.

-Δευτερεύοντες Ενδοπεριφερειακοί άξονες:

- ο Αγρίνιο–Στράτος–Χαλκινόπουλο,
- ο Αμφιλοχία–Χαλκινόπουλο–Λίμνη Κρεμαστών,
- ο Γαβαλού–Παπαδάτες–Αγρίνιο (νότια της Τριχωνίδας),
- ο Ναύπακτος–Σίμος–Πλάτανος–Άνω Χώρα–Θέρμο,
- ο ΠΕΟ Κορίνθου–Πάτρας,
- ο Παλαιά οδός Πάτρα–Κάτω Αχαΐας–Λεχαινών–Γαστούνης–Αμαλιάδας,
- ο Αμαλιάδα–Σιμόπουλο,
- ο Ανδρίτσaina–Κρέστενα και Ζαχάρω
- ο Ζαχάρω–Φιγαλεία–Επικούρειος Απόλλων–Ανδρίτσaina

Στην Περιφέρεια απαντάται και εκτεταμένο σιδηροδρομικό δίκτυο. Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας έχει μήκος άνω των 300km και διασχίζει την παραλιακή ζώνη των Ενοτήτων Αχαΐας και Ηλείας με την σύνδεση Αθήνας–Πάτρας–Πύργου–Καλαμάτας. Έχει ήδη ξεκινήσει ο εκσυγχρονισμός μεγάλου μέρους του. Από την πλευρά του ΟΣΕ έχει προγραμματιστεί η συνολική αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα Αθήνας Πάτρας με κατασκευή ηλεκτροδοτούμενης διπλής γραμμής κανονικού εύρους και ταχύτητα μελέτης 160km/h. Μετά την ολοκλήρωση στη ηλεκτροδότησης της γραμμής, εκτιμάται η μείωση του χρόνου ταξιδιού κάτω από 2 ώρες για το τμήμα Αθηνών –Πατρών. Στην Ενότητα Αχαΐας, το σιδηροδρομικό δίκτυο διέρχεται από πολλούς κυρίως παράκτιους οικισμούς και από τις πόλεις της Πάτρας, του Αιγίου και της Κάτω Αχαΐας. Υπάρχει επίσης και οδοντωτός σιδηρόδρομος με την διαδρομή Διακοπτού–Καλαβρύτων. Η ΠΕ Ηλείας εξυπηρετείται σιδηροδρομικά μέσω της κύριας γραμμής Πύργου –Πάτρας –Κυπαρισσίας.

Δ.Σύνοψη υφιστάμενων στρατηγικών και πολιτικών που επηρεάζουν την περιοχή

Δ.1. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ), το οποίο εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 6876/4871/2-7-2008 ΚΥΑ, αποτελεί σύνολο κειμένων και διαγραμμάτων με το οποίο καταγράφονται και αξιολογούνται οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν την μακροπρόθεσμη χωρική ανάπτυξη και διάρθρωση του εθνικού χώρου. Στο ΓΠΧΣΑΑ αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις των διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών και προσδιορίζονται με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου.

Οι γενικές στρατηγικές κατευθύνσεις που τίθενται από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ) συνοψίζονται στην ενίσχυση του ρόλου της Χώρας σε διεθνές, ευρωπαϊκό, μεσογειακό και βαλκανικό επίπεδο, μέσω της ανάδειξης της σε σημαντικό κόμβο μεταφορών, ενέργειας και επικοινωνιών. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας με την ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης και την ενίσχυση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην προώθηση της ισόρροπης και πολυκεντρικής ανάπτυξης της χώρας, καθώς και στον περιορισμό της υπέρμετρης αστικοποίησης μέσω της βελτίωσης της ελκυστικότητας της υπαίθρου. Επιπλέον, επιδιώκεται η βελτίωση της πρόσβασης σε βασικά δίκτυα μεταφορών, ενέργειας και επικοινωνιών, η ανάπτυξη των σχετικών υποδομών, καθώς και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, σε συνδυασμό με τη διαφύλαξη των ιδιομορφιών κάθε περιοχής. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η κοινωνική πρόνοια και ο αθλητισμός.

Εξίσου κεντρική επιδίωξη του ΓΠΧΣΑΑ αποτελεί η διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος μέσω δράσεων που αποσκοπούν στον περιορισμό των παραγόντων υποβάθμισης του χώρου, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, καθώς και στην πρόληψη της ρύπανσης και των φυσικών ή τεχνολογικών καταστροφών. Ενόψει των οξύτατων προβλημάτων που προκαλεί η κλιματική αλλαγή, τίθενται ειδικοί στόχοι, όπως η συνεχής μέριμνα για την εξοικονόμηση ενέργειας, η προώθηση εναλλακτικών και φιλικότερων προς το περιβάλλον πηγών ενέργειας –ιδίως ανανεώσιμων–, και η ενίσχυση των φυσικών αναδραστικών μηχανισμών, όπως τα δάση και οι υγρά τοποι. Παράλληλα, επιδιώκεται η προσαρμογή της χώρας στις νέες συνθήκες που διαμορφώνει η κλιματική αλλαγή και η αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αυτή συνεπάγεται (πυρκαγιές, πλημμύρες, διάβρωση, ξηρασία, υφαλμύρωση, απερίμωση και άλλα φυσικά φαινόμενα), μέσω της δημιουργίας κατάλληλων προληπτικών μηχανισμών, υποδομών και σχεδίων δράσης.

Όσον αφορά στον τομέα των μεταφορών, οι γενικές αλλά και ειδικότερες κατευθύνσεις που δίνονται στο ΓΠΧΣΑΑ περιλαμβάνουν τη βελτίωση της ποιότητας των υφιστάμενων υποδομών μεταφορών και των σχετικών υπηρεσιών σε όλη την επικράτεια, καθώς και τη μείωση του χρόνου και του κόστους των μεταφορικών υπηρεσιών. Παράλληλα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ασφάλεια των μεταφορικών και συγκοινωνιακών υπηρεσιών (τόσο

για επιβάτες και εμπορεύματα, όσο και για πεζούς), καθώς και στη μείωση της κατανάλωσης καυσίμων, με στόχο την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την ενεργειακή αποδοτικότητα.

Επιπλέον, το ΓΠΧΣΑΑ προωθεί την ενίσχυση των μέσων σταθερής τροχιάς, όπως οι ηλεκτροκινούμενοι σιδηρόδρομοι, το μετρό και το τραμ, καθώς και της ναυτιλίας μικρών αποστάσεων, συμβάλλοντας στη βιώσιμη κινητικότητα και την αποσυμφόρηση του οδικού δικτύου. Ιδιαίτερη μέριμνα δίνεται στη βελτίωση της προσβασιμότητας των ορεινών, δυσπρόσιτων και κυρίως των νησιωτικών περιοχών, μέσω της ανάπτυξης ολοκληρωμένων συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της περαιτέρω ενίσχυσης σιδηροδρομικών και θαλάσσιων υποδομών. Παράλληλα, επιδιώκεται η διαρκής αναβάθμιση όλων των υφιστάμενων λιμένων με σημαντική εμπορευματική ή/και επιβατική κίνηση, με κύριο σκοπό τη διασφάλιση της ασφάλειας και της αποδοτικότητας στις μεταφορές. Τέλος, δρομολογείται η ολοκλήρωση και αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών που συμβάλλουν στην πύκνωση του βασικού οδικού συστήματος της χώρας, ιδίως μέσω έργων που αίρουν τις ασυνέχειες του υφιστάμενου οδικού δικτύου.

Δ.2. Εθνική Χωρική Στρατηγική για τον θαλάσσιο χώρο

Η Εθνική Χωρική Στρατηγική για τον Θαλάσσιο Χώρο (ΕΧΣΘΧ), εγκρίθηκε με την υπ' αρ. 6/17.4.2025 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ) (ΦΕΚ Δ' 227/17-04-2025) και αποτελεί μέρος της εθνικής χωροταξικής στρατηγικής του άρθρου 3 του ν. 4447/2016 (Α' 241). Ουσιαστικά, αποτελεί το ανώτατο πλαίσιο για την οργάνωση, προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση του θαλάσσιου χώρου της Ελλάδας, με στόχο τη χωρική συνοχή, την περιβαλλοντική ισορροπία και την ενίσχυση της μπλε οικονομίας. Η στρατηγική εναρμονίζεται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το ΕΣΕΚ και τις αρχές της θαλάσσιας χωροταξίας της ΕΕ, προωθώντας την ανάπτυξη δραστηριοτήτων όπως οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, η ναυτιλία, οι υδατοκαλλιέργειες, ο τουρισμός και η έρευνα, μέσα από την ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών.

Σύμφωνα με την περ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3983/2011 (Α' 144), περί ορισμών, η θαλάσσια περιοχή ή υποπεριοχή προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 3983/2011 και ορίζεται με σκοπό την ευκολότερη εφαρμογή του ν. 3983/2011. Οι περιοχές αυτές οριοθετούνται με συνεκτίμηση υδρολογικών, ωκεανογραφικών, βιογεωγραφικών, περιβαλλοντικών, χωροταξικών και αναπτυξιακών χαρακτηριστικών. Η χρήση του γενικότερου όρου «θαλάσσια περιοχή ή υποπεριοχή» αφορά σε «θαλάσσιες χωρικές ενότητες» που συνιστούν μονάδες εφαρμογής των θαλάσσιων χωροταξικών πλαισίων. Τα βασικά κριτήρια προσδιορισμού των θαλάσσιων χωρικών ενοτήτων είναι τα κατωτέρω:

1. Η γεωπολιτική σημασία των θαλάσσιων περιοχών της χώρας
2. Η ένταξη των Θαλάσσιων Χωρικών Ενοτήτων εκπόνησης Θαλάσσιων Χωροταξικών Πλαισίων (ΘΧΠ) στο όραμα και στον σκοπό της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής για τον θαλάσσιο χώρο (ΕΧΣΘΧ) και το συνολικό αναπτυξιακό όραμα της χώρας.

3. Η επιλογή των περιοχών εκπόνησης των ΘΧΠ, ήτοι η επιλογή των θαλάσσιων χωρικών ενοτήτων, γίνεται λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών αναπτυξιακών ιδιοτεροτήτων των επιμέρους περιοχών, σε εναρμόνιση με τις στρατηγικές επιλογές της χώρας. Ακόμη αξιοποιούνται οι νέες προοπτικές που διαμορφώνονται σε διάφορους τομείς από τις εν λόγω επιλογές, αλλά και τις εξελίξεις του ευρύτερου περιβάλλοντος. Η αξιολόγηση των παραγόντων αυτών και η δυνατότητα χάραξης αποτελεσματικής στρατηγικής δεν πρέπει να έχουν ως υποδοχέα έναν κατακερματισμένο χώρο και ως εκ τούτου έναν αποσπασματικό χαρακτήρα, αλλά υλοποιούνται σε ευρύτερες Θαλάσσιες Περιοχές, τις οριζόμενες ως θαλάσσιες χωρικές ενότητες που εξασφαλίζουν την απαιτούμενη κρίσιμη μάζα (πληθυσμού, φάσματος οικονομικών δραστηριοτήτων, εύρους και ποικιλίας διατιθέμενων πόρων, υποδομών γνώσης και καινοτομίας, κ.ά.).
4. Το διαφορετικό αναπτυξιακό πρότυπο και οι διαφορετικού χαρακτήρα και έντασης πιέσεις στις οποίες υπόκεινται οι διαφορετικές χωρικές ενότητες στον θαλάσσιο χώρο συνιστούν στοιχεία που οριοθετούν την ανάγκη μίας διαφορετικής διαχείρισης στο πλαίσιο εκπόνησης Θαλάσσιων Χωροταξικών Πλαισίων. Ακόμη λαμβάνονται υπόψη ιδίως οι διαφορετικής σημασίας, καθεστώτος προστασίας, φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι καθώς εμπεριέχουν διαφορετικές προοπτικές αξιοποίησης αλλά και κινδύνους ανά θαλάσσια χωρική ενότητα.
5. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά θαλάσσιου περιβάλλοντος, όπως αυτά αποτυπώνονται σε επιμέρους εξειδικεύσεις που αφορούν τις 11 παραμέτρους (descriptors) της Οδηγίας Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (2008/56/ ΕΚ), η οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον ν. 3983/2011 (Α' 144) και ενδεχόμενους συντελεστές βαρύτητας αυτών. Η διαφοροποίηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του εν λόγω περιβάλλοντος απαιτεί μία διαφορετική αντιμετώπιση σε κάθε θαλάσσια χωρική ενότητα για τη διασφάλιση της αειφορίας και της ανθεκτικότητας των διαθέσιμων πόρων, ενταγμένη στη συνολική αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας για την αξιοποίηση και προστασία του θαλάσσιου πλούτου της.
6. Ο θαλάσσιος και χερσαίος νησιωτικός χώρος της χώρας απαιτεί μία ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση ιδιαίτερα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών κινδύνων στην περιοχή της Μεσογείου αλλά και για τη διαφορετική αντιμετώπιση της έντασης αλληλεπίδρασης του παράκτιου και θαλάσσιου χώρου στις θαλάσσιες χωρικές ενότητες ώστε να καθίσταται δυνατή η αποτελεσματικότερη διαμόρφωση και υλοποίηση σχετικών πολιτικών.
7. Η αξιοποίηση των λειτουργικών σχέσεων – διασυνδέσεων μεταξύ γεωγραφικών περιοχών (νησιωτικές, παράκτιες περιοχές) του θαλάσσιου χώρου και σχετικών αντίστοιχων λειτουργικών, αναπτυξιακών ενοτήτων του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού. Η εναρμόνιση των προτεινόμενων Θαλάσσιων Χωρικών Ενοτήτων με τις ήδη υπάρχουσες λειτουργικές, αναπτυξιακές, χωρικές ενότητες θα προσθέσει αξία στη μελλοντική αναπτυξιακή πορεία των εν λόγω περιοχών, αξιοποιώντας υπάρχουσες δικτυώσεις, ενισχύοντας τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των

χρήσεων του χερσαίου και θαλάσσιου χώρου, ανοίγοντας νέες προοπτικές σε ήδη διαμορφωμένα χωρικά και κοινωνικοοικονομικά πρότυπα.

Η υποδιαίρεση του θαλάσσιου χώρου σε υποπεριοχές και ο καθορισμός των ορίων των θαλάσσιων περιοχών πρέπει να στηρίζεται στην εποπτική αξιολόγηση των στρατηγικών κατευθύνσεων και των πολιτικών εθνικού επιπέδου στις χωρικές ενότητες που αυτές διαμορφώνουν. Η διάρθρωση των θαλάσσιων χωρικών ενότητων του εθνικού θαλάσσιου χώρου απαιτεί την επισκόπηση των διαφορετικών αναπτυξιακών ιδιαιτεροτήτων και προοπτικών των επιμέρους περιοχών και τον έλεγχο των πιθανών περιορισμών που ενδέχεται να απορρέουν από τις πολιτικές εθνικού επιπέδου. Στο πλαίσιο αυτό:

1. Οι θαλάσσιες χωρικές ενότητες εκπόνησης των ΘΧΠ σχετίζονται ποιοτικά με τις βασικές προτεραιότητες και στρατηγικές κατευθύνσεις που έχουν τεθεί στο χωροταξικό σχεδιασμό εθνικού επιπέδου (Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια), για την ολοκληρωμένη χωρική οργάνωση και αειφόρο ανάπτυξη του εθνικού χώρου ιδίως με τα σημεία που αφορούν στους κύριους άξονες προσανατολισμού της χώρας (Εύξεινος πόντος, νότια Μεσόγειος, Ιταλία), στον προσανατολισμό των διαφορετικών θαλάσσιων χωρικών ενότητων και των λειτουργικών σχέσεων που αναπτύσσονται, στις πύλεςπόλους και άξονες ανάπτυξης, στις θαλάσσιες υποδομές στους λιμένες και στην πολυκεντρική και ισόρροπη χωρική ανάπτυξη.
2. Οι θαλάσσιες χωρικές ενότητες εκπόνησης των ΘΧΠ συσχετίζονται ποιοτικά με τις βασικές προτεραιότητες και στρατηγικές κατευθύνσεις που έχουν τεθεί στο πλαίσιο των χωροταξικών πλαισίων περιφερειακού επιπέδου και που σχετίζονται με τον θαλάσσιο χώρο με εστίαση στις θαλάσσιες μεταφορές και υποδομές, στους τομείς της θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας και της αλιείας, των ΑΠΕ και στον θαλάσσιο τουρισμό.
3. Οι θαλάσσιες χωρικές ενότητες συσχετίζονται με τη διάρθρωση των προστατευόμενων περιοχών «NATURA» του εθνικού θαλάσσιου χώρου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ενιαία και όχι αποσπασματική αντιμετώπιση των εν λόγω περιοχών μέσα σε κάθε μία από αυτές. Τελικό αποτέλεσμα της προσέγγισης αυτής αποτελεί η δημιουργία συνεκτικών και αντιπροσωπευτικών δικτύων προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών εντός του εθνικού θαλάσσιου χώρου, σε αρμονική συνύπαρξη με τις υπόλοιπες σχεδιαζόμενες θαλάσσιες χρήσεις.
4. Η συμπερίληψη της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της εκπόνησης Θαλάσσιων Χωροταξικών Πλαισίων αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για την ανάδειξη και αξιοποίησή της.
5. Με βάση τα παραπάνω καθορίζονται τέσσερις θαλάσσιες χωρικές ενότητες εκπόνησης Θαλάσσιων Χωροταξικών Πλαισίων που αφορούν στη θαλάσσια περιοχή του Ιονίου πελάγους, στην θαλάσσια περιοχή της Κρήτης και σε δύο θαλάσσιες περιοχές στο Αιγαίο Πέλαγος, σύμφωνα με την υφιστάμενη εθνική νομοθεσία, τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας που

αντανακλά εθιμικό διεθνές δίκαιο, το Ελληνοτουρκικό Πρωτόκολλο του 1926, την Ιταλοτουρκική Συμφωνία και το Πρωτόκολλο του 1932 και τη διεθνή νομολογία, και αναγνωρίζοντας ότι τα νησιά έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα ηπειρωτικά εδάφη.

Οι Θαλάσσιες Χωρικές Ενότητες που ορίζονται (περ. β της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4546/2018, Α' 101) είναι οι κατωτέρω:

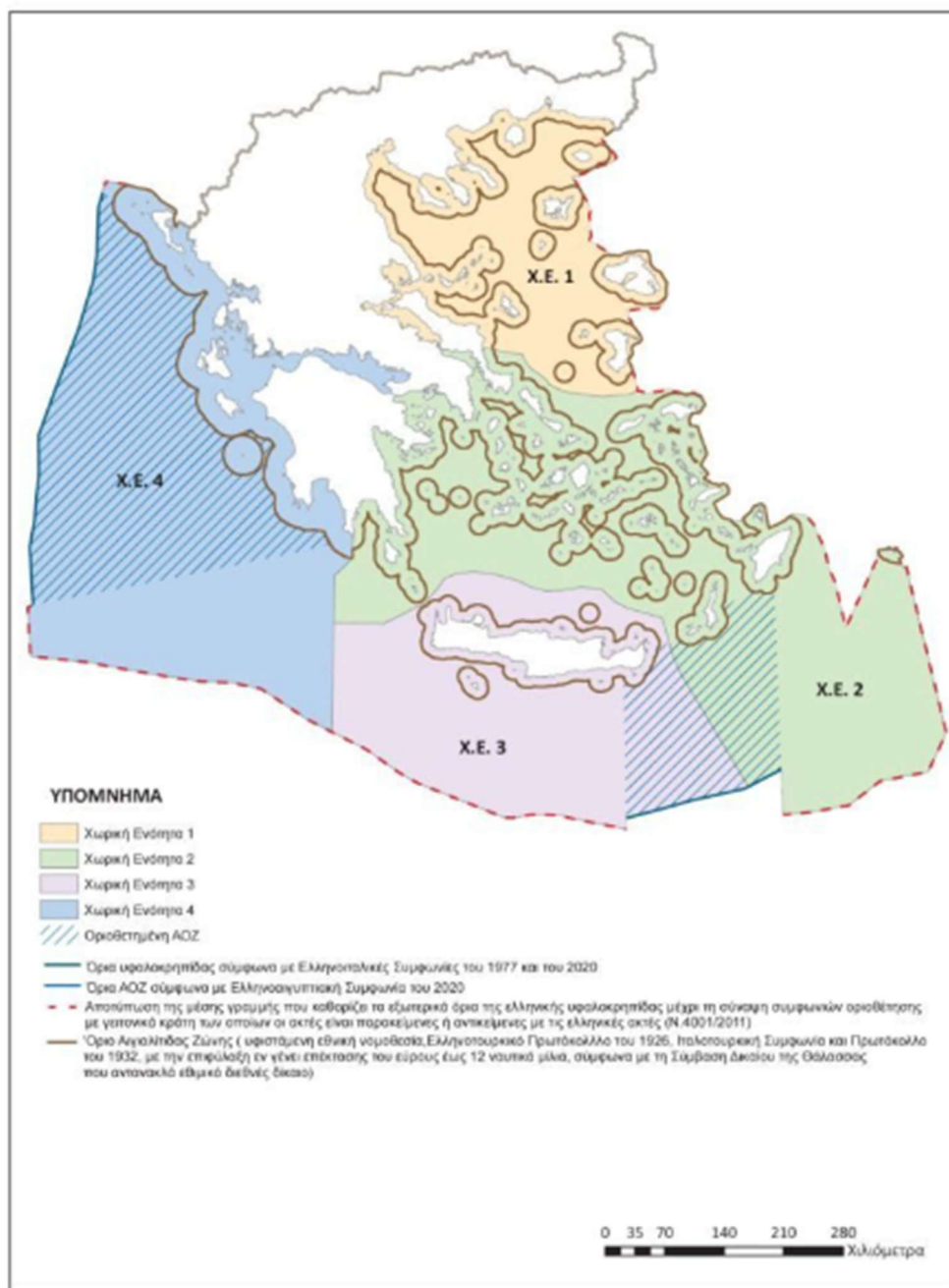
- Θαλάσσια χωρική ενότητα 1: Περιέχει τα θαλάσσια ύδατα, τα οποία υπάγονται στην κυριαρχία της Ελληνικής Δημοκρατίας ή εντός των οποίων αυτή ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα ή δικαιοδοσία, που περιλαμβάνονται στην υποδιαίρεση «Αιγαίο Πέλαγος - Ανατολική Μεσόγειος (Θάλασσα της Λεβαντίνης)» (παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3983/2011, Α' 144). Σε αυτή τη χωρική ενότητα έχουν θαλάσσιο μέτωπο οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, τμήμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και τμήμα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.
- Θαλάσσια χωρική ενότητα 2: Περιέχει τα θαλάσσια ύδατα, τα οποία υπάγονται στην κυριαρχία της Ελληνικής Δημοκρατίας ή εντός των οποίων αυτή ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα ή δικαιοδοσία, που περιλαμβάνονται, κυρίως, στην υποδιαίρεση «Αιγαίο Πέλαγος - Ανατολική Μεσόγειος (Θάλασσα της Λεβαντίνης)» και σε τμήμα της υποδιαίρεσης «Ιόνιο Πέλαγος και Κεντρική Μεσόγειος» (παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3983/2011). Σε αυτή τη χωρική ενότητα έχουν θαλάσσιο μέτωπο η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, τμήμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, τμήμα της Περιφέρειας Αττικής, τμήμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου και τμήμα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.
- Θαλάσσια χωρική ενότητα 3: Περιέχει τα θαλάσσια ύδατα, τα οποία υπάγονται στην κυριαρχία της Ελληνικής Δημοκρατίας ή εντός των οποίων αυτή ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα ή δικαιοδοσία, που περιλαμβάνονται, κυρίως, στην υποδιαίρεση «Αιγαίο Πέλαγος - Ανατολική Μεσόγειος (Θάλασσα της Λεβαντίνης)» και σε τμήμα της υποδιαίρεσης «Ιόνιο Πέλαγος και Κεντρική Μεσόγειος» (παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3983/2011). Σε αυτή τη χωρική ενότητα έχει θαλάσσιο μέτωπο η Περιφέρεια Κρήτης.
- Θαλάσσια χωρική ενότητα 4: Περιέχει τα θαλάσσια ύδατα, τα οποία υπάγονται στην κυριαρχία της Ελληνικής Δημοκρατίας ή εντός των οποίων αυτή ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα ή δικαιοδοσία, που περιλαμβάνονται στις υποδιαίρεσεις «Αδριατική Θάλασσα» και «Ιόνιο Πέλαγος και Κεντρική Μεσόγειος» (παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3983/2011). Σε αυτή τη χωρική ενότητα έχουν θαλάσσιο μέτωπο οι Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, τμήμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, τμήμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και τμήμα της Περιφέρειας Αττικής.

Για την ΠΔΕ, το κείμενο της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής για τον Θαλάσσιο Χώρο δίνει έμφαση στα εξής:

- Ενίσχυση θαλάσσιων και λιμενικών υποδομών: Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται σε λιμένες εθνικής και διεθνούς σημασίας, όπως Πάτρα, Κυλλήνη, Κατάκολο και

Αστακός, οι οποίοι αποτελούν βασικούς κόμβους συνδυασμένων μεταφορών, ενεργειακής διασύνδεσης και εμπορευματικών ροών.

- Προώθηση βιώσιμων μορφών ενέργειας: Ενθαρρύνεται η ανάπτυξη πλωτών φωτοβολταϊκών και θαλάσσιων ΑΠΕ, σε συνάρτηση με τα μεγάλα έργα ηλεκτρικών διασυνδέσεων, με στόχο την ενεργειακή διαφοροποίηση και την ανθεκτικότητα του δικτύου.
- Προστασία του θαλάσσιου τοπίου και της βιοποικιλότητας: Δίνεται προτεραιότητα στην αποτροπή ρύπανσης και στην αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, με ειδική μέριμνα για παράκτιες περιοχές όπως ο Πατραϊκός Κόλπος, ο Αμβρακικός και η λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου.
- Ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών: Προβλέπεται ο καθορισμός νέων Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ) και η μετεγκατάσταση υπαρχουσών μονάδων, με έμφαση σε περιοχές του Ιονίου και του Πατραϊκού.
- Αντιμετώπιση της διάβρωσης και της κλιματικής πίεσης: Για τις ακτές της Δυτικής Ελλάδας, προτείνονται στοχευμένα μέτρα πρόληψης και αντιστάθμισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, μέσω ειδικών περιβαλλοντικών μελετών και παρεμβάσεων για την προστασία των ακτών.

Εικόνα 3: Θαλάσσιες Χωρικές Ενότητες

Πηγή: Εθνική Χωρική Στρατηγική για τον θαλάσσιο χώρο.

Συνεπώς, η Εθνική Χωρική Στρατηγική για τον Θαλάσσιο Χώρο τοποθετεί την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε κομβική θέση του θαλάσσιου δικτύου της χώρας, με προσανατολισμό στην ενίσχυση της θαλάσσιας οικονομίας, της πράσινης ενέργειας και των βιώσιμων μεταφορών. Παράλληλα, επιδιώκει τη διατήρηση της περιβαλλοντικής ισορροπίας στις παράκτιες και νησιωτικές ζώνες της, προάγοντας την ανθεκτικότητα και τη βιωσιμότητα του Ιονίου και των παρακτίων περιοχών της ΠΔΕ.

Δ.3. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Το «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΠΧΣΑΑ) για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)» εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 49828/2008 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β 2464/03.12.2008) και προωθεί τη μετάβαση σε ένα αποκεντρωμένο ενεργειακό σύστημα βασισμένο στις ΑΠΕ, με παράλληλη ενίσχυση των συστημάτων αποθήκευσης και των διασυνδέσεων. Ως «Περιοχές αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας» χωροθέτησης δραστηριοτήτων ΑΠΕ (άρθ. 6 - Κεφ. Β), ορίζονται οι εξής:

α. Κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και άλλα μνημεία μείζονος σημασίας της παρ. 5 ββ) του άρθρου 50 του ν. 3028/2002, καθώς και οριοθετημένες αρχαιολογικές ζώνες προστασίας Α που έχουν καθορισθεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 91 του ν. 1892/1991 ή καθορίζονται κατά τις διατάξεις του ν. 3028/2002.

β. Περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης που καθορίζονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 1 και 2 και 21 του ν. 1650/1986.

γ. Τα όρια των Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας (Υγρότοποι Ραμσάρ).

δ. Οι πυρήνες των εθνικών δρυμών και των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών που δεν περιλαμβάνονται στις περιοχές της περιπτώσεως β.

ε. Οικότοποι προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 σύμφωνα με την απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 259 της 21.9.2006, σ. 1).

στ. Τα εντός σχεδίων πόλεων και ορίων οικισμών προ του 1923 ή κάτω των 2.000 κατοίκων περιοχών.

ζ. Οι Π.Ο.Τ.Α. του άρθρου 29 του ν. 2545/1997, οι Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα του άρθρου 10 του ν. 2742/1999, τα θεματικά πάρκα και οι τουριστικοί λιμένες.

η. Οι ατύπως διαμορφωμένες, στο πλαίσιο της εκτός σχεδίου δόμησης, τουριστικές και οικιστικές περιοχές. Ως ατύπως διαμορφωμένες τουριστικές και οικιστικές περιοχές νοούνται οι περιοχές που περιλαμβάνουν 5 τουλάχιστον δομημένες ιδιοκτησίες με χρήση τουριστική ή κατοικία, οι οποίες ανά δύο βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων, και συνολική δυναμικότητα 150 κλίνες τουλάχιστον. Για τον υπολογισμό της δυναμικότητας, κάθε δομημένη ιδιοκτησία με χρήση κατοικίας θεωρείται ισοδύναμη με 4 κλίνες, ανεξαρτήτως εμβαδού. Οι ανωτέρω περιοχές θα αναγνωρίζονται στο πλαίσιο της οικείας Π.Π.Ε.Α.

θ. Οι ακτές κολύμβησης που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας των νερών κολύμβησης που συντονίζεται από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

ι. Τα τμήματα των λατομικών περιοχών και μεταλλευτικών και εξορυκτικών ζωνών που λειτουργούν επιφανειακά.

ια. Άλλες περιοχές ή ζώνες που υπάγονται σήμερα σε ειδικό καθεστώς χρήσεων γης, βάσει του οποίου δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων και για όσο χρόνο ισχύουν.

Η ΠΔΕ αναφέρεται στο πλαίσιο των εθνικών κατευθύνσεων για την ανάπτυξη χερσαίων και θαλάσσιων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και τη διασύνδεση με το εθνικό δίκτυο μεταφοράς ενέργειας. Συγκεκριμένα:

- Αιολική ενέργεια: Η ΠΔΕ διαθέτει υψηλό αιολικό δυναμικό, ιδιαίτερα στις ορεινές ζώνες της Αιτωλοακαρνανίας και της Ηλείας, όπου έχουν ήδη αναπτυχθεί ή προγραμματίζονται εκτεταμένα αιολικά πάρκα. Η στρατηγική προβλέπει τη συνέχιση και βελτιστοποίηση της εγκατάστασης αιολικών μονάδων σε περιοχές εκτός προστατευόμενων ζωνών, με παράλληλη αποκατάσταση τοπίου.
- Φωτοβολταϊκά και πλωτά συστήματα: Προωθείται η ενίσχυση των φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων σε αγροτικές και βιομηχανικές περιοχές της Αχαΐας και της Αιτωλοακαρνανίας, καθώς και η πιλοτική ανάπτυξη πλωτών φωτοβολταϊκών σε τεχνητές λίμνες και λιμνοθάλασσες της ΠΔΕ, σε συνέργεια με το θαλάσσιο ενεργειακό σχεδιασμό (Πατραϊκός, Μεσολόγγι).
- Θαλάσσια αιολικά πάρκα: Η στρατηγική προβλέπει τη χωροθέτηση υπεράκτιων πλωτών αιολικών πάρκων στο Ιόνιο Πέλαγος και τον Πατραϊκό, όπου οι θαλάσσιες συνθήκες θεωρούνται κατάλληλες. Οι εγκαταστάσεις αυτές θα συνδεθούν με χερσαίες ενεργειακές υποδομές της ΠΔΕ, κυρίως μέσω των λιμένων Πάτρας και Αστακού, που διαθέτουν κατάλληλη χωροταξική και τεχνική υποστήριξη.
- Υδροηλεκτρικά και αποθήκευση ενέργειας: Αναγνωρίζεται η σημασία των υφιστάμενων υδροηλεκτρικών έργων της Αιτωλοακαρνανίας (Κρεμαστά, Στράτος, Καστράκι) για την ενεργειακή ασφάλεια και προωθείται η συμπληρωματική λειτουργία αντλησιοταμιευτικών συστημάτων, ενισχύοντας τη δυνατότητα αποθήκευσης ΑΠΕ σε περιφερειακό επίπεδο.
- Βιομάζα και γεωθερμία: Προβλέπεται η αξιοποίηση αγροτοκτηνοτροφικών αποβλήτων της Ηλείας και της Αχαΐας για παραγωγή ενέργειας από βιομάζα, καθώς και η διερεύνηση ήπιων γεωθερμικών πεδίων στη δυτική ακτογραμμή της Περιφέρειας για τοπικές ενεργειακές χρήσεις.

Ουσιαστικά, το ΕΧΠΣΑΑ για τις ΑΠΕ αντιμετωπίζει την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ως περιφέρεια υψηλής ενεργειακής δυναμικής, που συνδυάζει χερσαίο και θαλάσσιο χώρο με προοπτικές για αιολική, ηλιακή και υδροηλεκτρική παραγωγή. Οι κατευθύνσεις του Πλαισίου εστιάζουν στη διασύνδεση με το εθνικό σύστημα ενέργειας, τη χωροθέτηση υπεράκτιων αιολικών στο Ιόνιο και τον Πατραϊκό, καθώς και στην ενίσχυση έργων αποθήκευσης και καινοτόμων τεχνολογιών όπως τα πλωτά φωτοβολταϊκά. Παράλληλα, προωθείται η

συμβατότητα με τις πολιτικές προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και η προσαρμογή της ΠΔΕ στο νέο ενεργειακό και κλιματικό πλαίσιο.

Δ.4. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΠΧΣΑΑ) για τη βιομηχανία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 11508/18-2-2009 ΚΥΑ (ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13-4-2009) και αποτελεί το βασικό θεσμικό εργαλείο για τη ρύθμιση της χωρικής διάρθρωσης του βιομηχανικού τομέα σε εθνικό επίπεδο. Σκοπός του είναι ο μετασχηματισμός του χωρικού προτύπου ανάπτυξης της βιομηχανίας προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης, στη βάση τριών αλληλένδετων διαστάσεων:

- (α) προστασία του περιβάλλοντος,
- (β) κοινωνική ισότητα και συνοχή, και
- (γ) οικονομική ευημερία και ανταγωνιστικότητα.

Οι Γενικοί Στόχοι (ΓΣ) του Πλαισίου επικεντρώνονται στη δημιουργία ενός χωρικού προτύπου οργάνωσης που προάγει τις οικονομίες κλίμακας, ενισχύει την ανταγωνιστικότητα, μειώνει τις συγκρούσεις χρήσεων γης και ενσωματώνει συστηματικά την περιβαλλοντική διάσταση στην αναπτυξιακή διαδικασία. Επιπλέον, το ΕΠΧΣΑΑ προωθεί την οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας και τη μετάβαση από τις άτυπες ή διάσπαρτες βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε σύγχρονους, θεσμοθετημένους υποδοχείς βιομηχανικής δραστηριότητας, με κατάλληλες υποδομές, δίκτυα και περιβαλλοντική διαχείριση.

Στο πλαίσιο του ΕΠΧΣΑΑ, γίνονται συγκεκριμένες αναφορές για την ΠΔΕ. Συγκεκριμένα, η Πάτρα αναγνωρίζεται ως δευτερεύων πόλος διαπεριφερειακής εμβέλειας, με σημαντικό ρόλο στη βιομηχανική, ερευνητική και εμπορική δραστηριότητα της δυτικής χώρας. Παράλληλα, ο δυτικός αναπτυξιακός άξονας που περιλαμβάνει τις πόλεις «Ιωάννινα – Αργίριο – Πάτρα – Καλαμάτα», χαρακτηρίζεται ως αναδυόμενος άξονας ανάπτυξης, με έμφαση στη σύνδεση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων με τα δίκτυα μεταφορών, τις ενεργειακές υποδομές και τη λιμενική δικτύωση του Ιονίου και της Αδριατικής. Στην ΠΔΕ δίνονται κατευθύνσεις για:

1. Ενίσχυση και αναβάθμιση των υφιστάμενων βιομηχανικών ζωνών (κυρίως στην Πάτρα, το Αργίριο και την Αμαλιάδα) με στόχο τη βελτίωση των υποδομών, την ενεργειακή αποδοτικότητα και τη βιομηχανική καινοτομία.
2. Οργάνωση και θεσμοθέτηση νέων υποδοχέων βιομηχανικής δραστηριότητας, όπως Επιχειρηματικά Πάρκα και Βιομηχανικές Περιοχές, ώστε να υποδεχθούν μεταποιητικές και logistics δραστηριότητες συνδεδεμένες με το λιμάνι της Πάτρας και τη Ναυπηγοεπισκευαστική Βάση Αστακού.
3. Ενίσχυση της συνδεσιμότητας των βιομηχανικών υποδοχέων με τα μεγάλα δίκτυα μεταφορών (οδικά, σιδηροδρομικά και λιμενικά), εντός της Περιφέρειας αλλά και σε διαπεριφερειακό επίπεδο.

Το ΕΠΧΣΑΑ καθορίζει κριτήρια χωροθέτησης βιομηχανικών μονάδων και υποδοχέων, συνδέοντάς τα με τα περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής. Παράλληλα, παρέχει κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, ώστε να εξασφαλίζεται η συμβατότητα μεταξύ βιομηχανικών χρήσεων και άλλων μορφών ανάπτυξης (οικιστικής, τουριστικής, αγροτικής).

Το Πρόγραμμα Δράσης του ΕΠΧΣΑΑ επικεντρώνεται σε θεσμικές και νομοθετικές παρεμβάσεις, αλλά περιλαμβάνει και μέτρα εφαρμογής, όπως:

- Εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης για τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης των αστικών κέντρων, σύμφωνα με την Οδηγία 96/62/ΕΚ.
- Ολοκλήρωση και λειτουργία συστήματος παρακολούθησης και ενημέρωσης για την εφαρμογή της Οδηγίας IPPC (Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχος της Ρύπανσης).
- Ενίσχυση οργανωμένων υποδοχέων μέσω επαρκούς χρηματοδότησης από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007–2013, καθώς και κίνητρα μετεγκατάστασης μονάδων από κορεσμένες ή περιβαλλοντικά ευάλωτες περιοχές.

Επιπλέον, το προβλέπει ότι στα κριτήρια επιλογής έργων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα πρέπει να ενσωματώνεται ρητά η συμβατότητα με τις κατευθύνσεις του ΕΠΧΣΑΑ για τη βιομηχανία, εξασφαλίζοντας την ευθυγράμμιση του χρηματοδοτικού σχεδιασμού με τους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής.

Το ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία θέτει τις βάσεις για έναν χωρικά οργανωμένο, περιβαλλοντικά υπεύθυνο και τεχνολογικά αναβαθμισμένο βιομηχανικό τομέα. Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο ρόλος της είναι στρατηγικός: λειτουργεί ως πύλη βιομηχανικής και εμπορικής διασύνδεσης με την Αδριατική και την Κεντρική Μεσόγειο, και ταυτόχρονα ως περιφερειακός κόμβος καινοτομίας με την Πάτρα να αποτελεί το κύριο σημείο αναφοράς. Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη των υποδοχέων, η σύνδεσή τους με τα μεταφορικά και ενεργειακά δίκτυα, και η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών προτύπων συνιστούν τα θεμέλια για μια βιώσιμη βιομηχανική ανασυγκρότηση της ΠΔΕ στο πλαίσιο του εθνικού χωρικού σχεδιασμού.

Δ.5. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες

Το ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 31722/4-11-2011 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2505/Β'/4-11-2011) και αποτελεί το θεσμικό εργαλείο για τη χωρική οργάνωση, ανάπτυξη και διαχείριση του τομέα των υδατοκαλλιεργειών στον ελληνικό χώρο. Σκοπός του είναι η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για την ορθολογική διάρθρωση και οργάνωση του κλάδου, καθώς και για την ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών, με τρόπο που να διασφαλίζει την περιβαλλοντική προστασία και ταυτόχρονα ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα του τομέα. Το Πλαίσιο καθορίζει εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, με εξειδίκευση ανά τύπο καλλιέργειας (θαλάσσιες, λιμνοθαλάσσιες, γλυκού νερού).

Το ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες παρέχει κατευθύνσεις για το καθεστώς χωροθέτησης υποδοχέων και μεμονωμένων μονάδων, θέτει κριτήρια καταλληλότητας των θέσεων εγκατάστασης και προσδιορίζει συμβατότητες χρήσεων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Παράλληλα, δίνει οδηγίες για τη διασύνδεση του τομέα με τον υποκείμενο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, εξασφαλίζοντας τη συνοχή με τις περιφερειακές στρατηγικές ανάπτυξης και προστασίας του θαλάσσιου και παράκτιου χώρου. Οι ΓΣ του ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες περιλαμβάνουν τα κατωτέρω:

- Προώθηση ενός βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης που ενισχύει τη θέση του τομέα στην εθνική και διεθνή αγορά.
- Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη χωρική διάρθρωση των μονάδων και τη μείωση των συγκρούσεων χρήσεων.
- Εξασφάλιση επαρκούς και κατάλληλου χώρου για την ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών, με σεβασμό στα ευαίσθητα οικοσυστήματα.
- Εξορθολογισμό της χωροθέτησης με έμφαση στην οργανωμένη λειτουργία των μονάδων (εντός Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών – ΠΟΑΥ) αντί της σημειακής χωροθέτησης.
- Συνδυασμένη ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών, επαγγελματικής αλιείας και τουρισμού, ώστε να ενισχυθούν οι συνέργειες τοπικής ανάπτυξης.
- Στήριξη της οικονομικής βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης και λειτουργίας.
- Προστασία της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων, καθώς και την προώθηση της βιολογικής υδατοκαλλιέργειας ως μορφή πράσινης επιχειρηματικότητας.

Σύμφωνα με το Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης Υδατοκαλλιεργειών, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εντοπίζονται δύο Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΑΥ) με διαφορετικά χαρακτηριστικά και δυναμική:

1. Δυτικά παράλια Αιτωλοακαρνανίας – Χαρακτηρίζονται ως περιοχή ιδιαίτερα αναπτυγμένη στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών, με υψηλή συγκέντρωση θαλάσσιων μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας (κυρίως τσιπούρας και λαβρακιού). Η περιοχή διαθέτει ευνοϊκά φυσικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά (βαθιά νερά, προστατευμένοι κόλποι, καλή κυκλοφορία υδάτων) που υποστηρίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου. Το Πλαίσιο προβλέπει ενίσχυση των υφιστάμενων ΠΟΑΥ και οργανωμένη χωρική αναδιάρθρωση για την αντιμετώπιση συγκρούσεων με άλλες χρήσεις, όπως τουρισμός ή αλιεία.
2. Αμβρακικός Κόλπος – Προσδιορίζεται ως περιοχή με ιδιαίτερη περιβαλλοντική ευαισθησία, λόγω του οικολογικού της χαρακτήρα και της ένταξής της στο Δίκτυο Natura 2000. Η χωροθέτηση νέων μονάδων στην περιοχή αυτή υπόκειται σε αυστηρούς περιβαλλοντικούς και χωρικούς περιορισμούς, ενώ ενθαρρύνονται ήπιες μορφές εκτροφής, εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων και πιλοτικές δράσεις βιολογικής υδατοκαλλιέργειας.

Πέραν αυτών, στην ΠΔΕ το Πλαίσιο δίνει κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση μονάδων εκτός ΠΑΥ, με αυστηρά κριτήρια καταλληλότητας, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και η συμβατότητα με τις τοπικές κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες. Παράλληλα, προβλέπει την ενίσχυση των λιμενικών και μεταφορικών υποδομών που εξυπηρετούν τον τομέα, καθώς και την ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων και της περιβαλλοντικής επίδοσης των μονάδων.

Συνοψίζοντας, το ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες αποτελεί εργαλείο ολοκληρωμένης θαλάσσιας και παράκτιας διαχείρισης, που εξισορροπεί την παραγωγική ανάπτυξη με την περιβαλλοντική προστασία. Για την ΠΔΕ, η στρατηγική εστιάζει στην αξιοποίηση των ανεπτυγμένων περιοχών της Αιτωλοακαρνανίας και στη διαφύλαξη του ευαίσθητου οικοσυστήματος του Αμβρακικού. Οι κατευθύνσεις του στοχεύουν στην οργανωμένη χωροθέτηση, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, τη βελτίωση των υποδομών και την προώθηση καινοτόμων μορφών υδατοκαλλιέργειας, όπως η βιολογική παραγωγή και τα συστήματα κυκλικής υδατοκαλλιέργειας.

Δ.6. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τα Καταστήματα Κράτησης

Το ΕΠΧΣΑΑ για τα Καταστήματα Κράτησης εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 28704/4362 απόφαση (ΦΕΚ 1575/Β/28.11.2001) και αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη χωρική οργάνωση και ανάπτυξη των σωφρονιστικών υποδομών της χώρας. Ο σκοπός του είναι διττός: 1.η εξασφάλιση επαρκούς και ισόρροπης χωρικής κατανομής των καταστημάτων κράτησης για την ορθολογική κάλυψη των εθνικών αναγκών και 2. η βελτίωση των συνθηκών κράτησης και λειτουργίας τους, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής επανένταξης. Ειδικότερα, το ΕΠΧΣΑΑ για τα καταστήματα κράτησης επιδιώκει τα ακόλουθα:

- αποκέντρωση των καταστημάτων κράτησης και τη μείωση της συγκέντρωσης στις μεγάλες αστικές περιοχές,
- προώθηση σύγχρονων, μικρής κλίμακας μονάδων με καλύτερη περιβαλλοντική ένταξη και κοινωνική αποδοχή,
- οργάνωση ειδικών τύπων καταστημάτων κράτησης (ανηλίκων, γυναικών, υπόδικων, θεραπευτικών),
- προσαρμογή των υφιστάμενων υποδομών με περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια και
- διασφάλιση προσβασιμότητας, τόσο για τις δημόσιες υπηρεσίες όσο και για τις οικογένειες των κρατουμένων.

Στο ΕΠΧΣΑΑ καθορίζονται ζώνες προτεραιότητας και καταλληλότητας χωροθέτησης νέων σωφρονιστικών εγκαταστάσεων, λαμβάνοντας υπόψη την υπάρχουσα χωρική κατανομή, τις

υποδομές μεταφορών και τη δυνατότητα ένταξης σε τοπικά συστήματα ανάπτυξης. Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το ΕΠΧΣΑΑ προβλέπει:

1. Ενίσχυση του ρόλου της Πάτρας ως διοικητικού και περιφερειακού πόλου με δυνατότητα υποστήριξης θεσμικών και κοινωνικών λειτουργιών, μεταξύ των οποίων και εκείνων που συνδέονται με τη σωφρονιστική πολιτική:
 - Η περιοχή θεωρείται κατάλληλη για υποδοχή καταστημάτων κράτησης περιφερειακής εμβέλειας, λόγω της ύπαρξης σύγχρονων υποδομών, εύκολης πρόσβασης μέσω του εθνικού οδικού άξονα και σύνδεσης με τα κέντρα δικαστικής διοίκησης.
 - Προτείνεται αναβάθμιση ή αντικατάσταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων με νέα, μικρότερης κλίμακας και σύγχρονης δομής, ώστε να επιτυγχάνεται καλύτερη ένταξη στο περιβάλλον και βελτιωμένες συνθήκες διαβίωσης.
2. Αιτωλοακαρνανία και Ηλεία αναφέρονται ως περιφερειακές ενότητες χαμηλότερης προτεραιότητας, όπου δύναται να εξεταστεί μελλοντική χωροθέτηση νέων μονάδων εφόσον διαπιστωθεί ανάγκη αποσυμφόρησης άλλων περιοχών:
 - Η Αιτωλοακαρνανία αξιολογείται θετικά ως προς τη δυνατότητα ένταξης σε δίκτυο υποδομών μεταφοράς και διοίκησης,
 - Η Ηλεία εξετάζεται σε σχέση με την ύπαρξη διαθέσιμων εκτάσεων εκτός οικιστικού ιστού και τη δυνατότητα διασύνδεσης με τις δομές υγείας και πρόνοιας.
3. Κριτήρια επιλογής θέσεων στην ΠΔΕ περιλαμβάνουν:
 - Εγγύτητα σε κύριους οδικούς άξονες (π.χ. ΠΑΘΕ, Ολυμπία Οδός),
 - Περιβαλλοντική καταλληλότητα και αποφυγή ευαίσθητων περιοχών (Natura 2000, παράκτιες ζώνες),
 - Κοινωνική αποδοχή και απουσία συγκρούσεων χρήσεων,
 - Δυνατότητα πρόσβασης σε αστικές υπηρεσίες χωρίς να διαταράσσεται η λειτουργία των οικισμών.

Συνοπτικά, το συγκεκριμένο ΕΠΧΣΑΑ αναγνωρίζει την ΠΔΕ ως Περιφέρεια με κομβική θέση στο εθνικό χωρικό δίκτυο, ικανή να υποστηρίξει νέες ή αναβαθμισμένες σωφρονιστικές υποδομές. Η Πάτρα αποτελεί τον κύριο κόμβο για τέτοιες λειτουργίες, ενώ η Αιτωλοακαρνανία και η Ηλεία προσφέρονται ως δυνητικοί χώροι αποκέντρωσης. Η στρατηγική του Πλαισίου για την ΠΔΕ στηρίζεται στην ισόρροπη χωρική κατανομή, τη συμβατότητα με τα δίκτυα μεταφορών και την περιβαλλοντικά υπεύθυνη ένταξη νέων δομών.

Δ.7. Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Με βάση τις αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται ανά θεματική ενότητα στο πλαίσιο της μελέτης, δεν διαπιστώνεται ανάγκη ουσιαστικής αναθεώρησης κάποιας από τις στρατηγικές κατευθύνσεις του ισχύοντος Περιφερειακού Πλαισίου. Η στρατηγική που αποτυπώνεται στο

ισχύον ΠΠΧΣΑΑ παραμένει επίκαιρη και λειτουργική, καθώς εξακολουθεί να ανταποκρίνεται στις βασικές αναπτυξιακές ανάγκες και προοπτικές της Περιφέρειας. Η συνολική αξιολόγηση δείχνει ότι, παρά τις καθυστερήσεις ή τις επιμέρους αδυναμίες εφαρμογής, το στρατηγικό υπόβαθρο και οι θεμελιώδεις αρχές του Πλαισίου εξακολουθούν να αποτελούν κατάλληλο οδηγό για τον χωρικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας.

Ωστόσο, επισημαίνεται ότι σε ορισμένους τομείς πολιτικής, όπως αυτός της διαχείρισης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, απαιτούνται ευρύτερες εξειδικεύσεις, συμπληρώσεις και προσαρμογές των κατευθύνσεων του ισχύοντος ΠΠΧΣΑΑ. Οι αναγκαίες αυτές τροποποιήσεις σχετίζονται με τη ραγδαία εξέλιξη διεθνών και εθνικών πολιτικών, όπως η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η προστασία της βιοποικιλότητας και η προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Η αναπροσαρμογή αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως αναθεώρηση υπό την ευρεία έννοια του όρου, καθώς αφορά την ενίσχυση της έμφασης και την επικαιροποίηση των προτεραιοτήτων στον συγκεκριμένο τομέα, χωρίς όμως να μεταβάλλει τον πυρήνα της υφιστάμενης στρατηγικής.

Η μελέτη εστιάζει επίσης στις καθυστερήσεις και τις αδυναμίες που καταγράφηκαν κατά την εφαρμογή των στρατηγικών στόχων του ισχύοντος ΠΠΧΣΑΑ. Μεταξύ των σημαντικότερων προβλημάτων που εντοπίζονται περιλαμβάνονται η μη βελτίωση της θέσης και του ρόλου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στον ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο, καθώς και η ανατροπή της επιδιωκόμενης ενδοπεριφερειακής σύγκλισης την τελευταία πενταετία. Όπως προκύπτει από σειρά δεικτών, παρατηρείται διεύρυνση των ανισοτήτων τόσο μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων όσο και στο εσωτερικό καθεμιάς από αυτές, γεγονός που επιβραδύνει τη συνοχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Περαιτέρω, καθυστέρησε σημαντικά η διαμόρφωση των νέων αναπτυξιακών «διαδρόμων», γεγονός που επιβράδυνε τη συγκρότηση του αναπτυξιακού τριπόλου «Αγρίνιο – Μεσολόγγι – ΝΑΒΙΠΕ Αστακού / Πλατυγιάλι», καθώς και του διπόλου «Πύργου – Αμαλιάδας». Η εξέλιξη αυτή συνοδεύτηκε από επιδείνωση των αναπτυξιακών δεικτών, κυρίως λόγω των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Παράλληλα, δεν επιτεύχθηκε η ανάδειξη της Περιφέρειας σε διεθνή πόλο πολιτιστικού και τουριστικού προορισμού, ούτε σε πόλο καινοτομίας, έρευνας και τεχνολογίας, παρά τις σχετικές κατευθύνσεις του Πλαισίου.

Επιπλέον, η μελέτη αναδεικνύει το χαμηλό βαθμό εφαρμογής των κατευθύνσεων του ισχύοντος ΠΠΧΣΑΑ σε ζητήματα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Ενδεικτικά, εξακολουθεί να παρατηρείται η ανεξέλεγκτη διάθεση στερεών και υγρών αποβλήτων, γεγονός που υπονομεύει τη βιωσιμότητα των οικοσυστημάτων και την ποιότητα ζωής. Παράλληλα, καταγράφονται μεγάλες καθυστερήσεις στην υλοποίηση έργων μεταφορικών υποδομών, οι οποίες αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ενίσχυση της προσπελασιμότητας και της εδαφικής συνοχής της Περιφέρειας.

Τέλος, σημαντική παρατήρηση της μελέτης αφορά τη θεματική κατανομή των έργων που υλοποιούνται ή βρίσκονται σε εξέλιξη. Διαπιστώνεται ότι η πλειονότητα αυτών αφορά στους τομείς της ενέργειας, της καινοτομίας, της έρευνας, της ανταγωνιστικότητας των

επιχειρήσεων και της αναβάθμισης της δημόσιας διοίκησης. Αντίθετα, σημαντικές καθυστερήσεις εμφανίζουν τα έργα που σχετίζονται με τη βελτίωση της προσπελασιμότητας, τα έργα υποδομών δικτύων και προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και οι παρεμβάσεις για την προώθηση του τουρισμού (ιδίως των εναλλακτικών μορφών του). Η άνιση αυτή πρόοδος αναδεικνύει την ανάγκη εξισορρόπησης των επενδυτικών προτεραιοτήτων και ενίσχυσης της συνολικής αποτελεσματικότητας των πολιτικών εφαρμογής του ΠΠΧΣΑΑ.

Δ.8. Ρυθμιστικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος Οικιστικού Συγκροτήματος Πάτρας

Η μελέτη Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προγράμματος Προστασίας Περιβάλλοντος Οικιστικού Συγκροτήματος Πάτρας (ΡΣΠ) έχει ολοκληρωθεί, ωστόσο δεν έχει ακόμη εγκριθεί. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) προτίθεται να καταργήσει τα υπό θεσμοθέτηση Ρυθμιστικά Σχέδια Ιωαννίνων, Πάτρας, Βόλου, Λάρισας και Ηρακλείου ως αυτόνομα εργαλεία χωροταξικής πολιτικής. Οι ρυθμίσεις αυτές θα ενσωματωθούν στα αντίστοιχα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ), προκειμένου να επιτευχθεί ενιαία χωρική στρατηγική σε περιφερειακό επίπεδο. Ως εκ τούτου, οι προβλέψεις, κατευθύνσεις και δεσμεύσεις του ΡΣΠ θα εξακολουθούν να ισχύουν, ενσωματωμένες στο αναθεωρημένο ΠΠΧΣΑΑ, και συνεπώς εξετάζονται στην παρούσα ενότητα σε σχέση με τη συμβατότητά τους με το υπό μελέτη Ειδικό Πλαίσιο (ΕΠ).

Όπως προκύπτει από την ολοκληρωμένη μελέτη του ΡΣΠ, βασικός σκοπός του Σχεδίου είναι η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου επιτελικού στρατηγικού προγράμματος χωρικών πολιτικών για την περιοχή εφαρμογής του. Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στη χάραξη ενός συνεκτικού πλαισίου χωροταξικών, πολεοδομικών, περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών επιλογών για τον χρονικό ορίζοντα ισχύος του Ρυθμιστικού. Η χωρική εφαρμογή του ΡΣΠ εκτείνεται στις Δημοτικές Ενότητες Αντιρρίου και Ναυπάκτου της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, καθώς και στις Δημοτικές Ενότητες (ΔΕ) Ρίου, Πατρέων, Παραλίας, Μεσσάτιδος και Βραχναΐικων της Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας.

Οι ΓΣ του ΡΣΠ εστιάζουν στη βελτίωση και αξιοποίηση της διεθνούς αναγνωρισιμότητας και της γεωπολιτικής θέσης της περιοχής, με γνώμονα ένα εξωστρεφές πρότυπο ανάπτυξης. Επιδιώκεται η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και η διατήρηση θετικών δημογραφικών τάσεων. Παράλληλα, προωθείται η μείωση της ανεργίας, η ισόρροπη δημογραφική ανάπτυξη μεταξύ αστικών κέντρων και αγροτικής ενδοχώρας, καθώς και η ενίσχυση και αναβάθμιση της πρωτογενούς παραγωγής.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας και στη σύνδεσή της με την έρευνα και την καινοτομία, προκειμένου να επιτευχθεί διαφοροποίηση και αύξηση της παραγωγικότητας. Ο τριτογενής τομέας επιδιώκεται να εμπλουτιστεί μέσα από τη στοχευμένη ενίσχυση δραστηριοτήτων που συνδέουν το ερευνητικό έργο με την οικονομία και τις παραγωγικές δομές. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην ενίσχυση του ρόλου της

Πάτρας ως μητροπολιτικού κέντρου της Δυτικής Ελλάδας, μέσα από την εξυγίανση της ενδογενούς αναπτυξιακής της δυναμικής και την αναβάθμιση των λειτουργιών της πόλης.

Το ΡΣΠ δίνει ακόμη έμφαση στον έλεγχο της εκτός σχεδίου δόμησης, στη διαχείριση των οχλουσών χρήσεων και στη βελτίωση της λειτουργικότητας των πόλεων. Παράλληλα, επιδιώκεται η προστασία του φυσικού και πολιτισμικού κεφαλαίου, η διατήρηση του τοπίου και η βελτίωση της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Οι δράσεις αυτές συμπληρώνονται από στοχευμένες παρεμβάσεις για την ελαχιστοποίηση των πηγών ρύπανσης και τη συνολική αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

Οι ειδικότεροι στόχοι του ΡΣΠ συνδέονται με έργα και δράσεις που αφορούν τις τεχνικές υποδομές και την περιβαλλοντική προστασία. Στον τομέα των μεταφορών, προωθείται η ανάπτυξη του προαστιακού σιδηρόδρομου, ο οποίος θα συνδέει το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Νοσοκομείο με τη γραμμή «Ρίο – Πάτρα – Παραλία – Βραχναίικα – ΒΙΠΕ», επεκτεινόμενος μελλοντικά προς το Αίγιο, το αεροδρόμιο του Αράξου και την Αρχαία Ολυμπία. Επίσης, προβλέπεται η βελτίωση του ορεινού οδικού δικτύου στο Παναχαϊκό όρος και στην ορεινή Ναυπακτία, με στόχο την άρση της απομόνωσης των απομακρυσμένων οικισμών.

Στο ίδιο πλαίσιο, το ΡΣΠ προτείνει να αποφεύγονται νέες χαράξεις οδών και, όπου αυτές είναι αναπόφευκτες, να περιορίζονται στις απολύτως αναγκαίες. Υιοθετείται επίσης ο οδικός προγραμματισμός εθνικής κλίμακας, που περιλαμβάνει την ολοκλήρωση των αξόνων ΠΑΘΕ και Δυτικού Άξονα, τη σύνδεση με την Περιμετρική Οδό Πατρών και την ολοκλήρωση της Μικρής Περιμετρικής. Παράλληλα, το Ρυθμιστικό ευθυγραμμίζεται με τον προγραμματισμό για τη μεταφορά του λιμένα Πάτρας και των συναφών εγκαταστάσεων στην ακτή Δυμαίων, προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργικότητα και η περιβαλλοντική διαχείριση της πόλης.

Όσον αφορά στις υποδομές ύδρευσης, το ΡΣΠ αναγνωρίζει ως έργο προτεραιότητας το φράγμα Πείρου – Παραπεύρου, το οποίο θεωρείται κρίσιμο για την υδροδότηση του πολεοδομικού συγκροτήματος και των γύρω περιοχών. Προτείνεται επίσης η ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμός του δικτύου ύδρευσης, με στόχο τη μείωση απωλειών και τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού. Στον τομέα της αποχέτευσης, δίνεται προτεραιότητα στην επέκταση των δικτύων και τη σύνδεση περισσότερων οικισμών με τις Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) Πάτρας και Ναυπάκτου.

Αναφορικά με τη διαχείριση στερεών αποβλήτων, πέραν της εφαρμογής του εγκεκριμένου Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ), το ΡΣΠ προτείνει τη μετατροπή των δύο νέων ΧΥΤΑ Ωλενίας και Ναυπάκτου σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ). Προτείνεται επίσης η επέκταση των συστημάτων συλλογής και ανακύκλωσης, καθώς και η δημιουργία μονάδας κομποστοποίησης για τη διαχείριση οργανικών αποβλήτων. Σε σχέση με την προστασία του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, το ΡΣΠ εισηγείται τον έλεγχο εκπομπών από τις οδικές και ακτοπλοϊκές μεταφορές, καθώς και από τις βιομηχανίες, μέσω της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Μείωσης Εκπομπών. Στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής, προτείνεται η χωροθέτηση ξενώνα μεταναστών, ο οποίος θα περιλαμβάνει δομές

σίτισης, υγειονομικού ελέγχου και πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας. Η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων.

Τέλος, το ΡΣΠ περιλαμβάνει μέτρα και δράσεις στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, με στόχο την ενίσχυση της καινοτομίας και της σύνδεσης της γνώσης με την παραγωγή. Προβλέπεται η επέκταση του Ερευνητικού Πάρκου του Πανεπιστημίου Πατρών, ώστε να υποδεχθεί βιομηχανικές δραστηριότητες αιχμής που θα υποστηρίζουν την εμπορική αξιοποίηση του ερευνητικού έργου. Μέσα από αυτή τη διαδικασία επιδιώκεται η μετάβαση από την ερευνητική εφαρμογή στον σχεδιασμό και την αρχική παραγωγή τελικών εμπορικών προϊόντων, ενισχύοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα της τοπικής και περιφερειακής οικονομίας.

Δ.9. Σχέδια Διαχείρισης Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Ελλάδας

Η ΠΔΕ σχετίζεται χωρικά με τα Υδατικά Διαμερίσματα (ΥΔ) Δυτικής Πελοποννήσου (GR01), Βόρειας Πελοποννήσου (GR02), Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (GR04) και Ηπείρου (GR05). Τα Σχέδια Διαχείρισης των ΥΔ Δυτικής και Βόρειας Πελοποννήσου εγκρίθηκαν με την υπ' αριθμ. 391/2013 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ 1004/Β/2013), με τίτλο «Έγκριση των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Αττικής, Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, Βόρειας Πελοποννήσου, Ανατολικής Πελοποννήσου και Δυτικής Πελοποννήσου». Επίσης, το Σχέδιο Διαχείρισης του ΥΔ Ηπείρου εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 1005/2013 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ 2292/Β/2013), ολοκληρώνοντας έτσι το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης των υδατικών πόρων που επηρεάζουν χωρικά την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η συνολική ένταξη της ΠΔΕ σε τέσσερα διαφορετικά ΥΔ υποδεικνύει τη σύνθετη γεωγραφική και υδρολογική της ταυτότητα, καθώς και την ανάγκη για διαπεριφερειακό συντονισμό στη διαχείριση των υδάτων.

Για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, κάθε Σχέδιο Διαχείρισης έχει υιοθετήσει ένα Πρόγραμμα Μέτρων, το οποίο λειτουργεί ως βασικός μηχανισμός εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τα ύδατα. Τα Προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν διοικητικές πράξεις, μελέτες, έρευνες και έργα, τα οποία διαρθρώνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: τα Βασικά Μέτρα και τα Συμπληρωματικά Μέτρα. Ο διαχωρισμός αυτός εξασφαλίζει την ιεράρχηση των δράσεων και επιτρέπει τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό παρεμβάσεων ανάλογα με τις ανάγκες κάθε ΥΔ. Επιπλέον, παρέχει τη δυνατότητα σταδιακής εφαρμογής πολιτικών και επενδύσεων που συνδέονται με τη διαχείριση των υδατικών πόρων, ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου και την υδατική πίεση της κάθε λεκάνης απορροής.

Τα Βασικά Μέτρα, σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, αποτελούν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται για την προστασία και ορθολογική χρήση των υδάτων. Πρώτον, περιλαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για τα ύδατα, όπως οι Οδηγίες για τα ύδατα κολύμβησης (76/160/ΕΟΚ), τα πτηνά

(79/409/ΕΟΚ), το πόσιμο νερό (98/83/ΕΚ), τα μεγάλα ατυχήματα (Seveso, 96/82/ΕΚ), την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων (85/337/ΕΟΚ), την ιλύ καθαρισμού (86/278/ΕΟΚ), τα αστικά λύματα (91/271/ΕΟΚ), τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα (91/414/ΕΟΚ), τη νιτρορρύπανση (91/676/ΕΟΚ), τα οικοσυστήματα (92/43/ΕΟΚ) και την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο ρύπανσης (96/61/ΕΚ). Η εφαρμογή των Οδηγιών αυτών διασφαλίζει ένα ενιαίο κανονιστικό πλαίσιο για την ποιοτική και ποσοτική προστασία των υδάτων.

Δεύτερον, τα Βασικά Μέτρα περιλαμβάνουν ενέργειες για την ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, όπως προβλέπεται στο άρθρο 9 της Οδηγίας. Αυτό σημαίνει ότι καθορίζονται μηχανισμοί κοστολόγησης και τιμολόγησης των υδατικών υπηρεσιών, ώστε να ενσωματώνεται το περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος στη χρήση των υδάτων. Παράλληλα, θεσπίζονται μέτρα για την προώθηση της αποτελεσματικής και βιώσιμης χρήσης του νερού, με σκοπό να μην διακυβεύεται η επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του άρθρου 4.

Επιπλέον, τα Βασικά Μέτρα περιλαμβάνουν δράσεις για την προστασία των υδάτων που χρησιμοποιούνται για την άντληση πόσιμου νερού, σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στη διατήρηση της ποιότητας του υδατικού αποθέματος και στη μείωση του επιπέδου επεξεργασίας που απαιτείται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος. Στο ίδιο πλαίσιο, περιλαμβάνονται έλεγχοι για την άντληση και κατακράτηση γλυκών επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, μέσω της δημιουργίας μητρώων αντλήσεων και της απαίτησης προηγούμενης άδειας για κάθε δραστηριότητα αυτής της κατηγορίας.

Προβλέπονται επίσης έλεγχοι για τεχνικές ανατροφοδότησης ή αύξησης των συστημάτων υπόγειων υδάτων, ώστε να διασφαλίζεται η περιβαλλοντική ισορροπία και να αποτρέπονται φαινόμενα υπεράντλησης. Για τις σημειακές πηγές ρύπανσης, καθιερώνεται η υποχρέωση προηγούμενης κανονιστικής ρύθμισης, ενώ για τις διάχυτες πηγές ρύπανσης, επιβάλλονται μέτρα πρόληψης ή ελέγχου της διάχυσης ρύπων στο περιβάλλον. Αυτά τα μέτρα αποσκοπούν στην ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των πηγών ρύπανσης, ανεξαρτήτως του χαρακτήρα τους.

Περαιτέρω, λαμβάνονται μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι υδρομορφολογικές συνθήκες των υδάτινων συστημάτων αντιστοιχούν στην απαιτούμενη οικολογική κατάσταση ή στο καλό οικολογικό δυναμικό για τεχνητά ή ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδατικά συστήματα. Προβλέπεται επίσης απαγόρευση απορρίψεων ρύπων απευθείας στα υπόγεια ύδατα, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις που καθορίζονται από το εθνικό και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο. Τέλος, περιλαμβάνονται μέτρα για την εξάλειψη της ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων από ουσίες προτεραιότητας, καθώς και για τη σταδιακή μείωση της ρύπανσης από άλλες ουσίες που θα μπορούσαν να εμποδίσουν την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων.

Τα Συμπληρωματικά Μέτρα διαμορφώνονται και εφαρμόζονται επιπλέον των Βασικών, με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της προστασίας και αποκατάστασης των υδάτινων σωμάτων. Αυτά τα μέτρα προσαρμόζονται στις ειδικές συνθήκες κάθε Υδατικού Διαμερίσματος και ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες που προκύπτουν από την παρακολούθηση και

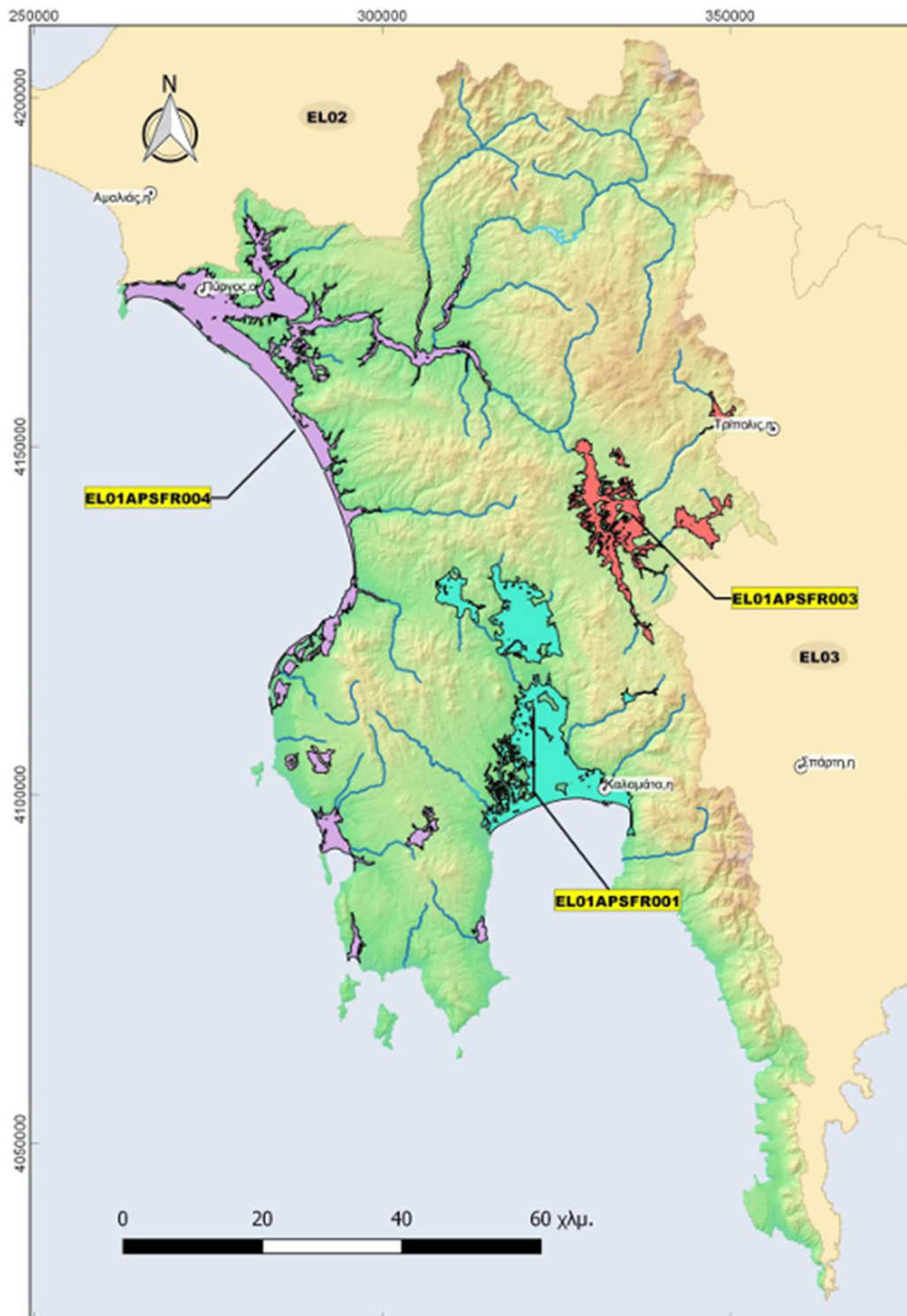
αξιολόγηση της ποιότητας των υδάτων. Περιλαμβάνουν στοχευμένες δράσεις, έργα υποδομής, προγράμματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ερευνητικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων της Οδηγίας και στην ενίσχυση της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας.

Δ.10. Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Ελλάδας

Στο πλαίσιο προσαρμογής της Ελλάδας με την Κοινοτική Οδηγία 2007/60/ΕΚ «για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας», το 2012 πραγματοποιήθηκε από την ΕΓΥ η Προκαταρκτική Αξιολόγηση Κινδύνων Πλημμύρας (ΠΑΚΠ), ενώ το έτος 2019 πραγματοποιήθηκε και η 1η Αναθεώρηση αυτής. Με την ΠΑΚΠ ορίστηκαν οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (ΖΔΥΚΠ), συλλέχθηκαν πληροφορίες σχετικά με πλημμυρικά γεγονότα από τους αρμόδιους φορείς διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών σε τοπικό και κεντρικό επίπεδο, αξιολογήθηκαν και καταχωρήθηκαν τα στοιχεία τους σε λογιστικά φύλλα για όλη την επικράτεια. Ειδικότερα η Προκαταρκτική Αξιολόγηση Κινδύνων Πλημμύρας περιελάμβανε τα ακόλουθα στάδια:

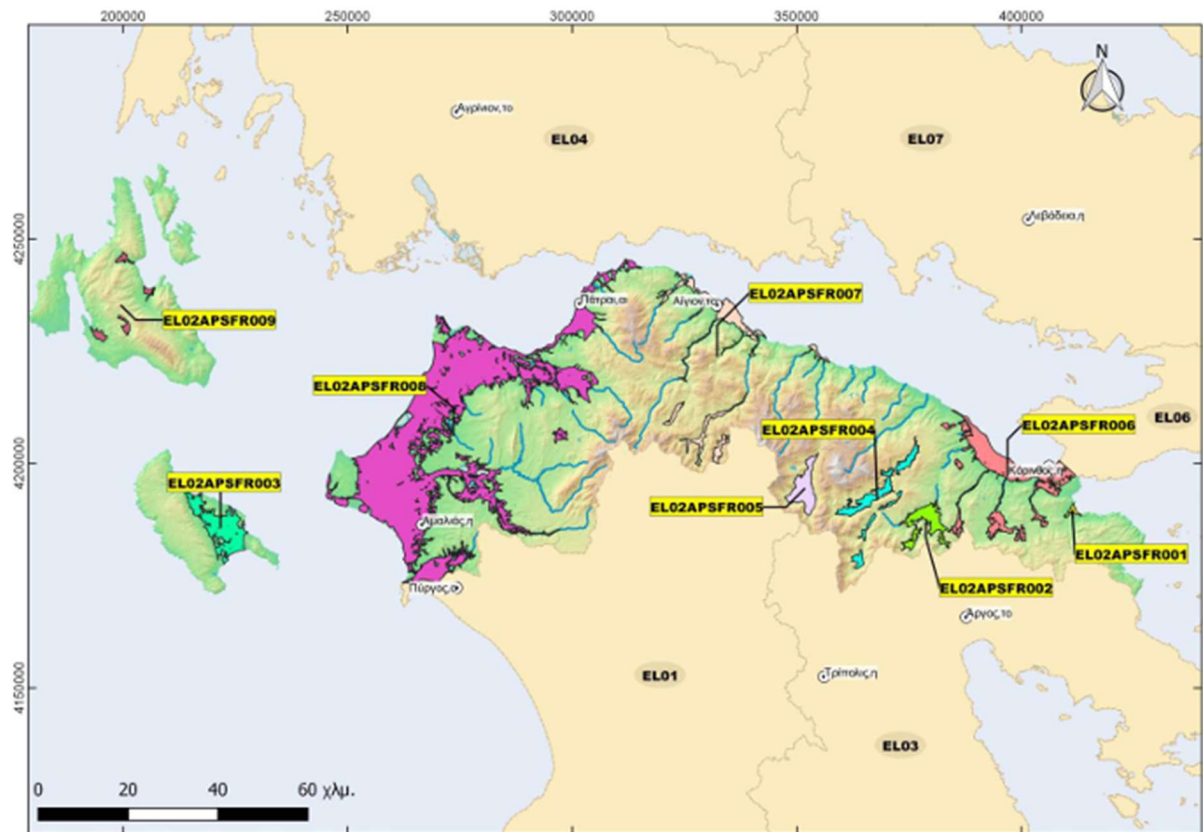
- Καταγραφή των ιστορικών πλημμυρών με τα κύρια χαρακτηριστικά τους και εντοπισμό των σημαντικών ιστορικών πλημμυρών με βάση τις συνέπειές τους.
- Εντοπισμό περιοχών όπου είναι πιθανό να σημειωθεί πλημμύρα και αξιολόγηση των δυνητικών αρνητικών συνεπειών των μελλοντικών πλημμυρών, λαμβανομένων υπόψη ιστορικών στοιχείων πλημμυρών και των έκτοτε αλλαγών στις συνθήκες των πλημμυρικών πεδίων.
- Καθορισμό των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας.

Ακολούθως πίνακα παρουσιάζονται οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας, σύμφωνα με την 1η Αναθεώρηση της ΠΑΚΠ κατά την Οδηγία 2007/60/ΕΚ.

Εικόνα 4: Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Πελοποννήσου (EL01) βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.

Πηγή: Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικών Διαμερισμάτων

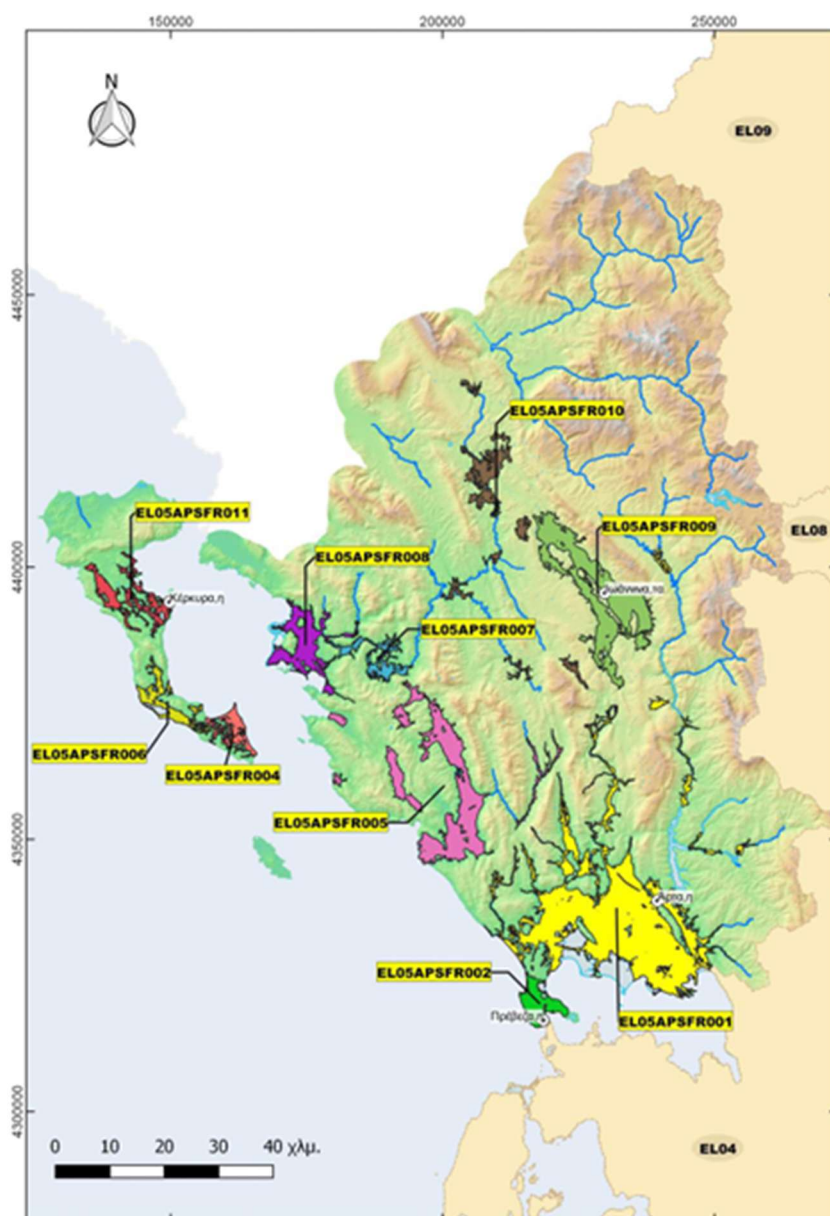
Εικόνα 5: Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Βόρειας Πελοποννήσου (EL02) βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.

Πηγή: Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικών Διαμερισμάτων

Εικόνα 6: Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04)βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.

Πηγή: Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικών Διαμερισμάτων

Εικόνα 7: Απόσπασμα του Χάρτη αποτύπωσης των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας- Υδατικό Διαμέρισμα Ηπείρου (EL05) βάσει της 1ης Αναθεώρησης της ΠΑΚΠ.

Πηγή: Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικών Διαμερισμάτων

Το κάθε Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας διαρθρώνεται σε δύο στάδια ως ακολούθως:

1ο Στάδιο: Κατάρτιση Χαρτών Επικινδυνότητας Πλημμύρας και Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας

2ο Στάδιο: Κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ), Εκπόνηση Στρατηγικών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) και Διαβούλευση

Ειδικότερα, για έκαστη ΖΔΥΚΠ έχουν καταρτιστεί και εγκριθεί οι Χάρτες Κινδύνων πλημμύρας, βάσει της χωρικής κατανομής της επιφάνειας κατάκλυσης πλημμύρας για κάθε περίοδο

επαναφοράς (T=50, 100 και 1000 έτη). Οι Χάρτες Κινδύνων Πλημμύρας βάσει της χωρικής κατανομής της επιφάνειας κατάκλυσης από ποτάμιες ροές που καταρτίστηκαν αντιστοιχούν στα εξής σενάρια:

- πλημμύρες υψηλής πιθανότητας υπέρβασης περιόδου επαναφοράς 50 ετών,
- πλημμύρες μέσης πιθανότητας υπέρβασης περιόδου επαναφοράς 100 ετών,
- πλημμύρες χαμηλής πιθανότητας υπέρβασης περιόδου επαναφοράς 1000 ετών.

Δ.11. Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή Δυτικής Ελλάδας

Το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) της ΠΔΕ, σύμφωνα με το Άρθρο 43 του Νόμου 4414/2016 (ΦΕΚ 149/Α/2016) και τις κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ, 2016). Στόχος του σχεδίου είναι ο προσδιορισμός και η ιεράρχηση των απαραίτητων μέτρων και δράσεων προσαρμογής της Περιφέρειας στις επερχόμενες κλιματικές αλλαγές. Για το σκοπό αυτό στο πλαίσιο της εν λόγω μελέτης και σε συμφωνία με τις προδιαγραφές της ΥΑ11258/2017, πραγματοποιήθηκε ανάλυση τάσεων για τις κυριότερες κλιματικές μεταβλητές, με βάση κλιματικές προβολές από διεθνώς αναγνωρισμένα περιοχικά κλιματικά μοντέλα (RCMs), και σε χωρική ανάλυση 12,5km x 12,5km. Η ανάλυση τάσεων πραγματοποιήθηκε για βραχυπρόθεσμο (2011- 2030), μεσοπρόθεσμο (2031-2050) και μακροπρόθεσμο (2081-2100) χρονικό ορίζοντα, και για τρία σενάρια παγκόσμιας εξέλιξης συγκεντρώσεων αερίων του θερμοκηπίου (RCP2.6, RCP4.5, RCP8.5) της 5ης έκθεσης για την κλιματική αλλαγή (AR5, IPCC, 2014) της IPCC1. Οι κλιματικές μεταβολές εκτιμήθηκαν σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές της περιόδου 1986-2005 (περίοδος αναφοράς).

Επίσης, μελετήθηκαν οι ενδεχόμενες μεταβολές των ακραίων φαινομένων (πλημμύρες, καύσωνες, ξηρασία, εισβολές παγετού, ανεμοθύελλες) στην Περιφέρεια, με την ανάλυση πολυάριθμων κλιματικών δεικτών οι οποίοι εξήχθησαν από τις βασικές κλιματικές μεταβλητές. Ακολούθως, λαμβάνοντας υπόψη τις κλιματικές μεταβολές που αναμένονται μελλοντικά για την ΠΔΕ, έγινε ανάλυση της τρωτότητας 12 βασικών τομέων στην κλιματική αλλαγή, για τα 3 εξεταζόμενα σενάρια και τους 3 χρονικούς ορίζοντες, και εντοπίστηκαν οι τομείς και οι γεωγραφικές περιοχές που αναμένεται να επηρεαστούν περισσότερο (εκτίμηση επιπτώσεων). Με βάση τις τομεακές και χωρικές προτεραιότητες που προσδιορίστηκαν από αυτή τη διαδικασία, προτάθηκαν τελικά τα μέτρα και οι δράσεις για την αποφυγή των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, και όπου αυτό δεν ήταν δυνατό, προτάθηκαν μέτρα και δράσεις για τον μετριασμό των επιπτώσεων και την αποκατάσταση αυτών. Οι βασικοί πυλώνες του ΠΕΣΚΑ της ΠΔΕ είναι:

- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας σε όλους τους τομείς και περιοχές προτεραιότητας, με δράσεις προσαρμογής που συνάδουν με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης – Παρακολούθηση υλοποίησης και αποτελεσματικότητας δράσεων

- ο Ενδυνάμωση των διοικητικών δομών της Περιφέρειας που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα ή δημιουργία νέων δομών
- ο Επικοινωνία και διάχυση πληροφορίας

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνονται οι παρακάτω βασικοί στόχοι του ΠεΣΠΚΑ ΠΔΕ:

1. Συστηματοποίηση και βελτίωση της διαδικασίας λήψης (βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων) αποφάσεων σχετικών με την προσαρμογή και η εφαρμογή αυτών στις δράσεις των φορέων της Περιφέρειας.
2. Σύνδεση της προσαρμογής με την προώθηση ενός βιώσιμου αναπτυξιακού προτύπου
3. Προώθηση δράσεων και πολιτικών προσαρμογής σε όλους τους τομείς της οικονομίας με έμφαση στους πλέον ευάλωτους
4. Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης, αξιολόγησης και επικαιροποίησης των δράσεων και πολιτικών προσαρμογής.
5. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνία

Δ.12. Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων Δυτικής Ελλάδας

Το ΠεΣΔΑ της ΠΔΕ εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 4175/22.12.2016 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ΑΣΑ της Περιφέρειας, αυτό καταρτίζεται από τα ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) κάθε ΠΕ. Για όλες τις ΠΕ υπάρχουν θέματα που διατρέχουν «οριζόντια» τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων και αφορούν τις κοινές αρχές οργάνωσης των συστημάτων διαχείρισης ΑΣΑ σε κάθε ΠΕ και παρουσιάζονται στη συνέχεια: Διαλογή στην πηγή: Καθιερώνεται διαλογή στην πηγή 2 - 5 ρευμάτων για τα κάτωθι υλικά:

- ο Χαρτί - χαρτόνι σε κάδο/καμπάνα
- ο Έντυπο χαρτί σε επιλεγμένους παραγωγούς (σχολεία, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΚΩ κ.λπ.)
- ο Γυαλί σε κάδο/καμπάνα
- ο Πλαστικό σε κάδο/καμπάνα
- ο Μέταλλα σε κάδο/καμπάνα (εναλλακτικά μέταλλα και πλαστικό σε κοινό κάδο)
- ο Βιοαπόβλητα σε κάδο
- ο Επιπλέον ρεύμα θα είναι τα σύμμεικτα/υπολειμματικά ΑΣΑ (άρα συνολικά 3 - 6 ρεύματα).

Εναλλακτικά, μπορεί να εφαρμοσθεί σύστημα συλλογής πόρτα - πόρτα ή συνδυασμός αυτών ή εναλλακτικά άλλα συστήματα διαλογής στην πηγή (π.χ. ανταποδοτικά κέντρα ανακύκλωσης) με την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται η χωριστή συλλογή των ρευμάτων. Ο Δήμος μεριμνά για τη μετάβαση στο παραπάνω σύστημα διαλογής στην πηγή, αξιοποιώντας όσο το δυνατό περισσότερο τον υφιστάμενο εξοπλισμό. Το δίκτυο κάδων που θα αναπτυχθεί θα αξιοποιήσει τους υφιστάμενους κάδους όπου αυτό είναι δυνατό. Ενδεικτικά, το δίκτυο συλλογής βιοαποβλήτων θα περιλαμβάνει εσωτερικούς κάδους κουζίνας, εξωτερικούς

κάδους συλλογής, βιοδιασπώμενους σάκους για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και οχήματα συλλογής ΒΑ.

Πράσινα σημεία: Προτείνεται η δημιουργία κεντρικών πράσινων σημείων, τουλάχιστον ένα σε κάθε δήμο της Περιφέρειας, σε χώρους που θα επιλέξει ο κάθε δήμος και στο οποίο θα μπορεί να λαμβάνει χώρα η συλλογή υλικών όπως ογκώδη (π.χ. στρώματα, έπιπλα), απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ), αδρανή οικιακής προέλευσης, μικρές ποσότητες επικινδύνων οικιακών αποβλήτων (ΜΠΕΑ), πρασίνων κ.ά. Για το κεντρικό πράσινο σημείο κάθε δήμου δίνεται η ευελιξία να συμπληρώνεται με δορυφορικά μικρά πράσινα σημεία συλλογής σε διάφορες περιοχές των δήμων, καθώς και με νησίδες ανακύκλωσης και ΚΑΕΔΙΣΠ, ανάλογα με την πολιτική που θα καθορίσει ο Δήμος και τη δυνατότητα χρηματοδότησης. Επίσης προτείνεται κινητό πράσινο σημείο για την εξυπηρέτηση απομακρυσμένων, ορεινών κυρίως περιοχών.

- Προώθηση οικιακής κομποστοποίησης: Προτείνεται η προμήθεια κάδων οικιακής κομποστοποίησης σε κάθε δήμο της Περιφέρειας τουλάχιστον στο 3% των παραγόμενων βιοαποβλήτων.
- Μηχανικοί κομποστοποιητές: Οι μηχανικοί κομποστοποιητές είναι λύση παρεμφερούς φιλοσοφίας με την οικιακή κομποστοποίηση (εκτροπή οργανικών από κεντρικές ΜΕΑ και αποκεντρωμένη επεξεργασία) που εμφανίζει ορισμένα σαφή πλεονεκτήματα σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. δυνατότητα εποπτείας και ελέγχου από το φορέα λειτουργίας, πολύ μεγαλύτερη απόδοση, μεγαλύτερο εύρος ΒΑ προς επεξεργασία κ.λπ.). Ενδείκνυται ιδιαίτερα για περιπτώσεις «μεγάλων» παραγωγών ΒΑ, όπως π.χ. ξενοδοχειακές μονάδες, στρατόπεδα, αποκεντρωμένα χωριά και οικισμούς κ.λπ. Επειδή η εφαρμογή τους επαφίεται αφενός σε κάθε ΟΤΑ (με βάση το ΤΣΔΑ) αλλά αφετέρου σε κάθε παραγωγό, διευκρινίζεται πως θεωρείται λύση απόλυτα συμβατή με το ΠΕΣΔΑ, αλλά δεν εξετάζεται βαθύτερα η εφαρμογή του στο πλαίσιο του ΠΕΣΔΑ.
- Υποδομές μεταφόρτωσης (ΣΜΑ – ΣΜΑΥ): Αφενός προβλέπεται η χρήση του υφιστάμενου δικτύου μεταφόρτωσης με εκσυγχρονισμό των ΣΜΑ, όπου απαιτείται και είναι εφικτό. Αφετέρου θα αναπτυχθεί και νέο δίκτυο ΣΜΑ σύμφωνα με τις ανάγκες του σχεδίου διαχείρισης που θα εφαρμοστεί.
- Υποδομές Διαχείρισης Προδιαλεγμένων Ανακυκλώσιμων Υλικών Προβλέπεται η διατήρηση (με αναβάθμιση και πιθανή επέκταση δυναμικότητας) του υφιστάμενου ΚΔΑΥ Πάτρας. Εξετάζεται η δυνατότητα κατασκευής και άλλων ΚΔΑΥ ανά ΠΕ αλλά και ΚΑΕΔΙΣΠ κατά περίπτωση.
- Επεξεργασία προδιαλεγμένου οργανικού: Το προδιαλεγμένο οργανικό κλάσμα της ΠΕ θα οδηγείται σε Μονάδες Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων (ΜΕΒ). Συνολικά προτείνονται έξι (6) ΜΕΒ, οι πέντε (5) εκ των οποίων προβλέπονται εντός των ΜΕΑ και μόνο μία εκτός. Στις μονάδες θα μπορούν να υφίστανται επεξεργασία και τα πράσινα απόβλητα, ενώ ενδέχεται να εξεταστεί και η συν-επεξεργασία και λοιπών ρευμάτων αποβλήτων (π.χ. γεωργικά, ιλύς από ΕΕ κ.ά.). Συμπληρωματικά, σε

διάφορα σημεία των δήμων της Περιφέρειας υπάρχει η ευελιξία να εγκατασταθούν μικροί μηχανικοί κομποστοποιητές ή άλλο αντίστοιχο σύστημα για την επιτόπου επεξεργασία από μεγάλους παραγωγούς.

- ο Επεξεργασία Σύμμεικτων (υπολειμματικών) ΑΣΑ: Τα σύμμεικτα απορρίμματα, όσα απομένουν μετά τη ΔσΠ, μαζί με το υπόλειμμα των ΚΔΑΥ (30%) και το υπόλειμμα των μονάδων επεξεργασίας βιοαποβλήτων (20% από κάθε μονάδα) θα οδηγούνται για επεξεργασία σε Μονάδες Επεξεργασίας Συμμείκτων (ΜΕΑ). Συνολικά προτείνονται πέντε (5) ΜΕΑ, δύο στην ΠΕ Αχαΐας, δύο στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και μία στην ΠΕ Ηλείας με τα εξής βασικά χαρακτηριστικά:
 1. ΜΕΑ Δυτικής Αχαΐας (ΜΕΑ1 Αχαΐας) – Δυναμικότητα: 53.032 t/έτος: Στη μονάδα θα υφίστανται επεξεργασία τα σύμμεικτα απορρίμματα των Δήμων Πατρέων, Δυτικής Αχαΐας και Ερυμάνθου της ΠΕ Αχαΐας, το υπόλειμμα του ΚΔΑΥ Πάτρας (30%) και το υπόλειμμα των δύο μονάδων επεξεργασίας βιοαποβλήτων (20% από κάθε μονάδα) που προβλέπονται στην ίδια γεωγραφική ενότητα. Ενδεικτική θέση στο ΧΥΤΑ/Υ Δυτικής Αχαΐας (Φλόκα).
 2. ΜΕΑ Αιγιάλειας (ΜΕΑ2 Αχαΐας) - Δυναμικότητα: 13.084 t/έτος Στη μονάδα θα υφίστανται επεξεργασία τα σύμμεικτα απορρίμματα των Δήμων Αιγιάλειας και Καλαβρύτων της ΠΕ Αχαΐας, το υπόλειμμα του ΚΔΑΥ τύπου ΚΑΕΔΙΣΠ (30%) που προβλέπεται για την εξυπηρέτηση των δύο δήμων καθώς και το υπόλειμμα της μονάδας επεξεργασίας βιοαποβλήτων (20%) που επίσης προβλέπεται για τη συγκεκριμένη γεωγραφική ενότητα. Ενδεικτική θέση στον ΣΜΑ Αιγίου.
 3. ΜΕΑ Αγρινίου (ΜΕΑ1 Αιτωλοακαρνανίας) - Δυναμικότητα: 27.114 t/έτος (εναλλακτικά 23.914 t/έτος) Στη μονάδα θα υφίστανται επεξεργασία τα σύμμεικτα απορρίμματα των Δήμων Αγρινίου, Αμφιλοχίας, Ακτίου-Βόνιτσας και Ξηρομέρου της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας καθώς και το υπόλειμμα του ΚΔΑΥ (30%) και της μονάδας επεξεργασίας βιοαποβλήτων (20%) που προβλέπονται για τη συγκεκριμένη γεωγραφική ενότητα. Ενδεικτική θέση στο ΧΥΤΑ/Υ Στράτου. Στην περίπτωση που τελικώς τελεσφορήσει η πρόθεση του Δήμου Ακτίου – Βόνιτσας να συνεπεξεργαστεί τα απορρίμματά του στη ΜΕΑ Λευκάδας τότε η δυναμικότητα της ΜΕΑ1 Αιτωλοακαρνανίας θα είναι 23.914 t/έτος. Για τις ανάγκες ολοκληρωμένης θεώρησης του ΠΕΣΔΑ, ακολούθως η εξέταση γίνεται για την εξυπηρέτηση και του Ακτίου –Βόνιτσας από τη ΜΕΑ1 Αιτωλοακαρνανίας, όμως τα συμπεράσματα ως προς τη βέλτιστη λύση δεν διαφοροποιούνται στις δύο επιλογές, αφού η προκύπτουσα διαφορά δυναμικότητας είναι μικρή και δεν ανατρέπει τα δεδομένα.
 4. ΜΕΑ Ναυπάκτου (ΜΕΑ2 Αιτωλοακαρνανίας) - Δυναμικότητα: 16.852 t/έτος Στη μονάδα θα υφίστανται επεξεργασία τα σύμμεικτα απορρίμματα των Δήμων Ναυπακτίας, Ι.Π. Μεσολογγίου και Θέρμου της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας καθώς και το υπόλειμμα του ΚΔΑΥ (30%) και της μονάδας επεξεργασίας βιοαποβλήτων (20%) που προβλέπονται για τη συγκεκριμένη γεωγραφική ενότητα. Ενδεικτική θέση στο ΧΥΤΑ/Υ Ναυπάκτου (Βλαχομάνδρα).

5. ΜΕΑ Τριανταφυλλιάς (ΜΕΑ Ηλείας) - Δυναμικότητα: 46.425 t/έτος Στη μονάδα θα υφίστανται επεξεργασία τα σύμμεικτα απορρίμματα όλης της ΠΕ Ηλείας καθώς και το υπόλειμμα του ΚΔΑΥ (30%) και της μονάδας επεξεργασίας βιοαποβλήτων (20%) που προβλέπονται για τη συγκεκριμένη γεωγραφική ενότητα.
 - ο Τελική διάθεση Υπολείμματος: Το υπόλειμμα επεξεργασίας από τις ΜΕΑ θα οδηγείται σε ΧΥΤΥ.

Δ.13. Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας Δυτικής Ελλάδας

Η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας της Δυτικής Ελλάδας (ΠεΣΚΕ) (Νοέμβριος 2015) εξειδικεύει και συμπληρώνει την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη. Για την προαγωγή του αναπτυξιακού οράματος της Περιφέρειας σε ότι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό και ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες, υιοθετήθηκαν οι κάτωθι Στρατηγικοί Στόχοι (ΣΣ):

ΣΣ1: Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά είδη διαβίωσης ομάδων του πληθυσμού που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό.

ΣΣ2: Διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας από οικονομικά ασθενείς πολίτες, από πολίτες απομακρυσμένων περιοχών, πολίτες ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων.

ΣΣ3: Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων στον κοινωνικό ιστό της Περιφέρειας και καταπολέμηση των διακρίσεων.

ΣΣ4: Προώθηση στην απασχόληση.

Κατά τη συγγραφή της παρούσας Στρατηγικής (τίτλος: Θεματική Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης -ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027), η ΠεΣΚΕ βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης. Την παρούσα διαδικασία έχει αναλάβει το «Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» και πρόκειται να ολοκληρωθεί μέσω:

- ο του σχεδιασμού, αποστολής, συλλογής και ανάλυσης ερωτηματολογίων προς Δήμους και κοινωνικούς φορείς της Περιφέρειας, σε σχέση με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
- ο της αποτύπωσης των υφιστάμενων παρεμβάσεων της Περιφέρειας στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης
- ο της επικαιροποίησης αξόνων και προτεραιοτήτων της Περιφερειακής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης και

- ο της επικαιροποίησης των στρατηγικών επιλογών της Περιφέρειας για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων δράσεων κοινωνικής ένταξης που θα συγχρηματοδοτηθούν από το Ε.Π. «Δυτική Ελλάδα 2021-2027».

Δ.14. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2025-2028 Δυτικής Ελλάδας

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για τις ανάγκες της χάραξης του μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού σύμφωνα με όσα ορίζονται στο αρ. 268 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ. Α΄/07.06.2010) προχώρα στην κατάρτιση του «Στρατηγικού & Επιχειρησιακού Σχεδιασμού 2025-2028». Στόχος του μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού είναι η εξυπηρέτηση των αναγκών οργάνωσης και αποτελεσματικής αξιοποίησης πόρων, ώστε οι πολίτες της Δυτικής Ελλάδας και οι υπηρεσίες του οργανισμού της Περιφέρειας να έχουν μια τεκμηριωμένη εικόνα των κοινωνικών, οικονομικών και παραγωγικών παραμέτρων που διαμορφώνουν το προφίλ της περιοχής και των επιχειρησιακών προκλήσεων για την ανάπτυξη της. Η δομή του «Στρατηγικού & Επιχειρησιακού Σχεδιασμού 2025-2028», περιλαμβάνει τα εξής:

- ο Α΄ Φάση: Στρατηγικός Σχεδιασμός
- ο Β΄ Φάση: Επιχειρησιακός Σχεδιασμός & Οικονομικός Προγραμματισμός

Η χάραξη του ΕΠ 2025-2028 της ΠΔΕ αποτελεί εργαλείο επικοινωνίας των φορέων τοπικής ανάπτυξης και εφαλτήριο συν-διαμόρφωσης στόχων σε πεδία πολιτικής. Σκοπός του είναι η προώθηση της εφαρμογής του θεσμοθετημένου χωρικού σχεδιασμού και η παρακολούθηση υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών. Ο «Στρατηγικός & Επιχειρησιακός Σχεδιασμός» της ΠΔΕ πρόκειται να αποτελέσει το βασικό εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού ρόλου της Περιφέρειας, λαμβάνοντας υπόψη τις προκλήσεις σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο με εστίαση στην περιφερειακή διάσταση ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των πόρων της. Στο ΕΠ της ΠΔΕ για το διάστημα 2025-2028 καθορίζονται τεκμηριωμένα οι ΣΣ και οι προτεραιότητες της περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς και η οργάνωση των Υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Νομικών της Προσώπων. Παράλληλα, εξειδικεύονται οι δράσεις για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Η αρχιτεκτονική του «Επιχειρησιακού Προγράμματος 2025-2028» της ΠΔΕ έχει ενιαία δομή και συγκρότηση που διέπει το σύνολο των περιφερειακών ενοτήτων και περιλαμβάνει:

α) Στρατηγικό Σχεδιασμό (Στρατηγικοί Στόχοι)

β) Επιχειρησιακό Σχεδιασμό (Επιχειρησιακοί Στόχοι), με μέτρηση της απόδοσης (δείκτες αξιολόγησης) και Σχέδια Δράσης (Ετήσια & ανά Τομέα Αρμοδιότητας) με το σύνολο των Έργων προς την επίτευξη του Επιχειρησιακού Στόχου.

Για την κατάρτιση του σχεδίου, λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ενσωμάτωση της μακροπεριφερειακής και διαπεριφερειακής στρατηγικής, η

οποία καθορίζει τους όρους συνεργασίας και συντονισμού με γειτονικές περιφέρειες και διασυνοριακές περιοχές. Παράλληλα, λαμβάνονται υπόψη οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, όπως τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, καθώς και γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της Περιφέρειας. Επιπλέον, απαιτείται εναρμόνιση με τον υφιστάμενο θεσμοθετημένο χωρικό σχεδιασμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και συμβατότητα με τον τοπικό σχεδιασμό, προκειμένου να διασφαλίζεται η συνοχή και η συνέχεια των παρεμβάσεων στον χωρικό σχεδιασμό.

Η κατάρτιση του σχεδίου πραγματοποιείται υπό την ευθύνη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, η οποία έχει τον κεντρικό ρόλο στον συντονισμό των διαδικασιών. Στο έργο αυτό συμμετέχουν ενεργά τα όργανα της διοίκησης, οι υπηρεσίες της Περιφέρειας και τα Νομικά Πρόσωπα που υπάγονται σε αυτήν, ώστε να εξασφαλίζεται η διοικητική συνέργεια και η θεσμική πληρότητα του σχεδιασμού. Επιπλέον, στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενης πράξης από το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Δυτικής Ελλάδας 2021–2025, τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού συνδράμει ανάδοχος εταιρεία, με εξειδικευμένο τεχνικό και επιστημονικό έργο που υποστηρίζει την αποτελεσματική ολοκλήρωση του σχεδίου.

Δ.15. Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021–2025 Δυτικής Ελλάδας

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Δυτικής Ελλάδας 2021–2025 αποτελεί το βασικό στρατηγικό εργαλείο προγραμματισμού και υλοποίησης των παρεμβάσεων της Περιφέρειας για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Συνιστά το κύριο μέσο για τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχεδιασμό, εξασφαλίζοντας τη σύνδεση των τομεακών πολιτικών με τον χωρικό προγραμματισμό και τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων. Ο ρόλος του ΠΠΑ είναι καθοριστικός, καθώς διαμορφώνει το πλαίσιο στο οποίο υλοποιούνται οι δημόσιες πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο, με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί σε πλήρη εναρμόνιση με τις εθνικές αναπτυξιακές προτεραιότητες και τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βιώσιμη και Έξυπνη Ανάπτυξη. Σκοπός του είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας, μέσα από συντονισμένες παρεμβάσεις στους τομείς της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος. Παράλληλα, το ΠΠΑ επιδιώκει να διασφαλίσει τη συνέργεια όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων που αξιοποιούνται στην Περιφέρεια, συνδέοντας τις δημόσιες επενδύσεις με στοχευμένες δράσεις ανάπτυξης.

Η κατάρτισή του βασίζεται σε αρχές πολυεπίπεδου σχεδιασμού, ο οποίος ενσωματώνει τις κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) και των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ). Παράλληλα, λαμβάνει υπόψη τη Μακροπεριφερειακή Στρατηγική της Ε.Ε. για την Αδριατική και Ιόνιο

(EUSAIR), προκειμένου να ενισχυθεί η διαπεριφερειακή συνεργασία και η συμμετοχή της Δυτικής Ελλάδας σε ευρωπαϊκά δίκτυα ανάπτυξης. Η συνοχή μεταξύ των επιπέδων σχεδιασμού εξασφαλίζει τη συμπληρωματικότητα των πολιτικών και τη στοχευμένη κατανομή των πόρων.

Το ΠΠΑ εξειδικεύει τους στόχους της περιφερειακής στρατηγικής και αποτελεί εργαλείο συντονισμού όλων των δημόσιων επενδύσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο της Περιφέρειας. Μέσω της σύνδεσης των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων με συγκεκριμένα έργα και δράσεις, επιδιώκει να προωθήσει την αποτελεσματικότητα και τη συνέργεια μεταξύ των φορέων εφαρμογής. Επιπλέον, συμβάλλει στη δημιουργία ενός σταθερού μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων, ενισχύοντας τη διαφάνεια και την αποδοτικότητα της δημόσιας πολιτικής.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΠΠΑ επικεντρώνονται στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας, στη βελτίωση των υποδομών μεταφορών και ενέργειας, καθώς και στην προώθηση της καινοτομίας και της ψηφιακής μετάβασης. Επιδιώκεται επίσης η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής μέσα από πολιτικές απασχόλησης, εκπαίδευσης και καταπολέμησης των ανισοτήτων. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην πράσινη ανάπτυξη, στη διαχείριση φυσικών πόρων και στην προσαρμογή της Περιφέρειας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Η υλοποίηση του προγράμματος πραγματοποιείται υπό την ευθύνη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, η οποία διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στον σχεδιασμό και τον συντονισμό των δράσεων. Η Διεύθυνση συνεργάζεται στενά με τα όργανα της διοίκησης, τις υπηρεσίες της Περιφέρειας και τα Νομικά Πρόσωπα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέργεια και η θεσμική συνοχή. Επιπλέον, η διαδικασία υποστηρίζεται από ανάδοχο εταιρεία στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενης πράξης του ΠΠΑ 2021–2025, με στόχο την παροχή τεχνικής και επιστημονικής συνδρομής για την ομαλή εξέλιξη του προγράμματος.

Σημαντικό ρόλο στο ΠΠΑ διαδραματίζει και η συνεργασία με πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και με κοινωνικοοικονομικούς εταίρους της Περιφέρειας. Η συμμετοχική αυτή προσέγγιση ενισχύει τη διαβούλευση και τη συλλογική λήψη αποφάσεων, προωθώντας τη δημιουργία ενός προγράμματος που ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας. Μέσα από αυτή τη συνεργατική διαδικασία επιδιώκεται η ευρύτερη αποδοχή των πολιτικών και η ενίσχυση της διακυβέρνησης σε περιφερειακό επίπεδο.

Τέλος, το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021–2025 λειτουργεί ως μοχλός συντονισμού της περιφερειακής ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής των πολιτών. Μέσα από την ορθολογική κατανομή των πόρων και την αποτελεσματική διαχείριση των δράσεων, συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής. Στρατηγικός του στόχος είναι η μετάβαση της Περιφέρειας σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο, που βασίζεται στην καινοτομία, τη βιωσιμότητα, τη συνεργασία και την κοινωνική ευημερία.

Ε. Σύνθεση ανάλυσης υφιστάμενης κατάστασης – Ανάλυση SWOT

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συνιστά μία περιοχή με σύνθετο κοινωνικοοικονομικό προφίλ, όπου συνυπάρχουν σημαντικές αδυναμίες αλλά και αξιοσημείωτα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Οι διαρθρωτικές ανισορροπίες, η άνιση κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων και η περιορισμένη συμμετοχή σε δυναμικούς τομείς της οικονομίας διαμορφώνουν ένα περιβάλλον που απαιτεί στοχευμένες και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Παρά ταύτα, η γεωγραφική θέση, οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι και η ύπαρξη ισχυρών εκπαιδευτικών και ερευνητικών δομών συνιστούν βάσεις για τη διαμόρφωση ενός νέου, βιώσιμου και καινοτομικού αναπτυξιακού μοντέλου.

Στο κοινωνικό επίπεδο, η Περιφέρεια αντιμετωπίζει έντονο δημογραφικό πρόβλημα, με σταθερή μείωση και γήρανση του πληθυσμού. Η ανεργία, αν και παρουσιάζει τάσεις αποκλιμάκωσης, παραμένει ιδιαίτερα υψηλή, ιδίως στις νέες ηλικίες και στις γυναίκες, γεγονός που οδηγεί σε κοινωνική ανασφάλεια και οικονομική εξάρτηση. Τα χαμηλά εισοδήματα και η περιορισμένη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας επιτείνουν τις κοινωνικές ανισότητες, ιδίως σε αγροτικές και νησιωτικές περιοχές. Ωστόσο, η κοινωνική συνοχή παραμένει ανθεκτική, ενώ αναπτύσσονται νέες μορφές κοινωνικής οικονομίας και τοπικών δικτύων συνεργασίας που ενισχύουν την αλληλεγγύη και την ένταξη.

Στον οικονομικό τομέα, η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από αποβιομηχάνιση, περιορισμένη διαφοροποίηση του παραγωγικού ιστού και εξάρτηση από παραδοσιακούς κλάδους χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το διαθέσιμο εισόδημα παραμένουν κάτω από τον εθνικό μέσο όρο, γεγονός που αντανακλά χαμηλά επίπεδα παραγωγικότητας και εξωστρέφειας. Παράλληλα, η επιχειρηματικότητα συναντά διοικητικά, τεχνικά και χρηματοδοτικά εμπόδια. Παρά τις υστερήσεις αυτές, η Περιφέρεια διαθέτει αξιόλογες ευκαιρίες ανάπτυξης μέσα από την αξιοποίηση των φυσικών της πλεονεκτημάτων, των αγροδιατροφικών προϊόντων ποιότητας, της θαλάσσιας οικονομίας, της πράσινης ενέργειας και της διασύνδεσης «έρευνας – καινοτομίας – παραγωγής».

Η χωρική και τεχνική υποδομή της Περιφέρειας εξακολουθεί να εμφανίζει ελλείψεις, κυρίως στις μεταφορές, στις αστικές λειτουργίες και στη διαχείριση αποβλήτων και υδάτων. Πολλές αγροτικές και ημιορεινές περιοχές υπολείπονται σε συνδεσιμότητα, γεγονός που δυσχεραίνει τη ροή αγαθών και υπηρεσιών. Παράλληλα, το ψηφιακό χάσμα μεταξύ αστικών κέντρων και περιφερειακών περιοχών παραμένει έντονο. Ωστόσο, η ολοκλήρωση βασικών οδικών αξόνων, όπως της «Πατρών–Πύργου» και της «Ιόνιας Οδού», σε συνδυασμό με τη διεύρυνση των οπτικών δικτύων και την προώθηση έργων έξυπνης κινητικότητας, δημιουργεί νέες αναπτυξιακές δυνατότητες. Η βελτίωση των υποδομών και της προσβασιμότητας δύναται να λειτουργήσει ως καταλύτης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την ισόρροπη χωρική ανάπτυξη.

Σε περιβαλλοντικό επίπεδο, η Περιφέρεια διαθέτει πλούσια φυσικά οικοσυστήματα, εκτεταμένες προστατευόμενες περιοχές και σημαντικό υδατικό και ενεργειακό δυναμικό. Ωστόσο, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η απώλεια βιοποικιλότητας και οι αυξημένοι κίνδυνοι από την κλιματική αλλαγή καθιστούν αναγκαία την προσαρμογή των πολιτικών διαχείρισης. Οι συχνές πυρκαγιές, οι πλημμύρες και η διάβρωση των εδαφών αποτελούν επαναλαμβανόμενες απειλές για τις υποδομές και τον πρωτογενή τομέα. Παρά ταύτα, η στροφή προς πράσινες μορφές ενέργειας, η ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών πρακτικών και η ενίσχυση των συστημάτων πολιτικής προστασίας παρέχουν ευκαιρίες μετάβασης σε ένα πρότυπο ανθεκτικότητας και οικολογικής ισορροπίας.

Η παραγωγική ανασυγκρότηση αποτελεί προϋπόθεση για την ανάταξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η ύπαρξη ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων υψηλού επιπέδου, όπως το Πανεπιστήμιο Πατρών, προσφέρει τη δυνατότητα για ενίσχυση των δεσμών μεταξύ γνώσης, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας. Η προώθηση της αγροδιατροφής, των καθαρών τεχνολογιών, του βιώσιμου τουρισμού και της πολιτιστικής οικονομίας συνιστούν τομείς με υψηλό αναπτυξιακό δυναμικό. Επιπλέον, η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας, σε συνδυασμό με τη λιμενική της υποδομή, μπορεί να αποτελέσει κόμβο διαμετακομιστικού εμπορίου και εφοδιαστικής αλυσίδας για τη Δυτική Μεσόγειο.

Η συνολική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας καταδεικνύει ένα σύνθετο μείγμα κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων, που διαμορφώνουν το αναπτυξιακό της προφίλ. Η περιοχή συγκεντρώνει σημαντικά πλεονεκτήματα, τα οποία μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης, ωστόσο αντιμετωπίζει παράλληλα κρίσιμες προκλήσεις που απαιτούν συντονισμένες και στοχευμένες παρεμβάσεις. Ακολουθεί η Ανάλυση SWOT, η οποία αποτυπώνει τα Δυνατά Σημεία, τις Αδυναμίες, τις Ευκαιρίες και τις Απειλές της Περιφέρειας και συμβάλλει στην τεκμηριωμένη διαμόρφωση των στρατηγικών αξόνων και προτεραιοτήτων της.

Πίνακας 67: Ανάλυση SWOT της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

	ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ		ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΣΗΜΕΙΑ
	○ Εγγύτητα με την πόλη της Αθήνας και την Περιφέρεια Αττικής. ○ Πλούσια παραγωγική γεωργική γη. ○ Μεγάλη συγκέντρωση αλιείας και υδατοκαλλιέργειες. ○ Συγκέντρωση ερευνητικού δυναμικού σε επιχειρήσεις. ○ Πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα.		○ Μικρή ικανότητα απορρόφησης στις επιχειρήσεις, εκτός των μεγάλων επιχειρήσεων. ○ Σημαντική επιβάρυνση του περιβάλλοντος και του υδροφόρου ορίζοντα στις βιομηχανικές περιοχές. ○ Χαμηλός βαθμός απασχολησιμότητας ερευνητικού προσωπικού σε μικρές επιχειρήσεις.

○ Εμπλουτισμένο φυσικό περιβάλλον, με εκτεταμένες προστατευόμενες περιοχές Natura και υδάτινους πόρους. ○ Ορεινά οικοσυστήματα, θαλάσσιοι χώροι, που ευνοούν την εξειδίκευση στον τουρισμό. ○ Εθνικά δίκτυα μεταφορών (ΠΑΘΕ, Σιδηρόδρομος) ○ Ύπαρξη Πανεπιστημιακών Τμημάτων (Πανεπιστήμιο Πατρών, Ερευνητικά Κέντρα), με δυναμικό για καινοτομία και γνώση. ○ Ύπαρξη σημαντικού δυναμικού Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. ○ Συγκέντρωση υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού σε επιχειρήσεις ○ Σημαντική ερευνητική δραστηριότητα από τα υφιστάμενα ακαδημαϊκά τμήματα και δυνατότητα ανάπτυξης τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης (AI). ○ Σημαντικές δυνατότητες έξυπνης ανάπτυξης του αγροδιατροφικού τομέα. ○ Στρατηγική γεωγραφική θέση με πρόσβαση σε θαλάσσιες, οδικές και σιδηροδρομικές συνδέσεις εθνικής και διεθνούς εμβέλειας. ○ Ανάπτυξη τομέων με εξαγωγικό προσανατολισμό, όπως η αγροδιατροφή και οι ιχθυοκαλλιέργειες. ○ Διατήρηση ισχυρών κοινωνικών δεσμών, τοπικής ταυτότητας και πολιτιστικής συνοχής.	○ Έντονη πληθυσμιακή μείωση. ○ Ανάγκη περαιτέρω διαφοροποίησης του παραγωγικού ιστού και αύξησης της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων. ○ Ανάγκη για βελτίωση της απασχόλησης και της ένταξης νέων και γυναικών στην αγορά εργασίας. ○ Ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης του εισοδήματος μέσω προστιθέμενης αξίας και καινοτόμων δραστηριοτήτων. ○ Ανάγκη αναζωογόνησης της βιομηχανικής βάσης και δημιουργίας σύγχρονων επιχειρηματικών υποδομών. ○ Ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ έρευνας, εκπαίδευσης και παραγωγικού τομέα. ○ Ανάγκη βελτίωσης της συνδεσιμότητας και των μεταφορικών, ενεργειακών και ψηφιακών υποδομών. ○ Ανάγκη για επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της τεχνολογικής αναβάθμισης των ΜμΕ. ○ Ανάγκη περαιτέρω βελτίωσης της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες και της ποιότητας ζωής στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές.
 ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	 ΑΠΕΙΛΕΣ
○ Εκσυγχρονισμός του αγροτικού τομέα με έμφαση στην ποιότητα και ασφάλεια. ○ Αξιοποίηση συνεργειών με γεωργία-τρόφιμα- κτηνοτροφία. ○ Διασύνδεση αγροτικού τομέα με τον κλάδο των τροφίμων και τη βιομηχανία της εμπειρίας. ○ Διαφοροποίηση τουριστικού προϊόντος και ανάπτυξη της βιομηχανίας της εμπειρίας.	○ Εντεινόμενος ο κίνδυνος από ακραία καιρικά φαινόμενα λόγω κλιματικής αλλαγής. ○ Αύξηση της συχνότητας εμφάνισης των φαινομένων πυρκαγιών. ○ Πτωτική τάση πληθυσμιακής μείωσης και γήρανσης. ○ Το φαινόμενο της μετανάστευσης νέων και εξειδικευμένων στελεχών.

○ Εκσυγχρονισμός κτηνοτροφίας και εισαγωγή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης. ○ Διαφοροποίηση και αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας με εκτροφή ψαριών κατάλληλων για μεταποίηση. ○ Εκσυγχρονισμός και αύξηση της παραγωγικότητας στις υδατοκαλλιέργειες. ○ Διάχυση περιβαλλοντικών τεχνολογιών και τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας. ○ Αξιοποίηση συνεργειών με άλλες Περιφέρειες, για τη χρήση υποδομών καινοτομίας και τη μεταφορά τεχνολογίας. ○ Αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορικής για τον εκσυγχρονισμό των κλάδων εξειδίκευσης και τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη. ○ Δυνατότητα ανάπτυξης οικοσυστήματος καινοτομίας στην Περιφέρεια. ○ Δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης δομών κοινωνικής φροντίδας (Κέντρα Κοινότητας, ΤΕΒΑ, κοινωνικά φαρμακεία) για κοινωνική ένταξη και στήριξη της απασχόλησης. ○ Αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών χρηματοδοτικών εργαλείων (ΕΣΠΑ 2021–2027, Ταμείο Ανάκαμψης κ.α.). ○ Προώθηση της πράσινης μετάβασης, της κυκλικής οικονομίας και της ενεργειακής αποδοτικότητας. ○ Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ Φορέων, πανεπιστημίων και επιχειρήσεων για δημιουργία οικοσυστημάτων καινοτομίας. ○ Ανάπτυξη έξυπνων πόλεων και ψηφιακών υπηρεσιών για πολίτες και επιχειρήσεις. ○ Προώθηση του βιώσιμου τουρισμού, της πολιτιστικής οικονομίας και των δημιουργικών βιομηχανιών. ○ Εκμετάλλευση της γεωγραφικής εγγύτητας με τα Ιόνια νησιά και τις όμορες Περιφέρειες για διαπεριφερειακή ανάπτυξη.	○ Αυξημένη ανταγωνιστικότητα, λόγω διεθνών οικονομικών αστάθειας και διακυμάνσεων στις αγορές ενέργειας/ τροφίμων. ○ Καθυστερήσεις σε κρίσιμες υποδομικές παρεμβάσεις, με επιπτώσεις στην προσβασιμότητα και την ανάπτυξη. ○ Θεσμικές και διοικητικές αδυναμίες που επιβραδύνουν την υλοποίηση έργων. ○ Ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους. ○ Αρνητικό οικονομικό περιβάλλον, λόγω οικονομικής ύφεσης. ○ Έλλειψη ρευστότητας. ○ Επιπρόσθετη απώλεια εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

○ Ανάπτυξη της μπλε οικονομίας, της θαλάσσιας ενέργειας και των λιμενικών υποδομών. ○ Ενίσχυση της ανθεκτικότητας μέσω βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η Στρατηγική της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) φιλοδοξεί να αξιοποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ΠΔΕ και να απαντήσει αποτελεσματικά στις πολλαπλές προκλήσεις που αναγνωρίζονται. Η ενίσχυση της απασχόλησης, η προώθηση της καινοτομίας, η μετάβαση σε πράσινη και ψηφιακή οικονομία, καθώς και η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής αποτελούν θεμελιώδεις κατευθύνσεις. Μέσα από ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις, η ΟΧΕ επιδιώκει να διαμορφώσει ένα νέο, ανθεκτικό και δίκαιο πρότυπο ανάπτυξης, που θα αξιοποιεί τους τοπικούς πόρους, θα προστατεύει το περιβάλλον και θα ενισχύει την ελκυστικότητα και τη βιωσιμότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στο Κεφάλαιο 4 διατυπώνεται η προτεινόμενη στρατηγική χωρικής ανάπτυξης της περιοχής και ειδικότερα γίνεται:

- ο Παρουσίαση του Στρατηγικού Στόχου ή οράματος, παρουσιάζεται περιγραφικά η στρατηγική της ΟΧΕ με ανάλυση της επιλογής για επικέντρωση σε συγκεκριμένα ζητήματα/ προτεραιότητες και περιοχές καθώς και ο χρονικός της ορίζοντας.
- ο Περιγράφονται συνοπτικά τα αναμενόμενα αποτελέσματα της στρατηγικής, κυρίως ως προς την αντιμετώπιση των αναγκών.
- ο Παρουσιάζεται ο στρατηγικός στόχος της ΟΧΕ για την περιοχή παρέμβασης και αναλύεται στους επιμέρους ειδικούς στόχους.
- ο Αναλύεται η Λογική Παρέμβασης της Στρατηγικής και ορίζονται τα λογικά βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν προκειμένου να δοθεί έμφαση στα αποτελέσματα, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του σχεδιασμού της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Η λογική της παρέμβασης ξεκινά από την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών που διαμορφώνουν τη στρατηγική, στη συνέχεια προχωρά στον καθορισμό ειδικών στόχων, οι οποίοι αποτελούν το αποτέλεσμα το οποίο θα επιτευχθεί μέσα από τη συνεισφορά συγκεκριμένων πράξεων.
- ο Ανάλυση της στρατηγικής για την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου/Οράματος σε Άξονες Στρατηγικής (Αναπτυξιακούς Στόχους/Άξονες Προτεραιότητας) και συσχέτιση με προκλήσεις για τη χωρική ανάπτυξη (όπως προκύπτουν από την ανάλυση της Ενότητας 2.1.2 Αναπτυξιακό Δυναμικό της περιοχής) και τα προβλήματα/ ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης (όπως αυτές έχουν αναδειχθεί από τη SWOT Analysis).
- ο Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής της χωρικής στρατηγικής με τους Στόχους Πολιτικής του Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2027 και τις κατευθύνσεις των Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού.
- ο Ανάλυση των Αξόνων Στρατηγικής (Αναπτυξιακών Στόχων/ Προτεραιότητες) σε Ειδικούς Στόχους και αποτύπωση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων.
- ο Συσχέτιση της επιλεγείσας στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης στο επίπεδο των Ειδικών Στόχων με τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

4.1.ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΑΞΟΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ/ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ)

Όραμα της Στρατηγικής ΟΧΕ με τίτλο: «**Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027**» της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 αποτελεί το εξής είναι:

«Η ενίσχυση της ταυτότητας της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, μέσα από την ανάδειξη του πολιτιστικού και ιστορικού της κεφαλαίου και την ισόρροπη χωρική ανάπτυξη της, διασφαλίζοντας ένα βιώσιμο και ανθεκτικό περιβάλλον, σε σύνδεση με τον τουρισμό, την τοπική οικονομία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στη βάση του τρίπτυχου «Πράσινη – Ψηφιακή – Ολιστική» Δυτική Ελλάδα»

Ως περιοχή παρέμβασης αποτελεί ολόκληρη η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στην κατεύθυνση ενίσχυσης της διασύνδεσης αστικού πυρήνα και περιφερειακών περιοχών, σύμφωνα και με τις προτροπές της Πολιτικής Συνοχής 2021-2027 και του Εγχειριδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (JRC, EU, 2020)⁵¹. Ως **Άξονες Στρατηγικής (ΑΣ)** της ΟΧΕ με τίτλο είναι: **«Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027»** της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι οι κατωτέρω:

1. **Αναβάθμιση των υποδομών και λειτουργιών της ΠΔΕ στη βάση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής,**
2. **Ανάδειξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του πολιτιστικού κεφαλαίου και των τουριστικών πόρων της ΠΔΕ,**
3. **Στήριξη της τοπικής οικονομίας της ΠΔΕ και**
4. **Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών της ΠΔΕ**

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την τεκμηρίωση των ΑΣ. Αποτελεί ένα βασικό εργαλείο ανάλυσης και τεκμηρίωσης της Στρατηγικής της ΠΔΕ, καθώς αποτυπώνει με συστηματικό τρόπο τη συσχέτιση μεταξύ των ΑΣ και των αναπτυξιακών προκλήσεων, αναγκών (προβλημάτων) και δυνατοτήτων της Περιοχής Παρέμβασης. Ουσιαστικά, λειτουργεί ως «γέφυρα» μεταξύ της διαγνωστικής ανάλυσης της περιοχής και της επιχειρησιακής δομής της Στρατηγικής, αποδεικνύοντας τη συνάφεια κάθε ΑΣ με τα πραγματικά δεδομένα του τόπου. Επίσης, στον Πίνακα περιγράφεται συνοπτικά το περιεχόμενο και τη στοχοθεσία του ΑΣ (δηλ. το πώς ο άξονας απαντά στις διαγνωσμένες ανάγκες και αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα).

51

https://urban.jrc.ec.europa.eu/urbanstrategies/static/data/pdf/EL_%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F%20%CE%A3%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%92%CE%99%CE%A9%CE%A3%CE%99%CE%9C%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%9E%CE%97%CE%A3.pdf

Πίνακας 68: Τεκμηρίωση Αξόνων Στρατηγικής (συσχέτιση με προκλήσεις, προβλήματα / ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης).

Τεκμηρίωση Αξόνων Στρατηγικής (συσχέτιση με προκλήσεις, προβλήματα / ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης)		
Τίτλος Άξονα Στρατηγικής	Προκλήσεις, ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής	Περιγραφή Άξονα Στρατηγικής
1.Αναβάθμιση των υποδομών και λειτουργιών της ΠΔΕ στη βάση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής	Προκλήσεις: - Ελλιπής αστική ανθεκτικότητα και ανάγκη προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, με έντονες επιπτώσεις στις υποδομές και στο δομημένο περιβάλλον. - Περιορισμένη ενεργειακή αποδοτικότητα και ανάγκη μετάβασης σε πιο βιώσιμες λύσεις αστικού φωτισμού και κινητικότητας. - Ανάγκη βελτίωσης της οδικής ασφάλειας και της λειτουργικότητας των μεταφορικών υποδομών. Δυνατότητες: - Υψηλό αιολικό και ηλιακό δυναμικό που μπορεί να αξιοποιηθεί για ενεργειακά αυτόνομες υποδομές. - Ευρεία δικτύωση μεταφορικών αξόνων (ΠΑΘΕ, Ολυμπία Οδός) που επιτρέπει την αναβάθμιση του αστικού ιστού. - Δυνατότητα εφαρμογής «πράσινων» και «έξυπνων» λύσεων για τη βιώσιμη διαχείριση του δημόσιου χώρου.	Ο ΑΣ1 αυτός στοχεύει στην ουσιαστική αναβάθμιση του αστικού και περιαστικού περιβάλλοντος της ΠΔΕ, μέσα από παρεμβάσεις που ενισχύουν τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των υποδομών. Επιδιώκεται η δημιουργία ασφαλών, λειτουργικών και αισθητικά αναβαθμισμένων δημόσιων χώρων, που προάγουν την κοινωνική συνοχή και την προσβασιμότητα για όλους. Παράλληλα, ενσωματώνονται λύσεις φιλικές προς το περιβάλλον και την ενέργεια, με στόχο τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Ο Άξονας υπηρετεί ένα πρότυπο αστικής ανάπτυξης που συνδυάζει την τεχνολογική καινοτομία με την περιβαλλοντική υπευθυνότητα, ενισχύοντας τη λειτουργικότητα και την ασφάλεια των υποδομών.
2.Ανάδειξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του πολιτιστικού κεφαλαίου και των τουριστικών πόρων της ΠΔΕ	Προκλήσεις: - Μη αξιοποίηση, στο βέλτιστο βαθμό, του πλούσιου πολιτιστικού και φυσικού κεφαλαίου της Περιφέρειας. - Περιορισμένη δικτύωση και έλλειψη ολοκληρωμένων μηχανισμών διαχείρισης πολιτιστικών πόρων. - Ανάγκη ενίσχυσης της τουριστικής προβολής και διαφοροποίησης των μορφών τουρισμού.	Ο ΑΣ2 αυτός επικεντρώνεται στην προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος της Περιφέρειας, το οποίο αποτελεί ισχυρό πυλώνα τοπικής ταυτότητας και αναπτυξιακής δυναμικής. Μέσα από στοχευμένες δράσεις πολιτιστικής διαχείρισης, προβολής και εξωστρέφειας, ενισχύεται η πολιτιστική εμπειρία και η διασύνδεση με τον τουρισμό, με έμφαση στη δημιουργία θεματικών πολιτιστικών διαδρομών και στη σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή. Παράλληλα, προωθείται η συμμετοχή τοπικών φορέων, κοινοτήτων και δημιουργών,

Τεκμηρίωση Αξόνων Στρατηγικής (συσχέτιση με προκλήσεις, προβλήματα / ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης)

Τίτλος Άξονα Στρατηγικής	Προκλήσεις, ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής	Περιγραφή Άξονα Στρατηγικής
	Δυνατότητες: - Πληθώρα πολιτιστικών μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας. - Δυναμική σύνδεση πολιτισμού και τουρισμού για την ανάπτυξη θεματικών διαδρομών και την ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας. - Αυξανόμενο ενδιαφέρον για πολιτιστικές μορφές τουρισμού, που ενισχύουν τη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.	συμβάλλοντας στη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και στην ανάδειξη της Δυτικής Ελλάδας ως ελκυστικού προορισμού πολιτισμού, ιστορίας και δημιουργίας.
3.Στήριξη της τοπικής οικονομίας της ΠΔΕ	Προκλήσεις: - Οικονομική υστέρηση σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο και περιορισμένη προστιθέμενη αξία των επιχειρήσεων. - Εξάρτηση από παραδοσιακούς τομείς και ανάγκη ενίσχυσης της καινοτομίας, της ψηφιακής μετάβασης και της πράσινης επιχειρηματικότητας. - Πληθυσμιακή συρρίκνωση και ελλιπής απασχόληση σε αγροτικούς και ημιαστικούς οικισμούς. Δυνατότητες: - Ενεργός μικρομεσαίος επιχειρηματικός ιστός και δυνατότητα ενίσχυσης της εξωστρέφειας και των τομέων αιχμής. - Αναδυόμενες μορφές πράσινης και κυκλικής οικονομίας. - Δυνατότητα σύνδεσης τοπικής παραγωγής με τον τουρισμό και την πολιτιστική οικονομία.	Ο ΑΣ3 αυτός αποσκοπεί στην ενδυνάμωση του τοπικού παραγωγικού ιστού, μέσω της στήριξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και της προώθησης της καινοτομίας, της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού. Επιδιώκεται η διαφοροποίηση και αναβάθμιση της τοπικής οικονομικής βάσης, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και η ενίσχυση της απασχόλησης σε δυναμικούς τομείς αιχμής. Παράλληλα, ενθαρρύνεται η επιχειρηματική δραστηριότητα στις αγροτικές και ορεινές περιοχές, συμβάλλοντας στη χωρική συνοχή και στη μείωση των ανισοτήτων. Ο άξονας προωθεί ένα ανθεκτικό και καινοτόμο τοπικό παραγωγικό μοντέλο, ικανό να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της σύγχρονης οικονομίας.
4.Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών	Προκλήσεις: Γήρανση πληθυσμού και αύξηση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, με ελλείψεις σε δομές κοινωνικής φροντίδας.	Ο ΑΣ4 εστιάζει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ισότητας ευκαιριών, μέσω της αναβάθμισης των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και υποστήριξης ευάλωτων ομάδων. Δίνεται προτεραιότητα στη βελτίωση

Τεκμηρίωση Αξόνων Στρατηγικής (συσχέτιση με προκλήσεις, προβλήματα / ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης)

Τίτλος Άξονα Στρατηγικής	Προκλήσεις, ανάγκες και δυνατότητες της περιοχής	Περιγραφή Άξονα Στρατηγικής
	○ Ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης και της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες. ○ Αποδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού λόγω ανεργίας και μετανάστευσης. Δυνατότητες: ○ Υφιστάμενα δίκτυα κοινωνικών δομών που μπορούν να ενισχυθούν μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων. ○ Δυνατότητα αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και κατάρτισης. ○ Ενεργές τοπικές κοινότητες και κοινωνικές πρωτοβουλίες που μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στο δημόσιο σύστημα πρόνοιας.	της ποιότητας ζωής, στην πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού και στην ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού, με έμφαση στην πρόσβαση σε βασικά αγαθά, εκπαίδευση και κοινωνική υποστήριξη. Η στρατηγική προωθεί ένα δίκτυο κοινωνικής αλληλεγγύης που συνδέει τις τοπικές ανάγκες με τις σύγχρονες πολιτικές κοινωνικής ανάπτυξης, ενισχύοντας την ανθεκτικότητα των κοινοτήτων και τη συνοχή της Περιφέρειας.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Ο ανωτέρω Πίνακας προσφέρει μια σαφή τεκμηρίωση της λογικής παρέμβασης της Στρατηγικής με τίτλο: **«Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027»** και αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την αξιολόγηση και τη διαφάνεια του σχεδιασμού. Συγκεκριμένα, αποδεικνύει ότι κάθε ΑΣ δεν είναι αυθαίρετα διαμορφωμένος, αλλά προκύπτει μέσα από μια τεκμηριωμένη σύνδεση με τις συνθήκες της ΠΔΕ. Επιπλέον, συμβάλλει στην ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και στη διασφάλιση της συνοχής και της εσωτερικής συνέπειας της Στρατηγικής.

4.2.ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2021-2027 ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΧΕ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τη συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής (ΑΣ) της ΟΧΕ με τίτλο: **«Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021–2027»** με τις Προτεραιότητες του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027, καθώς και με τις κατευθύνσεις των Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού. Αποτελεί ένα κρίσιμο στοιχείο της στρατηγικής τεκμηρίωσης, καθώς αναδεικνύει τον βαθμό ευθυγράμμισης και συνέργειας της ΟΧΕ με το συνολικό αναπτυξιακό και θεσμικό πλαίσιο της Περιφέρειας και της χώρας. Η συσχέτιση αυτή αποδεικνύει ότι οι προτεινόμενοι άξονες δεν λειτουργούν απομονωμένα, αλλά εντάσσονται σε ένα πλέγμα συμπληρωματικών πολιτικών, που ενισχύουν την πράσινη μετάβαση, την κοινωνική συνοχή, την ανθεκτικότητα των περιοχών και την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης με καινοτόμο και βιώσιμο τρόπο. Επιπλέον, αναδεικνύεται η συνοχή της Στρατηγικής με τα εργαλεία του χωρικού σχεδιασμού (ΠΠΧΣΑΑ, Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια για τις ΑΠΕ, τη Βιομηχανία και τις Υδατοκαλλιέργειες, καθώς και ΣΟΑΠ όπου υφίστανται), αλλά και με λοιπές εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές (π.χ. RIS3, ΕΣΕΚ, Εθνική Πολιτιστική και Τουριστική Στρατηγική, Εθνικό Σχέδιο Κοινωνικής Ένταξης).

Πίνακας 69: Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής με, τους Στόχους Πολιτικής/ Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027 για τις ΟΧΕ και κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού.

Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής με, τους Στόχους Πολιτικής/ Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027 για τις ΟΧΕ και κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού				
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Συσχέτιση με Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ) στη Δυτική Ελλάδα και ΣΒΑΚ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Χωρικού Σχεδιασμού, ΠΠΧΣΑΑ και αν υπάρχουν Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες ΣΟΑΠ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Λοιπών Στρατηγικών
1	Προτεραιότητα 3 & Προτεραιότητα 5	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ): - Περιορισμός ενεργειακής κατανάλωσης σε αστικές υποδομές και δημόσιους χώρους μέσω ενεργειακά αποδοτικών φωτιστικών σωμάτων (LED, φωτοβολταϊκά). - Αύξηση πράσινου αστικού αποθέματος και βελτίωση του μικροκλίματος μέσω της ανάπτυξης αστικών πάρκων και χώρων πρασίνου, που εντάσσονται στις δράσεις για ανθεκτικές και βιώσιμες πόλεις. - Προώθηση βιώσιμης κινητικότητας και ασφάλειας μετακινήσεων, στο πλαίσιο της προσαρμογής στις συνθήκες κλιματικής αλλαγής (ανθεκτικές υποδομές μεταφορών, μείωση τροχαίων κινδύνων). Συσχέτιση με ΣΒΑΚ Δήμων ΠΔΕ: - Εναρμόνιση με τις στρατηγικές βιώσιμης κινητικότητας των Δήμων Πατρών, Αγρινίου, Πύργου, Ναυπάκτου και Μεσολογγίου, μέσω της δημιουργίας ασφαλών, προσβάσιμων	Συσχέτιση με ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ: Συμβατότητα μέσω της προώθησης ενεργειακά αποδοτικών υποδομών και αυτόνομου φωτισμού, που ευθυγραμμίζονται με τη μετάβαση σε χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Συσχέτιση με ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Ελλάδας: Ο Άξονας συνδέεται με τις κατευθύνσεις για ενίσχυση της ελκυστικότητας και της ανθεκτικότητας των αστικών κέντρων, προώθηση της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης και βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω βιώσιμων υποδομών και πράσινου αστικού περιβάλλοντος. Συσχέτιση με ΣΟΑΠ Δήμων (όπου υπάρχουν): Εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις των σχεδίων αστικής αναζωογόνησης και αναβάθμισης δημόσιων χώρων, όπως στην Πάτρα και στο Αργίνο.	Συσχέτιση με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ): Ευθυγράμμιση μέσω δράσεων ενεργειακής εξοικονόμησης και μείωσης εκπομπών CO₂ στις υποδομές και τον φωτισμό. Συσχέτιση με την Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη: Συμβολή στη βιώσιμη κινητικότητα, στην ανθεκτικότητα των πόλεων και στην ποιότητα δημόσιου χώρου. Συσχέτιση με την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κλιματική Ουδετερότητα ΠΔΕ: Συνάφεια με τον στόχο για ανθεκτικές πόλεις χαμηλών εκπομπών και έξυπνη ενεργειακή διαχείριση.

Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής με, τους Στόχους Πολιτικής/ Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027 για τις ΟΧΕ και κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Συσχέτιση με Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ) στη Δυτική Ελλάδα και ΣΒΑΚ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Χωρικού Σχεδιασμού, ΠΠΧΣΑΑ και αν υπάρχουν Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες ΣΟΑΠ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Λοιπών Στρατηγικών
		και ενεργειακά βιώσιμων υποδομών. ○ Συμβολή στη μείωση χρήσης Ι.Χ. και στην ενίσχυση πεζής και ποδηλατικής μετακίνησης, με ασφαλή κόμβους, φωτισμό χαμηλής κατανάλωσης και ενίσχυση του δημόσιου χώρου.		
2	Προτεραιότητα 4Α & Προτεραιότητα 5	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ): ○ Περιορισμός του ανθρακικού αποτυπώματος του πολιτιστικού και τουριστικού τομέα, μέσω χρήσης ενεργειακά αποδοτικών υποδομών, βιώσιμων υλικών και ψηφιακών εφαρμογών (π.χ. εικονική περιήγηση, AR). ○ Προώθηση ήπιου και βιώσιμου τουρισμού με ενσωμάτωση της αρχής της κυκλικής οικονομίας, όπως προτείνεται στο ΠεΣΚΑ Δυτικής Ελλάδας. ○ Επαναχρησιμοποίηση και αναζωογόνηση πολιτιστικών υποδομών αντί της ανέγερσης νέων, μειώνοντας την κατανάλωση ενέργειας και πρώτων υλών. Συσχέτιση με ΣΒΑΚ Δήμων ΠΔΕ:	Συσχέτιση με ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία: Έμμεση συνάφεια μέσω της επανάχρησης βιομηχανικών κελυφών και εγκαταλελειμμένων χώρων για πολιτιστικούς ή δημιουργικούς σκοπούς, ενισχύοντας τη βιομηχανική κληρονομιά. Συσχέτιση με ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Ελλάδας: Ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις για αξιοποίηση και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, ανάπτυξη πολιτιστικών και θεματικών διαδρομών, και προώθηση ποιοτικού, βιώσιμου τουρισμού με σεβασμό στα τοπία και στα οικοσυστήματα. Συσχέτιση με ΣΟΑΠ Δήμων (όπου υπάρχουν): Οι παρεμβάσεις είναι	Συσχέτιση με την Εθνική Στρατηγική για την προσαρμογή της προστασίας των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής: Συνάφεια με τους στόχους ανάδειξης της πολιτιστικής ταυτότητας, ενίσχυσης των φορέων πολιτισμού και προώθησης της πολιτιστικής αποκέντρωσης. Συσχέτιση με την Εθνική Στρατηγική για τον Τουρισμό: Ο Άξονας προάγει την ποιοτική και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, με έμφαση στην πολιτιστική διάσταση και τις θεματικές διαδρομές. Συσχέτιση με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της ΠΔΕ: Ευθυγράμμιση μέσω της αξιοποίησης του

Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής με, τους Στόχους Πολιτικής/ Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027 για τις ΟΧΕ και κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Συσχέτιση με Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ) στη Δυτική Ελλάδα και ΣΒΑΚ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Χωρικού Σχεδιασμού, ΠΠΧΣΑΑ και αν υπάρχουν Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες ΣΟΑΠ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Λοιπών Στρατηγικών
		○ Συνάφεια με τις κατευθύνσεις των ΣΒΑΚ για ενίσχυση προσβασιμότητας πολιτιστικών προορισμών με βιώσιμα μέσα (πεζή μετακίνηση, κοινόχρηστα ποδήλατα, μικροκινητικότητα). ○ Ανάδειξη πολιτιστικών διαδρομών εντός των αστικών κέντρων, με τρόπο που ενισχύει την αστική κινητικότητα χαμηλών εκπομπών και τη σύνδεση πολιτισμού–περιβάλλοντος.	συμβατές με τα ΣΟΑΠ για προστασία ιστορικού ιστού, ανάδειξη τοπίου και ήπια τουριστική ανάπτυξη.	πολιτισμού και της δημιουργικής βιομηχανίας ως τομέων έξυπνης εξειδίκευσης.
3	Προτεραιότητα 1	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ): ○ Ενίσχυση πράσινων επιχειρηματικών πρακτικών και ενεργειακής μετάβασης των ΜΜΕ, μέσω επενδύσεων σε ΑΠΕ, ενεργειακή αποδοτικότητα και τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών. ○ Προώθηση της κυκλικής οικονομίας σε μικρούς παραγωγικούς οικισμούς, σε συμφωνία με τους άξονες του ΠεΣΚΑ για «πράσινες επιχειρήσεις και οικολογικό αποτύπωμα». ○ Ψηφιακός μετασχηματισμός για μείωση μετακινήσεων και εκπομπών, με ψηφιακές	Συσχέτιση με ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία: Συμβατότητα με τις κατευθύνσεις για ενίσχυση της μεταποίησης μικρής κλίμακας, χωρική οργάνωση ΜμΕ σε κατάλληλες ζώνες, και προώθηση της βιομηχανικής διαφοροποίησης. Συσχέτιση με ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες: Στις παράκτιες ζώνες, ο Άξονας μπορεί να υποστηρίξει παράπλευρες δραστηριότητες (π.χ. μεταποίηση, τοπικά προϊόντα) που ευθυγραμμίζονται με τις αρχές της βιώσιμης «γαλάζιας» ανάπτυξης.	Συσχέτιση με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της ΠΔΕ: Απόλυτη συσχέτιση με την προτεραιότητα για καινοτομία, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση των επιχειρήσεων στους τομείς αγροδιατροφής, τουρισμού, ενέργειας και πολιτισμού. Συσχέτιση με το Εθνικό Σχέδιο Ψηφιακού Μετασχηματισμού: Συνάφεια με την προώθηση της ψηφιοποίησης ΜμΕ και των τοπικών παραγωγικών δραστηριοτήτων. Συσχέτιση με το Πρόγραμμα «ΔΙΚΑΙΗΣ

Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής με, τους Στόχους Πολιτικής/ Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027 για τις ΟΧΕ και κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Συσχέτιση με Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ) στη Δυτική Ελλάδα και ΣΒΑΚ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Χωρικού Σχεδιασμού, ΠΠΧΣΑΑ και αν υπάρχουν Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες ΣΟΑΠ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Λοιπών Στρατηγικών
		πλατφόρμες, ηλεκτρονικό εμπόριο και τηλεργασία. Συσχέτιση με ΣΒΑΚ Δήμων ΠΔΕ: - Εμμεση ενίσχυση της τοπικής οικονομίας βιώσιμης κινητικότητας, μέσω δημιουργίας επιχειρηματικών πυρήνων κοντά σε κόμβους ΜΜΜ ή αστικά κέντρα. - Σύνδεση με τα ΣΒΑΚ για οικολογική εφοδιαστική αλυσίδα (green logistics) και μείωση εκπομπών CO₂ από μεταφορές.	Συσχέτιση με ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Ελλάδας: Συνδέεται με την προώθηση της τοπικής παραγωγικής βάσης, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την αξιοποίηση των τοπικών φυσικών και ανθρωπίνων πόρων με βιώσιμους όρους.	ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ» (ΠΔΑΜ) 2021-2027: Οι επενδύσεις συμβάλλουν στη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας και στη μείωση της εξάρτησης από μη βιώσιμες παραγωγικές δραστηριότητες.
4	Προτεραιότητα 4B	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ): - Ενίσχυση της κοινωνικής ανθεκτικότητας έναντι της κλιματικής κρίσης, με δράσεις στήριξης ευάλωτων ομάδων, που προβλέπονται ως οριζόντια προτεραιότητα στο ΠεΣΚΑ. - Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σε ζητήματα ενεργειακής φτώχειας, βιώσιμης κατανάλωσης και κλιματικής δικαιοσύνης. Συσχέτιση με ΣΒΑΚ Δήμων ΠΔΕ: - Συμβολή σε προσβάσιμες αστικές	Συσχέτιση με ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία, τις ΑΠΕ και τις Υδατοκαλλιέργειες: Εμμεση συμβατότητα, καθώς η κοινωνική ανθεκτικότητα αποτελεί οριζόντια συνιστώσα των πολιτικών για βιώσιμη ανάπτυξη και περιβαλλοντική ισορροπία. Συσχέτιση με ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Ελλάδας: Συνάδει με την κατεύθυνση για ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την ισόρροπη κατανομή των υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης στο περιφερειακό δίκτυο οικισμών.	Συσχέτιση με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνικής Ένταξης και Μείωσης της Φτώχειας: Άμεση συνάφεια, καθώς οι δράσεις στοχεύουν στη στήριξη ευάλωτων ομάδων, στη μείωση ανισοτήτων και στην κοινωνική ένταξη. Συσχέτιση με την Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση και τη Διά Βίου Μάθηση: Συνδέεται με δράσεις για ενίσχυση δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Συσχέτιση των Αξόνων Στρατηγικής με, τους Στόχους Πολιτικής/ Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027 για τις ΟΧΕ και κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Χωρικού Σχεδιασμού

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Συσχέτιση με Προτεραιότητες του Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2021-2027	Συσχέτιση με Δράσεις για το Κλίμα (ΠεΣΚΑ) στη Δυτική Ελλάδα και ΣΒΑΚ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Στρατηγικών Πλαισίων Χωρικού Σχεδιασμού, ΠΠΧΣΑΑ και αν υπάρχουν Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες ΣΟΑΠ	Συσχέτιση με κατευθύνσεις Λοιπών Στρατηγικών
		μετακινήσεις για όλους, ιδίως άτομα με κινητικά προβλήματα και ευάλωτους πολίτες. ○ Εναρμόνιση με τις κοινωνικές διαστάσεις των ΣΒΑΚ, που δίνουν προτεραιότητα στη συμπερίληψη, την ασφάλεια και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.	Συσχέτιση με ΣΟΑΠ Δήμων (όπου υπάρχουν): Οι κοινωνικές παρεμβάσεις ενισχύουν τα τοπικά προγράμματα κοινωνικής ένταξης και βελτίωσης του δημόσιου χώρου, με χωρική διάσταση ένταξης ευάλωτων ομάδων.	Συσχέτιση με την ΠεΣΚΕ της ΠΔΕ 2014-2020: Ευθυγράμμιση με την προτεραιότητα για ποιοτικές και προσβάσιμες κοινωνικές υπηρεσίες και ενίσχυση τοπικών δικτύων αλληλεγγύης.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Ουσιαστικά, ο ανωτέρω Πίνακας τεκμηριώνει τη συνοχή, τη συνέργεια και τη θεσμική ωριμότητα της εν λόγω ΟΧΕ, αποτυπώνοντας την ολοκληρωμένη προσέγγιση που ακολουθείται. Η συσχέτιση των ΑΣ με τις πολιτικές προτεραιότητες και τα χωρικά πλαίσια συμβάλλει αφενός στη διασφάλιση της στρατηγικής συνέχειας, αφετέρου στη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων, καθώς κάθε άξονας συνδέεται με τις κατευθύνσεις ανάπτυξης, περιβαλλοντικής προστασίας, πολιτισμού, οικονομίας και κοινωνικής συνοχής που υιοθετούνται σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Συνολικά, ο Πίνακας λειτουργεί ως μηχανισμός συστημικής εναρμόνισης της Θεματικής ΟΧΕ με το ισχύον στρατηγικό πλαίσιο, ενισχύοντας την εσωτερική λογική, τη διαφάνεια και την αξιοπιστία του σχεδιασμού, ενώ ταυτόχρονα επιβεβαιώνει την προστιθέμενη αξία της ΟΧΕ στην επίτευξη των προτεραιοτήτων της προγραμματικής περιόδου 2021–2027.

4.3.ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα αναμενόμενα αποτελέσματα κάθε ΕΣ της ΟΧΕ με τίτλο: «**Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027**». Συνεπώς, η συσχέτιση μεταξύ των ΕΣ και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων τους αποτυπώνει μια ολιστική Στρατηγική που στοχεύει στον μετασχηματισμό και στην περαιτέρω ανάπτυξη της ΠΔΕ με ισορροπία μεταξύ χωρικής, κοινωνικής και οικονομικής διάστασης.

Πίνακας 70: Ειδικοί Στόχοι ανά Άξονα Στρατηγικής ΟΧΕ

Ειδικοί Στόχοι ανά Άξονα Στρατηγικής ΟΧΕ			
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ		Αναμενόμενα Αποτελέσματα
	α/α	Τίτλος	
1	1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ	Αναμένεται η ουσιαστική αναβάθμιση του αστικού και περιαστικού περιβάλλοντος, μέσω βιώσιμων παρεμβάσεων υποδομής, ενεργειακής αποδοτικότητας και ανθεκτικότητας σε φυσικούς κινδύνους. Οι πόλεις και οι οικισμοί της Περιφέρειας θα ενισχύσουν την προσβασιμότητα, την ασφάλεια και την περιβαλλοντική τους απόδοση, μειώνοντας το οικολογικό τους αποτύπωμα. Παράλληλα, θα ενισχυθεί η αστική συνοχή και η ποιότητα ζωής των πολιτών, με προτεραιότητα σε ευάλωτες ομάδες και άτομα με αναπηρία.
2	2.1.	Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ	Αναμένεται η ενίσχυση της πολιτιστικής υποδομής μέσω της αποκατάστασης, επανάχρησης και εκσυγχρονισμού χώρων πολιτισμού, μουσείων και μνημείων. Οι παρεμβάσεις θα συντελέσουν στη βελτίωση της επισκεψιμότητας, στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και στην ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας της Περιφέρειας. Προβλέπεται η αύξηση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και η

Ειδικοί Στόχοι ανά Άξονα Στρατηγικής ΟΧΕ			
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ		Αναμενόμενα Αποτελέσματα
	α/α	Τίτλος	
			ενίσχυση της τοπικής οικονομίας μέσω πολιτιστικού τουρισμού.
	2.2.	Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ	Αναμένεται η ενίσχυση του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα ως μοχλού τοπικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Οι δράσεις θα οδηγήσουν στη βελτίωση της προβολής του πολιτιστικού αποθέματος, στην αύξηση της συμμετοχής πολιτών και επισκεπτών σε πολιτιστικά δρώμενα και στη δημιουργία νέων συνεργειών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Παράλληλα, θα ενισχυθεί η δημιουργική επιχειρηματικότητα και η απασχόληση στον πολιτισμό.
3	3.1.	Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ	Αναμένεται η αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων μέσω πράσινων και ψηφιακών επενδύσεων. Θα ενισχυθεί η κυκλική οικονομία, η αποδοτική χρήση των πόρων και η καινοτομία προϊόντων και υπηρεσιών. Ταυτόχρονα, θα βελτιωθεί η ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων έναντι κρίσεων, ενισχύοντας την απασχόληση και την περιφερειακή οικονομική συνοχή.
4	4.1.	Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ	Αναμένεται η ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Οι παρεμβάσεις θα συμβάλουν στη βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων σε βασικές υπηρεσίες, στην πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού και στην ενδυνάμωση της συμμετοχής των πολιτών σε τοπικές κοινωνικές πρωτοβουλίες. Επιδιώκεται, παράλληλα, η ενσωμάτωση της κοινωνικής καινοτομίας στη διακυβέρνηση των τοπικών πολιτικών.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

4.4.ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΧΕ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Ο κατωτέρω Πίνακας αποτελεί κομβικό εργαλείο στρατηγικής ευθυγράμμισης, καθώς συσχετίζει τους ΕΣ της ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027» με τους ΕΣ του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Η σημασία του Πίνακα έγκειται στο ότι αποτυπώνει τη θεματική και λειτουργική σύνδεση ανάμεσα στην ΟΧΕ και στο Πρόγραμμα, εξασφαλίζοντας τη συνοχή των παρεμβάσεων και τη συμπληρωματικότητα των χρηματοδοτικών εργαλείων. Μέσω του συσχετισμού αυτού, τεκμηριώνεται ότι οι ΕΣ της ΟΧΕ δεν λειτουργούν αποσπασματικά, αλλά υπηρετούν τους ευρύτερους αναπτυξιακούς

προσανατολισμούς του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027 και κατ' επέκταση, τους θεματικούς στόχους της Πολιτικής Συνοχής. Επιπλέον, ο Πίνακας συμβάλλει στην παρακολούθηση της συνέπειας και της αποτελεσματικότητας του προγραμματισμού. Με αυτόν τον τρόπο, αναδεικνύεται ο ρόλος της ΟΧΕ ως εργαλείου στοχευμένης, πολυεπίπεδης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης, που εναρμονίζει τοπικές ανάγκες, περιφερειακές στρατηγικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες.

Πίνακας 71: Συσχετισμός Ειδικών Στόχων της ΟΧΕ με τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας.

Συσχετισμός Ειδικών Στόχων της ΟΧΕ με τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027			
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ		Ειδικός Στόχος Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
	α/α	Τίτλος	
1	1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ	RSO 5.2 «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών» & RSO 3.2 «Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυννοριακή κινητικότητα»
	2.1.	Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ	RSO 5.2 «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών»
2	2.2.	Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ	RSO 5.2 «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών» & RSO 4.6 «Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία»
3	3.1.	Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ	RSO 1.3 «Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων»

Συσχετισμός Ειδικών Στόχων της ΟΧΕ με τους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ		Ειδικός Στόχος Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
	α/α	Τίτλος	
4	4.1.	Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ	ESO 4.11. «Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης»

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Στο Κεφάλαιο 5 αναλύονται οι Ενδεικτικές Δράσεις ή τα συγκεκριμένα έργα που προτείνονται στο πλαίσιο της εφαρμογής της στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης.

5.1.ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ/ΈΡΓΑ

Η ανάλυση των παραπάνω πραγματοποιείται ανά Άξονα Προτεραιότητας/ Αναπτυξιακό Στόχο και Ειδικό Στόχο, σύμφωνα με το παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 72: Ανάλυση Σχεδίου Δράσης σε Ενδεικτικές Δράσεις/Έργα

Ανάλυση Σχεδίου Δράσης σε Ενδεικτικές Δράσεις/ Έργα		
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Ενδεικτικές Δράσεις/Έργα
1	1.1.Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ	1.1.1. Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων
		1.1.2. Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ
		1.1.3. Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων
		1.1.4. Αθλητισμός για Όλους
		1.1.5. Ανάπτυξη Συστήματος Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο
		1.1.6. Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων
		1.1.7. Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών
2	2.1.Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ	2.1.1. Μουσείο Τύπου Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν
		2.1.2. Δημιουργία διαδραστικού πόλου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, ιστορικής τεκμηρίωσης – έρευνας & ψυχαγωγίας
	2.2.Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ	2.2.1. OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού
		2.2.2. Διαδρομή Τέχνης
		2.2.3. Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού
		2.2.4. CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Ανάλυση Σχεδίου Δράσης σε Ενδεικτικές Δράσεις/ Έργα		
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Ενδεικτικές Δράσεις/Έργα
3	3.1.Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ	3.1.1. Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων
4	4.1.Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ	4.1.1. Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ
		4.1.2. Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Στη συνέχεια ακολουθεί ανάλυση των επιμέρους Ενδεικτικών Δράσεων/ Έργων ως ακολούθως. Η βιωσιμότητα της λειτουργίας του έργου σχετίζεται με το αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης. Δίνεται η ταυτότητα κάθε προτεινόμενης πράξης για την υλοποίηση της Στρατηγικής ΟΧΕ, ανά Ειδικό Στόχο.

5.1.1.Ειδικός Στόχος 1.1. Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ

Πίνακας 73: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.1.Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων

Παρουσίαση Πράξης 1.1.1.	
Πράξη 1.1.1.	Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων
Ειδικός Στόχος 1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά την κατασκευή και διαμόρφωση εννέα ζωτικών αστικών πάρκων στην ΠΕ Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας της ΠΔΕ. Οι παρεμβάσεις περιλαμβάνουν τη δημιουργία νέων διαδρομών, χώρων στάσης, παιδικών χαρών, χώρων άθλησης, πρασίνου και ανάπαυσης, με χρήση βιώσιμων, φιλικών προς το περιβάλλον υλικών και αυτόματων συστημάτων άρδευσης. Το έργο εντάσσεται σε στρατηγική αναβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, προάγοντας την κοινωνική συνοχή, την ενεργή αναψυχή και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Η υλοποίηση ακολουθεί

ενιαίο σχεδιασμό βιώσιμης ανάπτυξης. με βάση τις αρχές της προσβασιμότητας, της ενεργειακής αποδοτικότητας και της κοινωνικής συμπερίληψης. Ειδικότερα, εκπονείται αναλυτική τεχνική μελέτη ανά χώρο (γεωτεχνική, αρχιτεκτονική, ηλεκτρομηχανολογική, φυτοτεχνική). Οι εργασίες περιλαμβάνουν τα κατωτέρω:

- διαμορφώσεις εδάφους,
- δίκτυα αποστράγγισης,
- δίκτυα ηλεκτροφωτισμού,
- δίκτυα άρδευσης
- και τοποθέτηση αστικού εξοπλισμού υψηλής αισθητικής

Κατά την υλοποίηση της Πράξης πρόκειται να ενσωματωθούν λύσεις εξοικονόμησης νερού και ενέργειας (ψυχρά υλικά, LED φωτισμός, συλλογή ομβρίων υδάτων). Επίσης, θα εφαρμοστούν συστήματα διαχείρισης ποιότητας και παρακολούθησης φυσικού αντικείμενου, βάσει των τεχνικών προδιαγραφών και της νομοθεσίας για την καθολική πρόσβαση.

Η Πράξη διαρθρώνεται σε εννέα αυτοτελή υποέργα, ένα ανά χώρο παρέμβασης. Πιο αναλυτικά:

1. Πάρκο Αιγιαλείας,
2. Πάρκο Πανεπιστημιούπολης Πατρών,
3. Πάρκο Αγυιάς Πατρών,
4. Πάρκο Παραλίας Κάτω Αχαΐας,
5. Πάρκο Ρίου,
6. Πάρκο Αγρινίου (Αγία Τριάδα),
7. Πάρκο Αμαλιάδας,
8. Πάρκο Μεσολογγίου
9. και Πάρκο Πύργου

Κάθε υποέργο περιλαμβάνει κατασκευαστικές, φυτοτεχνικές και ηλεκτρομηχανολογικές παρεμβάσεις, προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού και συστημάτων άρδευσης, καθώς και έργα διασφάλισης προσβασιμότητας και ασφάλειας

Συνολικά, η Πράξη συνιστά ολοκληρωμένη παρέμβαση πράσινης αστικής ανάπτυξης με προσανατολισμό στην ανθεκτικότητα, τη βιωσιμότητα και την κοινωνική ένταξη, δημιουργώντας νέα πρότυπα για τον δημόσιο χώρο της ΠΔΕ. Η Πράξη περιλαμβάνει τα εξής:

- Αναβαθμισμένους κοινόχρηστους χώρους πρασίνου με πλήρη λειτουργικότητα.
- Διαμορφωμένες διαδρομές και θέσεις ανάπαυσης με προσβάσιμες ράμπες.
- Οργανωμένες παιδικές χαρές και χώρους άθλησης με πιστοποιημένο εξοπλισμό.
- Αυτόματα δίκτυα άρδευσης και φωτισμού χαμηλής κατανάλωσης.
- Αναλυτικά σχέδια εφαρμογής και τεχνικές εκθέσεις αποπεράτωσης για κάθε υποέργο.

	Ολοκληρωμένη τεχνική αναφορά παραλαβής έργου και τελική περιβαλλοντική αποτίμηση.
Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης εδράζεται στη συμβολή της στην υλοποίηση των στρατηγικών στόχων της ΠΔΕ για βιώσιμη αστική ανάπτυξη, περιβαλλοντική ισορροπία και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Ειδικότερα: - Ενισχύει τους στόχους του ΕΣ RSO5.2 του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027, που προωθεί την πράσινη μετάβαση, την ανθεκτικότητα των πόλεων και την αποκατάσταση του αστικού περιβάλλοντος μέσω βιώσιμων επενδύσεων σε υποδομές πρασίνου. - Συμβάλλει στους στόχους του ΕΣΠΑ και της Πολιτικής Συνοχής 2021–2027, καθώς προωθεί τον άξονα της «Πράσινης και Βιώσιμης Ευρώπης» (Στόχος Πολιτικής 2), ενισχύοντας τις δράσεις για τη μείωση των εκπομπών, τη διαχείριση ομβρίων και τη δημιουργία αστικών χώρων χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης. - Ευθυγραμμίζεται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal) και την Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία, προωθώντας τη χρήση ανακυκλωμένων υλικών, την εξοικονόμηση φυσικών πόρων και την αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης στον δημόσιο χώρο. - Συνδέεται συμπληρωματικά με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) και τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) των δήμων Πατρών, Αγρινίου και Πύργου, καθώς εντάσσεται στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης αστικής αναζωογόνησης και των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ). Επίσης, η Πράξη αποσκοπεί έμμεσα στην ενίσχυση της: - Κοινωνικής συνοχής, - Συμμετοχικότητας στο δημόσιο χώρο - Ισότιμη ένταξη των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) - Τοπικής ταυτότητας των πόλεων και των οικισμών, - Ελκυστικότητας των προσβάσιμων δημόσιων χώρων για κατοίκους και επισκέπτες - και της δικτύωσης με άλλες περιβαλλοντικές και πολιτιστικές δράσεις της ΠΔΕ. Υπογραμμίζεται πως η Πράξη έχει οριζόντια συνέργεια με έργα πράσινων υποδομών και βιώσιμης κινητικότητας, λειτουργώντας ως καταλύτης για την προώθηση της αστικής/οικιστικής ανθεκτικότητας και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης. Με την ολοκλήρωσή της, αναμένεται να αποτελέσει πρότυπο παρέμβασης ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης σε επίπεδο

	τοπικής αυτοδιοίκησης.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	18.500.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
Ταμείο χρηματοδότησης	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 1.1.1.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	Η προτεινόμενη Πράξη εναρμονίζεται πλήρως με την Προτεραιότητα 5 και τον ΕΣ RSO5.2. του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Πράξης είναι τα εξής: ○ Ουσιαστική αναβάθμιση αστικού και περιαστικού περιβάλλοντος (μέσα από βιώσιμες παρεμβάσεις υποδομής, ενεργειακής αποδοτικότητας και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας του αστικού/ οικιστικού ιστών σε φυσικούς κινδύνους). ○ Ενίσχυση περιβαλλοντικής απόδοσης πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ (μέσα από τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος και της προώθησης της ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων). ○ Προώθηση προσβασιμότητας, ασφάλειας, κοινωνικής συνοχής (ιδίως των ευάλωτων ομάδων και των ατόμων με αναπηρία) ○ και γενικότερα Αναβάθμιση ποιότητας ζωής,

	διασφαλίζοντας καθολική πρόσβαση και συμμετοχή όλων των πολιτών στους δημόσιους χώρους.
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	Η προτεινόμενη Πράξη παρουσιάζει πλήρη συμβατότητα με το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027, καθώς συνάδει με το όραμα, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για τη βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη της ΠΔΕ.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 74: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.2. Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ

Παρουσίαση Πράξης 1.1.2.	
Πράξη 1.1.2.	Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ
Ειδικός Στόχος 1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά την προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για την αναβάθμιση 19 παιδικών χαρών ΑμεΑ σε Δήμους της ΠΔΕ, με την προμήθεια – εγκατάσταση οργάνων, δαπέδων και λοιπού εξοπλισμού. Η αναβάθμιση των παιδικών χαρών πρόκειται να ενισχύσει την επισκεψιμότητα και τη λειτουργικότητά τους από ΑμεΑ. Η Πράξη αποτελείται από τις κατωτέρω παρεμβάσεις: 1. Παιδική Χαρά Αγρινίου 2. Παιδική Χαρά Ακτίου Βόνιτσας 3. Παιδική Χαρά Αμφιλοχίας 4. Παιδική Χαρά Θέρμου 5. Παιδική Χαρά Ναυπακτίας 6. Παιδική Χαρά Ξηρόμερου 7. Παιδική Χαρά Αιγιαλείας 8. Παιδική Χαρά Δυτικής Αχαΐας 9. Παιδική Χαρά Ερύμανθου 10. Παιδική Χαρά Καλαβρύτων 11. Παιδική Χαρά Πατρών 12. Παιδική Χαρά Ανδραβίδας – Κυλλήνης 13. Παιδική Χαρά Ανδρίτσαινας – Κρεστενών 14. Παιδική Χαρά Αρχαίας Ολυμπίας 15. Παιδική Χαρά Ζαχάρως 16. Παιδική Χαρά Ήλιδας 17. Παιδική Χαρά Πηνειού 18. Παιδική Χαρά Πύργου 19. Παιδική Χαρά Μεσολογγίου Ο σχεδιασμός εκάστης παιδικής χαράς λαμβάνει υπόψη την κάτοψη των προαναφερθέντων χώρων και τις προδιαγραφές

	EN 1176 και EN 1177, που αφορούν στον ασφαλή σχεδιασμό και κατασκευή Παιδικών Χαρών, καθώς και την υπ' αριθ. 28492/ 11-5-2009 Απόφαση του ΥΠ.ΕΣ. και όλες τις τροποποιήσεις αυτής. Όλα τα όργανα θα περιλαμβάνουν εμφανείς και αφανείς λειτουργίες (όπως π.χ. αιώρηση, ολίσθηση, ισορροπία, ταλάντωση, κρυφτό, τρέξιμο, παιχνίδι φαντασίας και δημιουργικό παιχνίδι, επικοινωνία και κοινωνικοποίηση, ψυχαγωγία). Επίσης, όλα θα είναι κατασκευασμένα σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές ασφαλείας της ΕΕ ως προς τον σχεδιασμό, την μορφολογία και τα χρησιμοποιούμενα υλικά. Τα υλικά θα αντέχουν στην χρήση, τον χρόνο και τις καιρικές συνθήκες σύμφωνα με τις προδιαγραφές κατασκευής, τοποθέτησης και συντήρησης του εργοστασίου κατασκευής τους (που θα τα συνοδεύει κατά την παράδοσή τους).
Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης εδράζεται στην ανάγκη δημιουργίας ασφαλών, λειτουργικών και συμπεριληπτικών χώρων αναψυχής, που θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών της ΠΔΕ. Η Περιφέρεια, αναγνωρίζοντας ότι οι κοινόχρηστοι χώροι αποτελούν κεντρικό στοιχείο κοινωνικής ζωής, περιβαλλοντικής ισορροπίας και πολιτισμικής ταυτότητας, επιδιώκει μέσω της παρούσας Πράξης να εξασφαλίσει ποιοτικούς χώρους παιχνιδιού και αναψυχής για όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως ηλικίας ή/ και αναπτυξιακών περιορισμών. Ειδικότερα, η σκοπιμότητα της Πράξης συνοψίζεται στους τέσσερις ακόλουθους θεματικούς άξονες: ○ Κοινωνική διάσταση – Προώθηση ισότητας και συμπερίληψης: Η εγκατάσταση εξοπλισμού κατάλληλου για παιδιά με αναπηρία (ΑμεΑ) συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, στη μείωση των διακρίσεων και στη δημιουργία ίσων ευκαιριών συμμετοχής στο δημόσιο χώρο. ○ Περιβαλλοντική διάσταση – Πράσινες και βιώσιμες πόλεις: Οι παιδικές χαρές σχεδιάζονται με περιβαλλοντικά υπεύθυνα υλικά, φωτοβολταϊκά φωτιστικά, ελαστικά δάπεδα ασφαλείας και συστήματα ανακύκλωσης, προάγοντας τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και μειώνοντας το οικολογικό αποτύπωμα. ○ Ασφάλεια και ποιότητα ζωής: Οι χώροι των παιδικών χαρών θα είναι πιστοποιημένοι, πλήρως ασφαλείς και λειτουργικοί, ενισχύοντας την ψυχική και σωματική ευεξία των παιδιών και τη θετική κοινωνικοποίηση των οικογενειών τους. ○ Ανάδειξη τοπικής ταυτότητας και ενίσχυση του δημόσιου χώρου: Οι παιδικές χαρές ενισχύουν την αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση των αστικών

	περιοχών, καθιστώντας τις ελκυστικότερες και πιο φιλικές προς τον πολίτη, με πολλαπλασιαστικά οφέλη για τον τοπικό τουρισμό, την οικονομία και τον πολιτισμό. Ουσιαστικά, η Πράξη συνδέεται με τη δημιουργία ενός συνεκτικού δικτύου πράσινων, ασφαλών και προσβάσιμων παιδικών χαρών που ανταποκρίνονται στις αναπτυξιακές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές προτεραιότητες της ΠΔΕ. Επίσης, συνεισφέρει στην επίτευξη των στόχων της Πολιτικής Συνοχής και της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal).
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.900.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 1.1.2.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	

Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 75: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.3. Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων

Παρουσίαση Πράξης 1.1.3.	
Πράξη 1.1.3.	Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους, μέσω κατασκευής κυκλικών κόμβων
Ειδικός Στόχος 1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά την κατασκευή 7 κυκλικών κόμβων σε στρατηγικά σημεία του οδικού δικτύου της ΠΔΕ, προκειμένου να επιτευχθεί η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας, της λειτουργικότητας και της αισθητικής των εισόδων των πόλεων, οικισμών. Οι θέσεις παρέμβασης έχουν επιλεγεί βάσει τεκμηριωμένων κυκλοφοριακών μελετών και στατιστικών δεδομένων ατυχημάτων. Το έργο περιλαμβάνει κόμβους σε Πάτρα (Ελ. Βενιζέλου & Ακρωτηρίου και Πανεπιστήμιο Πατρών), Αίγιο, Αγρίνιο (διπλός κόμβος Σταδίου), Πύργο (τριπλός κόμβος Νοσοκομείου), Βόνιτσα-Αμφιλοχία και Πλατανίτη Ναυπάκτου. Στο επίκεντρο των παρεμβάσεων έχει τεθεί η δημιουργία σύγχρονων, ασφαλών και περιβαλλοντικά φιλικών υποδομών, πλήρως εναρμονισμένων με τις ευρωπαϊκές πρακτικές και τις οδηγίες ΟΜΟΕ-ΚΟΜΒ. Η συμβολή της Πράξης στη μείωση της επικινδυνότητας και στην ομαλοποίηση της κυκλοφορίας στις κύριες αστικές και περιαστικές αρτηρίες της ΠΔΕ εκτιμάται ως κρίσιμη.
Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης εδράζεται στην αυξημένη επικινδυνότητα που παρουσιάζουν οι υφιστάμενοι ισόπεδοι κόμβοι, οι οποίοι έχουν κατασκευαστεί προ δεκαετιών, χωρίς α πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις (γεωμετρικά χαρακτηριστικά, σήμανση ή φωτισμό). Η αυξημένη κυκλοφορία, η παρουσία βαρέων οχημάτων και η ανεπαρκής ορατότητα έχουν οδηγήσει σε συχνά και σοβαρά τροχαία ατυχήματα. Η κατασκευή κυκλικών κόμβων αναμένεται να επιφέρει σημαντικά οφέλη, όπως μείωση τροχαίων ατυχημάτων έως 45%, αποτροπή συγκρούσεων υψηλής σφοδρότητας, ομαλή ροή κυκλοφορίας και μείωση εκπομπών CO₂. Παράλληλα, θα

	ενισχυθεί η ασφάλεια πεζών και ποδηλατών, θα μειωθούν οι χρόνοι αναμονής και θα αναβαθμιστεί η αισθητική των εισόδων των πόλεων. Η Πράξη ευθυγραμμίζεται με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Οδική Ασφάλεια και τη Στρατηγική της ΠΔΕ για βιώσιμες και ασφαλείς μεταφορές, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της λειτουργικής συνοχής του περιφερειακού οδικού δικτύου
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	4.500.000 € (Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027: 4.000.000 € Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης: 500.000 €)
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027 Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 1.1.3.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	Η προτεινόμενη Πράξη εναρμονίζεται πλήρως με την Προτεραιότητα 3 και τον ΕΣ RSO3.2. του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Πράξης είναι τα εξής: - Ουσιαστική αναβάθμιση αστικού και περιαστικού περιβάλλοντος (μέσα από τη δημιουργία ασφαλών, ενεργειακά αποδοτικών και περιβαλλοντικά βιώσιμων κόμβων). - Ενίσχυση οδικής ασφάλειας, μείωση επικινδυνότητας

	και βελτίωση λειτουργικής συνοχής αστικών ιστών (μέσα από την κατασκευή κυκλικών κόμβων σε επιλεγμένα σημεία του οδικού δικτύου). ○ Ενίσχυση ανθεκτικότητας σε φυσικούς κινδύνους (μέσω βιώσιμων παρεμβάσεων υποδομής) ○ Προώθηση προσβασιμότητας και ασφάλειας μετακινήσεων ○ και γενικότερα Αναβάθμιση ποιότητας ζωής, διασφαλίζοντας καθολική πρόσβαση και συμμετοχή όλων των πολιτών και έτσι, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός δίκαιου και χωρίς αποκλεισμούς οδικού περιβάλλοντος.
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	Η προτεινόμενη Πράξη παρουσιάζει πλήρη συμβατότητα με το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027, καθώς συνάδει με το όραμα, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για βιώσιμη αστική ανάπτυξη, ενίσχυση της οδικής ασφάλειας και βελτίωση της προσβασιμότητας στην ΠΔΕ.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 76: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.4.Αθλητισμός για Όλους

Παρουσίαση Πράξης 1.1.4.	
Πράξη 1.1.4.	Αθλητισμός για Όλους
Ειδικός Στόχος 1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά τη ριζική αναβάθμιση του αθλητικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με σκοπό τη δημιουργία μιας κοινωνίας συμπεριληπτικής, όπου η άθληση, η υγεία και η ευημερία αποτελούν δικαίωμα όλων. Μέσω της ανακαίνισης υφιστάμενων και της δημιουργίας νέων σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων σε όλους τους 19 Δήμους, η Πράξη συμβάλλει ουσιαστικά στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής, στην άρση ανισοτήτων πρόσβασης και στην ενίσχυση του ρόλου του αθλητισμού ως μοχλού τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Περιλαμβάνει: ○ Κατασκευή κλειστών γυμναστηρίων και κολυμβητηρίων τύπου «φούσκας» (inflatable domes), πλήρως προσαρμοσμένων σε σύγχρονες προδιαγραφές ασφάλειας και ενεργειακής απόδοσης. ○ Αναβάθμιση γηπέδων ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης και αντισφαίρισης, με υλικά νέας γενιάς, χλοοτάπητες υψηλής αντοχής και φωτισμό

	LED. ○ Ενεργειακή αναβάθμιση εγκαταστάσεων και προμήθεια εξοπλισμού για ασφαλή, σύγχρονη και πολυλειτουργική χρήση. ○ Λειτουργική διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου, δενδροφυτεύσεις, διαμόρφωση χώρων πρασίνου και δημιουργία ολοκληρωμένων υποδομών προσβασιμότητας για ΑμεΑ, με στόχο την καθολική προσβασιμότητα. Στο επίκεντρο της Πράξης έχουν τεθεί: 1. Η δημιουργία και ανακαίνιση αθλητικών υποδομών σε όλους τους Δήμους της Περιφέρειας, με στόχο τη γεωγραφική ισότητα και τη μείωση των χωρικών ανισοτήτων. 2. Η προώθηση της συμμετοχής παιδιών, εφήβων, νέων και οικογενειών σε προγράμματα άθλησης, αναψυχής και υγιεινού τρόπου ζωής. 3. Η υιοθέτηση βιώσιμων και φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων, όπως φωτοβολταϊκά συστήματα, υλικά χαμηλού αποτυπώματος άνθρακα και παρεμβάσεις που ενισχύουν την ανθεκτικότητα των εγκαταστάσεων. 4. Η ενίσχυση συνεργασιών μεταξύ Δήμων, σχολείων, αθλητικών φορέων και τοπικών κοινοτήτων, με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου αθλητισμού ανοιχτού και προσβάσιμου σε όλους. 5. Η διασφάλιση ενός ασφαλούς, λειτουργικού και κοινωνικά ανοιχτού περιβάλλοντος άθλησης, που ενισχύει την κοινωνική συνοχή και την ενεργή συμμετοχή όλων των πολιτών. Οι παρεμβάσεις κατηγοριοποιούνται ως εξής: <u>A. Νέες Υποδομές</u> ○ Κατασκευή κλειστών κολυμβητηρίων τύπου «φούσκας» με σύγχρονα συστήματα θέρμανσης, υψηλή ενεργειακή απόδοση και φιλικά προς το περιβάλλον υλικά. ○ Δημιουργία κλειστών γυμναστηρίων «φούσκας» πολλαπλών αθλητικών χρήσεων (μπάσκετ, βόλεϊ, γυμναστική), που επιτρέπουν τη συνεχή λειτουργία και σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες. <u>B. Αναβάθμιση Υφιστάμενων Εγκαταστάσεων</u> ○ Ανακαίνιση γηπέδων ποδοσφαίρου με νέο χλοοτάπητα, αποστραγγιστικά συστήματα και φωτισμό LED. ○ Εκσυγχρονισμός γηπέδων καλαθοσφαίρισης και αντισφαίρισης, με νέο δάπεδο, περίφραξη, ασφαλή υλικά και σύγχρονο εξοπλισμό. ○ Αναβάθμιση υποδομών πρόσβασης, αποδυτηρίων και χώρων υγιεινής, με ειδικές προβλέψεις για ΑμεΑ και

	άλλες ομάδες με ανάγκες προσβασιμότητας. - ο Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου με πράσινες υποδομές (green infrastructure), ανοιχτούς χώρους αναψυχής και δενδροφυτεύσεις. Γ. Εξοπλισμός και Υποστηρικτικές Υποδομές - ο Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών ή άλλων συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας, προωθώντας το μοντέλο των «πράσινων» αθλητικών υποδομών. - ο Προμήθεια αθλητικού εξοπλισμού (όργανα γυμναστικής, καθίσματα, ηλεκτρονικά χρονομέτρα, στόχοι, δικτυώματα κ.λπ.). - ο Δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πλατφόρμας αποτύπωσης και παρακολούθησης των υποδομών, με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας και της ψηφιακής διακυβέρνησης. <u>Παραδοτέα της Πράξης</u> - ο Ολοκληρωμένη μελέτη για τις παρεμβάσεις σε όλους τους Δήμους. - ο Κατασκευή ή ανακαίνιση τουλάχιστον 19 αθλητικών εγκαταστάσεων. - ο Προμήθεια και εγκατάσταση ολοκληρωμένου αθλητικού εξοπλισμού. - ο Δημιουργία ενιαίου ψηφιακού χάρτη υποδομών (web portal). - ο Υλοποίηση ολοκληρωμένης εκστρατείας ενημέρωσης, προβολής και ευαισθητοποίησης για την προώθηση της άθλησης και της συμπερίληψης. Η Πράξη στοχεύει στην καθολική πρόσβαση των παιδιών, των νέων και των οικογενειών στον αθλητισμό, στην προαγωγή της δημόσιας υγείας και της ευεξίας, στην πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της κοινωνικής συνοχής. Αποτελεί ένα ολοκληρωμένο βήμα προς μια Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας πιο ανθεκτική, πιο πράσινη, πιο συμπεριληπτική και πιο ενεργή, όπου ο αθλητισμός λειτουργεί ως καταλύτης βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης.
Σκοπιμότητα	Ο αθλητισμός αποτελεί θεμελιώδη αξία και αναπόσπαστο πυλώνα της ανθρώπινης ανάπτυξης, συμβάλλοντας καθοριστικά στη διαμόρφωση της προσωπικότητας, στη βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας και στην καλλιέργεια κοινωνικών, συνεργατικών και ηγετικών δεξιοτήτων στα παιδιά και στους νέους. Στη σημερινή εποχή, όπου η καθιστική ζωή, η ψηφιακή απομόνωση, το στρες και οι ψυχοκοινωνικές προκλήσεις επιδρούν αρνητικά στην ευημερία των παιδιών και των εφήβων, η οργανωμένη αθλητική δραστηριότητα αναδεικνύεται ως κρίσιμη παρέμβαση για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της κοινωνικής ένταξης και της υγιούς ανάπτυξης.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Πράξη λειτουργεί ως συστηματική και στοχευμένη απάντηση στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών της ΠΔΕ, παρέχοντας στους 19 Δήμους σύγχρονους, λειτουργικούς και κοινωνικά ανοιχτούς χώρους άθλησης, που προάγουν μια κοινωνία συμπεριληπτική, ισότιμη και απαλλαγμένη από διακρίσεις, μέσω της αναβάθμισης αθλητικών υποδομών της ΠΔΕ. Κάθε παιδί – ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, ικανότητας, τόπου κατοικίας, κοινωνικής ή οικονομικής προέλευσης – αποκτά τη δυνατότητα να ανακαλύψει τη χαρά της συμμετοχής, της συνεργασίας, της σωματικής έκφρασης και του «ευ αγωνίζεσθαι».

Η υλοποίηση του έργου:

- Ενισχύει τη δημόσια υγεία και λειτουργεί ως μέσο πρόληψης χρόνιων ασθενειών, προωθώντας έναν ενεργό και υγιεινό τρόπο ζωής.
- Συμβάλλει ουσιαστικά στην ψυχοκοινωνική ισορροπία των παιδιών και των νέων, μειώνοντας φαινόμενα απομόνωσης, ενισχύοντας τη συναισθηματική ανθεκτικότητα και καλλιεργώντας την κοινωνικότητα.
- Προωθεί αξίες και ήθος, όπως ο σεβασμός, η προσπάθεια, η πειθαρχία, η συνεργασία, η υπευθυνότητα και η άμιλλα.
- Ενθαρρύνει τη συμμετοχή των οικογενειών, των σχολείων και των τοπικών φορέων, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα αθλητισμού, εκπαίδευσης και κοινωνικής συνοχής.
- Αναδεικνύει τον αθλητισμό σε μοχλό κοινωνικής ένταξης και βιώσιμης ανάπτυξης, συμβάλλοντας στην πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού και στην ενίσχυση των ισότιμων ευκαιριών.

Η ΠΔΕ, μέσα από την Πράξη αυτή, ενσωματώνει πλήρως τον αθλητισμό στη στρατηγική της για την περιφερειακή ανάπτυξη, αναγνωρίζοντας ότι η επένδυση στα παιδιά και στους νέους αποτελεί επένδυση στο μέλλον, στην κοινωνική συνοχή και στη βιώσιμη πρόοδο της Περιφέρειας. Η Πράξη συνάδει πλήρως με τα βασικά κριτήρια του ΕΣΠΑ, καθώς προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη, την πράσινη μετάβαση, την κοινωνική ενσωμάτωση και τη χωρική ισότητα.

Η ριζική αναβάθμιση και δημιουργία σύγχρονων αθλητικών υποδομών – όπως κλειστά γυμναστήρια και κολυμβητήρια τύπου «φούσκας» (inflatable domes) και πλήρεις ανακαινίσεις γηπέδων – σε όλους τους 19 Δήμους της ΠΔΕ εξασφαλίζει την καθολική πρόσβαση των παιδιών και των νέων στην άθληση, στοιχείο κρίσιμο για:

- την πρόληψη κοινωνικών ανισοτήτων,
- την ενίσχυση της υγείας,
- τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Παράλληλα, η ενσωμάτωση ολοκληρωμένων βιώσιμων λύσεων – όπως ενεργειακές αναβαθμίσεις, φωτοβολταϊκά

	συστήματα και φιλικά προς το περιβάλλον υλικά – στοχεύει σε ενεργειακή εξοικονόμηση άνω του 30%, ενισχύοντας τον περιβαλλοντικό χαρακτήρα της Πράξης και διασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη λειτουργική βιωσιμότητα των υποδομών. Η συμβολή της Πράξης στις πολιτικές για την κλιματική ουδετερότητα και στην πράσινη ανάπτυξη της Περιφέρειας είναι άμεση και τεκμηριωμένη. Η Πράξη διαθέτει επίσης ισχυρή τεχνική, τεχνολογική και καινοτομική διάσταση, απόλυτα συμβατή με τις προδιαγραφές του ΕΣΠΑ και των σύγχρονων ευρωπαϊκών αναπτυξιακών πολιτικών: ○ Ενεργειακή Αναβάθμιση & Βιωσιμότητα: Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και προηγμένων συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας, με σαφή Τιμή Στόχο εξοικονόμησης >30%, σε πλήρη ευθυγράμμιση με την πράσινη μετάβαση και την κλιματική ουδετερότητα. ○ Σύγχρονες Υποδομές: Νέα κλειστά κολυμβητήρια και γυμναστήρια τύπου «φούσκας», πολλαπλών χρήσεων, με συστήματα χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης και υλικά φιλικά προς το περιβάλλον. ○ Ψηφιακή Διακυβέρνηση: Δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πλατφόρμας και ψηφιακού χάρτη υποδομών (web portal), που ενισχύει τη διαφάνεια, τον έλεγχο και την αποδοτική διαχείριση των αθλητικών εγκαταστάσεων. ○ Καθολική Προσβασιμότητα: Πλήρης πρόβλεψη για όδευση και υποδομές ΑμεΑ, διασφαλίζοντας ότι όλες οι εγκαταστάσεις είναι ασφαλείς, προσβάσιμες, φιλόξενες και κοινωνικά ανοιχτές για όλους. Η Πράξη, επομένως, αποτελεί μια ολοκληρωμένη επένδυση που συνδυάζει κοινωνική πολιτική, τεχνολογική αναβάθμιση, περιβαλλοντική βιωσιμότητα και αναπτυξιακή προοπτική, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μιας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας πιο συμπεριληπτικής, πιο υγιούς, πιο πράσινης και πιο δυναμικής για τις επόμενες γενιές.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	5.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 1.1.4.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 77: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.5. Ανάπτυξη Συστήματος Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο

Παρουσίαση Πράξης 1.1.5.	
Πράξη 1.1.5.	Ανάπτυξη Συστήματος Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο
Ειδικός Στόχος 1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά την προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία 1.695 αυτόνομων, τηλεδιαχειριζόμενων φωτιστικών σημείων LED στο οδικό δίκτυο αρμοδιότητας της ΠΔΕ, σε περιοχές με έλλειψη ή ανεπάρκεια φωτισμού. Κάθε σύστημα αποτελείται από ιστό φωτισμού ύψους 8–10 μ., φωτοβολταϊκό πάνελ, μπαταρία λιθίου ή νικελίου, έξυπνο ελεγκτή τύπου MPPT και λογισμικό τηλεδιαχείρισης και προληπτικής συντήρησης. Το έργο αξιοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ηλιακή) και ενσωματώνει τεχνολογίες Internet of Things (IoT), επιτρέποντας τον απομακρυσμένο

	έλεγχο, την καταγραφή λειτουργικών δεδομένων και την αυτόματη ειδοποίηση βλαβών. Η Πράξη περιλαμβάνει πλήρη τεχνική τεκμηρίωση, εκπαίδευση προσωπικού και διετή περίοδο εγγύησης
Σκοπιμότητα	Η ΠΔΕ διαθέτει εκτεταμένο οδικό δίκτυο, μεγάλο τμήμα του οποίου παραμένει χωρίς επαρκή φωτισμό, αυξάνοντας την επικινδυνότητα για οδηγούς και πεζούς, ιδιαίτερα κατά τις νυχτερινές ώρες. Η σύνδεση με το ηλεκτρικό δίκτυο της ΔΕΗ είναι τεχνικά δύσκολη και οικονομικά ασύμφορη σε πολλές περιοχές, καθιστώντας απαραίτητη την ανάπτυξη αυτόνομων φωτοβολταϊκών συστημάτων. Η Πράξη ανταποκρίνεται σε επιτακτική ανάγκη ενεργειακής και οδικής ασφάλειας, προάγοντας την πράσινη μετάβαση, τη μείωση εκπομπών CO ₂ και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Επιπλέον, ενισχύει τη χρήση καινοτόμων, «έξυπνων» τεχνολογιών στη δημόσια διοίκηση και την ψηφιακή διαχείριση υποδομών, συνεισφέροντας στην προσβασιμότητα και ασφάλεια των μετακινήσεων.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	6.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 1.1.5.	

Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 78: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.6. Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων.

Παρουσίαση Πράξης 1.1.6.	
Πράξη 1.1.6.	Ανάπτυξη Συστήματος Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο
Ειδικός Στόχος 1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΑ) αναμένεται σημαντική αύξηση της συχνότητας εμφάνισης των ακραίων φαινομένων τα επόμενα χρόνια στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Στο πλαίσιο αυτό, οι ολοκληρωμένες στρατηγικές αντιμετώπισης και μείωσης του κινδύνου καταστροφών θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των μεμονωμένων κινδύνων (πυρκαγιές, πλημμύρες, καύσωνες) που επιφέρουν οι κλιματικές διαταραχές αλλά και των συνδυασμένων φαινομένων που βλάπτουν τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες και απειλούν την ανθρώπινη ζωή. Με σκοπό τη διασφάλιση υγείων συνθηκών διαβίωσης, την προστασία των πολιτών και την προαγωγή της ευημερίας για όλους, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προτίθενται να αναβαθμίσει τον επιχειρησιακό σχεδιασμό και τον μηχανισμό λήψης αποφάσεων μέσω ενός παρατηρητηρίου για την προστασία της περιβαλλοντικής υγείας και τη διαχείριση του κινδύνου πλημμυρικών φαινομένων. Η προτεινόμενη δράση αφορά την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων που σχετίζονται με πλημμυρικά φαινόμενα και το οποίο θα περιλαμβάνει την προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία ενός

	εκτεταμένου δικτύου ετερογενών συστημάτων παρακολούθησης κλιματικών, ατμοσφαιρικών και υδρολογικών δεικτών, την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών καθώς και την υλοποίηση ενός κεντρικού κόμβου συλλογής των δεδομένων που θα αποτελεί το επιχειρησιακό κέντρο της Περιφέρειας για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, την Προστασία του Περιβάλλοντος και τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών. Στο πλαίσιο της δράσης θα εκπονηθούν οι κάτωθι μελέτες και θα εγκατασταθούν τα ακόλουθα συστήματα: Μελέτες: 1. Κατάταξης δασών ανά κίνδυνο εκδήλωσης πυρκαγιάς και καθορισμός περιοχών υψηλού κινδύνου. 2. Εκτίμηση και προσδιορισμός κινδύνου τεχνολογικών απειλών. Συστήματα: 3. Κεντρικός Επιχειρησιακός Κόμβος Συλλογής Δεδομένων. 4. Σύστημα μετεωρολογικών δεδομένων. 5. Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης πλημμυρικών φαινομένων. 6. Ανάπτυξη ευφυούς συστήματος επιδημιολογικής επιτήρησης και παρακολούθησης περιβαλλοντικής υγείας Η προτεινόμενη δράση αποσκοπεί στην ενίσχυση των μηχανισμών αντιμετώπισης κινδύνων από την Κλιματική Αλλαγή και την ενίσχυση της Ανθεκτικότητας της ΠΔΕ μέσω δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού της ΠΔΕ στον τομέα του Περιβάλλοντος, με υιοθέτηση καινοτόμων τεχνολογιών για την αξιοποίηση και την ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων (Big Data – Data Analytics) καθώς και χρήση μηχανισμών Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence) μέσω αλγορίθμων μηχανικής μάθησης για την πρόγνωση των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής σε τομείς της οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας, ώστε να βελτιώνονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, και να βοηθούν στην ενίσχυση, την ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα του τοπικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Η σημασία των δράσεων αυτών, και η συμβολή τους στην επίτευξη των σκοπών και αποτελεσμάτων που αναφέρονται στον Ειδικό Στόχο, αναδείχθηκε από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 όπου κινήθηκε η διαδικασία ωρίμανσης τέτοιου τύπου δράσεων με σκοπό να εξειδικεύσουν και να συμπληρώσουν την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής. Οι δράσεις του Ειδικού Στόχου σχεδιάζονται και θα υλοποιηθούν σε συμπληρωματικότητα και συνέργεια με τις επιλογές πολιτικής του εθνικού ΕΣΠΑ 2021-2027, τον Αναπτυξιακό Στόχο «Έξυπνη Ανάπτυξη» του ΕΠΑ 2021-2025 και τους Πυλώνες «Ψηφιακός μετασχηματισμός» και «Ιδιωτικές επενδύσεις και

	μετασχηματισμός της οικονομίας» του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και με τις πολιτικές του τομεακού προγράμματος ΕΠΑΝΕΚ. Στο πλαίσιο της προτεινόμενης δράσης θα υλοποιηθούν τα ακόλουθα συστήματα και οι θα εκπονηθούν οι απαραίτητες μελέτες. 7.Δημιουργία κόμβου συλλογής δεδομένων και ενοποιημένου κέντρου ελέγχου Αφορά στην ανάπτυξη ενός κεντρικού κόμβου συλλογής των δεδομένων που θα αποτελεί το επιχειρησιακό κέντρο της Περιφέρειας για την Κλιματική Αλλαγή και θα προσφέρει επιχειρησιακή εικόνα των δεδομένων που θα συλλέγονται από την εγκατάσταση των νέων δικτύων παρακολούθησης κλιματικών, μετεωρολογικών, υδρολογικών και γεωφυσικών δεικτών. Τα δεδομένα που θα συλλέγονται από τα επιμέρους συστήματα, θα οπτικοποιούνται σε ένα ενοποιημένο πληροφοριακό σύστημα με σκοπό την εξαγωγή συνδυαστικής πληροφορίας για την εξέλιξη κλιματικών φαινομένων, την ενίσχυση της επιχειρησιακής επίγνωσης των εμπλεκόμενων Διευθύνσεων στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και τη διαμόρφωση ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης. Μέσω του συστήματος θα δίνεται δυνατότητα παρακολούθησης της χωρικής κατανομής των φαινομένων, θα αξιολογείται η εξέλιξη τους και θα ειδοποιούνται τα αρμόδια στελέχη και υπηρεσίες. Ακόμη, θα γίνει επιλογή μετάδοσης των δεδομένων αυτών στους εμπλεκόμενους φορείς (τοπική αυτοδιοίκηση, σώματα ασφαλείας, ακαδημαϊκή κοινότητα, ιδιωτικοί φορείς, εμπειρογνώμονες) εξασφαλίζοντας έτσι τη ροή πληροφοριών και την επικοινωνία μεταξύ τους. Το ενοποιημένο κέντρο ελέγχου θα λειτουργεί και ως ένας κόμβος παρουσίας και διάχυσης της διαθέσιμης πληροφορίας για το σύνολο των θεμάτων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, περιβάλλοντος και μείωσης του κινδύνου καταστροφών επιτρέποντας την πρόσβαση σε δεδομένα και στοιχεία μέσω του διαδικτύου και των κινητών τηλεφώνων. Η πρόσβαση στα δεδομένα παρατήρησης θα είναι δυνατή με πολλαπλούς τύπους απεικόνισης, π.χ. πίνακες, διαγράμματα 8.Προμήθεια και εγκατάσταση δικτύου μετεωρολογικών σταθμών Αφορά στην προμήθεια, εγκατάσταση και λειτουργία δικτύου πενήντα (50) μετεωρολογικών σταθμών, οι προδιαγραφές των οποίων είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού (WMO) για την απεικόνιση κλιματικών παραμέτρων (π.χ. βροχόπτωση, νέφη, θερμοκρασία, υγρασία) 9.Ανάπτυξη συστήματος μείωσης του κινδύνου από πλημμύρες στην Περιφέρεια Αφορά αρχικά στην εκπόνηση των απαραίτητων μελετών για την διερεύνηση και ιεράρχηση των περιοχών υψηλού

	κινδύνου πλημμυρών και η σχεδίαση και εγκατάσταση ενός καινοτόμου συστήματος αισθητήρων στάθμης υδάτων κυρίως σε ρέματα και ποταμούς, το οποίο θα έχει ως αντικείμενο να παρακολουθεί την εξέλιξη πιθανών πλημμυρικών φαινομένων, να αξιολογεί την εξέλιξη αυτή και ακολούθως να ειδοποιεί κατ' επιλογή αρμόδια στελέχη και υπηρεσίες. Στο πλαίσιο της δράσης θα εγκατασταθούν αρχικά δέκα πέντε (15) συστήματα αισθητήρων, σε επιλεγμένες θέσεις υψηλού κινδύνου. Το κάθε σύστημα αισθητήρων αποτελείται από συνδυασμού τεσσάρων (4) οργάνων μέτρησης στάθμης (συμβατικών και ραντάρ), συνολικά δηλαδή θα εγκατασταθούν 60 όργανα μέτρησης. 10.Σχέδιο αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης των Συνεπειών Αφορά την υποστήριξη της Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας στην κατάρτιση ειδικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών και Διαχείρισης των Συνεπειών, βάσει της υποχρέωσης που ορίζει το σχέδιο «Δάρδανος» και ο Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων με την ενσωμάτωση σε επιχειρησιακή λειτουργία των συστημάτων που θα εγκατασταθούν στο πλαίσιο της δράσης. Η εξειδίκευση των σχεδίων Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης των Συνεπειών από την Εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων των Περιφερειών, με βάση την παρούσα 1η Έκδοση του Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης των Συνεπειών από την Εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων, συνίσταται στον προσδιορισμό του ανθρώπινου δυναμικού και των πόρων που θα χρησιμοποιήσουν για την υλοποίηση των δράσεων Πολιτικής Προστασίας Για λόγους εναρμόνισης των σχεδίων Πολιτικής Προστασίας των Περιφερειών για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών και Άμεση/Βραχεία Διαχείριση των Συνεπειών από την Εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων με το παρόν Γενικό Σχέδιο της ΓΓΠΠ (άρθρο 174, παρ. ι' του Ν3852/2010), κρίνεται σκόπιμο ο σχεδιασμός των Περιφερειών να συνταχθεί με προκαθορισμένη μορφή και περιεχόμενα. 11.Επιχειρησιακό Σχέδιο Αντιμετώπισης και Διαχείριση Τεχνολογικών Ατυχημάτων. Αφορά στην ανάπτυξη μηχανισμού που θα υποβοηθήσει την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, να προσδιορίσει τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων για τη μείωση του κινδύνου τεχνολογικών ατυχημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπιση και διαχείριση τους. Παράλληλα, θα πρέπει να είναι σύμφωνος με την Ελληνική Νομοθεσία και πιο συγκεκριμένα με τη ΚΥΑ 172058/2016 (ΦΕΚ 376 Β'), η οποία εναρμονίζεται με την Ευρωπαϊκή Οδηγία SEVESO III (Οδηγία 2012/18/ΕΚ).

	Σκοπός της υποδράσης είναι ο καθορισμός κατάλληλων όρων και διαδικασιών για την επίτευξη πρόληψης ατυχημάτων μεγάλης έκτασης, καθώς και τον περιορισμό των συνεπειών τους στην υγεία και στο περιβάλλον 12.Ανάπτυξη ευφυούς συστήματος επιδημιολογικής επιτήρησης και παρακολούθησης περιβαλλοντικής υγείας Η παρούσα πρόταση έχει τους παρακάτω οριζόντιους στόχους: ○ Ανάπτυξη δικτύου επιδημιολογικής επιτήρησης λοιμογόνων παραγόντων μέσω της ανάλυσης λυμάτων με βιολογικούς και χημικούς δείκτες. ○ Ανάπτυξη δικτύου επιδημιολογικής επιτήρησης λοιμογόνων παραγόντων μέσω της ανάλυσης του αέρα με βιολογικούς και χημικούς δείκτες. ○ Ανάπτυξη καινοτόμας ψηφιακής πλατφόρμας απεικόνισης δεδομένων της επιδημιολογικής επιτήρησης σε πραγματικό χρόνο. ○ Ανάπτυξη ευφυούς συστήματος πρόβλεψης διάδοσης ιογενών λοιμώξεων από τα δεδομένα παρακολούθησης με τεχνικές μηχανικής εκμάθησης και ενσωμάτωση του στην ψηφιακή πλατφόρμα. ○ Ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και επαγρύπνησης της διασποράς επιδημικών κυμάτων και πιθανών μελλοντικών πανδημιών ○ Ανάπτυξη ευφυούς, αντικειμενικού συστήματος παρακολούθησης χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών σε πραγματικό χρόνο. ○ Ανάπτυξη καινοτόμου συστήματος λήψης αποφάσεων για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και την εφαρμογή πολιτικών υγείας σε πραγματικό χρόνο. ○ Ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης περιβαλλοντικής ποιότητας και υγείας σχετική με την μικροβιακή αντοχή, και τέλος ○ Ανάπτυξη καινοτόμου συστήματος λήψης αποφάσεων για την μικροβιακή αντοχή και την εφαρμογή πολιτικών υγείας από τα περιβαλλοντικά δεδομένα
Σκοπιμότητα	Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται αντιμέτωπη με ολοένα εντεινόμενες επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής, όπως καταδεικνύεται από το εγκεκριμένο Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ). Η συχνότερη και εντονότερη εκδήλωση ακραίων καιρικών φαινομένων – πλυμύρες, παρατεταμένοι καύσωνες, δασικές πυρκαγιές και τεχνολογικά ατυχήματα που επιδεινώνονται από τις κλιματικές διαταραχές – δημιουργεί ένα σύνθετο πλέγμα κινδύνων το οποίο απειλεί την ανθρώπινη ζωή, τις υποδομές, την περιβαλλοντική ισορροπία και την οικονομική δραστηριότητα της περιοχής. Η Πράξη στοχεύει στη ριζική αναβάθμιση της ικανότητας

πρόληψης, επιτήρησης, διαχείρισης και αντιμετώπισης των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων μέσω της ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου επιχειρησιακού πλαισίου, που συνδυάζει δεδομένα πολλαπλών πηγών, ψηφιακές υποδομές, συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και ευφυείς τεχνολογίες (AI, Machine Learning, Big Data Analytics). Με την υλοποίησή της, η Περιφέρεια αποκτά ένα προηγμένο οικοσύστημα ψηφιακής και επιχειρησιακής ετοιμότητας, που θα ενισχύσει τους μηχανισμούς Πολιτικής Προστασίας, θα βελτιώσει την ανθεκτικότητα των τοπικών κοινοτήτων και θα διασφαλίσει την υγεία του πληθυσμού.

Κεντρικός σκοπός της Πράξης είναι η δημιουργία ενός ενιαίου, πολυεπίπεδου μηχανισμού παρακολούθησης και λήψης αποφάσεων, ο οποίος θα επιτρέπει:

- συνεχή καταγραφή και χωρική ανάλυση κλιματικών, μετεωρολογικών, υδρολογικών και περιβαλλοντικών δεδομένων,
- έγκαιρη προειδοποίηση για την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων και άλλων κινδύνων
- επιχειρησιακό συντονισμό κατά τη διάρκεια κρίσιμων συμβάντων,
- ανάπτυξη μοντέλων πρόγνωσης και εκτίμησης επιπτώσεων,
- προστασία της δημόσιας υγείας μέσω επιδημιολογικής επιτήρησης,
- υποστήριξη της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης στη λήψη στοχευμένων και τεκμηριωμένων αποφάσεων.

Η Πράξη επιπλέον καλύπτει ένα κρίσιμο κενό που είχε αναδειχθεί ήδη από την προγραμματική περίοδο 2014–2020, όπου η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είχε προχωρήσει σε ωρίμανση υποδομών και σχεδιασμό ανάλογων παρεμβάσεων. Η παρούσα υλοποίηση έρχεται να ολοκληρώσει η να επεκτείνει εκείνες τις δράσεις, ενισχύοντας τον βαθμό ετοιμότητας της Περιφέρειας με σύγχρονες τεχνολογικές λύσεις και εναρμονίζοντας πλήρως τον σχεδιασμό με τις εθνικές στρατηγικές (ΕΣΠΑ 2021–2027, ΕΠΑ 2021–2025, ΕΣΑΑ & Πυλώνες RRF, ΕΠΑΝΕΚ) και τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις για την ανθεκτικότητα και την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

Επομένως, η σκοπιμότητα της Πράξης θεμελιώνεται:

- Στην ανάγκη προστασίας της ανθρώπινης ζωής και της δημόσιας υγείας, μέσω συστημάτων επιδημιολογικής παρακολούθησης και περιβαλλοντικής υγείας.
- Στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας έναντι καταστροφικών φαινομένων, ιδίως πλημμυρών, μέσω συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και επιχειρησιακού συντονισμού.
- Στη βελτίωση των μηχανισμών Πολιτικής Προστασίας,

	σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο (Σχέδιο «Δάρδανος», SEVESO III κ.ά.). ○ Στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Περιφέρειας, με αξιοποίηση AI, αισθητήρων, δικτύων επιτήρησης και προηγμένων αναλυτικών εργαλείων. ○ Στην υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης και της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς η μείωση κινδύνων και η ενίσχυση της ασφάλειας αποτελούν προϋποθέσεις για επενδύσεις και κοινωνική ευημερία. ○ Στην ενίσχυση της διακυβέρνησης και της ικανότητας λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων, μέσα από κεντρικούς κόμβους δεδομένων και διαλειτουργικά συστήματα. Συνολικά, η Πράξη αποτελεί απαραίτητη, στρατηγική επένδυση για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, διασφαλίζοντας ένα σύγχρονο και ανθεκτικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος, της υγείας και της κοινωνίας, ενώ παράλληλα ενισχύει την επιχειρησιακή ετοιμότητα και την τεχνολογική ωριμότητα των περιφερειακών υπηρεσιών.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	4.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Παρουσίαση Πράξης 1.1.6.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πίνακας 79: Η ταυτότητα της Πράξης 1.1.7. Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών..

Παρουσίαση Πράξης 1.1.7.	
Πράξη 1.1.7.	Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών
Ειδικός Στόχος 1.1.	Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η ΠΔΕ κατατάσσεται στις πλέον εκτεθειμένες περιφέρειες σε φυσικούς κινδύνους, όπως: - ο δασικές πυρκαγιές μεγάλης έντασης, - επαναλαμβανόμενα πλημμυρικά φαινόμενα, - υψηλή σεισμικότητα, - ακραία καιρικά επεισόδια (θύελλες, χιονοπτώσεις, καταιγίδες). Η αύξηση της συχνότητας και έντασης των φαινομένων, σε συνδυασμό με την κλιματική αλλαγή, δημιουργεί αυξημένες επιχειρησιακές απαιτήσεις. Ο διαθέσιμος εξοπλισμός της ΠΔΕ: - ο είναι πεπαλαιωμένος και παρουσιάζει υψηλό κόστος συντήρησης, - ο δεν επαρκεί για την κάλυψη των αποστάσεων και των ιδιαίτερων γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών των ΠΕ Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας, - ο δεν υποστηρίζει ταυτόχρονα πολλαπλές επιχειρήσεις, - ο δεν ανταποκρίνεται στα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα για πρόληψη και άμεση απόκριση. Η ανεπάρκεια αυτή δημιουργεί καθυστερήσεις στην κινητοποίηση, περιορίζει την επιχειρησιακή εμβέλεια και αυξάνει την εξάρτηση από κεντρικούς φορείς. Το έργο αφορά την προμήθεια ολοκληρωμένου εξοπλισμού σύγχρονων προδιαγραφών, ο οποίος διακρίνεται στις

	παρακάτω κατηγορίες: -Εξοπλισμός Πρόληψης και Επιτήρησης - ο Συστήματα τηλεμετρίας και έγκαιρης προειδοποίησης, - ο Drones θερμικής απεικόνισης για επιτήρηση δασικών και ορεινών περιοχών, - ο Σταθεροί και κινητοί σταθμοί επιτήρησης, - ο Φορητοί μετεωρολογικοί σταθμοί και αισθητήρες περιβαλλοντικών παραμέτρων. -Εξοπλισμός Άμεσης Αντιμετώπισης - ο Οχήματα 4x4 πολλαπλών αποστολών, - ο Φορητές και σταθερές αντλίες μεγάλης παροχής, - ο Φορητά φράγματα και φουσκωτές αντιπλημμυρικές μπάρες, - ο Φορητά συστήματα πυρόσβεσης υψηλής πίεσης, - ο Ηλεκτροπαραγωγά ζεύγη, - ο Πύργοι φωτισμού και κινητές μονάδες υποστήριξης επιχειρήσεων. Εξοπλισμός Υποστήριξης και Συντονισμού - ο Κινητό κέντρο επιχειρήσεων, - ο Συστήματα επικοινωνιών, τηλεπικοινωνιακής διαλειτουργικότητας και γεωχωρικών δεδομένων (GIS), - ο Εξειδικευμένα λογισμικά διαχείρισης κρίσεων και παρακολούθησης επιχειρήσεων.
Σκοπιμότητα	Το έργο κρίνεται κρίσιμο για την επιχειρησιακή λειτουργία της Πολιτικής Προστασίας, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινωνιών και την προστασία ανθρώπινων ζώων, περιουσιών και υποδομών. Ειδικότερα, Το έργο κρίνεται απολύτως αναγκαίο και τεκμηριώνεται από τα εξής: 1.Ενίσχυση Πολιτικής Προστασίας Βελτιώνει σημαντικά τον μηχανισμό ετοιμότητας και αντίδρασης της ΠΔΕ, σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο “Ιόλαος” και τα ευρωπαϊκά πρότυπα. 2.Αύξηση Επιχειρησιακής Αποτελεσματικότητας Εξασφαλίζει άμεση πρόσβαση σε δύσβατες περιοχές, μείωση χρόνου επέμβασης, βελτίωση συντονισμού και αντιμετώπιση πολλαπλών συμβάντων. 3.Μείωση Οικονομικού Κόστους Καταστροφών Οι ζημιές από πλημμύρες, πυρκαγιές και ακραία καιρικά φαινόμενα υπερβαίνουν ετησίως πολλαπλάσια του κόστους της επένδυσης. 4.Προστασία Πολιτών και Υποδομών Μειώνει την έκθεση σε κίνδυνο κατοίκων, παραγωγικών μονάδων, αγροτικών εκτάσεων και κρίσιμων υποδομών. 5.Εναρμόνιση με Στρατηγικό Σχεδιασμό της ΠΔΕ Το έργο εντάσσεται στις στρατηγικές προτεραιότητες της Περιφέρειας για ανθεκτικότητα, βιώσιμη ανάπτυξη και προστασία περιβάλλοντος. 6.Εξασφάλιση Αυτοδυναμίας σε Καταστάσεις Έκτακτης

	Ανάγκης Η ΠΔΕ αποκτά επαρκή, σύγχρονη και ανεξάρτητη επιχειρησιακή δυνατότητα χωρίς αποκλειστική εξάρτηση από άλλους φορείς. Λαμβάνοντας υπόψη: - ο τη γεωγραφική και κλιματική ιδιαιτερότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, - ο την ανάγκη ενίσχυσης του επιχειρησιακού της δυναμικού, - ο την προστασία πολιτών, περιουσιών και υποδομών, - ο την ευθυγράμμιση με τις εθνικές και ευρωπαϊκές στρατηγικές για τη διαχείριση κινδύνων, κρίνεται ότι η προμήθεια εξοπλισμού πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, αποτελεί αναγκαία, τεκμηριωμένη και απολύτως στοχευμένη παρέμβαση, συμβάλλοντας καθοριστικά στην επιχειρησιακή ετοιμότητα και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	4.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 1.1.7.	

Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 1.1.*Πίνακας 80: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 1.1.*

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ				
Πράξη	Ημερομηνία δημοσίευσης	Ημερομηνία / ες Νομικής / ων Δέσμευσης / εων	Χρονική διάρκεια υλοποίησης	Ημερομηνία λήξης
Π.1.1.1.1.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.1.1.1.2.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.1.1.1.3.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.1.1.1.4.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.1.1.1.4.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.1.1.1.5.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.1.1.1.6.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.1.1.1.7.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

5.1.2.Ειδικός Στόχος 2.1. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ

Πίνακας 81: Η ταυτότητα της Πράξης 2.1.1.Μουσείο Τύπου της Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν.

Παρουσίαση Πράξης 2.1.1.	
Πράξη 2.1.1.	Μουσείο Τύπου της Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν.
Ειδικός Στόχος 2.1.	Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά την «Ανάδειξη της Ιστορίας του Ελληνικού Τύπου της Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν.», μέσω της ψηφιοποίησης, τεκμηρίωσης και διαδικτυακής προβολής του πολιτιστικού αποθέματος του Μουσείου Τύπου που λειτουργεί στην Πάτρα. Στο επίκεντρο της Πράξης έχει τεθεί η διάσωση, διαφύλαξη και ανάδειξη της Ιστορίας του Ελληνικού Τύπου από τον 19ο αιώνα έως σήμερα, όπως αυτή αποτυπώνεται στις συλλογές του Μουσείου. Περιλαμβάνει την ανάπτυξη ψηφιακού αποθετηρίου, πύλης (portal) και ψηφιακών εφαρμογών, καθώς και την παροχή εργαλείων εκπαίδευσης και πληροφόρησης. Η Πράξη διαρθρώνεται σε δύο (2) υποέργα: α) Ψηφιακή ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος του Μουσείου Τύπου, που περιλαμβάνει μελέτη ανάλυσης απαιτήσεων, ψηφιοποίηση υλικού, τεκμηρίωση και ανάπτυξη λογισμικών, και β) Δράσεις Δημοσιότητας, με στόχο την προβολή και διάχυση των αποτελεσμάτων στο ευρύ κοινό και στην εκπαιδευτική κοινότητα.
Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης εδράζεται στη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του Τύπου, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της νεότερης ιστορίας και του πολιτιστικού κεφαλαίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Το Μουσείο Τύπου της Ε.Σ.Η.Ε.Π.Η.Ν. διαθέτει εξαιρετικά πλούσιο υλικό (σπάνιες εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία και ιστορικά τεκμήρια), που χρειάζεται ολοκληρωμένη ψηφιακή διαχείριση για τη διασφάλιση της μακροχρόνιας διατήρησης και της ανοιχτής πρόσβασης. Η Πράξη συμβάλλει στην ενίσχυση της πολιτιστικής ζωής της Περιφέρειας και στη δημιουργία νέων δυνατοτήτων για πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τουρισμό, μέσω της ψηφιακής προσβασιμότητας και των συνεργασιών με φορείς πολιτισμού και εκπαίδευσης. Παράλληλα, ενισχύει τη βιωσιμότητα του Μουσείου Τύπου, τη διεθνή δικτύωση και τη συμμετοχή του στη διαμόρφωση της Κοινωνίας της Γνώσης και του ψηφιακού πολιτισμού.

Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
Ταμείο χρηματοδότησης	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 2.1.1.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	Η προτεινόμενη Πράξη εναρμονίζεται πλήρως με την Προτεραιότητα 5 και τον ΕΣ RSO5.2. του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Πράξης είναι τα εξής: ○ Ενίσχυση ενίσχυση της πολιτιστικής υποδομής ○ Βελτίωση της επισκεψιμότητας ○ και Ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας της ΠΔΕ. Η ψηφιακή προβολή του Μουσείου Τύπου δημιουργεί νέα κανάλια πρόσβασης για πολίτες, ερευνητές και επισκέπτες, ενισχύοντας τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη μέσω πολιτιστικού τουρισμού. Ουσιαστικά, η Πράξη συνδυάζει πολιτιστική προστασία, ψηφιακή καινοτομία και κοινωνική ωφέλεια, σε πλήρη εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές πολιτικές για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του πολιτισμού.

Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	Η προτεινόμενη Πράξη παρουσιάζει πλήρη συμβατότητα με το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027, καθώς συνάδει με το όραμα, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, την αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών, την περαιτέρω χρήση ΤΠΕ και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην ΠΔΕ.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 82: Η ταυτότητα της Πράξης 2.1.2. Δημιουργία διαδραστικού πόλου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, ιστορικής τεκμηρίωσης – έρευνας & ψυχαγωγίας

Παρουσίαση Πράξης 2.1.2.	
Πράξη 2.1.2.	Δημιουργία διαδραστικού πόλου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, ιστορικής τεκμηρίωσης – έρευνας & ψυχαγωγίας
Ειδικός Στόχος 2.1.	Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά στην αλλαγή χρήσης της υφιστάμενης υποδομής του Ινστιτούτου Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας «Σωσίπολις» (επί της Εθνικής Οδού Πύργου–Πατρών), προκειμένου να δημιουργηθεί διαδραστικός πόλος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, ιστορικής τεκμηρίωσης, έρευνας και ψυχαγωγίας. Προβλέπεται η εκ νέου διαμόρφωση του διώροφου κτηρίου συνολικής επιφάνειας 598,71 τ.μ., καθώς και η αναδιαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου 10.986 τ.μ., ώστε να δημιουργηθούν νέες θεματικές ενότητες (όπως υπαίθριο θέατρο, θερμοκήπιο πειραματικών καλλιεργειών, υπαίθριες εκθέσεις και διαδραστικές δράσεις εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας). Το έργο περιλαμβάνει πλήρες πακέτο μελετών εφαρμογής, περιβαλλοντικής αδειοδότησης και τευχών δημοπράτησης, με στόχο τη λειτουργική επανάχρηση ενός ιστορικού κτιρίου υψηλής αρχιτεκτονικής αξίας και την αξιοποίησή του ως πολυλειτουργικού πολιτιστικού και περιβαλλοντικού πόλου υπερτοπικής εμβέλειας.
Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης εδράζεται στην ανάγκη προστασίας, ανάδειξης και βιώσιμης αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς της ΠΔΕ, μέσα από τη μετατροπή ενός ανενεργού μνημειακού χώρου σε ζωντανό κύτταρο πολιτισμού, εκπαίδευσης και έρευνας. Το έργο απαντά στη διαπιστωμένη εγκατάλειψη του κτιρίου «Σωσίπολις», διασφαλίζοντας τη διάσωσή του και τη μετάβασή του σε λειτουργική χρήση με πολλαπλό κοινωνικό και οικονομικό όφελος. Παράλληλα, συμβάλλει στη διάχυση της γνώσης για την ιστορική και αγροτική ταυτότητα της περιοχής, μέσω

	θεματικών εκθέσεων, περιβαλλοντικών δράσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η Πράξη δημιουργεί νέες ευκαιρίες τοπικής ανάπτυξης και πολιτιστικού τουρισμού, ενώ ενισχύει την απασχόληση, τη συνεργασία με την εκπαιδευτική κοινότητα και την προβολή της Δυτικής Ελλάδας ως κέντρου πολιτιστικής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.200.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 2.1.2.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 2.1.*Πίνακας 83: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 2.1.*

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ				
Πράξη	Ημερομηνία δημοσίευσης	Ημερομηνία / ες Νομικής / ων Δέσμευσης / εων	Χρονική διάρκεια υλοποίησης	Ημερομηνία λήξης
Π.2.1.1.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.2.1.2.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

5.1.3.Ειδικός Στόχος 2.2. Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ*Πίνακας 84: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.1. OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού*

Παρουσίαση Πράξης 2.2.1.	
Πράξη 2.2.1.	OLYMPIAN LAND CULTURE: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού
Ειδικός Στόχος 2.2.	Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ
Περιγραφή	Τα τελευταία χρόνια, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει κάνει σημαντικές προσπάθειες για να αναδείξει την τουριστική αξία της περιοχής αλλά και την πολιτιστική της ταυτότητα, δημιουργώντας ένα διακριτό και αναγνωρίσιμο brand. Το «Olympian Land» τοποθετείται σήμερα δίπλα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε όλες τις εκφράσεις, αποτελεί κοινή αναφορά στον δημόσιο λόγο και έχει εντυπωθεί στις τοπικές κοινωνίες αλλά και στις επαφές της Δυτικής Ελλάδας με άλλες περιφέρειες τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη πολλές ευκαιρίες για να ενισχυθεί περαιτέρω το νέο brand με ένταση στην προσέλκυση περισσότερων επισκεπτών και τη διεύρυνση σε νέες αγορές. Με αυτό τον στόχο, οι συνθήκες πλέον είναι κατάλληλες ώστε η συνολική προβολή της ΠΔΕ να εξειδικεύσει στον τομέα του πολιτισμού με παράλληλη αξιοποίηση του μνημειακού πλούτου της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η έννοια του πολιτισμού είναι ευρεία και περιλαμβάνει ποικίλες δραστηριότητες (τέχνες, εκδηλώσεις, έθιμα –

	παραδόσεις, οπτικοακουστικές εφαρμογές, κ.α.) σε διαφορετικούς οικονομικούς κλάδους (υπηρεσίες, επικοινωνίες, κατασκευές, κ.α.) και συνδέεται άμεσα με τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς (αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί χώροι, κ.α.) αλλά και τη νέα πολιτιστική υποδομή (τοπόσημα, μουσεία, θέατρα, νέα κτίρια που χρησιμοποιούνται για την προαγωγή των τεχνών, της μουσικής, της υποκριτικής, κ.α.). Ο τομέας του πολιτισμού αναγνωρίζεται διεθνώς ως διακριτός οικονομικός τομέας και περαιτέρω ως ισχυρό αναπτυξιακό εργαλείο με προστιθέμενα οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες, τον τουρισμό, την οικονομία, την απασχόληση και συνολικά την βιώσιμη ανάπτυξη. Αποτελεί πολύτιμο πόρο, τόσο σε χωρικό όσο και σε παραγωγικό επίπεδο, και ρυθμιστικό παράγοντα για την τοπική ταυτότητα, την κοινωνική συνοχή και ευημερία. Όπως κάθε διακριτός οικονομικός τομέας, χρησιμοποιεί πόρους, παράγει προϊόντα και υπηρεσίες, δημιουργεί εισόδημα και θέσεις εργασίας, προσελκύει και προκαλεί επενδύσεις. Η ανάδειξη του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα ως ολοκληρωμένου, βιώσιμου αναπτυξιακού μοχλού των τοπικών κοινωνιών, δημιουργεί οικοσυστήματα επιχειρηματικότητας και συνθήκες ανάπτυξης και συμβάλει καθοριστικά στην κοινωνική συνοχή. Ειδικεύοντας, μέσα από την καλλιέργεια και την ανάδειξη της πολιτιστικής δραστηριότητας και κληρονομιάς, επιτυγχάνεται: (1) Η αξιοποίηση του δυναμικού του πολιτισμού και της πολιτιστικής πολυμορφίας και δραστηριότητας, σε άμεση σύνδεση με την κοινωνική συνοχή και την ευημερία. Μέσω της προώθησης της έννοιας της κοινής εμπειρίας, της κοινής ρίζας, της «κοινότητας», του συνόλου συνδεόμαστε με τον τόπο και τους ανθρώπους του, τις εικόνες, την συλλογική μνήμη, τις κοινές αξίες και ο ένας με τον άλλον. (2) Η τόνωση της απασχόλησης, του εισοδήματος και της ανάπτυξης στους τομείς της δημιουργίας και, παράλληλα, η εισαγωγή των στοιχείων πολιτισμού στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση, την τυπική και άτυπη ανάπτυξη δεξιοτήτων. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούμε καλούς αγωγούς για τη διάδοση του μηνύματος αλλά και την προωθημένη, μη συμβατική προσέγγιση που ενθαρρύνει την διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας και περαιτέρω την ανάπτυξη και την καινοτομία. (3) Η συμμετοχή, η κινητικότητα των καλλιτεχνών και οι υποστηρικτικές υπηρεσίες δημιουργούν ροές ανθρώπων και αγαθών, συνθήκες ανάπτυξης αλλά κυρίως συνθήκες για την ανταλλαγή ιδεών και τεχνογνωσίας που ενδυναμώνουν το τοπικό οικοσύστημα του τουρισμού και του πολιτισμού.

	(4) Η ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων, η συνεργασία, η δικτύωση και η επικοινωνία τόσο για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συνολικά όσο και για κάθε δήμο της ξεχωριστά. Για όλα τα παραπάνω, κρίνεται απαραίτητο η νέα τουριστική ταυτότητα της ΠΔΕ να υποστηριχθεί περαιτέρω με ένα νέο πρόγραμμα προώθησης και προβολής του πολιτισμού μέσα από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2021 – 2027. Η στρατηγική αυτή στόχευση, εξειδικεύεται στις δράσεις πολιτισμού και τις διαφορετικές εκφράσεις παραδοσιακής αλλά και σύγχρονης τέχνης, υλικών και πνευματικών έργων, δραστηριοτήτων συνδεδεμένων με τον τόπο, την παράδοση, τα έθιμα και τη συλλογική μνήμη, υποστηρικτικές επικοινωνιακές ενέργειες, οπτικοακουστικές παραγωγές, κ.α., οι οποίες στο σύνολο τους αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της ζωής των κατοίκων της Δυτικής Ελλάδας, αλλά και πόλο έλξης για την Περιφέρεια. Υπό αυτό το πρίσμα, η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του ΕΠ Δυτική Ελλάδα και συνολικά των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, που σε κάθε περίπτωση αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα, βρίσκει έκφραση σε έναν δυναμικό τομέα έντασης δραστηριότητας με εδραιωμένη βάση στην περιοχή της Δυτικής Ελλάδας, αδιαμφισβήτητη προοπτική για τον μέλλον και κυρίως οικονομική, ιστορική, συμβολική, αισθητική, πνευματική και κοινωνική αξία. Το νέο πρόγραμμα θα έχει ως στόχο να επεκτείνει την αναγνωσιμότητα και την ελκυστικότητα της Δυτικής Ελλάδας ως διακριτού προορισμού, που συνδυάζει τη μοναδική ιστορία, τη φυσική ομορφιά με τη γαστρονομία και την πλούσια πολιτιστική δραστηριότητα και κληρονομιά. Η έμφαση στον πολιτισμό αποτυπώνεται στον τίτλο του έργου «Olympian Land_Culture: Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα του πολιτισμού¹» ενώ η επικοινωνιακή σύνδεση με την ταυτότητα Olympian Land αλλά και τις πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο βλ. σχετικά το πρόγραμμα Creative Europe (Δημιουργική Ευρώπη) είναι προφανής. Σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο, το νέο πρόγραμμα OlympianLand_Culture αφορά την στρατηγική τοποθέτηση, την εξειδίκευση και την τεχνική και τεχνολογική πλευρά του πολιτισμού, δηλαδή ένα σύνολο συγκεκριμένων δραστηριοτήτων. Σε πιο ειδική ανάλυση, περιλαμβάνει διαφορετικά μεταξύ τους, αλληλοσυμπληρούμενα πολιτιστικά δρώμενα, θεματικά φεστιβάλ, υλικά και πνευματικά έργα, δράσεις δημιουργίας και καλλιτεχνικής έκφρασης, εκθέσεις, εκδηλώσεις, συνέδρια, εργαστήρια, ημερίδες σεμινάρια, βιβλία, εκδόσεις, πονήματα, μουσικές παραστάσεις και συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις και άλλες κύριες ή παράλληλες εκδηλώσεις άμεσα συνδεδεμένες με την τέχνη, την ιστορία, τον τόπο, την

παράδοση, τα έθιμα, τη συλλογική μνήμη. Έμφαση και προτεραιότητα θα δοθεί στις εκδηλώσεις εκείνες που διοργανώνονται με επιτυχία σε επαναλαμβανόμενη βάση.

Τα πολιτιστικά δρώμενα που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του OlympianLand_Culture παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία αγγίζοντας όλες τις μορφές τέχνης και δημιουργίας (παραστατικές και ερμηνευτικές τέχνες, θέατρο, χορό, μουσική, σκηνοθεσία, κινηματογράφος, υποκριτική, εικαστικές τέχνες, γλυπτική, αρχιτεκτονική, φωτογραφία, λογοτεχνία, ψηφιακές τέχνες, performance, μικτές τέχνες, κ.α.), ενώ δύναται να συνδυάζονται με παράλληλες δραστηριότητες και να παρουσιάζουν στοιχεία καινοτομίας, ενισχύοντας το ρόλο τους και μεγεθύνοντας τον αντίκτυπό τους στο κοινό. Ενδεικτικά αναφέρεται η δυνατότητα αξιοποίησης όλων των παραδοσιακών και σύγχρονων τρόπων καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας με παράλληλη αναφορά σε δράσεις που αποσκοπούν στην προσέλκυση ευρύτερου κοινού με θέματα όπως: γαστρονομία, οιογνωσία, street art, masterclass, μουσική του δρόμου, παραστάσεις ειδικές για παιδιά, εκπαιδευτικά προγράμματα, χρήση ψηφιακών τεχνολογιών και εικονικής πραγματικότητας, light shows, building projections, projector effects, κ.α.

Μέσα στη διάρκεια του έργου, αξιοποιούνται όλες οι εθνικές ιστορικές επέτειοι (25η Μαρτίου, 28η Οκτωβρίου, κ.α.), τα μεγάλα ιστορικά και άλλα γεγονότα για τους κατοίκους της Δυτικής Ελλάδας, όπως τα 200 χρόνια από την Έξοδο του Μεσολογγίου (2026 - Μεσολόγγι), από το θάνατο του Λόρδου Μπάιρον (2024 – Μεσολόγγι), από την απελευθέρωση της Πάτρας (2028), και άλλα χαρακτηριστικά ιστορικά ή σύγχρονα ορόσημα όπως η Ναυμαχία του Λεπάντο (Ναύπακτος), το ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων, η αφή της Ολυμπιακής Φλόγας (Αρχαία Ολυμπία), κ.λπ. Επίσης, αξιοποιούνται οι πολιτιστικοί θεσμοί κάθε τόπου που έχουν ιστορική ρίζα, περιοδικότητα και μεγάλη κοινωνική αξία (π.χ. Πατρινό Καρναβάλι), αλλά και σύγχρονες νέες ιδέες με μεγάλη αισθητική ή συμβολική αξία.

Οι παραπάνω δράσεις εντάσσονται και περαιτέρω ενισχύουν την προώθηση του brand «Olympian Land», το οποίο προκρίνει την Δυτική Ελλάδα ως τουριστικό προορισμό καθ' όλη την διάρκεια του έτους (4 seasons tourist destination). Πραγματοποιούνται σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο (επιλεγμένα μέρη της Δυτικής Ελλάδας), καλύπτοντας συνολικά όλη την γεωγραφική έκταση της περιφέρειας και τις 3 Περιφερειακές Ενότητες (Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία) με στόχο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες που θα αναδείξουν τον πολιτιστικό τουρισμό της περιοχής μας με τρόπο ολιστικό και οργανωμένο. Μέσα από αυτή την δραστηριότητα, θα δοθεί έμφαση στην πολιτιστική φυσιογνωμία των μεγαλύτερων οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας (Πάτρα, Αίγιο, Πύργος, Αμαλιάδα, Αργίνο,

Μεσολόγγι, κ.λπ.) αλλά και στην αναγνωρισιμότητα μικρών οικισμών, σημείων ιστορικού, αρχαιολογικού ή άλλου ενδιαφέροντος, αναδυόμενων τουριστικών πόλων έλξης, κ.α. Ενδεικτικά, στο πλαίσιο του έργου, αξιοποιούνται:

- ο μνημειακός πλούτος της Δυτικής Ελλάδας, όπως π.χ. τα κάστρα Πάτρας, Ναυπάκτου, Χλεμούτσι, Ρίου και Αντιρρίου, τα αρχαία θέατρα της Αιτωλοακαρνανίας, το Μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας, το Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάτρας και του Πύργου, το θέατρο Απόλλων και το Ρωμαϊκό Ωδείο στην Πάτρα, ο Απόλλωνας του Πύργου, το Ξενοκράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, ο Κήπος των Ηρώων, το Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, κ.ο.κ.,
- εμβληματικά τοπόσημα και χαρακτηριστικές περιοχές της Δυτικής Ελλάδας, όπως π.χ. η Γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου, η λίμνη Τριχωνίδα, το λιμάνι της Πάτρας, κ.ο.κ.,
- εμβληματικά ή και άλλα κατάλληλα κτίρια υψηλής έκθεσης και προβολής,
- σύγχρονοι χώροι ειδικά διαμορφωμένοι για την υποδοχή αυτής της δραστηριότητας, όπως π.χ. το αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου Πατρών, το αμφιθέατρο του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, κ.ο.κ.
- ανοιχτοί υπαίθριοι χώροι (πάρκα, πλατείες, πεζόδρομοι, δρόμοι, σκάλες κ.α.)
- και στεγασμένοι ή και κλειστοί χώροι κατάλληλων προδιαγραφών.

Οι δράσεις υλοποιούνται από Εποπτευόμενους Φορείς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, πολιτιστικούς και άλλους φορείς. Επιπλέον, υποστηρίζουν τις διεθνείς συνεργασίες που αναπτύσσουν οι φορείς – διοργανωτές με αντίστοιχους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού. Παράλληλα, επιδιώκεται η στενότερη συνεργασία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που μπορεί να οδηγήσει σε επιτυχημένους συνδυασμούς εκδηλώσεων και στη μεγιστοποίηση των θετικών αποτελεσμάτων για την πολιτιστική κίνηση της Περιφέρειας και τις προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξής της.

Κριτήρια για την επιλογή των εκδηλώσεων προς χρηματοδότηση, μέσω της Δράσης, προτείνεται να είναι τα ακόλουθα: επαναλαμβανόμενες διοργανώσεις, ποικιλία παράλληλων δράσεων, ισχυρός αντίκτυπος στην πολιτιστική ζωή της Περιφέρειας, καινοτόμες δράσεις με προοπτική καθιέρωσής τους και υπαγωγή στη γενικότερη περιφερειακή πολιτιστική πολιτική της ΠΔΕ.

Μέσω των δράσεων που υλοποιούνται ενισχύεται ο πολιτιστικός τουρισμός καθ' όλη τη διάρκεια του έτους που

	αποδεδειγμένα καλύπτει το 40% των συνολικών εσόδων του τουρισμού, αυξάνεται καθοριστικά η ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος, καλύπτονται οι διαφοροποιημένες ανάγκες των πολιτών, ενώ οι επενδύσεις στον πολιτισμό οδηγούν σε υψηλότερου επιπέδου και εισοδήματος επισκέπτες. Επιπλέον, αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της Δυτικής Ελλάδας και αποτελούν άυλες επενδύσεις με θετικό αντίκτυπο στο πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα της περιοχής. Στο πλαίσιο και για την προβολή του έργου, αξιοποιούνται οι παραδοσιακές πλατφόρμες επικοινωνίας (τοπικά και εθνικά ΜΜΕ), οι ψηφιακές πλατφόρμες και τα digital assets της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας - Olympian Land ως τουριστικός προορισμός. Το OlympianLand_Culture αποτελείται από τουλάχιστον 90 πρωτότυπες καλλιτεχνικές παραγωγές, 30 κάθε έτος. Συνολικά η ανάπτυξη των τουλάχιστον 90 εκδηλώσεων θα γίνει σε χρονική περίοδο 36 μηνών. Η παροχή υπηρεσιών για την υλοποίηση του έργου δομείται ως εξής: Χρονοδιάγραμμα Το έργο περιλαμβάνει τρεις (3) διαδοχικές Περιόδους υλοποίησης: 1η Περίοδος (1η ΠΕ), 2η Περίοδος (2η ΠΕ), 3η Περίοδος (3η ΠΕ) με διάρκεια υλοποίησης δώδεκα (12) μηνών για την κάθε μία περίοδο. Η συνολική διάρκεια του έργου «OlympianLand_Culture» ορίζεται σε 36 μήνες. Παραδοτέα Τα Παραδοτέα του OlympianLand_Culture είναι ○ OlympianLand_Culture The Handbook: Ετήσιο Σχέδιο Δράσης (έρευνα αγοράς, σύνταξη σχεδίου, επιβεβαίωση συμμετοχών, εφαρμογή, παρακολούθηση) για τις τρεις περιόδους (1η ΠΕ, 2η ΠΕ, 3η ΠΕ). Η παράδοση του Σχεδίου Δράσης θα γίνεται έως 3 εβδομάδες από την έναρξη της περιόδου. ○ OlympianLand_Culture The Assessment Analysis: Απολογιστική Έκθεση ανά περίοδο (1η ΠΕ, 2η ΠΕ, 3η ΠΕ). Η παράδοση της κάθε έκθεσης θα γίνεται έως 2 εβδομάδες από το πέρας της περιόδου. Οι Απολογιστικές έκθεση υλοποίησης εκδηλώσεων θα αποτυπώνουν τις ενέργειες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τα πολιτιστικά δρώμενα, συνοδευόμενα από το σχετικό υλικό: α) αποδεικτικά επικοινωνίας (social media, δελτίο/α τύπου, πλατφόρμα, ΜΜΕ, αφίσσα, πρόγραμμα, spot, κ.α.), β) αποδεικτικά υλοποίησης (βίντεο, φωτογραφίες), γ) αποδεικτικά αποτίμησης (Κριτικές ή δημοσιεύσεις σε ΜΜΕ, πλατφόρμα, social). ○ Για τα παραπάνω θα λαμβάνεται υπόψη ότι η προβολή της πράξης θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τον «Οδηγό Επικοινωνίας - ΕΣΠΑ 2021-2027».

Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης εδράζεται στην ανάγκη ενίσχυσης του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα ως βασικού μοχλού τοπικής ανάπτυξης, απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής. Ο πολιτισμός αντιμετωπίζεται ως διακριτός οικονομικός κλάδος που παράγει εισόδημα, προσελκύει επενδύσεις και δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Μέσα από την ανάδειξη της πολιτιστικής δραστηριότητας και κληρονομιάς, προωθείται η συλλογική ταυτότητα, η συμμετοχή των πολιτών και η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Επιπλέον, η Πράξη ενισχύει τη διασύνδεση δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, προάγοντας τη συνεργασία, την καινοτομία και τη διεθνή δικτύωση, στοιχεία που καθιστούν την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανταγωνιστικό πολιτιστικό προορισμό και ενισχύουν την ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	2.500.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
Ταμείο χρηματοδότησης	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 2.2.1.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	Η προτεινόμενη Πράξη εναρμονίζεται πλήρως με την Προτεραιότητα 4Α και τον ΕΣ RSO4.6. του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Πράξης είναι τα εξής:

	○ Ενίσχυση πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα ως μοχλό τοπικής ανάπτυξης και καινοτομίας ○ Βελτίωση προβολής πολιτιστικού αποθέματος της Περιφέρειας ○ και Αύξηση συμμετοχής πολιτών και επισκεπτών σε πολιτιστικά δρώμενα. ○ Προώθηση νέων συνέργειες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ενδυναμώνοντας τη δημιουργική επιχειρηματικότητα και την απασχόληση στον πολιτισμό.
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	Η προτεινόμενη Πράξη παρουσιάζει πλήρη συμβατότητα με το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027, καθώς συνάδει με το όραμα, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για πολιτιστική αναζωογόνηση, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την αειφόρο τοπική ανάπτυξη της ΠΔΕ.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 85: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.2. Διαδρομή Τέχνης

Παρουσίαση Πράξης 2.2.2.	
Πράξη 2.2.2.	Διαδρομή Τέχνης
Ειδικός Στόχος 2.2.	Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη αφορά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μίας «Διαδρομής Τέχνης», αποτελούμενης από μεσαίας και μεγάλης κλίμακας γλυπτά τοποθετημένα σε επιλεγμένα σημεία υψηλής προσπελασιμότητας (κυκλικούς κόμβους, εισόδους πόλεων,) στις τρεις περιφερειακές ενότητες Αχαΐα, Ηλεία και Αιτωλοακαρνανία. Τα έργα τέχνης θα λειτουργήσουν ως τοπόσημα σε μία νοητή διαδρομή τέχνης που θα συνδέει όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Κάθε γλυπτό θα αναδεικνύει, μέσα από σύγχρονη καλλιτεχνική γλώσσα, πτυχές της ιστορίας, της φυσιογνωμίας και της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής. Η «Διαδρομή Τέχνης» φιλοδοξεί να λειτουργήσει ως συνεκτικό αφήγημα του πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Ελλάδας, προσκαλώντας τον επισκέπτη να «διασχίσει» τον χώρο και τον χρόνο μέσα από την τέχνη. Ιδιαίτερη θέση στο συνολικό έργο κατέχει ένα από τα τοπόσημα της Αιτωλοακαρνανίας, το οποίο προτείνεται να τοποθετηθεί εντός του υδάτινου στοιχείου της τεχνητής λίμνης Στράτου, στην περιοχή του οικισμού Ματσούκι, συνθέτοντας ένα μοναδικό παράδειγμα διαλόγου ανάμεσα στην τέχνη και το φυσικό τοπίο. Το έργο προβλέπει τη συνεργασία με την Ανώτατη Σχολή

	Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ) για τον σχεδιασμό, επιλογή και κατασκευή των γλυπτών, ενώ θα επιδιωχθεί η υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ΑΣΚΤ, Δήμοι, κ.α.) για τη θεσμική κατοχύρωση του εγχειρήματος. Τα στάδια υλοποίησης της Πράξης είναι τα ακόλουθα: ○ Στάδιο 1 – Προετοιμασία και προμελέτη Καθορισμός στόχων, θεματικών αξόνων και προδιαγραφών έργου. Επιλογή των σημείων τοποθέτησης (roundabouts, είσοδοι πόλεων). Σύνταξη και υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων. ○ Στάδιο 2 – Καλλιτεχνικός σχεδιασμός και επιλογή έργων Συνεργασία με ομάδες καλλιτεχνών της ΑΣΚΤ για την επιλογή των έργων. Σχεδιασμός γλυπτών μεσαίας και μεγάλης κλίμακας με αντοχή σε εξωτερικές συνθήκες. Προσχέδια και αρχικές προσεγγίσεις. Έγκριση καλλιτεχνικών προτάσεων από την επιτροπή αξιολόγησης. ○ Στάδιο 3 – Τεχνική μελέτη και προετοιμασία χώρων υποδοχής Στατικές και τεχνικές μελέτες των χώρων υποδοχής και εγκατάστασης. Αδειοδοτήσεις όπου απαιτούνται (αρχιτεκτονικές, περιβαλλοντικές, άλλες). Υποδομές διαμόρφωσης, στήριξης, φωτισμός, σήμανση, ασφάλεια. ○ Στάδιο 4 – Κατασκευή και εγκατάσταση γλυπτών Κατασκευή έργων σε εξειδικευμένα εργαστήρια. Τοποθέτηση στα επιλεγμένα σημεία με συνοδευτικές πινακίδες πληροφόρησης. Μελέτη και εγκατάσταση ειδικού φωτισμού ανάδειξης. ○ Στάδιο 5 – Επικοινωνία, προβολή και τελική αποδοχή Τεκμηρίωση – Φωτογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό. Καταγραφή διαδικασίας δημιουργίας και εγκατάστασης έργων. Εκδήλωση παρουσίασης. Ξενάγηση στα τοπία. Προβολή μέσω δράσεων πολιτιστικού τουρισμού και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ουσιαστικά, το έργο προβλέπει την εγκατάσταση 5-7 γλυπτών μεσαίας και μεγάλης κλίμακας σε σημεία υψηλής προσπελασιμότητας, με στόχο τη δημιουργία νέων πολιτιστικών τοποσημών που θα ενισχύσουν την ταυτότητα και την αισθητική του τόπου. Μέσα από τις παρεμβάσεις αυτές διαμορφώνεται μια ενιαία πολιτιστική διαδρομή που ενώνει τις τρεις περιφερειακές ενότητες της ΠΔΕ, αναδεικνύοντας τη

	δημόσια τέχνη ως εργαλείο χωρικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Παράλληλα, το έργο ενθαρρύνει την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ καλλιτεχνικών ιδρυμάτων, τοπικής αυτοδιοίκησης και φορέων πολιτισμού, ενώ συνοδεύεται από την παραγωγή υλικού τουριστικής και εκπαιδευτικής αξιοποίησης, προωθώντας τη σύνδεση της σύγχρονης τέχνης με την τοπική κοινωνία και την πολιτιστική εμπειρία των επισκεπτών
Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης είναι πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική. Μέσα από την πρωτοβουλία της «Διαδρομής Τέχνης» προωθείται η σύγχρονη τέχνη και καλλιτεχνική δημιουργία στον δημόσιο χώρο. Η επιλογή του δημόσιου χώρου ως πεδίου υλοποίησης της παρέμβασης ενσωματώνει εγγενώς τις αρχές της συμπερίληψης και της συλλογικής ταυτότητας, καθώς η πρόσβαση στην τέχνη είναι άμεση, ελεύθερη και ισότιμη για όλους. Με τον τρόπο αυτό, η τέχνη καθίσταται κοινό πολιτιστικό αγαθό, προσβάσιμο τόσο στους κατοίκους όσο και στους επισκέπτες της Δυτικής Ελλάδας, ενισχύοντας τον δημόσιο διάλογο και τη συμμετοχικότητα στον χώρο. Μέσα από την ενσωμάτωση των έργων στο φυσικό τοπίο με σεβασμό στο περιβάλλον (επιλογή υλικών, αισθητικές και λειτουργικές διαμορφώσεις, αρχιτεκτονική τοπίου) επιχειρείται η δημιουργία μίας σταθερής παρέμβασης με χαρακτηριστικά ιστορικότητας, πολιτιστικής ταυτότητας και υψηλής αισθητικής με δυνατότητα εξέλιξης και διεύρυνσης στο μέλλον.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
Ταμείο χρηματοδότησης	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ).	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 2.2.2.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	Η προτεινόμενη Πράξη εναρμονίζεται πλήρως με την Προτεραιότητα 4Α και τον ΕΣ RSO4.6. του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Πράξης είναι τα εξής: ○ Ενίσχυση πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα ως μοχλό τοπικής ανάπτυξης και καινοτομίας ○ Περαιτέρω ενίσχυση της προβολής πολιτιστικού αποθέματος της Περιφέρειας ○ και Αύξηση συμμετοχής πολιτών και επισκεπτών σε πολιτιστικά δρώμενα. ○ Προώθηση νέων συνεργειών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ενδυναμώνοντας τη δημιουργική επιχειρηματικότητα και την απασχόληση στον πολιτισμό.
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	Η προτεινόμενη Πράξη παρουσιάζει πλήρη συμβατότητα με το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027, καθώς συνάδει με το όραμα, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για πολιτιστική αναζωογόνηση, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την αειφόρο τοπική ανάπτυξη της ΠΔΕ.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 86: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.3. Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού

Παρουσίαση Πράξης 2.2.3.	
Πράξη 2.2.3.	Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού
Ειδικός Στόχος 2.2.	Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη στοχεύει στη συστηματική υποστήριξη πολιτιστικών φορέων της Περιφέρειας, με σκοπό την ενίσχυση της πολιτιστικής παραγωγής, τη διεύρυνση της πρόσβασης των πολιτών σε ποιοτικές πολιτιστικές υπηρεσίες και την προώθηση της πολιτιστικής δημιουργίας ως μοχλού κοινωνικής συνοχής και τοπικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο της Πράξης προωθούνται παρεμβάσεις που αφορούν: α) τη λειτουργική και τεχνολογική αναβάθμιση πολιτιστικών

	χώρων (μουσεία, θέατρα, βιβλιοθήκες, πολιτιστικά κέντρα), β) την ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων εργαλείων ψηφιακού πολιτισμού (ψηφιακές εφαρμογές, εικονικές περιηγήσεις, συστήματα τεκμηρίωσης και προβολής), γ) τη δημιουργία νέων ή ανανεωμένων πολιτιστικών δράσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, με έμφαση στη νεολαία και τις ευάλωτες ομάδες και δ) την ενίσχυση της ικανότητας των φορέων για καλύτερη διακυβέρνηση, βιώσιμη λειτουργία και ανάπτυξη συνεργειών. Η Πράξη συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων της Περιφέρειας για την προώθηση της πολιτιστικής ανάπτυξης, την καλλιέργεια πολιτισμικής ταυτότητας, την αύξηση της κοινωνικής συμμετοχής και τη δημιουργία νέων δυνατοτήτων οικονομικής δραστηριότητας μέσω του πολιτισμού. Παράλληλα, ενισχύει την ανθεκτικότητα και τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών οργανισμών, ιδίως στην ψηφιακή εποχή, και υποστηρίζει τη διασύνδεση του πολιτιστικού τομέα με τον τουρισμό, την εκπαίδευση και τη δημιουργική οικονομία. Με την ολοκλήρωσή της, η Πράξη αναμένεται να έχει συμβάλει σε ένα ισχυρότερο, πιο σύγχρονο και συμπεριληπτικό πολιτιστικό οικοσύστημα στην Περιφέρεια.
Σκοπιμότητα	Η σκοπιμότητα της Πράξης εδράζεται στην αντιμετώπιση κρίσιμων διαρθρωτικών και λειτουργικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι πολιτιστικοί φορείς της ΠΔΕ. Σημαντικός αριθμός οργανισμών παρουσιάζει ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή, περιορισμένη ψηφιακή ετοιμότητα, ανεπαρκή προσβασιμότητα για ειδικές πληθυσμιακές ομάδες και χαμηλή ικανότητα ανάπτυξης σύγχρονων πολιτιστικών υπηρεσιών που να ανταποκρίνονται στις ποιοτικές απαιτήσεις των πολιτών και στις διεθνείς τάσεις. Παράλληλα, οι αλλαγές στον τρόπο κατανάλωσης πολιτισμού, η ανάγκη ενίσχυσης της ανθεκτικότητας μετά από περιόδους κρίσεων (π.χ. υγειονομικών ή οικονομικών) και η αυξανόμενη σημασία του ψηφιακού πολιτισμού καθιστούν επιτακτική την αναβάθμιση του πολιτιστικού τοπίου. Η Πράξη στοχεύει να καλύψει τα προαναφερθέντα κενά ενισχύοντας τη θεσμική, λειτουργική και δημιουργική ικανότητα των φορέων. Η Πράξη συμβάλλει στη δημιουργία ενός πιο ισχυρού και βιώσιμου πολιτιστικού οικοσυστήματος. Παράλληλα, ενισχύει την πολιτιστική συνοχή, την προσβασιμότητα όλων των κοινωνικών ομάδων και την πολιτιστική δημοκρατία, εξασφαλίζοντας ότι ο πολιτισμός αποτελεί δημόσιο αγαθό προσβάσιμο στον κάθε πολίτη. Η υλοποίηση της Πράξης συμβάλλει άμεσα στους στρατηγικούς στόχους της Περιφέρειας, καθώς συνδέεται με την ανάπτυξη της δημιουργικής οικονομίας, την αύξηση της

	απασχόλησης σε πολιτιστικούς και συναφείς κλάδους, την ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας και την προώθηση της εξωστρέφειας. Επιπλέον, δημιουργεί ισχυρές προϋποθέσεις διασύνδεσης του πολιτισμού με τον τουρισμό, την εκπαίδευση και τις νέες τεχνολογίες, ενισχύοντας τη συμβολή του πολιτιστικού τομέα στην περιφερειακή ανάπτυξη. Συνολικά, η Πράξη αποτελεί κρίσιμη επένδυση για έναν πιο καινοτόμο, ανθεκτικό και συμπεριληπτικό πολιτιστικό τομέα στην ΠΔΕ.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 2.2.3.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 87: Η ταυτότητα της Πράξης 2.2.4. Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού

Παρουσίαση Πράξης 2.2.4.	
Πράξη 2.2.4.	CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ειδικός Στόχος 2.2.	Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ
Περιγραφή	Η πράξη αφορά στην ανάδειξη των τουριστικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, στη δημιουργία ενός τουριστικού/ πολιτιστικού δικτύου μεταξύ των επιταχυντών των τοπικών οικονομιών και στην κινητοποίηση των όλων των δυναμικών εντός και εκτός και Περιφέρειας. Στόχος η ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνικής συνοχής στους τρεις νομούς παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας). Η πράξη υποστηρίζει την αλληλεπίδραση, που βασίζεται στα τοπικά χαρακτηριστικά και τους τοπικούς πόρους, μεταξύ των κλάδων του τουρισμού και του πολιτισμού. Ειδικότερα, μέσω της προτεινόμενης πράξης επιδιώκεται: • Η ανάδειξη όλων των τουριστικών και πολιτιστικών πόλων • Η δημιουργία ισχυρής ταυτότητας (branding) της περιοχής παρέμβασης • Η κινητοποίηση και ενεργοποίηση όλων των τοπικών πόρων και του ενδογενούς δυναμικού ώστε να λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά και να αναδείξουν την περιοχή παρέμβασης σε έναν ισχυρό τουριστικό – πολιτιστικό πόλο • Η δικτύωση και η ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των συντελεστών των οικοσυστημάτων ενδοπεριφερειακά αλλά και ευρύτερα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Στο έργο προβλέπονται οι κάτωθι δράσεις: ○ Προσδιορισμός της ταυτότητας: Χαρτογράφηση των πόρων και των προϊόντων με στόχο τον προσδιορισμό της ταυτότητας και των δυναμικών των περιοχών και τη δημιουργία ενός ισχυρού branding ○ Κινητοποίηση / ενίσχυση των επιταχυντών υποστήριξης της τουριστικής ανάπτυξης: Δράσεις ενημέρωσης, κινητοποίησης, ευαισθητοποίησης, υποστήριξης, ενδυνάμωσης και συσπείρωσης των εμπλεκόμενων μερών που αποτελούν τους πολλαπλασιαστές / επιταχυντές των οικοσυστημάτων των περιοχών στους κλάδους του τουρισμού και του πολιτισμού, υποστήριξη των συνεργειών μεταξύ των οικονομικών οντοτήτων και των φορέων τετραπλής έλικας ○ Ανάδειξη της ταυτότητας των περιοχών: Υλοποίηση δράσεων ανάδειξης της ταυτότητας (branding) μέσω

	δράσεων δικτύωσης με οντότητες / οικονομικούς φορείς με παρουσία εντός και κυρίως εκτός της ΠΔΕ προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος στις διεθνείς αγορές, προσέλκυσης επενδυτών ○ Ανάδειξη του προορισμού: Διασύνδεση μεταξύ των τουριστικών προορισμών και δημιουργία ενός δικτύου τριών πόλων μεταξύ των ΠΕ, σύνδεσή τους με τουριστικά και πολιτιστικά κυκλώματα στην ευρύτερη περιοχή με ισχυρή ζήτηση και αναγνωρισμένο προϊόν ○ Δικτύωση / Συνέργειες: Αναβάθμιση/ ενίσχυση πολιτιστικών γεγονότων και δράσεων ισχυρής ελκυστικότητας, μεταξύ τους διασύνδεση, διασύνδεση με γεγονότα και δράσεις της εγχώριας αλλά και των διεθνών αγορών, ενίσχυση συνεργειών μεταξύ σημαντικών παραγόντων (key players) στον τομέα του τουρισμού και του πολιτισμού ○ Επικοινωνία - Προώθηση: Δημιουργία πλατφόρμας προβολής – προώθησης του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος, δράσεις προώθησης επικοινωνίας του έργου Η χωρική απεικόνιση του «CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας» παρουσιάζεται ακολούθως:
Σκοπιμότητα	Η προτεινόμενη πράξη εξυπηρετεί απόλυτα ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα 2021-2027».

	Ο τουρισμός αποτελεί μία δραστηριότητα που επηρεάζει και αφορά πολλά και διαφορετικά τμήματα του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού της χώρας. Η συμβολή του στην οικονομία τόσο της χώρας όσο και των Περιφερειών είναι αδιαμφισβήτητη. Αντίστοιχα μεγάλη είναι και η συνδρομή του στην απασχόληση. Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Τουρισμού του ΙΝΣΕΤΕ για το έτος 2023 η τουριστική δαπάνη στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανήλθε σε 304 εκ. € που αντιστοιχεί στο 1% του συνόλου των εσόδων του εισερχόμενου τουρισμού στη χώρα. Με τη δυναμική που αναπτύσσει τα τελευταία χρόνια ο κλάδος και δεδομένου του υψηλού τουριστικού και πολιτιστικού αποθέματος στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το οποίο επιδέχεται μεγαλύτερης αναγνωρισιμότητας και επισκεψιμότητας, είναι βέβαιο ότι μέσω της δράσης θα αναπτυχθεί περαιτέρω η οικονομία της περιοχής παρέμβασης και θα επιτευχθεί κοινωνική σύγκλιση.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.240.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 2.2.4.	

Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 2.2.

Πίνακας 88: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 2.2.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ				
Πράξη	Ημερομηνία δημοσίευσης	Ημερομηνία / ες Νομικής / ων Δέσμευσης / εων	Χρονική διάρκεια υλοποίησης	Ημερομηνία λήξης
Π.2.2.1.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.2.2.2.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2027
Π.2.2.3.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2027
Π.2.2.4.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2027

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

5.1.4.Ειδικός Στόχος 3.1. Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ

Πίνακας 89: Η ταυτότητα της Πράξης 3.1.1. Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων

Παρουσίαση Πράξης 3.1.1.	
Πράξη 3.1.1.	Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων
Ειδικός Στόχος 3.1.	Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ

Περιγραφή	Η Πράξη αφορά την ενίσχυση μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων της ΠΔΕ. Στόχος είναι η στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας μέσω μικρής κλίμακας επενδύσεων σε τομείς αιχμής, με έμφαση στις πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, την καινοτομία προϊόντων και υπηρεσιών και τη βιώσιμη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων. Η Πράξη θα παρέχει επιχορηγήσεις ύψους έως 20.000 ευρώ ανά επιχείρηση, καλύπτοντας εξοπλισμό, ψηφιακά εργαλεία, πιστοποιήσεις ποιότητας, ενεργειακές βελτιώσεις και δράσεις εξωστρέφειας. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 2.000.000 ευρώ, με εκτιμώμενο αριθμό 100–120 ωφελούμενων επιχειρήσεων. Η υλοποίηση της δράσης θα συμβάλει στην αναζωογόνηση των μικρών οικισμών, μέσω της διατήρησης θέσεων εργασίας, της ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας και της στήριξης καινοτόμων δραστηριοτήτων σε περιοχές με δημογραφική και αναπτυξιακή υστέρηση.
Σκοπιμότητα	Μέσα από επιχορηγήσεις για επενδύσεις χαμηλού προϋπολογισμού, δίνεται η δυνατότητα σε πολύ μικρές επιχειρήσεις να υλοποιήσουν παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού, καινοτομίας και διαφοροποίησης. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η ανθεκτικότητα τους σε συνθήκες αβεβαιότητας και οι ίδιες καθίστανται πιο ελκυστικές για την τοπική απασχόληση. Η σκοπιμότητα της δράσης έγκειται στη δυνατότητά της να δώσει απτά και άμεσα οφέλη σε έναν τομέα που παραμένει εκτός των μεγάλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων: τις μικρές επιχειρήσεις της υπαίθρου. Η παρέμβαση υποστηρίζει τοπικές οικονομίες αιχμής, όπως ο αγροδιατροφικός κλάδος με εξαγώγιμα προϊόντα, ο θεματικός τουρισμός, οι δημιουργικές βιοτεχνίες και οι μικρές επιχειρήσεις πράσινων και ψηφιακών εφαρμογών.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
Ταμείο χρηματοδότησης	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου.]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 3.1.1	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	Η προτεινόμενη Πράξη εναρμονίζεται πλήρως με την Προτεραιότητα 1 και τον ΕΣ RSO1.3. του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Πράξης είναι τα εξής: ○ Αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων μέσω πράσινων και ψηφιακών επενδύσεων, ενισχύοντας τη μετάβαση σε οικονομία χαμηλών εκπομπών και υψηλής αποδοτικότητας πόρων. ○ Προώθηση της κυκλικής οικονομίας, της χρήσης βιώσιμων τεχνολογιών και της καινοτομίας στη διαδικασία και τα προϊόντα, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για απασχόληση και επιχειρηματική ανθεκτικότητα. ○ Ενδυνάμωση της περιφερειακής συνοχής, μειώνοντας τα χωρικά και παραγωγικά χάσματα μεταξύ περιοχών της ΠΔΕ ○ Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων του γενικότερου τοπικού παραγωγικού ιστού.
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	Η προτεινόμενη Πράξη παρουσιάζει πλήρη συμβατότητα με το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027, καθώς συνάδει με το όραμα, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, με έμφαση στη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 3.1.*Πίνακας 90: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 3.1.*

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ				
Πράξη	Ημερομηνία δημοσίευσης	Ημερομηνία / ες Νομικής / ων Δέσμευσης / εων	Χρονική διάρκεια υλοποίησης	Ημερομηνία λήξης
Π.3.1.1.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029

*Πηγή: Ιδία επεξεργασία***5.1.5.Ειδικός Στόχος 4.1. Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ***Πίνακας 91: Η ταυτότητα της Πράξης 4.1.1. Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ*

Παρουσίαση Πράξης 4.1.1.	
Πράξη 4.1.1.	Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ
Ειδικός Στόχος 4.1.	Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ
Περιγραφή	Η Πράξη εστιάζει στην ενδυνάμωση μέσω καινοτόμων πρωτοβουλιών που περιλαμβάνουν τον πολιτισμό, την καταπολέμηση της βίας, την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών, κ.ά. κυρίως για παιδιά – νέους και γονείς αυτών καθώς και ατόμων της τρίτης ηλικίας. Επιπλέον προάγει την αλληλεγγύη και τη συνοχή, δημιουργώντας ευκαιρίες για την ουσιαστική βελτίωση της καθημερινότητας των ευάλωτων ομάδων. Απευθύνεται σε άτομα που βιώνουν σοβαρές κοινωνικές προκλήσεις, προσφέροντας ένα σύνολο στοχευμένων δράσεων που παρέχουν την απαραίτητη στήριξη για την επίτευξη κοινωνικής ένταξης και προσωπικής προόδου. Οι βασικές οκτώ (8) δράσεις του προγράμματος Κοινωνικής Ανάπτυξης είναι: 1. Βιωματικά Εργαστήρια στον Πολιτισμό για Παιδιά και Νέους (6-15 ετών): Τα βιωματικά εργαστήρια για παιδιά και νέους παρέχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως η μουσική, ο χορός, το θέατρο και οι εικαστικές τέχνες, με σκοπό την ενίσχυση της δημιουργικότητας και της

	συναισθηματικής τους ανάπτυξης. Μέσω αυτών των δραστηριοτήτων, τα παιδιά και οι νέοι καλλιεργούν την φαντασία τους, αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες και ενισχύουν την αυτοεκτίμηση τους, αποκτώντας παράλληλα νέες γνώσεις και εμπειρίες που ενδυναμώνουν τη συνολική τους ανάπτυξη. 2 Θεραπεία μέσω Πολιτισμού: Ομάδες Υποστήριξης για Παιδιά (8-15 ετών) και Τρίτη Ηλικία (>67 ετών): Η δράση αυτή αξιοποιεί τον πολιτισμό ως μέσο θεραπείας και συναισθηματικής υποστήριξης. Για τα παιδιά, οι πολιτιστικές δραστηριότητες προσφέρουν ευκαιρίες έκφρασης και διαχείρισης συναισθημάτων, ενισχύοντας την ψυχική τους υγεία και κοινωνική ένταξη. Αντίστοιχα, για την τρίτη ηλικία, η συμμετοχή σε πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες συμβάλλει στην προώθηση της ψυχικής ευημερίας, ενώ μειώνει τα φαινόμενα κοινωνικής απομόνωσης, προσφέροντας έτσι ουσιαστική υποστήριξη στη διατήρηση της ποιότητας ζωής. 3. Εργαστήρια Κατά του Σχολικού Εκφοβισμού: Η δράση αυτή επικεντρώνεται στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού, με στόχο την καλλιέργεια μιας κουλτούρας σεβασμού και αλληλοεκτίμησης στα σχολικά περιβάλλοντα. Τα εργαστήρια αυτά προσφέρουν στους συμμετέχοντες τις γνώσεις και τις δεξιότητες για την αναγνώριση και την άμεση αντίδραση σε φαινόμενα εκφοβισμού, ενώ προάγουν τη δημιουργία ενός θετικού σχολικού κλίματος, απαλλαγμένου από την επιβλαβή συμπεριφορά του bullying. 4. Εργαστήρια Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας: Τα εργαστήρια αυτά παρέχουν τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση, την πρόληψη και την υποστήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Στόχος είναι η ενημέρωση για τις διάφορες μορφές βίας, η ενδυνάμωση των ατόμων που πλήττονται από τέτοιες καταστάσεις και η εφαρμογή ενεργειών παρέμβασης με σκοπό τη δημιουργία ασφαλέστερων και πιο υποστηρικτικών οικογενειακών περιβαλλόντων. 5 Εργαστήρια Αντιμετώπισης Bullying: Με ιδιαίτερη έμφαση στην ευαισθητοποίηση των νέων και της κοινωνίας, τα εργαστήρια αυτά επικεντρώνονται στην πρόληψη και την αποτελεσματική αντιμετώπιση του bullying σε σχολικά και κοινωνικά περιβάλλοντα. Μέσα από τη συμμετοχή στις δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες αναπτύσσουν στρατηγικές για την αποτροπή της επιθετικής συμπεριφοράς, την ενίσχυση της αλληλεγγύης και τη δημιουργία ενός υγιούς κοινωνικού πλαισίου με σεβασμό και ανοχή. Ενδεικτικές δράσεις οι προσομοιώσεις (Εικονική Πραγματικότητα) που ενισχύουν την ενσυναίσθηση και βοηθούν τα παιδιά να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν

	τον εκφοβισμό. 6. Εικονικά Εργαστήρια Διατροφής: Τα εικονικά εργαστήρια διατροφής επικεντρώνονται στην προώθηση υγιεινών διατροφικών συνηθειών και στην καλλιέργεια της σωστής διατροφικής συνείδησης. Οι συμμετέχοντες αποκτούν γνώσεις για τη σημασία της ισχυρής διατροφής, τη σύνθεση ισορροπημένων γευμάτων και τη διαχείριση της διατροφής τους, ενισχύοντας έτσι την προσωπική τους ευημερία και την πρόληψη διατροφικών παθήσεων. Ενδεικτική δράση η διατροφική ενδυνάμωση μέσω Gamification που διδάσκει υγιεινές συνήθειες μέσα από παιχνίδια και προκλήσεις. 7. Εργαστήρια Ψηφιακού Εγγραμματισμού: Τα Εργαστήρια Ψηφιακού Εγγραμματισμού στοχεύουν στην ανάπτυξη των απαραίτητων ψηφιακών δεξιοτήτων του πληθυσμού με έμφαση στην τρίτη ηλικία. Αυτά τα εργαστήρια επικεντρώνονται στην εκπαίδευση των συμμετεχόντων στη χρήση και την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών, προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητά τους να πλοηγούνται στον ψηφιακό κόσμο με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Η συμμετοχή στα Εργαστήρια Ψηφιακού Εγγραμματισμού παρέχει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την επιτυχημένη ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία της πληροφορίας. 8. Εργαστήρια για τη Δημοκρατία και την Πολιτική Συμμετοχή για παιδιά και νέους από 15 έως 35 ετών: Τα εργαστήρια αυτά παρέχουν στους νέους τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την κατανόηση των θεμελιωδών αξιών της δημοκρατίας και τη συμμετοχή στην πολιτική διαδικασία. Στόχος είναι η ενίσχυση της πολιτικής συμμετοχής και του ενεργού νέου πολίτη, προάγοντας τον δημοκρατικό διάλογο και την υπεύθυνη πολιτική στάση. Επίσης τα εργαστήρια θα αφορούν σε ομάδες (μετανάστες / αιτούντες άσυλο κτλ.) για την κατανόηση των δημοκρατικών θεσμών, των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων σε μια νέα χώρα. Ενδεικτικές δράσεις: Εικονικές Συνελεύσεις και Εργαστήρια Πολιτικής Ενεργοποίησης.
Σκοπιμότητα	Η Πράξη αποσκοπεί στην ενίσχυση και ανάπτυξη των προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των ευάλωτων ατόμων, προάγοντας την κοινωνική ένταξη, την αλληλεγγύη και την ενδυνάμωσή τους. Στόχος είναι η δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών που θα τους επιτρέψουν να βελτιώσουν τη ζωή τους σε πολλούς τομείς, παρέχοντας βιώσιμες λύσεις για τη μακροπρόθεσμη κοινωνική ένταξη. Εστιάζει στην ενδυνάμωση μέσω καινοτόμων πρωτοβουλιών που περιλαμβάνουν τον πολιτισμό, την εργασιακή αποκατάσταση, την οικονομική ανεξαρτησία, την καταπολέμηση της βίας, την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών, την αντιμετώπιση κρίσεων κ.ά..

	Παράλληλα, προάγει την αλληλεγγύη και τη συνοχή, δημιουργώντας ευκαιρίες για την ουσιαστική βελτίωση της καθημερινότητας των ευάλωτων ομάδων. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα που βιώνουν σοβαρές κοινωνικές προκλήσεις, προσφέροντας ένα σύνολο στοχευμένων δράσεων που παρέχουν την απαραίτητη στήριξη για την επίτευξη κοινωνικής ένταξης και προσωπικής προόδου.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	2.000.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027
Ταμείο χρηματοδότησης	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται επίσης αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 4.1.1	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	Η προτεινόμενη Πράξη εναρμονίζεται πλήρως με την Προτεραιότητα 4B και τον ΕΣ ESO4.11. του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Πράξης είναι τα εξής:

	○ Συμμετοχή στον πολιτισμό και την καλλιτεχνική έκφραση, καθώς δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία του πολιτισμού ως μέσου κοινωνικής ένταξης. ○ -Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης, ενίσχυση της ψυχολογικής ενδυνάμωσης και της αυτοεκτίμησης για την αποτελεσματική διαχείριση των προκλήσεων. ○ -Ενίσχυση των δημοκρατικών αξιών και αντιμετώπιση της βίας. ○ Πρόληψη και καταπολέμηση κάθε μορφής κοινωνικής αδικίας, βίας και αποκλεισμού, διαμορφώνοντας ένα ασφαλές περιβάλλον για όλους. ○ Ενίσχυση ειδικής μέριμνας για παιδιά, νέους και ηλικιωμένους, μέσω ενεργειών στήριξης για οικογένειες, δράσεις για την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία παιδιών και νέων, καθώς και παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων τρίτης ηλικίας.
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	Η προτεινόμενη Πράξη παρουσιάζει πλήρη συμβατότητα με το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021–2027, καθώς συνάδει με το όραμα, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την πιο κοινωνική, συμπεριληπτική και χωρίς αποκλεισμούς Περιφέρεια.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 92: Η ταυτότητα της Πράξης 4.1.2. Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη

Παρουσίαση Πράξης 4.1.2.	
Πράξη 4.1.2.	Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη
Ειδικός Στόχος 4.1.	Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ
Περιγραφή	Ο Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη, ως ηλεκτρονική πλατφόρμα, θα σχεδιασθεί με προδιαγραφές που θα επιτρέπουν την επέκτασή του σε πλήθος περιοχές ενδιαφέροντος των πολιτών. Προτεινόμενα θέματα στα οποία θα μπορεί να παρέχεται αυτοματοποιημένη υποστήριξη είναι: 1) Υποστήριξη σε θέματα Άνοιας: θα αναπτυχθεί ένα υποσύστημα του Περιφερειακού Ψηφιακού Συμβούλου Υγείας του Πολίτη για την υποστήριξη των ατόμων ή όσων σχετίζονται με άτομα που παρουσιάζουν προβλήματα άνοιας (συγγενείς, ειδικούς, παρόχους υπηρεσιών υγείας, κλπ). Το υποσύστημα θα ψηφιοποιεί καλές πρακτικές αντιμετώπισης τέτοιων προβλημάτων, που ακολουθούνται από σχετικούς επίσημους και πιστοποιημένους φορείς και στην συνέχεια θα χρησιμοποιεί τεχνικές Τεχνητής Νοημοσύνης για να παρέχει

	αυτόματα την υποστήριξη βασιζόμενο στις καταχωρημένες αυτές περιπτώσεις καλών πρακτικών. 2) Πρώιμη Ανίχνευση Ένδειξης Συνδρόμων/Διαταραχών: θα αναπτυχθεί ένα υποσύστημα του Περιφερειακού Ψηφιακού Σύμβουλου Υγείας του Πολίτη για την πρώιμη αυτοματοποιημένη ανίχνευση ενδείξεων για ύπαρξη συνδρόμων/διαταραχών. Στην πρώτη φάση υλοποίησης του έργου, το υποσύστημα θα αφορά σε Αυτισμό, Άνοια, Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές, Ψυχικές Διαταραχές και Ψυχικό Τραύμα. Ουσιαστικά, θα σχεδιασθούν ειδικά για το υποσύστημα αυτό νέα διαγνωστικά εργαλεία (screening tools) που θα χρησιμοποιούνται μέσω εφαρμογής Η/Υ. Για τον σκοπό αυτό θα εκπονηθεί έρευνα σε ικανό δείγμα πληθυσμού. Τα νέα διαγνωστικά εργαλεία θα σταθμιστούν κατάλληλα. 3) Υποστήριξη Θεματικού Τουρισμού: θα αναπτυχθεί ένα υποσύστημα του Περιφερειακού Ψηφιακού Σύμβουλου Υγείας του Πολίτη το οποίο θα αποτελεί έναν Ψηφιακό Ταξιδιωτικό Πράκτορα Θεματικού Τουρισμού, δηλαδή μίας πλατφόρμας η οποία θα καταχωρεί όλους τους σχετικούς παρόχους και τουριστικών υπηρεσιών και παρόχους υπηρεσιών ειδικού ενδιαφέροντος με έδρα την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος (π.χ. υπηρεσίες κατάδυσης, αθλητισμού, γαστρονομίας πεζοπορίας/περιπέτειας, γάμων, αγρο/οικο/οινοτουρισμού, προσκηνοματικών περιηγήσεων, κ.α.) ώστε να προτείνει αυτόματα στους χρήστες (δηλαδή τους τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα), πλήρη πακέτα Θεματικού Τουρισμού (όλων των τύπων) που ταιριάζουν στο προφίλ τους. 4) Υποστήριξη μετά την λήψη θεραπευτικής αγωγής: προτείνεται μελλοντικά να αναπτυχθεί ένα υποσύστημα του Περιφερειακού Ψηφιακού Σύμβουλου Υγείας του Πολίτη για την υποστήριξη ατόμων μετά την λήψη θεραπευτικής αγωγής η οποία χρήζει στην συνέχεια ιατρικής παρακολούθησης, κυρίως κατ'οίκον. Τέτοιες θεραπευτικές αγωγές είναι για παράδειγμα οι ορθοπεδικές επεμβάσεις, η αντιμετώπιση της οστεοπενίας, κ.α. Το υποσύστημα θα βασισθεί στην αξιοποίηση αισθητήρων και Wearables τα οποία θα μεταφέρουν τις πληροφορίες κεντρικά, οι οποίες θα αναλύονται και στην συνέχεια θα αξιολογούνται από ιατρούς. 5) Υποστήριξη στην ενημέρωση/πληροφόρηση σε κοινωνικούς και οικονομικούς τομείς: προτείνεται μελλοντικά να αναπτυχθεί ένα υποσύστημα του Περιφερειακού Ψηφιακού Σύμβουλου Υγείας του Πολίτη για την ενημέρωση/πληροφόρηση σε κοινωνικοοικονομικά θέματα σχετικά με ειδικές κατηγορίες πολιτών, για παράδειγμα σε πολίτες οι οποίοι διανύουν την Τρίτη Ηλικία. Το υποσύστημα θα είναι ένα υποσύστημα διαχείρισης περιεχομένου που θα αποθηκεύει, θα οργανώνει και θα παρουσιάζει σε μορφή διαδικασιών τις απαραίτητες ενέργειες που πρέπει να ακολουθηθούν για την εξυπηρέτηση των πολιτών αυτών,

	κυρίως από δημόσιους φορείς. Οι τρεις πρώτες παραπάνω υπηρεσίες, δηλαδή 1) Υποστήριξη σε θέματα Άνοιας, 2) Πρώιμη Ανίχνευση Ένδειξης Συνδρόμων/Διαταραχών και 3) Υποστήριξη Θεματικού Τουρισμού, είναι αντικείμενο της παρούσας αίτησης χρηματοδότησης και περιγράφονται αναλυτικά στην συνέχεια.
Σκοπιμότητα	Η πράξη «Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη» έρχεται να καλύψει ένα κρίσιμο θεσμικό, κοινωνικό και υγειονομικό κενό στην Περιφέρεια, όπου η πρόσβαση σε εξειδικευμένη πληροφόρηση υγείας, η έγκαιρη ανίχνευση παθολογικών καταστάσεων και η υποστήριξη ευάλωτων ομάδων παραμένουν αποσπασματικές, άνισες και σε πολλές περιπτώσεις ανεπαρκείς. Η σημαντική αύξηση των περιστατικών άνοιας, νευροαναπτυξιακών και ψυχικών διαταραχών, σε συνδυασμό με την ηλικιακή γήρανση του πληθυσμού, τις κοινωνικοοικονομικές ανισότητες και την απουσία εύκολα προσβάσιμων ψηφιακών υπηρεσιών υγείας, δημιουργεί την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη, σύγχρονη και καινοτόμα παρέμβαση που μπορεί να βελτιώσει ουσιαστικά την ποιότητα ζωής των πολιτών και να ενισχύσει την προληπτική ικανότητα του συστήματος υγείας. Η πράξη αξιοποιεί προηγμένες τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης για τη δημιουργία ενός ευφυούς πληροφοριακού συστήματος, το οποίο παρέχει αυτοματοποιημένη, εξατομικευμένη και άμεσα διαθέσιμη υποστήριξη στους πολίτες, σε θέματα που σχετίζονται με την άνοια, τις νευροαναπτυξιακές διαταραχές, τις ψυχικές διαταραχές και το ψυχικό τραύμα. Το σύστημα συνδυάζει επιστημονικά τεκμηριωμένο περιεχόμενο με ευφυείς αλγορίθμους ανάλυσης, προσφέροντας άμεση καθοδήγηση σε επαγγελματίες υγείας, φροντιστές, οικογένειες και πολίτες που χρειάζονται υποστήριξη. Με τον τρόπο αυτό: • Ενισχύεται σημαντικά η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, καθώς χιλιάδες πολίτες αποκτούν πρόσβαση σε έγκυρη ενημέρωση χωρίς γεωγραφικούς ή κοινωνικούς περιορισμούς. • Ενδυναμώνεται η πρόληψη και η πρώιμη ανίχνευση διαταραχών, μειώνοντας τη βαρύτητα των περιστατικών και το μελλοντικό κόστος για το σύστημα υγείας. • Μειώνεται το ψυχολογικό βάρος των οικογενειών και φροντιστών, που συχνά στερούνται επαρκούς υποστήριξης και γνώσης. • Ενισχύεται η κοινωνική συνοχή, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές και σε κοινωνικές ομάδες με περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες. • Βελτιώνεται η ποιότητα ζωής ευάλωτων ομάδων

	(ηλικιωμένοι, άτομα με διαταραχές, ανήλικοι με αναπτυξιακές δυσκολίες, άτομα που έχουν βιώσει τραύμα). Παράλληλα, η πράξη περιλαμβάνει την ανάπτυξη υποσυστήματος για τον Θεματικό Τουρισμό, το οποίο λειτουργεί συμπληρωματικά, αξιοποιώντας τις δυνατότητες της πλατφόρμας για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, την προβολή εξειδικευμένων τουριστικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της εμπειρίας του επισκέπτη. Η τριπλή διάσταση του έργου (υγεία-κοινωνική φροντίδα-τουρισμός) ενισχύει τον πολυτομεακό χαρακτήρα της Περιφερειακής Στρατηγικής και συμβάλλει στην έξυπνη αξιοποίηση των δεδομένων και των νέων τεχνολογιών. Η σκοπιμότητα της πράξης ενισχύεται περαιτέρω από: • την έλλειψη αντίστοιχων εργαλείων σε περιφερειακό επίπεδο, • την δυνατότητα μεγάλης γεωγραφικής κάλυψης, • τη συμβατότητα με τις ανάγκες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας, • τη δυνατότητα διαλειτουργικότητας με υφιστάμενα συστήματα (Κόκκινο Κουμπί, ΠΑΥΕΥΣ κ.ά.) • και την ευθυγράμμιση με διεθνείς και ευρωπαϊκές προσεγγίσεις ψηφιακής υγείας. Συνολικά, η πράξη αποτελεί μια ολοκληρωμένη, υψηλής προστιθέμενης αξίας παρέμβαση, που αντιμετωπίζει πραγματικές κοινωνικές και υγειονομικές προκλήσεις, προωθεί την ψηφιακή μετάβαση, ενισχύει την ανθεκτικότητα των υπηρεσιών υγείας και συμβάλλει στρατηγικά στη βιώσιμη ανάπτυξη της Περιφέρειας.
Προϋπολογισμός (Σύνολο δημόσια δαπάνης)	1.240.000 €
Πρόγραμμα χρηματοδότησης	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Ταμείο χρηματοδότησης	
Δικαιούχος Φορέας Λειτουργίας [Εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου, συμπληρώνεται ο Φορέας που αναλαμβάνει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Παρατίθεται συνοπτική τεκμηρίωση της εξασφάλισης των συνθηκών και απαιτήσεων παραγωγικής λειτουργίας/ συντήρησης/ εκμετάλλευσης του προτεινόμενου έργου (π.χ. διαμόρφωση δημοσίου κτιρίου για	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

πολιτιστική χρήση: νομική οντότητα/ μηχανισμός που αναλαμβάνει την λειτουργία του χώρου, διαθεσιμότητα προσωπικού κλπ). Τεκμηριώνεται αν ο Φορέας λειτουργίας θα έχει την ικανότητα και τους πόρους να λειτουργήσει το έργο και μετά το πέρας της στήριξης]	
Ωφελούμενοι/ ομάδες στόχοι	Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
Παρουσίαση Πράξης 4.1.2.	
Σύνδεση με Επενδυτική Προτεραιότητα/ ΕΣ και επιδιωκόμενα αποτελέσματα Προγράμματος	
Συμβατότητα με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 4.1.

Πίνακας 93: Χρονικός προγραμματισμός Δράσεων του Ειδικού Στόχου 4.1.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ				
Πράξη	Ημερομηνία δημοσίευσης	Ημερομηνία / ες Νομικής / ων Δέσμευσης / εων	Χρονική διάρκεια υλοποίησης	Ημερομηνία λήξης
Π.4.1.1.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029
Π.4.1.2.	1-2-2026	1-6-2026	2 χρόνια και 6 μήνες	31-12-2029

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

5.2.ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

Ειδικότερα για τις πράξεις της Στρατηγικής ΟΧΕ που προτείνονται για ένταξη στο Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2021 - 2027 δίνονται οι εξής πληροφορίες αναλυτικά:

- Ωριμότητα πράξης: Περιγραφή βαθμού ωριμότητας της πράξης, Στάδιο μελετών διοικητικών ενεργειών και αδειοδοτήσεων

- Αναλυτικό Χρονοδιάγραμμα: Προβλεπόμενη ημερομηνία δημοσίευσης προκήρυξης μελετών, Ημερομηνία διαγωνισμού, σύμβασης, διάρκεια εκπόνησης, ημερομηνία ολοκλήρωσης διοικητικών ενεργειών και αδειοδοτήσεων

Επίσης, συμπληρώνεται ο αιτούμενος προϋπολογισμός για τυχόν απαιτούμενες τεχνικές μελέτες ωριμότητας έργων. Ο συγκεκριμένος Π/Υ μπορεί να ανέρχεται μέχρι το 10% του Π/Υ επί της αιτούμενης επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης της πράξης.

Πίνακας 94: Ενέργειες ωρίμανσης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ

Ενέργειες ωρίμανσης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ				
Πράξη	Π/Υ Δ.Δ. πράξης (€)	Αιτούμενος Π/Υ τεχνικών μελετών ωριμότητας/υποέργο	Στάδιο εξέλιξης τεχνικών μελετών*	Στάδιο εξέλιξης άλλων διοικητικών ενεργειών**
1.1.1.	18.500.000		ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΦΑ+ΟΑ + ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΛΕΤΕΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2026
1.1.3.	4.500.000		ΕΤΟΙΜΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2026
2.1.1.	1.000.000		ΥΠΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2026
2.2.1	2.500.000.			ΕΤΟΙΜΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ
2.2.2	1.000.000		ΥΠΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΜΑΡΤΙΟΣ 2026
3.1.1.	1.000.000		ΥΠΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ	ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΙΟΥΝΙΟΣ 2026

Ενέργειες ωρίμανσης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ				
Πράξη	Π/Υ Δ.Δ. πράξης (€)	Αιτούμενος Π/Υ τεχνικών μελετών ωριμότητας/υποέργο	Στάδιο εξέλιξης τεχνικών μελετών*	Στάδιο εξέλιξης άλλων διοικητικών ενεργειών**
4.1.1.	2.000.000.		ΥΠΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΜΑΡΤΙΟΣ 2026
Γενικό σύνολο Π/Υ αιτούμενου από το Πρόγραμμα ΔΕ 2021 - 2027	30.500.000			
Σύνολο ΟΧΕ	56.080.000			

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

* Υποβάλλονται στο παράρτημα οι σχετικές αποφάσεις, όπως ενδεικτικά: έγκρισης μελετών εφαρμογής, οριστικών μελετών, τευχών δημοπράτησης

**Υποβάλλονται στο παράρτημα οι σχετικές αποφάσεις, όπως ενδεικτικά: αποφάσεων περιβαλλοντικής αδειοδότησης, εγκρίσεων λοιπών φορέων, οικοδομικής άδειας, απόκτησης γης, ή έγγραφα που αποδεικνύουν την εκκίνηση των σχετικών ενεργειών

Για το σύνολο των πράξεων παρουσιάζεται το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

5.3.ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΟΧΕ ΜΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΠΔΕ

Τεκμηριώνεται η συμπληρωματικότητα και η συνέργεια της Στρατηγικής ΟΧΕ και των παρεμβάσεών της, ώστε να εξασφαλίζονται πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος και στο αναπτυξιακό όραμα για την περιοχή και την Περιφέρεια ΠΔΕ. Δίνεται συνοπτικός Πίνακας της συνάφειας των πράξεων του ΟΧΕ με τη Στρατηγική της RIS3, τη Στρατηγική της ΟΧΕ τουρισμού-πολιτισμού πολιτισμού ή/ και το Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Σχέδιο Τουρισμού ΠΔΕ καθώς και με άλλα προγράμματα.

Πίνακας 95: Συνάφεια πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ με άλλες Στρατηγικές και Προγράμματα της ΠΔΕ.

Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Πράξη	Π/Υ (Δημόσια Δαπάνη, €)	Συνάφεια με RIS3 ΠΔΕ	Συνάφεια με ΟΧΕ τουρισμού- πολιτισμού /ή και Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Σχέδιο Τουρισμού ΠΔΕ	Συνάφεια με άλλα Προγράμματα
1.1.	1.1.1.	18.500.000	Μέτρια: Σχετίζεται με πράσινες και έξυπνες τεχνολογίες αστικού περιβάλλοντος (smart lighting, IoT για βιώσιμες πόλεις)	Ισχυρή: Ενισχύει τον αστικό τουρισμό και την ελκυστικότητα των πόλεων	LIFE (αστική βιοποικιλότητα), Horizon Europe (Nature-based solutions), Πράσινο Ταμείο
	1.1.2.	1.900.000	Ισχυρή: Ευθυγράμμιση με «Έξυπνες λύσεις για κοινωνική ένταξη και προσβασιμότητα»	Μέτρια: Ενισχύει τον κοινωνικά συμπεριληπτικό χαρακτήρα των τουριστικών περιοχών.	Erasmus+ και EKT+ (ένταξη ΑμεΑ, ESO4.6), Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ 2021-2030
	1.1.3.	4.500.000	Μέτρια: Εφαρμογή «έξυπνων» αισθητήρων και ενεργειακά αποδοτικών λύσεων	Έμμεση: Βελτιώνει την προσβασιμότητα προς πολιτιστικά και τουριστικά σημεία	CEF Transport, ΕΤΠΑ, Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Οδικής Ασφάλειας
	1.1.4.	5.000.000	Μέτρια: Χρήση πράσινων υλικών και ενεργειακής αποδοτικότητας	Ισχυρή: Ενισχύει τον αθλητικό και πολιτιστικό τουρισμό	Erasmus+ Sport, Εθνικό Σχέδιο Νεολαίας
	1.1.5.	6.000.000	Ισχυρή: Εντάσσεται στο πεδίο «Έξυπνες και Ενεργειακά Αποδοτικές Τεχνολογίες»	Έμμεση: Βελτιώνει την ασφάλεια και την εικόνα υποδομών	Horizon Europe (Smart Cities), ΕΤΠΑ (ενεργειακή αποδοτικότητα)
	1.1.6.	4.000.000	Ισχυρή: Ευθυγράμμιση με «Κλιματική Ανθεκτικότητα», αισθητήρες, big data, πρόβλεψη κινδύνων	Έμμεση: Θωράκιση περιβάλλοντος που στηρίζει τη βιωσιμότητα τουρισμού και πολιτισμού	LIFE Climate, Horizon Europe (Climate Resilience), EU Civil Protection Mechanism

Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Πράξη	Π/Υ (Δημόσια Δαπάνη, €)	Συνάφεια με RIS3 ΠΔΕ	Συνάφεια με ΟΧΕ τουρισμού- πολιτισμού /ή και Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Σχέδιο Τουρισμού ΠΔΕ	Συνάφεια με άλλα Προγράμματα
	1.1.7.	4.000.000	Μέτρια: Τεχνολογίες παρακολούθησης και επιχειρησιακής ετοιμότητας	Έμμεση: Προστατεύει μνημεία, υποδομές και τουριστικές περιοχές	RescEU, EU Civil Protection, Ταμείο Αλληλεγγύης
2.1	2.1.1.	1.000.000	Ισχυρή: Ψηφιακή τεκμηρίωση, δημιουργικές βιομηχανίες	Ισχυρή: Εμπίπτει άμεσα στον θεματικό άξονα πολιτισμού	Creative Europe, ΕΤΠΑ (πολιτιστικές υποδομές)
	2.1.2.	1.200.000	Μέτρια: Εφαρμογή έξυπνων συστημάτων φωτισμού και διαχείρισης ενέργειας	Ισχυρή: Ενισχύει τη σύνδεση πολιτισμού-χώρου-κοινού	ΕΤΠΑ (πολιτιστική αναζωογόνηση), Creative Europe
2.2.	2.2.1.	2.500.000.	Ισχυρή: Συνδέεται με τις «Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες»	Άμεση: Συμβάλλει στη διεθνή προβολή της πολιτιστικής ταυτότητας	Creative Europe, Interreg Ελλάδα-Ιταλία (πολιτιστικές διαδρομές)
	2.2.2.	1.000.000	Ισχυρή: Πρωθεί τη διασύνδεση πολιτισμού-τεχνολογίας (ψηφιακές εφαρμογές, AR/VR)	Ισχυρή: Βασικός άξονας πολιτιστικού τουρισμού	Interreg MED, Horizon Europe (Cultural Heritage & Digital Transition)
	2.2.3.	1.000.000	Ισχυρή: Ενδυναμώνει τις Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες της Περιφέρειας	Άμεση: Συμβάλλει στη δικτύωση πολιτιστικών θεσμών	Creative Europe, ΕΚΤ+ (πολιτιστική απασχόληση)
	2.2.4.	1.240.000	Ισχυρή: Διαπεριφερειακές δημιουργικές συνεργασίες,	Ισχυρή:	Interreg, Creative Europe, COSME / SMP (τουριστική καινοτομία)

Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Πράξη	Π/Υ (Δημόσια Δαπάνη, €)	Συνάφεια με RIS3 ΠΔΕ	Συνάφεια με ΟΧΕ τουρισμού- πολιτισμού /ή και Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Σχέδιο Τουρισμού ΠΔΕ	Συνάφεια με άλλα Προγράμματα
			ψηφιακό πολιτιστικό περιεχόμενο	Πρωθεί τριπολική τουριστική-πολιτιστική ανάπτυξη	
3.1.	3.1.1.	1.000.000	Ισχυρή: Πλήρης ευθυγράμμιση με «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα» στους τομείς Αγροδιατροφής, Ενέργειας και Πολιτισμού	Έμμεση: Ενισχύει τη βιωσιμότητα τοπικών οικονομιών σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος	ΕΠΑνΕΚ 2021-2027, Ταμείο Ανάκαμψης, InvestEU
4.1.	4.1.1.	2.000.000	Ισχυρή: Συνδέεται με τους άξονες Κοινωνικής Καινοτομίας, Πολιτισμού και Ψηφιακών Δεξιοτήτων της RIS3 ΠΔΕ. Ενσωματώνει σύγχρονες μεθόδους (VR, gamification, πολιτισμική δημιουργικότητα) και προάγει την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, στοιχείο-κλειδί της Έξυπνης Εξειδίκευσης.	Ισχυρή: Οι δράσεις πολιτισμού, συμμετοχής και ενδυνάμωσης ενισχύουν το πολιτιστικό οικοσύστημα, την κοινωνική συνοχή στις τουριστικές περιοχές και την ελκυστικότητα της ΠΔΕ ως “inclusive cultural destination”. Συμβάλλει στη διασύνδεση πολιτισμού- τοπικών κοινοτήτων- τουριστικού προϊόντος, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο Τουρισμού ΠΔΕ.	Erasmus+ Youth / Sport: ενδυνάμωση νέων, δημοκρατική συμμετοχή, πρόληψη εκφοβισμού. Creative Europe: πολιτιστική συμμετοχή και δημιουργικές δράσεις. Child Guarantee & EU Social Pillar: προστασία παιδιών και ευάλωτων ομάδων. Εθνικό Σχέδιο για τα Δικαιώματα του Παιδιού & Εθνική Στρατηγική Ισότητας: πρόληψη βίας, κοινωνική συνοχή.
	4.1.2.	1.240.000	Ισχυρή: Ψηφιακή μετάβαση, e-health, ανάλυση δεδομένων, έξυπνες υπηρεσίες	Έμμεση: Αναβαθμίζει ποιότητα ζωής και εμπειρία επισκεπτών/κατοίκων	EU4Health, Horizon Europe (Digital Health), Europe's Digital Decade

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Παρουσιάζεται η συμβολή των πράξεων ΟΧΕ που προτείνονται για ένταξη στο Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027 στους αντίστοιχους δείκτες εκροών και αποτελέσματος των Προτεραιοτήτων. Για κάθε Πράξη συμπληρώνονται όσες γραμμές απαιτούνται για την κάλυψη των σχετικών δεικτών.

Πίνακας 96: Συμβολή πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021 - 2027.

Πράξη	α/α Προτεραιότητας	Δείκτης στον οποίο συμβάλλει					Αναμενόμενα αποτελέσματα
		Κωδ.	Τίτλος	Είδος	Τιμή Στόχου (2025)	Τιμή Στόχου (2027)	
1.1.1.	5	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	Εκροών	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
		PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση εταιρικής σχέσης*	Αποτελεσμάτων	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
1.1.3.	3	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	Εκροών	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
		PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση εταιρικής σχέσης*	Αποτελεσμάτων	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη

Πράξη	α/α Προτεραιότητας	Δείκτης στον οποίο συμβάλλει					Αναμενόμενα αποτελέσματα
		Κωδ.	Τίτλος	Είδος	Τιμή Στόχου (2025)	Τιμή Στόχου (2027)	
2.1.1.	5	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	Εκροών	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
		PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση εταιρικής σχέσης*	Αποτελεσμάτων	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
2.2.1.	4 ^A	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	Εκροών	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
		PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση εταιρικής σχέσης*	Αποτελεσμάτων	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
2.2.2.	4A	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	Εκροών	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
		PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη	Αποτελεσμάτων	1	1	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη

Πράξη	α/α Προτεραιότητας	Δείκτης στον οποίο συμβάλλει					Αναμενόμενα αποτελέσματα
		Κωδ.	Τίτλος	Είδος	Τιμή Στόχου (2025)	Τιμή Στόχου (2027)	
			διαμόρφωση εταιρικής σχέσης*				
3.1.1.	3	RCO01	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	Εκροών		120	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
		RCO13	Αξία των ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών που αναπτύσσονται για τις επιχειρήσεις	Εκροών		20.000	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
		RCR03	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (MME) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών	Αποτελεσμάτων		120	Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη
4.1.1.	4B	PSO796	Αριθμός συνεχιζόμενων κοινωνικών δομών που υποστηρίζονται	Εκροών			Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη

Πράξη	α/α Προτεραιότητας	Δείκτης στον οποίο συμβάλλει					Αναμενόμενα αποτελέσματα
		Κωδ.	Τίτλος	Είδος	Τιμή Στόχου (2025)	Τιμή Στόχου (2027)	
		PSR796	Αριθμός επωφελουμένων των συνεχιζόμενων κοινωνικών δομών	Αποτελεσμάτων			Επίτευξη τιμής στόχου του δείκτη

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Στο Κεφάλαιο 6 αποτυπώνονται ο Προϋπολογισμός και οι Πηγές χρηματοδότησης του Σχεδίου Δράσης. Κατά την κατάρτιση του Χρηματοδοτικού Πίνακα, ειδικά ως προς το σκέλος που αφορά σε Ενδεικτικές Δράσεις που προτείνεται να χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-2027 λαμβάνεται υπόψη η διαθέσιμη κατανομή των πόρων, όπως αυτή αποτυπώνεται στη σχετική πρόσκληση της ΕΥΔ του Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας . Η ανάλυση των παραπάνω πραγματοποιείται ανά Προτεραιότητας/Αναπτυξιακό Στόχο, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης της χωρικής στρατηγικής, ως ακολούθως.

Πίνακας 97: Χρηματοδοτικός Πίνακας ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ						
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 1 - Αναβάθμιση των υποδομών και λειτουργιών στη βάση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής						
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 1.1 - Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ						
1.1.1.	Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων	18.500.000 €	ΝΑΙ	5	ΕΤΠΑ	
1.1.2.	Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ	1.900.000 €				ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
1.1.3.	Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους	4.000.000 €	ΝΑΙ	3	ΕΤΠΑ	ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ(500.000 €)
1.1.4.	Αθλητισμός για όλους	5.000.000 €				ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
1.1.5.	Ανάπτυξη Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο	6.000.000 €				ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ							
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης					
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα		ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
1.1.6.	Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων	4.000.000 €					ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
1.1.7.	Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών	4.000.000 €					ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 1.1.		43.900.000 €					
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 2 - Ανάδειξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του πολιτιστικού κεφαλαίου και των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας							
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.1 - Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ							
2.1.1.	Μουσείο Τύπου	1.000.000 €	ΝΑΙ	5		ΕΤΠΑ	

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ						
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
2.1.2.	Αναβάθμιση περιβάλλοντος χώρου "Σωσιπόλεις" και κατασκευή Μικρού Θεάτρου	1.200.000 €				ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
Σύνολο Ειδικού Στόχου 2.1.		2.200.000 €				
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.2 - Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ						
2.2.1.	Πολιτιστική Προβολή – Olympian Land Culture	2.500.000 €	ΝΑΙ	4Α	ΕΤΠΑ	
2.2.2.	Πολιτιστική Διαδρομή Έργων Καλών Τεχνών	1.400.000 €	ΝΑΙ	4Α	ΕΤΠΑ	
2.2.3.	Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού	1.000.000 €				ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ
2.2.4.	CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	1.240.000,00 €				ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ						
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
Σύνολο Ειδικού Στόχου 2.2.		6.140.000 €				
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 3 - Στήριξη της τοπικής οικονομίας						
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 3.1 - Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ						
3.1.1.	Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων	1.000.000 €	ΝΑΙ	1		
Σύνολο Ειδικού Στόχου 3.1.		1.000.000 €				
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 4 - Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών της ΠΔΕ						
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 4.1. - 4.1. Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ						
4.1.1.	Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ	2.000.000 €	ΝΑΙ	4Β	ΕΚΤ+	
4.1.2.	Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη	1.240.000 €				ΝΑΙ - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΠΔΕ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ανά Άξονα Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Δράση της ΟΧΕ						
Ενδεικτική Κατηγορία Δράσης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
α/α	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027	Προτεραιότητα	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
Σύνολο Ειδικού Στόχου 4.1.		3.240.000 €				
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΧΕ		56.080.000 €	30.000.000 €			26.080.000 €

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Στο Κεφάλαιο 7 γίνεται ανάλυση των πιθανών κινδύνων (π.χ. επιχειρησιακών, οικονομικών, νομικών, στελέχωσης, τεχνικών προβλημάτων, θεσμικών) που ενδέχεται να προκύψουν κατά την υλοποίηση της χωρικής στρατηγικής, καθώς και των μέτρων που προτείνονται να αναληφθούν προκειμένου αυτοί να περιορισθούν.

7.1.ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Ο ακόλουθος Πίνακας παρουσιάζει τη συνοπτική ανάλυση των δυνητικών κινδύνων που ενδέχεται να ανακύψουν κατά την υλοποίηση των ενδεικτικών δράσεων της ΟΧΕ τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», καθώς και των βασικών προκλήσεων που σχετίζονται με το σύστημα διακυβέρνησης της Στρατηγικής. Η προσέγγιση που υιοθετείται είναι προληπτική και διαχειριστική, εστιάζοντας σε κινδύνους χαμηλής και μεσαίας έντασης, οι οποίοι δεν επηρεάζουν τη συνολική βιωσιμότητα και σκοπιμότητα της Στρατηγικής. Η ανάλυση λαμβάνει υπόψη τον βαθμό ωριμότητας των δράσεων, τη θεσμική εμπειρία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και το προβλεπόμενο πλαίσιο παρακολούθησης και συντονισμού.

Πίνακας 98: Ανάλυση κινδύνων Ενδεικτικών Δράσεων της ΟΧΕ.

Ανάλυση Κινδύνων		
	Περιγραφή κινδύνων	Δράσεις που υπόκεινται στον κίνδυνο
Κίνδυνοι για την υλοποίηση των Δράσεων	1. Περιορισμένες χρονικές αποκλίσεις: Πιθανές μικρές αποκλίσεις στο χρονοδιάγραμμα λόγω πολυφασικού χαρακτήρα έργων ή αυξημένου συντονισμού, χωρίς ουσιαστική επίπτωση στην επίτευξη στόχων	1.1.1, 1.1.3, 1.1.5, 1.1.6, 2.1.2
	2. Αυξημένες τεχνικές απαιτήσεις: Ανάγκη εξειδικευμένου σχεδιασμού ή τεχνικής τεχνογνωσίας, ιδίως σε δράσεις ψηφιακού, τεχνολογικού ή καινοτόμου χαρακτήρα	1.1.5, 1.1.6, 4.1.2
	3. Τυπικοί κίνδυνοι δημοσίων συμβάσεων: Διαχειριστικοί κίνδυνοι που συνδέονται με διαγωνιστικές διαδικασίες, οι οποίοι αντιμετωπίζονται μέσω τυποποιημένων πρακτικών	1.1.5, 1.1.7, 3.1.1
	4. Διακύμανση συμμετοχής ωφελουμένων: Πιθανές διαφοροποιήσεις στο επίπεδο συμμετοχής πολιτών, φορέων ή επιχειρήσεων, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η	1.1.2, 1.1.4, 2.2.3, 3.1.1, 4.1.1

	υλοποίηση των δράσεων	
	5. Ανάγκη διασφάλισης λειτουργικής συνέχειας: Απαίτηση έγκαιρου σχεδιασμού για τη μετέπειτα λειτουργία, συντήρηση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων	2.1.1, 2.1.2, 2.2.4, 4.1.2
Κίνδυνοι για το Σύστημα Διακυβέρνησης	Περιγραφή κινδύνων	
	1. Συντονισμός πολλαπλών εμπλεκόμενων φορέων: Η πολυτομεακή φύση της ΟΧΕ απαιτεί αυξημένο επίπεδο συνεργασίας μεταξύ Περιφέρειας, Δήμων και λοιπών φορέων	
	2. Αυξημένες απαιτήσεις παρακολούθησης: Ο μεγάλος αριθμός επιμέρους δράσεων αυξάνει τον φόρτο παρακολούθησης και αναφορών	
	3. Προσαρμογή σε κανονιστικές επικαιροποιήσεις: Πιθανές τροποποιήσεις οδηγιών ή διαδικασιών στο πλαίσιο εφαρμογής του ΕΣΠΑ	
	4. Ανάγκη συστηματικής ροής πληροφόρησης: Απαιτείται συνεχής και έγκαιρη ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων μερών	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

7.2.ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ/ΕΡΓΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΑΘΜΟ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Στον κατωτέρω Πίνακα αποτυπώνεται η ιεράρχηση των ενδεικτικών δράσεων και έργων της ΟΧΕ ΠΔΕ 2021-2027 ως προς τον βαθμό κινδύνου υλοποίησής τους, με βάση ποιοτικά κριτήρια όπως η τεχνική πολυπλοκότητα, ο βαθμός θεσμικής ωρίμανσης, ο αριθμός των εμπλεκόμενων φορέων και η εμπειρία εφαρμογής αντίστοιχων παρεμβάσεων στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Η αξιολόγηση καταδεικνύει ότι το σύνολο των δράσεων κατατάσσεται σε κατηγορίες χαμηλού ή μεσαίου κινδύνου, γεγονός που επιβεβαιώνει τη ρεαλιστικότητα, την ετοιμότητα και τη διαχειριστική επάρκεια της προτεινόμενης χωρικής στρατηγικής.

Πίνακας 99: Ιεράρχηση Ενδεικτικών Δράσεων/Εργων της ΟΧΕ ως προς το βαθμό κινδύνου.

Ιεράρχηση Δράσεων/Εργων ως προς το βαθμό κινδύνου				
Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 1 - Αναβάθμιση των υποδομών και λειτουργιών στη βάση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής				
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 1.1 - Βελτίωση υποδομών και λειτουργιών με έμφαση στη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των πόλεων και οικισμών της ΠΔΕ				
α/α	Τίτλος Ενδεικτικής Δράσης/Εργου	Βαθμός Κινδύνου		
		Χαμηλός	Μεσαίος	Υψηλός
1.1.1.	Κατασκευή και Διαμόρφωση Αστικών Πάρκων			

1.1.2.	Δημιουργία και Βελτίωση Παιδικών Χαρών ΑμεΑ			
1.1.3.	Άρση της επικινδυνότητας σε κόμβους			
1.1.4.	Αθλητισμός για όλους			
1.1.5.	Ανάπτυξη Αυτόνομου Φωτισμού στο Οδικό Δίκτυο			
1.1.6.	Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου επιτήρησης, καταγραφής και αντιμετώπισης κλιματικών κινδύνων			
1.1.7.	Προμήθεια Εξοπλισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών			

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 2 - Ανάδειξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του πολιτιστικού κεφαλαίου και των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.1 - Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών της ΠΔΕ

α/α	Τίτλος Ενδεικτικής Δράσης/Εργου	Βαθμός Κινδύνου		
		Χαμηλός	Μεσαίος	Υψηλός
2.1.1.	Μουσείο Τύπου			
2.1.2.	Αναβάθμιση περιβάλλοντος χώρου "Σωσιπόλεις" και κατασκευή Μικρού Θεάτρου			

Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 2.2 - Ανάδειξη, προβολή και ενίσχυση του πολιτιστικού αποθέματος και των δημιουργικών φορέων της ΠΔΕ

α/α	Τίτλος Ενδεικτικής Δράσης/Εργου	Βαθμός Κινδύνου		
		Χαμηλός	Μεσαίος	Υψηλός
2.2.1.	Πολιτιστική Προβολή – Olympian Land Culture			
2.2.2.	Πολιτιστική Διαδρομή Έργων Καλών Τεχνών			
2.2.3.	Ενίσχυση Φορέων Πολιτισμού			

2.2.4.	CREATIVE TRIANGLE: Δίκτυο τουριστικής & πολιτιστικής ανάπτυξης τριών πόλων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας			

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 3 - Στήριξη της τοπικής οικονομίας**Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 3.1 - Ενίσχυση της πράσινης, καινοτόμου και ανθεκτικής επιχειρηματικότητας στην ΠΔΕ**

α/α	Τίτλος Ενδεικτικής Δράσης/Εργου	Βαθμός Κινδύνου		
		Χαμηλός	Μεσαίος	Υψηλός
3.1.1.	Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων σε Τομείς Αιχμής σε Οικισμούς κάτω των 1.000 κατοίκων			

Άξονας Στρατηγικής ΟΧΕ 4 - Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών της ΠΔΕ**Ειδικός Στόχος ΟΧΕ 4.1. - 4.1. Αναβάθμιση μηχανισμών και υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης, ένταξης και συμμετοχής των πολιτών στην ΠΔΕ**

α/α	Τίτλος Ενδεικτικής Δράσης/Εργου	Βαθμός Κινδύνου		
		Χαμηλός	Μεσαίος	Υψηλός
4.1.1.	Καινοτόμες δράσεις κοινωνικής ανάπτυξης στην ΠΔΕ			
4.1.2.	Περιφερειακός Ψηφιακός Σύμβουλος Υγείας του Πολίτη			

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

7.3.ΒΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Ακολουθεί Πίνακας που παρουσιάζει τα βασικά βήματα και τα προτεινόμενα μέτρα περιορισμού των αναγνωρισμένων κινδύνων, τόσο σε επίπεδο υλοποίησης των δράσεων όσο και σε επίπεδο συστήματος διακυβέρνησης της ΟΧΕ ΠΔΕ. Τα μέτρα αυτά εστιάζουν στην πρόληψη, στην έγκαιρη παρέμβαση και στη συνεχή παρακολούθηση της προόδου, αξιοποιώντας θεσμοθετημένες διαδικασίες, την εμπειρία της Περιφέρειας και την ενεργοποίηση της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης. Η συστηματική εφαρμογή των βημάτων αυτών διασφαλίζει τον αποτελεσματικό έλεγχο των κινδύνων και την απρόσκοπτη υλοποίηση της Στρατηγικής.

Πίνακας 100: Ιεράρχηση Ενδεικτικών Δράσεων/Έργων της ΟΧΕ ως προς το βαθμό κινδύνου.

Βήματα περιορισμού των κινδύνων		
Κίνδυνοι για την υλοποίηση των Δράσεων	Βήματα περιορισμού των κινδύνων	Δράσεις που αντιμετωπίζονται
	1. Περιορισμένες χρονικές αποκλίσεις: Ρεαλιστικός προγραμματισμός, φάσεις υλοποίησης, τακτική παρακολούθηση οροσέμων	Όλες οι Δράσεις
	2. Αυξημένες τεχνικές απαιτήσεις: Αξιοποίηση εξειδικευμένων συμβούλων, χρήση πρότυπων τεχνικών προδιαγραφών	1.1.5, 1.1.6, 4.1.2
	3. Διαχειριστικοί κίνδυνοι συμβάσεων: Τυποποίηση τευχών, εμπειρία ΠΔΕ σε δημόσιες συμβάσεις, συνεργασία με ΕΥΔ	1.1.7, 3.1.1
	4. Διακύμανση συμμετοχής ωφελουμένων: Στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης, τεχνική υποστήριξη και ενεργοποίηση τοπικών φορέων	1.1.2, 1.1.4, 2.2.3, 4.1.1
	5. Λειτουργική βιωσιμότητα: Έγκαιρος ορισμός Φορέα Λειτουργίας, πρόβλεψη πόρων και διαδικασιών συντήρησης	2.1.1, 2.1.2, 2.2.4, 4.1.2
Κίνδυνοι για το Σύστημα Διακυβέρνησης	Βήματα περιορισμού των κινδύνων	
	1. Συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων: Ενεργοποίηση και τακτικές συνεδριάσεις της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης	
	2. Αυξημένες απαιτήσεις παρακολούθησης: Χρήση ψηφιακών εργαλείων παρακολούθησης και τυποποιημένων αναφορών	
	3. Κανονιστικές προσαρμογές: Συνεχής συνεργασία με την ΕΥΔ και έγκαιρη ενσωμάτωση οδηγιών	
	4. Ροή πληροφόρησης: Καθιέρωση σταθερών μηχανισμών επικοινωνίας και αναφορών	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Στο Κεφάλαιο 8 απαιτείται η παρουσίαση του συνόλου των ενεργειών διαβούλευσης με τους Φορείς ή/και Ομάδες Στόχου, με σκοπό τον καθορισμό της χωρικής στρατηγικής και την ανάλυση του Σχεδίου Δράσης.

8.1.ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Η διαβούλευση με τους φορείς και τους πολίτες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτελεί μια πολύ ουσιαστική παράμετρο για την εκπόνηση και την υλοποίηση μιας επιτυχημένης Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ). Οι διαδικασίες διαβούλευσης αποτελούν τμήμα της εκπόνησης του Σχεδίου Δράσης και βασίζονται στους Στόχους και τους Άξονες Προτεραιότητάς του. Σε αυτό το πλαίσιο, η επιλογή και ιεράρχηση των Πράξεων καθορίζεται από έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό, που λαμβάνει υπόψιν του τις ανάγκες και τις αναπτυξιακές προοπτικές της Περιφέρειας, καθώς και τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης. Παράλληλα, οι διαδικασίες διαβούλευσης διασφαλίζουν τη συμμετοχικότητα, τη διαφάνεια και την κοινωνική νομιμοποίηση της Στρατηγικής, ενισχύοντας την αποδοχή και τη βιωσιμότητα των προτεινόμενων παρεμβάσεων σε βάθος χρόνου.

Οι διαδικασίες διαβούλευσης έχουν συνήθως δύο μορφές, μια εσωτερική και μια εξωτερική. Πιο αναλυτικά:

A. Εσωτερική Διαβούλευση

Η εσωτερική διαβούλευση περιγράφει τον ουσιαστικό συν-σχεδιασμό της Στρατηγικής με τις υπηρεσίες της ΠΔΕ. Η εσωτερική διαβούλευση βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης μέσα από τη συνεργασία της Περιφέρειας και των Υπηρεσιών της διαμορφώνοντας το Όραμα, τους Άξονες Προτεραιότητας και το συνολικό Σχέδιο Δράσης της ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ΠΠ 2021-2027.

Στόχος της εσωτερικής διαβούλευσης είναι να αξιοποιήσει τις προτάσεις που απορρέουν από τις γνώσεις και την εμπειρία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών των αρμόδιων Τοπικών Αρχών που αποτελούν το εταιρικό σχήμα της Στρατηγικής, ανάλογα με την ωριμότητα και τη σχέση τους με τους αντίστοιχους Άξονες Προτεραιότητας. Επιπλέον, στόχο αποτελεί η αξιολόγηση και η ιεράρχηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων σε ένα ενιαίο προγραμματικό στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό, όπως επίσης και η ένταξη αυτών των παρεμβάσεων στο χρηματοδοτικό πλαίσιο.

Η εσωτερική διαβούλευση της ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2027 έχει ολοκληρωθεί μέσα από τη συνεργασία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των Υπηρεσιών της. Μέσω των διαβουλεύσεων, διαμορφώθηκε το Όραμα, οι Άξονες Προτεραιότητας και το τελικό Σχέδιο Δράσης της Στρατηγικής ΟΧΕ. Τα αποτελέσματα της εσωτερικής διαβούλευσης ενσωματώθηκαν συνθετικά στον τελικό σχεδιασμό της Στρατηγικής, συμβάλλοντας στην

ενίσχυση της συνοχής, της ρεαλιστικότητας και της επιχειρησιακής ωριμότητας των επιλεγμένων Πράξεων.

Β. Εξωτερική Διαβούλευση

Στόχος της εξωτερικής διαβούλευσης είναι να κάνει την τοπική κοινωνία συμμετοχο στην αναπτυξιακή διαδικασία για τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη. Να καταγράψει τα προβλήματα και τις ανάγκες, καθώς και τις προτάσεις, τόσο των φορέων της Περιφέρειας, όσο και των ίδιων των κατοίκων και στη συνέχεια να συλλέξει και να αξιολογήσει πιθανές προτάσεις για δράσεις και έργα.

Βασικό εργαλείο για τη διεξαγωγή της ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης και τη διαμόρφωση ισχυρής εταιρικής σχέσης με τους πολίτες, τους τοπικούς οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, αποτελεί η υποβολή γραπτών προτάσεων. Μέσω των εν λόγω προτάσεων είναι εφικτή η εισροή και αξιοποίηση στοχευμένης πληροφορίας και αξιολογικών κρίσεων επί των προτεραιοτήτων της Στρατηγικής, εκ μέρους του κοινού.

Η ΠΔΕ, η οποία αποτελεί τον Χωρικό Φορέα της παρούσας Στρατηγικής, προωθεί την από κοινού ενεργό συμμετοχή των κατοίκων και των φορέων στο έργο της, καθώς και τη διαφάνεια των διαδικασιών της. Για το λόγο αυτό, η ΠΔΕ προωθεί στην επίσημη ηλεκτρονική ιστοσελίδα της (λήμμα: ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ) τη Συνοπτική Παρουσίαση της Στρατηγικής της Θεματικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) ΠΔΕ 2021–2027⁵², ως βασικό εργαλείο διάχυσης, ενημέρωσης και προώθησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Δυτικής Ελλάδας.

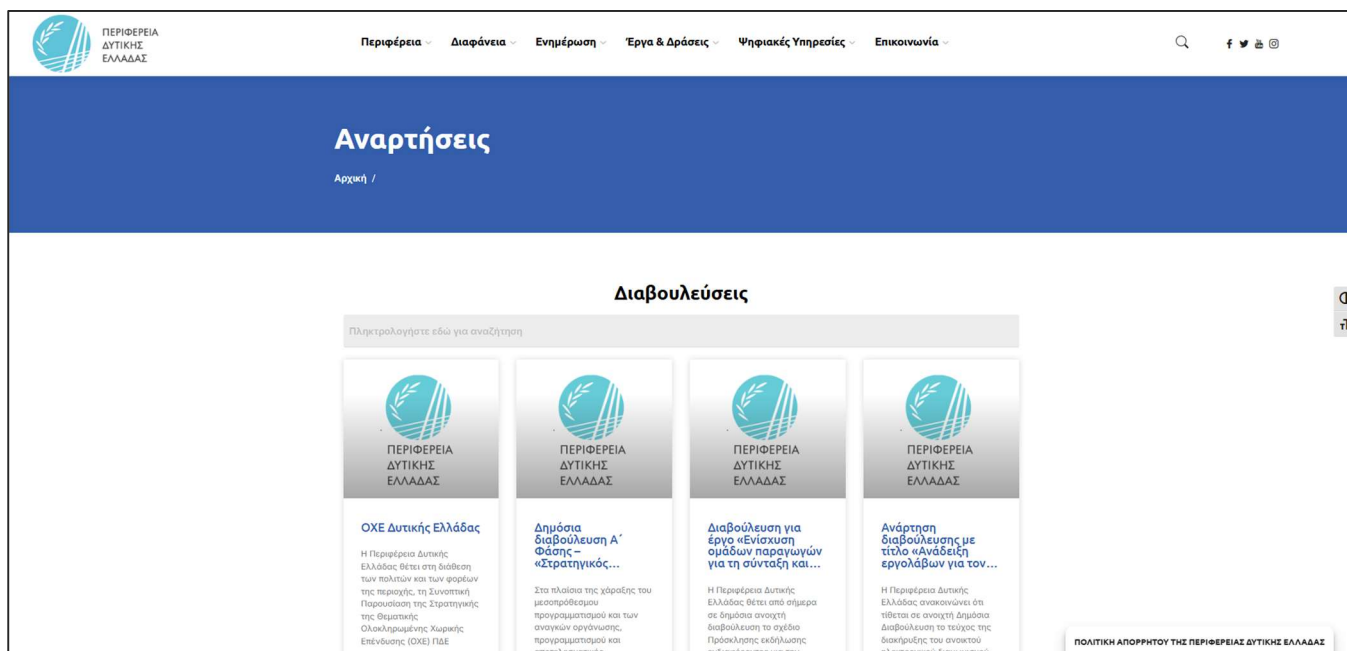
Η Συνοπτική Παρουσίαση της Στρατηγικής ΟΧΕ ΠΔΕ 2021–2027 έχει αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα της ΠΔΕ⁵³, με σκοπό την άμεση ανταπόκριση των ενδιαφερόμενων κατοίκων/φορέων και την ενεργή συμμετοχή τους στη δημόσια διαβούλευση, που προβλέπεται στο πλαίσιο του σχεδιασμού της ΟΧΕ. Όλοι οι όροι και οι αρχές διαφάνειας τηρήθηκαν βάσει της σχετικής νομοθεσίας, κατά την υλοποίηση της δημόσιας διαβούλευσης. Η διαδικασία της εξωτερικής διαβούλευσης υλοποιήθηκε σε πλήρη ευθυγράμμιση με την αρχή της εταιρικής σχέσης και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, όπως αυτές προβλέπονται στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής 2021–2027.

Συνολικά, οι διαδικασίες διαβούλευσης αποτέλεσαν κρίσιμο εργαλείο συμμετοχικού σχεδιασμού για τη Στρατηγική ΟΧΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός συνεκτικού, ρεαλιστικού και κοινωνικά αποδεκτού Σχεδίου Δράσης, το οποίο ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες και τις αναπτυξιακές προοπτικές της Περιφέρειας.

⁵²

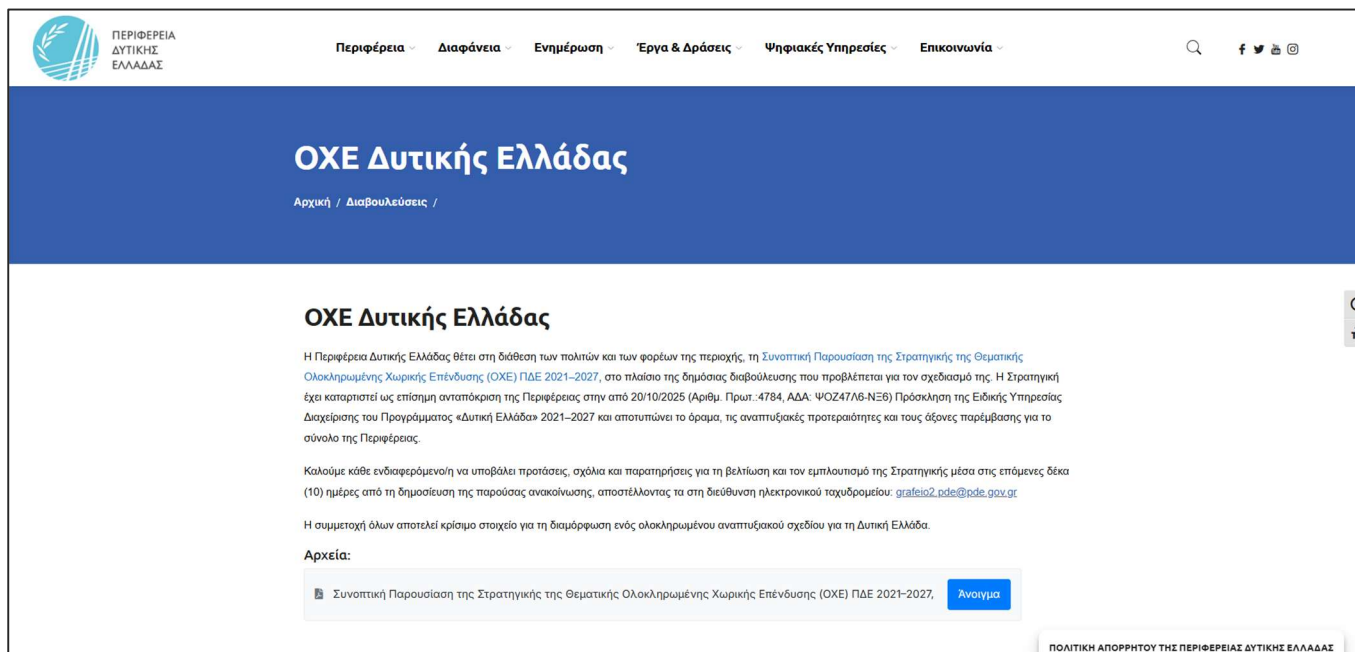
https://pde.gov.gr/wp-content/uploads/anartisis/files/%CE%98%CE%B5%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%9F%CE%A7%CE%95_%CE%A0%CE%94%CE%95.pdf

⁵³ <https://pde.gov.gr/el/>

Εικόνα 8: Στιγμιότυπο από την επίσημη ιστοσελίδα της ΠΔΕ (1).

Πηγή: <https://pde.gov.gr/el/diavouleyseis/>

Εικόνα 9: Στιγμιότυπο από την επίσημη ιστοσελίδα της ΠΔΕ(2).

Πηγή: <https://pde.gov.gr/el/diavouleyseis/%ce%bf%cf%87%ce%b5-%ce%b4%cf%85%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82-%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%ac%ce%b4%ce%b1%cf%82/>

Ακολουθεί σχετικός Πίνακας που συνοψίζει τις βασικές πληροφορίες των ενεργειών διαβούλευσης της ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας».

Πίνακας 101: Ενέργειες διαβούλευσης της ΟΧΕ.

Ενέργειες Διαβούλευσης 1: Εσωτερικός συν-σχεδιασμός Στρατηγικής ΟΧΕ			
Είδος ενέργειας		Υπηρεσιακές συσκέψεις / τεχνικές συναντήσεις εργασίας	
Ημερομηνία διεξαγωγής		Κατά την περίοδο εκπόνησης της Στρατηγικής ΟΧΕ 2021–2027	
Φορείς που συμμετείχαν			
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αρμόδιες Υπηρεσίες ΠΔΕ, Τοπικές Αρχές του εταιρικού σχήματος			
Ομάδα/ες στόχος	Στελέχη Περιφέρειας και εμπλεκόμενων Υπηρεσιών	Αριθμός συμμετεχόντων	Δεν εφαρμόζεται (εσωτερική διαδικασία)
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα: Διαμόρφωση Οράματος, Άξονων Προτεραιότητας και Σχεδίου Δράσης. Ιεράρχηση και ωρίμανση Πράξεων και ενσωμάτωσή τους σε ενιαίο στρατηγικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο.			
Ενέργειες Διαβούλευσης 2: Ανοικτή δημόσια διαβούλευση Στρατηγικής ΟΧΕ			
Είδος ενέργειας		Ανοικτή δημόσια διαβούλευση μέσω υποβολής γραπτών προτάσεων	
Ημερομηνία διεξαγωγής		Κατά το στάδιο σχεδιασμού της Στρατηγικής ΟΧΕ	
Φορείς που συμμετείχαν			
Πολίτες, τοπικοί οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, φορείς της Περιφέρειας			
Ομάδα/ες στόχος	Τοπική κοινωνία της ΠΔΕ (Φορείς & πολίτες)	Αριθμός συμμετεχόντων	Δεν προσδιορίζεται
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα: Καταγραφή αναγκών, προβλημάτων και προτάσεων. Εισροή στοχευμένης πληροφορίας και αξιολογικών κρίσεων επί των προτεραιοτήτων της Στρατηγικής.			
Ενέργειες Διαβούλευσης 3: Ανάρτηση Συνοπτικής Παρουσίασης Στρατηγικής ΟΧΕ			
Είδος ενέργειας		Ηλεκτρονική διαβούλευση / ψηφιακή διάχυση πληροφορίας	
Ημερομηνία διεξαγωγής		Κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης	
Φορείς που συμμετείχαν			
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (Χωρικός Φορέας), ενδιαφερόμενοι πολίτες και φορείς			

Ομάδα/ες στόχος	Τοπική κοινωνία της ΠΔΕ (Φορείς & πολίτες)	Αριθμός συμμετεχόντων	Δεν προσδιορίζεται
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα: Ενίσχυση διαφάνειας, ενημέρωσης και ενεργού συμμετοχής. Υποστήριξη της αρχής της εταιρικής σχέσης και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.			

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9.ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

Στο Κεφάλαιο 9 περιγράφονται αναλυτικά τα μέτρα δημοσιότητας που θα υλοποιηθούν, αναφορικά με την Στρατηγική της ΟΧΕ. Η καλή προβολή ενός στρατηγικού σχεδίου ΟΧΕ, μέσω των δράσεων επικοινωνίας συμβάλλει αποτελεσματικά στην καλή του διαχείριση. Ο κατάλληλος σχεδιασμός των δράσεων επικοινωνίας σημαίνει ότι οι εν δυνάμει δικαιούχοι του προγράμματος έχουν πληροφορηθεί για τις δυνατότητες υλοποίησης των έργων τους μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή καθώς και το ευρύ κοινό για την τυχόν έμμεση ή άμεση συμμετοχή του και ενημέρωσή του σε αυτό.

Ο Στρατηγικός/ Χωρικός φορέας προτείνεται να δημιουργήσει ξεχωριστό λογότυπο/σήμα για την στρατηγική ΟΧΕ.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχημένη υλοποίηση ενός στρατηγικού σχεδίου ΟΧΕ ή ΟΧΕ/ΒΑΑ αποτελεί η:

- Δημιουργία λογότυπου/σήματος για την στρατηγική.
- Δημιουργία ιστοσελίδας για την προβολή του στρατηγικού σχεδίου
- Δημιουργία λογαριασμών στα social media
- Εκτενής δημοσιότητά του, η οποία συμβάλλει στην ανάδειξη του ενεργού ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τη χρηματοδότηση των παρεμβάσεων μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων και την προβολή της προστιθέμενης αξίας της κοινοτικής συμμετοχής .
- Πληροφόρηση των πολιτών για τις παρεμβάσεις του στρατηγικού σχεδίου ΟΧΕ – ΒΑΑ με έμφαση στις επιμέρους ενέργειές του και τη φύση τους.
- Αύξηση της αναγνωρισιμότητας του στρατηγικού σχεδίου από την κοινή γνώμη.
- Διασφάλιση της διαφάνειας, όσον αφορά την υλοποίηση των σχεδίων

Υποχρεωτικά Στοιχεία Δημοσιότητας του Στρατηγικού Σχεδίου ΟΧΕ

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 ο οποίος αναφέρεται στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 και στη δημοσιότητα των δράσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιό της, οι υποχρεώσεις πληροφόρησης για τις οποίες είναι υπεύθυνος ο Δικαιούχος, είναι οι εξής:

A. Με την έγκριση της στρατηγικής και πριν την έναρξη της

- Συνδυασμένη διενέργεια εκδηλώσεων ενημέρωσης των πολιτών για τη σκοπιμότητα της στρατηγικής σε όλα τα κομβικά σημεία της παρέμβασης
- Ανάρτηση πινακίδων πληροφόρησης σε επιλεγμένα σημεία για την ορθή πληροφόρηση των πολιτών
- Έντυπο ενημερωτικό υλικό που θα χορηγείται στους πολίτες για τις πράξεις που θα υλοποιηθούν και για τα οφέλη που θα προκύψουν από αυτές

- ο Ορισμός υπεύθυνου επικοινωνίας του στρατηγικού φορέα που θα συνεργάζεται με τον υπεύθυνο επικοινωνίας της ΕΥΔ/ΠΔΕ για τις δράσεις δημοσιότητας

Β. Κατά την υλοποίηση

- ο Έντυπο υλικό που θα χορηγείται στους πολίτες για την εξέλιξη των πράξεων που υλοποιούνται και για τα οφέλη που προκύπτουν από αυτές
- ο Ανάρτηση κατασκευαστικών πινακίδων πληροφόρησης στα σημεία υλοποίησης κάθε πράξης (εύκολα ορατό από το κοινό όπως η είσοδος σε ένα κτίριο) η οποία θα περιλαμβάνει:
 1. το όνομα της πράξης
 2. τη χρηματοδοτική συνδρομή από την Ευρωπαϊκή Ένωση
 3. το σήμα του ΕΣΠΑ 2021-2027
 4. αναφορά στο αντίστοιχο Πρόγραμμα
 5. αναφορά στο αντίστοιχο στρατηγικό σχέδιο
 6. το έμβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διαρθρωτικό Ταμείο (π.χ. ΕΤΠΑ, ΕΚΤ).
- ο **Δημιουργία ιστοσελίδας για την προβολή του στρατηγικού σχεδίου και των πράξεων.** Σε περίπτωση που ο δικαιούχος διαθέτει ιστότοπο, δημιουργία ειδικής σελίδας για τις πράξεις αυτές με πληροφορίες, επικοινωνία με το κοινό/ προτάσεις – παράπονα / παρατηρήσεις.
- ο Διενέργεια εκδηλώσεων ενημέρωσης των πολιτών – δυνητικών ωφελουμένων (ημερίδες, σεμινάρια, κ.λ.π.) για τη σκοπιμότητα των πράξεων. Στο χώρο διεξαγωγής θα πρέπει να υπάρχει αναρτημένη πινακίδα ή αφίσα πληροφόρησης, η οποία να αναφέρει τις πράξεις, το φορέα χρηματοδότησής και όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία και λογότυπα δημοσιότητας. Όλα τα έγγραφα που θα αφορούν στην εκδήλωση, όπως έντυπα πληροφόρησης, πιστοποιητικά συμμετοχής, κ.λ.π., θα πρέπει επίσης να φέρουν τα υποχρεωτικά λογότυπα δημοσιότητας.
- ο Για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+ και κατά περίπτωση για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ ή το Ταμείο Συνοχής, ο δικαιούχος εξασφαλίζει ότι οι συμμετέχοντες στην πράξη έχουν ενημερωθεί γι' αυτή τη χρηματοδότηση.

Γ. Μετά την ολοκλήρωση

- ο Ανάρτηση αναμνηστικών πινακίδων σε επιλεγμένα σημεία των πράξεων σε συνεννόηση με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης.
- ο Επίσης προτείνεται η οργάνωση εκδήλωσης ολοκλήρωσης του Στρατηγικού Σχεδίου ΟΧΕ – ΒΑΑ συνδυασμένο με δημιουργία βίντεο αποτύπωσης του το οποίο μπορεί να συμπεριλαμβάνει σχόλια από ωφελούμενους / ευρύ κοινό για τα οφέλη όλων των παρεμβάσεων στην περιοχή.

Επικοινωνιακό Σχέδιο

Το Επικοινωνιακό Σχέδιο της ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ΠΠ 2021-2027» λαμβάνει υπόψη τον Κανονισμό (ΕΕ) 1060/2021 και την πιο πρόσφατη επικαιροποίησή του που πραγματοποιήθηκε στις 30.06.2024⁵⁴ καθώς και τον Οδηγό Επικοινωνίας του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Σε αυτήν την Ενότητα, παρατίθενται αναλυτικά οι ενέργειες Δημοσιότητας – Επικοινωνίας της Στρατηγικής και των Δράσεων/Πράξεων αυτής. Πρόκειται για την περιγραφή Δράσεων για τη δημοσιοποίηση του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της διάδοσης των αποτελεσμάτων της Στρατηγικής ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Οι Δράσεις θα περιγράφονται και θα καταγράφονται τα μέσα για την υλοποίηση του Σχεδίου, οι διαδικασίες που θα ακολουθηθούν, καθώς και ο ενδεικτικός προϋπολογισμός. Απαιτείται η κάλυψη των εξής προϋποθέσεων:

- Στοχευμένη επικοινωνία και πληροφόρηση του συνόλου των Ομάδων Στόχου και δικαιούχων της Στρατηγικής
- Αξιοποίηση έντυπων και ψηφιακών εργαλείων ενημέρωσης και επικοινωνίας
- Ενέργειες που δίνουν έμφαση στη διάδραση με το κοινό των Ομάδων Στόχου και τους δικαιούχους
- Ένταξη της διάστασης της αναπηρίας και προσβασιμότητας των ΑμεΑ στο επικοινωνιακό σχέδιο
- Πληρότητα και σαφήνεια του προτεινόμενου επικοινωνιακού σχεδίου

Η Στρατηγική Επικοινωνίας και Προβολής της Χωρικής αρχής της ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, για τη δημοσιότητα και επικοινωνία των δράσεων της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) που συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027, λαμβάνει υπόψη τον Κανονισμό Κοινών Διατάξεων COM(2018) 375, τα άρθρα 17(3), 35-37 και 41-45, καθώς και τις Οδηγίες που δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Εθνική Αρχή Συντονισμού, αλλά και την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή δράσεων Πληροφόρησης και Δημοσιότητας που υλοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο στο πλαίσιο του ΕΠ «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2014-2020.

Η **Στρατηγική Επικοινωνίας** στοχεύει στη δημιουργία σαφούς εικόνας για τις υλοποιούμενες δράσεις, τις ευκαιρίες συμμετοχής και τις θετικές επιπτώσεις που δημιουργούν. Επιπλέον, καθορίζει τον τρόπο και τα μέσα προβολής ώστε να αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύνολο δραστηριοτήτων που αντιστοιχίζονται με τους Άξονες Στρατηγικής της ΟΧΕ της Χωρικής Αρχής και το κοινό στο οποίο απευθύνεται.

Βασικός στόχος της Στρατηγικής Επικοινωνίας είναι η ανάδειξη και προβολή της συμβολής των αποτελεσμάτων και της προστιθέμενης αξίας των Στόχων Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Προτεραιοτήτων του Περιφερειακού Προγράμματος της Δυτικής Ελλάδας

⁵⁴ Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1060>

που επιτυγχάνονται μέσω της υλοποίησης της προτεινόμενης ΟΧΕ, με κεντρικό σημείο αναφοράς την ενεργοποίηση των πολιτών κατά την εφαρμογή του. Οι ειδικοί στόχοι Επικοινωνίας είναι:

- ο Έγκυρη/άμεση ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων για τις ευκαιρίες και διαδικασίες χρηματοδότησης,
- ο Ενημέρωση του κοινού για τα επιτεύγματα της Πολιτικής Συνοχής μέσω του Προγράμματος και των ΕΔΕΤ,
- ο Σύνδεση του Προγράμματος με τις επιμέρους Ευρωπαϊκές, Εθνικές και Περιφερειακές Στρατηγικές,
- ο Διασφάλιση της μέγιστης διαφάνειας ως προς τη διαχείριση/υλοποίηση του ΠΠ και της εμπιστοσύνης στις ευκαιρίες που παρέχει η Ε.Ε.,
- ο Υποστήριξη των Δικαιούχων ώστε να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά τις δράσεις τους με βάση τα προαπαιτούμενα των Κανονισμών.

Κοινό Στόχο

Με βάση τη γνώση και την εμπειρία που έχει σωρευθεί από την υλοποίηση Στρατηγικών Επικοινωνίας κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, παρουσιάζεται παρακάτω μία κατηγοριοποίηση των ομάδων κοινού, με μία στρατηγική προσέγγιση των μέσων/μέτρων και μεθόδων επικοινωνίας ανά κατηγορία κοινού και ανά κατηγορία παρεμβάσεων του Προγράμματος:

ο Δυνητικοί Δικαιούχοι & Δικαιούχοι:

Η Χωρική αρχή με την υποστήριξη της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης, εξασφαλίζει την ευρεία διάδοση στους δυνητικούς δικαιούχους και σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της ΟΧΕ, των στόχων και των ευκαιριών χρηματοδότησης που προσφέρει η χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα με αναλυτικά στοιχεία της χρηματοδοτικής συνδρομής από τα οικεία Ταμεία.

Σε ό,τι αφορά τους δικαιούχους, η Χωρική αρχή τους ενημερώνει ότι η αποδοχή χρηματοδότησης συνιστά αποδοχή της εγγραφής τους στον κατάλογο των πράξεων που δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 49, παρ. 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1060/2021. Επιπλέον, υποστηρίζει τους δικαιούχους στην τήρηση των υποχρεώσεών τους για την ενημέρωση και επικοινωνία, την έγκαιρη και σωστή υλοποίηση των πράξεων.

Οι Δυνητικοί Δικαιούχοι & Δικαιούχοι είναι οι εξής:

1. Η Περιφέρεια και Εποπτευόμενοι φορείς της Περιφέρειας
2. Ο Αναπτυξιακός Οργανισμός της Περιφέρειας
3. Οργανισμοί του Δημοσίου (ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ)

4. Οικονομικοί & Κοινωνικοί Εταίροι (επιμελητήρια, κλαδικοί φορείς, επαγγελματικές ενώσεις, κ.ά.)

ο **Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες**

Οι δράσεις ΕΚΤ+ παρουσιάζουν ιδιαιτερότητα της άμεσης σύνδεσης της αποτελεσματικότητας της επικοινωνίας με την αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση των παρεμβάσεων. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δράσεων του ΕΚΤ+ επιτάσσουν έναν ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα στις ενέργειες επικοινωνίας που τις συνοδεύουν καθώς έχουν άμεσο και προσωπικό αντίκτυπο στη ζωή των πολιτών. Αφορούν στις ειδικές ομάδες κοινού όπως κοινωνικά ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, μακροχρόνια άνεργοι, άστεγοι, ΑμεΑ κ.α.

ο **Ευρύ κοινό**

Η Χωρική αρχή με την υποστήριξη της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης μεριμνά για την ισότιμη πρόσβαση των πολιτών στην ενημέρωση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Προγράμματος αλλά και στη δημοσιοποίηση του τρόπου με τον οποίο επενδύονται οι δημοσιονομικοί πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το κοινό-στόχος αφορά στους πολίτες των δύο Δήμων, αλλά και της Περιφέρειας.

Τα μέσα διάδοσης και ενημέρωσης των κοινών στόχων είναι τα ΜΜΕ, οι Διαμορφωτές Κοινής Γνώμης στο διαδίκτυο και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (bloggers, αρθρογράφοι, influencers), καθώς επίσης και τα επικοινωνιακά εργαλεία φορέων (αναπτυξιακών, οικονομικών, κοινωνικών). Για την μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων επικοινωνίας, οι στόχοι και οι τρόποι επικοινωνίας θα διαμορφώνονται ανάλογα με το στοχοθετούμενο – κάθε φορά- κοινό.

Επιλογή Μέσων Επικοινωνίας

Τα βασικά μέσα επικοινωνίας που προγραμματίζεται να αξιοποιηθούν κατά την εφαρμογή της Επικοινωνιακής Στρατηγικής προκειμένου να δημοσιοποιηθούν ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η διάδοση των αποτελεσμάτων της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της Χωρικής αρχής είναι τα παρακάτω:

Internet/Ιστοσελίδα

Το διαδίκτυο αποτελεί το βασικό επικοινωνιακό εργαλείο. Για τους δικαιούχους αποτελεί το βασικό αγωγό παροχής πληροφορίας, υποδειγμάτων και οδηγιών, ενώ για τους δυνητικούς δικαιούχους αποτελεί εύκολη και γρήγορη μέθοδο παροχής «χρηστικής» πληροφόρησης με στόχο την αξιοποίηση των χρηματοδοτικών ευκαιριών που προσφέρει η ΟΧΕ. Για τους κατοίκους της περιοχής μελέτης, τις ειδικές ομάδες πληθυσμού και τις επιχειρήσεις αποτελεί την έγκαιρη και έγκυρη πηγή πληροφόρησης σχετικά με τις ευκαιρίες που τους δίνονται από ΟΧΕ για χρηματοδότηση, την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε ειδικές ανάγκες τους, καθώς και για τις αναπτυξιακές δράσεις. Επιπλέον, για το ευρύ κοινό, αποτελεί αποτελεσματικό

μέσο ενημέρωσης για την πορεία υλοποίησης της ΟΧΕ. Παράλληλα δε αποτελεί σημαντική πηγή άντλησης πληροφοριών για τα ΜΜΕ.

Η διαδικτυακή πύλη αποτελεί βασικό επικοινωνιακό εργαλείο, θα περιλαμβάνει μηχανή αναζήτησης προσκλήσεων για όλες τις κατηγορίες δυνητικών δικαιούχων, τις εντάξεις έργων, πληροφορίες για δικαιούχους κ.λπ. Η οργάνωση του περιεχομένου θα είναι κατανοητή και η πλοήγηση στις ενότητες της ιστοσελίδας εύκολη. Η ιστοσελίδα θα είναι προσβάσιμη για ΑμεΑ σε επίπεδο προσβασιμότητας τουλάχιστον «ΑΑ» δίνοντας τη δυνατότητα για την επικοινωνία του συνόλου της πληροφορίας στα άτομα με αναπηρία.

Ενημερωτικές Εκδηλώσεις, Ημερίδες

Οι ενημερωτικές εκδηλώσεις και η διοργάνωση ημερίδων, εξασφαλίζουν την προσωπική επαφή με το στοχοθετούμενο κοινό και λειτουργούν συμπληρωματικά στις υπόλοιπες δράσεις επικοινωνίας, ως προωθητικές και υποστηρικτικές ενέργειες. Στην περίπτωση των δικαιούχων, οι πάσης φύσεως ενημερωτικές εκδηλώσεις είναι καίριας σημασίας, διότι προσφέρουν την ευκαιρία στο κοινό στόχο να διατυπώσει τους προβληματισμούς και τις απορίες του, στις οποίες δίνονται απαντήσεις άμεσα και κατανοητά. Επιπλέον, οι εκδηλώσεις αυτές είναι εξαιρετικά χρήσιμες στην περίπτωση των πολλαπλασιαστών πληροφόρησης δεδομένου ότι καλούνται στη συνέχεια να μεταδώσουν οι ίδιοι την πληροφορία προς τα κοινά της ευθύνης τους.

Συναντήσεις εργασίας

Αποτελούν ένα εργαλείο διάχυσης της πληροφόρησης που λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο που λειτουργούν οι ενημερωτικές εκδηλώσεις, ημερίδες κλπ. όταν απευθύνεται στους δικαιούχους.

Οι συναντήσεις εργασίας είναι κρίσιμης σημασίας όταν απευθύνονται στα μέλη των δικτύων, για την ορθή λειτουργία τους, με στόχο τη μεγιστοποίηση της επικοινωνίας και την εγκυρότητά της. Οι συναντήσεις εργασίας προτείνεται να λαμβάνουν χώρα μια φορά το χρόνο μεταξύ Χωρικής αρχής και δικαιούχων ώστε να συζητείται η πρόοδος των έργων και να τίθενται ερωτήματα και τυχόν δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι δικαιούχοι στην υλοποίηση των έργων (επιλεξιμότητα, οικονομική διαχείριση, δημοσιότητα κ.α.). Επιπλέον, οι συναντήσεις αυτές και τα συμπεράσματα που προκύπτουν μπορούν να συνδεθούν και με τη Συνεκτική Ομάδα της Χωρικής Αρχής.

Ενημερωτικό Υλικό

Το ενημερωτικό υλικό, ηλεκτρονικά φυλλάδια/οδηγοί, παρέχουν εξειδικευμένες οδηγίες προς τους δυνητικούς δικαιούχους για τον τρόπο συμμετοχής τους στις δράσεις της ΟΧΕ και στους δικαιούχους στη συνέχεια ως υποστηρικτικό υλικό στην υλοποίηση των έργων τους. Επιπλέον, παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την συνολική πορεία υλοποίησης του Προγράμματος.

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Η λειτουργία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Ραδιόφωνο, Τηλεόραση, Έντυπος και Ηλεκτρονικός τύπος) ως πολλαπλασιαστές πληροφόρησης και διαμορφωτές κοινής γνώμης αποτελεί ένα εργαλείο μέσω του οποίου επιδιώκεται η ευρεία ενημέρωση σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο με βάση τον κατάλληλο επικοινωνιακό και διαφημιστικό προγραμματισμό. Η προβολή του Προγράμματος μέσω των ΜΜΕ έχει ως κύριους στόχους, την εξασφάλιση ακρίβειας, αξιοπιστίας και σαφήνειας για πληροφορίες που αφορούν στην ΟΧΕ και την προβολή των αποτελεσμάτων από την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων.

Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media)

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Facebook, LinkedIn, YouTube, Instagram) αποτελούν ένα εξαιρετικό επικοινωνιακό εργαλείο για την δημοσιότητα της ΟΧΕ αφού είναι προσαρμοσμένο στη σύγχρονη τάση επικοινωνίας και ταυτόχρονα συνδυάζει στοχευμένη προβολή και ποιοτικά αποτελέσματα. Η χρήση των Social Media ενθαρρύνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών δραστηριοποιείται μέσω των κοινωνικών δικτύων.

Η μέθοδος επικοινωνίας αποτελεί συνάρτηση του κοινού στόχου, των γενικών και ειδικών στόχων επικοινωνίας και βασίζεται πάνω στις στρατηγικές επιλογές. Περιλαμβάνει τα βασικά μέτρα ενημέρωσης και επικοινωνίας που θα λάβει η Χωρική αρχή για την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων, των δικαιούχων/ωφελομένων και των πολλαπλασιαστών ενημέρωσης και των πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό, η μεγιστοποίηση του επικοινωνιακού αποτελέσματος εξασφαλίζεται μέσα από τη συνέργεια, τη συμπληρωματικότητα, τη συνεκτικότητα και τη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια, λαμβάνοντας υπόψη τις παρακάτω γενικές στρατηγικές κατευθύνσεις της Διαχειριστικής Αρχής και της Εθνικής Αρχής Συντονισμού:

- Την ενιαία σηματοδότηση με τη χρήση μιας ενιαίας οπτικής ταυτότητας σε όλες τις εφαρμογές και ενέργειες προβολής, διαφάνειας και επικοινωνίας που συμβάλει στην αναγνωρισιμότητα των έργων και των δράσεων από τον πολίτη,
- Την αξιοποίηση της αναγνωρισιμότητας του ΕΣΠΑ με τη διατήρηση ίδιου ονόματος, καθώς αποτελεί πλέον ισχυρό brandname,
- Τον περιορισμό των λογοτύπων με στόχο τη δημιουργία μιας εύκολα αναγνωρίσιμης εικόνας και την αποφυγή σύγχυσης στο κοινό,
- Την απλοποίηση της γλώσσας που χρησιμοποιείται. Οι πληροφορίες που δημοσιοποιούνται στο πλαίσιο των ενεργειών επικοινωνίας των Προγραμμάτων θα πρέπει να γίνονται εύκολα αντιληπτές από όλους τους πολίτες. Για το σκοπό αυτό να επιδιώκεται η χρήση απλής και κατανοητής γλώσσας αποφεύγοντας τους εξειδικευμένους όρους διαχείρισης,
- Τις φωτογραφίες και τα βίντεο με αξιοποίηση της δύναμης της εικόνας,
- Το αφήγημα (storytelling) - Εκπαίδευση του κοινού με την παρουσίαση εννοιών, στόχων, έργων και δράσεων με τη μορφή αφηγημάτων, συμπεριλαμβανομένων μαρτυριών και παραδειγμάτων, τα οποία το κοινό μπορεί να κατανοήσει και να

συσχετίσει με τη δική του πραγματικότητα. Με τον τρόπο αυτό δίνεται η δυνατότητα να διαδοθεί το αναπτυξιακό όραμα.

Η Διάσταση της Αναπηρίας και της Προσβασιμότητας στην Επικοινωνία

Όπως προαναφέρθηκε, το Επικοινωνιακό Σχέδιο της ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ΠΠ 2021-2027 λαμβάνει υπόψη τον Κανονισμό (ΕΕ) 1060/2021 και την πιο πρόσφατη επικαιροποίησή του που πραγματοποιήθηκε στις 30.06.2024⁵⁵ καθώς και τον Οδηγό Επικοινωνίας του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Με βάση το Άρθρο 9 «Οριζόντιες αρχές», παρ. 3 του Κανονισμού ΕΕ 1060/2021: «Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να αποτρέψουν κάθε διάκριση λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού κατά την προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων, καθώς και κατά την υποβολή των σχετικών εκθέσεων. Ειδικότερα, η προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρίες λαμβάνεται υπόψη σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας και της υλοποίησης των προγραμμάτων».

Συνεπώς, με βάση το άρθρο 9, παρ.3 του Καν ΕΕ 2021/1060 κάθε ΕΠ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 πρέπει να διασφαλίζει την ισότιμη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές δυσκολίες στην πληροφόρηση για το ρόλο των Ταμείων και τις δυνατότητες χρηματοδότησης που παρέχουν.

Η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στα μέσα πληροφόρησης, λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις της ΕΣΑμΕΑ μπορεί να διασφαλιστεί με τους εξής τρόπους:

Κατά τη διοργάνωση πάσης φύσεως εκδηλώσεων θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τα ακόλουθα:

- Η πρόσκληση της κάθε εκδήλωσης να αποστέλλεται στα συλλογικά όργανα εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία, ενδεχομένως και σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο, προς διανομή στα μέλη τους
- Η επιλογή των χώρων πραγματοποίησης των εκδηλώσεων θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης στους χώρους εκδηλώσεων μέσω ραμπών, ανελκυστήρων ή αναβατορίων, θυρών ικανού πλάτους. Επίσης θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη προσβάσιμων χώρων υγιεινής και θέσεων στάθμευσης οχημάτων ΑμεΑ πλησίον του χώρου εκδηλώσεων,
- Σε περίπτωση διοργάνωσης εκθέσεων, τα εκθέματα θα τοποθετούνται σε τέτοια ύψη και θέσεις ώστε να είναι δυνατή αφενός η πρόσβαση σ' αυτά από χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, αφετέρου η ανεμπόδιστη διακίνηση ατόμων με κινητικές αναπηρίες ή συνοδευόμενων ατόμων, δια μέσου των εκθεμάτων.
- Θα εξασφαλίζεται η διερμηνεία στην ελληνική νοηματική γλώσσα και κράτηση θέσεων κωφών και βαρήκων ατόμων, ώστε να εξασφαλίζεται η ορατότητα προς τον διερμηνέα νοηματικής.

⁵⁵ Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1060>

- ο Πρόβλεψη παροχής έντυπου ενημερωτικού υλικού σε προσβάσιμες μορφές (π.χ. ηλεκτρονικά αρχεία, CDs, έντυπα με μεγάλους χαρακτήρες, έντυπα σε γραφή Braille κλπ) Εναλλακτικά, το ενημερωτικό υλικό θα διατίθεται ηλεκτρονικά σε προσβάσιμη ιστοσελίδα.
- ο Πρόβλεψη ανεμπόδιστης συνοδείας τυφλών και ατόμων με αναπηρία.

Κατά τη μετάδοση των ραδιοφωνικών μηνυμάτων, ενδείκνυται να επιλέγεται τουλάχιστον ένας ραδιοφωνικός σταθμός που διαθέτει σύστημα ραδιοπληροφόρησης (Radio Data System - RDS), ώστε να μεταδώσει ένα κρίσιμο για την πρόσβαση στην πληροφόρηση τμήμα του ραδιοφωνικού μηνύματος π.χ. Προγράμματα απασχόλησης Τηλ. 19999 ή www.....gr ώστε να είναι προσβάσιμο στα κωφά και βαρήκοα άτομα.

Κατά τον σχεδιασμό και την παραγωγή τηλεοπτικών μηνυμάτων λαμβάνεται μέριμνα ώστε αυτά να είναι προσβάσιμα και στους κωφούς, ή βαρήκοους/τυφλούς, ή άτομα με προβλήματα όρασης, με χρήση υποτιτλισμού, αφήγησης, διερμηνείας στη νοηματική κλπ.

Οι ιστοσελίδες που απευθύνονται στο ευρύ κοινό πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με τις Οδηγίες για την Προσβασιμότητα του Περιεχομένου του Ιστού έκδοση 2.0 σε επίπεδο προσβασιμότητας τουλάχιστον «AA» (WCAG 2.0 Level AA και Υ-ΑΠ/Φ.40.4/1/989 «Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», Παράρτημα Ι – Ενότητα 7 «Προσβασιμότητα», ΚΥ. 49 και ΚΠ. 27).

Το ενημερωτικό υλικό παράγεται κατά περίπτωση και σε προσβάσιμες μορφές (π.χ. ηλεκτρονικά αρχεία, CDs, έντυπα με μεγάλους χαρακτήρες, έντυπα σε γραφή Braille κ.λπ.) και διατίθεται στους συλλογικούς φορείς των ατόμων με αναπηρία ή κατόπιν αιτήματος απευθείας στα ίδια τα άτομα με αναπηρία. Εναλλακτικά, το υλικό διατίθεται ηλεκτρονικά σε προσβάσιμη ιστοσελίδα και η ανάρτηση γνωστοποιείται στους συλλογικούς φορείς.

Επισημαίνεται και ισχύει για κάθε μορφή επικοινωνίας και σε όλα τα είδη των πράξεων και δράσεων στο ΕΣΠΑ, ότι:

1. Η μη εφαρμογή των μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας όπως ορίζονται στον Κανονισμό Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060) μπορεί να επιφέρει κατ' αποκοπή διόρθωση επί του συνόλου των δαπανών του έργου.

Τα υποχρεωτικά στοιχεία και οι λογότυποι δημοσιότητας πρέπει να είναι εμφανή κατά τη διενέργεια δράσεων όπως: εκδόσεις εντύπων, δημοσιεύσεις – καταχωρήσεις στον τύπο των φορέων υλοποίησης, προσκλήσεις ωφελουμένων κ.λ.π. προκειμένου να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση οι αντίστοιχες δαπάνες.

2. Στην περίπτωση που η ΕΥΔ ή ο δικαιούχος, αποφασίσουν να λάβουν μέτρα πληροφόρησης και επικοινωνίας για την πράξη που ενδεχομένως δεν έχουν αναφερθεί ρητά στον παρόντα Οδηγό, τα μέτρα αυτά θα πρέπει να τηρούν τον Κανονισμό Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060).
3. Σε περίπτωση που οποιοσδήποτε εμπλεκόμενος φορέας αποφασίσει να υλοποιήσει διαφημιστικές ή ενημερωτικές δράσεις σχετικές με συγχρηματοδοτούμενα έργα ή

προγράμματα, ακόμα κι αν τις καλύπτει με δική του χρηματοδότηση, οφείλει να τηρήσει τις ίδιες υποχρεώσεις σε ότι αφορά τη σηματοδότηση και τις εκφωνήσεις των μηνυμάτων.

4. Σε όλα τα μέτρα πληροφόρησης και επικοινωνίας θα πρέπει να τηρείται η υποχρέωση για παροχή προσβάσιμης πληροφόρησης στα άτομα με αναπηρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10.ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. Απόφαση ορισμού ομάδας έργου (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης)

ΑΔΑ: Ψ4ΘΦ7Λ6-6Η7

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡ/ΜΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

Ταχ. Δ/ση: Δημητρίου Υψηλάντου 1 και Ακτή Δυμαίων

ΤΚ: 26222

Πληροφορίες: Θ. Θανασούλιας

Τηλ.: 2613620232

E-mail: th.thanasoulis@pde.gov.gr

Πάτρα, 10/12/2025

Α. Π.: οικ. ΠΔΕ/ΔΤΕ/426872/9909

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

ΘΕΜΑ: «Ορισμός ομάδας έργου (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης) υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής για την ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» ».

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ.87/τ.Α/7.6.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» περί σύστασης και συγκρότησης Περιφερειών, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.
- 2) Την υπ' αριθ. 36044/29-05-2025 Απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου (ΦΕΚ 2723/τ.Β'/02-06-2025) «Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας».
- 3) Το αρ. 159 του ν.3852 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- 4) Την με αρ. 19/2025 απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με θέμα «Έγκριση Α' τροποποίησης του προϋπολογισμού και του Πίνακα Στοχοθεσίας οικονομικών αποτελεσμάτων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έτους 2025. (ΑΔΑ: 9ΟΚΧ7Λ6-Ρ3Υ)
- 5) Την με αρ. 12/2025 απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με θέμα «Έγκριση της 2ης Τροποποίησης του Τεχνικού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έτους 2025» (ΑΔΑ: 9Θ2Α7Λ6-ΠΛΟ).
- 6) Την με Α.Π. 124143/ΕΥΣΣΑ /21-12-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τις «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ -ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ».
- 7) Την με ΑΠ 114947/ΕΥΘΥ/29-11-2022 (ΦΕΚ Β/6132)Υ.Α. «Εθνικοί Κανόνες επιλεξιμότητας Δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027».
- 8) Την ΥΑ 114274/28.11.2022 (ΦΕΚ 6131/Β/01.12.2022) «Διαδικασίες ελέγχου νομιμότητας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027»
- 9) Τα αποτελέσματα του έργου «Σχεδιασμός, επιλογή και προσαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για τη Προγραμματική Περίοδο 2021-2027» (ΟΠΣ 5132779) το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της ΠΠ 2014 – 2020,
- 10) Τα αποτελέσματα της 36ης Γραπτής Διαδικασίας [4634/09-10-2025 (ΑΔΑ:6ΜΘΑ7Λ6 - ΦΗΔ)] με την οποία εγκρίθηκαν η μεθοδολογία, τα κριτήρια αξιολόγησης και ο οδηγός υποβολής για την Στρατηγική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.
- 11) Την υπ' αριθ. πρωτ. Π.Δ.Ε./ΔΔ/275694/5729/20.08.2025 (ΑΔΑ:9Υ9Λ7Λ6-ΑΦΨ) Απόφαση Περιφερειάρχη περί «Τροποποίηση της υπ' αριθ. 4904/127/05.01.2024 (ΑΔΑ: 9ΦΖΦ7Λ6- 532) Απόφασης Περιφερειάρχη «Ορισμός Αναπληρωτή Περιφερειάρχη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.11 του άρθρου 160 του ν.3852/2010 (Α' 87) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».
- 12) Την υπ' αριθμ. ΠΔΕ/ΔΔ/256086/5373/18-8-2025 (Β' 4423) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας, σχετικά με τη «Μεταβίβαση άσκησης αρμοδιοτήτων στους Αντιπεριφερειάρχες και σε εκλεγμένους Περιφερειακούς Συμβούλους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Εξουσιοδότηση υπογραφής στους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων μετά την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας

Δυτικής Ελλάδας με την 36044/26.05.2025 (Β' 2723) απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.».

13) Την υπ' αριθ. πρωτ.ΠΔΕ/ΔΔ/351892/7115/27.10.2025 (ΑΔΑ: 9ΞΛΛ7Λ6-3ΘΚ) Απόφαση κ. Περιφερειάρχη περί «Τοποθέτηση Προϊσταμένου στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών».

14) Την υπ' αριθ.πρωτ. ΠΔΕ/ΔΔ/196343/4184/13.06.2025- Σε Ορθή Επανάληψη (ΑΔΑ:ΨΚΚΩ7Λ6- ΡΒΥ) Απόφαση κ. Αναπληρωτή Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Επανατοποθέτηση-τοποθέτηση προϊσταμένων Διευθύνσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μετά την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας με την υπ' αριθ.36044/29-0-2025 Απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου (Β' 2723)».

15) Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΟΙΚ. ΠΔΕ/ΔΔ/205278/4344/19.6.2025 (ΑΔΑ:ΡΗΛΔ7Λ6-ΙΟΡ) Απόφαση του κ. Αναπληρωτή Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας της Π.Δ.Ε. περί «Επανατοποθέτηση-τοποθέτηση προϊσταμένων Τμημάτων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μετά την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας με την υπ' αριθ. 36044/29-05-2025 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου (Β' 2723)».

16) Την πρόσκληση με ΑΠ 4784/20-10-2025 (ΑΔΑ ΨΟΖ47Λ6-ΝΞ6) με θέμα «Πρόσκληση για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027».

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Τον ορισμό ομάδας έργου (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης) υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής για την ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» ως εξής:

Ομάδα Έργου : (Συνεκτικής Ομάδας Διοίκησης – Τοπική Ομάδα Διακυβέρνησης):

1. **Θανασούλιας Θεόδωρος, ΠΕ Μηχανικών**, Βαθμ. Α', Προϊστάμενος Τμήματος Δομών Περιβάλλοντος της ΔΤΕ ΠΔΕ,
2. **Μητρογιώργος Χρήστος, ΠΕ Μηχανικών**, Ειδικός Συνεργάτης Γραφείο Περιφερειάρχη,
3. **Σοφία Καϊάφα, ΠΕ Μηχανικών**, Ειδική Συνεργάτιδα Γραφείο Περιφερειάρχη.

Αναπληρωτές Ομάδας Έργου:

1. **Γάκης Ανδρέας, ΠΕ Γεωτεχνικών/ Γεωλόγων**, Βαθμ. Β', Υπάλληλος της ΔΤΕ ΠΔΕ,
2. **Στασινοπούλου Γεωργία του Νικολάου**, κλάδου ΠΕ Διοικητικό Οικονομικό με βαθμό Α,
3. **Μαριάννα Ασημακοπούλου του**, κλάδου ΠΕ Νομικού, Ειδική Συνεργάτιδα, Γραφείο

Αντιπεριφερειάρχη Εξυπηρέτησης του Πολίτη και Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Η ομάδα έργου είναι αρμόδια να συνεργάζεται με τον Χωρικό Φορέα (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) και τις υπηρεσίες της ΕΥΔ Δυτικής Ελλάδας του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027 για την διαχείριση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και ανασχεδιασμό της Στρατηγικής και των Πράξεων του Σχεδίου Δράσης. Ειδικότερα:

- Συμβάλλει στην καταλληλότητα και την εγκυρότητα του προτεινόμενου συστήματος δεικτών και διατυπώνει απόψεις προς τον χωρικό φορέα για βελτίωση του συστήματος παρακολούθησης.
- Υποστηρίζει το χωρικό φορέα στη διασφάλιση στοιχείων που εξυπηρετούν το βέλτιστο σχεδιασμό (evidence based).
- Διαμεσολαβεί στις σχετικές υπηρεσίες των δικαιούχων και των ωφελούμενων για την συλλογή ποσοτικής και ποιοτικής πληροφορίας που θα αξιοποιηθεί για την παρακολούθηση (εκτός δεδομένων ΟΠΣ που παραλαμβάνει από την Περιφερειακή Ομάδα ή απευθείας από την ΕΥΔ).
- Τα μέλη δύναται να παρέχουν ποσοτική και ποιοτική πληροφόρηση σχετικά με τον τομέα αναφοράς τους.
- Κινητοποιεί στο μέτρο του εφικτού την κοινωνία των πολιτών και την τοπική κοινωνία, υποστηρίζει ενέργειες διαβούλευσης και διασφαλίζει τη συμμετοχή τους σε όλο το φάσμα του σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης της Στρατηγικής. Δύναται να καταστρώσει τοπικό σχέδιο δράσης για την κινητοποίηση των τοπικών φορέων και των πολιτών στην περιοχή της ΟΧΕ.
- Αποτελεί το σημείο επαφής (focal point) σε τοπικό επίπεδο.
- Συμβάλλει στον συντονισμό σε τοπικό επίπεδο με άλλες χωρικές στρατηγικές που υλοποιούνται με γεωγραφική επικάλυψη.
- Παρακολουθεί την εξέλιξη της Στρατηγικής καθ' όλη τη διάρκεια και όπου απαιτείται διαμορφώνει προτάσεις προς το Χωρικό Φορέα για την προσαρμογή της Στρατηγικής ή/και τη λήψη μέτρων επίσπευσης.

Ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας

Νεκτάριος Φαρμάκης

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Γραφείο Αντιπεριφερειάρχη Υποδομών και Έργων
2. Γ.Δ. Εσωτερικής Λειτουργίας
 - Δ/νση Διοίκησης
3. Οριζόμενα μέλη

Β. Απόφαση Περιφερειακής Επιτροπής για κατάρτιση Στρατηγικής ΟΧΕ

ΑΔΑ: ΡΨΞ97Λ6-ΠΗΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Γραφείο Προέδρου

Περιφερειακής Επιτροπής

Ταχ. Δ/ση: ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32

264 41 Πάτρα

Πληροφορίες: Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα

Αριθ.Αποφ. 2567/2025

Τηλέφωνο: 2613 613536-518

e-mail: periferiakiepitropi@pde.gov.gr

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ 51

51η ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Πάτρα σήμερα 05 Δεκεμβρίου 2025, ημέρα Παρασκευή και ώρα 11:00, πραγματοποιήθηκε τακτική συνεδρίαση της Περιφερειακής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποκλειστικά μέσω τηλεδιάσκεψης (e:Presence.gov.gr), ύστερα από την υπ' αριθμ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΓΠΠΕ/410397/ 3110/01-12-2025 πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλα τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής. Στη συνεδρίαση συμμετείχαν επί του συνόλου εννέα (9) μελών τα παρακάτω μέλη:

- 1) Μπονάνος Χαράλαμπος (Χάρης) - Πρόεδρος της Περιφερειακής Επιτροπής
- 2) Φεσσιάν Γεράσιμος (Μάκης) - Αντιπρόεδρος της Περιφερειακής Επιτροπής
- 3) Κατσακιώρης Νικόλαος - τακτικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής
- 4) Μαυρομμάτης Αθανάσιος - τακτικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής
- 5) Φίλιας Ανδρέας τακτικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής

6) Παναγογιαννοπούλου Χριστίνα - τακτικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής

7) Βούλγαρη Αμαλία - αναπληρωματικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής

8) Διαμαντόπουλος Κωνσταντίνος - αναπληρωματικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής

Στη συνεδρίαση δεν συμμετείχε αν και προσεκλήθη ο κ. Σακελλαρόπουλος Παναγιώτης, τακτικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής.

Ο κ. Γιαννόπουλος Βασίλειος αναπληρώνεται από την κα Βούλγαρη Αμαλία, 1ο αναπληρωματικό μέλος της πλειοψηφίας.

Ο κ. Καρπέτας Κωνσταντίνος αναπληρώνεται από τον κ. Διαμαντόπουλο Κωνσταντίνο, 2ο αναπληρωματικό μέλος της μειοψηφίας της Περιφερειακής Επιτροπής. Ο κ. Αδαμόπουλος Θεοφάνης (1ο αναπληρωματικό μέλος της μειοψηφίας) ενημέρωσε τηλεφωνικά ότι αδυνατεί να συμμετάσχει στη συνεδρίαση.

Για τη νομική υποστήριξη της Περιφερειακής Επιτροπής συμμετείχε ο δικηγόρος της Νομικής Υπηρεσίας της Π.Δ.Ε. κ. Καρύδης Αριστείδης.

Χρέη γραμματέα άσκησε η υπάλληλος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ.: 243814/5159/21-07-2025 (ΑΔΑ: ΨΕΣ57Λ6-ΚΙΥ) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας.

Αφού διαπιστώθηκε η νόμιμη απαρτία ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Ακολούθως ο Πρόεδρος έθεσε προς συζήτηση το **2ο θέμα ημερήσιας διάταξης** με τίτλο: «Α) Έγκριση συμμετοχής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην υπ. αριθμ. πρωτ. 4784/20-10-2025 (ΑΔΑ:ΨΟΖ47Λ6-ΝΞ6) Πρόσκληση για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027. Β) Εξουσιοδότηση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας για την υπογραφή κάθε σχετικού με την πρόσκληση εγγράφου και την υποβολή της πρότασης στην ως άνω πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ»».

Ο Πρόεδρος της Περιφερειακής Επιτροπής προκειμένου να ενημερώσει τα μέλη της Επιτροπής παρέθεσε την υπ' αριθμ. πρωτ.: **ΠΔΕ/ΔΤΕ/410103/9522/01-12-2025** εισήγηση του Αντιπεριφερειάρχη Υποδομών και Έργων της Π.Δ.Ε. κ. Γιαννόπουλου Βασιλείου / Δ/ση Τεχνικών Έργων της Π.Δ.Ε., η οποία αναφέρει αναλυτικά τα κάτωθι:

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/τ.Α/7-6-2010), όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει.
2. Τα άρθρα 19 & 20 του ν.5056/2023 (ΦΕΚ.163/Α'/6-10-2023), με τα οποία αντικαθίστανται τα άρθρα 175 & 175Α του ν.3852/2010, περί περιφερειακής επιτροπής και των αρμοδιοτήτων της αντίστοιχα και ειδικότερα την παρ. 2.β) σύμφωνα με την οποία η περιφερειακή επιτροπή, αποφασίζει για: «την τροποποίηση του φυσικού ή οικονομικού αντικείμενου συμβάσεων, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη σε κάθε περίπτωση νομοθεσίας....».

3. Την υπ'αριθμ.36044/26.5.2025 (ΦΕΚ 2723/τ.Β'/2.6.2025) Απόφαση του κ. Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελονήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου «Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας».
4. Το ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) – δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α'143) και ιδίως τα άρθρα 23, 57, 78 και 79 και 80.
5. Την με αρ. 2016/C262/01 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
6. Το ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147/Α/8-8-2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (Προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
7. Το ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).
8. Το μέρος ΙΗ' «Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης» του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167) και ιδίως του άρθρου 125 και της παρ. 1 του άρθρου 132.
9. Τις διατάξεις του ν. 5140/2024 (Α' 154) "Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπληρωματικές διατάξεις".
10. Την υπ'αριθμ.635/2023 Απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών, με την οποία επικυρώθηκαν τα αποτελέσματα των εκλογών της 8ης Οκτωβρίου 2023 και ανακηρύχθηκαν ο Περιφερειάρχης και οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο από 1/1/2024 έως 31/12/2028.
11. Την υπ' αριθμ. πρωτ.: οικ. ΠΔΕ/ΔΔ/4908/128/05-01-2024 (ΑΔΑ: 98ΧΘ7Λ6-73Φ) Απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Ορισμού Αντιπεριφερειάρχων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας».
12. Την υπ' αριθμ. 76861/29-07-2022 (ΦΕΚ Β' 4174) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την «Αναδιάρθρωση της «Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 65 του ν. 4914/2022 (Α'61) και αντικατάσταση της υπό στοιχεία 32681/ΕΥΘΥ335/23-03-2015 (Β'713) Υπουργικής Απόφασης.
13. Την Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αριθμό C(2025) 5597/4.8.2025 final, για την έγκριση του προγράμματος «Δυτική Ελλάδα 2021-2027» για στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στην Ελλάδα [CCI 2021EL16FFPR010].
14. Τον Καν. (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων
15. Τον Καν. (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής

16. Τα Άρθρα 28 - 34 του Καν 1060/22 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων.
 17. Τα Άρθρα 3 , 9, 10 και 11 του Κανονισμού 1058/22 για το ΕΤΠΑ/ΤΣ.
 18. Το Προοίμιο (23) του Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+.
 19. Το Άρθρο 4.2 Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+.
 20. Τον Νόμο 4914/19.03.2022 (ΦΕΚ 61/Α/21.03.2022) «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων ΑΕ» και άλλες διατάξεις»
 21. Την με Α.Π. 124143/ΕΥΣΣΑ /21-12-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τις «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ -ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ».
 22. Την με ΑΠ 114947/ΕΥΘΥ/29-11-2022 (ΦΕΚ Β/6132)Υ.Α. «Εθνικοί Κανόνες επιλεξιμότητας Δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027».
 23. 20.Την ΥΑ 114274/28.11.2022 (ΦΕΚ 6131/Β/01.12.2022) «Διαδικασίες ελέγχου νομιμότητας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027»
 24. Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου για τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027, όπως ισχύει
1. Τα αποτελέσματα του έργου «Σχεδιασμός, επιλογή και προσαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για τη Προγραμματική Περίοδο 2021-2027» (ΟΠΣ 5132779) το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της ΠΠ 2014 – 2020,
 2. Τα αποτελέσματα της 36ης Γραπτής Διαδικασίας [4634/09-10-2025 (ΑΔΑ:6ΜΘΑ7Λ6 - ΦΗΔ)] με την οποία εγκρίθηκαν η μεθοδολογία, τα κριτήρια αξιολόγησης και ο οδηγός υποβολής για την Στρατηγική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.
 3. Την υπ' αριθ. 01/3.1.2024 (ΑΔΑ: 95ΩΨ7Λ6-ΚΣΣ) Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διατυπωθείσα στο υπ' αριθ. 1ο /2024 πρακτικό αυτού με θέμα «Εκλογή μελών προεδρείου του Περιφερειακού Συμβουλίου Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Εκλογή μελών της Περιφερειακής Επιτροπής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», για την περίοδο 03/01/2024 έως 30/06/2024, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ.1 του άρθρου 165 του Ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του Ν.5056/2023, και τις διατάξεις του άρθρου 175 του Ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του Ν.5056/2023, αντίστοιχα.
 4. Την υπ' αριθμ.ΠΔΕ/ΔΔ/8866/207/10.1.2024 (ΑΔΑ:ΨΧΝΑ7Λ6-ΚΗΥ) Απόφαση του Περιφερειάρχη περί «Ορισμός Προέδρου Περιφερειακής Επιτροπής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 175 του ν.3852/2010 (Α' 87) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.».
 5. Την υπ' αριθ.πρωτ.Π.Δ.Ε./ΔΔ/275694/5729/20.08.2025 (ΑΔΑ:9Υ9Λ7Λ6-ΑΦΨ) Απόφαση Περιφερειάρχη περί «Τροποποίηση της υπ' αριθ. 4904/127/05.01.2024 (ΑΔΑ: 9ΦΖΦ7Λ6-532) Απόφασης Περιφερειάρχη «Ορισμός Αναπληρωτή Περιφερειάρχη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.11 του άρθρου 160 του ν.3852/2010 (Α' 87) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».

6. Την υπ' αριθμ. ΠΔΕ/ΔΔ/256086/5373/18-8-2025 (Β' 4423) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας, σχετικά με τη «Μεταβίβαση άσκησης αρμοδιοτήτων στους Αντιπεριφερειάρχες και σε εκλεγμένους Περιφερειακούς Συμβούλους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Εξουσιοδότηση υπογραφής στους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων μετά την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με την 36044/26.05.2025 (Β' 2723) απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.».
7. Την υπ' αριθ. πρωτ.ΠΔΕ/ΔΔ/351892/7115/27.10.2025 (ΑΔΑ: 9ΞΛΛ7Λ6-3ΘΚ) Απόφαση κ. Περιφερειάρχη περί «Τοποθέτηση Προϊσταμένου στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών».
8. Την υπ' αριθ.πρωτ. ΠΔΕ/ΔΔ/196343/4184/13.06.2025- Σε Ορθή Επανάληψη (ΑΔΑ:ΨΚΚΩ7Λ6-PBY) Απόφαση κ. Αναπληρωτή Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Επανατοποθέτηση-τοποθέτηση προϊσταμένων Διευθύνσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μετά την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας με την υπ' αριθ.36044/29-0-2025 Απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου (Β' 2723)».
9. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΟΙΚ. ΠΔΕ/ΔΔ/205278/4344/19.6.2025 (ΑΔΑ:ΡΗΛΔ7Λ6-ΙΟΡ) Απόφαση του κ. Αναπληρωτή Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας της Π.Δ.Ε. περί «Επανατοποθέτηση-τοποθέτηση προϊσταμένων Τμημάτων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μετά την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας με την υπ' αριθ. 36044/29-05-2025 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου (Β' 2723)».
10. Την υπ' αριθ.πρωτ.ΟΙΚ.92550/132/05-04-2017 (ΦΕΚ 1300/τ.Β/13-04-2017) Απόφαση κ. Αντιπεριφερειάρχη «Περί εξουσιοδότησης υπογραφής εγγράφων αποφάσεων και άλλων πράξεων στον Προϊστάμενο της Δ/νσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε Ηλείας καθώς και στους Προϊσταμένους Τμημάτων αυτής».
11. Τις διατάξεις του Π. Δ. 7/2013 (ΦΕΚ 26/31-01-2013 τ. Α) περί Οργάνων που αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν και λοιπές σχετικές ρυθμίσεις σε θέματα έργων, μελετών και υπηρεσιών του Ν 3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων, εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις» (Α'42), αρμοδιότητας των Περιφερειών.
12. Την Εγκύκλιο 6/17.4.2013 (ΑΔΑ: ΒΕΑΑΝ-ΨΒΤ) του Υπουργού Εσωτερικών με την οποία παρέχονται οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ.7/2013 σε θέματα έργων και μελετών & υπηρεσιών του Ν.3316/2005, αρμοδιότητας των Περιφερειών.
13. Την ανάγκη υποβολής Πρότασης στην πρόσκληση με ΑΠ 4784/20-10-2025 (ΑΔΑ ΨΟΖ47Λ6-ΝΞ6) με θέμα «Πρόσκληση για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027».

Περιεχόμενο της Πρόσκλησης:

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται ως Χωρικός Στρατηγικός Φορέας να υποβάλει στρατηγική ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», η οποία προσδιορίζεται στο Πρόγραμμα «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027 όπως αυτό τροποποιήθηκε με την C(2025) 5597 της 4.8.2025 Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής.

Η στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει πολιτικές για το κοινό καλό, με ολοκληρωμένη τοπική (place-based) προσέγγιση, πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, συμμετοχή και συνδημιουργία. Η ανάδειξη όλων των δυνατοτήτων των περιφερειακών και υποπεριφερειακών περιοχών σαν συνδέσμους για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και καινοτομία, απαιτεί ταυτόχρονα κοινή προσέγγιση μεταξύ οριζόντιων πολιτικών και διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης.

Με βάση την στρατηγική του Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» 2021-2027, ο βασικός στόχος των ΟΧΕ για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι η εφαρμογή ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε μη αστικές περιοχές για την αναζωογόνηση και την ανάπτυξη των οικισμών σε υποπεριφερειακό επίπεδο. Μέσω των ΟΧΕ αναμένεται να υλοποιηθούν παρεμβάσεις που θα καλύπτουν το σύνολο των στρατηγικών παραμέτρων της Περιφέρειας για τη νέα προγραμματική περίοδο όπως χωροταξία – πολιτισμός – περιβάλλον - μεταφορές - έξυπνες εφαρμογές - δικτύωση – ανθρώπινο δυναμικό – επιχειρηματικότητα.

Η Στρατηγική ΟΧΕ πριν την υποβολή της θα πρέπει να έχει αποτελέσει αντικείμενο εκτεταμένης διαβούλευσης με τους τοπικούς ενδιαφερόμενους εταίρους της Περιοχής Παρέμβασης.

Η διαβούλευση που διενεργείται σε τοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο της κατάρτισης ΟΧΕ, υποστηρίζεται από μια συνεκτική Ομάδα Διοίκησης σε επίπεδο Περιφέρειας.

Η περιοχή εφαρμογής της Στρατηγικής ΟΧΕ «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» ολόκληρη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Σύμφωνα με την από 20/10/2025 (Αριθμ. Πρωτ.:4784, ΑΔΑ: ΨΟΖ47Λ6-ΝΞ6) Πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, ο Αρμόδιος Χωρικός (Στρατηγικός) Φορέας για την ΟΧΕ με τίτλο: «Θεματική ΟΧΕ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» θα είναι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Ο Χωρικός Φορέας είναι αρμόδιος για:

- 1 Τη Διαμόρφωση και υποβολή της στρατηγικής σύμφωνα με το οριζόμενο στην πρόσκληση της Δ.Α.
- 2 Τη διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο
- 3 Τη συγκρότηση συνεκτικής ομάδας υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής
- 4 Την επιλογή των πράξεων:
- 5 Κατά την περίοδο του σχεδιασμού και υποβολής της Στρατηγικής εξειδικεύουν το σύνολο των πράξεων.
- 6 Διατυπώνουν προς τη Δ.Α. τη σύμφωνη γνώμη για τις επιλεγείσες πράξεις πριν την έκδοση της Απόφασης Ένταξης της πράξης, εφόσον η εξειδίκευση κατά την υποβολή της Στρατηγικής περιορίζεται σε επίπεδο δράσεων.

Σύμφωνα με τον Οδηγό Εφαρμογής για τη συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021-2027, οι αρμοδιότητες της Τοπικής Ομάδας Διακυβέρνησης (Συνεκτική ομάδα) αφορούν στα κάτωθι:

- Συντονισμό του σχεδιασμού της Στρατηγικής και τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία
- Διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της Στρατηγικής
- Παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της Στρατηγικής
- Επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης.

Βάσει των ανωτέρω, εισηγούμαστε:

1. Την έγκριση συμμετοχής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην πρόσκληση με ΑΠ 4784/20-10-2025 για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.
2. Την παροχή εξουσιοδότησης στον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας για την υπογραφή κάθε σχετικού με την πρόσκληση εγγράφου και την υποβολή της πρότασης στην ως άνω πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ»

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον Γενικό Διευθυντή Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών της Π.Δ.Ε. κ. Καραβίδα Δημήτριο, για παροχή διευκρινήσεων επί του θέματος.

Με βάση τα παραπάνω η Περιφερειακή Επιτροπή, αφού άκουσε τον Πρόεδρο και λαμβάνοντας υπόψη:

- Τις διατάξεις των άρθρων 174, 175, 175Α, 176, 177, 184 & 225 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ.87/7.6.2010/τ. Α) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.
- Την υπ' αριθμ. πρωτ.: οικ. ΠΔΕ/ΔΔ/4908/128/05-01-2024 (ΑΔΑ: 98ΧΘ7Λ6-73Φ) Απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας περί «Ορισμού Αντιπεριφερειάρχων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», όπως τροποποιήθηκε με την ΠΔΕ/ΔΔ/124080/2465/19-04-2024 (ΑΔΑ: 6ΝΟΥ7Λ6-7Ρ6) απόφαση του ιδίου.

ΟΜΟΦΩΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Α) Εγκρίνει την συμμετοχή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην υπ. αριθμ. πρωτ. 4784/20-10-2025 (ΑΔΑ:ΨΟΖ47Λ6-ΝΞ6) Πρόσκληση για την υποβολή πρότασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για Στρατηγικές εκτός Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Β) Εξουσιοδοτεί τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας για την υπογραφή κάθε σχετικού με την πρόσκληση εγγράφου και την υποβολή της πρότασης στην ως άνω πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ».

Η Περιφερειακή Σύμβουλος και τακτικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής κα Παναγογιαννοπούλου Χριστίνα, ψήφισε λευκό.

Το παρόν πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΠΟΝΑΝΟΣ

Γ. Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 132

«Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας»

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις: α. Των παραγράφων 1 και 7 του άρθρου 241 του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87), καθώς και των άρθρων 186 και 283 παρ. 3 του ίδιου νόμου. β. Του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα, όπως κωδικοποιήθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ/τος 63/2005 (Α' 98).
2. Την υπ' αριθμ. 2672/23-12-2009 απόφαση «Καθορισμός αρμοδιοτήτων του Υφυπουργού Οικονομικών Φίλιππου Σαχινίδη» (Β' 2408/2009).
3. Το γεγονός ότι από τις ρυθμίσεις του διατάγματος αυτού προκαλείται σε βάρος του προϋπολογισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ετήσια δαπάνη ύψους εκατόν τριάντα χιλιάδων ευρώ (130.000 €) περίπου, η οποία θα καλύπτεται από τις πιστώσεις, που θα εγγράφονται, κατ' έτος, προς τούτο, στον προϋπολογισμό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
4. Τη Δ. 258/2010 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του Υφυπουργού Οικονομικών,

α π ο φ α σ ί ζ ο υ μ ε

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες

ΤΜΗΜΑ Α'

Κεντρική Υπηρεσία - Περιφερειακές Υπηρεσίες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Βασική Διάρθρωση

Άρθρο 1

Διάρθρωση Υπηρεσιών

1. Οι υπηρεσίες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαρθρώνονται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.
2. Οι περιφερειακές υπηρεσίες οργανώνονται στο πλαίσιο της οικείας περιφερειακής ενότητας και υπάγονται σε οργανική μονάδα της Κεντρικής Υπηρεσίας.
3. Η Κεντρική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαρθρώνεται ως κατωτέρω: α. Γραφείο Περιφερειάρχη. β. Γραφεία Αντιπεριφερειάρχων. γ. Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών. 1 δ. Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας. ε. Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής. στ. Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης. ζ. Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών. η. Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας.
4. Στην Κεντρική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν επίσης και οι παρακάτω Υπηρεσίες: α. Νομική Υπηρεσία. β. Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας. γ. Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου. δ. Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (ΠΑΜΠΣΕΑ). ε. Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων.

Άρθρο 2

Το Γραφείο του Περιφερειάρχη και τα Γραφεία των Αντιπεριφερειάρχων συγκεντρώνουν τα αναγκαία στοιχεία για την ενημέρωση των οργάνων αυτών κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, επιμελούνται για την αλληλογραφία τους και οργανώνουν την επικοινωνία αυτών με τις υπηρεσίες και το κοινό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Διάρθρωση οργανικών μονάδων – Αρμοδιότητες

Άρθρο 3

Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών

1. Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.
2. Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες: α. Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. β. Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. γ. Διεύθυνση Τεχνικών Έργων, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. δ. Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας. ε. Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας. στ. Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας.

Άρθρο 4**Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού**

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ανάγονται ιδίως στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της Περιφέρειας και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας.
2. Τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής. β. Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων. γ. Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης. δ. Τμήμα Τεκμηρίωσης.
3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτήν τμήματα ως εξής: α. Στο Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες: αα. Η εξειδίκευση των στόχων και των κατευθύνσεων της αναπτυξιακής πολιτικής στο επίπεδο της Περιφέρειας. αβ. Η υποστήριξη της Εκτελεστικής Επιτροπής, των οργάνων διοίκησης, των υπηρεσιών της Περιφέρειας και των νομικών προσώπων, κατά τη διαδικασία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος και των ετησίων προγραμμάτων δράσης. αγ. Η συγκέντρωση όλων των απαιτούμενων στοιχείων από τις υπηρεσίες της Περιφέρειας και των νομικών της προσώπων για τη σύνταξη του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος. αδ. Η υποστήριξη της Εκτελεστικής Επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου στρατηγικού σχεδιασμού και επιχειρησιακού προγραμματισμού, καθώς επίσης και του σχεδίου του ετήσιου προγράμματος δράσης, το οποίο εξειδικεύει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, κατ' έτος. αε. Η σύνταξη προτάσεων για τη διαμόρφωση της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής. Για τα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης εισηγείται σχετικά στην Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας. αστ. Η προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων. αζ. Η άσκηση καθηκόντων εφαρμογής ως Δικαιούχου, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, όπως αυτή οριοθετείται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.), περιλαμβανομένης και της υποστήριξης του συνόλου των φορέων της Αυτοδιοίκησης. αη. Η κατάρτιση του αναπτυξιακού προγράμματος της Περιφέρειας που χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους. αθ. Η έγκριση των μεσοχρόνιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, που εκπονούνται στο πλαίσιο των αντίστοιχων περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων και χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους. αι. Ο συντονισμός των φορέων εκτέλεσης και η παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του αναπτυξιακού προγράμματος της Περιφέρειας που χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους. αια. Η διατύπωση προς τους κεντρικούς φορείς του δημόσιου τομέα προτάσεων για έργα και μέτρα πολιτικής, εθνικής σημασίας, που αφορούν την Περιφέρεια, αλλά εντάσσονται στο μεσοχρόνιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα. β. Στο Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες: βα. Η υποστήριξη της Εκτελεστικής Επιτροπής κατά την υλοποίηση και αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. ββ. Η συνεργασία με τις υπηρεσίες της περιφέρειας και τα νομικά της πρόσωπα για τη σύνταξη ενδιάμεσων και τελικών εκθέσεων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος. 3 βγ. Ο σχεδιασμός και η εισήγηση συστημάτων και μεθόδων μέτρησης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των υπηρεσιών της περιφέρειας και των νομικών της προσώπων, όπως διαδικασίες και δείκτες. βδ. Η διαμόρφωση και εισήγηση περιοδικών στόχων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των υπηρεσιών της περιφέρειας και των νομικών της προσώπων. βε. Η συγκέντρωση στοιχείων και δεδομένων που αναφέρονται στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών και στην επίτευξη

των σχετικών περιοδικών τους στόχων, η παρακολούθηση της εξέλιξής τους, η επεξεργασία των στοιχείων και η έκδοση ενημερωτικών αναφορών. βστ. Η διατύπωση, ετησίως, των εκθέσεων αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών και των νομικών προσώπων. βζ. Η εκπόνηση γενικών και ειδικών αναπτυξιακών μελετών που αφορούν τη χωρική αρμοδιότητα της Περιφέρειας. βη. Η τελική διαμόρφωση, η μέριμνα για την έγκριση και η παρακολούθηση της εκτέλεσης των ετήσιων Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων περιφερειακού επιπέδου. βθ. Η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης, η διενέργεια ελέγχων στους φορείς υλοποίησης έργων που χρηματοδοτούνται με εθνικούς πόρους για την τήρηση των δεσμεύσεων, τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών, την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου και την αξιοπιστία των οικονομικών στοιχείων. βι. Η παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων που χρηματοδοτούνται με εθνικούς πόρους από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή άλλους πόρους και η κατανομή των πιστώσεων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. βια. Η κατανομή των αντίστοιχων ποσών και η έγκριση της εκταμίευσής τους από τους λογαριασμούς, που τηρεί το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης στην Τράπεζα της Ελλάδος. βιβ. Ο προσδιορισμός των δικαιούχων των πιστώσεων των έργων που εγκρίνονται, όπου αυτό απαιτείται. βιγ. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης όλων των αναπτυξιακών και θεσμικών παρεμβάσεων στη χωρική αρμοδιότητά της. γ. Στο Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες: γα. Η συνεργασία με φορείς της περιφέρειας για τη σύνταξη και υποβολή προτάσεων υλοποίησης έργων, που χρηματοδοτούνται από προγράμματα, στο πλαίσιο του στόχου Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία. γβ. Η σύσταση Περιφερειακής Γνωμοδοτικής Επιτροπής, η οποία γνωμοδοτεί για τις αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ή προγραμμάτων χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. γγ. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης για πράξεις ιδιωτικών επενδύσεων που εντάσσονται σε επιχειρησιακά προγράμματα, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. γδ. Η παραλαβή των αιτήσεων υπαγωγής επενδύσεων, ο έλεγχος των στοιχείων, η αξιολόγησή τους, η εισήγηση στην Περιφερειακή Γνωμοδοτική Επιτροπή, η έκδοση της απόφασης υπαγωγής, οι αποφάσεις τροποποίησης και η παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, ανάκλησης υπαγωγής και επιστροφής ενισχύσεων που έχουν καταβληθεί, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Η συγκρότηση των Περιφερειακών Οργάνων Ελέγχου των επενδύσεων για την πιστοποίηση των δαπανών και την υλοποίηση των εγκεκριμένων εργασιών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. γε. Η καταβολή της επιχορήγησης του κόστους επένδυσης και η ολοκλήρωση και πιστοποίηση έναρξης παραγωγικής λειτουργίας. γστ. Η καταγραφή των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από την υλοποίηση των εγκεκριμένων επενδύσεων. γζ. Η διατύπωση προτάσεων πολιτικής και μέτρων για την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων προς το αρμόδιο Υπουργείο. 4 γη. Η πληροφόρηση και υποβοήθηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε κλαδικό ή άλλο επίπεδο, με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικής ικανότητας και ανταγωνιστικότητάς τους. γθ. Η παρακολούθηση και η επισήμανση στους αρμόδιους φορείς ζητημάτων, που αναφέρονται στη λήψη των αναγκαίων μέτρων προς βελτίωση του επιπέδου ζωής των πολιτών. γι. Η γνωμοδότηση για κάθε θέμα τοπικού ή ευρύτερου ενδιαφέροντος, για το οποίο ζητείται η παροχή γνώμης. δ. Στο Τμήμα Τεκμηρίωσης υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες: δα. Η συγκέντρωση, επεξεργασία και τεκμηρίωση γεωγραφικών, δημογραφικών, οικονομικών, κοινωνικών και άλλων στοιχείων που αφορούν την περιφέρεια. δβ. Η λειτουργία βάσης δεδομένων για την ενίσχυση, παρακολούθηση και εξέλιξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της περιφέρειας, κατά κλάδο και τομείς της οικονομίας. δγ. Η παροχή στοιχείων για την καταγραφή των στοιχείων των ενισχυόμενων

επενδύσεων σε βάση δεδομένων του αρμόδιου κρατικού φορέα. δδ. Η ευθύνη εκπλήρωσης του έργου των Κομβικών Σημείων Επαφής (ΚΟ.Σ.Ε.) της Περιφέρειας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 19 του ν. 3882/2010 (Α' 166).

Άρθρο 5

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού ανάγονται ιδίως στον έλεγχο τήρησης των περιβαλλοντικών όρων για δραστηριότητες και έργα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, την κατάρτιση και έγκριση του περιφερειακού σχεδιασμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο του αντίστοιχου εθνικού σχεδιασμού σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και στην εφαρμογή μέτρων, προγραμμάτων και δράσεων της περιφέρειας, καθώς και στη μέριμνα για τη μελέτη και ανάπτυξη της χωροταξικής κατανομής των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της περιφέρειας.

2. Στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού υπάγονται τα ακόλουθα τμήματα: α. Τμήμα Χωρικού Σχεδιασμού, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. β. Τμήμα Περιβάλλοντος, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. γ. Τμήμα Υδροοικονομίας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. δ. Τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας. στ. Τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας. ζ. Τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας.

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως ακολούθως: α. Στο Τμήμα Χωρικού Σχεδιασμού υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες του τομέα της χωροταξίας, οι οποίες έχουν ανατεθεί στις περιφέρειες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σχετικές με τη μέριμνα για τη μελέτη και ανάπτυξη της χωροταξικής κατανομής των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της περιφέρειας και ειδικότερα, η ανάθεση εκπόνησης και η παρακολούθηση εφαρμογής των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, η παρακολούθηση εφαρμογής Ειδικών Χωροταξικών Μελετών και Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ), καθώς και ο συντονισμός της υλοποίησης των προγραμμάτων εκτέλεσης έργων που προβλέπονται από τα γενικά πολεοδομικά σχέδια και τις πολεοδομικές μελέτες. β. Στο Τμήμα Περιβάλλοντος υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες του τομέα περιβάλλοντος οι οποίες έχουν ανατεθεί στις Περιφέρειες, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και ανάγονται ιδίως στον έλεγχο τήρησης των περιβαλλοντικών όρων για δραστηριότητες και έργα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και στην εφαρμογή μέτρων, προγραμμάτων και δράσεων της Περιφέρειας. γ. Στο Τμήμα Υδροοικονομίας υπάγονται οι αρμοδιότητες που αφορούν ιδίως την προστασία και διαχείριση των υδάτων, όπως η λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη συμμετοχή σε προγράμματα διαπεριφερειακών ή διμερών συμφωνιών, σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο για τη διαχείριση και προστασία των υδάτων, η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων που προβλέπονται στα επιμέρους σχέδια διαχείρισης και προγράμματα, η έκδοση αποφάσεων του περιφερειάρχη για την επιβολή περιορισμών ή άλλων μέτρων για τη χρήση των υδάτων και την εκτέλεση έργων αξιοποίησής τους, η διοργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων για την ενημέρωση του κοινού σε θέματα προστασίας των υδάτινων οικοσυστημάτων, η μέριμνα για τον έλεγχο των σημειακών και διάχυτων εκπομπών ρύπων στα επιφανειακά, υπόγεια και παράκτια ύδατα, η εφαρμογή και η επιβολή όλων των αναγκαίων

προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, η επιβολή μέτρων και κυρώσεων για την προστασία των υδάτων και την αντιμετώπιση αυξητικών τάσεων που προκύπτουν από ανθρώπινες δραστηριότητες στις συγκεντρώσεις ουσιών στα υπόγεια ύδατα και η διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων, προκειμένου να διαπιστωθεί η ποιότητα των πλαστικών σωλήνων και των εξαρτημάτων από μη πλαστικοποιημένο πολυβινυλοχλωρίδιο (σκληρό PVC) που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά πόσιμου νερού και αποχετευτικών λυμάτων, καθώς και για συστήματα αποχετεύσεως στα κτίρια. δ. Στα Τμήματα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας των περιφερειακών ενοτήτων υπάγονται οι αρμοδιότητες του τομέα του περιβάλλοντος, οι οποίες ανάγονται ιδίως στον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων για δραστηριότητες και έργα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, στην εφαρμογή μέτρων, προγραμμάτων και δράσεων, καθώς και αρμοδιότητες που αφορούν την προστασία και διαχείριση των υδάτων στην περιφερειακή ενότητα.

Άρθρο 6

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων

1. Η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων έχει ως αποστολή το σχεδιασμό, προγραμματισμό, συντονισμό των τεχνικών έργων όλης της Περιφέρειας, τη μελέτη, εκτέλεση, επίβλεψη, παραλαβή και συντήρηση των τεχνικών έργων που εκτελούνται σε περισσότερες της μίας περιφερειακές ενότητες. Συνεργάζεται με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις στις αντίστοιχες διευθύνσεις των περιφερειακών ενοτήτων για την εκτέλεση της αποστολής τους.
2. Τη Διεύθυνση Τεχνικών Έργων απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων. β. Τμήμα Εργαστηρίων. γ. Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος.
3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Στο Τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες που ανάγονται στη 6 μελέτη και την εκτέλεση των έργων οδοποιίας και των λιμενικών έργων, καθώς και στη διαχείριση και συντήρηση οχημάτων και μηχανημάτων έργων, που κατ' αρμοδιότητα ανήκουν στην Περιφέρεια. β. Στο Τμήμα Εργαστηρίων υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες που ανάγονται στην παρακολούθηση της εξέλιξης της σχετικής νομοθεσίας για τις προδιαγραφές των υλικών και τους τρόπους κατασκευής των δημοσίων έργων, που κατ' αρμοδιότητα ανήκουν στην Περιφέρεια. γ. Στο Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες που ανάγονται στην εκτέλεση και μελέτη εγγειοβελτιωτικών έργων, έργων περιβάλλοντος και υδραυλικών έργων, καθώς και στην κατασκευή και συντήρηση κτιριακών και λοιπών αρχιτεκτονικών έργων, που κατά αρμοδιότητα ανήκουν στην Περιφέρεια.

Άρθρο 7

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διευθύνσεων Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων

1. Οι Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων έχουν ως αποστολή τη μελέτη, εκτέλεση, επίβλεψη, παραλαβή και συντήρηση των πάσης φύσεως τεχνικών έργων που εκτελούνται στην περιοχή ευθύνης της περιφερειακής ενότητας. 2. Στις Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων υπάγονται τα ακόλουθα τμήματα: α. Τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων. β. Τμήμα Εργαστηρίων. γ. Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος. 3. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτές τμήματα, ως εξής: α. Στο Τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες που ανάγονται

στη μελέτη και την εκτέλεση των έργων οδοποιίας και των λιμενικών έργων, καθώς και στη διαχείριση και συντήρηση οχημάτων και μηχανημάτων έργων, που κατ' αρμοδιότητα ανήκουν στην Περιφέρεια και ασκούνται σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας. β. Στο Τμήμα Εργαστηρίων υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες που ανάγονται στον έλεγχο τήρησης εφαρμογής των προδιαγραφών και κανονισμών που αφορούν τα υλικά και τους τρόπους κατασκευής των δημοσίων έργων, που κατ' αρμοδιότητα ανήκουν στην Περιφέρεια και ασκούνται σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας. γ. Στο Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος υπάγονται ιδίως οι αρμοδιότητες που ανάγονται ιδίως στην εκτέλεση και μελέτη εγγειοβελτιωτικών έργων, έργων περιβάλλοντος και υδραυλικών έργων, καθώς και στην κατασκευή και συντήρηση κτιριακών και λοιπών αρχιτεκτονικών έργων, που κατά αρμοδιότητα ανήκουν στην Περιφέρεια και ασκούνται σε επίπεδο της περιφερειακής ενότητας, καθώς και στην άσκηση εποπτείας επί των Γενικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΓΟΕΒ), σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 8

Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας

1. Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους και την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.
2. Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες: α. Διεύθυνση Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. β. Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. γ. Διεύθυνση Διοίκησης, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. δ. Διεύθυνση Οικονομικού, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. ε. Διεύθυνση Διοικητικού-Οικονομικού Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας. στ. Διεύθυνση Διοικητικού-Οικονομικού Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας.

Άρθρο 9

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ανάγονται ιδίως στην εξασφάλιση της διαφάνειας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων, στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και υποστήριξη της εύρυθμης και αποδοτικής λειτουργίας των συστημάτων πληροφορικής και επικοινωνιών του φορέα και των περιφερειακών υπηρεσιών του, τη διασφάλιση της τεχνικής και οργανωτικής διαλειτουργικότητας των συστημάτων της Περιφέρειας με αντίστοιχα συστήματα εθνικής εμβέλειας κεντρικών φορέων της Διοίκησης και τη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων για την ανάπτυξη και βελτίωση των υποδομών πληροφορικής και επικοινωνιών της Περιφέρειας, καθώς και των περιφερειακών υπηρεσιών της.
2. Τη Διεύθυνση Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Διαφάνειας. β. Τμήμα Σχεδιασμού και Υποστήριξης Συστημάτων Φορέα. γ. Τμήμα Υποστήριξης Περιφερειακών Συστημάτων. δ. Τμήμα Σχεδιασμού Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών για τον Πολίτη. ε. Τμήματα Πληροφορικής Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας.

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ανάγονται αναλυτικότερα στα παρακάτω θέματα που κατανέμονται στα τμήματά της, ως εξής: α. Το Τμήμα Διαφάνειας είναι αρμόδιο ιδίως για την ανάρτηση όλων των ατομικών και κανονιστικών πράξεων της Περιφέρειας στο διαδίκτυο για τη διαφάνεια και την έγκαιρη ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τις πράξεις των οργάνων της Περιφέρειας, στο πλαίσιο και της διαδικασίας του ν. 3861/2010 (Α' 112). β. Το Τμήμα Σχεδιασμού και Υποστήριξης Συστημάτων Φορέα καθορίζει τη στρατηγική υποδομών πληροφορικής και επικοινωνιών της Περιφέρειας, μεριμνά για την προμήθεια και εγκατάσταση σε παραγωγική λειτουργία εξοπλισμού και λογισμικού, υποστηρίζει τεχνικά τους χρήστες των πληροφοριακών συστημάτων της Περιφέρειας, σχεδιάζει την πολιτική ασφάλειας των συστημάτων και μεριμνά για την ακεραιότητα των πληροφοριακών δεδομένων, διασφαλίζει την τεχνική και οργανωτική διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων της Περιφέρειας με αντίστοιχα συστήματα εθνικής εμβέλειας κεντρικών φορέων διοίκησης, υποστηρίζει την εθνική υποδομή της ψηφιακής υπογραφής, σχεδιάζει και εκτελεί έργα πληροφορικής με την αξιοποίηση κάθε διαθέσιμου οικονομικού πόρου, όπως ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα, αναπτύσσει και συντηρεί το διαδικτυακό τόπο του φορέα, διαχειρίζεται τη λειτουργία του εσωτερικού τοπικού δικτύου και υποστηρίζει την απρόσκοπτη εξωτερική του επικοινωνία με το διαδίκτυο. γ. Το Τμήμα Υποστήριξης Περιφερειακών Συστημάτων συντονίζει και εποπτεύει την απρόσκοπτη επικοινωνία και την εύρυθμη λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων που είναι εγκατεστημένα στις περιφερειακές υπηρεσίες, καταρτίζει τα αναγκαία λειτουργικά πρότυπα των περιφερειακών υπηρεσιών, υποστηρίζει τεχνικά τους χρήστες των αποκεντρωμένων συστημάτων και μεριμνά για την κατάρτιση και την εκπαίδευσή τους και εξασφαλίζει τις αναγκαίες υποδομές πληροφορικής και επικοινωνιών για την αποτελεσματική λειτουργία των αποκεντρωμένων συστημάτων. δ. Το Τμήμα Σχεδιασμού Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών για τον Πολίτη σχεδιάζει, αναπτύσσει και υποστηρίζει νέες ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του διαδικτύου στον πολίτη, οργανώνει και αναπαριστά τα πληροφοριακά δεδομένα της Περιφέρειας που είναι αναγκαία ή ζητούνται από άλλους δημόσιους φορείς για την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υπηρεσιών μίας στάσης στον πολίτη και τις επιχειρήσεις, μεριμνά σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες διευθύνσεις για τη βέλτιστη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο μετασχηματισμό και την απλούστευση διοικητικών διαδικασιών, μέσω των οποίων παρέχονται προβλεπόμενες από το νόμο υπηρεσίες και παροχές προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις. ε. Τα Τμήματα Πληροφορικής μεριμνούν ιδίως για την απρόσκοπτη επικοινωνία και την εύρυθμη λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων που είναι εγκατεστημένα στις υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Άρθρο 10

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Εξυπηρέτησης του Πολίτη

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Εξυπηρέτησης του Πολίτη ανάγονται ιδίως στο σχεδιασμό και το συντονισμό δράσεων για το σύνολο των υπηρεσιών της Περιφέρειας με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη, καθώς και στην εισήγηση οργανωτικών μέτρων που είναι αναγκαία για τη βελτίωση της απόδοσης των υπηρεσιών της Περιφέρειας. Στα καθήκοντα της Διεύθυνσης είναι η επιτόπια παρακολούθηση όλων των υπηρεσιών της Περιφέρειας και η κατάθεση αναλυτικής έκθεσης ανά τρεις μήνες στον περιφερειάρχη, για κάθε μία υπηρεσία της Περιφέρειας με αντίστοιχες προτάσεις βελτίωσης.

2. Τη Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Συντονισμού. β. Τμήμα Σχεδιασμού.

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Εξυπηρέτησης του Πολίτη κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Συντονισμού είναι αρμόδιο ιδίως για την απρόσκοπτη λειτουργία των υπηρεσιών της Περιφέρειας, έχει υποχρέωση να επικοινωνεί με όλες τις υπηρεσίες, να παρακολουθεί τη ροή της εργασίας τους και να καταθέτει προτάσεις για τη δημιουργία γραφείων για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένης υπηρεσιακής ανάγκης. Το Τμήμα Συντονισμού οφείλει να εφαρμόζει την πολιτική της Περιφέρειας σε θέματα εξυπηρέτησης του πολίτη, να συντάσσει έκθεση κάθε τρίμηνο προς τον περιφερειάρχη, να εφαρμόζει πιλοτικά σχέδια για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη συμπεριλαμβανομένων και εισηγήσεων για προσωπικό για την κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών. Ο προϊστάμενος του τμήματος οφείλει να επισκέπτεται όλες τις περιφερειακές υπηρεσίες της Περιφέρειας σε τακτά διαστήματα για να διαμορφώσει προσωπική άποψη για την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν προς τους πολίτες. Το ίδιο δύναται να πράξει και ο προϊστάμενος της διεύθυνσης. β. Το Τμήμα Σχεδιασμού είναι αρμόδιο ιδίως για την οργάνωση και το σχεδιασμό δράσεων για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και εισηγείται στα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας 9 για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα εξυπηρέτησης του πολίτη.

Άρθρο 11

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Διοίκησης

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διοίκησης ανάγονται ιδίως στη διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιών της Περιφέρειας, στη συνδρομή των οργάνων των υπηρεσιών αυτών για την εκπλήρωση των στόχων τους και της αποστολής τους, στην επεξεργασία στοιχείων για την εκτίμηση των αναγκών των υπηρεσιών σε προσωπικό, στη διαχείριση όλων των θεμάτων διοίκησης προσωπικού, καθώς και στα θέματα σχετικά με τη διενέργεια των εκλογών και τέλος στην εύρυθμη λειτουργία των συλλογικών οργάνων της Περιφέρειας.
2. Η Διεύθυνση Διοίκησης απαρτίζεται από τα ακόλουθα τμήματα: α. Τμήμα Προσωπικού. β. Τμήμα Συλλογικών Οργάνων. γ. Τμήμα Γραμματείας.
3. Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διοίκησης κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Προσωπικού είναι αρμόδιο ιδίως για όλα τα θέματα που άπτονται της υπηρεσιακής κατάστασης όλου του προσωπικού της Περιφέρειας και εκδίδει τις σχετικές πράξεις για το προσωπικό αυτό, για τις οποίες απαιτείται γνώμη συλλογικού οργάνου, καθώς και όλες τις ατομικές πράξεις που αφορούν το προσωπικό της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας. β. Το Τμήμα Συλλογικών Οργάνων είναι αρμόδιο ιδίως για την υποστήριξη των συλλογικών οργάνων διοίκησης της Περιφέρειας και την τήρηση μητρώου και αρχείου των πράξεών τους. γ. Στο Τμήμα Γραμματείας οργανώνεται, ταξινομείται και τηρείται το κεντρικό πρωτόκολλο, καθώς και το φυσικό και ηλεκτρονικό αρχείο των υπηρεσιών της Περιφέρειας, πλην των υπηρεσιών που έχουν ιδιαίτερο τμήμα γραμματείας. Το Τμήμα Γραμματείας είναι αρμόδιο για τη διακίνηση της αλληλογραφίας της Περιφέρειας, την επικύρωση αντιγράφων και φωτοαντιγράφων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία τη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής, καθώς και για τη χορήγηση της επισημείωσης της Σύμβασης της Χάγης σε έγγραφα των υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Άρθρο 12

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Οικονομικού

1. Στις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Οικονομικού ανάγονται ιδίως η συγκέντρωση και επεξεργασία των αναγκαίων στοιχείων για την κατάρτιση, τροποποίηση και παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Περιφέρειας,

του απολογισμού και κάθε οικονομικής κατάστασης. Η Διεύθυνση Οικονομικού έχει επίσης αρμοδιότητα την καταγραφή, αξιοποίηση και προστασία της περιουσίας της περιφερειακής ενότητας, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας, την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων δημιουργίας και απόκτησης εσόδων, την πληρωμή κάθε είδους δαπάνης και τη λογιστική και ταμειακή διαχείριση, την εκκαθάριση της μισθοδοσίας και των πάσης φύσεως αποδοχών του προσωπικού και της αντιμισθίας των αιρετών εκπροσώπων, την κατάρτιση και εκτέλεση του προγράμματος προμηθειών και την τήρηση των απαιτούμενων αρχείων, βιβλίων και στοιχείων.

2. Τη Διεύθυνση Οικονομικού απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Προϋπολογισμού και Λογιστικής Διαχείρισης. β. Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας. γ. Τμήμα Προσόδων και Περιουσίας. δ. Τμήμα Προμηθειών. ε. Τμήμα Μισθοδοσίας.

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Οικονομικού κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Προϋπολογισμού και Λογιστικής Διαχείρισης είναι αρμόδιο ιδίως για τη συγκέντρωση και επεξεργασία των αναγκαίων στοιχείων, που αφορούν στην κατάρτιση, τροποποίηση και παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού, στη σύνταξη του απολογισμού και των λοιπών οικονομικών καταστάσεων και στη μελέτη της δανειοληπτικής δυνατότητας της Περιφέρειας. Ειδικότερα, για την περιφερειακή ενότητα, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας, είναι αρμόδιο για την εκκαθάριση και την εντολή δαπανών, από της εκδόσεως της κανονιστικής πράξεως της παρ. 12 του άρθρου 268 του ν. 3852/2010 και μέχρι εκδόσεως αυτής, για τη συγκέντρωση και έλεγχο των δικαιολογητικών των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής και προώθησης αυτών στην Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου και εφόσον απαιτείται στα αρμόδια όργανα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τόσο των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής, όσο και των συμβάσεων που υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο αυτού. Κατά τον ίδιο τρόπο, το Τμήμα αυτό είναι αρμόδιο για την έκδοση των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής και πάγιας προκαταβολής, για την παρακολούθηση της απόδοσής τους, τον έλεγχο όλων των συμβάσεων οικονομικού αντικείμενου, καθώς και την τήρηση δικαιολογητικών, αρχείων και βιβλίων, που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις. β. Το Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας είναι αρμόδιο ιδίως για τη διεξαγωγή όλων των συναφών με την ταμειακή διαχείριση υποθέσεων και ιδίως για τη διενέργεια των πληρωμών και της εξόφλησης των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής για κάθε είδους δαπάνη, για την είσπραξη όλων των εσόδων και την τήρηση αρχείων, παραστατικών και βιβλίων, που προβλέπονται από σχετικές διατάξεις περί ταμειακής διαχείρισης και αφορούν την περιφερειακή ενότητα, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας, τηρεί το φυσικό ταμείο και διενεργεί τις χρηματικές δοσοληψίες με τις τράπεζες. γ. Το Τμήμα Προσόδων και Περιουσίας είναι αρμόδιο ιδίως για τη μελέτη και αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων δημιουργίας και απόκτησης εσόδων από την περιφερειακή ενότητα, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας. Επιμελείται για τον έλεγχο και τη βεβαίωση των εσόδων από φόρους, τέλη, δικαιώματα, εισφορές, έσοδα από ακίνητα και άλλες πηγές και παρακολουθεί την απόδοσή τους. Επιμελείται των φορολογικών διαφορών, καθώς και της διαγραφής και επιστροφής εσόδων. Προστατεύει και διαχειρίζεται την περιουσία και τηρεί τα προβλεπόμενα με το αντικείμενό του αρχεία και βιβλία. δ. Το Τμήμα Προμηθειών είναι αρμόδιο ιδίως για την κατάρτιση και παρακολούθηση της εκτέλεσης του προγράμματος προμηθειών της Περιφέρειας και τη διενέργεια διαγωνισμών και αναθέσεων προμηθειών, εργασιών και υπηρεσιών, που αφορούν την περιφερειακή ενότητα, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας, ή πλείονες της μίας των λοιπών περιφερειακών ενότητων. Το Τμήμα αυτό διεξάγει τη διαδικασία εξεύρεσης χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, στην περίπτωση πρόθεσης της Περιφέρειας να συνομολογήσει δάνειο, μεριμνά για τη στέγαση και μεταστέγαση των υπηρεσιών της περιφερειακής ενότητας, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας και την εξασφάλιση όλων των απαραίτητων λειτουργικών υποδομών τους, συμπεριλαμβανομένων των μισθώσεων, τηρεί Αποθήκη

προμηθευόμενων ειδών και υλικών και μεριμνά για την εκποίηση άχρηστων και ακατάλληλων υλικών και εξοπλισμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. ε. Το Τμήμα Μισθοδοσίας είναι αρμόδιο ιδίως για την εκκαθάριση της μισθοδοσίας και των πάσης φύσεως αποδοχών του προσωπικού της περιφερειακής ενότητας, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας, ανεξαρτήτως σχέσεως εργασίας, καθώς και της αντιμισθίας, των εξόδων κίνησης και των αποζημιώσεων από τη συμμετοχή σε συνεδριάσεις των αιρετών οργάνων όλης της Περιφέρειας. Το Τμήμα Μισθοδοσίας μεριμνά για την απόδοση των ασφαλιστικών κρατήσεων, τηρεί σχετικά αρχεία και εκδίδει κάθε μορφής βεβαίωση μισθοδοσίας και μισθοδοτικών καταστάσεων και συντάσσει τα δικαιολογητικά συνταξιοδότησης.

Άρθρο 13

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διευθύνσεων Διοικητικού-Οικονομικού των Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας

1. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Διοικητικού-Οικονομικού των Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, ανάγονται ιδίως στη συνδρομή των οργάνων των υπηρεσιών των περιφερειακών ενοτήτων για την εκπλήρωση των στόχων τους και της αποστολής τους, στην τήρηση του προσωπικού μητρώου των υπαλλήλων των υπηρεσιών κάθε περιφερειακής ενότητας, στην έκδοση πιστοποιητικών υπηρεσιακών μεταβολών του προσωπικού αυτού, στην έκδοση οποιασδήποτε ατομικής πράξης για το προσωπικό αυτό εκτός εκείνων για τις οποίες απαιτείται γνώμη συλλογικού οργάνου και οι οποίες εκδίδονται από τη Διεύθυνση Διοίκησης στην έδρα της Περιφέρειας, στην άσκηση αρμοδιοτήτων σχετικά με τη διενέργεια των εκλογών, στην καταγραφή, αξιοποίηση και προστασία της περιουσίας της περιφερειακής ενότητας, στην αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων δημιουργίας και απόκτησης εσόδων, στην πληρωμή κάθε είδους δαπάνης και στη λογιστική και ταμειακή διαχείριση, στην εκκαθάριση της μισθοδοσίας και των πάσης φύσεως αποδοχών του προσωπικού, στην εκτέλεση του προγράμματος προμηθειών, εργασιών και υπηρεσιών που αφορούν στην περιφερειακή ενότητα και εντός των ορίων που θέτει ο προϋπολογισμός της Περιφέρειας, καθώς και στην τήρηση των απαιτούμενων αρχείων, βιβλίων και στοιχείων.

2. Τις Διευθύνσεις Διοικητικού-Οικονομικού των ως άνω Περιφερειακών Ενοτήτων απαρτίζουν τα ακόλουθα τμήματα: α. Τμήμα Προσωπικού και Μισθοδοσίας. β. Τμήμα Λογιστικής Διαχείρισης. γ. Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας. δ. Τμήμα Προμηθειών. ε. Τμήμα Γραμματείας.

3. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Διοικητικού-Οικονομικού των Περιφερειακών Ενοτήτων της παρ. 1 του παρόντος άρθρου κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτές τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Προσωπικού και Μισθοδοσίας είναι αρμόδιο ιδίως για όλα τα θέματα που άπτονται της υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της Περιφερειακής Ενότητας. Εκδίδει τις σχετικές ατομικές πράξεις για το προσωπικό αυτό, για τις οποίες δεν απαιτείται γνώμη συλλογικού οργάνου. Διενεργεί την εκκαθάριση της μισθοδοσίας και των πάσης φύσεως αποδοχών του προσωπικού της περιφερειακής ενότητας, ανεξαρτήτως σχέσης εργασίας. Μεριμνά για την απόδοση των ασφαλιστικών κρατήσεων, τηρεί σχετικά αρχεία και εκδίδει κάθε μορφής βεβαίωση μισθοδοσίας και μισθοδοτικών καταστάσεων και συντάσσει τα δικαιολογητικά συνταξιοδότησης. β. Το Τμήμα Λογιστικής Διαχείρισης είναι αρμόδιο ιδίως για την εκκαθάριση και εντολή δαπανών, από της εκδόσεως της κανονιστικής πράξεως της παρ. 12 του άρθρου 268 του ν. 3852/2010 και μέχρι εκδόσεως αυτής, για τη συγκέντρωση και έλεγχο των δικαιολογητικών των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής που αφορούν στην περιφερειακή ενότητα και προώθησης αυτών στην οικεία Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου και εφόσον απαιτείται στα οικεία αρμόδια

όργανα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τόσο των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής, όσο και των συμβάσεων που υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο αυτού. Κατά τον ίδιο τρόπο, το Τμήμα αυτό είναι αρμόδιο για την έκδοση των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής και πάγιας προκαταβολής, καθώς και για την παρακολούθηση της απόδοσής τους. Μελετά και αξιοποιεί όλες τις δυνατότητες δημιουργίας και απόκτησης εσόδων από την περιφερειακή ενότητα και επιμελείται για τον έλεγχο και τη βεβαίωση των εσόδων από φόρους, τέλη, δικαιώματα, εισφορές, έσοδα από ακίνητα και άλλες πηγές και παρακολουθεί την απόδοσή τους. Επιμελείται των φορολογικών διαφορών, καθώς και της διαγραφής και επιστροφής εσόδων. Προστατεύει και διαχειρίζεται την περιουσία της περιφερειακής ενότητας 12 και τηρεί τα προβλεπόμενα από τις κείμενες διατάξεις δικαιολογητικά, αρχεία και βιβλία. γ. Το Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας είναι αρμόδιο για τη διεξαγωγή όλων των συναφών με την ταμειακή διαχείριση υποθέσεων της περιφερειακής ενότητας και ιδίως για τη διενέργεια των πληρωμών και της εξόφλησης των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής για κάθε είδους δαπάνη, για την είσπραξη όλων των εσόδων και την τήρηση αρχείων, παραστατικών και βιβλίων, που προβλέπονται από σχετικές διατάξεις περί ταμειακής διαχείρισης. Τηρεί το φυσικό ταμείο της περιφερειακής ενότητας και διενεργεί τις χρηματικές δοσοληψίες με τις τράπεζες. δ. Το Τμήμα Προμηθειών είναι αρμόδιο ιδίως για τη διενέργεια διαγωνισμών και αναθέσεων προμηθειών, εργασιών και υπηρεσιών, που αφορούν την περιφερειακή ενότητα και εντός των ορίων που θέτει ο προϋπολογισμός της Περιφέρειας. Μεριμνά για τη στέγαση και μεταστέγαση των υπηρεσιών της περιφερειακής ενότητας και την εξασφάλιση όλων των απαραίτητων λειτουργικών υποδομών τους, συμπεριλαμβανομένων των μισθώσεων. Τηρεί Αποθήκη προμηθευόμενων ειδών και υλικών και μεριμνά για την εκποίηση άχρηστων και ακατάλληλων υλικών και εξοπλισμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. ε. Στο Τμήμα Γραμματείας οργανώνεται, ταξινομείται και τηρείται το πρωτόκολλο, καθώς και το φυσικό και ηλεκτρονικό αρχείο των υπηρεσιών της περιφερειακής ενότητας, πλην των υπηρεσιών οι οποίες διαθέτουν ιδιαίτερο τμήμα γραμματείας. Το Τμήμα Γραμματείας είναι αρμόδιο ιδίως για τη διακίνηση της αλληλογραφίας της περιφερειακής ενότητας, για την επικύρωση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, αντιγράφων και φωτοαντιγράφων, οποιωνδήποτε εγγράφων ή δικαιολογητικών, τα οποία τηρούνται στο αρχείο ή επιδεικνύονται από τους συναλλασσόμενους με τις υπηρεσίες της περιφερειακής ενότητας πολίτες, καθώς και για τη χορήγηση της επισημείωσης της Σύμβασης της Χάγης σε έγγραφα των υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Άρθρο 14

Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

1. Η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή και την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.
2. Η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες: α. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. β. Διεύθυνση Κτηνιατρικής, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. γ. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας. δ. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας. ε. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και

Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας.

Άρθρο 15

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας ανάγονται ιδίως στην κατάρτιση ετήσιων και πολυετών περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων για τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία, στην εκπόνηση και αξιολόγηση σχετικών μελετών και μέτρων πολιτικής, καθώς και στη μέριμνα για την ανάπτυξη και την ποιοτική βελτίωση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας στον τομέα της φυτικής και της ζωικής παραγωγής αντίστοιχα, σε συνδυασμό με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Επικοινωνεί με τις αρμόδιες υπηρεσίες των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργείων και εφαρμόζει τις εθνικές πολιτικές στα θέματα της αρμοδιότητάς της σύμφωνα με τις οδηγίες τους, συνεργάζεται, επικοινωνεί και παρέχει πληροφορίες στους δήμους της περιοχής της περιφέρειας για τα θέματα της αρμοδιότητάς της και παρέχει τις κατευθυντήριες οδηγίες στις περιφερειακές υπηρεσίες, που ασκούν αρμοδιότητες γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας. Στο πλαίσιο της συνεργασίας του προηγούμενου εδαφίου είναι δυνατή η πραγματοποίηση κοινών εκδηλώσεων με τους Πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή και άλλους φορείς για την καλύτερη ενημέρωση των αγροτών και την εν γένει εξυπηρέτησή τους.

2. Τη Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Προγραμματισμού. β. Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής. γ. Τμήμα Αλιείας.

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Προγραμματισμού είναι αρμόδιο ιδίως για την κατάρτιση ετήσιων και πολυετών περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων για τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία, καθώς και για την εκπόνηση και αξιολόγηση σχετικών μελετών και μέτρων πολιτικής, για την παρακολούθηση εκτέλεσης των ανωτέρω προγραμμάτων, την έγκριση, τον έλεγχο και την παραλαβή έργων και εργασιών περιφερειακού επιπέδου, τη διαφύλαξη και προστασία της γεωργικής γης από αλλαγή χρήσης της και ιδιαίτερα της γεωργικής γης με υψηλή παραγωγικότητα, τη σύνταξη τομεακών και λοιπών προγραμμάτων έργων υποδομής για τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και την πρόταση για την ένταξή τους σε τομεακά εθνικά προγράμματα, την αντιμετώπιση των τεχνικών, οικονομικών και διαρθρωτικών προβλημάτων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, την κατάρτιση μελετών και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ιχθυοπονικού πλούτου των ορεινών ρεόντων υδάτων, σε συνεργασία με τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, καθώς και την κατάρτιση μελετών ανάπτυξης του ιχθυοπονικού εν γένει πλούτου. β. Το Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής είναι αρμόδιο ιδίως για την εφαρμογή προγραμμάτων και τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της δενδροκομίας, της αμπελουργίας, των φυτών μεγάλης καλλιέργειας, των κηπευτικών, καθώς και των καλλωπιστικών και φαρμακευτικών φυτών, τη μελέτη και τον προγραμματισμό διατήρησης της γονιμότητας και βελτίωσης των γεωργικών εδαφών, την εφαρμογή όλων των αγροπεριβαλλοντικών προγραμμάτων και την παρακολούθηση της εκτέλεσής τους, καθώς και τον έλεγχο και παρακολούθηση παραγωγής προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) φυτικής και ζωικής προέλευσης, τη ρύθμιση θεμάτων που προκύπτουν από τη χωροθέτηση της γεωργικής γης και των βοσκοτόπων, την αλλαγή της χρήσης τους, τις εγγειοδιαρθρωτικές επεμβάσεις στις ιδιωτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τη μελέτη των σχετικών προβλημάτων, σε συνεργασία με τις λοιπές υπηρεσίες της Περιφέρειας, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που αφορά

την ανάπτυξη της γεωργικής και ζωικής παραγωγής στην περιοχή της περιφέρειας που δεν ανατίθεται σε άλλη διεύθυνση ή τμήμα. 14 γ. Το Τμήμα Αλιείας είναι αρμόδιο ιδίως για τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των ιχθυοτρόφων εν γένει υδάτων, τον καθορισμό προστατευτικής ζώνης εκμισθουμένου ιχθυοτροφείου, το χαρακτηρισμό ως γεωργικών επιχειρήσεων βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων που αφορούν υδατοκαλλιεργητικές εκμεταλλεύσεις, την έκδοση απόφασης επιλογής του τρόπου εκμετάλλευσης των ιχθυοτρόφων υδάτων.

Άρθρο 16

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Κτηνιατρικής

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Κτηνιατρικής ανάγονται ιδίως στη μέριμνα για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου σε όλη την Περιφέρεια, την εξασφάλιση της υγείας των ζώων, τη λήψη αποφάσεων για ασθένειες ζώων που μπορεί να έχουν επιδημικό χαρακτήρα, καθώς και τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας.
2. Η Διεύθυνση Κτηνιατρικής επικοινωνεί με τις αρμόδιες υπηρεσίες των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργείων, εφαρμόζει τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές στα θέματα της αρμοδιότητάς της σύμφωνα με τις οδηγίες τους.
3. Η Διεύθυνση Κτηνιατρικής συνεργάζεται, επικοινωνεί και παρέχει πληροφορίες στους ΟΤΑ α' βαθμού της περιφέρειας για τα θέματα της αρμοδιότητάς της και παρέχει τις κατευθυντήριες οδηγίες στις περιφερειακές υπηρεσίες που ασχολούνται με θέματα Κτηνιατρικής σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας.
4. Τη Διεύθυνση Κτηνιατρικής απαρτίζουν τα εξής Τμήματα: α. Τμήμα Υγείας των Ζώων. β. Τμήμα Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας. γ. Τμήμα Κτηνιατρικής Αντίληψης Φαρμάκων.
5. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Κτηνιατρικής κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Υγείας των Ζώων είναι αρμόδιο ιδίως για την έρευνα και τη μελέτη κάθε θέματος που σχετίζεται με την υγιεινή κατάσταση του ζωικού κεφαλαίου, χερσαίου, υδροβίου και αμφίβιου και την προστασία γενικά της υγείας των ζώων, την εκτέλεση προγράμματος παραγωγής ζωοτροφών, τον ορισμό σφαγείων στα οποία θα οδηγούνται τα αφικνούμενα στη χώρα μας ζώα σφαγής, τη διενέργεια αναγκαστικών προληπτικών εμβολιασμών κατά λοιμωδών νοσημάτων διαφόρων ζώων, καθώς και για τη λήψη μέτρων σε περίπτωση υποψίας και βεβαιωμένης εμφάνισης γρίπης των ορνίθων. β. Το Τμήμα Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας είναι αρμόδιο ιδίως για τη χορήγηση ή ανάκληση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σε σφαγεία για τη σφαγή όλων των ειδών των ζώων, για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας σε θέματα αρμοδιότητάς του, για τη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας εργαστηρίων και μονάδων τυποποίησης, επεξεργασίας, τεμαχισμού κρέατος, για τη χορήγηση άδειας και λειτουργίας ιχθυοσκαλών, συσκευαστηρίων νωπών αλιευμάτων και εργαστηρίων μεταποίησης και συσκευασίας κατεψυγμένων αλιευμάτων, την τήρηση μητρώου εμπόρων εισαγωγών και εξαγωγών τροφίμων ζωικής προέλευσης, καθώς και για κάθε είδους αδειοδότηση, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, η οποία έχει ανατεθεί στην Περιφέρεια από την Κεντρική Διοίκηση. γ. Το Τμήμα Κτηνιατρικής Αντίληψης Φαρμάκων είναι αρμόδιο ιδίως για την εν γένει παρακολούθηση της άσκησης του ελεύθερου κτηνιατρικού επαγγέλματος στην περιοχή αρμοδιότητάς του, τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας κλινικής μικρών ζώων, κτηνιατρικών κλινικών και ενδιαιτημάτων ζώων, τη μέριμνα εφαρμογής της νομοθεσίας για την προστασία των ζώων και την εμπορία των ζώων συντροφιάς, καθώς και για τη διαχείριση και καταγραφή μητρώου κτηνοτρόφων.

Άρθρο 17

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων

1. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής που συνιστώνται σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανάγονται ιδίως στη μέριμνα για την ανάπτυξη και την ποιοτική βελτίωση των τομέων της φυτικής και της ζωικής παραγωγής στην περιοχή των περιφερειακών ενοτήτων, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, τη διενέργεια ελέγχων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου στην περιφέρεια, την εξασφάλιση της υγείας των ζώων και τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας σε κάθε περιφερειακή ενότητα, καθώς και σε αρμοδιότητες τοπογραφίας, εποικισμού και αναδασμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
2. Οι Διευθύνσεις αυτές οφείλουν να απευθύνονται στην αντίστοιχη οργανική μονάδα της έδρας της Περιφέρειας, για την αντιμετώπιση θεμάτων της αρμοδιότητάς τους.
3. Τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου. β. Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής. γ. Τμήμα Κτηνιατρικής. δ. Τμήμα Αλιείας. ε. Τμήμα Τοπογραφίας, Εποικισμού και Αναδασμού.
4. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτές τμήματα ως εξής: α. Το Τμήμα Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου είναι αρμόδιο ιδίως για το φυτοϋγειονομικό έλεγχο εισαγομένων και εξαγομένων γεωργικών προϊόντων, το φυτοϋγειονομικό έλεγχο πολλαπλασιασμού υλικού και των φυτωρίων, τον έλεγχο εφαρμογής οινικής νομοθεσίας σε οινοβιομηχανίες ως προς την παραγωγή, διακίνηση και εμπορία οινικών προϊόντων, τη χορήγηση φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου, την εφαρμογή προγράμματος δακοκτονίας, αρουραιοκτονίας και ακριδοκτονίας, την επισήμανση και την παρακολούθηση της εξέλιξης εχθρών και ασθενειών των καλλιεργειών και την εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπισή τους, τη διενέργεια προγράμματος επισκοπήσεων για εχθρούς και ασθένειες καραντίνας, τον έλεγχο και τη διακίνηση φυτοπροστατευτικών προϊόντων και τον έλεγχο επί των εκμεταλλεύσεων, επιχειρήσεων και ενώσεων αυτών που εμπλέκονται σε οποιοδήποτε στάδιο παραγωγής και εμπορίας φυτών και φυτικών προϊόντων. β. Το Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής είναι αρμόδιο ιδίως για την υποβολή προτάσεων και μελετών για την εφαρμογή προγραμμάτων αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών και την παρακολούθηση της εκτέλεσής τους σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, για τη μελέτη των δυνατοτήτων ανάπτυξης και βελτίωσης της βοοτροφίας, αιγοπροβατοτροφίας, χοιροτροφίας, πτηνοτροφίας και λοιπών αγροτικών ζώων και την εισήγηση για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, για τη μελέτη και την αξιοποίηση των στοιχείων της παραγωγικής διαδικασίας και για τη μέριμνα για την εφαρμογή των προγραμμάτων βελτίωσης της ποιότητας προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής. γ. Το Τμήμα Κτηνιατρικής είναι αρμόδιο ιδίως για τη διενέργεια των ελέγχων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου στην περιφερειακή ενότητα, την εξασφάλιση της υγείας των ζώων και τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας. δ. Το Τμήμα Αλιείας είναι αρμόδιο ιδίως για τη μίσθωση με δημοπρασία των ιχθυοτρόφων υδάτων εν γένει, τον καθορισμό της προστατευτικής ζώνης πέριξ του τοποθετουμένου αλιευτικού εργαλείου, σε θαλάσσιους παραλιακούς χώρους, την απόφαση αυξομείωσης των 16 συμβατικών δόσεων μίσθωσης ιχθυοτροφείου σε ιδιώτες, την υποβολή αιτήματος προς παροχή σύμφωνης γνώμης του Γενικού Επιτελείου Στρατού για τον καθορισμό των όρων των συμβάσεων εκμίσθωσης των εφαπτόμενων των συνόρων λιμνών ή των ιχθυοτρόφων υδάτων, τη χορήγηση αδειών

ίδρυσης συσκευαστηρίων νωπών αλιευμάτων και εργαστηρίων συσκευασίας και μεταποίησης κατεψυγμένων αλιευμάτων και την ίδρυση ιχθυοσκαλών, καθώς και για τον καθορισμό της έδρας αυτών. ε. Το Τμήμα Τοπογραφίας, Εποικισμού και Αναδασμού είναι αρμόδιο, σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, ιδίως για την παραχώρηση εκτάσεων σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα και ΟΤΑ, την εκποίηση, ανταλλαγή και προστασία εποικιστικών εκτάσεων και την έκδοση, διόρθωση και ακύρωση τίτλων κυριότητας, τη σύνταξη τοπογραφικών προγραμμάτων, τη συγκρότηση τοπογραφικών συνεργείων από τεχνικούς υπαλλήλους, τη σύνταξη, τήρηση, συμπλήρωση και ολοκλήρωση θεματικών χαρτών με στοιχεία που συλλέγονται επιτόπου, την περιοδική ενημέρωση των τοπικών θεματικών χαρτών με τις μεταβολές που έχουν σημειωθεί, τη χορήγηση βεβαιώσεων και διαγραμμάτων για την εξυπηρέτηση πολιτών, καθώς και την έρευνα των φακέλων των εργασιών για τον έλεγχο αιτημάτων. 5. Με απόφαση του περιφερειάρχη μπορεί να ορίζεται ότι υπάλληλοι των τμημάτων Κτηνιατρικής και Αλιείας ασκούν για ορισμένο διάστημα αρμοδιότητες του τμήματος εκτός της έδρας τους.

Άρθρο 18

Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης

1. Η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους και την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.

2. Η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες: α. Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. β. Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. γ. Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας. δ. Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας. ε. Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας.

Άρθρο 19

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων ανάγονται ιδίως στη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας βιομηχανιών και βιοτεχνιών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, στον καθορισμό και τον αποχαρακτηρισμό λατομικών περιοχών, καθώς και στην άσκηση αρμοδιοτήτων που μεταφέρονται στην Περιφέρεια από την Κεντρική Διοίκηση.

2. Προκειμένου να επιτυγχάνεται η αποτελεσματική εφαρμογή της βιομηχανικής νομοθεσίας στο σύνολό της και να υλοποιούνται οι γενικές κατευθύνσεις του αρμόδιου Υπουργείου σε θέματα βιομηχανικής πολιτικής, η Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων ενημερώνει το καθ' ύλην αρμόδιο για τα θέματα αυτά Υπουργείο, για κάθε ζήτημα της αρμοδιότητάς της που ανακύπτει κατά την εφαρμογή της βιομηχανικής

νομοθεσίας από τις συναρμόδιες Υπηρεσίες, με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων και την παροχή διευκρινίσεων ή οδηγιών σε θέματα ερμηνείας της κείμενης νομοθεσίας.

3. Η Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων παρέχει τις κατευθυντήριες οδηγίες στις περιφερειακές υπηρεσίες που ασκούν αρμοδιότητες βιομηχανίας, ενέργειας και φυσικών πόρων σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας.

4. Τη Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Τεχνικών Εφαρμογών. β. Τμήμα Διοικητικών Διαδικασιών.

5. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα ως εξής: α. Το Τμήμα Τεχνικών Εφαρμογών είναι αρμόδιο ιδίως για τον έλεγχο και την παρακολούθηση όλων των σχετικών διοικητικών και τεχνικών θεμάτων και ζητημάτων που αφορούν θέματα ανάπτυξης, ενέργειας και φυσικών πόρων. β. Το Τμήμα Διοικητικών Διαδικασιών είναι αρμόδιο ιδίως για τον έλεγχο και την παρακολούθηση όλων των διοικητικών θεμάτων της διεύθυνσης, την εξέταση προσφυγών και τη διακίνηση των σχετικών κατευθυντήριων οδηγιών προς τις περιφερειακές υπηρεσίες που ασκούν αρμοδιότητες βιομηχανίας, ενέργειας και φυσικών πόρων.

Άρθρο 20

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού ανάγονται ιδίως σε θέματα υποστήριξης του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, σε θέματα της πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος διά βίου μάθησης και της σύνδεσης αυτών με την απασχόληση, σε θέματα εμπορίου και ανωνύμων εταιρειών, στην κατάρτιση προγραμμάτων για τον τουριστικό σχεδιασμό, καθώς και για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή της περιφέρειας, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ) και τους ΟΤΑ α' βαθμού της περιφέρειας.

2. Τη Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού απαρτίζουν τα εξής Τμήματα: α. Τμήμα Υποστήριξης της Εκπαίδευσης. β. Τμήμα Διά Βίου Μάθησης και Παιδείας. γ. Τμήμα Απασχόλησης. δ. Τμήμα Εμπορίου. ε. Τμήμα Τουρισμού.

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτήν τμήματα, ως εξής: α. Στο Τμήμα Υποστήριξης της Εκπαίδευσης υπάγονται ιδίως οι εξής αρμοδιότητες που αφορούν το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα: αα. Η διοικητική υποστήριξη των περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, όπως: 18 αα. η αντικατάσταση των κινητήρων αυτοκινήτων των περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, αβ. η έγκριση της εγκατάστασης, μεταφοράς ή επισκευής οποιασδήποτε κατηγορίας τηλεφωνικών συνδέσεων για τις ανωτέρω υπηρεσίες. αβ. Η λήψη αποφάσεων που αφορούν τη λειτουργία των σχολικών μονάδων και δεν επηρεάζουν το εκπαιδευτικό πλαίσιο που καθορίζει το Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, όπως: αβ. η θέσπιση βραβείων, χορηγιών και άλλων μέσων για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης των γραμμάτων και των τεχνών, αββ. ο διορισμός και η αντικατάσταση διοικητών ιδρυμάτων που χορηγούν υποτροφίες στη χωρική αρμοδιότητα της περιφέρειας, αβγ. η έγκριση της αδελοποίησης σχολείων της χώρας με σχολεία της αλλοδαπής, της συνεργασίας αυτών, καθώς και της συμμετοχής μαθητών σε διεθνείς μαθητικές συναντήσεις, αβδ. η διακοπή μαθημάτων λόγω έκτακτων συνθηκών ή επιδημικής νόσου στη χωρική

αρμοδιότητα της περιφέρειας, αβε. η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερων Σχολών Δραματικής Τέχνης, Χορού και Κινηματογράφου, κατά τις ρυθμίσεις του ν. 1158/1981 (Α' 127). β. Στο Τμήμα Διά Βίου Μάθησης και Παιδείας υπάγονται ιδίως οι εξής αρμοδιότητες που αφορούν την πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος διά βίου μάθηση: βα. Η υποστήριξη των συλλογικών οργάνων της περιφέρειας στην εκπόνηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του περιφερειακού προγράμματος διά βίου μάθησης, το οποίο περιλαμβάνει επενδύσεις, προγράμματα ή επιμέρους δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και γενικότερα δράσεις εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής διά βίου μάθησης σε περιφερειακό επίπεδο. ββ. Η υποστήριξη των συλλογικών οργάνων της περιφέρειας στην έρευνα της αγοράς εργασίας της περιφέρειας, την ιεράρχηση των ειδικοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης που πρέπει να λειτουργήσουν στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), στα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) και γενικότερα στις σχολές επαγγελματικής κατάρτισης και τη σύνδεση της παρεχόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με τις αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες της Περιφέρειας. βγ. Η διοικητική υποστήριξη της λειτουργίας και διαχείρισης των δημοσίων ΙΕΚ που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, στο πλαίσιο σχετικών προγραμματικών συμβάσεων που υπογράφονται από την περιφέρεια κατά τις διατάξεις του νόμου και της λειτουργίας και διαχείρισης των ΚΕΚ της περιφέρειας. βδ. Η αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στις λειτουργίες και τις σχέσεις της Διεύθυνσης, περιλαμβανομένης της μέριμνας ηλεκτρονικής διασύνδεσης με τις υπηρεσίες και τους φορείς, τη διαδικτυακή πύλη και τα ηλεκτρονικά μητρώα, των άρθρων 9 και 17 του ν. 3879/2010 (Α' 163). βε. Η συγκρότηση και η μέριμνα για τη λειτουργία των υφιστάμενων Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης (ΝΕΛΕ), καθώς και η διαχείριση των λογαριασμών τους, που τηρούνται στην Τράπεζα της Ελλάδος. βστ. Ο συντονισμός των επιμορφωτικών φορέων, που συμμετέχουν στις υφιστάμενες ΝΕΛΕ. γ. Το Τμήμα Απασχόλησης είναι αρμόδιο ιδίως για τη συμμετοχή και την υλοποίηση προγραμμάτων, δράσεων και πρωτοβουλιών προώθησης της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφόρων κατηγοριών ανέργων στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών, την επιβολή της ποινής του προστίμου σε εργοδότες, βάσει εισήγησης της οικείας Συμβουλευτικής Επιτροπής, την κύρωση εσωτερικών κανονισμών εργασίας επιχειρήσεων και την έγκριση ή απόρριψη παραπόνων οργανώσεων εργαζομένων κατά διατάξεων κανονισμών εργασίας, σύμφωνα με τη κείμενη νομοθεσία. δ. Το Τμήμα Εμπορίου είναι αρμόδιο ιδίως για την παράταση, με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, του εθνικού ενιαίου πλαισίου λειτουργίας των καταστημάτων κάθε είδους, την εισήγηση για τη διατύπωση γνώμης από την αρμόδια Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας για την ίδρυση Εμπορευματοικού Κέντρου, καθώς και την παράταση, με απόφαση του 19 Περιφερειακού Συμβουλίου, του εθνικού ενιαίου πλαισίου λειτουργίας των καταστημάτων κάθε είδους. ε. Το Τμήμα Τουρισμού είναι αρμόδιο ιδίως για την κατάρτιση προγραμμάτων για τον τουριστικό σχεδιασμό, καθώς και για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή της περιφέρειας, σε συνεργασία με τον ΕΟΤ και τους ΟΤΑ α' βαθμού της περιφέρειας, την παροχή γνωμοδότησης, κατ' άρθρο 29 παρ. 3 του ν. 2545/1997 (Α' 254), για τον χαρακτηρισμό και οριοθέτηση Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ) και την κατάρτιση, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών προγραμμάτων, σχεδίου ανάπτυξης υποδομών για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό.

Άρθρο 21

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διευθύνσεων Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων

1. Οι Διευθύνσεις Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας, ασκούν σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας αρμοδιότητες ιδίως του τομέα φυσικών πόρων, ενέργειας και βιομηχανίας, του

τομέα απασχόλησης, εμπορίου και τουρισμού, καθώς και αρμοδιότητες παιδείας και διά βίου μάθησης, οι οποίες έχουν ανατεθεί στις Περιφέρειες, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Οι Διευθύνσεις αυτές οφείλουν να απευθύνονται στις αντίστοιχες οργανικές μονάδες της έδρας της Περιφέρειας, για την αντιμετώπιση θεμάτων της αρμοδιότητάς τους.

3. Τις Διευθύνσεις Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Χορήγησης Αδειών Ανάπτυξης, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων. β. Τμήμα Επαγγέλματος. γ. Τμήμα Εμπορίου και Τουρισμού. δ. Τμήμα Διά Βίου Μάθησης, Παιδείας και Απασχόλησης. ε. Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης.

4. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Χορήγησης Αδειών Ανάπτυξης, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων είναι αρμόδιο ιδίως για τη χορήγηση αδειών εγκατάστασης, λειτουργίας, ελέγχου, μελετών και όλων των σχετικών διοικητικών και τεχνικών θεμάτων και ζητημάτων που αφορούν θέματα ανάπτυξης, ενέργειας, φυσικών πόρων, επενδύσεων και προστασίας περιβάλλοντος. β. Το Τμήμα Επαγγέλματος είναι αρμόδιο ιδίως για την έκδοση, τον έλεγχο και τη χορήγηση όλων των αδειών άσκησης επαγγέλματος, όπως σε μηχανοτεχνίτες, χειριστές μηχανημάτων και ηλεκτροσυγκολλητές. γ. Το Τμήμα Εμπορίου και Τουρισμού είναι αρμόδιο ιδίως για την ίδρυση, λειτουργία, λύση των ανωνύμων εταιρειών και λοιπά θέματα που αφορούν τις εταιρείες αυτές, τη διενέργεια ελέγχων και την επιβολή προστίμων για ανακριβείς ή παραπλανητικές εκπτώσεις ή προσφορές και τη συγκρότηση της οικείας επιτροπής επιβολής προστίμων, τον έλεγχο τιμών, την επάρκεια και ομαλή λειτουργία της αγοράς, τον έλεγχο της κανονικότητας των τιμών παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και για θέματα εφαρμογής προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης. δ. Το Τμήμα Διά Βίου Μάθησης, Παιδείας και Απασχόλησης ασκεί στην περιφερειακή ενότητα ιδίως τις αρμοδιότητες σε θέματα παιδείας, οι οποίες έχουν ανατεθεί στις Περιφέρειες κατά την κείμενη νομοθεσία και οφείλει να απευθύνεται στη Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού της Περιφέρειας, για την αντιμετώπιση θεμάτων των αρμοδιοτήτων του. Το Τμήμα αυτό ασκεί και τις ακόλουθες ειδικότερες αρμοδιότητες που αφορούν την περιφερειακή ενότητα: δα. Την έγκριση σχολικών εκδρομών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. 20 δβ. Τη συγκρότηση σχολικών εφορειών που λειτουργούν στις σχολικές μονάδες εκκλησιαστικής εκπαίδευσης. δγ. Τη λειτουργία πιστοποιημένων ΚΕΚ, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. δδ. Τη μέριμνα διασφάλισης της ηλεκτρονικής διασύνδεσης με τη Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού. δε. Την έγκριση της αδελφοποίησης σχολείων της χώρας με σχολεία της αλλοδαπής, της συνεργασίας αυτών, καθώς και της συμμετοχής μαθητών σε διεθνείς μαθητικές συναντήσεις. δστ. Τη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερων Σχολών Δραματικής Τέχνης, Χορού και Κινηματογράφου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. ε. Το Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης είναι αρμόδιο ιδίως για όλες τις διοικητικές εργασίες και πράξεις που αφορούν τη Διεύθυνση και τα Τμήματά της.

Άρθρο 22

Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών

1. Η Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους και την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή

συνεργασία με το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.

2. Η Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες: α. Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας. β. Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας. γ. Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας.

Άρθρο 23

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Μεταφορών και Επικοινωνιών των Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας

1. Οι Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών των Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας ασκούν όλες τις αρμοδιότητες του τομέα Μεταφορών και Επικοινωνιών, οι οποίες έχουν ανατεθεί στις Περιφέρειες, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
2. Τις Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών που συνιστώνται στις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Αδειών Κυκλοφορίας. β. Τεχνικό Τμήμα. γ. Τμήμα Χορήγησης Αδειών Οδήγησης. δ. Τμήμα ΚΤΕΟ. ε. Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης.
3. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Μεταφορών και Επικοινωνιών κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτές τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Αδειών Κυκλοφορίας είναι αρμόδιο ιδίως για την απογραφή, την ταξινόμηση, τη 21 συγκρότηση, την έγκριση, τη χορήγηση και την εκτέλεση θεμάτων και ζητημάτων, που αφορούν την κυκλοφορία οχημάτων και δικύκλων χερσαίων μεταφορών, δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα. β. Το Τεχνικό Τμήμα είναι αρμόδιο ιδίως για την πληροφόρηση, την επεξεργασία, τον έλεγχο, την παρακολούθηση, την εκτέλεση και τη χορήγηση διοικητικών πράξεων, που αφορούν τεχνικά θέματα σταθμών εξυπηρέτησης οχημάτων, τεχνικών στοιχείων αυτοκινήτων, αδειών άσκησης επαγγέλματος τεχνιτών αυτοκινήτων, θέματα επικοινωνιών, καθώς και γενικότερων τεχνικών θεμάτων. γ. Το Τμήμα Χορήγησης Αδειών Οδήγησης είναι αρμόδιο ιδίως για την πληροφόρηση, τον έλεγχο, την εκτέλεση, τη χορήγηση, τη συγκρότηση, τον προγραμματισμό και την επίβλεψη όλων των συνολικών πράξεων, που αφορούν άδειες οδήγησης οχημάτων και δικύκλων, καθώς και για θέματα εκπαιδευτών υποψηφίων οδηγών. δ. Το Τμήμα ΚΤΕΟ είναι αρμόδιο ιδίως για τον περιοδικό τεχνικό έλεγχο όλων των οχημάτων, που αφορά την ασφαλή κυκλοφορία τους, καθώς και για τους ειδικούς τεχνικούς ελέγχους, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος. ε. Το Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης είναι αρμόδιο ιδίως για την επικοινωνία, την ενημέρωση, την παραλαβή, τον έλεγχο, τη διαβίβαση, την πληροφόρηση και τη διεκπεραίωση όλων των διοικητικών υποθέσεων της Διεύθυνσης.

Άρθρο 24

Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας

1. Η Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους και την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.

Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.

2. Η Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες: α. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. β. Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. γ. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας. δ. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας. ε. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας.

Άρθρο 25

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας ανάγονται ιδίως στη διαφύλαξη και βελτίωση της υγείας και της ευεξίας του πληθυσμού, τοπικού, παγκόσμιου, μετακινούμενου και μη, μέσω πολυτομεακών συνεργασιών και πρακτικών που αποσκοπούν στην προάσπιση και προαγωγή της υγείας και της ευεξίας του ατόμου, ώστε να είναι ικανό να αναπτύξει τον έλεγχο πάνω στην υγεία του και να τη βελτιώσει, στον εκσυγχρονισμό, τον έλεγχο και την προστασία των επαγγελματιών και των υπηρεσιών υγείας, με σαφή προσανατολισμό την ποιότητα ζωής ασθενών και μη και με βάση τις ανάγκες ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, καθώς και στην προστασία και προαγωγή της υγείας με την ανάπτυξη προγραμμάτων αγωγής υγείας, πρόληψης και προαγωγής της υγείας.

2. Τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας απαρτίζουν τα εξής τμήματα: α. Τμήμα Υπηρεσιών και Επαγγελματιών Υγείας. β. Τμήμα Δημόσιας Υγιεινής. γ. Τμήμα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας.

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Υπηρεσιών και Επαγγελματιών Υγείας είναι αρμόδιο ιδίως για τη χορήγηση και ανάκληση αδειών άσκησης επαγγελματιών υγείας, τη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών κλινικών, ιδιωτικών προνοιακών επιχειρήσεων, ιατρείων, οδοντιατρείων, εργαστηρίων και πάσης φύσεως χώρων άσκησης ιδιωτικού επαγγέλματος υγείας και πρόνοιας, την άδεια ίδρυσης, λειτουργίας και σκοπιμότητας φορέων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, την εποπτεία ιατρικών, οδοντιατρικών, φαρμακευτικών συλλόγων, τη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας Μονάδων Ψυχικής Υγείας, την επιβολή κυρώσεων σε ιατρούς και οδοντιάτρους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, την επιβολή κυρώσεων σε ιατρούς και οδοντιάτρους οι οποίοι αναγράφουν ναρκωτικά σε απλές συνταγές και όχι στις ειδικές για το σκοπό αυτό, καθώς και στους φαρμακοποιούς που πωλούν ναρκωτικά με απλές και όχι με ειδικές συνταγές. β. Το Τμήμα Δημόσιας Υγιεινής είναι αρμόδιο ιδίως για την εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής, τη διαφύλαξη της υγείας των ταξιδιωτών και προάσπιση της δημόσιας υγείας, τους εμβολιασμούς μετακινούμενου πληθυσμού, τη χορήγηση προληπτικής, φαρμακευτικής αγωγής όπως χημειοπροφύλαξη, την ενημέρωση για την αντιμετώπιση των ασθενειών και οδηγίες για νοσήματα, για την κατανάλωση νερού και τροφίμων, για τις επιδημίες λοιμωδών νοσημάτων σε διάφορες χώρες, καθώς και για τη λήψη μέτρων για την πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων. γ. Το Τμήμα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας είναι αρμόδιο ιδίως για την ανάπτυξη εκείνων των διαδικασιών μέσω των οποίων τα άτομα γίνονται ικανά να αναπτύξουν τον έλεγχο πάνω στην υγεία τους και να τη βελτιώσουν, την εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων προληπτικής ιατρικής, οδοντιατρικής, ψυχικής υγιεινής, κοινωνικής επανένταξης και αποϊδρυματοποίησης

χρονίως ψυχικά πασχόντων, την πρόληψη εξαρτήσεων από εξαρτησιογόνες ουσίες, την αντιμετώπιση του αλκοολισμού, την κατάχρηση ουσιών, τις ψυχικές εξαρτήσεις και τον εθισμό. Το Τμήμα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας συνεργάζεται με το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο και με φορείς για την υλοποίηση προγραμμάτων Δημόσιας Υγείας.

Άρθρο 26

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας

1. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας ασκεί ιδίως αρμοδιότητες προνοιακού χαρακτήρα που αφορούν την οικογένεια, το παιδί, τους ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρίες και ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, καθώς και αρμοδιότητες που ανάγονται στην κοινωνική και οικονομική στήριξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, στη διεξαγωγή ερευνών για την πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τη λειτουργία της κοινωνίας και τέλος σε θέματα που αφορούν την ενίσχυση και την προαγωγή του αθλητισμού και του πολιτισμού.
2. Τη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας απαρτίζουν τα ακόλουθα τμήματα: α. Τμήμα Κοινωνικής Αρωγής. β. Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών. γ. Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. δ. Τμήμα Αθλητισμού και Πολιτισμού.
3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτή τμήματα, ως εξής:
 - α. Το Τμήμα Κοινωνικής Αρωγής είναι αρμόδιο ιδίως για την εφαρμογή προγραμμάτων για τις κοινωνικές ομάδες που χρήζουν ειδικής προστασίας, καθώς και για τον καθορισμό των όρων και της διαδικασίας παραχώρησης ακινήτων σε δικαιούχους, την έκδοση και ανάκληση παραχωρητηρίων, τη ρύθμιση των δόσεων και τη βεβαίωση των χρεών παλαιών και νέων προσφύγων, τη νομιμοποίηση ανωμάλων αγοραπωλησιών και τα σχετικά με την ανταλλαγή και μεταβίβαση παραχωρηθέντων ακινήτων, την επιχορήγηση αστικών εταιρειών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τις οποίες είχε ιδρύσει η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ή μετείχε σε αυτές, εφόσον ο σκοπός τους αναφέρεται στην αντιμετώπιση προβλημάτων, που απορρέουν από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και εφόσον η πραγματοποίηση του σκοπού τους ασκείται, κατά διαδοχή, από την Περιφέρεια. Επίσης, το Τμήμα αυτό είναι αρμόδιο για τη χορήγηση αδειών διενέργειας εράνων, λαχειοφόρων και φιλανθρωπικών αγορών σε υπερτοπικό επίπεδο και την ανάληψη χορηγούμενων οικονομικών ενισχύσεων σε φορείς κοινωνικής αντίληψης που εποπτεύονται από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας που αποτελούν προϊόν των Ειδικών Κρατικών Λαχείων.
 - β. Το Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών είναι αρμόδιο ιδίως για τη διασύνδεση των κοινωνικών υπηρεσιών και δομών σε επίπεδο Περιφέρειας, για θέματα κοινωνικής πρόνοιας, την άσκηση αρμοδιοτήτων σχετικών με τον Κοινωνικό Σύμβουλο, κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 2345/1995 (Α' 213), καθώς και αρμοδιοτήτων ελέγχου του ιδρύματος ή της Μονάδας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΜΦΗ) και των φορέων παιδικής προστασίας, περιλαμβανομένης της σύνταξης σχετικών εκθέσεων και διατύπωσης αντίστοιχων προτάσεων και τη διενέργεια κοινωνικών ερευνών για την εφαρμογή των προγραμμάτων πρόνοιας.
 - γ. Το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας είναι αρμόδιο ιδίως για την εφαρμογή προγραμμάτων στέγασης, κοινωνικής και οικονομικής επανένταξης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, τη συμβουλευτική, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη των ευπαθών ομάδων, για θέματα άσκησης κοινωνικής εργασίας, για τον καθορισμό των προϋποθέσεων και του τρόπου άσκησης του αντικειμένου της κοινωνικής εργασίας σε όλους τους τομείς εφαρμογής, για την εκπαίδευση σπουδαστών κοινωνικής εργασίας κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, καθώς και για θέματα διακρατικών υιοθεσιών.
 - δ. Το Τμήμα Αθλητισμού και Πολιτισμού είναι αρμόδιο ιδίως για το συντονισμό δράσεων των πολιτιστικών φορέων της περιφέρειας, την υλοποίηση πολιτιστικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων υπερτοπικής σημασίας, τη θέσπιση βραβείων, χορηγιών και άλλων μέσων για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης των γραμμάτων και των τεχνών, με

παράλληλη εποπτεία και ενίσχυση συλλόγων και φορέων που επιδιώκουν αντίστοιχους σκοπούς, την κοινή οργάνωση με τοπικούς φορείς πολιτιστικών εκδηλώσεων με σκοπό τη διατήρηση της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς και τη διάδοσή της στους νέους, καθώς και για τη σύσφιξη σχέσεων της Περιφέρειας με τις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις αποδήμων, που εκπροσωπούν πανελλαδικά ή διεθνώς όλους τους αποδήμους.

Άρθρο 27

Διάρθρωση – Αρμοδιότητες Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας

1. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας που συνιστώνται στις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας ανάγονται ιδίως στη διαφύλαξη και βελτίωση της υγείας και της ευεξίας του πληθυσμού, στην εξασφάλιση της δημόσιας υγείας με τον υγειονομικό έλεγχο, την εφαρμογή της υγειονομικής 24 νομοθεσίας, την έκδοση τοπικών υγειονομικών διατάξεων, τη λήψη μέτρων σε θέματα δημόσιας υγιεινής, την επιβολή κυρώσεων, την έκδοση γνωματεύσεων για τη χορήγηση αδειών όλων των επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και στην εξασφάλιση της υγιεινής του περιβάλλοντος σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας.
2. Τις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων απαρτίζουν τα ακόλουθα τμήματα: α. Τμήμα Περιβαλλοντικής Υγιεινής και Υγειονομικού Ελέγχου. β. Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης. γ. Τμήμα Φαρμάκων και Φαρμακείων.
3. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων κατανέμονται στα υπαγόμενα σε αυτές τμήματα, ως εξής: α. Το Τμήμα Περιβαλλοντικής Υγιεινής και Υγειονομικού Ελέγχου είναι αρμόδιο για την εξασφάλιση της δημόσιας υγείας με τον υγειονομικό έλεγχο και ιδίως για την εφαρμογή της υγειονομικής νομοθεσίας, την έκδοση τοπικών υγειονομικών διατάξεων, τη λήψη μέτρων σε θέματα δημόσιας υγιεινής, την επιβολή κυρώσεων, την έκδοση γνωματεύσεων για τη χορήγηση αδειών όλων των επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, για την εξασφάλιση της υγιεινής του περιβάλλοντος και ιδίως για την έκδοση γνωματεύσεων για άδεια διάθεσης αποβλήτων, ηχομετρήσεις, έλεγχο ύδρευσης και για τη λήψη μέτρων σε θέματα υγιεινής περιβάλλοντος, σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, καθώς για αρμοδιότητες δημόσιας υγιεινής και ταξιδιωτικής ιατρικής. β. Το Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης είναι αρμόδιο ιδίως για τη χορήγηση και την ανάκληση της άδειας άσκησης επαγγέλματος κοινωνικού λειτουργού και της άδειας άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και για την τήρηση σχετικού μητρώου με διαρκή ενημέρωση, τη συμμετοχή σε προγράμματα πολιτιστικών και αθλητικών φορέων της περιφέρειας και των δήμων, την υλοποίηση αθλητικών προγραμμάτων σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο και τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, αθλητικούς συλλόγους, δήμους, καθώς και με άλλους φορείς Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, την άσκηση εποπτείας επί των Εθνικών Αθλητικών Κέντρων που καθορίζονται με απόφαση των αρμοδίων Υπουργών. γ. Το Τμήμα Φαρμάκων και Φαρμακείων είναι αρμόδιο ιδίως για τη χορήγηση φαρμάκων, την έκδοση αποφάσεων χορήγησης ναρκωτικών σε καρκινοπαθείς, τη θεώρηση μπλοκ χορήγησης ναρκωτικών ιδιωτών γιατρών και νοσηλευτικών ιδρυμάτων, την παρακολούθηση κίνησης ναρκωτικών και λοιπών φαρμάκων των φαρμακείων και των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, την έγκριση νοσηλίων και τη συγκέντρωση συνταγών του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) όλων των φαρμακείων όπου δεν υπάρχει υποκατάστημα ΟΓΑ, την έκδοση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας φαρμακείων και φαρμακαποθηκών, τον έλεγχο αυτών και την

παρακολούθηση του βοηθητικού προσωπικού των φαρμακείων. 4. Οι Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων οφείλουν να απευθύνονται στην αντίστοιχη οργανική μονάδα της έδρας της Περιφέρειας, για την αντιμετώπιση θεμάτων της αρμοδιότητάς τους.

ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ, ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΤΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΑ

Άρθρο 28

Νομική Υπηρεσία

1. Η Νομική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι αρμόδια ιδίως για τη νομική υποστήριξη της Περιφέρειας στις κάθε μορφής υποθέσεις της, δικαστικές ή εξώδικες και για τη νομική καθοδήγηση των οργάνων και υπηρεσιών αυτής με γνωμοδοτήσεις και συμβουλές. Ειδικότερα, στη Νομική Υπηρεσία υπάγονται οι εξής αρμοδιότητες: α. Η παράσταση ενώπιον των δικαστηρίων για τη νομική υποστήριξη της Περιφέρειας. β. Η διατύπωση προτάσεων επί νομικών θεμάτων σχετικά με τη λειτουργία της Περιφέρειας. γ. Η γνωμοδότηση επί θεμάτων που παραπέμπονται σε αυτή από τον περιφερειάρχη, τους αντιπεριφερειάρχες ή τους γενικούς διευθυντές, στο πλαίσιο των αποφασιστικών αρμοδιοτήτων τους.

2. Γραφείο της Νομικής Υπηρεσίας συστήνεται στις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, προκειμένου να εκπροσωπούνται οι αντίστοιχες περιφερειακές ενότητες ενώπιον των δικαστικών και των διοικητικών αρχών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 255, παρ. 4 του ν. 3852/2010, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 29

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας

1. Στην Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας υπάγονται οι αρμοδιότητες που ασκεί η Περιφέρεια στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας και ιδίως: α. Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εντός των ορίων της εδαφικής της περιφέρειας. β. Η ευθύνη για την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία προγράμματα, μέτρα και δράσεις εφαρμόζονται σε επίπεδο περιφέρειας. γ. Η διατύπωση εισηγήσεων για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιφέρειας, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο της εισήγησης για τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας από τη Διυπουργική Επιτροπή. δ. Η υποβολή εισήγησης στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών. ε. Η έκδοση αποφάσεων κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, προκειμένου για τοπικές καταστροφές μικρής έντασης. στ. Ο σχεδιασμός και η οργάνωση θεμάτων πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και η διάθεση και ο συντονισμός της δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων προς την κατεύθυνση αυτή. ζ. Ο συντονισμός όλων των υπηρεσιών της περιφέρειας, καθώς και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και μέσων για την εξασφάλιση της ετοιμότητας, την αντιμετώπιση των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών. η. Η έκδοση απόφασης για την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών, καθώς και κινητών και ακινήτων, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 41 του ν. 3536/2007 (Α' 42). θ. Η συμμετοχή στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιπυρικής προστασίας δασικών εκτάσεων, στο σχεδιασμό και στη μελέτη μεθόδων και μέσων για την πρόληψη και καταστολή τους. ι. Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την καταστολή των δασικών

πυρκαγιών. ια. Η συμμετοχή στο συντονισμό και στην αξιοποίηση των εναέριων και επίγειων μέσων, στο πλαίσιο συνεργασίας με τους αρμόδιους φορείς, για τη δασοπυρόσβεση.

2. Την Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας απαρτίζουν τα ακόλουθα Τμήματα: α. Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας. β. Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας. γ. Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας.

Άρθρο 30

Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου

Το Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου είναι αρμόδιο ιδίως για τον έλεγχο της διοικητικής δράσης όλων των υπηρεσιών της Περιφέρειας, ώστε να προλαμβάνονται και να αποκαθίστανται διοικητικές και οργανωτικές δυσλειτουργίες και για τη διερεύνηση καταγγελιών πολιτών. Το Τμήμα υποχρεούται να υποβάλλει ανά τρίμηνο αναλυτική έκθεση στον περιφερειάρχη για κάθε οργανική μονάδα ξεχωριστά.

Άρθρο 31

Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (ΠΑΜ – ΠΣΕΑ)

1. Το Αυτοτελές Τμήμα ΠΑΜ – ΠΣΕΑ κατά το μέρος που αφορά τη διαμόρφωση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητές του, διέπεται από τις κείμενες κάθε φορά ειδικές διατάξεις. Ειδικότερα στις αρμοδιότητες του τμήματος υπάγονται ιδίως: α. Η σχεδίαση και ο προγραμματισμός που αναφέρεται στην οργάνωση, προπαρασκευή και κινητοποίηση των Πολιτικών Δυνάμεων, προς επιβίωση στον πόλεμο ή την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών στην ειρήνη και συμβολή αυτών στην Εθνική Άμυνα, η οποία εξασφαλίζεται δια της Πολιτικής Κινητοποίησης και της Πολιτικής Άμυνας. β. Η εισήγηση για τις ενδεδειγμένες μεθόδους χειρισμού θεμάτων και μέτρων της πολιτικής σχεδίασης έκτακτης ανάγκης. γ. Ο συντονισμός και η κατεύθυνση των ενεργειών όλων γενικώς των υπηρεσιών της Περιφέρειας για την επίτευξη των επιταγών της σχεδίασης έκτακτης ανάγκης. δ. Η συγκρότηση μικτών επιτροπών και ομάδων εργασίας με συμμετοχή αξιωματικών των σωμάτων ασφαλείας για τη μελέτη και τον προγραμματισμό διαφόρων θεμάτων, που έχουν σχέση με την πολιτική σχεδίαση έκτακτης ανάγκης, σε περίπτωση κήρυξης πολιτικής κινητοποίησης. ε. Η έκδοση ατομικών προσκλήσεων σε περίπτωση πολιτικής επιστράτευσης.

2. Συστήνεται Γραφείο ΠΑΜ – ΠΣΕΑ σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, εκτός της έδρας. Στα Γραφεία αυτά ασκούνται σε τοπικό επίπεδο οι αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Τμήματος ΠΑΜ – ΠΣΕΑ.

Άρθρο 32

Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων

Το Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων είναι αρμόδιο ιδίως για την πληροφόρηση των μέσων ενημέρωσης που δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια, αλλά και των μέσων ενημέρωσης εθνικής εμβέλειας. Ειδικότερα, στις αρμοδιότητες του γραφείου υπάγονται: α. Η δημοσιογραφική κάλυψη γεγονότων γενικού ενδιαφέροντος για ενημέρωση της κοινής γνώμης. β. Η ενημέρωση της Κεντρικής Διοίκησης για ειδήσεις και δημοσιεύματα ιδιαίτερης σημασίας. γ. Η μέριμνα για την επαφή του Περιφερειάρχη και των Υπηρεσιών που υπάγονται σ' αυτόν με τα μέσα ενημέρωσης. δ. Η παροχή διευκολύνσεων και πληροφοριών σε δημοσιογράφους. ε. Η τέλεση εκδηλώσεων που αφορούν σε εθνικές εορτές πανελλήνιας και τοπικής σημασίας και η κατάρτιση σχετικού προγράμματος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ**Προσωπικό****ΤΜΗΜΑ Α΄****Άρθρο 33****Προσωπικό Ειδικών Θέσεων**

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προβλέπονται οι κατωτέρω θέσεις προσωπικού Ειδικών Θέσεων: α. μία (1) θέση μετακλητού Εκτελεστικού Γραμματέα, β. δέκα (10) θέσεις ειδικών συμβούλων ή επιστημονικών ή ειδικών συνεργατών, εκ των οποίων τέσσερις (4) αφορούν την κάλυψη των αναγκών του Περιφερειάρχη και μία (1) αφορά την κάλυψη των αναγκών καθενός Αντιπεριφερειάρχη, γ. τέσσερις (4) θέσεις δικηγόρων με πάγια έμμισθη εντολή, δ. δύο (2) θέσεις δημοσιογράφων, με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου διάρκειας ίσης με τη θητεία του Περιφερειάρχη.

ΤΜΗΜΑ Β΄**Άρθρο 34**

Διάκριση θέσεων και κατηγορίες Οι θέσεις των μονίμων υπαλλήλων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διακρίνονται στις εξής κατηγορίες: α. Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ). β. Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ). γ. Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ). δ. Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (ΥΕ).

Άρθρο 35**Προσόντα διορισμού**

Τα γενικά και τυπικά προσόντα διορισμού καθορίζονται κάθε φορά από τις ισχύουσες διατάξεις για τον καθορισμό προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημοσίου τομέα.

Άρθρο 36

Οι θέσεις του προσωπικού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διακρίνονται σε κατηγορίες και κλάδους ή ειδικότητες, ως εξής: Α) Μόνιμο προσωπικό (οργανικές θέσεις) Κλάδος ΠΕ Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΠΕ Αρχαιολόγων 28 Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΠΕ Βιολόγων Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΠΕ Γεωτεχνικών Περιλαμβάνει εκατόν εξήντα τρεις (163) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού Περιλαμβάνει εκατόν δώδεκα (112) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Ιατρών Περιλαμβάνει τέσσερις (4) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας Περιλαμβάνει τρεις (3) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Κοινωνιολόγων Περιλαμβάνει δύο (2) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Μεταφραστών Διερμηνέων Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΠΕ Μηχανικών Περιλαμβάνει εκατόν σαράντα μία (141) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Περιβάλλοντος Περιλαμβάνει πέντε (5) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Πληροφορικής Περιλαμβάνει δώδεκα (12) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Φυσικής Αγωγής Περιλαμβάνει δύο (2) θέσεις. Κλάδος ΠΕ Φυσικών Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΠΕ Χημικών Περιλαμβάνει τρεις (3) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης 29 Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού Περιλαμβάνει τριάντα μία (31) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας Περιλαμβάνει σαράντα τρεις (43) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Εργοδηγών χωρίς πτυχίο Περιλαμβάνει επτά (7) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Μηχανικών Περιλαμβάνει εβδομήντα τέσσερις (74) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Πληροφορικής Περιλαμβάνει δύο (2) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας Περιλαμβάνει είκοσι πέντε (25) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων

Περιλαμβάνει έξι (6) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Γεωτεχνικών Περιλαμβάνει δεκαπέντε (15) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Διαφόρων Ειδικοτήτων Περιλαμβάνει τρεις (3) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Διοικητικών – Γραμματέων Περιλαμβάνει διακόσιες δεκαέξι (216) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Οδηγών Περιλαμβάνει τριάντα τρεις (33) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Πληροφορικής – Προσωπικού Η/Υ Περιλαμβάνει δεκαπέντε (15) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Σπερματεγχυτών Περιλαμβάνει τέσσερις (4) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Τεχνικών 30 Περιλαμβάνει εκατόν τέσσερις (104) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Υγείας & Πρόνοιας Περιλαμβάνει δύο (2) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων Περιλαμβάνει δεκαπέντε (15) θέσεις. Κλάδος ΥΕ Αγροφυλάκων Περιλαμβάνει έξι (6) θέσεις. Κλάδος ΥΕ Βοηθητικό Προσωπικό Περιλαμβάνει είκοσι έξι (26) θέσεις. Κλάδος ΥΕ Γεωτεχνικών Περιλαμβάνει τρεις (3) θέσεις. Κλάδος ΥΕ Επιμελητών Περιλαμβάνει είκοσι δύο (22) θέσεις. Β) Μόνιμο προσωπικό (προσωποπαγείς θέσεις) ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΩΝ 2 ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ 3 ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ 2 ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ 1 ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ 2 ΤΕ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ 1 ΤΕ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ 33 ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ 5 ΔΕ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ 1 ΔΕ ΒΟΗΘΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ 1 ΔΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ 2 ΔΕ ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΩΝ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΩΝ 2 ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ 6 ΔΕ ΣΠΕΡΜΑΤΕΓΧΥΤΩΝ 1 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ 54 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ 18 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ 1 31 ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ 2 ΥΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ 2 ΥΕ ΦΥΛΑΚΩΝ ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΩΝ 3 Γ) Προσωπικό Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (οργανικές θέσεις) Κλάδος ΠΕ Γεωτεχνικών Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού Περιλαμβάνει πέντε (5) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Μηχανικών Περιλαμβάνει δύο (2) θέσεις. Κλάδος ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας Περιλαμβάνει επτά (7) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Διοικητικών – Γραμματέων Περιλαμβάνει είκοσι (20) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Οδηγών Περιλαμβάνει τρεις (3) θέσεις. Κλάδος ΔΕ Πληροφορικής – Προσωπικού Η/Υ Περιλαμβάνει μία (1) θέση. Κλάδος ΔΕ Τεχνικών Περιλαμβάνει τρεις (3) θέσεις. Κλάδος ΥΕ Βοηθητικό Προσωπικό Περιλαμβάνει δεκαεπτά (17) θέσεις. Κλάδος ΥΕ Επιμελητών Περιλαμβάνει δύο (2) θέσεις. Δ) Προσωπικό Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (προσωποπαγείς θέσεις) ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ 2 ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ 3 32 ΠΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ 3 ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 1 ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ 3 ΤΕ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ 2 ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ 2 ΤΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ 1 ΤΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ 1 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ 1 ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ 11 ΔΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Η/Υ 1 ΔΕ ΣΠΕΡΜΑΤΕΓΧΥΤΩΝ 1 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ 5 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ 1 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΟΤΕΧΝΙΤΩΝ 1 ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΟΔΗΓΩΝ 1 ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ 2 ΥΕ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ 2 ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ 2 ΥΕ ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΩΝ 1 ΥΕ ΚΛΗΤΗΡΩΝ 2 ΥΕ ΦΥΛΑΚΩΝ 1 ΤΜΗΜΑ Γ' Προϊστάμενοι οργανικών μονάδων

Άρθρο 37

Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων

1. Στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών προΐσταται υπάλληλος όλων των κλάδων κατηγορίας ΠΕ που υπηρετεί στην Περιφέρεια.
2. Στη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας προΐσταται υπάλληλος όλων των κλάδων κατηγορίας ΠΕ που υπηρετεί στην Περιφέρεια.
3. Στη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής προΐσταται υπάλληλος όλων των κλάδων κατηγορίας ΠΕ που υπηρετεί στην Περιφέρεια.
4. Στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης προΐσταται υπάλληλος όλων των κλάδων κατηγορίας ΠΕ που υπηρετεί στην Περιφέρεια.
5. Στη Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών προΐσταται υπάλληλος όλων των κλάδων κατηγορίας ΠΕ που υπηρετεί στην Περιφέρεια.

6. Στη Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας προΐσταται υπάλληλος όλων των κλάδων κατηγορίας ΠΕ που υπηρετεί στην Περιφέρεια.

Άρθρο 38

Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών

1. Στη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Περιφερειολόγων, ΠΕ Οικονομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Δασολόγων ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού.
2. Στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Χωροταξίας και Ανάπτυξης, ΠΕ Χωροταξίας – Πολεοδομίας και Περιφερειολόγων, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Χημικών ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Περιβάλλοντος, ΤΕ Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.
3. Στη Διεύθυνση Τεχνικών Έργων (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Γεωλόγων ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων.
4. Στις Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Γεωλόγων ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων. Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας
5. Στη Διεύθυνση Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Πληροφορικής, ΠΕ Μηχανικών Η/Υ, ΠΕ Μηχανικών Πληροφορικής, ΠΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Πληροφορικής, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού.
6. Στη Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
7. Στη Διεύθυνση Διοίκησης (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
8. Στη Διεύθυνση Οικονομικού (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
9. Στις Διευθύνσεις Διοικητικού – Οικονομικού των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής
10. Στη Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Βιολόγων – Ιχθυολόγων ή ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας.

11. Στη Διεύθυνση Κτηνιατρικής (έδρα) προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Κτηνιάτρων.
12. Στις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Κτηνιάτρων, ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Βιολόγων – Ιχθυολόγων ή ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας, ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων, ΤΕ Ιχθυοκομίας – Αλιείας, ΤΕ Τεχνολόγων Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών. Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης
13. Στη Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Χημικών, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Περιβάλλοντος.
14. Στη Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Καθηγητών, ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης, ΠΕ Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας,
15. Στις Διευθύνσεις Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Δασολόγων ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών
16. Στις Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Πληροφορικής ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Πληροφορικής, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού. Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας
17. Στη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Ιατρών Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Νοσηλευτών, ΠΕ Φαρμακοποιών, ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης, ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Εποπτών Δημόσιας Υγείας, ΤΕ Επισκεπτών Υγείας, ΤΕ Νοσηλευτών, ΤΕ Μαιών, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας.
18. Στη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης, ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Ψυχολόγων, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕ Επισκεπτών Υγείας, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού.
19. Στις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Ιατρών Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Φαρμακοποιών, ΠΕ Νοσηλευτών, ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης, ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Κοινωνιολόγων, ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Επισκεπτών Υγείας, ΤΕ Εποπτών Δημόσιας Υγείας, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕ Νοσηλευτών, ΤΕ Μαιών. Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας
20. Στην Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ

Τοπογράφων Μηχανικών, ΠΕ Χημικών Μηχανικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Περιβάλλοντος.

Άρθρο 39

Προϊστάμενοι Τμημάτων Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (έδρα)

1. Στο Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Περιφερειολόγων, ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού.
2. Στο Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Δασολόγων ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Διοικητικού – 35 Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
3. Στο Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Γεωπόνων ή ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας.
4. Στο Τμήμα Τεκμηρίωσης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΠΕ Περιφερειολόγων, ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού (έδρα)
5. Στο Τμήμα Χωρικού Σχεδιασμού (έδρα) προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Χωροταξίας και Ανάπτυξης, ΠΕ Χωροταξίας – Πολεοδομίας και Περιφερειολόγων, ΠΕ Τοπογράφων Μηχανικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΠΕ Γεωλόγων ή ΤΕ Τοπογράφων Μηχανικών.
6. Στο Τμήμα Περιβάλλοντος προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΠΕ Χημικών Μηχανικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Δασολόγων ή ΤΕ Περιβάλλοντος.
7. Στο Τμήμα Υδροοικονομίας προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Χημικών Μηχανικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Χημικών ή ΤΕ Περιβάλλοντος, ΤΕ Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
8. Στα Τμήματα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΠΕ Χωροταξίας και Ανάπτυξης, ΠΕ Χωροταξίας – Πολεοδομίας και Περιφερειολόγων, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Τοπογράφων Μηχανικών ή ΤΕ Περιβάλλοντος. Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων
9. Στο Τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Μηχανικών Χωροταξίας, ΠΕ Τοπογράφων Μηχανικών.

10. Στο Τμήμα Εργαστηρίων προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Χημικών Μηχανικών, ΠΕ Χημικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ή ΤΕ Μηχανολόγων Μηχανικών, ΤΕ Πολιτικών Έργων Υποδομής, ΤΕ Δομικών Έργων, ΤΕ Περιβάλλοντος.
11. Στο Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων. Διεύθυνση Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (έδρα)
12. Στο Τμήμα Διαφάνειας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Πληροφορικής, ΠΕ Μηχανικών Η/Υ, ΠΕ Μηχανικών Πληροφορικής, ΠΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών, ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Πληροφορικής, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού και εν ελλείψει ΔΕ Προσωπικού Η/Υ.
13. Στο Τμήμα Σχεδιασμού και Υποστήριξης Συστημάτων Φορέα προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Πληροφορικής, ΠΕ Μηχανικών Η/Υ, ΠΕ Μηχανικών Πληροφορικής, ΠΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Πληροφορικής, ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού και εν ελλείψει ΔΕ Προσωπικού Η/Υ.
14. Στο Τμήμα Υποστήριξης Περιφερειακών Συστημάτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Πληροφορικής, ΠΕ Μηχανικών Η/Υ, ΠΕ Μηχανικών Πληροφορικής, ΠΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Πληροφορικής ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού και εν ελλείψει ΔΕ Προσωπικού Η/Υ.
15. Στο Τμήμα Σχεδιασμού Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών για τον Πολίτη προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Πληροφορικής, ΠΕ Μηχανικών Η/Υ, ΠΕ Μηχανικών Πληροφορικής, ΠΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών ή ΤΕ Πληροφορικής και εν ελλείψει ΔΕ Προσωπικού Η/Υ.
16. Στα Τμήματα Πληροφορικής των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής, ΠΕ Μηχανικών Η/Υ, ΠΕ Μηχανικών Πληροφορικής, ΠΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών ή ΤΕ Πληροφορικής και εν ελλείψει ΔΕ Προσωπικού Η/Υ. Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη (έδρα)
17. Στο Τμήμα Συντονισμού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
18. Στο Τμήμα Σχεδιασμού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εν ελλείψει ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων. Διεύθυνση Διοίκησης (έδρα)
19. Στο Τμήμα Προσωπικού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
20. Στο Τμήμα Συλλογικών Οργάνων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εν ελλείψει ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων.
21. Στο Τμήμα Γραμματείας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εν ελλείψει ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, ΔΕ Προσωπικού Η/Υ. Διεύθυνση Οικονομικού (έδρα)
22. Στο Τμήμα Προϋπολογισμού και Λογιστικής Διαχείρισης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

23. Στο Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
24. Στο Τμήμα Προσόδων και Περιουσίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
25. Στο Τμήμα Προμηθειών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
26. Στο Τμήμα Μισθοδοσίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διευθύνσεις Διοικητικού – Οικονομικού των Περιφερειακών Ενοτήτων
27. Στο Τμήμα Προσωπικού και Μισθοδοσίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
28. Στο Τμήμα Λογιστικής Διαχείρισης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
29. Στο Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
30. Στο Τμήμα Προμηθειών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
31. Στο Τμήμα Γραμματείας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εν ελλείψει ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, ΔΕ Προσωπικού Η/Υ. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας (έδρα)
32. Στο Τμήμα Προγραμματισμού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Βιολόγων – Ιχθυολόγων, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας.
33. Στο Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Κτηνιάτρων, ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Βιολόγων – Ιχθυολόγων ή ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας, ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων
34. Στο Τμήμα Αλιείας προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Βιολόγων – Ιχθυολόγων ή ΤΕ Ιχθυοκομίας-Αλιείας, ΤΕ Τεχνολόγων Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων. Διεύθυνση Κτηνιατρικής (έδρα)
35. Στο Τμήμα Υγείας των Ζώων προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Κτηνιάτρων.
36. Στο Τμήμα Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Κτηνιάτρων.
37. Στο Τμήμα Κτηνιατρικής Αντίληψης Φαρμάκων προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Κτηνιάτρων. Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων
38. Στο Τμήμα Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Δασολόγων ή ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας, ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων.

39. Στο Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Κτηνιάτρων, ΠΕ Γεωπόνων ή ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας, ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων.

40. Στο Τμήμα Κτηνιατρικής προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Κτηνιάτρων.

41. Στο Τμήμα Αλιείας προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Γεωπόνων, ΠΕ Βιολόγων, ΠΕ Βιολόγων – Ιχθυολόγων ή ΤΕ Ιχθυοκομίας-Αλιείας, ΤΕ Τεχνολόγων Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων.

42. Στο Τμήμα Τοπογραφίας, Εποικισμού και Αναδασμού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Τοπογράφων Μηχανικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ή ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Τοπογράφων Μηχανικών, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού. Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων (έδρα)

43. Στο Τμήμα Τεχνικών Εφαρμογών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Χημικών, ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων.

44. Στο Τμήμα Διοικητικών Διαδικασιών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού (έδρα)

45. Στο Τμήμα Υποστήριξης της Εκπαίδευσης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Καθηγητών, ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων.

46. Στο Τμήμα Διά Βίου Μάθησης και Παιδείας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Καθηγητών ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

47. Στο Τμήμα Απασχόλησης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, 38 ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας.

48. Στο Τμήμα Εμπορίου προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

49. Στο Τμήμα Τουρισμού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ΠΕ Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διευθύνσεις Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων

50. Στο Τμήμα Χορήγησης Αδειών Ανάπτυξης, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Γεωλόγων ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων.

51. Στο Τμήμα Επαγγέλματος προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανικών όλων των κλάδων, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Μηχανικών όλων των κλάδων.

52. Στο Τμήμα Εμπορίου και Τουρισμού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
53. Στο Τμήμα Διά Βίου Μάθησης, Παιδείας και Απασχόλησης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Καθηγητών ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης
54. Στο Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εν ελλείψει ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, ΔΕ Προσωπικού Η/Υ. Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών των Περιφερειακών Ενοτήτων
55. Στο Τμήμα Αδειών Κυκλοφορίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Μηχανολόγων Μηχανικών, ΠΕ Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού ή ΤΕ Μηχανικών Μηχανολογίας, ΤΕ Μηχανικών Οχημάτων, ΤΕ Ηλεκτρονικών.
56. Στο Τεχνικό Τμήμα προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΠΕ Μηχανολόγων Μηχανικών ή ΤΕ Μηχανικών Μηχανολογίας, ΤΕ Μηχανικών Ηλεκτρολογίας, ΤΕ Μηχανικών Οχημάτων και εν ελλείψει ΔΕ Μηχανοτεχνιτών Αυτοκινήτων.
57. Στο Τμήμα Χορήγησης Αδειών Οδήγησης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Μηχανολόγων Μηχανικών, ΠΕ Ηλεκτρολόγων Μηχανικών ή ΤΕ Μηχανικών Μηχανολογίας, ΤΕ Μηχανικών Οχημάτων, ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού.
58. Στο Τμήμα ΚΤΕΟ προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Μηχανολόγων Μηχανικών, ΠΕ Ηλεκτρολόγων Μηχανικών ή ΤΕ Μηχανικών Μηχανολογίας, ΤΕ Μηχανικών Ηλεκτρολογίας, ΤΕ Μηχανικών Οχημάτων.
59. Στο Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εν ελλείψει ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, ΔΕ Προσωπικού Η/Υ. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας (έδρα)
60. Στο Τμήμα Υπηρεσιών και Επαγγελματιών Υγείας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Ιατρών Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Φαρμακοποιών, ΠΕ Νοσηλευτών ή ΤΕ Επισκεπτών Υγείας, ΤΕ Νοσηλευτών.
61. Στο Τμήμα Δημόσιας Υγιεινής προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Ιατρών Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Νοσηλευτών ή ΤΕ Επισκεπτών Υγείας, ΤΕ Νοσηλευτών, ΤΕ Εποπτών Δημόσιας Υγείας.
62. Στο Τμήμα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Ιατρών Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Ψυχολόγων, ΠΕ Νοσηλευτών, ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Επισκεπτών Υγείας, ΤΕ Νοσηλευτών, ΤΕ Μαιών και εν ελλείψει ΔΕ Βοηθών Νοσοκόμων Νοσηλευτών. Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας (έδρα)

63. Στο Τμήμα Κοινωνικής Αρωγής προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης, ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕ Επισκεπτών Υγείας.

64. Στο Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης, ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕ Επισκεπτών Υγείας.

65. Στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης, ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων, ΠΕ Ψυχολόγων ή ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕ Επισκεπτών Υγείας

66. Στο Τμήμα Αθλητισμού και Πολιτισμού προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού, ΠΕ Καθηγητών, ΠΕ Δασκάλων ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Λογιστικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων

67. Στο Τμήμα Περιβαλλοντικής Υγιεινής και Υγειονομικού Ελέγχου προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Ιατρών Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Χημικών Περιβάλλοντος, ΠΕ Χημικών Μηχανικών, ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΠΕ Βιολόγων ή ΤΕ Εποπτών Δημόσιας Υγείας.

68. Στο Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΠΕ Κοινωνιολόγων, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Οικονομικού ή ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕ Επισκεπτών Υγείας.

69. Στο Τμήμα Φαρμάκων και Φαρμακείων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Ιατρών Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Φαρμακοποιών. Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας

70. Στα Τμήματα Πολιτικής Προστασίας των Περιφερειακών Ενοτήτων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Γεωλόγων, ΠΕ Δασολόγων, ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΠΕ Περιβάλλοντος, ΠΕ Τοπογράφων Μηχανικών, ΠΕ Χημικών Μηχανικών, ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΤΕ Περιβάλλοντος. Αυτοτελή Τμήματα και Γραφεία

71. Στη Νομική Υπηρεσία προΐσταται δικηγόρος με έμμισθη εντολή. 72. Στο Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

73. Στο Αυτοτελές Τμήμα ΠΑΜ-ΠΣΕΑ προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

74. Στο Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Δημοσιογράφων, ΠΕ Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού, ΠΕ Επικοινωνίας και ΜΜΕ, ΠΕ Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, ΠΕ Μεταφραστών – Διερμηνέων ή ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού, ΤΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εν ελλείψει ΔΕ 40 Μεταφραστών – Διερμηνέων, ΔΕ Δημοσιογράφων. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ Μεταβατικές και Τελικές Διατάξεις

Άρθρο 40

1. Οργανικές μονάδες επιπέδου Τμήματος που έχουν έδρα διαφορετική από την έδρα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, οι οποίες είχαν συσταθεί κατά τη δημοσίευση του παρόντος, εξακολουθούν να λειτουργούν, με την ίδια τοπική αρμοδιότητα, υπαγόμενες από 1ης-1-2011 στην αμέσως υπερκείμενη οργανική μονάδα επιπέδου Διεύθυνσης που ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες και εντός της οικείας περιφερειακής ενότητας.
2. Κτηνιατρεία που λειτουργούν ως γραφεία και έχουν έδρα διαφορετική από την έδρα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, τα οποία είχαν συσταθεί κατά τη δημοσίευση του παρόντος, εξακολουθούν να λειτουργούν, με την ίδια τοπική αρμοδιότητα, υπαγόμενα από 1ης-1-2011 στην αμέσως υπερκείμενη οργανική μονάδα επιπέδου Τμήματος που ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες και εντός της οικείας περιφερειακής ενότητας.
3. Στην έδρα των πρώην Γραφείων Γεωργικής Ανάπτυξης που καταργήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 95 παρ. 5 του ν. 3852/2010 και των οποίων οι αρμοδιότητες περιέρχονται στους δήμους, συστήνονται Γραφεία Αγροτικής Οικονομίας, τα οποία υπάγονται στην αμέσως υπερκείμενη οργανική μονάδα επιπέδου Τμήματος που ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες και εντός της οικείας περιφερειακής ενότητας.

Άρθρο 41

1. Με απόφαση του Περιφερειάρχη, οι υπάλληλοι που υπηρετούν κατά την 31η -12-2010 στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις κατατάσσονται από 1ης-1-2011 στις οργανικές θέσεις που προβλέπονται από το παρόν και στους κλάδους και ειδικότητες του άρθρου 36 με το βαθμό που κατέχουν κατά το χρόνο της κατάταξής τους, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του ΠΔ 50/2001 (Α' 39), όπως ισχύουν. Σε περίπτωση που κατά τον ανωτέρω χρόνο κατέχουν διαφορετικό κλάδο ή ειδικότητα, κατατάσσονται στους κλάδους ή τις ειδικότητες του ανωτέρω άρθρου ανάλογα με τα προσόντα που κατέχουν.
2. Εάν οι οργανικές θέσεις που προβλέπονται με το παρόν δεν επαρκούν για την κατάταξη του προσωπικού της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, το προσωπικό αυτό κατατάσσεται σε αντίστοιχες προσωποπαγείς θέσεις.
3. Με απόφαση του Περιφερειάρχη, το προσωπικό ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου μερικής απασχόλησης κατατάσσεται σε αντίστοιχες κενές θέσεις μερικής απασχόλησης. Σε περίπτωση που αυτές δεν υφίστανται ή δεν επαρκούν, το προσωπικό κατατάσσεται σε αντίστοιχες προσωποπαγείς.
4. Με απόφαση του Περιφερειάρχη, θα τοποθετηθεί το τακτικό, μόνιμο και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, προσωπικό της έδρας της Περιφέρειας σύμφωνα με τον κλάδο ή την ειδικότητα που κατέχουν και τις ανάγκες της έδρας της Περιφέρειας.
5. Με απόφαση του Περιφερειάρχη, θα τοποθετηθεί το τακτικό, μόνιμο και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, προσωπικό στις υπηρεσίες των περιφερειακών ενοτήτων σύμφωνα με τον κλάδο ή την ειδικότητα που κατέχουν και τις ανάγκες των υπηρεσιών αυτών.
6. Οι αποφάσεις των προηγούμενων παραγράφων δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 42

Αρμοδιότητες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων όπως είχαν ορισθεί και ασκούνταν με 41 διατάξεις τυπικών νόμων και κανονιστικών πράξεων και οι οποίες δεν έχουν απονεμηθεί σύμφωνα με το άρθρο 186 του ν. 3852/2010 στις περιφέρειες, ούτε έχουν μεταβιβασθεί στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και στους δήμους, ασκούνται από

1ης-1-2011 από τις υπηρεσίες που συστήνονται με το παρόν, με εξαίρεση θέματα προστασίας των δασών, καθώς και θέματα χωροταξίας και περιβάλλοντος (άρθρο 283 παρ. 3 του ν. 3852/2010).